[illegible]

Joan Derenker cum [illegible]

Contra p[illegible] [illegible]

℞ pinguedinis Cervinae [illegible]
medullae
Scillae
canina
ana ʒiij
[illegible] cervi dantis arcto [illegible] adde
[illegible] ex tartaro albo ʒij
[illegible] ʒiiij
[illegible] ʒß [illegible]
[illegible] fiat unguentum.

[illegible] mit [illegible] [illegible]
[illegible] abends [illegible] man [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] mit [illegible] [illegible]
[illegible] abwaschen. Man mag
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] geschafft.

ΙΠΠΟ-
ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΟΥ ΙΑΤΡΙΚΗ,

Ἀφορισμῶν	ΒΙΒΛ.	Η.
Προγνώστικον	ΒΙΒΛ.	Γ.
Περὶ φύσιος ἀνθρώπου	ΒΙΒΛ.	Α.
Περὶ διαίτης ὀξέων	ΒΙΒΛ.	Δ.

ΓΑΛΗΝΟΥ ἰατρικὴ τέχνη.

HIPPOCRATIS COI MEDI-
CI VETVSTISSIMI,

Aphoriſmorum	Lib.	VIII.
Eiuſdem præſagiorum	Lib.	III.
Item de natura humana	Lib.	I.
Præterea de ratione uictus in mor-bis acutis	Lib.	IIII.

Poſtremo GALENI ars medicina-
lis, Græcè & Latinè.

BASILEAE APVD HENRI-
CHVM PETRVM.

contra pestem.

℞ Aloes hepaticæ
Cinamomi electissimis ana ℥ iij
Mirrhæ
Caryophyllorum
Nucis
Ligni aloes
Mastices
Bol. armeni } ana ʒ. ß.

Misce, fiat pulvis. Cuius usus ... ubi
ut scripsi, tunc assumatur in calido vino
... quartum ...
... plurima.

℞ ... Cristallini partes duas
Arsenici ... partem unam.
Cum albugine ovi et mucilagine
... Fiat placenta ...
... digiti,
Appensaque collo vel ... nari admoveatur,
... omnia venena.

BONA-

RVM ARTIVM, ET MEDICINAE peritißimo D. D. PANTALEONI FONTANO, Illustrißimorum Bauariæ ducum archiatro Albanus Torinus Medicæ rei sitientißimus, artis eiusdem scientißimo S.

VVM ego iam pridem operibus Galeni aliquot multis publice heic declamatis, ceu postliminio ad Diui Hippocratis exquisitiora quædã opuscula reuertere instituissem Fontana mi charissime. Persuasi cõpatri meo Henricho Petro Basiliensi chalchographo facilè uigilantissimo, ut selectiores aliquot eiuscẽ authoris libellos stanneis suis typis excudere haud

 grauatim

grauatim dignaretur. Summa itaq; uo-
lumini manu etiã dum acephalo impo
sita, ut fronti quippiã Hippocraticæ do
ctrinę nõ indignũ præfigerem, uicissim
obtestatus est ille. Cogitãti itaque diu
mecum & solicitius circũspicienti, inci
dit commodum Hippocratis libellus
De Præparatione hominis ad Ptole-
mæum regem inscriptus, à Ioanne Ca-
pnione Phorcensi Legũ imperialium
doctore, deq; literarũ genere quolibet
optimè merito, ante lustra ferè septem è
Græcia in Latium traductus, & Roma
nis aurib. uerbis non domi natis, sed fa
cultatis nostrę scholari cõsuetudine re
ceptis, ꝓmulgatus, Rara auis in terris,
& nigro simillima cygno. Græcũ nãq;
exemplar nullum, Latinum unũ dun-
taxat uidimus. Erit uerò libellulus iste
artis Hippocraticæ nouitijs tyronibus
tanq; Iatriæ crepũdia, Isagoge & qua-
si progymnasmata. Cæterũ quisnam
Hippo-

Hippocratũ prẹsentis opusculi author extiterit, relinquimus modo in ancipiti, quũ septem eiusdem tum nominis, tum patriæ, tũ familiæ literarũ & medicæ rei peritissimi floruerint. Cous quippe Hippocrates ille αὐτάξιος ἄλλων, quẽ tanta fama præ cẹteris uel ad cœlũ usq; iactat, Heraclidæ natus Herodici Selybriani Medici, Gorgiæ Leontini rhetoris, Democriti Abderitæ philosophi discipulus plurimũ peregrinatus in Macedonia, diu uitam apud Perdiccam regem exegit. Multoq; precio ab Artaxerxe Persarũ rege regũ ascitus & infinita pene artis miracula undique ædidit. Et Larissẹ postremo quartũ & centesimũ annũ agens, fato functus uitam in mortẽ cõmutauit. Hic Doricus quũ esset in Democrati prẹceptoris sui gratiam, Ionicè plurima uolumina scripsit, quæ tanquàm Dei uoces adorantur. Præsertim illa quæ heic Grẹco pariter

& Latino sermone ad excellētiam tuā mittūtur, quę utiq; ueluti non hominis unius ore, sed numinū multorū simul oraculo dictata, summa semper apud omneis omnium sęculorū mortales authoritate uiguerunt. Fuit praeterea & auus Hippoc. Cous Gnodici filius, pater istius Heraclidę, & ipse quoq; in arte celebris. Tertius autē Secūdi nepos Thessalum, Quartus Draconē, Quintus & sextus germani fratres Tymbraeum, Septimus Praxianactem parentes habuere. Omnes Nebridę, ex clarissima prosapia. Fuit autē Nebrus Asclepiadum longè praestantissimus clarissimusq; omnium. Visum est autē nobis nomini tuo istos Hippocratis & Galeni principū medicorū libellos nūcupare, non ut tu qui linguarum peritiss. es & in philosophiae studijs diu multūq; uersatus, noui quippiam, aut operępretium aliquod magnificum inde apprę
hendas,

hendas, ut qui librorum thesaurum habeas domi tuę instructiss. & ista, tametsi multò maxima, iam olim deuoratis ac pedibus, quod aiunt, contriueris. Sed quò essent liberis tuis, Musis, sat scio, & arti Apollineæ consecratis ἐγχειρίδιον. Vnde & linguas & artem simul facilius, & maiore cum alacritate hauriãt. Quotiẽs enim cũque in manus sum pserint & accuratius euoluerint, dulcis sese offeret progenitoris tam multis nominibus admirandi monumentũ suauissimum, unde nimirũ animus generosæ sobolis ad recta studia & philosophiam excitabitur mirifice: Atque ut essent qualecunque μνημόσυνον tui Albani, quem iam olim Badis Marchionum suauitate morũ, ingenij dexteritate & multiplici doctrina ita deuinxisti, ut interim nunque animo suo excideris. Hilari itaque & serena fronte hoc quicquid est munusculi suscipias amâbo anime

mi Pantaleon, quod ubi sensero, ut maiora, quæ excellēti tuæ doctrinę debentur, aliquando accipias, manibus pedibusq́ꝫ cōtendam. Vale medicorum decus & cum Principe tuo augustissimo diu fœliciter nostri memor, uiuito.

Basileæ pridie Iduū Augusti.

Anno M. D. XLIII.

HIPPOCRATES DE PRAEPARATIONE hominis ad Ptolemæū regem Io. Capnione Phorcensi interprete.

Onstitutus est mūdus ex elemētis quatuor, uidelicet igni, terra, aqua & aëre, hoc est, ex calido & humido & frigido & sicco. Constat autem et homo ex iisdē quatuor elementis, scilicet, ex sanguine, ex phlegmate, ex rubra cholera & nigra. Est autem par aëri sanguis, phlegma aquæ, rubra cholera igni, et nigra terræ, extat deniq; gustu sanguis dulcis: phlegma salsum, rubra cholera amara, nigra acetosa. Rutilus quidē humor sanguinis est circa cor, & ibidem spiritus, à dextris autem cordis phlegma, à sinistris spiritus. Rubra uerò cholera circa epar, nigra circa splenē, phlegma circa cerebrum. Est præterea sanguis calidus & humidus, phlegma frigidū & humidū, rubra cholera calida & sicca, nigra frigida & sicca.

Arteriæ autem ex corde hauriũt purum ſanguinẽ, & phlegma, ſic & uenæ maiores faciunt. Iccirco ſubminiſtrat epar cordi plurimũ ſanguinis. Nec ſit hoc incredibile cuiquã,non enim poſſet ignis abſq; materia perſeuerare,unde quidam hominum ſæpe & multum rident, quidam ſemper triſtantur,cuius rei dicimus elementorum eſſe cauſam. Quibus enim cõceſſum eſt puriore ſanguine frui,freqũter ij rident, & florida facie apparent, omnes colore uenuſto. Qui uerò abũdant rubra cholera, ij ſiunt momentanij,pulſillanimes, pauidi,facilè ægrotantes. Phlegmatici autem reperiuntur pigri atq; frigidi. Meminiſſe uerò & ſapere temporati eſt cerebri mediocriter ſe habentis, & neq; plurimum calidi neque ſumme frigidi. Nam obliuio ex frigido cerebro uenit,ſic & ea paſſio quæ phreneſis dicitur,ex febribus æſtuantibus oritur,uapore nanque ab inteſtinis per ſcapulas in cerebrum aſcendẽte, deſiccatur humor cerebri, & fit phreneticus hoc eſt demens homo. Oportet autem oleis guttulantibus irrorare in cerebrũ, tam per nares quàm per aures. Sed & lethargus paſſio eſt & ipſa cerebri, quando enim frigidis humoribus repletum eſt cere-

brum

brum, tũc ea paßio quæ nominatur lethargus, quã uulgò appellant lithargiam cõsequitur hominem, eritq; opus adhibere cerebro usum rerũ calefacientium. Paralysis uerò quæ fit circa cerebrum aut labium uel etiam totius faciei aspectum, à frigido ac crudo humore nascitur, qui deriuatur ex cerebro, cui rei opus erit adhibere per nares purgationem cerebri, & extrinsecus uaporem igneum exprimere, magis quàm cauterijs uti seu rebus ualde calidis & adustiuis per aures. Quæcũq; autem paßiones accidunt in capite, de stomacho sua ducũt principia, sicut apostemata, chinodes, ophthalmia, dolores dentium, casus uuulæ, fluxus & grauis anhelitus. Habet itaq; caput commissuras quinq;, quamuis etiam reperiatur caput unius contextus uon habens commissuram, & tale est sanum. Inuenitur & caput crispantibus pilis, idq; uenit à calore capitis. Inuenitur & aliud simplici coma, ex abũdantia frigoris in capite. Flaui autem crines atq; adeo fului, à cholera rubra oriuntur. Caluities autem ex æstu capitis accidit. Differentiæ sunt quinq;, ceruix, humerus, scapula, spina & medium. Epar autem destinat succos alimentorũ per tres digestiones. Quantum

tum ad primam digestionem, accipit alimenti exuberantiam, hoc est id quod redũdat cor ipsum, & fit sanguinis puri præstatio. Secunda digestio, iam epar sumit & nutrit particulas corporis & fit rubra cholera. Splen autem ex satietate corporis nutritur, & nascitur melancholicus humor. Cerebrũ autem humectatur ex stomacho & repletur phlegmate. Tertia digestio, cum succi fit alimẽtum desuper ad stomachum, & tunc aperit ianitor qui inter uẽtrem & stomachum residet, idq; intestinum nestis uocatur, eo quod transitum solum indulget, illac alimentum descendit in inferiorem uentrem. Venter autẽ causat phlegma propter ciborũ acuitatem. Vrina uerò per renes descendit, & per catenulas tendentes ad uesicam deriuatur aqua in suum receptaculum. Sensus in homine sunt quinque, uisus, odoratus, auditus, gustus, tactus. Visus ex æthere, odoratus ex aëre, auditus ex igne, gustus ex humore, tactus ex terra. Virtutes animæ sunt quinque, mens, intellectus, opinio, phantasia, sensatio. Insuper homo constituitur ex quibusdam numero tredecim, scilicet, neruis, uenis, arterijs, sanguine, spiritu, carne, pinguedine, cartilagine, unguibus,

humoribus,

humoribus, medullis, pellibus, & pituita. Fiunt autem expulsiones superfluitatũ, uiris quidem per uentrem, per urinam, per uomitũ, per oculos, per nares, per sputa, per sudores, per coitum, per crines, per aures, per poros occultos. Mulieribus addenda sunt duo, per lac, & per menstrua. Lac autem sanguis est, similiter & menstruum. Tergum habet 43. uertebra, quæ spondylos Græci uocant. Dentes atq; molares 32. quorum tres medij dicuntur diuisores. Nomina digitorũ, pollex, index, medius, annularis & minimus. Anni partes sunt quatuor, uer, æstas, autumnus & hyems, quarum quælibet habet unum & nonaginta dies. Ver est calidũ & humidum, propterea & augmẽtatio sanguinis fit in corporibus. Aestas calida & sicca, propterea augetur rubra cholera. Autũnus siccus & frigidus, unde in eo multiplicat melancholia saniem, quæ cruẽta & aquosa est. Hyeme autem phlegma abundat in corpore. Hæc autem quatuor elementa hominis, ad quatuor anni partes applicanda sunt. Iccirco debemus considerare Tropicum solarem, & simul ægrotantis statum, & tum demum secundum ea medicinẽ adhibere. Quãdo enim in Vere

iuuenis

iuuenis aliquis ægrotat, abūdantia sanguinis est, & ideò illi oportet uenam incidere & phlebotomari. Et si quisquàm pleuresi teneatur, uno, duobus uel tribus diebus uenam incide infirmo, ne paßio inualescat & uirtutes decidant, est enim ualde utile homini uenas incidere ac phlebotomari. Incipit autē tempus in quo licet phlebotomari à XV. Februarij usq; ad X. Septembris. Et rursum potes incipere à X. Septembris usq; ad XVII. Decembris. Si autem in æstate quis ægrotauerit, ab initio infirmitatis oportet purgari. Nos itaq; coniectura sanitatem curantes ô rex philosophamur, sic intemperantiā ad rectum uiuendi modum esse conuertendam & disponendam. Et quidem cum adhuc maiore diligentia scrutamur, quæ accidere possunt humano corpori, secūdum quamlibet stellam & horā, & tempus, ordinauimus tibi describentes in summa quandam tabulam medicinalem, quā hic tibi mittimus, per quam semper prænoscere poteris uēturas humano corpori paßiones, incipiendo à præsenti hora. Quod si studiose perfeceris, quoad fieri potest, uiues ab ægrotatione reliquum uitæ tempus. Maximè autē super facultate sanitatis, & quæ sint utilia

humano generi & in omnibus se habētia; quorum opus fuerit, fundata est huius sphæræ ratio, quam tibi artificiose cū sua pictura offero atq; præsento. Ab occasu hyemali, Pleiadum dies XLV. à XIII. mensis Decēbris usq; ad mēsis Ianuarij XXVIII. Hi dies augent phlegma, Vtere igitur balneis ieiunus, sudores abstergens. A solstitio deniq; hyemali usq; ad dies Veris dieb. XCI. scilicet, à XXVIII. Ianuarij ad XXVIII, Aprilis. Hi dies multiplicāt humores, & plurimū sanguinis, Vtere igitur deambulationibus, & lauacris, siccisq; cibis atq; delicatis. Ab æquinoctio Vernali usq; ad ortū Pleiadum dies XLIX. à XXIX, Aprilis usq; ad Iunij XVI. Hi dies augent sanguinem, Vtere itaq; uino sapido & odorifero, atq; laboribus. Ab ortu Pleiadū solstitij Aestiualis dies XLII. à XVII, Iunij usque ad XXVIII. Iulij. Hi dies nutriunt rubram choleram. Vtere igitur dulcibus & aquosis. Nihilominus tamen habens curam uentris, & abstinens à laboribus. A solstitio autem Aestiuali usq; ad dies autūnales dies duo & nonaginta, à XXIX, Iulij usque ad XXVIII. Octobris. Hi dies augent cholerā nigrā. Vtere frigidis & aquosis, uino odorifero, & rebus

salsis.

ſalſis. Ab æquinoctio uſque ad Pleiadum occaſum dies XLV. à XXIX. Octobris uſq; ad XII. Decembris. Hi dies augent ſaniem & tabũ, Vtere igitur acetoſis & guſtu aſperis ſimul'que laboribus. Hæc ſi obſeruaueris ô rex, uiues intrepidè ac ſine triſtitia reliquum uitæ. Quum igitur diuiſio anni ſic ſe habeat, colligitur dies CCCLXV.

HIPPOCR. DE PRÆPARATIONE HOMINIS FINIS.

ΙΠ- ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν Βιβλίον πρῶτον.

ΑΦΟΡΙΣ. Α΄

Βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς, ἡ δὲ πεῖρα σφαλερὴ, ἡ δὲ κρίσις χαλεπή. δεῖ δὲ οὐ μόνον ἑωυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα καὶ τοὺς παρεόντας, καὶ τὰ ἔξωθεν.

ΑΦΟΡΙΣ. Β΄.

⁂ Ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης καὶ τοῖσιν

ἐμέτοισι

HIP- POCRATIS COI Aphorismorũ liber primus, à Nicolao Leoniceno Vicentino latinitate donatus.

Aphoris. 1.

Ita breuis ars uerò longa, occasio autẽ preceps, experimentum periculosum, iudiciũ difficile. Nec *solum seipsum præstare oportet oportuna faciẽtem, sed & ægrum, & aßidentes, & exteriora.*

Aphoris. 2.

⁂ *In perturbationibus uentris & uomitibus*

ἐμέτοισι, καὶ τοῖσιν αὐτομάτως γενομένοισιν. ἢν μὲν τὰ οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. Οὕτω δὲ καὶ ἡ κενεαγγείη, ἢν μὲν τὰ οἷα δεῖ γίγνεσθαι γίγνοιτο, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. Ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ χώρην, καὶ ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νούσους ἐν ᾗσι δεῖ, ἢ οὔ.

bus spontaneis, si talia purgẽtur qualia purgari oportet, cõfert, & leuiter ferunt: sin minus, contrà. Sic & uasorum inanitio, si talis fiat, qualis fieri debet, confert, & bene tolerant: sin minus, contrà. Inspicere itaq; oportet & regionem & tempus, & ætatem, & morbos in quibus conueniat, aut non.

ΑΦΟΡΙΣ. γ΄.

* Ἐν τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ' ἄκρον εὐεξίαι σφαλεραί, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν.

Aphoris. 3.

* Habitus exercitatorum qui ad summum bonitatis attingunt, periculosi, si in extremo constiterint, neq; enim possunt in eodem permanere, neque quiescere.

ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐκ ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι, λείπεται οὖν ἐπὶ τὸ χεῖρον. Τουτέων οὖν εἵνεκεν τὴν εὐεξίην λύειν ξυμφέρει μὴ βραδέως, ἵνα πάλιν ἀρχὴν ἀναθρέψιος λάβῃ τὸ σῶμα. μηδὲ τὰς ξυμπτώσιας ἐς τὸ ἔσχατον ἄγειν, σφαλερὸν γάρ· ἀλλ' ὁκοίη ἂν ἡ φύσις ᾖ τοῦ μέλλοντος ὑπομένειν, ἐς τοῦτο ἄγειν. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ κενώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἄγουσαι σφαλεραί, καὶ πάλιν αἱ ἀναθρέψιες, αἱ ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐοῦσαι σφαλεραί.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'.

* Αἱ λεπταὶ καὶ ἀκρι-βέες

scere. Cũ uero nõ quiescant, neq; possunt proficere in melius: reliquũ est igitur ut decidant in deterius. His de causis bonum habitum statim soluere expedit, ut corpus rursus nutriri incipiat. neque compreßiones ad extremũ ducendæ: periculosum enim. Sed qualis natura fuerit eius qui debet pferre, ad hoc ducere conuenit. Sic & euacuationes quæ ad extremũ deducunt, periculosæ. & rursus refectiones, cum extremæ fuerint, periculosæ.

Aphoris. 4.

* Victus tenuis,

 atq;

βέες δίαιται, καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσιν ἀεὶ πάθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν, οὗ μὴ ἐπιδέχεται, σφαλεραί. Καὶ πάλιν αἱ ἐς τὸ ἔσχατον λεπτότητος ἀφιγμέναι δίαιται, χαλεπαί. Καὶ γὰρ αἱ πληρώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἀφιγμέναι χαλεπαί.

atq; exquisitus, in morbis quidem longis semper, in acutis uerò, in quibus non conuenit, periculosus. Et rursus qui ad extremũ deuenit tenuitatis, grauis est. Nã & repletiones, quæ ad extremũ deueniũt, graues sunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ε'

* Ἐν τῇσι λεπτῇσι διαίτῃσιν ἁμαρτάνουσιν οἱ νοσέοντες. διὸ μᾶλλον βλάπτονται. πᾶν γὰρ τὸ ἁμάρτημα ὃ ἂν γίνηται, μέγα γίνηται μᾶλλον ἐν τῇσι λεπτῇσι, ἢ ἐν τῇσιν ὀλίγον ἁδροτέρῃσι διαίτῃσι. διὰ τοῦτο καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσι σφαλεραὶ αἱ πάνυ

Aphoris. 5.

** In tenui uictu ægri delinquunt, quo fit ut magis lædantur. Quicunque enim error committitur magnus, maior in hoc fit, quàm in paulo pleniori uictu, propterea etiam sanis periculosus existit ualde*

πάνυ λεπταὶ καὶ κατεστηκυῖαι καὶ ἀκριβέες δίαιται, ὅτι τὰ ἁμαρτανόμενα χαλεπώτερον φέρουσι. διὰ τοῦτο οὖν αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται σφαλεραὶ ἐς τὰ πλεῖστα τῶν μικρῶν ἁδροτέρων.

ualde exquisitus uictus, & cõstitutus: quoniam errores grauius ferunt. Ob hoc igitur tenuis uictus, atq; admodum exquisitus, eo qui sit paulò plenior, magis periculosus.

ΑΦΟΡΙΣ. ϛ'

Aphoris. 6.

Ἐς δὲ τὰ ἔσχατα νοσήματα, αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι ἐς ἀκριβείην κράτισται.

Extremis morbis, extrema exquisite remedia optima sunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

Aphoris. 7.

Ὅκου μὲν οὖν κάτοξυ τὸ νόσημα, αὐτίκα καὶ τοὺς ἐσχάτους πόνους ἔχει, καὶ τῇ ἐσχάτως λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι. ὅκου δὲ μή, ἀλλ' ἐνδέχεται ἁδροτέρως διαιτᾶν, τοσοῦτον

Vbi morbus peracutus est, statim extremos habet labores, & extreme tenuissimo uictu utendum est. Vbi uerò non, sed pleniorẽ uictũ contingit adhibere:

τοσοῦτον ὑποκαταβαίνειν, ὁκόσον ἂν ἡ νοῦσος μαλθακωτέρη τῶν ἐσχάτων ᾖ. ΑΦΟΡ. η'

* Ὁκόταν δὲ ἀκμάζῃ τὸ νόσημα, τότε καὶ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

* Συντεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸν νοσέοντα, εἰ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ πρὸς τὴν ἀκμὴν τοῦ νούσου. καὶ πότερον ἐκεῖνος ἀπαυδήσει πρότερον. καὶ οὐκ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ, ἢ ἡ νοῦσος πρότερον ἀπαυδήσει καὶ ἀμβλυνεῖται.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'

* Ὁκόσοισι μὲν οὖν αὐτίκα ἡ ἀκμή, αὐτίκα λεπτῶς διαιτᾶν.

Ὁκόσοισι

tantum cibi, indulgendum est, quãto morbus extremis est mollior.

Aphoriſ. 8.

* Quãdo in morbus in ſuo uigore cõſtiterit, tunc uictu tenuißimo utendum est.

Aphoriſ. 9.

* Coniectari autem oportet, an æger cũ uictu ſufficiat perdurare donec morbus cõſiſtat, et nũquid prius ille deficiat, nec poßit cum uictu perdurare, uel morbus anteà deficiat, atq; hebeteſcat.

Aphoriſ. 10.

* Quibus igitur ſtatim morb. cõſiſtit, his ſtatim tenuis uictus adhibendus

bendus

Ὁκόσοισι δὲ ἡ ἀκμὴ ὕστερον ἐς ἐκεῖνο καὶ πρὸ ἐκείνου σμικρὸν ἀφαιρετέον. ἔμπροσθεν δὲ πιοτέρως διαιτᾶν, ὡς ἂν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

Ἐν δὲ τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρὴ, τὸ προστιθέναι γὰρ βλάβη, καὶ ὁκόσα κατὰ περιόδους παροξύνεται, ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή. ΑΦΟΡ. ιβ'

Τοὺς δὲ παροξυσμοὺς καὶ τὰς καταστάσιας δηλώσουσιν αἱ νοῦσοι, καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτεος καὶ αἱ τῶν περιόδων πρὸς ἀλλήλας ἀνταποδόσιες. ἤν τε καθ' ἡμέρην ἤν τε παρ' ἡμέρην, ἤν τε

bendus est, quibus uerò posterius debet cõsistere, his & in ipso consistendi tempore, & parũ ante illud, cibus subtrahendus, prius uerò uberius agẽdũ, ut æger sufficiat.

Aphoris. 11.

In accessionib. abstinere oportet, nam cibum dare, nocuum est, & quibus per circuitũ fiunt accessiones, in ipsa accessione abstinere oportet.

Aphoris. 12.

Accessiones uerò & cõstitutiones, morbi indicabũt, & anni tẽpora, et circuituũ successiua incremẽta, siue quotidie, siue alternis dieb. siue

ἤν τε διὰ πλείονος χρόνου γίγνωνται. ἀτὰρ καὶ οἴσιν ἐπιφαινομένοισιν οἷον ἐν πλευριτικοῖσι, πτύελον ἢν αὐτίκα ἐπιφαίνηται ἀρχομένου, βραχύνει. ἢν δ' ὕστερον ἐπιφαίνηται, μηκύνει. καὶ οὖρα καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἱδρῶτες, καὶ δύσκριτα, καὶ εὔκριτα, καὶ βραχέα, καὶ μακρά, τὰ νουσήματα ἐπιφαινόμενα δηλοῖ.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

⁂ Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες, ἥκιστα μειράκια. πάντων δὲ μάλιστα παιδία. τούτεων δὲ αὐτέων, ἃ προσὰν τύχη

siue per maiora interualla fiant. Sed et ex his quæ mox apparent, indicia sumũtur: quemadmodũ in morbo laterali, si circa initia statim sputum appareat, morbum breuiat, si uerò postea appareat, producit. Et urinæ, & alui excrementa, & sudores, quæcunq; apparuerint, uel bonam morborũ iudicationem, uel malam, uel breues, aut longos fore morbos ostendũt.

Aphoris. 13.

⁂ *Senes facilimè ieiunium ferunt: secundo loco, qui ætatem consistentem habent, minus adolescentes, omniũ minime pueri, præsertim qui*

χει αὐτὰ ἑωυτῶν προθυμότερα ἐόντα.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'

☩ Τὰ αὐξανόμενα, πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν, πλείστης οὖν δεῖται τροφῆς. εἰ δὲ μή, τὸ σῶμα ἀναλίσκεται. γέρουσι δὲ ὀλίγον τὸ θερμόν. διὰ τοῦτο ἄρα ὀλίγων ὑπεκκαυμάτων δέονται. ὑπὸ πολλῶν γὰρ ἀποσβέννυνται, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πυρετοὶ τοῖσι γέρουσιν οὐχ ὁμοίως ὀξέες, ψυχρὸν γὰρ τὸ σῶμα.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

☩ Αἱ κοιλίαι χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται φύσει, καὶ ὕπνοι μακρότατοι. Ἐν ταύτῃσιν οὖν τῇσιν ὥρῃσι καὶ

qui inter ipsos sunt uiuidiores.

Aphoris. 14.

☩ Qui crescunt, plurimũ habent calidi innati: plurimo igitur egent alimento, alioquin corpus absumitur. Senibus uero parum calidi innati inest: paucis propterea fomitibus egẽt, quia à multis extinguuntur. Hanc etiam ob causam febres senibus non similiter acutæ fiunt, frigidum enim eorũ corpus.

Aphoris. 15.

☩ Ventres hyeme, & uere natura calidißimi sunt, & somni longißimi, quare per ea tempora alimenta copiosiora

καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖστον ἔχουσι, τροφῆς οὖν πλείονος δέονται. σημεῖον, αἱ ἡλικίαι καὶ οἱ ἀθληταί. ΑΦΟΡ. ιϛ´

⁂ Αἱ ὑγραὶ δίαιται, πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι, μάλιστα δὲ παιδίοισι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοῖσιν οὕτως εἰθισμένοισι διαιτᾶσθαι. ΑΦΟΡ. ιζ´

⁂ Καὶ οἷσιν ἅπαξ ἢ δὶς, καὶ πλείω ἢ ἐλάσσω καὶ κατὰ μέρος. δοτέον δέ τι καὶ τῷ ἔθει, καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη´

⁂ Θέρεος καὶ φθινοπώρου σιτία δυσφορώτατα

piosiora sunt exhibenda. Etenim tũc calor innatus plurimus est, unde & pluribus egẽt alimẽtis, indicio sunt, ætates, & athletæ.

Aphoris. 16.

⁂ *Victus humidus febricitãtibus omnibus cõfert, maximè uerò pueris, & alijs qui tali uictu uti consueuerunt.*

Aphoris. 17.

⁂ *Et quibus semel, aut bis, & quibus pluráne, an pauciora particulatim oporteat afferre, cõsiderandũ. Cõdonandũ autẽ aliquid tẽpori, ætati, & consuetudini.*

Aphoris. 18.

⁂ *Aestate, & autumno cibos difficilimè*

ρώτατα φέρουσι, χειμῶνος, ἥκιστα. ἦρος δεύτερον.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

* Τοῖσιν ἐν τῇσι περιόδοισι παροξυνομένοισι μηδὲν διδόναι, μηδ' ἀναγκάζειν, ἀλλ' ἀφαιρέειν τῶν προσθεσίων πρὸ τῶν κρισίων.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

* Τὰ κρινόμενα καὶ τὰ κεκριμένα ἀρτίως, μὴ κινέειν μηδὲ νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακίοισι, μήτ' ἄλλοισιν ἐρεθισμοῖσι χρῆσθαι, ἀλλ' ἐᾶν.

ΑΦΟΡΙΣ. κα'

* Ἃ δεῖ ἄγειν ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ ἡ φύσις, ταύτῃ ἄγειν, διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων.

ΑΦΟΡ.

mè ferunt, hyeme, facillimè, secundum locum uer habet.

Aphoriſ. 19.

* *His qui per circuitus, acceßionem habēt, nihil dare oportet, neq; cogere, ſed ſubtrahere adiectioni ante iudicationes.*

Aphoriſ. 20.

* *Quæ iudicātur, et iudicata ſunt integre, neque mouere, neq; nouare aliquid, ſiue medicamentis, ſiue aliter irritando, ſed ſinere.*

Aphoriſ. 21.

* *Quæ ducere oportet, quo maximè natura uergit per loca conferentia eò ducere.*

Concocta

Nata ca[illegible] per loca [illegible] [illegible] mortuum [illegible] sanand[illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] quos natura expellit.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ΄

Aphor. 22.

* Πέπονα φαρμακεύειν, καὶ κινέειν, μὴ ὠμά. μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ· τὰ δὲ πλεῖστα οὐκ ὀργᾷ.

* Concocta medicari, atque mouere nõ cruda, nec in principijs, modo non turgeant, plurima uerò non turgent.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ΄

Aphoriſ. 23.

* Τὰ χωρέοντα, μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ᾽ ὡς ἂν χωρέῃ, οἷα δεῖ, καὶ φέρει εὐφόρως, καὶ ὅκου δεῖ μέχρι λειποθυμίης ἄγειν, καὶ τοῦτο ποιέειν ἢν ἐξαρκέῃ ὁ νοσέων.

* Deiectiones, non multitudine ſunt æſtimandæ, ſed ſi talia deijciantur qualia conueniunt, & ægri facilè tolerant. Atque ubi uſq; ad animi defectionem expedit ducere, faciendũ, ſi æger poßit tolerare.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ΄

Aphor. 24.

* Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσιν ὀλιγάκις καὶ ἐν ἀρχῇσι, τῇσι φαρμακίῃσι χρέεσθαι, καὶ τοῦτο προεξευκρινήσαντας ποιέειν.

* In acutis paßionibus raro, & in principijs medicinis purgantibus uti, et hoc cũ præmeditatione faciendũ.

ΑΦΟΡΙΣ. κε΄

Ἢν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρονται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι. τὰ δ' ἐναντία, δυσχερῶς.

Aphoris. XXV.

Si qualia oportet purgari, purgētur, confert, & facilè ferunt: si contrà, difficulter.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν βιβλίον δεύτερον.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber. II.

ΑΦΟΡΙΣ. α΄

Ν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιέει, θανάσιμον. ἢν δὲ ὕπνος ὠφελέῃ, οὐ θανάσιμον.

Aphoris. 1.

N QVO modo somnus laborem facit, mortale: si uerò iuuat, non mortale.

ΑΦΟΡ. β΄

Ὅκου παραφροσύνην ὕπνος παύει, ἀγαθόν.

Aphoris. 2.

Vbi somnus delirium sedat, bonum.

Ἀφορ.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γενόμενα, κακόν.

Aphoriſ. 3.

Somnus, atq; uigilia, utraq; ſi modum exceſſerint, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

Οὐ πλησμονὴ οὐ λιμὸς, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν, ὅτι ἂν μᾶλλον τῆς φύσεως ᾖ.

Aphoriſ. 4.

Nõ ſatietas, nõ fames, neque aliud quicquam quod modum naturæ exceſſerit.

ΑΦΟΡΙΣ. ε'

Κόποι αὐτόματοι, φράζουσι νούσους.

Aphoriſ. 5.

Spontaneæ laßitudines, morbos prænuntiãt.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

Ὁκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τούτοισιν ἡ γνώμη νοσεῖ.

Aphoriſ. 6.

Quicũq; dolẽtes parte aliqua corporis, omnino dolorẽ non ſentiũt, his mens ægrotat.

ΑΦΟΡ. ζ'

Τὰ ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτυνόμενα σώματα, νωθρῶς ἐπανατρέφειν δεῖ, τὰ δὲ ἐν ὀλίγῳ, ὀλίγως.

Aphoriſ. 7.

Quæ longo tempore extenuantur corpora, lẽte reficere oportet, quæ uerò breui, breuiter.

ΑΦΟΡΙΣ. η′ ἢν ἐκ νόσου τροφὴν λαμβάνων τὶς μὴ ἰσχύῃ, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ τὸ σῶμα χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντος τοῦτο γίγνηται, χρὴ εἰδέναι ὅτι κενώσιος δέεται. ΑΦΟΡ. θ′ Τὰ σώματα χρὴ ὅκου τὶς βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν.

ΑΦΟΡΙΣ. ι′ Τὰ μὴ καθαρὰ τῶν σωμάτων, ὁκόσον ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις.

ΑΦΟΡΙΣ. ια′ Ῥᾷον πληροῦσθαι ποτοῦ ἢ σιτίου. ΑΦΟΡ. ιβ′ Τὰ ἐκκαταλιμπανόμενα ἐν τῇσι νούσοισι

Aphoriſ. 8.

Si à morbo cibũ aſſumens quis non corroboratur, pluri alimento corpus uti ſignificatur, quod ſi non aſſumẽte cibum hoc accidat, ſcire oportet quod indiget euacuatione.

Aphoriſ. 9.

Corpora cũ quiſpiã purgare uoluerit, oportet fluida facere.

Aphoriſ. 10.

Non pura corpora quãto plus nutries, tanto magis lædes.

Aphoriſ. 11.

Facilius eſt impleri potu, quam cibis.

Aphoriſ. 12.

QVAE RElinquuntur in morbis, recidiuas

σοισι μετὰ κρίσιν, ὑποστροφὰς ποιεῖν εἰώθεν. ΑΦΟΡ. ιγ´

recidiuas facere consueuerunt.

Aphoris. 13.

* Ὁκόσοισι κρίσις γένηται, τουτέοισιν ἡ νὺξ δύσφορος ἡ πρὸ τῆς παροξυσμοῦ. ἡ δὲ ἐπιοῦσα εὐφορωτέρη ἐπὶ πολύ.

* Quibuscunque crisis, id est iudicatio fit, his nox grauis ante accessionem. Quae uerò subsequitur magna ex parte leuior existit.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ´

Aphoris. 14.

* Ἐν τῇσι τῆς κοιλίης ῥύσεσιν, αἱ μεταβολαὶ τῶν διαχωρημάτων ὠφελέουσιν, ἢν μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ. ΑΦΟΡ. ιε´

* In profluuijs alui, mutationes excrementorum iuuant, nisi ad mala mutatio fiat.

Aphoris. 15.

* Ὅκου φάρυγξ νοσέῃ, ἢ φύματα ἐν τῷ σώματι ἐκφύεται, σκέπτεσθαι χρὴ τὰς ἐκκρίσιας. ἢν γὰρ χολώδεες ἔωσι, τὸ σῶμα ξυννοσέει. ἢν δὲ ὅμοιαι τοῖσιν

* Vbi fauces aegrotant, aut tubercula nascuntur in corpore, excretiones inspicere oportet. Nam si biliosae fuerint, corpus unà aegrotat. si uerò similes sanis,

σιν ὑγιαίνουσι γίγνωνται, ἀσφαλὲς τὸ σῶμα τρέφειν.

nis, tutum est corpus nutrire.

ΑΦΟΡΙΣ. ιϛ'

* Ὅκου λιμὸς, οὐ δεῖ πονέειν.

Aphoris. 16.

* Vbi fames, laborandum non est.

ΑΦΟΡ. ιζ'

* Ὅκου ἂν τροφὴ πλείω παρὰ φύσιν εἰσέλθῃ, τοῦτο νόσον ποιέει. δηλοῖ δὲ ἡ ἴησις.

Aphoris. 17.

* Vbi cibus præter naturam plus ingestus est, hic morbum facit, ostendit autem sanatio.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

* Τῶν τρεφομένων ἀθρόως καὶ ταχέως, ταχεῖαι καὶ διαχωρήσιες γίγνονται.

Aphoris. 18.

* Eorũ quæ uniuersim, et uelociter nutriũt, ueloces quoq; fiunt excretiones.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

* Τῶν ὀξέων νοσημάτων, οὐ πάμπαν ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσιες, οὔτε τοῦ θανάτου οὔτε τῆς ὑγιείης.

Aphoris. 19.

* Acutorum morborũ non omnino sunt certæ prænũciationes, aut salutis, aut mortis.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

* Ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν

Aphoris. 20.

* Quib. iuuenib. ad= huc

ἔστιν, αἱ κοιλίαι ὑγραὶ εἰσὶ, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσι ξηραίνονται. ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ξηραὶ εἰσὶ, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσιν ὑγραίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. κα´

⁂ Λιμὸν θώρηξις λύει.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ´

⁂ Ἀπὸ πλησμονῆς ὁκόσα ἂν νοσήματα γένηται, κένωσις ἰῆται. καὶ ὁκόσα ἀπὸ κενώσιος πλησμονή. καὶ τῶν ἄλλων ἡ ὑπεναντίωσις.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ´

⁂ Τὰ ὀξέα τῶν νοσημάτων κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι.

huc aluus humecta est, his senescentibus exiccatur. Quibus uerò iuuenibus adhuc aluus sicca est, his senescentibus humectatur.

Aphoris. 21.

⁂ Famem, thorexis, id est uini potio soluit.

Aphoris. 22.

⁂ Quicunq; morbi ex repletione fiunt, curat euacuatio. Et quicunque ex euacuatione, repletio, & aliorum contrarietas.

Aphoris. 23.

⁂ Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ´

☩ Τῶν ἑπτὰ ἡ τετάρτη ἐπίδηλος. ἑτέρης ἑβδομάδος ἡ ὀγδόη ἀρχή. θεωρητὴ δὲ ἡ ἑνδεκάτη. αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἑτέρης ἑβδομάδος. θεωρητὴ δὲ πάλιν ἡ ἑπτακαιδεκάτη, αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη μὲν ἀπὸ τῆς τεσσαρακαιδεκάτης ἑβδόμη δὲ ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης.

ΑΦΟΡ. κε´

☩ Οἱ θερινοὶ τεταρταῖοι, τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες. οἱ δὲ φθινοπωρινοὶ, μακροὶ, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς τὸν χειμῶνα συνάπτοντες.

ΑΦΟΡΙΣ. κϛ´

☩ Πυρετὸν ἐπὶ σπασμῷ βέλτιον γενέσθαι.

Aphoriſ. 24.

☩ *Septenorũ, quartus eſt index. Alterius ſeptimanæ octauus principium. Eſt autem & undecimus contemplabilis. Ipſe enim quartus eſt alterius ſeptimanæ. Rurſus uerò et decimus ſeptimus contemplabilis, ipſe ſiquidem quartus eſt, à quartodecimo: ſeptimus uerò, ab undecimo.*

Aphoriſ. 25.

☩ *Aeſtiuæ quartanæ magna ex parte breues: autumnales, longæ, & maximè quæ hyemẽ attingunt.*

Aphoriſ 26.

☩ *Febrem cõuulſioni ſuperuenire melius*

σθαι, ἢ σπασμὸν ἐπὶ πυρετῷ.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ'

Τοῖς μὴ κατὰ λόγον κουφίζουσιν, οὐ δεῖ πιστεύειν, οὐδὲ φοβεῖσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα παραλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἀβέβαια, καὶ οὐ πάνυ τι διαμένειν, οὐ δὲ χρονίζειν εἴωθεν.

ΑΦΟΡ. κη'

Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως, τὸ διαμένειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ, μῆκος νόσου σημαίνει, τὸ δὲ ἀσθένειαν.

ΑΦΟΡ.

est, quàm febri conuulsionem.

Aphoris. 27.

His qui non ex ratione leuius se habent, non oportet fidere, neque multum formidare mala, quæ præter rationem eueniunt. Plurima enim talia stabilia non sunt, neq; multum durare, & permanere consueuere.

Aphoris. 28.

Febricitãtium non omnino leuiter, permanere corpus, et nihil minui, uel etiã plus quàm ratio postulat, contabescere, malum: hoc enim morbi longitudinẽ, hoc uerò imbecillitatem significat.

Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ'

* Ἀρχομένων τῶν νούσων, ἤν τι δοκέῃ κινεῖν, κίνει. ἀκμαζουσῶν δὲ, ἡσυχίην ἔχειν, βέλτιόν ἐστιν.

Aphoriſ. 29.

* Cum morbi inchoant, ſi quid mouendum uidetur, moue. cum uerò cõſiſtunt, ac uigẽt, melius eſt quietẽ habere.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'

* Περὶ μὲν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη, πάντα ἀσθενέστερα, περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότερα.

Aphoriſ. 30.

* Circa initia, & fines, omnia imbecilliora: cum uerò conſiſtunt, fortiora.

ΑΦΟΡ. λα'

* Τῷ ἐξ ἀῤῥωστίης εὐσιτέοντι, μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, μοχθηρόν.

Aphoriſ. 31.

* Eius qui ex ægritudine bene cibatur, nihil proficere corpus malũ.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ'

* Ὡς τὰ πολλὰ πάντες οἱ φαύλως ἔχοντες, κατ' ἀρχὰς μὲν εὐσιτέοντες καὶ μηδὲν ἐπιδιδόντες πρὸς τῷ τέλει πάλιν ἀσιτέουσιν.

Aphoriſ. 32.

* Omnes ferè qui male ſe habent circa initia bene cibati, nec quicquam proficientes, circa finem rurſus ci-

ἀσιτέουσιν. οἱ δὲ κατ' ἀρχὰς ἀσιτέοντες ἰσχυρῶς, ὕστερον δὲ εὐσιτέοντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσιν.

bum non appetunt: qui uerò circa initia cibum ualde non appetunt, postea bene appetentes, ij melius euadunt.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

* Ἐν πάσῃ νούσῳ τὸ ἐρρῶσθαι τὴν διάνοιαν, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς, ἀγαθόν, τὸ δ' ἐναντίον, κακόν.

Aphoris. 33.

* In quouis morbo mente constare, & bene se habere ad illa quæ offeruntur, bonũ: cõtra uerò se habere, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

* Ἐν τῇσι νούσοισιν, ἧσσον κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος καὶ τῆς ἡλικίης, καὶ τῆς ἕξιος, καὶ τῆς ὥρης ἡ νοῦσος ᾖ μᾶλλον. ἢ οἷσιν ἂν μὴ οἰκείη κατά τι τουτέων.

Aphoris. 34.

* In morbis minus periclitantur quorũ naturæ, aut ætati, aut habitui, aut tempori magis congruit morbus, quàm quibus secundum nihil istorum congruit.

ΑΦΟΡΙΣ. λε'

* Ἐν πάσῃσι τῇσι νούσοισι,

Aphoris. 35.

* In quouis morbo partes

νέουσι, τὸ ποδὲ τὸ ὄμφαλον καὶ ἦτρον πάχος ἔχειν βέλτιόν ἐστι. τὸ δὲ σφόδρα λεπτὸν καὶ ἐκτετηκὸς, μοχθηρόν. ἐπισφαλὲς δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ πρὸς τὰς κάτω καθάρσιας.

partes ad umbilicũ, & imum uentrem attinentes, craßitudinem habere, melius est: multũ uerò extenuari, ac contabescere, prauum. Sed et hoc quoque ad inferiores purgationes, periculosum.

ΑΦΟΡΙΣ. λϛʹ

Οἱ ὑγιεινῶς ἔχοντες τὰ σώματα, ἐν τῇσι φαρμακείῃσι καθαιρόμενοι, ἐκλύονται ταχέως. καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεόμενοι.

Aphoriſ. 36.

Qui ſalubritatem corporis habẽt, per medicamenta euacuati cito exoluũtur, et qui prauo utuntur cibo.

ΑΦΟΡΙΣ. λζʹ

Οἱ εὖ τὰ σώματα ἔχοντες, φαρμακεύεσθαι ἐργώδεες.

Aphoriſ. 37.

Qui bene ſe habẽt corpore, difficulter ferunt medicationes.

ΑΦΟΡΙΣ. ληʹ

Τὸ σμικρῷ χεῖρον καὶ πόμα ἢ σιτίον, ἥδιον δὲ, τῶν βελτιόνων

Aphoriſ. 38.

Parum deterior potus, aut cibus, ſuauior autem, melioribus

νων μὲν ἀηδεστέρων δὲ, μᾶλλον αἱρετέον.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ′

* Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μετὰ πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον. ὅσα δ᾽ ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γένηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

ΑΦΟΡΙΣ. μ′

* Βράγχοι καὶ κόρυζαι τοῖσι σφόδρα πρεσβύτῃσιν, οὐ πεπαίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. μα′

* Οἱ ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς ἄνευ φανερῆς προφάσιος, ἐξαπίνης τελευτῶσι.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ′

* Λύειν ἀποπληξίην ἰσχυρὴν μὲν, ἀδύνατον,

bus quidem, ſed minus ſuauibus, eſt præferendus. Aphor. 39.

* *Seniores iuuenib. plurimum ægrotant minus. Qui uerò morbi ipſis accidunt longi, maxima ex parte comitantur ad mortem.*

Aphoriſ. 40.

* Raucedines et grauedines, *in ualde ſenibus coctionem non admittunt.*

Aphoriſ. 41.

* *Qui frequenter, ac fortiter abſq; cauſa manifeſta exoluuntur, de repente moriuntur.*

Aphoriſ. 42.

* *Soluere morbum, quem apoplexiam uocant, fortem, impoßibile:*

νακον, ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηΐδιον. ΑΦΟΡ. μγ'

* Τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων οὐκ ἀναφέρουσιν, οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

ΑΦΟΡΙΣ. μδ'.

* Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν ταχυθάνατοι γίγνονται, μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

ΑΦΟΡΙΣ. με'.

* Τῶν ἐπιληπτικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπαλλαγὴν αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τῆς ἡλικίης, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ τῶν τόπων, καὶ τῶν βίων ποιέουσι. ΑΦΟΡ. μς.

* Δύο πόνων ἅμα γινομένων μὴ κατὰ τὸν

bile: debilem uerò nō facile.

Aphoris. 43.

* Strangulati, atque dissoluti, nondum mortui, nō referūtur, quib. spuma circa os fuerit.

Aphoris. 44.

* Qui natura admodū craßi sunt, citius intereunt, quàm qui graciles.

Aphoris. 45.

* Quicunq; iuuenes morbo comitiali laborāt, mutatione maximè ætatis, et temporum, & locorum, et uictuū quoque liberantur.

Aphoris. 46.

* DVOBVS doloribus simul eundem locum

τὸν αὐτὸν τόπον, ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἕτερον.

ΑΦΟΡΙΣ. μζ'

※ Περὶ τὰς γενέσιας τοῦ πύου οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι, μᾶλλον, ἢ γενομένου.

ΑΦΟΡΙΣ. μη'

※ Ἐν πάσῃ κινήσει τοῦ σώματος, ὁκόταν ἄρχηται πονέειν, τὸ διαναπαύειν εὐθὺς ἄκοπον.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

※ Οἱ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἂν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων ῥᾷον φέρουσι.

ΑΦΟΡΙΣ. ν'

※ Τὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου

locum infestantibus, uehementior alterum obscurat.

Aphoris. 47.

※ Dum pus conficitur, dolores, ac febres accidunt magis, quàm iam confecto.

Aphoris. 48.

※ In omni corporis motu ubi laborare cœperit, quies statim lassitudinem aufert.

Aphoris. 49.

※ Qui consueti solitos labores ferre, & si fuerint imbecilles, et senes, non consuetis, fortibus, atq; iuuenibus facilius ferunt.

Aphoris. 50.

※ Quæ ex longo tempore

νῦ συνήθεα κἂν ᾖ χεί ρω τῶν ἀσυνήθων, ἧσσον ἐνοχλεῖν εἴωθε. δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ συνήθεα μεταβάλλειν.

pore consueta sunt, etsi deteriora sunt, insuetis minus molestare solẽt. Oportet igitur ad insueta permutari.

ΑΦΟΡΙΣ. να´

Aphoris. 51:

Τὸ κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνης κενοῦν, ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁποσοῦν τὸ σῶμα κινεῖν, σφαλερόν. καὶ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. τὸ δὲ κατ᾽ ὀλίγον ἀσφαλὲς καὶ ἄλλως ἤν τις ἐξ ἑτέρου ἐφ᾽ ἕτερον μεταβαίνῃ.

Plurimum, atque repente euacuare, uel replere, uel calefacere, uel refrigerare, siue quouis alio modo corpus mouere, periculosum, quoniam omne nimis est naturæ inimicũ. sed quod paulatim fit, tutũ est, tum aliâs, tum cum ab altero ad alterum transitus fit.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ´

Aphoris. 52.

Πάντα κατὰ λόγον ποιέοντι, μὴ γενομένων τῶν κατὰ λόγον μὴ μεταβαίνειν ἐφ᾽

Omnia secundum rationem faciẽti, si non succedat secundũ rationem, nõ est transeundũ ad aliud

ἐφ' ἕτερον, μένοντος τοῦ δόξαντος ἐξ ἀρχῆς.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ.

* Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσι, νέοι μὲν ἐόντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι, τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων· ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσιν. ξηραίνονται γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖσιν ἀπογηράσκουσι.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ'

* Μεγέθει δὲ σώματος, ἐννεάσαι μὲν ἐλευθέριον καὶ οὐκ ἀειδές. ἐγγηρᾶσαι δὲ δύσχρηστον, καὶ χεῖρον, τῶν ἐλασσόνων.

ΙΠΠ.

ad aliud, ſtante eo quod à principio uiſum eſt.

Aphoriſ. 53.

* Quicunq; aluos humidas habent, ſiquidem iuuenes fuerint, melius commutant his, qui ſiccas habent. Ad ſenectã uerò deterius commutant: nam ſeneſcentibus magna ex parte exiccantur.

Aphoriſ. 54.

* Magnitudo corporis iuuentæ quidẽ, neq; indecens, neq; illiberalis: ſenectæ uerò inutilis, & deterior paruitate.

HIP.

[illegible]

ΙΠ ΠΟΚΡΑ΄ΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν Βιβλίον τρίτον.

ἈΦΟΡΙΣ. α΄

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι τὰ νοσήματα. καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος ἢ θάλψιος, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως.

ἈΦΟΡΙΣ. β΄

* Τῶν φύσιων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι.

ἈΦΟΡ.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber III.

Aphoris. 1.

MVTAtiones tēporū potiſsimum pariunt morbos, & in quibuſdam temporibus magnæ mutationes, aut frigoris, aut caloris, & alia pro ratione, eōdem modo.

Aphoris. 2.

* Naturarū, hæ quidem ad æſtatem, hæ uerò ad hyemem bene, male ue ſe habent.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. γʹ

Τῶν νόσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι. καὶ ἡλικίαι τινὲς πρὸς ὥρας, καὶ χώρας, καὶ διαίτας.

Aphoriſ. 3.

Morbi quoq; alij ad alia bene,uel male ſe habent,& quædam ætates ad tempora,et loca, & uictus genera.

ΑΦΟΡΙΣ. δʹ.

Ἐν τῇσιν ὥρῃσιν ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρης, ὁτὲ μὲν θάλπος, ὁτὲ δὲ ψῦχος γίγνηται, φθινοπωρινὰ τὰ νοσήματα προσδέχεσθαι χρή.

Aphoriſ. 4.

In tēporibus,quando eadem die modo calor,modo frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.

ΑΦΟΡΙΣ. εʹ

Νότοι βαρυήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοί, νωθροί, διαλυτικοί, ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι πάσχουσιν. ἢν δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι

Aphoriſ. 5.

Auſtri auditū hebetantes, caliginoſi,caput grauātes,pigri,diſſoluentes, quando huiuſcemodi tēpeſtas præualuerit,talia in morbis patiuntur. At ſi aquilonia fuerit,tuſſes,fauces, alui

κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι, φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων. ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι προσδέχεσθαι χρή.

alui duræ, difficultates urinæ, horrores, costarum dolores, & pectoris, quando hæc tempestas præualuerit, talia in morbis expectare oportet.

ΑΦΟΡΙΣ. ϛ'

* Ὁκόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι προσδέχεσθαι χρή.

Aphoris. 6.

* Quando æstas fit ueri similis, sudores in febribus multos expectare oportet.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

* Ἐν τοῖσιν αὐχμοῖσι πυρετοὶ ὀξέες γίνονται, καὶ ἢν μὲν ἐπιπλέον ᾖ τὸ ἔτος τοιοῦτον ἐὸν, οἵην τὴν κατάστασιν ἐποίησεν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦτα δεῖ προσδέχεσθαι.

Aphoris. 7.

* In siccitatibus febres acutæ fiũt, & si annus magna ex parte talis fuerit, qualem fecerit constitutionem, tales plurimum morbos oportet expectare.

ΑΦΟΡΙΣ. η'.

* Ἐν τοῖσι κατεστῶσι καιροῖσιν ἢν ὡραίως τὰ ὥραια ἀποδιδῶσιν, εὐσταθέες καὶ εὐκρινέες αἱ νοῦσοι γίνονται. ἐν δὲ τοῖσιν ἀκαταστάτοισιν, ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

* Ἐν φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νοῦσοι, καὶ θανατωδέσταται τὸ ἐπίπαν. ἦρ δὲ ὑγιεινότατον, καὶ ἥκιστα θανατῶδες.

ΑΦΟΡ. ι'

* Τὸ φθινόπωρον τοῖς φθίνουσι κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

* Περὶ δὲ τῶν ὡρέων, ἢν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ

Aphoriſ. 8.

* *In cōſtantibus temporibus, cum tempeſtiuè tempeſtiua reddun-tur, morbi cōſtantes, & boni iudicij fiunt. In incōſtantibus autē, inconſtantes, & mali iudicij.*

Aphoriſ. 9.

* *Autūno morbi acutiſsimi, atq; exitiales, maxima ex parte. Ver uerò ſaluberrimum, & minimè exitiale.*

Aphoriſ. 10.

* *Autumnus tabidis malus.*

Aphoriſ. 11.

* *De temporibus, ſiquidem hyems ſicca, & aquilonia fuerit, uer*

ἔαρ ἐπόμβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξεῖς, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα τῇσι γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβ'

* Ἢν δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὔδιος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ὅσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ, ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν, ὅσαι δὲ τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν. ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα. τοῖσι δὲ

uer uerò pluuiosum, & australe, necesse est æstate febres acutas, & lippitudines, Græci ophthalmias uocant, & intestinorum difficultates fieri, præcipuè uerò mulieribus, & uiris qui natura sunt humidiores.

Aphoris. 12.

** Si uerò hyems australis, & pluuiosa, & serena fuerit, uer autem siccum & aquilonium, mulieres quibus partus ad uer inest, ex quacunque occasione abortiunt, quæ uerò parient, imbecilles, & morbidos infantes pariunt, quare uel statim intereunt, uel tenues, & ualetudinarij uiuunt. Cæ-*

C teris

ἢ ἄλλοισι βροτοῖσι δυσεντερίαι καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοι συντόμως ἀπολλύντες.

teris uerò difficultates intestinorum, lippitudines siccæ fiunt. Senioribus autē destillationes quæ cito interiment.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ´

Ἢν δὲ τὸ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες καὶ βράγχοι καὶ κόρυζαι. ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

Aphoris. 13.

Si uerò æstas sicca fuerit, & aquilonia, autumnus uerò pluuiosus, et australis, dolores capitis ad hyemē fiunt, & tusses, raucedines, atq; grauedines, quibusdam autem & tabes.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ´

Ἢν δὲ βόρειον ᾖ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσιν ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ ξύμφορον. τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται

Aphoris. 14.

Si uerò aquilonius sit, & siccus, his qui naturā habēt humidiorē, & mulieribus cōferet: reliquis aūt erūt lippitudines

ἥπονται ξηραὶ, καὶ πυρετοὶ ὀξέες, καὶ κορύζαι χρόνιαι, ἐνίοισι δὲ μελαγχολίαι.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε΄

Τῶν δὲ καταστασίων τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῶν ἐπομβρίων εἰσὶν ὑγιεινότεροι, καὶ ἧσσον θανατώδεες. ΑΦΟΡ. ιϛ΄

Νοσήματα δὲ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν ὡς τὰ πολλὰ γίνεται πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες, καὶ σηπεδόνες. καὶ ἐπίληπτοι. καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινάδες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι, καὶ δυσεντερίαι.

ΑΦΟΡΙΣ.

dines siccæ, & febres acutæ, et grauedines, nō nullis uerò et atræ biles.

Aphoris. 15.

Ex anni autē constitutionibus, quod in totum dixerim, siccitates imbribus sunt salubriores, & minus mortiferæ.

Aphoris. 16.

Morbi in pluuiarū multitudine, magna ex parte fiūt febres lōgæ, alui profluuia, putredines, morbi comitiales, & attoniti, quos apoplexias Græci uocāt, et anginæ. In siccitatib. autē tabitudines, lippitudines, articulorū dolores, stillicidia urinæ & difficultates intestinorum.

 Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. ιζ'

* Αἱ δὲ καθημέριμ καταστάσιες, αἱ μετὰ βορείοι τὰ τε σώματα ξυνιστῶσι, καὶ εὔτονα, καὶ εὐκίνητα, καὶ εὔχροα, καὶ εὐηκοώτερα ποιέουσι, καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσι, καὶ τὰ ὄμματα δάκνουσι, καὶ περὶ τὸν θώρηκα ἄλγημα, ἤν τι προϋπάρχῃ μᾶλλον πονέουσιν. αἱ δὲ νότιοι διαλύουσι τὰ σώματα καὶ ὑγραίνουσι, καὶ βαρυηκοΐας, καὶ καρηβαρίας καὶ ἰλίγγους ποιέουσιν, ἐν δὲ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι καὶ τοῖσι σώμασι, δυσκινησίην καὶ τὰς κοιλίας ὑγραίνουσι. ΑΦΟΡ. ιη'

* Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τὸ

Aphoriſ. 17.

* Quotidianæ autem conſtitutiones: aquiloniæ quidem corpora denſant, contenaũt, & bene mobilia, colorata, & melius audientia faciunt, & aluos exiccant, oculos mordent, & ſi pectus dolor aliquis obſederit, dolorem augent. Auſtrinæ diſſoluunt corpora, & humectant, auditum obtundunt, capita aggrauãt, & uertigines faciunt, oculis atque corporibus difficilem motũ præſtant, & aluos humectant.

Aphoriſ. 18.

* Per tempora anni, uere

τοῦ μὲν ἦρος, καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες, καὶ οἱ τουτέων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν, ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα. τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου, μέχρι μέν τινος, οἱ γέροντες. τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσι.

uere quidem, & prima æstate pueri, & qui hos sequũtur ætate, optimè degunt, & sani sunt maximè. Aestate uerò & autumno, usque ad aliquid senes. Reliquum, & hyeme, qui mediam ætatem habent.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

* Νοσήματα πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται. μᾶλλον δ' ἔνια κατ' ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται.

Aphoris. 19.

* Morbi, omnes quidem in omnibus temporibus fiunt, quidam uerò magis in quibusdam ipsorum & fiunt et excitantur.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

* Τοῦ μὲν γὰρ ἦρος, τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικὰ καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ

Aphoris. 20.

* VERE ETEnim furores, & atræ biles, & morbi comitiales

ληπτικὰ, καὶ αἱμάῤῥοος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι, καὶ λέπραι, καὶ βῆχες, καὶ λειχῆνες, καὶ ἄλφοι, καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖσται, καὶ φύματα, καὶ ἀρθριτικά.

ΑΦΟΡΙΣ. κα'

* Τοῦ δὲ θέρεος ἔνιά τε τουτέων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πλεῖστοι, καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάῤῥοιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ'

* Τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ καὶ πυρετοὶ τεταρ

ταῖοι

mitiales, & profluuia sanguinis, et anginæ, & raucedines, et lepræ, & tusses, & impetigines, & uitiligines, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, et tubercula, & articulorum dolores.

Aphoris. 21.

* Aestate autē, non nulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ febres, & quartanæ, & uomitus, & alui profluuia, et lippitudines oculorū, et aurium dolores, & oris ulcerationes, genitalium putredines, & sudamina.

Aphoris. 22.

* Autumno uerò, & plurimi uel æstiui morbi fiunt, & febres quar

tanæ,

ταῖοι καὶ πλανῆτες, καὶ
σπλῆνες, καὶ ὕδρωπες
καὶ φθίσιες, καὶ στραγγου
ρίαι, καὶ λειεντερίαι, καὶ
δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιά-
δες, καὶ κυνάγχαι, καὶ
ἄσθματα, καὶ εἰλεοί,
καὶ ἐπιληψίαι, καὶ τὰ
μανικὰ, καὶ τὰ με-
λαγχολικά.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ'

Τοῦ δὲ χειμῶνος,
πλευρίτιδες, περι-
πνευμονίαι, κόρυζαι,
λήθαργοι, βράγχοι, βῆ
χες, πόνοι στηθέων πό
νοι πλευρέων, ὀσφύος,
κεφαλαλγίαι, ἴλιγ-
γοι, ἀποπληξίαι.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ'

Ἐν δὲ τῇσιν ἡλικίη
σι τοιάδε συμβαίνει,
τοῖσι μὲν σμικροῖσι καὶ
νεογνοῖσι

*tanæ, & erraticæ, et lie
nes, aquæ inter cutem,
& tabes, & stillicidia
urinæ, & difficultates
intestinorum, & leuita
tes intestinorum, & co
xendicū dolores, & an
ginæ, & anhelationes,
quas Græci asthmata
uocant, ilei, morbi comi
tiales, furores, atræ bi=
les.*

Aphoris. 23.

*Hyeme uerò, mor=
bi laterales et pulmonis
inflāmationes, grauedi=
nes, atque raucedines,
tusses, dolores pectoris
et laterū, atq; lumborū,
capitis dolores, uertigi
nes & apoplexiæ.*

Aphoris. 24.

*In ætatibus aūt ta
lia cōtingunt, paruis &*

νεογνοῖσι παιδίοισιν, ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναί, ὤτων ὑγρότητες.

ΑΦΟΡΙΣ. κε'

* Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν οὔλων ὀδαξυσμοί, πυρετοί, σπασμοί, διάρροιαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνόδοντας, καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι.

ΑΦΟΡΙΣ. κϛ'

* Πρεσβυτέροισι δὲ γενομένοισι παρίσθμια, σπονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες, στρογγύλαι, ἀσκαρίδες,

nuper natis puerulis, oris ulcera, quæ aphthæ uocantur, uomitus, tusses, uigiliæ, pauores, umbilici inflammatiões, aurium humiditates.

Aphoris. 25.

* *In progressu uerò cũ iam dentire incipiũt, gingiuarũ prurigines, febres, cõuulsiones, alui profluuia, et maximè cũ caninos ædunt dentes, & his præsertim pueris, qui crassissimi sunt, & aluos duras habent.*

Aphoris. 26.

* *Cum uerò iam magis adoleuerint, tõsillæ et uertebræ quæ in occipitio ad interiora luxatiões, crebri anhelitus, quos Græci asthmata uocant, calculi, lũbrici ro-*

ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ, ςραγγουρίαι, χοιράδες. καὶ τ' ἄλλα φύματα, μάλιςα δὲ τὰ προειρημένα.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ΄

Τοῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι τουτέων τε τὰ πολλὰ καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες.

ΑΦΟΡΙΣ. κη΄

Τὰ δὲ πλεῖςα τοῖσι παιδίοισι πάθη κρίνεται. τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ ἔτεσι. τὰ δὲ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ' ἂν διαμεί-

tundi, aſcarides, uerrucæ, quas Græci acrochordonas uocant, ſatyriæ, ſtrumæ, & alia tubercula; ſed præcipuè ante dicta.

Aphoriſ. 27.

Grandioribus autem, & iam accedentibus ad pubertatem plurima ex his, & febres diuturnæ magis, & ex naribus profluuia ſanguinis.

Aphoriſ. 28.

Plurimæ aũt paſſiones puerulis iudicantur, nõnullæ quidem in quadraginta diebus, nõ nullæ uerò in annis ſeptem, quædã uerò iam ad pubem accedẽtibus: quæ uerò permãſerint,

νη πάθεα τοῖσι παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τοῖσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἴωθεν. ΑΦΟΡ. κθ'

* Τοῖσι δὲ νεανίσκοισιν αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τ' ἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'.

* Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην, ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάρροιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λυεντερίαι, αἱμοῤῥοΐδες.

ΑΦΟΡ.

nec in pubertate finierint, puerulis, aut fœminis cum menstrua erumpunt, consenescere consueuerunt.

Aphoris. 29.

* *Adolescētibus aūt sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, morbus comitialis, & alij, sed præcipuè antedicti.*

Aphoris. 30.

* *Vltra hāc ætatem asthma, id est creber anhelitus, morbi laterales, pulmonis inflammationes, lethargi, phrenetides, ardores, diuturna profluuia, choleræ, difficultates intestinorum, hæmorrhoides.*

Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. λα´

⁂ Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάῤῥοι, βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης, καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλιωπίαι, γλαυκώσιες, καὶ βαρυκοΐαι.

ΙΠΠΟ-

Aphoriſ. 31.

⁂ Senibus ſpirandi difficultates, diſtillationes cũ tuſſe, urinæ ſtillicidia, urinæ difficultates, articulorum dolores, renũ paßiones, uertigines, apoplexiæ, mali habitus, pruritus totius corporis, uigiliæ, alui oculorum & narium humiditates, uiſus obtuſus, glaucedines, auditus graues.

HIPPO-

ΙΠΠΟΚΡΑ'ΤΟΥΣ Κῴου Ἀφορισμῶν βιβλίον τέταρτον.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

Iὰς κυούσας φαρμακεύειν, ἢν ὀργᾷ, τετράμηνα καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν, ἧσσον δὲ ταύτας, τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι χρή.

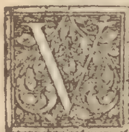
ΑΦΟΡΙΣ. β'

*Ἐν τῇσι φαρμακείῃσι τοιαῦτα ἄγειν ἐκ τοῦ σώματος ὁκοῖα καὶ αὐτόματα ἰόντα χρήσιμα, τὰ δ' ἐναντίως ἰόντα παύειν.

ΑΦΟΡ.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber IIII.

Aphoris. 1.

VTERO gerentes sunt medicãdae, si materia turget quarto mense, & usq; ad septimum, sed has minus. Iuniora autem & seniora uereri oportet.

Aphoris. 2.

*In medicationib. talia educere è corpore, qualia & spõte prodeuntia utilia, quae uerò contrario modo prodeunt, cohibere oportet.

Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρωνται. ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι, τὰ δὲ ἐναντία δυσχερῶς.

Aphoriſ. 3.

* Si qualia oportet purgari, purgētur, conſert, & leuiter ferunt. Cōtraria uerò grauiter.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

* Φαρμακεύειν θέρεος μὲν μᾶλλον τὰς ἄνω, χειμῶνος δὲ τὰς κάτω.

Aphoriſ. 4.

* Medicari æſtate ſuperiores magis, hyeme uerò inferiores.

ΑΦΟΡ. ε'

* Ὑπὸ κύνα, καὶ πρὸ κυνὸς ἐργώδεες αἱ φαρμακεῖαι.

Aphoriſ. 5.

* Sub cane, & ante canē difficiles ſunt medicationes.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

* Τοὺς ἰσχνοὺς καὶ εὐημέας ἄνω φαρμακεύειν ὑποστελλομένους χειμῶνα.

Aphoriſ. 6.

* Graciles & facilè uomētes purgare ſuperius, cauētes hyemem.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

* Τοὺς δὲ δυσημέας καὶ μέσως εὐσάρκους κάτω,

Aphoriſ. 7.

* Vomētes uerò difficulter, & mediocriter bene

κάτω, ὑποστελλομένους θέρ☉.

ΑΦΟΡΙΣ. η'

* Τοὺς φθινώδεας ὑποστελλομένους τὰς ἄνω. ΑΦΟΡΙΣ. θ'

* Τοὺς δὲ μελαγχολικοὺς ἀδρoτέρως τὰς κάτω, τῷ αὐτῷ λογισμῷ τ' ἀναντία προστιθείς. ΑΦΟΡ. ι'

* Φαρμακεύειν ἐν τοῖσι λίην ὀξέσι, ἢν ὀργᾷ αὐθημερόν, χρονίζειν γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

* Ὁκόσοισι στρόφοι καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πόνοι καὶ ὀσφύ☉ ἄλγημα μὴ λυόμενον μήτε ὑπὸ φαρμακίης μήτ' ἄλλως εἰς ὕδρω πάξηρόν

bene carnosos, per inferiora cauentes æstatem.

Aphoris. 8.

* Tabidos uerò, cauẽtes ad superiores purgationes.

Aphoris. 9.

* Melãcholicos plenius inferiores, eadem ratione contraria apponentes.

Aphoris. 10.

* Medicari in ualde acutis: si materia turget, cadẽ die. Tardare enim in talib. malũ est.

Aphoris. 11.

* Quibus tormina, & circa umbilicum labores, & lumborum dolor, qui neque à medicamento, neque aliter soluitur, in aquã intercutẽ

siccam

παξηρὸν ἱδρύεται.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβ'

* Ὁκόσοισι κοιλίαι λειεντεριώδεες, χειμῶνος φαρμακεύειν ἄνω κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

* Πρὸς τοὺς ἐλλεβόρους τοῖσι μὴ ῥηιδίως ἄνω καθαιρομένοισι πρὸ τῆς πόσιος προϋγραίνειν τὰ σώματα πλείονι τροφῇ καὶ ἀναπαύσει.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'

* Ἐπὴν πίῃ τις ἐλλέβορον, πρὸς μὲν τὰς κινήσιας τῶν σωμάτων μᾶλλον ἄγειν, πρὸς τοὺς ὕπνους καὶ μὴ κινήσιας, ἧσσον, δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ναυτιλίη, ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει.

ſiccam firmatur.

Aphoriſ. 12.

* *Quorum alui inteſtinorum leuitate laborant, hyberno tempore ſupra purgari, malum.*

Aphoriſ. 13.

* *Ad eleboros qui nõ facilè ſuprà purgantur, eorum corpora ante potionem pluri cibo, atque quiete humectanda ſunt.*

Aphoriſ. 14.

* *Cum biberit quis Eleborum, ad motiones quidem corporum ducere magis, ad ſomnos uerò, atq; quietem minus. Indicat autem nauigatio turbari motione corpus.*

Aphoriſ.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε΄

* Ἐπὴν βούλῃ μᾶλλον ἄγειν τὸν ἐλλέβορον, κίνει τὸ σῶμα. ἐπὴν δὲ παῦσαι, ὕπνον ποιεῖν καὶ μὴ κινεῖν. ΑΦΟΡ. ιϛ΄

* Ἐλλέβορος ἐπικίνδυνος τοῖσι τὰς σάρκας ὑγιέας ἔχουσι· σπασμὸν γὰρ ἐμποιέει. ΑΦΟΡ. ιζ΄

* Ἀπυρέτῳ ἐόντι, ἀποσιτίη, καὶ καρδιωγμὸς καὶ σκοτόδινος, καὶ στόμα ἐκπικρούμενον, ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη΄

* Τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδυνήματα ἄνω φαρμακείας δεῖσθαι σημαίνει. ὁκόσα δὲ κάτω, κάτω.

ΑΦΟΡ.

Aphoris. 15.

* Cum uolueris magis ducere Elleborũ, moue corpus: cũ uerò sistere, somnũ facito, et non moueto. Aphor. 16.

* Carnes sanas habentibus Elleborus periculosus. Facit enim conuulsionẽ. Aphor. 17.

* Si quis febrem nõ habẽs, abstineat à cibo, & cordis morsum, seu uertiginem patitur, & oris amaritudinem sentit, purgatione indigere p superiora significat.

Aphoris. 18.

* Supra præcordia dolores, purgatiõe indigere p supiora significãt. Quicũq; uerò inferiora molestãt, per inferiora.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

⁂ Ὁκόσοι ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι μὴ διψῶσι καθαιρόμενοι, οὐ παύονται, πρὶν ἢ διψήσωσιν.

Aphoris. 19.

⁂ Qui in medicamētis purgati, non sitiunt, non quiescunt priusquā sitiant.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

⁂ Ἀπυρέτοισιν ἐοῦσιν ἢν γένηται στρόφος, καὶ γουνάτων βάρος, καὶ ὀσφύος ἄλγημα, κάτω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

Aphoris. 20.

⁂ Non febricitantibus si tormina acciderint, & genuum grauitas, & lumborum dolor, purgari inferius oportere significatur.

ΑΦΟΡΙΣ. κα'

⁂ Ὑποχωρήματα μέλανα, οἱονεὶ αἷμα μέλαν ἀπ' αὐτομάτου ἰόντα, καὶ ξὺν πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα. καὶ ὁκόσοισιν ἂν τὰ χρώματα πονηρότερα ἦ, μᾶλλον κάκιον, σὺν φαρμάκῳ δὲ ἄμεινον.

καὶ

Aphoris. 21.

⁂ Deiectiões nigræ, qualis est sanguis niger, sponte uenietes, siue cum febre, siue sine febre, pessimæ: & quanto colores magis praui fuerint plures, peius: cū medicamento uerò melius,

καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω χρώματα, ὐ πονηρόν.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ'

* Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων ἢν χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ'

* Ὁκόσοισιν ἐκ νοσημάτων ὀξέων, ἢ ἐκ πολυχρονίων ἢ ἐκ τρωμάτων, ἢ ἄλλως λελεπτυσμένοισι χολὴ μέλαινα, ἢ ὁκοῖον αἷμα μέλαν ὑπέλθῃ τῇ ὑστεραίῃ ἀποθνήσκουσι.

ΑΦΟΡ. κδ'

* Δυσεντερίη, ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. κε'

* Αἷμα ἄνω μετὰ ὁκοῖον ἂν ᾖ, κακόν. κά-
τω

lius, & quanto colores plures non praui.

Aphoris. 22.

* *Morbis quibuslibet incipiẽtibus si atra bilis, uel supra, uel infra exierit, letale.*

Aphoris. 23.

* *Quibuscunq; ex morbis acutis, aut diuturnis, uel ex uulnerib. siue quouis alio modo extenuatis, nigra bilis, siue uti sanguis niger de subter exierit, postridie moriuntur.*

Aphoris. 24.

* *Difficultas intestinorũ, si ab atra bile incœperit letalis est.*

Aphoris. 25.

* *Sãguis quidẽ supra, qualiscũque fuerit malus:*

τω δὲ, ἀγαθὸν, καὶ τὰ μέλανα ὑποχωρέοντα, κακόν.

lus: infra aũt, bonus est.

ΑΦΟΡΙΣ. κϛ´

Aphoris. 26.

* Ἢν ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένῳ ὁκοῖον σάρκες ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

* A difficultate intestinorum habito, si ueluti carunculæ exeant, letale est.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ.

Aphoris. 27.

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν αἱμοῤῥαγέῃ πλῆθος ὁκοθενοῦν, ἐν τῇσιν ἀναλήψεσι, τουτέοισιν αἱ κοιλίαι καθυγραίνονται.

* Quibus in febrib. sanguinis fluxerit multitudo, quacunq; ex parte cum reficiuntur, alui his humectantur.

ΑΦΟΡΙΣ. κη´

Aphoris. 28.

* Ὁκόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα κωφώσιος γενομένης παύεται, καὶ ὁκόσοισι κωφώσις χολωδέων γινομένων, παύεται.

* Quibus biliosæ deiectiones, superueniente surditate cessant, & quibus surditas, superuenientibus biliosis deiectionibus cessat.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ´

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἑκταίοισιν ἐοῦσι ῥίγεα γίνεται, δύσκριτα.

ΑΦΟΡΙΣ. λ´

Ὁκόσοισι παροξυσμοὶ γίνονται, ἣν ἂν ὥρην ἀφῇ ὁ πυρετὸς ἐς τὴν αὔριον τὴν αὐτὴν ὥρην ἢν λάβῃ, δύσκριτα.

ΑΦΟΡΙΣ. λα´

* Τοῖσι κοπιώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, ἐς ἄρθρα καὶ περὶ τὰς γνάθους μάλιστα ἀποστάσιες γίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ´

* Ὁκόσοισιν ἀνισταμένοισιν ἐκ τῶν νόσων τὶ πονέσει, ἐνταῦθα ἀποστάσιες γίνονται.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 29.

* *Quibus in febribus ſexto die rigores fiunt, difficilè iudiciū ſequitur.*

Aphoriſ. 30.

* *Quibuſcunque acceßiones fiunt quacunque hora febris dimiſerit, ſi eadem cras occupauerit, iudicium habēt difficilè.*

Aphoriſ. 31.

* *Laßitudinem habētibus, in articulos & circa maxillas potißimum abſceſſus fiunt.*

Aphoriſ. 32.

* *Quibuſcunq; reſurgentibus ex morbis, ſi quid laborauerint, hic fiunt abſceſſus.*

Aphoriſ.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

Aphoris. 33.

* Ἀτὰρ ἢν καὶ προπεπονηκός τι ᾖ πρὸ τοῦ νοσεῖν, ἐνταῦθα στηρίζει ἡ νοῦσος.

* Sed & si ante morbum aliqua parte doluerit, hic morb. firmatur.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

Aphoris. 34.

* Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιστῇ, θανάσιμον.

* Si à febre habito tumore non existēte in faucibus, strāgulatio repente superuenerit, letale.

ΑΦΟΡΙΣ. λε'

Aphoris. 35.

* Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόλις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

* SI à febre habito collū peruertitur, et uix potest deuorare, sine ullo tumore letale est.

ΑΦΟΡΙΣ. λς'

Aphoris. 36

* Ἱδρῶτες πυρεταίνουσιν ἢν ἄρξωνται, ἀγαθοὶ τριταῖοι, καὶ πεμπταῖοι

* Sudores febricitanti si incœperint, boni, et tertio die, & quinto, &

πταῖοι, καὶ ἑβδομαῖοι, καὶ ἐνναταῖοι, καὶ ἑνδεκαταῖοι, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι, καὶ ἑπτακαιδεκαταῖοι, καὶ μίῃ καὶ εἰκοστῇ καὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκοστῇ καὶ τριακοστῇ τετάρτῃ, οὗτοι γὰρ ἱδρῶτες νούσους κρίνουσιν. οἱ δὲ μὴ οὕτως γινόμενοι πόνον σημαίνουσι, καὶ μῆκος νόσου καὶ ὑποτροπιασμούς.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ'

* Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γινόμενοι, θάνατον, ξὺν πρηϊτέρῳ δὲ, μῆκος νόσου σημαίνουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. λη'

* Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος ἱδρὼς, ἐνταῦθα φράζει τὴν νοῦσον.

to, & septimo, et nono, & undecimo, & quartodecimo, & septimodecimo, & uigesimo, et uigesimoseptimo, & trigesimoquarto: hi enim sudores iudicant morbos. Qui uerò non ita fiunt, laborē significāt, et morbi longitudinem & recidiuam.

Aphoris. 37.

* Frigidi sudores, cū acuta quidē febre mortem: cum mitiori autē, longitudinem morbi significant.

Aphoris. 38.

* Qua parte corporis sudor est, ibi significat morbum.

ΑΦΟΡΙΣ. λθʹ

Aphoris. 39.

* Καὶ ὁκοῦ ἐνι τοῦ σώματος θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἐνταῦθα ἡ νοῦσος.

* Et qua parte corporis calor, aut frigus, ibi morbus.

ΑΦΟΡΙΣ. μʹ

Aphoris. 40.

* Καὶ ὁκοῦ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται, ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίνηται, μῆκος νούσου σημαίνει.

* Et ubi in toto corpore mutationes, & si corpus refrigeretur, uel rursus calefiat, uel color alter ex altero fiat, longitudinem morbi significat.

ΑΦΟΡΙΣ. μαʹ

Aphoris. 41.

* Ἱδρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου ἄνευ τινὸς αἰτίης ἑτέρης γινόμενος, τὸ σῶμα, σημαίνει, ὅτι πλείονι τροφῇ χρέεται, ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίνηται, σημαίνει ὅτι κενώσιος δέεται.

* Sudor multus ex somno factus absq; causa manifesta, corpus uti pluri cibo significat. Si uerò cibum nō accipienti hoc accidat, scire oportet quod euacuatione indiget.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ'

* Ἱδρὼς πολὺς ψυχρὸς ἢ θερμὸς αἰεὶ ῥέων, ὁ ψυχρὸς μείζον, ὁ δὲ θερμὸς ἐλάσσων, νοῦσον σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ'

* Οἱ πυρετοὶ ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης, ἰσχύτεροι γίνονται, ἐπικίνδυνοι, ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι. ΑΦΟΡ. μδ'

* Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ τούτοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. με'

* Ὁκόσοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐκ πυρετῶν μακρῶν γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

Aphoriſ. 42.

* *Sudor multus calidus, uel frigidus ſuperfluẽs, frigidus magis, calidus minus, ſignificat morbum.*

Aphoriſ. 43.

* *Febres quæcunq; non intermittentes, tertia die fortiores fiunt, magis periculoſæ. Quocunq; autẽ modo intermiſerint, periculũ abeſſe ſignificatur.*

Aphoriſ. 44.

* *Quibus febres longæ, his tubercula, uel labores in articulis fiunt.*

Aphoriſ. 45.

* *Quibus tubercula, uel in articulis labores fiunt: hi pluribus utuntur cibis.*

ΑΦΟΡΙΣ. μϛʹ

Ἢν ῥῖγος ἐπιπίπτῃ πυρετῷ μὴ διαλείποντι ἤδη ἀσθενεῖ ἐόντι, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. μζʹ

Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ. αἱματώδεες. καὶ δυσώδεες, καὶ χολώδεες πᾶσαι, κακαί. ἀποχωροῦσαι δὲ καλῶς. ἀγαθαὶ καὶ κατὰ τὰς διαχωρήσιας, καὶ κατὰ τὰ οὖρα, ἢν δὲ μή τι τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τούτων, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. μηʹ

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυ-

Aphoris. 46.

Si rigor incidat febre non deficiēte, ægro iam debili, letale est.

Aphoris. 47.

Excreationes in febribus non intermittentibus, liuidæ, cruētæ, fœtidæ, & biliosæ, omnes malæ: & si bene exeūt, siue per alui excreationem, siue per urinas, bonæ: si uerò non aliquid eorum quæ iuuant, per hæc loca excernitur, malum.

Aphoris. 48.

In febribus non intermittentibus, si partes exteriores frigidæ,

χρᾶ, τὰ δ' ἔνδον καίηται καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ ἢν χεῖλος, ἢ ὀφρὺς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς, διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενοῦς ἐόντος τοῦ σώματος, ὅτι ἂν τούτων γένηται, ἐγγὶς ὁ θάνατος.

ΑΦΟΡΙΣ. ν'

Ὅκου ἐν πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γένηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

ΑΦΟΡ. να'

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἀποστήματα μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρώτας κρίσιας, μῆκος νόσου σημαίνει.

ΑΦΟΡ.

interiores urũtur, & sitim habeat, letale est.

Aphoris. 49.

In febre non intermittente, si labrum, uel oculus, uel nasus, uel supercilium peruertatur, uel non uideat, uel non audiat, iam debili existẽte corpore, quicquid horum euenerit, mors proxima est.

Aphoris. 50.

Vbi in febre nõ intermittente difficultas spirandi, & deliriũ acciderit, letale.

Aphoris. 51.

In febrib. abscessus qui ad primas iudicationes non soluunt, longitudinem morbi significant.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. νϐ'

* Ὁκόσοισι τοῖσι πυρετοῖσιν ἢ ἐν τῇσιν ἀῤῥωςίῃσι κατὰ προαίρεσιν οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύουσιν, οὐδὲν ἄτοπον, ὁκόσοι δὲ μὴ κατὰ προαίρεσιν ἀτοπώτερον.

Aphoris. 52.

* Quicunq; in febribus, uel in aliis morbis sponte illachrymant, nihil absurdum, qui uerò non sponte, absurdius.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ'

* Ὁκόσοισι δὲ περὶ τῶν ὀδόντων ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περίγλισχρα γίνηται, ἰσχυρότεροι γίνονται οἱ πυρετοί.

Aphoris. 53.

* Quibus circa dentes in febribus quidam lentores nascuntur, his fortes fiunt febres.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ'

* Ὁκόσοισιν ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσι, οὐ πάνυ τι διψώδεές εἰσιν.

Aphoris. 54.

* Quibus plurimũ siccæ tusses leuiter irritantes in febribus ardentibus fiunt, nõ multum siti infestantur.

ΑΦΟΡΙΣ. νε'

* Οἱ ἐπὶ βουβῶσι πυρετοὶ

Aphoris. 55.

* Ex inguinũ tũorib. febres

ρετοὶ πάντες κακοὶ, πλὴν τῶν ἐφημέρων.

bres omnes malæ, præter diarias.

ΑΦΟΡΙΣ. νϛʹ

Πυρέσσοντι ἱδρὼς ἐπιγενόμενος μὴ ἐκλείποντος τοῦ πυρετοῦ κακὸν, μηκύνει γὰρ ἡ νοῦσος καὶ ὑγρασίην πλείω σημαίνει.

Aphoriſ. 56.

Febricitanti ſudor ſuperueniẽs febre non deficiente, malum. Prorogatur enim morbus, et multã ſignificat humiditatẽ.

ΑΦΟΡΙΣ. νζʹ

Ὑπὸ σπασμοῦ ἢ τετάνου ἐνοχλουμένῳ πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸ νόσημα.

Aphor. 57.

Qui à conuulſione, aut diſtentione neruorum tenetur, febre ſuperueniente liberatur.

ΑΦΟΡΙΣ. νηʹ

Ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγενομένου ῥίγεος, λύσις.

Aphoriſ 58.

A febre ardẽte habito, rigore ſuperueniente, ſolutio.

ΑΦΟΡ. νθʹ

Τριταῖος ἀκριβὴς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισιν τὸ μακρότατον.

Aphoriſ. 59.

Tertiana exquiſita ſeptenis circuitib. quod lõgiſsimũ eſt, iudicatur.

ΑΦΟΡ. ξʹ.

Ὁκόσοισιν ἂν ἐν τοῖς πυ-

Aphoriſ. 60.

Quibus in febribus

σι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῆ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα, λύει τὸ νόσημα. ΑΦΟΡΙΣ. ξα´

bus aures obſurduerũt, ſanguis ex naribus fluens, aut aluus turbata, ſoluit morbum.

Aphoriſ. 61.

* Πυρέσσοντι ἢν μὴ ἐν περιττῆσιν ἡμέρῃσιν ἀφῆ ὁ πυρετὸς, ὑποτροπιάζειν εἴωθεν.

* Febricitantem niſi diebus imparib. febris reliquerit, ſolet recidiuare.

ΑΦΟΡΙΣ. ξβ´

Aphoriſ. 62.

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἴκτεροι ἐπιγίνονται πρὸ τοῦ ἑπτὰ ἡμερῶν, κακὸν, ἢν μὴ ξυνδόσιες ὑγρῶν κατὰ τὴν κοιλίην γενῶνται. ΑΦΟΡ. ξγ´

* Quibus in febribus morbus regius ante diem ſeptimũ accidit, malum.

Aphoriſ. 63.

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καθ᾽ ἡμέρην ῥίγεα γίνηται, καθ᾽ ἡμέρην οἱ πυρετοὶ λύονται.

* Quibus in febribus quotidie rigores fiunt, quotidie febre ſoluuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. ξδ´

Aphoriſ. 64.

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρε-

* Quibus in febribus

σι πυρετοῖσι, τῇ ἑβδόμῃ ἢ τῇ ἐννάτῃ ἢ τῇ ἑνδεκάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἴκτεροι ἐπιγίνωνται, ἀγαθόν, ἢν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν ᾖ. ἢν δὲ μή, κακὸν οὐκ ἀγαθόν.

bus morbus regius, septimo, uel nono, uel undecimo, uel quartodecimo supuenerit, bonum: nisi dextrum ilium obduruerit, si uerò nõ, nõ bonum.

ΑΦΟΡ. ξε'

※ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περὶ τὴν κοιλίην καῦμα ἰσχυρὸν καὶ καρδιωγμός, κακόν.

Aphoris. 65.

※ In febribus circa uentriculum & fortis æstus, et cordis morsus, uel dolor, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξς'

※ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὀξέσιν οἱ σπασμοὶ καὶ οἱ περὶ τὰ σπλάγχνα πόνοι ἰσχυροί, κακόν.

Aphoris. 66.

※ In acutis febribus conuulsiones, & circa uiscera dolores fortes, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξζ'

※ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν οἱ ἐκ τῶν ὕπνων φόβοι ἢ σπασμοί, κακόν.

Aphoris. 67.

※ In febribus ex somnis timores, uel cõuulsiones, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξη'

* Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακὸν· σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. ξθ'

* Ὁκόσοισιν οὖρα παχέα, θρομβώδεα, ὀλίγα, οὐκ ἀπυρέτοισι, πλῆθος ἐπελθὸν ἐκ τούτων λεπτὸν, ὠφελέει, μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἔρχεται οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἢ διὰ ταχέων ὑπόστασιν ἴσχει. ΑΦΟΡ. ο'

* Ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι τὰ οὖρα ἀνατεταραγμένα, οἷον ὑποζυγίου, τουτέοισι κεφαλαλγίαι ἢ πάρεισιν, ἢ παρέσονται.

ΑΦΟΡΙΣ. οα'

* Ὁκόσοισιν ἑβδομαία

Aphoris. 68.

* In febribus spiritus offendens, malum, conuulsionem enim significat.

Aphoris. 69.

* Quib. urinæ crassæ, grumosæ, paucæ, nō sine febre, multitudo ueniens ex his tenuis iuuat: præcipuè uerò tales ueniūt quibus ab initio, uel breui sedimen inest.

Aphoris. 70.

* Quibus urinæ perturbatæ quales sunt iumentorum, his dolor capitis uel adest, uel aderit.

Aphoris. 71.

* Quibus septima indicatur

καὶ κρίνεται, τουτέοισι ἐπινέφελον ἴσχει τὸ οὖρον τῇ τεταρτῇ ἐρυθρὸν καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον.

ΑΦΟΡΙΣ. οβ'

* Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα λευκὰ, πονηρὰ, μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἢν ἐπιφαίνεται.

ΑΦΟΡ. ογ'

* Ὁκόσοισιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορίζοντα ὀσφύος ἀλγήματος ἐπιγενομένου, αἱ κοιλίαι τουτέοισι καθυγραίνονται, ἢν μὴ φῦσαι καταῤῥαγῶσιν, ἢ οὔρου πλῆθος ἐπέλθῃ, ἐν πυρετοῖσι δὲ ταῦτα.

ΑΦΟΡΙΣ. οδ'

* Ὁκόσοισιν ἐλπὶς ἐς

ἄρθρα

iudicatur, his nubeculã habet quarta die urina rubeam, & alia ex ratione.

Aphoris. 72.

* Quibus urinæ albæ, et perspicuæ, malæ, præsertim si in delirantibus appareant.

Aphoris. 73.

* Quibus ilia suspensa murmurant, lumborũ dolore superueniente, his alui humectãtur, nisi flatus erumpãt, aut urinæ multitudo proueniat. hæc uerò in febribus.

Aphoris. 74.

* Quib. speratur ab

scessum

ἄρθρα ἀφίστασθαι, ῥύεται τῆς ἀποστάσιος οὖρον πολὺ, κάρτα παχὺ, καὶ λευκὸν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κοπιώδεσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν, ἄρχεται ἐνίοισι γίνεσθαι. ἢν δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγήσῃ, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται.

ΑΦΟΡΙΣ. οε´

Ἢν αἷμα ἢ πύον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν, ἢ τῆς κύστεως ἕλκωσιν σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. ος´

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι σαρκία σμικρὰ, ἢ ὥσπερ τρίχες ξυνέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

ΑΦΟΡ.

scessum futurũ ad articulos, liberat ab abscessu urina multa, crassa & alba facta, qualis in laboriosis febrib. quarto die quibusdam incipit fieri. Si uerò etiam ex naribus fluxerit sanguis, breui admodũ solutio fit.

Aphoris. 75.

Si sanguinem, aut pus mingat, aut renum, aut uesicæ exulcerationem significat.

Aphoris. 76.

Quibus in urina crassa existente, carunculæ paruæ, aut ueluti capilli unà exeunt, his à renibus excernitur.

E Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. οζ'

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι πιτυρώδεα συνεξουρέεται, τουτέοισιν ἡ κύστις ψωριᾷ.

Aphoriſ. 77.

Quibus in urina craſſa, furfurea quædã ſimul exeunt, his ueſica ſcabie laborat.

ΑΦΟΡΙΣ. οη'

Ὁκόσοι ἀπὸ ταὐτομάτου αἷμα οὐρέουσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν φλεβίου ῥῆξιν σημαίνει.

Aphoriſ. 78.

Quicunq; ſponte ſanguinem mingũt, his à renibus uenulam ruptam ſignificatur.

ΑΦΟΡΙΣ. οθ'

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ.

Aphoriſ. 79.

Quibus in urinis arenoſa ſubſiſtũt, his ueſica laborat calculo.

ΑΦΟΡΙΣ. π'

Ἢν αἷμα οὐρέῃ καὶ θρόμβους καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον, καὶ ἐς τὸ περι-

Aphoriſ. 80.

Si ſanguinẽ mingãt, aut grumos, uel ſtillicidium urinæ habeãt, & dolor in imum incidat uentrem, & pectinem,

περιτόναιον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονεῖ.

nem, & semen, circa uesicam labor est.

ΑΦΟΡΙΣ. πα΄

* Ἢν αἷμα καὶ πύον οὐρέῃ καὶ λεπίδας καὶ ὀσμὴ βαρέη ᾖ, τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

Aphoris. 81.

* Si sanguinem aut pus minxerit, aut squamulas, & grauis odor adsit, uesicæ exulcerationem significat.

ΑΦΟΡΙΣ. πβ΄

* Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φύματα φύεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύσις.

Aphoris. 82.

* Quibus in urinaria fistula tubercula nascuntur: his suppuratione facta, & eruptione, solutio.

ΑΦΟΡΙΣ. πγ΄

* Οὔρησις νύκτωρ πολλὴ γενομένη, σμικρὴν τὴν ὑποχώρησιν σημαίνει.

Aphoris. 83.

* Mictio noctu plurima facta, parua significat deiectionem.

ΙΠ HIP-

ΠΟΚΡΆΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν βιβλίον πέμπτον.

POCRATIS Coi Aphoriſmorum Liber V.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

Σπασμὸς ἐξ ἐλεβόρου, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

Ἐπὶ τραύματι σπασμὸς ἐπιγενόμενος, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

Αἵματος πολλοῦ ῥυέντος σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

Ἐπὶ ὑπερκαθάρσει σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 1.

Onuulſio ex Elleboro, letalis eſt.

Aphoriſ. 2.

Cõuulſio ex uulnere, letalis eſt.

Aphor. 3.

Vbi ſanguis plurimus fluxerit, ſingultus, aut conuulſio ſuperueniens, malum.

Aphoriſ. 4.

Ex ſuperflua purgatiõe, cõuulſio, aut ſingultus ſuperueniẽs malũ.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ε′

* Ἢν μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, σπασθεὶς ἀποθνήσκει. ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν, καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

Aphoriſ. 5.

* Si ebrius quiſpiã repẽte obmutuerit, conuulſus moritur, niſi febre corripiatur, aut ubi ad horã peruenerit quã ſoluũtur crapulæ, uocẽ recuperet.

ΑΦΟΡΙΣ. ς′

* Ὁκόσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται, ἐν τέσσαρσιν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Aphoriſ. 6.

* Quicũq; à diſtentione corripiuntur, in quatuor diebus pereũt: ſi uerò has effugerint, ſani fiunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ′

* Τὰ ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει, ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτεων γίνεται, τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Aphoriſ. 7.

* Quibuſcunq; morbi comitiales fiunt, ante pubertatẽ mutationem accipiunt: quibuſcunq; autem uigeſimoquinto, commoriuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. η΄

* Ὁκόσοι πλευριτικοὶ γενόμενοι οὐκ ἀνακαθαίρονται ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα ἡμέρῃσι, τούτοισιν ἐς ἐμπύημα μεθίσταται.

ΑΦΟΡ. θ΄

* Φθίσις γίνεται μάλιστα ἡλικίῃσι τῇσιν ἀπὸ ὀκτὼ καὶ δέκα ἐτέων μέχρι πέντε καὶ τριήκοντα.

ΑΦΟΡΙΣ. ι΄

* Ὁκόσοι κυνάγχην διαφεύγουσιν, ἐς τὸν πνεύμονα τουτέοισι τρέπεται, καὶ ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. ια΄

* Τοῖσιν ὑπὸ τῶν φθίσιων

Aphoriſ. 8.

* Quicunq; morbo laterali laborantes in quatuordecim dieb. nõ repurgantur, hi ad ſuppurationem uertuntur.

Aphoriſ. 9.

* Tabes fiunt maximè ætatibus, à decimooctauo uſque ad trigeſimumquintum.

Aphoriſ. 10.

* Quicunq; ab angina liberantur, his ad pulmonem uertitur, & in ſeptem diebus pereunt: ſi uerò has effugerint, ſuppurantur.

Aphoriſ. 11.

* Qui tabe moleſtantur;

φθίσιαι ἐνοχλουμένοισιν, ἢν τὸ πτύσμα ὅπερ ἂν ἀποβήσσωσι βαρὺ ὄζῃ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι, θανατῶδες.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβʹ

* Ὁκόσοισι φθισιῶσιν αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσιν, οὗτοι διαῤῥοίης ἐπιγενομένης ἀποθνήσκουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγʹ

* Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τουτέοισιν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδʹ

* Ὑπὸ φθίσιος ἐχομένῳ, διάῤῥοια ἐπιγενομένη,

tur, si sputũ quod extussiunt graue olet, iniectũ carbonibus, et capilli in capite defluunt, letale.

Aphoris. 12.

* Quibuscunq; tabe laborãtibus capilli à capite defluunt, his alui profluuio superueniente moriuntur.

Aphoris. 13.

* Quicunq; spumosum sanguinem expuũt, his è pulmone eductio fit.

Aphoris. 14.

* A tabe habito profluuium alui superueniens;

γινομένη, θανατῶδες.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

✻ Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γίνηται, παύονται, ἢν δὲ μή, εἰς φθίσιν μεθίστανται.

ΑΦΟΡΙΣ. ις'

✻ Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα τοῖσι πλεονάκις χρεομένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμορραγίας, λειποθυμίας, ταῦτα οἷσι θάνατος.

ΑΦΟΡΙΣ. ιζ'

✻ Τὸ δὲ ψυχρὸν σπασμούς, τετάνους, μελασμοὺς καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

ΑΦΟΡ.

niens, letale.

Aphoriſ. 15.

✻ Quicunq; ex morbo laterali ſuppu ãtur, ſi in quadraginta dieb. purgantur, à die à qua fit ruptio, liberantur. Si uerò nõ: ad tabem tranſeunt.

Aphoriſ. 16.

✻ Calidum ubi quis ſæpius eo utatur, hæc mala affert, carniũ effœminationem, neruorum incontinentiam, mentis torporẽ, profluuia ſanguinis, animi defectionem, hæc ad quæ mors.

Aphoriſ. 17.

✻ Frigidũ autẽ, conuulſiones, diſtẽtiones, liuores, rigores febriles.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

* Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν, ὀδοῦσι, νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ, τὸ δὲ θερμὸν ὠφέλιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

* Ὁκόσα κατέψυκται, ἐκθερμαίνειν δεῖ, πλὴν ὁκόσα αἱμοῤῥαγέει, ἢ μέλλει.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

Ἕλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες. δέρμα περισκληρύνει ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιέει, μελαίνει, ῥίγεα πυρετώδεα ποιεῖ, σπασμοὺς καὶ τετάνους.

ΑΦΟΡΙΣ. κα'

* Ἔστι δὲ ὅκου ἐπὶ τετάνου ἄνευ ἕλκεος νέῳ εὐσάρκῳ θέρεος

μέσου

Aphoriſ. 18.

* Frigidum inimicũ oßibus, dẽtibus, neruis, cerebro, ſpinali medullæ, calidum uerò, utile.

Aphoriſ. 19.

* Quæcũq; refrigerata ſunt excalefacere oportet, exceptis his quibus ſanguis fluit, aut fluxurus eſt.

Aphoriſ. 20.

* Vlceribus, frigidũ quidem mordax, cutem obdurat, dolorem inſuppurabilem facit, liuorẽ obducit, rigores febriles, conuulſiones, diſtentiones.

Aphoriſ. 21.

* Eſt aũt ubi in diſtentione ſine ulceratiõe, iuuene bene carnoſo, æſta

te

μέσον. ψυχροῦ πολλοῦ καταχυσις ἐπανάκλησιν θέρμης ποιέεται, θερμὴ δὲ ταῦτα λύεται.

te media, frigidæ aquæ multa perfusio calorem reuocat. Calor autē, hæc soluit.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ′

Τὸ θερμὸν ἐκπυητικὸν οὐκ ἐπὶ παντὶ ἕλκει, μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην, δέρμα μαλάσσει, ἰσχναίνει, ἀνώδυνον, ῥιγέων, σπασμῶν, τετάνων, παρηγορικὸν, τὴν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ καρηβαρίην λύει, πλεῖστον δὲ διαφέρει ὀστέων κατήγμασι, μάλιστα δὲ τοῖσιν ἐψιλωμένοισι, τούτων δὲ μάλιστα, τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἕλκεα ἔχουσι. καὶ ὁκόσα ὑπὸ ψύξιος θνήσκει, ἢ ἑλκοῦται, καὶ ἕρπησιν ἐσθιομένοισιν,

Aphorif. 22.

Calidum suppuratorium non in omni ulcere, magnum ad securitatem indicium, cutem mollit, extenuat, dolore sedat, rigores, conuulsiones, & distensiones, mitigat: & ex his quæ ad caput attinent, eius soluit grauitatem, plurimū autem confert ossium fracturis, sed nudis præcipuè, eorumq; maximè qui in capite ulcera habēt, & quæcūq; à frigore moriunur, uel ulcerātur, & repētibus comesis

ἐσθιομένοισιν, ἕδρῃ, αἰδοίῳ, ὑστέρῃ, κύστει, τουτέοισι τὸ θερμὸν φίλιον καὶ κρῖνον, τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτεῖνον.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ´

* ἐν τουτέοισι δεῖ τῷ ψυχρῷ χρέεσθαι, ὁκόθεν αἱμοῤῥαγέειν μέλλει, μὴ ἐπ' αὐτὰ, ἀλλὰ περὶ αὐτὰ, ὁκόθεν ἐπιῤῥεῖ, καὶ ὁκόσαι φλεγμοναὶ, ἢ ἐπιφλογίσματα ἐς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὕφαιμον ῥέποντα νεαρῷ αἵματι ἐπὶ ταῦτα. ἐπεὶ τάγε παλαιὰ μελαίνει, καὶ ἐρυσίπελας τὸ μὴ ἑλκούμενον, ἐπεὶ τόγε ἑλκούμενον βλάπτει.

ΑΦΟΡ.

comesis, sedi, pudendis, utero, uesicæ: his calidũ amicum, & iudicans: frigidum inimicum, & perimens.

Aphoris. 23.

* In his frigido utendum unde fluit sanguis, aut fluxurus est, non ad ipsa, sed circa ipsa unde influit: & quæcunq; inflammationes, uel inflammina ad rubrũ, & subcruentum sanguine recenti tendũt, nam ueteribus nigredinem affert. Erysipelas etiam nõ ulceratũ iuuat: nam exulceratum lædit.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ'

Τὰ ψυχρὰ οἷον χιὼν καὶ κρύσταλλος, τῷ στήθει πολέμια, βηχέων κινητικὰ, αἱμοῤῥοϊκὰ, καὶ καταῤῥοϊκά.

ΑΦΟΡΙΣ. κε'

Τὰ δὲ ἐν ἄρθροισιν οἰδήματα καὶ ἀλγήματα ἄτερ ἕλκεος καὶ ποδαγρικὰ καὶ σπάσματα, τουτέων τὰ πλεῖστα ψυχρὸν πολὺ καταχεόμενον, ῥηΐζει τε καὶ ἰσχναίνει, καὶ ὀδύνην λύει, νάρκη δὲ μετρίη ὀδύνης λυτική.

ΑΦΟΡΙΣ. κς'

Ὕδωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον, καὶ ταχέως ψυχόμενον, κουφότατον.

Aphoris. 24.

Frigida qualis nix, & glacies pectori inimica, tusses mouēt, & sanguinē, et destillationes.

Aphoris. 25.

Tumores articulorum, atq; dolores absque ulcere, & podagricos quoq;, atque cōuulsa, horum plurima frigida aqua largè effusa leuat, et extenuat, soluitq; dolorem, nam modicus torpor dolorem soluit.

Aphoris. 26.

Aqua quæ cito calet, et cito refrigeratur, leuißima est.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ.

Ὁκόσοισι δὲ πιεῖν ὀρέξιες νύκτωρ, τοῖσι πάνυ διψῶσιν, ἢν ἐπικοιμηθῶσιν, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡ. κη'

Γυναικείων ἀγωγὸν ἡ ἐν ἀρώμασι πυρίη, πολλαχῆ δὲ καὶ εἰς ἄλλα χρησίμη ἂν ἦν, εἰ μὴ καρηβαρίας ἐνεποίει.

ΑΦΟΡ. κθ'

Τὰς κυούσας φαρμακεύειν, ἢν ὀργᾷ τετράμηνα, καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν, ἧσσον. τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι χρή.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος τῶν ὀξέων νοσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 27.

Qui noctu bibere appetũt, his admodum ſitientibus ſi ſuperdormierint, bonum.

Aphoriſ. 28.

Suffitus aromatũ mulicbria ducit, ſæpius uerò ad alia utilis eſſet, niſi capitis faceret grauitatem.

Aphoriſ. 29.

Grauidas purgare turgēte materia à quarto menſe uſq; ad ſeptimum, minus uerò has. Recentiores aũt, & ſeniores uereri oportet.

Aphoriſ. 30.

Mulierē utero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, letale eſt.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. λα'

* Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, φλεβοτομηθεῖσα ἐκτιτρώσκει, καὶ μᾶλλον εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἔμβρυον. ΑΦΟΡΙΣ. λβ'

* Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ῥαγέντων, λύσις.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

* Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλειπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ἢν ἡ κοιλίη πολλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι. ΑΦΟΡ. λε'

* Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ ἢ δυστοκούσῃ, πταρμὸς ἐπιγενόμενος, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 31.

* *Mulier utero gerens ſanguine miſſo ex uena, abortit: & magis ſi fœtus ſit maior.*

Aphoriſ. 32.

* *Mulieri ſanguinē euomēti, mēſtruis erumpentibus, ſolutio.*

Aphoriſ. 33.

* *Mēſtruis deficientibus ſanguis ex naribus fluens, bonum.*

Aphoriſ. 34.

Mulieri in utero gerenti ſi aluus plurimū profluat, periculum eſt ne abortiat.

Aphoriſ. 35.

* *Mulier quæ uterinis moleſtatur, aut difficulter parit, ſuperueniens ſternutatio, bonum.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. λϛ'

Aphoris. 36.

※ Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἄχροα, καὶ μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ αἰεὶ γινόμενα, καθάρσιος δεῖσθαι. σημαίνει.

※ Mulieri mẽses decolores, nec per idẽ semper tempus uenientes, purgationem indicant esse necessariam.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ'

Aphoris. 37.

※ Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἐξαίφνης οἱ μαζοὶ ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει.

※ Mulieri utero gerenti si mammæ graciles repẽte fiãt, abortit.

ΑΦΟΡΙΣ. λη'

Aphoris. 38.

※ Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ὁ ἕτερος μαζὸς ἰσχνὸς γένηται, δίδυμα ἐχούσῃ θάτερον ἐκτιτρώσκει, καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρσεν, ἢν δὲ ὁ ἀριστερὸς τὸ θῆλυ.

※ Mulieri utero gerenti, si altera mamma gracilis fiat geminos habenti, alterum abortit. & siquidẽ mamma dextera gracilis fiat, marem: si uerò sinistra, fœminam.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ'

Aphoris. 39.

※ Ἢν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα, γάλα

※ Si mulier quæ neq; grauida est, neq; peperit,

γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

ΑΦΟΡΙΣ. μ´

* Γυναιξὶν ὁκόσῃσιν ἐς τοὺς τιτθοὺς αἷμα συστρέφεται, μανίην σημαίνει.

ΑΦΟΡ. μα´

* Γυναῖκα ἢν θέλῃς εἰδέναι εἰ κύει, ἐπὴν μέλλῃ καθεύδειν ἄδειπνος ἐοῦσῃ μελίκρατον διδοῦ πιεῖν, καὶ ἢν περιστρόφος αὐτὴν ἔχῃ περὶ τὴν γαστέρα, κύει, ἢν δὲ μή, οὐ κύει.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ´

* Γυνὴ ἔγκυος, εἰ μὲν ἄρρεν κύει, εὔχρους ἐστίν, ἢν δὲ θῆλυ, δύσχρους.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ´

* Ἢν γυναικὶ κυούσῃ ἐρυσίπελας ἐν τῇ

rit, lac habet: huic menstrua defecerunt.

Aphoriſ. 40.

* Quibuſcunq; mulieribus ad mãmas ſanguis colligitur, furorẽ ſignificat.

Aphoriſ. 41.

* Si uelis noſcere an conceperit mulier, cum dormitura eſt ei aquam mulſam potandam da: & ſi alui tormina patietur, concepit: ſi minus, non concepit.

Aphoriſ. 42.

* Mulier ſi marem concepit, bene colorata eſt: ſi uerò fœminã, male colorata.

Aphoriſ. 43.

* Si mulieris grauidæ, in utero ſit eryſipelas,

τῆ ὑστέρη γένηται, θανατῶδες. ΑΦΟΡ. μδʹ

Ὁκόσαι παρὰ φύσιν λεπταὶ ἐοῦσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἐκτιτρώσκουσι δίμηνα πρὶν ἢ παχυνθῆναι.

ΑΦΟΡΙΣ. μεʹ

Ὁκόσαι δὲ μετρίως τὸ σῶμα ἔχουσαι ἐκτιτρώσκουσι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄτερ προφάσιος φανερῆς, ταύτῃσιν αἱ κοτυληδόνες μύξης μεσταί εἰσι. καὶ οὐ δύνανται κρατέειν ὑπὸ τοῦ βάρους τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἀπορρήγνυνται.

ΑΦΟΡΙΣ. μςʹ

Ὁκόσαι παρὰ φύσιν παχεῖαι ἐοῦσαι, μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν γαστρὶ, ταύτῃσι τὸ ἐπίπλοον

sipelas, letale.

Aphoris. 44.

Quæcunq; præter naturā tenues existētes utero gerūt, abortiunt priusquàm crassescant.

Aphoris. 45.

Quæcunq; mediocriter corpora habētes, abortiunt, secundo aut tertio mense sine occasione manifesta: his acetabula uteri plena mucoris sunt, & non possunt ex pondere fœtum continere, sed disrumpuntur.

Aphoris. 46.

Quæcūq; præter naturā crassæ, non concipiunt utero, his omentum

πλέον τὸ στόμα τῆς ὑστέρας ἀποπιέζει, καὶ πρὶν ἢ λεπτυνθῆναι, οὐ κυΐσκουσιν. ΑΦΟΡ. μζ'

* Ἢν ὑστέρη ἐν τῷ ἰσχίῳ ἐγκειμένη διαπυήσῃ, ἀνάγκη ἔμμοτον γενέσθαι.

ΑΦΟΡΙΣ. μη'

* Ἔμβρυα τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

* Ὑστερέων ἐκπτώσιες πταρμικὸν προσθεὶς, ἐπιλαμβάνειν τοὺς μυκτῆρας καὶ τὸ στόμα. ΑΦΟΡΙΣ. ν'

* Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἢν βούλῃ ἐπισχεῖν, σικύην ὡς μεγίστην πρὸς τοὺς τιτθοὺς προσβάλλε.

tum os uteri cōprimit, & priusquā extenuentur, non concipiunt.

Aphoris. 47.

* *Si uterus in coxā uergēs suppuratur, necesse est linamētū fieri.*

Aphoris. 48.

* *Fœtus, mares quidem in dextris: fœminæ uerò in sinistris magis.*

Aphoris. 49.

* *Vt secunda procidat, sternutatorio apposito, & nares apprehendito & os.*

Aphoris. 50.

* *Mulieri si uelis mēstrua cohibere, cucurbitulam quàm maximam ad mammas appone.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. να'

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τήνεσμος ἐπιγενόμενος, ἐκτιτρώσκει.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ'

* Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τουτέων τὸ στόμα τῶν ὑστερέων συμμέμυκεν.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ'

* Γυναικὶ ἢν ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει, ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαζοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ'

* Ὁκόσαι διαφθείρειν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα, ταύτῃσιν οἱ τιτθοὶ ἰσχνοὶ γίνονται ἢν δὲ

πάλιν

Aphoriſ. 51.

* Mulieri utero gerenti tenaſmus ſuperueniens, abortum facit.

Aphoriſ. 52.

* Quæ utero gerũt, his uteri os comprimitur.

Aphoriſ. 53.

* Mulieri utero gerẽti, ſi lac multũ è mammis effluat, fœtum imbecillẽ ſignificat, ſi uerò, mammæ ſolidæ fuerint fœtum ſignificãt ſaniorem.

Aphoriſ. 54.

* Quæ corrupturæ ſunt fœtus, his mammæ extenuãtur. Si uerò

πάλιν σκληροὶ γένωνται, ὀδύνη ἔσται ἢ ἐν τοῖσι τιτθοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἢ ἐν τοῖσι γούνασιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, καὶ οὐ διαφθείρουσιν.

rursus duræ fiant, dolor aut mãmas, aut coxas, aut oculos, aut genua infestabit, & non corrumpent.

ΑΦΟΡΙΣ. νε'

* Ὁκόσῃσι τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρόν ἐστι, ταύτῃσιν ἀνάγκη τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ξυμμύειν.

Aphoris. 55.

* Quibus os uteri durum est, his uteri os cõprimi est necessariũ.

ΑΦΟΡΙΣ. νς'

* Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ὑπὸ πυρετῶν λαμβάνονται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχναίνονται ἄνευ προφάσιος φανερῆς, τίκτουσι χαλεπῶς καὶ ἐπικινδύνως, ἢ ἐκτιτρώσκουσαι κινδυνεύουσιν.

Aphoris. 56.

* Quæcunq; utero gerentes à febribus corripiũtur, & fortiter calefiũt sine occasione manifesta, difficulter pariunt, & cum periculo, aut abortum facientes periclitantur.

ΑΦΟΡ. Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. νζ'

* Ἐπὶ ῥόῳ γυναικείῳ σπασμὸς καὶ λειποθυμίη ἢν ἐπιγένηται, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. νη'

* Καταμηνίων πλειόνων γινομένων, νοῦσοι ξυμβαίνουσι, καὶ μὴ γινομένων ἀπὸ τῆς ὑστέρης γίνονται νοῦσοι.

ΑΦΟΡΙΣ. νθ.

* Ἐπὶ ἀρχῷ φλεγμαίνοντι καὶ ὑστέρῃ πλεγμαινούσῃ, στραγγουρίη ἐπιγίνεται, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμπύοισι στραγγουρίη ἐπιγίνεται, ἐπὶ δὲ ἥπατι φλεγμαίνοντι λὺγξ ἐπιγίνεται.

ΑΦΟΡ. ξ'

* Γυνὴ ἢν μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ, βούλη-

Aphoriſ. 57.

* *In fluxu muliebri ſi conuulſio, & animi defectus aduenerit, malũ.*

Aphoriſ. 58.

* *Si menſtrua plura fiant, accidunt morbi: & ſi nõ fiant, ex utero morbi contingunt.*

Aphoriſ. 59.

* *Recto inteſtino, aut utero inflammationem patiente, urinæ ſtillicidium accidit, & renibus purulẽtis urinæ aduenit ſtillicidium.*

Aphoriſ. 60.

* *Si mulier nõ cõcipit,*

λη δὲ εἰδέναι εἰ λήψεται, περικαλύψας ἱματίοισι θυμία κάτω. κἢν μὲν πορεύεσθαι δοκέῃ ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ σώματος ἐς τὰς ῥῖνας, καὶ ἐς τὸ στόμα, γίνωσκε ὅτι αὐτὴ οὐ δι' ἑωυτὴν ἄγονός ἐστιν.

cipit, scire autem uelis si cōceptura sit, pannis circuntectam desubter suffias, & si odor uideatur per corpus ire ad nares, & os, scito quòd ipsa non ex seipsa sterilis est.

ΑΦΟΡΙΣ. ξα'

Ἢν γυνὴ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ αἱ καθάρσιες πορεύωνται, ἀδύνατον τὸ ἔμβρυον ὑγιαίνειν.

Aphoris. 61.

Si mulieri utero gerenti purgationes eant, impossibile est foetum esse sanum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξβ'

Ἢν γυναικὶ καθάρσιες μὴ πορεύωνται, μήτε φρίκης, μήτε πυρετοῦ ἐπιγενομένου, ἄσαι δὲ αὐτῇ προσπίπτουσι, λογίζου ταύτην ἐν γαστρὶ ἔχειν.

Aphoris. 62.

Si mulieri cessent purgationes, neque febris, neque rigor superueniat, & fastidia incidāt, iudica ipsam in utero habere.

ΑΦΟΡ. Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ξγ'

Ὁκόσαι ψυχρὰς καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας ἔχουσιν οὐ κυΐσκουσι, καὶ ὁκόσαι καθύγρους ἔχουσι τὰς μήτρας οὐ κυΐσκουσιν. ἀποσβέννυται γὰρ αὐταῖς ὁ γόνος. καὶ ὁκόσαι ξηρὰς μᾶλλον καὶ περικαέας, ἐνδείῃ γὰρ τῆς τροφῆς φθείρεται τὸ σπέρμα, ὁκόσαι δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν κρᾶσιν ἔχουσι σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπίτεκνοι γίνονται.

Aphoris. 63.

Quæcunque frigidos, et spissos uteros habent, non concipiunt. Et quæcunq; præhumidos uteros habent non concipiũt: extinguitur enim in eis genitura. Et quæcunque siccos, magis et adurentes: nam ex defectu alimenti corrumpitur semen. Quæcunque uerò ex utrisq; mediocrem habent temperaturam, hæ fæcundæ sunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ξδ'

Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων, ἢ γὰρ διὰ ἀραιότητα τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα ἔξω φέρεται πρὸς

τὸ μὴ

Aphoris. 64.

Similiter autem et in marib. aut enim propter corporis raritatẽ spiritus extra fertur, ut

 semen

τό μὴ παραπέμπειν τὸ σπέρμα, ἢ διὰ τὴν πυκνότητα τὸ ὑγρὸν οὐ διαχωρέει ἔξω, ἢ διὰ τὴν ψυχρότητα οὐκ ἐκπυροῦται, ὥστε ἀθροίζεσθαι πρὸς τὸν τόπον τοῦτον, ἢ διὰ τὴν θερμασίην τὸ αὐτὸ τοῦτο γίνεται.

ΑΦΟΡΙΣ. ξε'

Γάλα διδόναι κεφαλαλγέουσι, κακόν. Κακὸν δὲ καὶ πυρεταίνουσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διὰ βορβορίζοντα, καὶ τοῖσι διψώδεσι. Κακὸν δὲ καὶ οἷσι χολώδεες αἱ διαχωρήσιες ἐν ὀξέσι πυρετοῖσιν ἐοῦσι καὶ οἷσιν αἵματος πολλοῦ διαχώρησις γέγονεν, ἁρμόζει

ſemen non tranſmittatur ad os, uel propter ſpißitudinẽ humor non exit foras: uel propter frigiditatem non concaleſcit, ita ut ad hunc colligatur locum, uel propter caliditatẽ hoc idẽ accidit.

Aphoriſ. 65.

Lac dare caput dolentibus, malum: malum uerò & febricitãtibus, & quibus ilia ſuſpenſa murmurant, & ſiticuloſis: malum autem & quibus in febribus acutis bilioſæ ſunt deiectiones, & quib. ſanguinis multi deiectio facta eſt.

Conuenit

ἁρμόζει δὲ τοῖσι φθινώδεσι. μὴ λίην πολλῶ πυρέασσουσι, διδόναι δὲ καὶ ἐν πυρετοῖσι μακροῖσι, βληχροῖσι, μηδενὸς τῶν προειρημένων σημείων παρεόντος, παρὰ λόγον δὲ ἐκτετηκόσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ξς'

Ὁκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνονται, οὐ μάλλον σπῶνται, οὐδὲ μαίνονται, τουτέων δ' ἀφανισθέντων ἐξαίφνης, τοῖσι μὲν ὄπισθεν σπασμοί, τέτανοι, τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερίη, ἢν ἐρυθρὰ ᾖ τὰ οἰδήματα.

Conuenit autem, & tabidis dare qui non ualde multum febricitant, & in febribus lõgis; & paruis, si nullum ex supradictis signis affuerit, & præter rationem consumptis.

Aphoris. 66.

Quibus tumores in ulceribus apparent non conuelluntur maximè, neque insaniunt. Verum his euanescentibus de repente, quibusdam à tergo cõuulsiones & distentiones fiunt: quibusdã ante insania, uel dolor lateris acutus, uel suppuratio, uel difficultas intestinorum, si tumores sunt rubicundi.

ΑΦΟΡΙΣ. ξζ

Ἢν τραυμάτων πονηρῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐόντων, οἴδημα μὴ φαίνηται, μέγα κακόν.

Aphoris. 67.

Si in uulneribus fortibus, & prauis tumor non appareat, ingens malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξη'

Τὰ χαῦνα χρηστὰ, τὰ δὲ ὠμὰ κακά.

Aphoris. 68.

Molles, boni: crudi uerò, mali.

ΑΦΟΡΙΣ. ξθ'

Τῷ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ὀδυνωμένῳ, ἡ ἐν μετώπῳ ὀρθὴ φλὲψ τμηθεῖσα, ὠφελέει.

Aphoris. 69.

Dolenti partem capitis posteriorem, in fronte recta uena incisa prodest.

ΑΦΟΡΙΣ. ο'

Ῥίγεα ἄρχεται γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύος μᾶλλον, καὶ διὰ νώτου ἐς κεφαλήν, ἀνδράσι δὲ μᾶλλον ὄπισθεν, ἢ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος. οἷον πηχέων, καὶ μηρῶν, ἀτὰρ καὶ τὸ δέρμα ἀραιόν, δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ θρίξ.

Aphoris. 70.

Rigores incipiūt mulierib. quidē ex lūbis magis, & per dorsum ad caput: sed & uiris parte corporis posteriore magis, quàm anteriore, uelut femorū, cubiti. Sed et cutis rara, indicio autem est pilus.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. οα'

Οἱ ὑπὸ τεταρταίων ἁλισκόμενοι, οὐ πάνυ τι ὑπὸ σπασμοῦ ἁλίσκονται, ἢν δὲ ἁλίσκωνται πρότερον, εἶτα ἐπιγένηται τεταρταῖος, παύονται.

Aphoris. 71.

A quartanis capti non admodum conuulsionibus capiuntur. Si uero prius capiantur, & quartana superuenerit, liberantur.

ΑΦΟΡΙΣ. οβ'

Ὁκόσοισι δέρματα περιτείνεται, καρφαλέα καὶ σκληρὰ, ἄνευ ἱδρῶτος τελευτῶσιν· ὁκόσοισι δὲ χαλαρὰ καὶ ἀραιὰ, σὺν ἱδρῶτι τελευτῶσιν.

Aphoris. 72.

Quibus cutes circuntenduntur aridæ & siccæ, sine sudore moriuntur, quibus uerò laxæ & raræ, cum sudore moriuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. ογ'

Οἱ ἰκτεριώδεες οὐ πάνυ τι πνευματώδεές εἰσι.

Aphoris. 73.

Qui regio morbo laborant, non multū uentosi sunt.

ΙΠΠΟ. HIPPO-

ΙΠΠΟΚΡΆΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν βιβλίον ἕκτον.

HIPPOCRATIS Coi Aphoriſmorum Liber VI.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

ἘΝ τῇσι χρονίῃσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγενομένη, μὴ πρότερον γενομένη σημεῖον ἀγαθόν.

Aphoriſ. 1.

IN longis leuitatib. inteſtinorum ſi ructus acidus fiat, qui prius non erat, ſignum bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

* Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον, οἷσι δὲ τ' ἀναντία ὑγιεινότερον.

Aphoriſ. 2.

* *Quibus nares natura humidiores, & genitura humidior, minus integra ſanitate fruuntur. Quibus uerò cõtraria, ſalubrius degũt.*

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεν-

Aphoriſ. 3.

* *In lõgis difficultatibus*

δυσιντερίῃσιν αἱ ἀποσιτίαι, κακὸν, καὶ σὺν πυρετῷ, κάκιον.

bus intestinorũ, inediæ ex fastidio malũ, & cũ febre peius.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

Aphoris. 4.

* Τὰ περιμάδηρα ἕλκεα, κακόηθεα.

* Vulnera circũglabra, praua sunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ε'

Aphoris. 5.

* Τῶν ὀδυνέων καὶ ἐν πλευρίοισι. καὶ ἐν στήθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι μέλεσιν, ἢν μέγα διαφέρωσι καταμαθητέον.

* Dolores qui sunt in lateribus & pectoribus, atq; alijs partibus, si multum differãt perdiscendum.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

Aphoris. 6.

* Τὰ νεφρικὰ καὶ ὁκόσα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα ἐργωδῶς ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβυτέροισι.

* Renum, & uesicæ uitia in senioribus difficulter sanantur.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

Aphoris. 7.

* Τὰ ἀλγήματα καὶ οἰδήματα τα κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα,

* Dolores uẽtris sublimes

τὰ μὲν μετέωρα, κουφότερα, τὰ δὲ μὴ μετέωρα, ἰσχυρότερα.

limes leuiores. Qui uerò non sublimes, fortiores.

ΑΦΟΡΙΣ. η'

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται.

Aphoriſ. 8.

Aqua inter cutem laborantibus, ulcera in corpore facta difficulter ſanantur.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

Τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τι κνησμώδεα.

Aphoriſ. 9.

Latæ puſtulæ non admodum pruriunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'

Κεφαλὴν πονέοντι καὶ περιωδυνέοντι, πύον, ἢ ὕδωρ, ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας, ἢ κατὰ τὸ στόμα, ἢ κατὰ τὰ ὦτα, λύει τὸ νόσημα.

Aphoriſ. 10.

Caput dolenti, & circundolenti, pus, uel aqua, uel ſanguis effluens per nares, aut os, aut aures, morbū ſoluit.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ τοῖσι νεφρητικοῖσι,

Aphoriſ. 11.

Atra bile uexatis, & renum

φρενιτικοῖσι, αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγενόμεναι, ἀγαθόν. ΑΦΟΡ. ιβ'

Αἱμοῤῥοΐδας ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία διαφυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι ἢ φθίσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

Ὑπὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ, πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι λύουσι τὸν λυγμόν. ΑΦΟΡ. ιδ'

Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ τὰς κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσις.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

Ὑπὸ διαῤῥοίης ἐχομένῳ μακρῆς, ἀπὸ ταὐτομάτου ἔμετος ἐπιγενόμενος, λύει τὴν διαῤῥοίην.

ΑΦΟΡ.

renum paßionibus, hæmorrhoides superuenientes, bonum.

Aphoris. 12.

A diuturnis sanato hæmorrhoidibus, si unà non seruatur, periculum est aquam inter cutē, uel tabē aduenire.

Aphoris. 13.

A singultu habitū sternutatio superueniens liberat.

Aphoris. 14.

Ab aqua inter cutem habito, si aqua è uenis in uentrem defluxerit, soluitur morbus.

Aphoris. 15.

A lōgo alui profluuio habito, spontaneus uomitus superueniens, morbum soluit.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιϛ'

* Ὑπὸ πλευρίτιδος ἢ ὑπὸ περιπνευμονίης ἐχομένῳ διαῤῥοίη ἐπιγενομένη, κακόν.

ΑΦΟΡ. ιζ'

* Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

* Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

* Ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον, ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν, ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε αὔξεται, οὔτε ξυμφύεται.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 16.

* *A morbo laterali, uel pulmonia habito, alui profluuiū adueniens, malum.*

Aphoriſ. 17.

* *Lippientē alui pro fluuio corripi, bonum.*

Aphoriſ. 18.

* *Veſica diſciſſa, aut cerebro, aut corde, aut ſepto, aliquo ex tenuioribus inteſtinis, aut uentriculo, aut iecore letale eſt.*

Aphoriſ. 19.

* *Cū diſciſſum fuerit os, aut carthilago, uel neruus, aut genæ particula tenuis, uel præputium, neq; augetur, neq; coaleſcit.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

Ἤν ἐς τὴν κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐμπυηθῆναι.

ΑΦΟΡ. κα'

Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγενομένων, τῆς μανίης λύσις.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ'

Ὁκόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τοὺς ἀγκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομίη λύει.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ'

Ἢν φόβος καὶ δυσθυμίη πουλὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ'

Ἐντέρων ἢν διακοπῇ τῶν λεπτῶν τι, οὐ ξυμφύεται.

Aphoriſ. 20.

Si in uentrem ſanguis præter naturã effunditur, neceſſe eſt ſuppurari.

Aphoriſ. 21.

In inſanientibus ſi uarices, uel hæmorrhoides ſuperuenerint, inſaniæ ſolutio.

Aphoriſ. 22.

Quæcunq; rupta ex dorſo ad cubitũ deſcendũt, uenæ ſectio ſoluit.

Aphoriſ. 23.

Si timor, atq; mœſtitia longo tẽpore habẽtes perſeuerẽt, ex eo atra bilis ſignificatur.

Aphoriſ. 24.

Si quod inteſtinorum gracilium diſcindatur, non coaleſcit.

ΑΦΟΡΙΣ. κέ

Ἐρυσίπελας ἔξωθεν καταχεόμενον εἴσω τρέπεσθαι, οὐκ ἀγαθόν· ἔσωθεν δὲ ἔξω, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. κς'

Ὁκόσοισι ἐν πυρετοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνονται, παρακοπὴ λύει.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ'

Ὁκόσοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται, ἢ τέμνονται, ἐκρυέντος τοῦ πύου ἢ τοῦ ὕδατος ἀθρόου, πάντως ἀπόλλυνται. ΑΦΟΡ. κη'

Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν, οὐδὲ φαλακροὶ γίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ'

Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτέῃ ἐκλείπῃ.

Ἀφορ.

Aphoriſ. 25.

Eryſipelas ab exterioribus uerti ad interiora, nõ eſt bonum: ab interioribus aũt ad exteriora, bonum.

Aphoriſ. 26.

Qui in febribus ardẽtibus tremores fiũt, delirio ſoluuntur.

Aphoriſ. 27.

Quicũq; ſuppurati, aut aquã inter cutẽ patiẽtes urũtur, aut ſecantur, ſi pus, aut aqua uniuerſum effluxerit, oẽs moriũtur. Aphor. 28

Eunuchi, neq; podagra laborãt, neq; calui fiunt. Aphor. 29.

Mulier podagra non laborat, niſi menſtrua defecerint.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'

※ Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

Aphoris. 30.

※ Puer podagra non laborat, ante usum uenereorũ.

ΑΦΟΡΙΣ. λα'

※ Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἀκρητοποσίη, ἢ λουτρὸν, ἢ πυρίη, ἢ φλεβοτομίη, ἢ φαρμακείη λύει.

Aphoris. 31.

※ Dolores oculorũ meri potio, aut balneũ, aut uenæ sectio, aut medicamentum soluit.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ'

※ Τραυλοὶ ὑπὸ διαῤῥοίης μάλιστα ἁλίσκονται μακρῆς.

Aphoris. 32.

※ Balbi ab alui profluuio maximè capiuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

※ Οἱ ὀξυρεγμιώδεες οὐ πάνυ τι πλευριτικοὶ γίνονται.

Aphoris. 33.

※ Qui acidum eructant, non ualde morbo laterali corripiuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

※ Ὁκόσοι φαλακροὶ τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι οὐ γίνονται. ὁκόσοισιν δὲ φαλακροῖ-

Aphoris. 34.

※ Quicũq; calui sunt, his magnæ uarices nõ fiunt. Quibus uerò caluis

σιν ἐοῦσι κιρσοὶ ἐπιγίνονται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.

ΑΦΟΡΙΣ. λε'

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγενομένη, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. λϛ'

Δυσουρίην φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ'

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ, ἀγαθόν, ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νούσημα.

ΑΦΟΡΙΣ. λη'

Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκῖνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον, θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυν-

uarices magnæ superueniunt, hi rursus capillati fiunt.

Aphoris. 35.

Aqua inter cutem laborantibus tußis, superueniens, malum.

Aphoris. 36.

Difficultatē urinæ uena secta iuuat: secare uerò interiores.

Aphoris. 37.

Ab angina habito, si tumor fiat in collo, bonum, foras enim morbus deducitur.

Aphoris. 38.

Cancros occultos omnes melius est non curare. Curati enim

cito

ἀπόλλυνται ταχέως, μὴ θεραπευόμενοι δὲ, πολὺν χρόνον διατελοῦσι.

cito pereunt, non curati uerò, longius tempus perdurant.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ'

Aphoris. 39.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος, ἢ κενώσιος, οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

Cõuulsio fit, uel ex repletione, uel inanitione: ita uerò & singultus.

ΑΦΟΡΙΣ. μ'

Aphoris. 40.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνος γίνεται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸν πόνον.

Quibus dolor circa ilium fit absq; inflammatione, his febris superueniens, morbũ soluit.

ΑΦΟΡΙΣ. μα'

Aphoris. 41.

Ὁκόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ ἀποσημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει.

Quibuscunq; suppuratio in corpore existens nõ innotescit, his ob craßitudinem puris, aut loci, non innotescit.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ'

Ἐν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γενέσθαι, πονηρόν.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ'

Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται.

ΑΦΟΡΙΣ. μδ'

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγενομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

ΑΦΟΡΙΣ. με'

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχουσιν, ἀνάγκη

Aphoris. 42.

Morbo regio laborãtibus, si fiat hepar durum, malum.

Aphoris. 43.

Quicunq; lienosi à difficultate intestinorũ capiuntur, his superueniente longa difficultate intestinorũ, aqua inter cutẽ, aut leuitas intestinorũ aduenit, & moriuntur.

Aphoris. 44.

Quibus ex stillicidio urinæ ileos superuenerit, in septem diebus pereunt, nisi febre superueniente, satis urina fluxerit.

Aphoris. 45.

Vlcera quæcunque annua sunt, aut etiã diuturniora,

ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστα-
σθαι, καὶ τὰς οὔλας κοί
λας γίνεσθαι.

ΑΦΟΡΙΣ. μϛ'

* Ὁκόσοι ὗβοι ἐξ ἄσθ
ματος ἢ βηχὸς γίνονται
πρὸ τῆς ἥβης ἀπόλλυν-
ται. ΑΦΟΡ. μζ'

* Ὁκόσοισι φλεβοτο
μίη ἢ φαρμακίη ξυμφέ
ρει, τούτους προσήκον
τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν ἢ
φαρμακεύειν.

ΑΦΟΡΙΣ. μη'

* Τοῖσι σπληνώ
δεσι δυσεντερίη ἐπι-
γενομένη, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

* Ὁκόσα ποδαγρι
κὰ νουσήματα γίνεται,
ταῦτα ἀποφλεγμήναν
τα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέ
ρῃσιν ἀποκαθίστανται.

Αφορ.

*turniora, os abscedere
est necessarium, & cica
trices cauas fieri.*

Aphoris. 46.

* Qui gibbi ex asth
mate aut tussi fiũt ante
pubertatẽ, moriuntur.

Aphoris. 47.

* *Quibuscunque ue
næ sectio, uel purgatio
cum medicamento con-
uenit, hos uere purga-
re, uel uenam incidere
oportet.*

Aphoris. 48.

* Lienosis difficul-
*tas intestinorum super-
ueniens, bonum.*

Aphoris. 49.

* *Quicunq; morbi po
dagrici fiũt, hi sedata in
quadraginta diebus in-
flammatione, finiunt.*

ΑΦΟΡΙΣ. ν′

Ὁκόσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι.

Aphoriſ. 50.

Quibuſcũq; præciditur cerebrum, his neceſſe febrẽ, & bilis uomitum ſuperuenire.

ΑΦΟΡΙΣ. να′

Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

Aphoriſ. 51.

Quicunque ſani dolore capitis repente capiũtur, & ſtatim muti fiunt, & ſtertũt, in ſeptem diebus pereũt, niſi febris apprehẽderit.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ′

Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν, ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ δι

αῤῥοίης

Aphoriſ. 52.

Oportet uerò & conſiderare oculorum in dormientibus ſuſpectiones. Nam ſi quid album cõmiſsis palpebris ſubinſpicitur, neq; ex al

ui

ἀῤῥοίης ἔοντι ἢ ἐκ φαρμακοποσίης φλαῦρον τὸ σημεῖον, θανατῶδες σφόδρα.

ui profluuio, aut medicamēti potione istud cō tingat, malum est signum, & letale ualde.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ´

Αἱ παραφροσύναι αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι ἀσφαλέστεραι, αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς ἐπισφαλέστεραι.

Aphoris. 53.

Desipientiæ quæ cum risu fiunt, securiores: quæ uerò cum studio, periculosiores.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ´

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ, αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαὶ, κακόν.

Aphoris. 54.

In acutis passionibus quæ cū febre sunt, luctuosa suspiria, malū.

ΑΦΟΡΙΣ. νε´

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Aphoris. 55.

Dolores podagrici, uere, & autumno magna ex parte mouētur.

ΑΦΟΡΙΣ. νς´

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι νουσήμασιν ἐς

Aphoris. 56.

In morbis melāch. ad

τὰ δὲ ἐπικίνδυνοι, αἱ ἀποσκήψιες, ἢ ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἢ σπασμὸν, ἢ μανίην, ἢ τύφλωσιν σημαίνει.

hæc periculosi decubitus, stuporem corporis, uel cõuulsionem, uel furorẽ, uel cæcitatem significant.

ΑΦΟΡΙΣ. νζ'

Aphoris. 57.

* Ἀποπληκτοι δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα.

* Apoplexiæ autem fiunt, maximè à quadragesimo anno usq; ad sexagesimum.

ΑΦΟΡ. νη'

Aphoris. 58.

* Ἢν ἐπίπλους ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι.

* Si omentũ excidat, necessario putrescit.

ΑΦΟΡ. νθ'

Aphoris. 59.

* Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης, ἐξίσταται τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.

* Quibuscunq; à coxendicum dolore molestatis excidit coxa, & rursus incidit, his mucores superueniunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ξ

Aphoris. 60.

* Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισιν

* Quibuscũq; à coxendicum

νοῖσιν χρονίης τὸ ἰσχίον ἐξίσαται, τουτέοισι τήκεται τὸ σκέλος καὶ χωλοῦνται, ἢν μὴ καυθῶσιν.

dicum dolore molestatis diuturno excidit, coxa, his crus tabescit & claudicant, si non urantur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν βιβλίον ἕβδομον.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber VII.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

ΕΝ τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι ψύξις ἀκρωτηρίων, κακόν.

Aphoris. 1.

IN morbis acutis, frigus partium extremarum, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

* Ἐπὶ ὀστέῳ νοσοῦντι σὰρξ πελιδνὴ, κακόν.

Aphoris. 2.

* In osse ægrotante caro liuida malum est.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Ἐπὶ ἐμέτῳ λυγξ καὶ

Aphoris. 3.

* A uomitu singultus, & ocu-

καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ, κακόν.

& oculorum rubor, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. δ′

Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη, οὐ χρηστόν.

Aphoris. 4.

A sudore horror, non bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. ε′

Ἐπὶ μανίῃ δυσεντερίη, ἢ ὕδρωψ, ἢ ἔκστασις, ἀγαθόν.

Aphoris. 5.

A furore difficultas intestinorum, uel aqua inter cutẽ, uel mentis alienatio, bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. ς′

Ἐπὶ νούσῳ πολυχρονίῃ ἀσιτίη καὶ ἄκρητοι ὑποχωρήσιες, κακόν.

Aphoris. 6.

In morbo diuturno, fastidiũ cibi & deiectiones syncera, malũ.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ′

Ἐκ πολυποσίης ῥῖγος καὶ παραφροσύνη, κακόν.

Aphoris. 7.

Ex multa potatione rigor & desipiẽtia, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. κ′

Ἐπὶ φύματος ἔσω ῥήξει, ἔκλυσις, ἔμετος, καὶ λειποψυχίη γίνεται.

Aphoris. 8.

A tuberculi intus ruptione, exolutio, uomitio, aut animi defectio fit.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

⁂ Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς, κακόν.

Aphoris. 9.

⁂ A profluuio sanguinis, desipientia, ac conuulsio, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'

⁂ Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος, ἢ λύγξ, ἢ σπασμὸς, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Aphoris. 10.

⁂ Ab ileo, uomitus, singultus, desipiētia, uel conuulsio, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

⁂ Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη, κακόν.

Aphoris. 11.

⁂ A morbo laterali inflammatio pulmonis, malum.

ΑΦΟΡ. ιβ'

⁂ Ἐπὶ περιπνευμονίῃ φρενῖτις κακόν.

Aphoris. 12.

⁂ A pulmonis inflammatiōe phrenitis, malū.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

⁂ Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέτανος, κακόν.

Aphoris. 13.

⁂ Ab æstibus fortibus cōuulsio, aut distentio, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'

⁂ Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Aphoris. 14

⁂ In capitis ictu obstupescētia, & desipientia, malum.

ΑΦΟΡ. Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

*Ἐπὶ αἵματος πτύσει πύου πτύσις, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιϛ'

*Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις καὶ ῥύσις, ἐπὴν δὲ σίελον ἴσχεται, ἀποθνήσκουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιζ'

*Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λὺγξ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

*Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη κακόν. ΑΦΟΡ. ιθ'

*Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει ἐρυσίπελας.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

*Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν ἢ ἐκπύησις, κακόν. ΑΦΟΡ. κα'

*Ἐπὶ ληθάργῳ τρόμος, κακόν.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 15.

*A ſanguinis ſputo, puris ſputũ, malum.

Aphoriſ. 16.

*A puris ſputo pthiſis, et fluxus: cũ uero ſputũ retinetur, moriũtur.

Aphoriſ. 17.

*In hepatis inflammatione ſingultus, malum.

Aphoriſ. 18.

*In uigilia, conuulſio, uel deſipiẽtia malũ.

Aphoriſ. 91.

*In oßis exuitione eryſipelas.

Aphoriſ. 20.

*Ab eryſipelate, putredo, aut ſuppuratio, malũ. Aphoriſ. 21.

*In ueterno tremor, malum.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ´

⚘ Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν, αἱμοῤῥαγίη.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ´

⚘ Ἐπὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῶν περὶ τὴν κοιλίην, ἐκπύησις.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ´

⚘ Ἐπὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει, δυσεντερίη.

ΑΦΟΡΙΣ. κε´

⚘ Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ, παραφροσύνη, ἢν κενεὸν λάβῃ.

ΑΦΟΡΙΣ. κϛ´

⚘ Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατῶδες.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ´

⚘ Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἀκρωτηρίων ψύξις, κακόν.

ΑΦΟΡ.

Aphoris. 22.

⚘ A forti in ulceribus pulsu, profluuiũ sanguinis, malum.

Aphoris. 23.

⚘ A uentris dolorẽ diuturno, suppuratio.

Aphoris. 24.

⚘ A deiectiõe syncera, difficultas intestinorũ.

Aphoris. 25.

⚘ In oßis præcisione desipientia, si in uacuum apprehenderit.

Aphoris. 26.

⚘ Ex medicamenti potione conuulsio, letalis est.

Aphoris. 27.

⚘ In forti dolore uentris, partium extremarum frigiditas, malum.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. κη΄

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τεινεσμὸς ἐπιγενόμενος ἐκτρῶσαι ποιέει.

Aphoriſ. 28.

* Mulieri utero gerenti, ſi tenſio ſuperuenerit, facit aborſum.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ΄

* Ὅτι ἂν ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον ἀποκοπῇ ἐν τῷ σώματι, οὔτε αὔξεται, οὔτε συμφύεται.

Aphoriſ. 29.

* Quãdo os, aut cartilago, aut neruus abſcinditur in corpore, nõ augetur.

ΑΦΟΡΙΣ. λ΄

* Ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγένηται ἰσχυρὴ, λύει τὴν νοῦσον.

Aphoriſ. 30.

* Qui alba pituita detinetur, ſi fortis uentris fluxus ſuperuenerit, à morbo liberatur.

ΑΦΟΡ. λα΄

* Ὁκόσοισιν ἀφρώδεα τὰ διαχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταῤῥέει.

Aphoriſ. 31.

* Quibus in alui profluuijs excrementa ſpumoſa ſunt, his ex capite pituita defluit.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ′

Ὁκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κριμνώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην σημαίνουσιν.

Aphoriſ. 32.

Quibuſcunq; febricitantibus, in urinis fiunt ſedimina, ueluti farina craſsior, longam ægritudinem fore ſignificat.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ′

Ὁκόσοισι δὲ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, ἄνωθεν δὲ λεπταὶ, ὀξείην ἀῤῥωστίην σημαίνει.

Aphoriſ. 33.

Quibus autem bilioſa ſedimina ſupra tenuia, acutum morbũ ſignificant.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ′

Ὁκόσοισι διεστηκότα τὰ οὖρα γίνεται, τουτέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματι ἐστίν.

Aphoriſ. 34.

Quibuſcũq; urinæ diſtantes ſunt, his turbatio ſortis in corpore fit.

ΑΦΟΡΙΣ. λε′

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσιν οὔροισι πομφόλυγες ἐφίστανται, νεφριτικὰ σημαίνουσι, καὶ μακρὴν

Aphoriſ. 35.

QVIBVS in urinis bullæ ſubſiſtunt, morbum renalem, & longum

μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην ἔσεσθαι.

longum significant.

ΑΦΟΡΙΣ. λϛ΄

* Ὁκόσοισι δὲ λιπαρὴ ἡ ὑπόστασις καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικὰ καὶ ὀξέα σημαίνει.

Aphoris. 36.

* Quibus insidens pingue, ac simul totum his, renum uitium acutum significatur.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ΄

* Ὁκόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι, τὰ προειρημένα συμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε ὀξέες περὶ τοὺς μύας τῆς ῥάχιος γίνονται. ἢν μὲν περὶ τοὺς ἔξω τόπους γένωνται ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον ἔξω, ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι περὶ τοὺς εἴσω τόπους γίνονται, καὶ τὸ ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον μᾶλλον εἴσω.

Aphoris. 37.

* Quibus autē morbo renali laborantibus, prædicta accidūt signa doloresq; circa spinæ musculos fiunt, siquidē circa loca exteriora fiant, abscessus quoq; exterius futuros expecta: si uerò dolores magis circa loca interiora fiant, etiā abscessus expecta futuros interius.

ΑΦΟΡΙΣ. λη'

* Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον, ἢν δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν, θεραπεύειν δὲ τοῖσι στυπτικοῖσι καὶ τοῖσι ψυκτικοῖσι.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ'

* Κατάρροι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυοῦνται ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. μ'

* Ἢν οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸν περίνεον, καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νοσεῖν σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. μα'

* Ἢν ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται,

Aphoris. 38.

* Quicunq; euomũt sanguinem, si sine febre quidem, salutare: si uerò cum febre, malum. Curare uerò acerbis, et refrigerantibus.

Aphoris. 39.

* Destillationes in uẽtrem superiorem, suppurantur intra uiginti dies.

Aphoris. 40.

* Si quis sanguinem minxerit, & grummos, & stillicidio urinæ laboret, & dolor inciderit in femur & imũ uentrem, pectinẽq;, quæ circa uesicam male se habere significatur.

Aphoris. 41.

* SI LINGVA repẽte incõtinens fiat,

ται, ἢ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον γίνεται. ΑΦΟΡ. μβ´

aut aliqua pars corporis stupore elanguit, tale est melancholicum.

Aphoris. 42.

* Ἢν φόβος ἢ δυσθυμίη πολὺν χρόνον ἔχουσα διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

* Si timor atque mœstitia longo tempore hominem habentes perseuerauerint, tale est melancholicum.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ´

Aphoris. 43.

* Ἢν ὑπερκαθαιρομένων τῶν πρεσβυτέρων λὺγξ ἐπιγένηται, οὐκ ἀγαθόν.

* Si senioribus supra modũ purgatis, singultus superuenerit, nõ bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. μδ´

Aphoris. 44.

* Ἢν πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου κατὰ τῆς κεφαλῆς λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

* Si febris nõ ex bile habeat, multa aqua calida capiti superinfusa, solutio fit febris.

ΑΦΟΡΙΣ. με´

Aphoris. 45.

* Γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται.

* Mulier ambidextera non fit.

ΑΦΟΡΙΣ. μϛʹ

⁂ Ὁκόσοι ἐμπύοι καίονται ἢ τέμνονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται, ἢν δὲ ὕφαιμόν τε βορβορῶδες καὶ δυσῶδες ἀπόλλυνται.

Aphoriſ. 46.

⁂ Quicunq; ſuppurati uruntur, uel ſecantur, ſi pus purum fluxerit, & album, euadunt: ſi uerò ſubcruētum, & fæculentum, ac fœtidũ, pereunt.

ΑΦΟΡΙΣ. μζʹ

⁂ Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢ τέμνονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται, ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισιν ἐστιν, ἢν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυῇ ἀπόλλυνται.

Aphoriſ. 47.

⁂ Quorũ hepar ſuppuratũ aduritur, ſi pus purum fluxerit, et albũ, euadunt: in tunica enim his pus continetur: ſi uerò qualis amurca fluat, pereunt.

ΑΦΟΡΙΣ. μηʹ

⁂ Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἄκρητον ποτίσας καὶ λούσας πολλῷ θερμῷ φλεβοτόμει.

Aphoriſ. 48.

⁂ Dolores oculorũ poſt meri potionem, & aquæ calidæ balneũ, uenæ ſectione curato.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

* Ὑδρωπιῶντα ἢν βὴξ ἔχῃ, ἀνέλπιστός ἐστιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ν'

* Στραγγουρίην καὶ δυσουρίην θώρηξις καὶ φλεβοτομίη λύει. τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

ΑΦΟΡΙΣ. να'

* Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα καὶ ἐρύθημα ἐν τῷ στήθει ἐπιγενόμενον, ἀγαθόν, ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ'

* Ὁκόσοισι σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν ὑγιέες γίνονται.

Aphoriſ. 49.

* *Aqua inter cutem laborãs, ſi à tußi habeatur, deſperatus eſt.*

Aphoriſ. 50.

* *Vrinæ ſtillicidium, & mingendi difficultatem uini potio & uenæ ſectio ſoluit, incidere autem interiores.*

Aphoriſ. 51.

* *Ab angina habito, tumor, & rubor in pectore ſuperueniens, bonum: extra enim uertitur morbus.*

Aphoriſ. 52.

* *Quibus cerebrum ſphacelatũ, id eſt, corruptũ eſt, in tribus diebus pereũt, ſi uerò hos euaſerint, ſani fiunt.*

ΑΦΟΡΙΣ. νγ'

* Πταρμὸς γίνεται ἐκ τῆς κεφαλῆς, διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ. ὁ ὑπερχεῖται γὰρ ἀὴρ ἐννεὼν ἔξω· ψοφεῖ δέ, ὅτι διὰ στενοῦ αὐτῷ ἡ διέξοδός ἐστιν.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ'

* Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ περιωδυνέουσι, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὴν ὀδύνην.

ΑΦΟΡΙΣ. νε'

* Ὁκόσοισι συμφέρει αἷμα ἀφαιρέεσθαι ἀπὸ τῶν φλεβῶν, τουτέοισι ξυμφέρει ἔαρι φλεβοτομέεσθαι.

ΑΦΟΡ. νς'

* Ὁκόσοισι μεταξὺ τῶν φρενῶν καὶ τῆς γαστρὸς

Aphoris. 53.

* *Sternutamentũ fit ex capite, calefacto cerebro, aut humectato, eò quod in capite inani. Aër enim intus contentus extra erũpit, sonat autem, quoniam per angustum, ipsi est exitus.*

Aphoris. 54.

* *Quicunq; hepar circundolent, his febris superueniens soluit dolorem.*

Aphoris. 55.

* *Quibus à uenis sanguinem mittere cõfert, his uere uenam oportet secare.*

Aphoris. 56.

* *QVIBVS inter uentriculum & septum*

γαστρὸς φλέγμα ἀποκλεισθαι, καὶ ὀδύνην παρέχῃ οὐκ ἔχον διέξοδον οὐδὲ εἰς οὐδετέρην τῶν κοιλιῶν, τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν τραπέντος τοῦ φλέγματος, λύσις γίνεται τοῦ νούσου.

ΑΦΟΡΙΣ. νζ'

* Ὁκόσοισι δὲ τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν, εἰς τὸν ἐπίπλουν ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐμπίπλαται, καὶ ἀποθνήσκουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. νη'

* Ἀλύκην, χάσμην, φρίκην, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος λύει τὴν νοῦσον.

ΑΦΟΡΙΣ. νθ'

* Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ

ptũ pituita reposita est, & dolorem affert non habens exitum, neq; ad alterum uentrẽ: his per uenas ad uesicam pituita uersa soluitur morbus.

Aphoris. 57.

* Quibus hepar aqua plenum in omẽtum eruperit, his uẽter aqua repletur, & moriũtur.

Aphoris. 58.

* Halycæ, id est, anxietudo, oscitatio, horror, uinũ æquale æquali potum, soluit ægritudinem.

Aphoris. 59.

* Quibus in urinario meatu tubercula fiunt,

ὑϛήθϛῃ φύματα γίνονται, τϑτέοισι διαπυήσαντος κὴ ἐκραγέντος, λύεται ὁ πόνος.

ΑΦΟΡΙΣ. ξ'

* Ὁκόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεἰσθῇ ὑπό τινος προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γενέσθαι παραχρῆμα.

ΑΦΟΡΙΣ. ξα'

* Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας ἔχϑσι λιμὸν ἐμποιέειν, λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.

ΑΦΟΡΙΣ. ξβ'

* Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται κὴ καταπίνειν εὐκόλως μὴ δύνηται,

unt, his ſuppuratione facta, & eruptione, ſoluitur dolor.

Aphoriſ. 60.

* Quibus cerebrum aliqua ex cauſa concuſſum fuerit, neceſſe eſt ſtatim mutos fieri.

Aphoriſ. 61.

* Corporibus carnes habentibus humidas, famem adhibere conuenit: fames enim corpora ſiccat.

Aphoriſ. 62

* Si à febre habito tumore nõ exiſtente in faucibus, ſtrangulatio repẽte ſuperueniat, & niſi uix deuorare non poßit,

νηται, ἀλλὰ μόλις, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. ξγ'

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐπιστραφῇ καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. ξδ'

Ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ καὶ τὸ σῶμα καταψύχηται καὶ πάλιν θερμαίνηται ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλῃ, μῆκος νόσου σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. ξε'

Ἱδρὼς πολὺς θερμὸς ἢ ψυχρὸς ῥέων αἰεὶ σημαίνει ἔχειν πλησμονὴν ὑγροῦ, ἀπάγειν

possit, letale.

Aphoris. 63.

Si febricitanti collum peruertitur, ut deuorare non poßit sine ullo colli tumore, exitiosum est.

Aphoris. 64.

Vbi in toto corpore mutationes & corpus refrigeratur, et rursus calefit, aut colorem alium ex alio cõmutat, longitudo morbi significatur.

Aphoris. 65.

Sudor multus, calidus, uel frig. semp fluẽs, tumorem

γνην οὖν χρὴ, τῶν μὲν ἰσχυρῶν ἄνωθεν, τῶν δὲ ἀσθενέων κάτωθεν.

ΑΦΟΡΙΣ. ξϛ'

✻ Οἱ πυρετοὶ οἱ μὴ διαλείποντες ἢν ἰσχυρότεροι διὰ τρίτης γίνωνται, ἐπικίνδυνοι, ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

ΑΦΟΡΙΣ. ξζ'

✻ Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροί, τουτέοισιν ἢ φύματα ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐγγίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. ξη'

✻ Ὁκόσοισι φύματα μακρὰ, ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐκ πυρετοῦ γίνονται. οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

ΑΦΟΡ.

humorem abduci, robusto quidem suprà, debili uerò infrà significat.

Aphoriſ. 66.

✻ Febres quæcunq; non intermittentes, tertio die uehementiores fiunt, periculoſæ. Quocunq; autem modo intermiſerint, ſecuritatē ineſſe ſignificatur.

Aphoriſ. 67.

✻ Quibus febres longæ, his uel uomicæ uel in articulos dolores decumbunt.

Aphoriſ. 68.

✻ Quibus uomicæ diutinæ aut in articulos dolores ex febre decūbunt, hi cibo pleniore utūntur.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ξθʹ

Ἤν τις πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ, ἣν ὑγιεῖ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι, ἰσχύς, τῷ δὲ κάμνοντι νοῦσος.

Aphoris. 69.

Si quis cibum febricitanti dederit, ut sano robur, sic laboranti morbus.

ΑΦΟΡΙΣ. οʹ

Τὰ διὰ τῆς κύστιος διαχωρέοντα, ὁρᾷν δεῖ, εἰ οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑποχωρέεται, τὰ ἥκιστα οὖν ὅμοια τούτοισι, ταῦτα νοσωδέστερα, τὰ δ' ὅμοια τοῖσιν ὑγιαίνουσι ἥκιστα νοσερά.

Aphoris. 70.

Quæ per uesicam excernuntur, inspicere oportet, si talia qualia sanis excernuntur. Quæ igitur minimè similia sunt his, hæc morbosiora. Quæ uerò sunt sanis similia, hæc minimè morbosa.

ΑΦΟΡΙΣ. οαʹ

Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα ἢν ἐάσῃς στῆναι, καὶ μὴ κινήσῃς, ὑφίσταται οἷον ξύσματα, καὶ ἢν ὀλίγα ᾖ, ὀλίγη ἡ νοῦσος, γίνεται,

Aphoris. 71.

Et quibus deiectiones, si stare permiseris, & non moueris, ueluti strigmēta subsistūt: et si pauca, paucus est morb. & si

νεῖσαι, ἢν δὲ πολλὰ πολλὰ, τοῖσι τοιούτοισι ξυμφέρει ἐκκαθαίρειν τὴν κοιλίην, ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς τὰ ῥοφήματα, ὁκόσῳ ἂν πλείω διδῷς, μᾶλλον βλάψεις.

& si multa, multus: his confert alui purgatio. quod si aluo non purgata dederis sorbitiones, quanto plures dederis, tanto magis nocebis.

ΑΦΟΡΙΣ. οβʹ

Aphoris. 72.

* Ὁκόσοισιν ἢν κάτω ὠμὰ διαχωρέῃ, ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἐστὶν, ἢν πλείονα, πλείονος, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσονος.

* Quibuscunque inferius cruda deijciuntur ab atra bile sunt, si plura pluri, si pauciora pauciori.

ΑΦΟΡΙΣ. ογʹ

Aphoris. 73.

* Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι, τοῖσι μὴ διαλείπουσι πελιδναὶ καὶ αἱματώδεες καὶ δυσώδεες πᾶσαι κακαὶ, ἀποχωρεῦσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαὶ

* Excreationes in febrib. nō intermittētib. liuidæ, sanguineæ, biliosæ, & fætidæ oēs malæ. Cū uerò benè excernuntur,

ἀγαθαὶ, καὶ κατὰ κοιλίην καὶ κύστιν, καὶ ὅκου ἄν τι ἀποχωρέον στῇ μὴ κεκαθαρμένῳ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. οδ'

⁂ Τὰ σώματα χρὴ ὅκου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν, κἢν μὲν ἄνω βούλῃ εὔροα ποιέειν, στῆσαι τὴν κοιλίην, ἢν δὲ κάτω εὔροα ποιέειν, ὑγραίνειν τὴν κοιλίην.

ΑΦΟΡΙΣ. οε'

⁂ Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα μᾶλλον τοῦ μετρίου γινόμενα, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ος'

⁂ Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δ' ἔσω καίηται,

καὶ

huntur, bonū est, et per uentrem, & per uesicā; & ubi aliquid secedens steterit non purgatum, malum.

Aphoris. 74.

⁂ Corpora oportet ubi quis purgare uoluerit fluida facere, & si supra, sistere, aluum, si uerò infrà, humectare.

Aphoris. 75.

⁂ Somnus, uigiliæ, utraq; modum excedentia, morbus.

Aphoris. 76.

⁂ In febribus nō intermittētibus, si exteriora frigēt, interiora uruntur,

tur,

καὶ δίψα ἔχῃ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. οζ΄

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ἢ ῥὶς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενὴς ἐὼν, ὅτι ἂν τουτέων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

ΑΦΟΡΙΣ. οη΄

Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι, ὕδρωψ ἐπιγίνεται. ΑΦΟΡ. οθ΄

Ἐπὶ διαῤῥοίῃ, δυσεντερίη.

ΑΦΟΡΙΣ. π΄

Ἐπὶ δυσεντερίῃ, λειεντερίη ἐπιγίνεται.

ΑΦΟΡΙΣ. πα΄

Ἐπὶ σφακελισμῷ, ἀπόστασις ὀστέου.

ΑΦΟΡ.

tur, & febris habeat, letale. Aphoris. 77.

In febre non intermittente si labrum, aut nasus, aut oculus, aut supercilium peruertitur, si nõ uideat, si non audiat, & iam debilis sit, quicquid horum fuerit, mors prope est.

Aphoris. 78.

A pituita alba, aqua inter cutẽ superuenit.

Aphoris. 78.

Ab alui profluuio difficultas intestinorũ.

Aphoris. 80.

A difficultate intestinorũ, leuitas intestinorũ superuenit.

Aphoris. 81.

A corruptione, abscessus ossis.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. πβ'

Ἐπὶ αἵματος ἐμέ-
τῳ, φθόη, καὶ πύου κά-
θαρσις ἄνω, ἐπὶ φθόῃ,
ῥεῦμα ἐκ τῆς κεφα-
λῆς, ἐπὶ δὲ ῥεύματι
διάῤῥοια, ἐπὶ διαῤῥοίῃ
σχέσις τῆς ἄνω καθάρ
σιος, ἐπὶ τῇ διασχέ-
σει θάνατος.

ΑΦΟΡΙΣ. πγ'

Ἐπὶ αἵματος πτύ-
σει, πύου πτύσις καὶ
ῥύσις, ἐπὴν δὲ τὸ σία-
λον ἴσχηται, ἀποθνή-
σκουσιν. ΑΦΟΡ. πδ'

Ὁκοῖα ἂν ἐν τοῖσι
κατὰ τὴν κύστιν, καὶ
τοῖσι κατὰ τὴν κοιλίην
ὑποχώρησιν, ἂν ἐν τοῖσι
κατὰ τὰς σάρκας, κἢν
ἤν ποι ἄλλῃ τῆς φύ-
σιος ἐκβαίνῃ τὸ σῶμα,
ἢν

Aphoris. 82.

A sanguinis uomitu, tabes, & puris purgatio supra. In tabe fluctio ex capite. In fluctione alui profluuium. In alui profluuio adstrictio purgationis superioris. In adstrictione mors.

Aphoris. 83.

A sanguinis sputo, puris sputum, & liberatio, cum uerò saliua retinetur, moriuntur.

Aphoris. 84.

Qualia fuerint uesica, aut alui excremēta, et ex carnib. et sicubi alibi à natura corpus exierit,

ἢν ὀλίγον, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται, ἢν πολὺ δὲ, πολλή, ἢν πάνυ πολλή, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον. ΑΦΟΡ. πε´

❦ Ὁκόσοι ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτεα φρενιτικοὶ γίνονται, οὐ πάνυ τι ὑγιάζονται, ἧσσον γὰρ κινδυνεύουσιν, οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος καὶ τῆς ἡλικίης ἡ νοῦσος ᾖ.

ΑΦΟΡΙΣ. πς´

❦ Ὁκόσοισιν ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσιν οἱ ὀφθαλμοὶ κατὰ προαίρεσιν δακρύουσιν, ἀγαθόν, ὁκόσοισι δὲ ἄνευ προαιρέσιος κακόν. ΑΦΟΡΙΣ. πζ´

❦ Ὁκοίσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τεταρ-

ταίοισιν

rit, si parum, paucus est morbus: si multum, multus: si ualde multum, letale est.

Aphoris. 85.

❦ Quicunq; supra quadragesimũ annũ insani fiunt, nõ admodum cõualescũt. Minus enim periclitãtur, quibus proprius naturæ & ætati morbus fuerit.

Aphoris. 86.

❦ Quibus in ægritudine oculi pro arbitrio illachrymãtur, bonum. quibus autem non ex arbitrio, malum.

Aphoris. 87.

❦ Quib. in febrib. quar-

 tanis.

ταίουσιν ἐοῦσιν, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῇ, πονηρόν. ΑΦΟΡΙΣ. πη΄

* Ἱδρῶτες ἐν τῇσι κρισίμοισιν ἡμέρῃσι γινόμενοι σφοδροὶ καὶ ταχέες, ἐπικίνδυνοι.

ΑΦΟΡΙΣ. πθ΄

* Οἱ ὠθούμενοι ἐκ τοῦ μετώπου, ὥσπερ σταλαγμοὶ καὶ κρουνοὶ, καὶ ψυχροὶ σφόδρα καὶ πολλοὶ, ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον ἱδρῶτα πορεύεσθαι μετὰ βίης, καὶ πόνου ὑπερβολῆς, καὶ ἐκθλίψιος πολυχρονίου.

ΑΦΟΡΙΣ. ϟ΄

* Ἐπὶ χρονίῳ νουσήματι καὶ κοιλίης καταφορὴ, κακόν.

tanis, sanguis ex naribus fluxerit, prauum.

Aphoris. 88.

* Sudores indecretorijs diebus uehementes & ueloces facti, periculosi.

Aphoris. 89.

* Expulsi à frōte stillarum instar & scaturiginum, & frigidi uehementer & multi sunt. Sudorem enim eiuscemodi necesse est uiolenter & cum labore summo, & clisione diuturna exire.

Aphoris. 90.

* In morbo diutino uentris depreßio, malo est.

ΑΦΟΡΙΣ. ϟα΄

Aphor. 91.

* Ὁκόσα φάρμακα οὐκ ἰῆται, σίδηρος ἰῆται, ὅσα σίδηρος οὐκ ἰῆται, πῦρ ἰῆται, ὅσα δὲ πῦρ οὐκ ἰῆται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα.

* Quaecunq; medicamētis non curantur, ferrū curat, quae ferro nō curātur, ignis curat, quae igne nō curātur, ea existimare oportet immedicabilia.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κῴου Ἀφορισμῶν βιβλίον ὄγδοον.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber VIII.

ΑΦΟΡΙΣ. α΄

Aphoris. 1.

Ὁκόσοι ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτεα φρενιτικοὶ γίνονται, οὐ πάνυ τι ὑγιάζονται. ἧσσον γὰρ κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος

Qui supra q̃draginta annos phrenetici fiunt, non omnino sanantur: minus enim periclitantur, quorum

φύσιος καὶ τῆς ἡλικίης ἡ νοῦσος ᾖ.

& naturæ et ætati morbus sit conueniens.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

Ὁκόσοισιν ἐν τῇσι ἀῤῥωστίῃσιν οἱ ὀφθαλμοὶ κατὰ προαίρεσιν δακρύουσιν, ἀγαθόν, ὁκόσοισι δὲ ἄνευ προαιρέσεως, κακόν.

Aphoris. 2.

Quibuscunque in morbis oculi ex causa illachrymant, boni: quibuscūq; autem sine causa, malum.

ΑΦΟΡ. γ'

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν ἐοῦσιν, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῇ, πονηρόν.

Aphoris. 3.

Quibuscunque in quartanis febribus sanguis è naribus defluxerit, malum est.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

Ἱδρῶτες ἐν τῇσι κρισίμοισιν ἡμέρῃσι γινόμενοι σφοδροὶ καὶ ταχέες, ἐπικίνδυνοι, οἱ ὠθούμενοι ἐκ τοῦ μετώπου, ὥσπερ σταλαγμοὶ καὶ κρουνοὶ καὶ ψυχροὶ σφόδρα καὶ πολλοὶ

Aphoris. 4.

Sudores in diebus iudicatorijs, uehementes & celeres si fiāt, periculosi: præsertim qui ex fronte tanquā guttæ et fistulæ saliētes pellūtur, frigidiq; ualde atq; multi,

πολλοί, ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον ἱδρῶτα πορεύεσθαι μετὰ βίης καὶ πόνου ὑπερβολῆς, καὶ ἐκθλίψιος πολυχρονίου.

ΑΦΟΡΙΣ. εʹ

* Ἐπὶ χρονίῳ νοσήματι κοιλίης καταφορὴ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ϛʹ

* Ὁκόσα φάρμακα οὐκ ἰῆται, σίδηρος ἰῆται. ὅσα σίδηρος οὐκ ἰῆται, πῦρ ἰῆται, ὅσα δὲ πῦρ οὐκ ἰῆται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα.

ΑΦΟΡΙΣ. ζʹ

* Φθίσιες μάλιστα γίγνονται ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν μέχρι τριήκοντα καὶ πέντε.

ΑΦΟΡ.

multi, necesse est enim talem sudorē, multa ui & labor. & longa expressione exire.

Aphoris. 5.

* *Post longum morbum, alui defluxio, malum. Vel, In morbo diuturno fluxa aluus, malum.*

Aphoris. 6.

* *Quoscunq; morbos medicamenta nō sanāt, ferrum sanat: quos ferrum non sanat, ignis sanat: quos uerò ignis nō sanat, hos sanari nō posse putato, uel hos incurabiles existimari oportet.*

Aphor. 7.

* *Tabifici morbi, uel tabes, à decimooctauo anno usq; ad 35. potißimum gignuntur.*

ΑΦΟΡΙΣ. η´

* Τὰ δὲ κατὰ φύσιν γιγνόμενα κατὰ φθίσιν, πάντα μὲν ἰσχυρὰ, τὰ δὲ καὶ θανατώδεα. δεύτερον δ᾽ ἦν μὲν ἐν τῇ ὥρῃ νοσέῃ αὐτῇ ἣ ὥρη ξυμμαχεῖ τῇ νούσῳ, οἷον καύσῳ θέρος, ὑδρωπικῷ χειμὼν ἐπινικᾷ γὰρ τὸ φυσικόν, φοβερώτερον δ᾽ ἐστὶ σπληνί.

Aphoris. 8.

* Quæ secundũ naturam ad phtisin uergunt, omnia quidem uehementia. Quædã etiã lethalia. Secundum artẽ erat morboso in tempore: quando ipsa hora morbo opitulatur. Sicuti ardenti febri æstas, hydropico hyems: superuincit enim quod est à natura: idq; spleni plus affert timoris.

ΑΦΟΡΙΣ. θ´

* Γλῶσσα μέλαινα ἢ καὶ αἱματώδης, ὅταν τούτων ἀπῇ τῶν σημείων, καὶ τὸ πένθος ἀσθενέστερον δηλοῖ.

Aphoris. 9.

* Lingua nigra atq; cruenta, quum quid horum signorũ abest, malum ualidum nõ est, & imbecilliorẽ luctum significat.

ΑΦΟΡΙΣ. ί

* Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὀξέσι σημειοῦσθαι χρὴ, ὁπότε μέλλει ἀποθνήσκειν ἢ ὁπότε σωθήσεσθαι.

Aphoris. 10.

* Hæc quidem in acutis febribus obseruĕtur, ut si quis moriturus uel euasurus sit, dignoscamus.

ΑΦΟΡΙΣ. ιά

* Ὄρχις δεξιὸς ψυχόμενος, καὶ ἀνασπώμενος, θανατῶδες.

Aphoris. 11.

* Testis dexter frigidus conuulsusq́, mortiferum est.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβ'

* Ὄνυχες μελαινόμενοι, καὶ δάκτυλοι ποδῶν, ψυχροὶ καὶ μέλανες καὶ ἐκκύπτοντες, ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσιν.

Aphoris. 12.

* Vngues nigri, digiti pedum frigidi, nigri demißi uel proclinati, mortem proximam esse portendunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

* Σημαίνουσιν δὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων.

Aphoris. 12.

* Quod etiam digitorum extrema frigida præ se feruunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ′

Καὶ χείλη πελιδνὰ, ἢ, καὶ ἀπολελυμένα, καὶ ἐξεστραμμένα, καὶ ψυχρὰ θανατώδεα.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε′

Καὶ σκοτοδινιῶν, καὶ ἀποστρεφόμενος, καὶ ὕπνῳ καὶ καύματι πολλῷ κατεχόμενος, ἀνέλπιστος.

ΑΟΡΙΣ. ις′

Καὶ πολυοσέων ἀτρέμα, καὶ ἀγνοέων, καὶ μὴ ἀκούων, μὴ ξυνιὴς, θανατώδης.

ΑΦΟΡΙΣ. ιζ′

Μέλλουσιν ἀποθνήσκειν ταῦτα σαφέστερα γίγνεται, καὶ αἱ κοιλίαι ἐπαείρονται καὶ φυσῶνται.

Aphoris. 14.

Et labia liuida, resoluta, inuersa, frigida si sint, mortiferum est.

Aphoris. 15.

Si oculi caligant, uel lucē auersantur, qui somno multo et æstu detinetur, extra spem est.

Aphoris. 16.

Si quis sensim rabie quadam efferatur, si quis non cognoscit, non audit, nō intelligit, mortiferum est.

Aphoris. 17.

Paulò post morituris signa hæc sunt clara magis, uentriculi si tolluntur, tumescunt & inflantur.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

* Ὅρος δὲ τοῦ θανάτου, ἐὰν τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐπανέλθῃ ὑπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς τὸ ἄνω τῶν φρενῶν τόπον, καὶ συγκαυθῇ τὸ ὑγρὸν ἅπαν ἐπειδὰν ὁ πνεύμων, καὶ ἡ καρδία τὴν ἰκμάδα ἀποβάλλωσι τοῦ θερμοῦ ἀθροοῦντος ἐν τοῖσιν θανατώδεσι τόποις, ἀποπνέει ἀθρόον τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ, ὅθεν περ συνέστη τὸ ὅλον εἰς τὸ ὅλον. πάλιν τὸ μὲν διὰ τῶν σαρκῶν, τὸ δὲ διὰ τῶν ἐν κεφαλῇ ἀναπνοῶν, ὅθεν τὸ ζῆν καλοῦμεν, ἀπολείπουσα ἡ ψυχὴ τὸ τοῦ σώματος σκῆνος, καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ θνη-

Aphorif. 18.

Terminus uerò mortis hic est, quũ animæ calor supra umbilicum præcordiaq; recurrit & ascēdit, ac omne humidũ humorem exurit & siccat, quũ autem cor pulmoq; humiditatē caloris collecti mortiferis in locis sentiunt, totum caloris spiritum efflant, unde totum in toto consistit. præterea quidem partim per carnē, partim per spiracula capitis spirant, quod uiuere dicimus: corporisq; capsulam et alueũ animæ frigidum mortuumq;.

τὸν εἴδωλον ἅμα καὶ χολῇ καὶ αἵματι καὶ φλέγματι καὶ σαρκὶ παρέδωκεν.

Τέλος.

ΙΠ ΠΟΚΡΑ'ΤΟΥΣ

Κώου προγνωστικὸν βιβλίον πρῶτον.

ΠΡΟΓ. α'

ΟΝ ἸΗΤΡΟ'Ν, δοκέει μοι ἄριστον εἶναι, πρόνοιαν ἐπιτηδεύειν.

ΠΡΟΓ. β'

※ Προγινώσκων γὰρ καὶ προλέγων πα-

ρὰ

und simulacrum relinquit, sanguiniq; bili, & pituitæ, & carni concedit.

FINIS.

HIPPOCRATIS

Coi præsagiorum liber primus, Guilielmo Copo Basilensi interprete.

Præsag. 1.

Nihil perinde medico cōducibile censeo, quàm ut prudētem se præstare laboret.

Presag. 2.

※ SI ENIM Apud ægros, præterita, præsentia

ρὰ τοῖσι νοσέουσι, τά τε παρεόντα, καὶ τὰ προγεγονότα, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, ὁκόσα τε παραλείπουσιν οἱ ἀσθενέοντες, ἐκδιηγεύμενος, πιστεύοιτ᾽ ἂν μᾶλλον γινώσκειν τὰ τῶν νοσεόντων πρήγματα.

ΠΡΟΓ. γ'

* Ὥστε τολμᾶν ἐπιτρέπειν τοὺς ἀνθρώπους σφέας ἑωυτοὺς τῷ ἰητρῷ.

ΠΡΟΓ. Δ'

* Τὴν δὲ θεραπείην ἄριστα ἂν ποιέοιτο προειδὼς τὰ ἐσόμενα τῶν παθημάτων. ὑγιέας μὲν γὰρ ποιέειν ἅπαντας τοὺς ἀσθενέοντας, ἀδύνατον. τοῦτο γὰρ τοῦ προγινώσκειν

præsentia, & futura, atque ea quæ ipsi inter narrandũ omiserũt nouerit, prædixeritq́; nihil, quod ægris usui fuerit, ignorare putabitur.

Presag. 3.

* *Quo fit ut audentius homines medico se se committant.*

Præsag. 4.

* *Etenim per quã salutarem adhibebit curationem, si futuras affectiões præuiderit. Nam fieri non potest, ut omnes ægros sanitati restituat, quanquam hoc multo*

προγινώσκειν τὰ μέλλοντα ἀποβήσεσθαι, κρεῖττον ἂν ἦν.

ΠΡΟΓ. ε΄

※ Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν, οἱ μὲν πρὶν καλέσαι τὸν ἰητρὸν ὑπὸ ἰσχύος τῆς νούσου. οἱ δὲ, καὶ ἐσκαλεσάμενοι, παραχρῆμα ἐτελεύτησαν. οἱ μὲν ἡμέρην μίην ζήσαντες. οἱ δὲ, ὀλίγῳ πλέονα χρόνον, πρὶν ἢ τὸν ἰητρὸν τῇ τέχνῃ πρὸς ἕκαστον νόσημα ἀνταγωνίσασθαι.

ΠΡΟΓ. ς΄

※ Γνῶντα οὖν χρὴ τῶν παθέων τῶν τοιούτων τὰς φύσιας, ὁκόσον ὑπὲρ δύναμίν εἰσι τῶν σωμάτων.

Προγ.

multo præstãtius erat, quã futura prænoscere.

Præsag. 5.

※ *Igitur quum homines intereant, alij quidẽ ob morbi uehemẽtiam, antea quã uocetur medicus: nonnulli uerò, uocato licet medico, repẽte moriuntur, ac alij unico dũtaxat die, alij paulò lõgiori spacio uitam extendunt, prius quàm medicus arte sua singulis morbis occurrendo resistat.*

Præsag. 6.

※ Proinde harũ affectionum naturas noscere oportet, quantum uidelicet corporis uiribus sint superiores.

Præsag.

ΠΡΟΓ. ζ'

Ἅμα δὲ καὶ εἴ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῇσι νούσησι, καὶ τούτου τὴν πρόνοιαν ἐκμανθάνειν. οὕτω γὰρ ἂν θαυμάζοιτό τε δικαίως, καὶ ἰητρὸς ἀγαθὸς ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὓς οἷόν τε περιγίνεσθαι, τούτους ἔτι μᾶλλον δύναιτ' ἂν ὀρθῶς διαφυλάσσειν, ἐκ πλείονος χρόνου προβουλευόμενος πρὸς ἕκαστα. καὶ τοὺς ἀποθανουμένους τε καὶ σωθησομένους προγινώσκων τε καὶ προαγορεύων, ἀναίτιος ἂν εἴη.

Præſag. 7.

Quin etiam ſi diuinum quidpiam morbis ineſt, huius quoq; prouidentiam perdiſcere: ſic enim optimo iure, & admirabilem & bonum ſe præſtabit medicum. quos enim ſuperſtites fore cognouerit, eos rectius quoque ſeruabit, utpote ex multo tempore ſingula cõſulte perpendens. Itaq; morituros, uicturosq́; præſentiens, atque denuncians, omnẽ prorſus calumniam uitabit.

NOTAE EX FACIE.

ΠΡΟΓ. η'

Σκέπτεσθαι δὲ χρὴ ὧδε. ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι, πρῶτον μὲν

Præſag. 8.

In acutis morbis ſic cõſiderare oportet. in primis quidem ægri

τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστι, τοῖσι τῶν ὑγιαινόντων, μάλιστα δὲ εἰ αὐτὸ ἑωυτῷ. οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἄριστον, τὸ δ' ἐναντιώτατον τοῦ ὁμοίου, δεινότατον. εἴη δ' ἂν τὸ τοιόνδε.

ΠΡΟΓ. θ.

* Ῥὶς ὀξεῖα, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι ξυμπεπτωκότες, ὦτα, ψυχρὰ καὶ ξυνεσταλμένα. καὶ οἱ λοβοὶ τῶν ὤτων ἀπεστραμμένοι.

ΠΡΟΓ. ι.

* Καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ τὸ μέτωπον, σκληρόν τε καὶ περιτεταμένον, καὶ καρφαλέον ἐόν. καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν ἐόν, καὶ πελιόν, ἢ μολιβδῶδες.

faciem, an sanorũ faciebus, maximè uero suæ ipsius, similis sit: ea enim optima cẽsenda est. quæ uerò maximo discrimine ab hac similitudine recedit, grauißimum periculum portendit, cuius hæ sunt notæ.

Presag. 9.

* Nares acutæ, oculi cõcaui, collapsa tẽpora, frigidæ contractæq; aures, & imis partibus leniter uersæ.

Præsag. 10.

* Cutis circa frontem dura, intenta et arida: totius faciei color aut niger, aut pallidus, aut liuens, aut plũbeus.

ΠΡΟΓ. ια´

Ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ τῆς νούσου, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, καὶ μήπω οἷόν τε ᾖ, τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμαίρεσθαι, ἐπανέρεσθαι χρὴ, μὴ ἠγρύπνησεν ὥνθρωπος, ἢ τὰ τῆς κοιλίης ἐξυγρασμένα ᾖ ἰσχυρῶς, ἢ λιμῶδές τι ἔχῃ αὐτόν. κἢν μέν τι τουτέων ὁμολογῇ, ἧσσον νομίζειν δεινὸν εἶναι. κρίνεται δὲ τὰ τοιαῦτα, ἐν ἡμέρῃ τε καὶ νυκτὶ ἢν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ. ἢν δὲ μηδὲν τουτέων φήσῃ εἶναι, μηδ᾽ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ προειρημένῳ καταστῇ, εἰδέναι χρὴ, ἐγγὺς ἐόντα τοῦ θανάτου.

Præsag. 11.

Quod si inter morbi initia huiusmodi facies appareat, neque ex alijs indicijs coniectura sumi poßit, inquirendũ est, an uigilia, aut uẽtris uehemens resolutio, aut inedia præcesserit: quorum si quidpiam deprehenderis, nihil periculi timendũ est. atqui si ob huiusmodi causas, hæc faciei species orta est, una die, nocteq; finitur: si uerò eas præceßisse æger negauerit, diutiusq; iam dicto tempore hæc forma durauerit, scire licet eũ morti proximum esse.

Προγ.

ΠΡΟΓ. ιβ'

Ἢν δὲ καὶ παλαιοτέρου ἐόντος τοῦ νοσήματος, ἢ τριταίου, ἢ τεσσαραταίου, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, περὶ τούτων ἐπανέρεσθαι, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐκέλευσα. καὶ τ' ἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι, τά τε ἐν τῷ ξύμπαντι προσώπῳ, τά τε ἐν τῷ σώματι.

Præsag. 12.

Quod si in ueterẽ morbo iam triduo, quã triduóue talis est, inquirẽda sunt ea signa, quæ suprà ꝓposui, ad hæc, reliqua quoque indicia, non solum ex facie, uerumetiã ex reliquis corporis partibus perpendenda sunt, præcipuè ex oculis.

NOTAE AB OCVLIS.

ΠΡΟΓ. ιγ.

Καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν. ἢν γὰρ τὴν αὐγὴν φεύγωσιν, ἢ δακρύωσιν ἀπροαιρέτως, ἢ διαστρέφωνται. ἢ ὁ ἕτερος θατέρου ἐλάσσων γίνηται. ἢ τὰ λευκὰ ἐρυθρὰ ἴσχωσιν, ἢ πελιὰ βλέφαρα. ἢ φλέβια

Præsag. 13.

Nam si lumen refugiũt, & illachrymãt, id'que præter uoluntatem, aut peruertuntur, altérque ex ijs minor est, & quæ in ipsis alba esse debent, rubescunt, aut genæ pallent, atq; in ijsdem uenulæ nigricant,

βια μέλανα ἐν αὐτέοισιν ἔχωσιν. ἢ λῆμαι φαίνωνται περὶ τὰς ὄψιας. ἢ καὶ ἐναιωρεύμενοι. ἢ ἐξίσχοντες. ἢ ἔγκοιλοι ἰσχυρῶς γινόμενοι. ἢ αἱ ὄψιες αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπεῖς. ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου ἠλλοιωμένον ἢ, ταῦτα πάντα κακὰ νομίζειν καὶ ὀλέτρια εἶναι.

ΠΡΟΓ. ιδʹ

※ Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται τοῦ λευκοῦ, τῶν βλεφάρων μὴ ξυμβαλλομένων, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἢ φαρμακοποσίης ἐόντι, ἢ μὴ εἰθισμένο

gricant, aut lippitudo innatans tandem angulis inhæret, aut frequẽs est oculorũ motus, iiq́; aut uehemẽter subsederunt, aut facti tumidiores sunt, fueritq́; aspectus horridus obscurusque, atque uniuersæ faciei color mutatus: hæc omnia signa mala, perniciosaq́; putanda sunt.

Præsag. 14.

※ Quinetiam oculorum per somnum suspectiones obseruandæ sunt. Vbi enim palpebræ nõ cõmittũtur, sed inter has ex albo oculorũ aliqd apparet, neq; id fluens aluus, aut medicamẽti potio præcessit, præsertim si quis nõ

νῳ sic

νω οὕτω καθεύδειν, φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανατῶδες λίαν.

sic dormire cõsueuerit, prauum hoc signum, letaleq; admodum est.

ΠΡΟΓ. ιε'

Ἢν δὲ καμπύλον ἢ ῥικνὸν γένηται, ἢ πελιὸν, ἢ ὠχρὸν βλέφαρον, ἢ χεῖλος, ἢ ῥὶς, μετά τινος τῶν ἄλλων σημείων, εἰδέναι χρὴ, ἐγγὺς ἐόντα θανάτου. Θανατῶδες δὲ καὶ χείλεα ἀπολυόμενα, καὶ κρεμάμενα, καὶ χυχρὰ, καὶ ἔκλευκα γινόμενα.

Præsag. 15.

Si palpebra, aut labrũ, aut nasus retorquetur, aut pallet, aut liuore inficitur, accedente quopiã reliquorũ signorum ægrum morti proximũ esse haud dubitandum est. Mortem etiam portendunt labra resoluta, suspẽsa, frigida, cãdicantia.

A DECVBITV NOTAE.

ΠΡΟΓ. ιϛ'

Κεκλιμένον δὲ χρὴ καταλαμβάνεσθαι τὸν νοσέοντα ὑπὸ τοῦ ἰητροῦ, ἐπὶ τὸ πλευρὸν τὸ δεξιὸν, ἢ τὸ ἀριστερόν. Καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ὀλίγον ἐπικεκαμμένα ἔχοντα.

Præsag. 16.

Deprehendendus est æger in dextrũ sinistrum'ue latus cubans, brachijs, ceruice, & cruribus paulũ reductis, ac uniuerso

καὶ ξύμπαν σῶμα, ὑγρὸν κείμενον. οὕτω γὰρ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ὑγιαινόντων κατακλίνονται. ἄρισται δέ εἰσι τῶν κατακλίσεων, αἱ ὅμοιαι τῇσι τῶν ὑγιαινόντων.

universo corpore molliter affecto, qui ferè sani quoque iacentis habitus est, quippe quum optimus sit ille decubitus, qui à sanorũ consuetudine non uariat.

ΠΡΟΓ. ιζ΄

Presag. 17.

⁂ Ὕπτιον δὲ κεῖσθαι καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν τράχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ἐκτεταμένα ἔχοντα, ἧσσον ἀγαθόν.

⁂ Sed non laudatur decubitus, quo brachia, ceruix, & crura extenduntur.

ΠΡΟΓ. ιη΄

Presag. 18.

⁂ Εἰ δὲ καὶ προπετὴς γένοιτο, καὶ καταῤῥέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ πόδας, δεινότερόν ἐστιν.

⁂ Id uerò grauius est, si seipsum, æger cõtinere non ualens, ad pedes subinde delabitur.

ΠΡΟΓ. ιθ΄

Præsag. 19.

⁂ Εἰ δὲ καὶ γυμνοὺς τοὺς πόδας εὑρίσκοιτο ἔχων, μὴ θερμοὺς κάρτα

⁂ VBI PEDES nudat, neque ijs calor subest

τα ἐόντας, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν τράχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ἀνωμάλως διεῤῥιμμένα καὶ γυμνὰ, κακόν. ἀλυσμὸν γὰρ σημαίνει.

ΠΡΟΓ. κʹ

* Θανατῶδες δὲ, καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν αἰεί.

ΠΡΟΓ. καʹ

* Καὶ τὰ σκέλεα ὕπτιον κειμένου ξυγκεκαμμένα εἶναι ἰσχυρῶς, καὶ διαπεπλεγμένα.

ΠΡΟΓ. κβʹ

* Ἐπὶ γαστέρα δὲ κεῖσθαι ᾧ μὴ σύνηθές ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι οὕτω κοιμᾶσθαι, παραφροσύνην τινὰ σημαίνει, ἢ ὀδύνην τῶν ἀμφὶ τὴν κοιλίην τόπων.

Προγ.

subest, ubi brachia ceruicem, & crura inaequabiliter dispergit ac nudat, mali morbi, angorisq; signum est.

Praesag. 20.

* Perniciosum est, *ubi hians quis assiduè dormit.*

Praesag. 21.

* *Aut ubi supinus iacet, cruribus uehementer contortis, complicatisq;.*

Praesag. 22.

* *Si pronus iaceat is, qui per bonã ualetudinem sic dormire non consueuit: aut delirium, aut uentris dolorẽ portendit.*

Praesag.

ΠΡΟΓ. κγ'

Ἀνακαθίζειν δὲ βούλεσθαι τὸν νοσέοντα, τῆς νούσου ἀκμαζούσης, πονηρὸν ἐν μὲν πᾶσι τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι. κάκιστον δὲ ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν.

Præsag. 23.

Vbi resistere uult æger in ipso morbi uigore, malum quidem indicium est in omnibus acutis affectibus, sed longe pessimũ pulmonibus laborantibus.

A STRIDORE DENTIVM.

ΠΡΟΓ. κδ'

Ὀδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν, ὁκόσοισι μὴ ξύνηθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες, ἀλλὰ προλέγειν ἀπ' ἀμφοῖν κίνδυνον ἐσόμενον. ἢν δὲ καὶ παραφρονέων τοῦτο ποιῇ, ὀλέθριον γίνεται κάρτα ἤδη.

Præsag. 24.

Stridor dentiũ per febres, præter consuetudinem à teneris contractã, insaniã significat et mortẽ, atqui ab utrisq; futurũ periculũ denunciãdum est. Si uerò iam deliranti, stridor quoq; accedit, uix æque perniciosam inuenies notam.

AB VLCERE.

ΠΡΟΓ. κε'

Ἕλκος δὲ ἤν τε ἐπὶ προγεγονὸς τύχῃ ἔχων

Præsag. 25.

Vlcus, siue ante,

ἤν τε καὶ ἐν τῇ νόσῳ γίνηται, καταμανθάνειν δεῖ. ἢν γὰρ μέλλῃ ἀπόλλυσθαι ὁ ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ θανάτου, πελιδνόν τε καὶ ξηρὸν ἔσται, ἢ ὠχρόν τε καὶ ξηρόν.

siue in ipso morbo natũ est, obseruari debet: nã si moriturus est homo, aridũ & liuẽs, aut pallidũ, ante mortẽ apparet.

A gesticulatione manuum.

ΠΡΟΓ. κϛʹ

Περὶ δὲ χειρῶν φορῆς, τάδε γινώσκω. ὁκόσοισιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσιν, ἢ περιπλευμονίῃσιν, ἢ ἐν φρενίτισιν, ἢ ἐν κεφαλαλγίῃσι, πρὸ τοῦ προσώπου φερομένας καὶ θηρευούσας διὰ κενῆς. καὶ ἀποκαρφολογούσας. καὶ κροκύδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτιλλούσας. καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας, πάσας εἶναι κακὰς καὶ θανατώδεας.

Praesag. 26.

Ex manuum latione huiuscemodi notas perpende, in acutis febribus, in peripneumonia, phrenetide, capitis dolore, si quis eas faciei admouerit, ut inde quidpiam superuacue uenetur, aut festucas carpat, aut à ueste floccos, aut à pariete paleas auellat: omnes hæ malæ letalesq; sunt.

A SPIRATIONE.

ΠΡΟΓ. κζ'

Πνεῦμα δὲ πυκνὸν μὲν ἐὸν, πόνον σημαίνει. ἢ φλεγμονὴν, ἐν τοῖσιν ὑπὲρ τῶν φρενῶν χωρίοισι. μέγα δὲ ἀναπνεόμενον καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου, παραφροσύνην δηλοῖ. ψυχρὸν δὲ ἐκπνεόμενον ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τοῦ στόματος, ὀλέθριον κάρτα ἤδη γίνεται. ΠΡΟΓ. κη'

Εὔπνοιαν δὲ χρὴ νομίζειν κάρτα μεγάλην δύναμιν ἔχειν εἰς σωτηρίην ἐν ἅπασι τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασιν, ὅσα ξὺν πυρετοῖσι ἐστὶ, καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι κρίνεται.

Præſag. 27.

Spiritus frequens, aut doloris, aut doloris, aut inflãmationis in partibus ſepto trãſuerſo ſuperioribus, indiciũ eſt. Magnus, et ex lõgis interuallis, deliriũ declarat. Frigidus ex narib. & ore prodiens, letalis admodũ eſt. Præſ. 28.

Facilis ſpiratio, in acutus morbis, quibus febris copulatur, quiq; intra quadraginta dies finiri ſolent, magnũ habet ad ſalutẽ momentũ.

A SVDORE.

ΠΡΟΓ. κθ'

Οἱ δὲ ἱδρῶτες, ἄριστοι

Præſag. 29.

Sudores, ſaluberrimi,

ἄριστοι μὲν εἰσὶν ἐν πᾶσι τοῖς ὀξέσι νουσήμασιν, ὁκόσοι ἐν ἡμέρῃσι τε κρισίμοισι γίνονται, καὶ τελείως τὸν πυρετὸν ἀπαλλάττουσιν. ἀγαθοὶ δὲ καὶ ὁκόσοι διὰ παντὸς τοῦ σώματος γινόμενοι, ἀπέδειξαν τὸν ἄνθρωπον εὐπετέστερον φέροντα τὸ νόσημα. οἳ δ' ἂν μὴ τουτέων τι ἐργάσωνται, οὐ λυσιτελέες. κάκιστοι δὲ, οἱ ψυχροί τε καὶ μοῦνον περί τὴν κεφαλήν τε καὶ τὸ πρόσωπον γινόμενοι καὶ τὸν αὐχένα. οὗτοι γὰρ ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ θάνατον προσημαίνουσι. ξὺν δὲ πρηϋτέρῳ, μῆκος νούσου.

mi cēſentur, in omnibus acutis morbis, ſi in diebus decretorijs oriãtur, febrimq; finiant, aut ubi toto corpore æqualiter inſudante, æger morbũ facilius ſuſtinere uidetur. Contrà inutiles, qui id efficere non ualent. Peſſimi omniũ ſunt frigidi, & ubi caput duntaxat aut facies, aut ceruix inſudat: quippe qui in acuta quidem febre, mortem: in mitiore uerò morbum diuturnum fore ſignificant.

ΠΡΟΓ. λ'

Præſag. 30.

* Καὶ οἱ κατὰ πᾶν τὸ σῶ-

* Et qui per totum corpus

τὸ σῶμα ὡσαύτως γινόμενοι χεῖρονες περὶ τὴν κεφαλήν. οἱ δὲ κεγχροειδέες καὶ μόνον περὶ τὸν τράχηλον γινόμενοι, πονηροί. οἱ δὲ μετὰ σταλαγμῶν καὶ ἀτμίζοντες, ἀγαθοί. κατανοεῖν δὲ χρὴ τὸ σύνολον τῶν ἱδρώτων. γίνονται γὰρ οἱ μὲν δι' ἔκλυσιν σωμάτων, οἱ δὲ, διὰ συντονίην φλεγμονῆς.

corpus eodē modo fiūt qui circa caput, qui autē Milij instar et circa collum duntaxat fiunt, mali: qui uerò guttatim & exhalando, boni. Considerare autē oportet sudorē in uniuersum. Alij enim propter corporū exolutionē, alij propter inflāmationis uehementiam fiunt.

A PRAECORDIIS.

ΠΡΟΓ. λα'

※ Ὑποχόνδριον δὲ, ἄριστον μὲν, ἀνώδυνόν τε ἐὸν, καὶ μαλθακὸν, καὶ ὁμαλόν. καὶ τὰ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερά. φλεγμαῖνον δὲ, ἢ ὀδύνην παρέχον, ἢ ἐντεταμένον, ἢ ἀνωμάλως διακείμενα

Præsag. 31.

※ Atque inter optima indicia sunt præcordia, ubi sine ullo sensu doloris in utraq; parte æqualiter mollia sunt. Inflāmata uerò, dolētia, et intēta, et ubi aliter in dextra

κείμενα τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ταῦτα φυλάσσεσθαι χρή.

dextra aliter in sinistra parte afficiuntur, suspecta haberi debent.

ΠΡΟΓ. λβʹ

Praesag. 32.

⁂ Εἰ δὲ καὶ σφυγμὸς ἐνείη ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ, θόρυβον σημαίνει, ἢ παραφροσύνην, ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπικατιδεῖν. τῶν τοιούτων. ἢν γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέωνται, μανῆναι τούτοις ἐλπίς.

⁂ Praecordiorũ uenae, si pulsent, aut turbationem, aut delirium portendunt: sed eorum qui sic affecti sunt, oculos aspicere oportet: quippe frequens illorum motus, insaniã cominatur.

A TVMORIBVS.

ΠΡΟΓ. λγʹ

Praesag. 33.

⁂ Οἴδημα δὲ ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ σκληρόν τε ἐὸν καὶ ἐπώδυνον, κάκιστον μὲν, εἰ παρ᾽ ἅπαν εἴη τὸ ὑποχόνδριον. εἰ δὲ εἴη ἐν τῷ ἑτέρῳ μέρει, ἀκινδυνώτερον ἐστὶν ἐν τῷ ἐπ᾽ ἀριστερά.

⁂ Praecordia tumida, dura, dolentia, si in uniuersum sic affecta sunt, maximũ malum portendunt: si uerò altera parte duntaxat, ex sinistra minus periculum est.

ΠΡΟΓ. λδ'

* Σημαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα οἰδήματα ἐν ἀρχῇ μὲν θάνατον ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι.

ΠΡΟΓ. λε'

* Ἢν δὲ ὑπερβάλλῃ εἴκοσιν ἡμέρας ὅ, τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθισάμενον, ἐς διαπύησιν τρέπεται.

ΠΡΟΓ. λϛ'

* Γίνεται δὲ τουτέοισιν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ, καὶ αἵματος ῥῆξις ἐκ τῶν ῥινῶν, καὶ κάρτα ὠφελεῖ. ἀλλ' ἐπανερωτᾶν χρὴ, εἰ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσιν, ἢ ἀμβλυώπουσιν. ἢν γάρ τι τοιοῦτον εἴη, ἐνταῦθα ῥέποι.

ΡΡΟΓ. λζ'

* Μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι πέντε καὶ

Præſag. 34.

* Cæterũ huiuſmodi tumores, in principio quidem proximam mortem denuntiant.

Preſag. 35.

* Vbi uerò uiginti dies exceſſerint, neque quieſcẽte febre, neq; tumore remiſſo ad ſuppurationem cõuertuntur.

Præſag. 36.

* Atq; inter primos circuitus, ſanguis è naribus fluẽs, nõ mediocri ipſis præſidio eſt, ſed tum ſanguinis eruptio expectari debet, quum interrogati, aut caput dolore, aut oculos caligare fatẽtur. Preſ. 37.

* Id uerò iuniorib. uidelicet circa quintum & tri-

τριήκοντα ἐτέων, τὴν τοῦ αἵματος ῥῆξιν προσδέχεσθαι χρή.

ΠΡΟΓ. λη'

※ Τὰ δὲ μαλθακὰ τῶν οἰδημάτων καὶ ἀνώδυνα καὶ ὑπὸ δακτύλῳ ὑπείκοντα, χρονιωτέρας τὰς κρίσιας ποιέεται, καὶ ἧσσον ἐκείνων δεινότερά ἐστιν.

ΠΡΟΓ. λθ'

※ Εἰ δὲ ὑπερβάλλοι ἑξήκοντα ἡμέρας ὅ, τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσταται, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει. καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ κατὰ τὸ αὐτό.

ΠΡΟΓ. μ'

※ Ὁκόσα μὲν οὖν ἐπώδυνά τε ἐστὶ, καὶ σκληρὰ καὶ μεγάλα σημαίνει

& trigesimum annum, plerunq; euenire solet.

Præsag. 38.

※ *Mollis tumor dolorem non inferens, & digitis cedens, longiori tempore finitur, sed nō ita graue ab eo periculum pendet.*

Præsag. 39.

※ *Quòd si intra sexaginta dies, neque febris desinit, neq; tumor resedit, suppurationem expectare oportet. Idē haud secus in reliquis quoque uētris partibus perpenditur.*

Præsag. 40.

※ *Itaq; durus, magnúsque tumor, dolore crucians,*

τὸν κίνδυνον θανάτου, ὀλιγοχρόνιον. ὁκόσα δὲ μαλθακά τε καὶ ἀνώδυνα καὶ τῷ δακτύλῳ πιεζόμενα ὑπείκει, χρονιώτερα ἐκείνων.

ΠΡΟΓ. μα΄

* Τὰς δὲ ἀποστάσιας ἧσσον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ οἰδήματα ποιέεται τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν.

ΠΡΟΓ. μβ΄

* Ἥκιστα δὲ τὰ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς ἀποπύησιν τρέπεται. αἵματος δὲ ῥῆξιν ἐκ τῶν ἄνω τόπων μάλιστα προσδέχεσθαι. ἀπάντων δὲ χρὴ τῶν οἰδημάτων χρονιζόντων περὶ ταῦτα τὰ χωρία, ὑποσκέπτεσθαι τὰς ἐκπυήσιας.

ciens, mortis periculum, nõ multo post fore denunciat. Mollis uerò & sine dolore, quiq; prementi digito cedit, longus esse solet.

Præsag. 41.

* Ventris tumores, nõ tam crebro, ut hi qui in præcordijs oriuntur, abscessum efficiũt, quod si sub umbilico constituantur, nequaquam ad suppurationem conuertentur.

Præsag. 42.

* Sed ex superioribus maximè sedib. sanguinis fluorem expectare oportet. In quibus omnis humor diuturnus, ad suppurationem ferè spectat.

ASVP=

A SVPPVRATIONE.

ΠΡΟΓ. μγ'

Τὰ δὲ διαπυήματα χρὴ ὧδε δεῖ σκέπτεσθαι τὰ ἐντεῦθεν. ὁκόσα μὲν ἔξω τρέπεται, ἄριστά ἐστι. μικρά τε ἐόντα. καὶ ὡς μάλιστα ἐκκλίνοντα ἔξω. καὶ ἐς ὀξὺ ἀποκυρτούμενα. τὰ δὲ μεγάλα τε ἐόντα καὶ πλατέα, καὶ ἥκιστα ἐς ὀξὺ ἀποκορυφούμενα, κάκιστα.

Præſag. 43.

Itaq; ſuppurationum obſeruatio ſic accipienda eſt: earum enim quæ in exteriorem partem erumpunt, optima ſunt, paruæ admodum eminentes, atq; in acutum faſtigiatæ: peßimæ uerò ſunt, quæ maximæ quæq; planißimæ ſunt.

ΠΡΟΓ. μδ'

Ὅσα δὲ εἴσω ῥήγνυται, ἄριστά ἐστιν, ἃ μηδὲν τῷ ἔξω χωρίῳ ἐπικοινωνέει, ἀλλ' ἐστὶ προεσταλμένα τε καὶ ἀνώδυνα. καὶ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον, ὁμόχροον φαίνεται.

Præſag. 44.

Sed illarum quæ intus excitãtur, optimæ cenſentur, quæ exteriorem cutem non decolorant, ſed contrahuntur, nulloq; dolore cruciant, atque ubi exterioris cutis color manet uniformis.

ΠΡΟΓ. με.

⁂ Τὸ δὲ πύον, ἄριστον λευκόν τε εἶναι, καὶ ὁμαλὸν, καὶ λεῖον, καὶ ὡς ἥκιστα δυσῶδες. τὸ δὲ ἐναντίον τούτου, κάκιστον.

Præsag. 45.

⁂ Pus illud optimũ est, quod album & lene est, & haudquaquã fœtet, quod uerò ab hoc uariat, peßimum est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κῴου προγνωστικὸν βιβλίον δεύτερον.

HIPPOCRATIS Coi Præsagiorum Liber II.

DE AQVA INTER CVTEM.

ΠΡΟΓ. β'

ἱ δὲ ὕδρωπες, οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νουσημάτων πάντες κακοὶ. οὔτε γὰρ τοῦ πυρὸς ἀπαλλάσσουσιν. ἐπώδυνοί τε εἰσι κάρτα καὶ θανατώδεες.

Præsag. 1.

Qua inter cutẽ si ex acuto morbo cœpit, piculosa est, neq; enim febrim soluit, sed dolorib. torquet atq; interficit;

νατώδεες. ἄρχονται δὲ οἱ πλεῖστοι, ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος.

terficit: oritur uerò ma gna ex parte uel ab ilibus & lumbis, uel à iecinore.

ΠΡΟΓ. β'

Præsag. 2.

※ Οἷσι μὲν οὖν ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος αἱ ἀρχαὶ γίνονται, οἵ τε πόδες οἰδέουσι. καὶ διάῤῥοιαι πολυχρόνιοι ἔχουσιν, οὔτε τὰς ὀδύνας λύουσαι τὰς ἐκ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος, οὔτε τὴν γαστέρα λαπάσσουσαι,

※ Sed ubi ab ilibus lumbisq; ortum contraxit, pedes tumidos reddit, fluorem diuturnum inducit, qui neq; lumborum, iliumue dolorē soluit, neq; uentrem efficit molliorem.

ΠΡΟΓ. γ'

Præsag. 3.

※ Ὁκόσοισι δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδρωπες γίνονται, βῆχές τε καὶ θυμὸς τούτοισιν ἐγγίνεται. καὶ οὐδὲν τι ἀποπτύουσιν ἄξιον λόγου. καὶ

※ At quib. à iecinore aqua inter cutē proficiscitur, ij tußi uexāt, sed qua penè nihil excreatur

καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει, εἰ μὴ σκληρά τε καὶ πρὸς ἀνάγκην. καὶ περὶ τὴν κοιλίην γίνονται οἰδήματα, τὰ μὲν ἐπὶ τὰ δεξιὰ, τὰ δ' ἐπ' ἀριστερὰ, ἱστάμενά τε καὶ καταπαυόμενα.

ΠΡΟΓ. δ'

Κεφαλὴ δὲ καὶ χεῖρες καὶ πόδες, ψυχρὰ ἐόντα, κακόν. τῆς τε κοιλίης καὶ τῶν πλευρῶν, θερμῶν ἐόντων.

ΠΡΟΓ. ε'

Ἄριστον δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα, θερμόν τε ἐὸν καὶ μαλθακόν.

ΠΡΟΓ. ς'

Στρέφεσθαι δὲ χρὴ ῥηϊδίως τὸν ἀλγεῦντα καὶ

ἐν

tur, pedes tument, deiectio dura, coactaq; est, circa uentrem tumores, modo in dextra, modo in sinistra parte attolluntur, deinde desinũt.

Præsag. 4.

Mali etiam morbi signum est, caput & pedes, manusque frigidas habere, uentre & lateribus calentibus.

Præsag. 5.

Securitatẽ pollicetur corpus, quod æqualiter molle, et calidũ est.

Præsag. 6.

Quodq; facile con

 uertitur

ἐν κοῖσιν μετεωρισμοῖσιν ἐλαφρὸν ἐὸν.

ΠΡΟΓ. ζ'

Εἰ δὲ βαρὺς ἐὼν φαίνοιτο, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἐπικινδυνώτερον.

ΠΡΟΓ. η'

Εἰ δὲ πρὸς τῷ βάρει καὶ οἱ ὄνυχες καὶ οἱ δάκτυλοι πελιδνοὶ γίνονται, προσδόκιμος ὁ θάνατος παραυτίκα. ΠΡΟΓ. θ'

Μελαινόμενοι δὲ παντελῶς οἱ δάκτυλοι καὶ οἱ πόδες, ἧσσον ὀλέθριοι τῶν πελιδνῶν εἰσιν. ἀλλὰ καὶ τἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι χρή. ἢν γὰρ εὐπετέως φέρων φαίνηται

τὸ

uertitur & surgit.

Præsag. 7.

Grauitas uerò, quæ uel manus & pedes, uel reliquum quoq; corpus premit, periculum significat.

Præsag. 8.

Quod si cum grauitate, ungues quoq; ac digiti liuore afficiuntur, continuò, perniciem expectare oportet.

Præsag. 9.

At omnino nigri, tum digiti, tum pedes, minus quam liuentes, periculum portendũt: sed tunc ad reliqua signa refugere oportet: etenim si æger facile malum

lum

τὸ κακὸν, καὶ ἄλλό τι τῶν περιεστηκότων πρὸς τοῖσι σημείοισι σημεῖον ἀποδείκνυη, τὸ νόσημα ἐς ἀπόστασιν τραπῆναι ἐλπίς. ὥστε τὸν μὲν ἄνθρωπον περιγενέσθαι, τὰ δὲ μελανθέντα τοῦ σώματος ἀποπεσεῖν.

lum ſuſtinet, adſintque alia quædã indicia, quæ ſecuritatẽ polliceri ſolent, ſuppurationẽ ſi e-ralis, atq; ſuperſtes manebit æger, ſed demortuæ corporis partes decident.

ΠΡΟΓ. ι'

Praſag. 10.

Ὄρχιες δὲ καὶ αἰδοῖα ἀνεσπασμένα, πόνους ἰσχυροὺς σημαίνει, καὶ κίνδυνον θανατώδεα.

Teſticuli pudendaq; retracta, uehementes dolores, atque letale periculum ſignificãt.

DE SOMNO.

ΠΡΟΓ. ια'

Præſag. 11.

Περὶ δὲ ὕπνου, ὥσπερ καὶ κατὰ φύσιν συνήθεές εἰμεν, τὴν μὲν ἡμέρην ἐγρηγορέναι χρὴ, τὴν δὲ νύκτα καθεύδειν. ἢν δὲ ᾖ τοῦτο μεταβεβλημένον, κάκιον.

Quod uerò ad ſomni rationem pertinet, quẽadmodũ ſani etiã ſolent, interdiu uigilare, noctu uerò dormire oportet. à qua cõſuetudine ſi quis aberrauerit, peior

κάκιον. ἥκιστα δὲ ἂν λυπέοιτο, εἰ κοιμῷτο τὸ πρωῒ ἐς τὸ τρίτον μέρος τῆς ἡμέρης. οἱ δὲ ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ὕπνοι, πονηρότεροί εἰσι.

peior erit somnus, qui qui inter quartā horam et noctē, quàm qui matutino tēpore ad quartā.

ΠΡΟΓ. ιβ΄

Præsag. 12.

☩ Κάκιστον δὲ μὴ κοιμᾶσθαι, μήτε τῆς νυκτὸς, μήτε τῆς ἡμέρης. ἢ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης τε καὶ πόνων ἀγρυπνίη, ἢ παραφροσύνη ἔσται ἀπὸ τούτου τοῦ σημείου.

☩ *Peßimum tamen est, si somnus neque noctu, neq; interdiu accedit: id enim ob dolorem laborēq; accidit, uel delirium futurum significat.*

DE ALVI EXCREMENTIS.

ΠΡΟΓ. ιγ΄

Præsag. 13.

☩ Διαχώρημα δὲ ἐστὶν ἄριστον, τὸ μαλθακόν τε καὶ ξυνεστηκός. καὶ τὴν ὥρην ἥνπερ καὶ ὑγιαίνοντι ὑπεχώρει. πλῆθος δὲ πρὸς λόγον τῶν εἰσι...

ὄντων

☩ *Alui excremēta inter bona indicia sunt, si mollia, si figurata sunt, si eodem ferè tempore quo in secunda ualetudine deijci solebant, excernūtur: si his quæ ingerūtur proportione respondent,*

dent,

όντων. τοιαύτης γὰρ ἐούσης τῆς διεξόδου, ἡ κάτω κοιλίη ὑγιαίνοι ἄν.

ΠΡΟΓ. ιδ'

Εἰ δὲ εἴη ὑγρὸν τὸ διαχώρημα, ξυμφέρει μήτε τρίζειν μήτε πυκνόν τι εἶναι. καὶ κατ' ὀλίγον ὑποχωρέειν. κοπιῇ γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τοῦ ξυνεχέος ἐξαναστάσιος, καὶ ἀγρυπνοίη ἄν. εἰ δὲ ἀθρόον πολλάκις διαχωρέει, κίνδυνος λειποθυμῆσαι.

ΠΡΟΓ. ιε'

Ἀλλὰ χρὴ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰσιόντων, ἢ δὶς, ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης ὑποχωρέειν τῆς δὲ νυκτὸς, ἅπαξ. πλείονα δ' ὑπὸ τὸ πρωὶ, ὥσπερ συνήθές ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ. ΠΡΟΓ.

dēt, utpote quæ inferiorem uentrem rectè ualere declarant.

Præsag. 14.

Si uerò liquida fuerint, prestat ut sine stridore, neq; frequenter, neq; ex breuibus interuallis deijciātur, etenim fatigatur æger, si crebro surgit, uigilijsq; consumitur, quū uerò affatim sæpéque deijcit, ne animus eum deficiat, periculum est.

Præsag. 15.

Cōuenire debēt excrementa, his quæ assumūtur, & bis ter'ue interdiu, noctu uerò semel deijci, idq; maximè matutinis tēporib. pro cuiusq; consuetudine.

ΠΡΟΓ. ις'

Παχύνεσθαι δὲ χρὴ τὸ διαχώρημα, ἰούσης πρὸς κρίσιν τῆς νόσου.

ΠΡΟΓ. ιζ'

Ὑπόπυῤῥον δὲ ἔστω καὶ μὴ λίην δυσῶδες.

ΠΡΟΓ. ιη'

Ἐπιτήδειον δὲ καὶ ἕλμινθας στρογγύλας διεξιέναι μετὰ τοῦ διαχωρήματος πρὸς κρίσιν ἰούσης τῆς νόσου.

ΠΡΟΓ. ιθ'

Δεῖ δὲ ἐν παντὶ τῷ νοσήματι λαπαρὴν τὴν κοιλίην εἶναι, καὶ εὔογκον.

ΠΡΟΓ. κ'

Ὑδαρὲς δὲ κάρτα ἢ λευκὸν, ἢ χλωρὸν, ἢ ἐρυθρὸν

Præsag. 16.

Ad finem iam tendēte morbo, bonū est, si craßiora reddantur.

Pręsag. 17.

Ac rufa, & odoris fœditate, sani hominis aluum non uehementer excedant.

Præsag. 18.

Lumbricos etiam cum excrementis, sub fine morbi descendisse nihil nocet.

Præsag. 19.

Venter in quouis morbo uacuus, corpulentusq; esse debet.

Pręsag. 20.

PERICVLOsum stercus est, quod perliquidum, albicans, pallidū, uehementer rufum,

θερμὸν ἰσχυρῶς, ἢ ἀφρώδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα.

ΠΡΟΓ. κα΄

* Ἔτι δὲ πονηρὸν καὶ σμικρόν τε ἐὸν, καὶ γλίσχρον, καὶ λευκὸν, καὶ ὑπόχλωρον καὶ λεῖον.

ΠΡΟΓ. κβ΄

* Τουτέων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη, τὰ μέλανα, ἢ λιπαρὰ, ἢ πελιὰ, ἢ ἰώδεα, ἢ κακώδεα. τὰ δὲ ποικίλα, χρονιώτερα μὲν τουτέων.

ΠΡΟΓ. κγ΄

* Ὀλέθρια δὲ οὐδὲν ἧσσόν ἐστι δὲ τὰ τοιαῦτα ξυσματώδεα, καὶ χολώδεα, καὶ πρασοειδέα, καὶ μέλανα. ποτὲ μὲν ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλή-

sum, aut spumans est.

Præsag. 21.

* *Item malum est, quod exiguum, glutinosum, idémque subpallidum est.*

Præsag. 22.

* *Omnium maximè letiferum est, nigrũ, pingue, liuẽs, aut quod peioris est odoris quã pro consuetudine.*

Præsag. 23.

* *Varia excrementa, quanquã diutius mortem differunt non tamen minus sunt letalia, huiusmodi et ramentosa sunt, biliosa & nigra, atq; porri colorem*

λοισι ποτὲ δὲ κατὰ μέρος.

ΠΡΟΓ. κδ'

Φύσαν δὲ ἄνευ ψόφου καὶ περδήσιος διεξιέναι, ἄριστον. κρέσσον δὲ καὶ σὺν ψόφῳ διελθεῖν, ἢ αὐτοῦ ἀνειλέεσθαι. καὶ οὕτω διελθοῦσα σημαίνει ἢ πονέειν τὸν ἄνθρωπον, ἢ παραφρονέειν. ἢν μὴ ἑκὼν ὁ ἄνθραπος οὕτω τὴν ἄφεσιν τῆς φύσης ποιήσηται.

ΠΡΟΓ. κε'

Τοὺς δὲ ἐκ τῶν ὑποχονδρίων πόνους τε καὶ κυρτώματα ἢν ἢ νεαρὰ καὶ μὴ ξὺν φλεγμονῇ, λύει βορβορυγμὸς ἐγγενόμενος ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ. καὶ μάλιστα μὲν διεξιὼν,

imitantur. Præſ. 24.

Inter optima ſigna eſt flatus, qui neq; ſtrependo, neque pedendo emittitur, quãquã enim ſatius eſt ipſum cũ ſtrepitu exire quàm includi: tamen hoc pacto prodiẽs aut dolere, aut delirare ægrũ ſignificat, niſi ſua ſpõte flatũ ipſum emiſerit.

Præſag. 25.

Præcordiorum recentes quidem dolores, gibbosq;, niſi inflammatio quoque acceſſerit, murmur in ipſis exortũ ſoluit,

διεξιὼν, ξὺν κόπρῳ τε καὶ οὔρῳ καὶ φύσῃ. ἢν δὲ μὴ, καὶ αὐτὸς δὴ περαιωθεὶς, ὠφελέει. ὠφελέει δὲ ὁ ὑποκαταβὰς ἐς τὰ κάτω χωρία.

ſoluit, ac unà cum ſtercore & urinis, atque flatu egreditur, quod ubi non contingit, ſi tamen ex ſede ſua trãsfertur, bonum ſignum eſt, idq; magis ſi ad inferiora deſcendit.

DE VRINIS.

ΠΡΟΓ. κϛ'

*Τὸ δὲ οὖρον ἄριστόν ἐστι, ὅταν εἴη λευκή τε ἡ ὑπόστασις, καὶ λείη, καὶ ὁμαλὴ παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἔστ' ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος. σημαίνει γὰρ ἀσφάλειάν τε καὶ νούσημα ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. εἰ δὲ διαλείποι, καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸν οὐρέοιτο, ποτὲ δὲ ὑφίσταται τὸ λευκὸν καὶ

Præſag. 26.

*Vrina illa optima eſt, in qua per totũ morbi decurſum reſidet album, leue, æquale: hæc nimirum ſecuritatẽ, breuemq; morbum ſignificat. Quod ſi aliquid horum deeſt, ut modo liquida ſit, modo albũ, leueq;

λεῖον, χρονιώτερα γίνεται ἡ νοῦσος. Ἧσσον ἀσφαλής.

ΠΡΟΓ. κζ'

✻ Εἰ δὲ εἴη τότε οὖρον ὑπέρυθρον, καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτέου ὁμοίη, καὶ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν τούτο τοῦ πρώτου γίνεται, σωτήριον δὲ κάρτα.

ΠΡΟΓ. κη'

✻ Κριμνώδεες δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν αἱ ὑποστάσιες, πονηραί. τουτέων δὲ ἔτι κακίους, αἱ πεταλώδεες. αἱ λευκαὶ δὲ καὶ λεπταὶ, κάρτα φλαῦραι. τουτέων δ' ἔτι κακίους εἰσιν, αἱ πιτυρώδεες.

Προγ.

uéque in ipsa resideat, hæ ut longiorem morbum denunciant, ita securitatem minorem polliceatur.

Præsag. 27.

✻ Subrubra urina, in qua subrubrū, leueq; residet, quanquàm superiore morbū diuturniorem, eundem tamen salubriorē fore declarat.

Præsag. 28.

✻ Mala est urina, quū id quod residet, parti farinæ craßiori simile est, peior uerò, si lamis, ac uituperatu quoque alba tenuisq;, quāquàm longa maius periculū illa portēdit, in qua quædam tanquàm fursura resident.

Præsag.

ΠΡΟΓ. κθ'

Νεφέλαι ἐμφερόμεναι τοῖσιν, οὔροισι λευκαὶ μὲν ἀγαθαί. μέλαιναι δὲ φλαῦραι.

ΠΡΟΓ. λ'

Ἐς ὅσον δ' ἂν πυῤῥόν τε εἴη τὸ οὖρον καὶ λεπτὸν, σημαίνει τὴν νοῦσον ἄπεπτον εἶναι.

ΠΡΟΓ. λα'

Ἢν δὲ καὶ πουλυχρόνιον εἴη τοιοῦτον ἐὸν, κίνδυνος μὴ οὐ δυνήσεται ὁ ἄνθρωπος διαρκέσαι, ἐς ὃ ἂν πεπανθῇ τὸ οὖρον.

ΠΡΟΓ. λβ'

Θανατωδέστερα δὲ τῶν οὔρων, τάτε δυσώδεα καὶ ὑδατώδεα. καὶ μέλανα καὶ παχέα.

Προγ.

Præsag. 29.

Nebulæ in urina suspensæ, albæ quidẽ bonæ, nigræ uero malæ sunt.

Præsag. 30.

Cæterũ quoad urina rufa, tenuisq; apparuerit, crudũ morbum significat.

Præsag. 31.

Quod si diutius talis permanserit, ne priusquã morbus quiescat, æger uiribus destitutus succũbat, periculum est.

Præsag. 32.

Perniciosißima est urina, quæ mali odoris, & diluta, & tenuis, & nigra, & crassa est.

Præsag.

ΠΡΟΓ. λγʹ

Ἔτι δὲ τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῇσι γυναιξὶ, τὰ μέλανα τῶν οὔρων, κάκιστα. τοῖσι δὲ παιδίοισι, τὰ ὑδατώδεα.

Præſag. 33.

In uiris quidem & & mulieribus nigra, in pueris uerò tenuis & diluta, deterrima eſt.

ΠΡΟΓ. λδʹ

Ὁκόσοι δὲ ἂν οὖρα λεπτὰ καὶ ὠμὰ οὐρέουσι πουλὺν χρόνον, ἢν τ' ἄλλα ὡς περιεσομένοισι σημεῖα ᾖ, τουτέοισιν ἀπόστασιν δεῖ προσδέχεσθαι ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία.

Præſag. 34.

Si urina tenuis & cruda, ſic diu fertur, ut reliqua ſigna ſalutaria ſint, plerunq; infra ſeptum tranſuerſum abſceſſus oriri ſolet.

ΠΡΟΓ. λεʹ

Καὶ τὰς λιπαρότητας δὲ τὰς ἄνω ὑφισταμένας ἀραχνοειδέας μέμφεσθαι, συντήξιος γὰρ σημεῖα.

Præſag. 35.

Neq; leuiter terrere nos debet urina, cui pinguedo telis araneorũ ſimilis innatat, quippe quæ hominẽ tabe cõſumi ſignificat.

Προγ. Præſag.

ΠΡΟΓ. λϛʹ

Σκοπεῖν δὲ χρὴ τῶν ἐνεωρέων οἷσι αἱ νεφέλαι ἤν τε ἄνω ἤν τε κάτω ἔωσι, καὶ τὰ χρώματα ὁκοῖα ἴσχουσι. καὶ τὰς μὲν κάτω φερομένας ξὺν τοῖς χρώμασιν, οἷσιν εἴρηται, ἀγαθὰς εἶναι νομίζειν καὶ ἐπαινέειν. τὰς δὲ ἄνω ξὺν τοῖσι χρώμασιν, οἷσιν εἴρηται, κακὰς εἶναι, καὶ μέμφεσθαι τὰς τοιάσδε.

ΠΡΟΓ. λζʹ

Μὴ ἐξαπατάτω δέ σε ἤν γε ἡ κύστις τι νούσημα ἔχουσα τῶν οὔρων τὰ τοιαῦτα ἀποδιδῷ. οὐ γὰρ τοῦ ὅλου σώματος σημεῖόν ἐστιν, ἀλλ' αὐτῆς καθ' ἑωυτῆς.

Προγ.

Præsag. 36.

Nubecularum positum, supremúmne locum, an infimũ teneant, obseruare oportet. Nã quæ in ima parte constituuntur cum coloribus, quos suprà ꝓposui, bonæ sunt, atq; laudantur: quæ uerò sursum attolluntur, malæ, uituperandæq; sunt.

Præsag. 37.

Sed caue ne uesica quoquo modo affecta, si huiusmodi reddiderit urinas, te decipiat: tales enim nõ ad uniuersum corpus, sed ad ipsam dũtaxat uesicam referri debent.

DE

DE VOMITV.

ΠΡΟΓ. λη'

* Ἔμετος δὲ ὠφελιμώτατος ὁ φλέγματός τε καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος, καὶ μὴ παχὺς κάρτα, μὴ δὲ πολὺς, ὡς μάλιστα. οἱ γὰρ ἀκρητέστεροι, κακίους εἰσίν.

Præsag. 38.

* *Perquam utilis est uomitus, qui bilem pituitæ mistã habet, si neq; crassus, neque multitudine admodũ excedat: nam syncere pituitæ, bilis'ue uomitus periculosus est.*

ΠΡΟΓ. λθ'

* Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμεύμενον πρασοειδὲς, ἢ πέλιον, ἢ μέλαν, ὅ,τι ἂν ἢ τουτέων τῶν χρωμάτων, νομίζειν χρὴ πονηρὸν εἶναι.

Præsag. 39.

* *Si uerò uiridis, aut liuidus, aut niger est, qlibet horum colorum acciderit, uitiosus est.*

ΠΡΟΓ. μ'

* Εἰ δὲ καὶ πάντα τὰ χρώματα ὁ ωὐτὸς ἄνθρωπος ἐμέει, κάρτα ὀλέθριον τοῦτο γίνεται.

Præsag. 40.

* *Si uerò omnes affatim in eodem appareant, mortis periculum ualde timendum est.*

ΠΡΟΓ. μα′

Præſag. 41.

Τάχιστα γὰρ θάνατον σημαίνει τὸ πελιὸν τῶν ἐμεσμάτων, εἰ ὄζει δυσῶδες.

Ad ultima uentum eſſe teſtatur liuidus uomitus, præcipuè ſi malus in hoc odor eſt.

ΠΡΟΓ. μβ′

Præſag. 42.

Πᾶσαι δὲ αἱ ὑπόσαπροι καὶ δυσώδεες ὀσμαὶ, κακαὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἐμεομένοισιν.

Siquidem fœtores in quouis uomitu mali ſunt.

DE SPVTO.

ΠΡΟΓ. μγ′

Præſag. 43.

Πτύελον χρὴ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἀλγήμασι, τοῖσι περὶ τὴν πλεύμονα καὶ τὰς πλευρὰς, ταχέως τε ἀναπτύεσθαι, καὶ εὐπετέως.

In pulmonis, coſtarumq́; doloribus, oportet ut ſputum celeriter, facileq́; ſcreetur.

ΠΡΟΓ. μδ′

Præſag. 44.

Ξυμμεμιγμένον τε φαίνεσθαι τὸ ξανθὸν, ἰσχυρῶς τῷ πτυέλῳ.

Et cruor ſputo uehementer miſceatur.

Προγ. Præſag.

ΠΡΟΓ. με'

✻ Εἰ γὰρ πολλῷ ὕστερον μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀδύνης ἀναπτύοιτο, ξανθὸν ἐὸν, ἢ πυῤῥὸν, ἢ πολλὴν βῆχα παρέχον, καὶ μὴ ἰσχυρῶς ξυμμεμιγμένον, κάκιον γίνεται.

ΠΡΟΓ. μς'

✻ Τό τε γὰρ ξανθὸν ἄκρητον ἐὸν, κινδυνῶδες. τὸ δὲ λευκὸν καὶ γλίσχρον καὶ στρογγύλον, ἀλυσιτελές.

ΠΡΟΓ. μζ'

✻ Κακὸν δὲ καὶ τὸ χλωρὸν ἐὸν κάρτα καὶ τὸ ἀφρῶδες.

ΠΡΟΓ. μη'

✻ Εἰ δὲ εἴη οὕτως ἄκρητον, ὥστε καὶ μέλαν φαίνεσθαι, δεινότερόν

Preſag. 45.

✻ Etenim ſi multo poſt doloris initiũ, aut cruẽtum, aut rufum, aut nõ ſine multa tuſsi, nec adeò cõmixtum expuitur, uitioſum cenſetur.

Preſag. 46.

✻ Quippe cruentũ, ſi ſyncerum quoq; fueri, periculum ſubeſſe teſtatur: album uerò, uiſcidum, & rotundum, inutile eſt.

Præſag. 47.

✻ Mali etiam morbi teſtimoniũ eſt, quod admodũ uiride, quodq; ſpumoſum eſt.

Præſag. 48.

✻ Id uerò omni alio deterius eſt, quod ſic eſt ſyncerũ, ut nigrum quoq;

ρόν ἐστι τῶν ἐκείνων. ἱκανὸν δὲ καὶ ἢν μηδὲν ἀνακαθαίρηται, μὴ δὲ προΐῃ ὁ πλεύμων, ἀλλὰ πλήρης ἐὼν, ζέῃ ἐν τῇ φάρυγγι.

quoq; uideatur. Neq; tutum est sputū, quod non expurgatur, nec proijcit ipsum pulmo, sed ob nimiam plenitudinē feruet in gutture.

ΠΡΟΓ. μθ΄

Κορύζας δὲ καὶ πταρμοὺς ἐπὶ πᾶσι τοῖσι περὶ τὸν πλεύμονα νουσήμασι, προγεγονέναι ἢ ἐπιγενέσθαι κακόν. ἀλλ' ἐν τοῖσιν νουσήμασι τοῖς θανατωδεστάτοισιν, οἱ πταρμοὶ λυσιτελοῦσιν.

Præsag. 49.

In omnibus morbis pulmōis destillatio, sternutamentūq;, siue præfuerint, siue superuenerint, periculū ostendūt, quanquā in cæteris morbis, uel periculosissimis, utilitate carent.

ΠΡΟΓ. ν΄

Αἵματι δὲ ξυμμεμιγμένον μὴ πολλῷ πτύελον ξανθὸν, ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου πτυόμενον περιεστικὸν καὶ

κάρτα

Præsag. 50.

Sputum cruētum cui paulū sanguinis admixtū est, in morbi principio, inflammato pulmone proiectum, securi

λιστα ὠφελέει. ἑβδομαίῳ δὲ ἐόντι τῷ παλαιοτέρῳ, ἧσσον ἀσφαλές.

tatem atq; auxilium pollicetur: quod uerò ad ſeptimum uſq; diem, longiori' ue ſpacio tale apparet, nõ adeò tutũ eſt.

ΠΡΟΓ. να'

Πάντα δὲ πτύελα πονηρά ἐστιν, ὁκόσα ἂν τὴν ὀδύνην μὴ παύῃ. κάκιστα δὲ τὰ μέλανα, ὡς διαγέγραπται. τὰ δὲ παύοντα ὀδύνην, πάντων ἀμείνω ἀναπτυόμενα.

Præſag. 51.

Omne ſputũ, quod dolorem nõ mitigat, malum eſt. Nigrũ, ut ſuprà demonſtrauimus, peſsimum eſt, ſed longe ſaluberrimũ eſt id, quod dolorem placat.

DE SVPPVRATIONE.

ΠΡΟΓ. νβ'

Ὁκόσα δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐκ τουτέων τῶν χωρίων μὴ παύηται, μήτε πρὸς τὰς τῶν πτυέλων καθάρσιας, μήτε πρὸς τὴν τῆς κοιλίης ἐκκόπρωσιν, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας

τε ϗ

Præſag. 52.

Dolores in dictis ſedibus, quos neq; ſputi purgatio, neq; ſoluta aluus, neq; ſanguinis miſſio,

τε ἢ φαρμακείας ἢ διαίτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα.

ſio, neque medicamentum, neque uictus ratio, ſedare potuit, ſcire licet eos ad ſuppurationem tendere.

ΠΡΟΓ. νγ΄

Præſag. 53.

Τῶν δὲ ἐκπυημάτων ὁκόσα μὲν ἔτι χολώδεος ἐόντος τοῦ πτυέλου ἐκπυΐσκεται, ὀλέθρια κάρτα, ἤν τε ἐν μέρει τὸ χολῶδες τῷ πύῳ ἀναπτύηται, ἤν τε ὁμοῦ. μάλιστα δὲ ἢν ἄρξηται χωρέειν τὸ ἐμπύημα, ἀπὸ τουτέου τοῦ πτυέλου, ἑβδομαίου ἐόντος τοῦ νοσήματος.

Suppuratio erumpens, ſputo adhuc billioſo apparente, ſiue bilis ſeorſum, ſiue unà cũ pure expuatur, admodum pernicioſa eſt, præſertim ſi à die morbi ſeptimo incœperit pus ab huiuſcemodi ſputo procedere.

ΠΡΟΓ. νδ΄

Præſag. 54.

Ἐλπὶς δὲ τὸν τὰ τοιαῦτα πτύοντα, ἀποθανεῖσθαι τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ἢν μή τι αὐτέῳ ἐπιγένηται ἀγαθόν.

Itaq; timendũ eſt ei qui ſic expuit, ne decimaquarta die moriatur, niſi ſalutiferum aliquod indiciũ interca ſuperueniat.

ΠΡΟΓ. νε'

Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀγαθὰ, τάδε. εὐπετέως φέρειν τὸ νούσημα. εὔπνουν εἶναι. τῆς ὀδύνης ἀπηλλάχθαι. τό, τε πτύελον, ῥηϊδίως ἀναβήσσειν. τό, τε σῶμα ὁμαλῶς φαίνεσθαι θερμόν τε εἶναι καὶ μαλθακόν. καὶ δίψαν μὴ ἔχειν. οὖρα τε καὶ διαχωρήματα καὶ ὕπνους καὶ ἱδρῶτας, ὡς διαγέγραπται ἕκαστα εἰδέναι ἀγαθὰ ἐόντα ἐπιγίνεσθαι. οὕτω μὲν γὰρ ἁπάντων τουτέων ἐπιγινομένων, οὐκ ἂν ἀποθάνοι ὁ ἄνθρωπος.

Præſag. 55.

Porrò bonæ ſpei ſigna ſunt, ſi æger benè ſuſtinet morbum, ſi facile ſpirat, ſi dolor leuatus eſt, ſi ſine difficultate ſcreat, ſi corpus æqualiter molle et calidū eſt, neque ſitis infeſtet: præterea urina, alui ſedimina, ſomni, ſudores, ut de ſingulis ſuprà demōſtrauimus, probe reſpondet, quorum ſi nullum deeſt, haudquaquā æger morietur.

ΠΡΟΓ. νϛ'

Ἢν δὲ τὰ μὲν τοι αὐτέων ἐπιγίνοιτο, τὰ δὲ

Preſag. 56.

Si uerò corū aliqua quidem adſint, aliqua

δὲ μὴ, οὐ πλείονα χρόνον ζ ὅσας ἢ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ἀπόλοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος. κατὰ δὲ τὰ ἐναντία τουτέων, δυσπετέως φέρειν τὴν νοῦσον. ὧν ἢν ἅμα ὁ πυκνὸν ἔῃ. τῆς ὀδύνης μὴ παύεσθαι. τὸ πτύελον μόλις ἀναβήσσειν. δίψην κάρτα. τό, τε σῶμα ὑπὸ πυρὸς ἀνωμάλως ἔχεσθαι. καὶ τὴν μὲν κοιλίην καὶ τὰς πλευρὰς θερμὰς εἶναι ἰσχυρῶς. τὸ δὲ μέτωπον καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ψυχρούς. οὖρα καὶ διαχωρήματα καὶ ὕπνους καὶ ἱδρῶτας ὡς διαγέγραπται ἕκαστα εἰδέναι κακὰ ἐόντα. οὕτως γὰρ εἰ ἐπιγίνοιτό τι τῷ πτυέλῳ τουτέων, ἀπόλ

qua nō, die ad summum tertiodecimo æger moritur. Contrà si intolerabilis est morbus, si halitus magnus & frequens est, neque mitigatus est dolor, uix sputū redditur, sitis uehementer cruciat, febris inæqualiter corpus afficit, si denique uenter & latera uehementer calent, fronte, manibus, & pedibus frigore affectis, atque urina & alui excremēta, et somni, & sudores, ex suprà propositis notis periculū minātur. quidq d horū iam dicto sputo superuenerit,

λοιτο ἂν ὁ ἄνθρωπος, πρὶν ἢ ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ἀφικέσθαι, ἢ ἐναταῖος, ἢ ἑνδεκαταῖος. οὕτως οὖν ξυμβάλλεσθαι χρὴ, ὡς τοῦ πτυέλου τουτέου θανατώδεος ἐόντος μάλα, καὶ οὐ περιάγοντος ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας. τὰ δὲ ἄλλα γενόμενά τε κακὰ καὶ ἀγαθὰ ξυλλογιζόμενον ἐκ τουτέων, χρὴ τὰς προῤῥήσιας προλέγειν. οὕτω γὰρ ἄν τις ἀληθεύοι μάλιστα.

ΠΡΟΓ. νζ

* Αἱ δὲ ἄλλαι ἐκπυήσιες, ῥήγνυνται αἱ πλεῖσται, αἱ μὲν εἰκοσταῖαι, αἱ δὲ τριηκοσταῖαι, αἱ δὲ τεσσαρακονθήμεροι. αἱ δὲ πρὸς

aut nono, aut undecimo die ægrum moriturũ significat, ita ut decimum quartum non queat attingere. Huiusmodi coniectura letale sputũ consequi oportet, quod uidelicet ad decimũquartum diem ægrum uiuere nõ permittit. Ex prædictis itaq; signa, tũ bona, tũ mala perpẽdere, ac subinde futura prædicere oportet.

Præsag. 57.

* Reliquæ aũt uomicæ magna ex parte rumpũtur, sed aliæ in die uigesimo, aliæ trigesimo, aliæ quadragesimo, non nullæ

πρὸς τὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέονται.

ΠΡΟΓ. νη'

* Ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐμπυήματος ἔσεσθαι λογιζόμενον, ἀπὸ τῆς ἡμέρης ἢ τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος πύρεξεν, ἢ εἴ ποτε αὐτὸν πρῶτον ῥῖγος ἔλαβε. ἢ εἰ φαίη ἀντὶ τῆς ὀδύνης αὐτῷ βάρος γεγενῆσθαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἤλγεεν. ταῦτα γὰρ ἐν ἀρχῇσι γίνεται τῶν ἐμπυημάτων. ἐξ ὧν τουτέων τῶν χρόνων τὴν ῥῆξιν χρὴ προσδέχεσθαι τῶν ἐμπυημάτων, ἔσεσθαι ἐς τοὺς χρόνους τοὺς προειρημένους. ΠΡΟΓ. νθ'

nullæ ad ſexageſimum uſque perueniunt.

Præſag. 58.

* Proinde *ſuppurationis initium obſeruare oportet, quod ab eo die putandũ eſt quo primum quis aut febricitauit, aut inhorruit, aut pro dolore grauitatem illius partis ſenſit, quã antea dolor infeſtabat. Nam talia in ſuppurationũ principio accidere ſolent: ab hoc igitur tẽpore, uſq; ad iam definita ſpacia, uomicarum eruptiones expectandæ ſunt.*

Præſag. 59.

* *An uerò alterã duntaxat partẽ uomica oc-*

* Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμπύημα περὶ θάτερα μοῦ-

νον, στρέφειν τε καὶ καταμανθάνειν χρὴ ὑπὲρ τοῦ τέοισι, μήτε ἔχῃ ἄλγημα ἐν τῷ ἑτέρῳ πλευρῷ. καὶ ἢν θερμότερον ᾖ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, κατακλινομένου περὶ τὸ ὑγιαῖνον πλευρὸν, ἐρωτᾶν εἴτι αὐτῷ δοκέῃ βαρὺ ἐκκρέμασθαι ἐκ τοῦ ἄνωθεν, εἰ γὰρ εἴη τοῦτο, περὶ θάτερόν ἐστι τὸ ἔμπυημα. περὶ ὁκοῖον ἂν πλευρὸν τὸ βάρος γίνηται.

ΠΡΟΓ. ξ

Τοὺς δὲ ξύμπαντας ἐμπύους γινώσκειν χρὴ, τοῖσι δὴ τοῖς σημείοισι. πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησιν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡμέρην λεπτὸς ἴσχει, τὴν δὲ νύκτα πλείων.

cupet, ex his ferè notis perpendere licet, si alterũ latus dolore cruciatur & altero calidius est, atque ubi in partem sanam aliquis decubuit, interrogatus, onerari eam, ueluti ex pondere aliquo respondeat: quibus cognitis, in eo latere suppurationẽ esse conijcies, cui grauitas incumbit.

Præsag. 60.

Suppuratos omnes hoc pacto deprehendes. Si febris non dimittit, eáq; interdiu leuior est, noctu increscit, multus

καὶ

καὶ ἱδρῶτες πουλλοὶ ἐπιγίνονται. βῆχές τε κὴ θυμὸς ἐγγίνεται αὐτέοισι. καὶ ἀποπτύουσιν οὐθὲν ἄξιον λόγου. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ, ἔγκοιλοι γίνονται. αἱ δὲ γνάθοι, ἐρυθήματα ἴσχουσι. καὶ οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν, γρυποῦνται. οἱ δὲ δάκτυλοι, θερμαίνονται. καὶ μάλιστα ἄκροι. καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν, οἰδήματα γίνεται. καὶ σιτίων οὐκ ἐπιθυμέουσι κὴ φλύκταιναι γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα.

multus ſudor oritur, tuſſiendi cupiditas eſt, ſed nihil pene excreatur, oculi cauantur, malæ rubent, ungues in manibus curuātur, digiti, maximeq́; ſummi calēt, pedes tument, cibi faſtidiū eſt, puſtulæ toto corpore naſcuntur.

Præſag. 61.

Atq; diuturnarū uomicarum hæ ſunt notæ, quib. haud dubia fides adhibenda

ΠΡΟΓ. ξα′

Ὁκόσα μὲν οὖν ἐγχρονίζει τῶν ἐμπυημάτων ἔχει τὰ σημεῖα ταῦτα. καὶ πιςεύειν αὐτέοισι

χρὴ ἐκάστα, ὁκόσα δὲ ὀλιγοχρόνιά ἐστι, σημαίνεσθαι τουτέων, ἤν τι ἐπιφαίνηται, οἷα καὶ τοῖσιν ἐν ἀρχῇσι γινομένοισιν. ἅμα δὲ καὶ ἤν τι δυσπνούστερος ἢ ὁ ἄνθρωπος.

adhibenda est. Sed quæ breuiori ſpacio duraturæ ſunt, ex iiſdem notis deprehendũtur, atq; ex his quoque quæ in principio apparere ſolent, ſimul ſi ſpiritus maiori cũ difficultate trahitur.

ΠΡΟΓ. ξβ'

Τὰ δὲ ταχύτερον αὐτέων καὶ βραδύτερον ῥηγνύμενα, τοῖσδε γινώσκειν χρή. ἢν μὲν ὁ πόνος ἀρχῇσι γίνηται, καὶ δύσπνοια, καὶ ἡ βὴξ, καὶ ὁ πτυαλισμὸς διατείνῃ, ἐς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἢ καὶ ἔτι πρόσθεν. ἢν δὲ ἡσυχαίτερος ὁ πόνος ᾖ, καὶ τ' ἄλλα πάντα τούτεῳσι κατὰ λόγον, τουτέων

Præſag. 62.

Celeriorem, tardioremue eruptionem ita cõiicies: Si protinus ab initio tußis fuit, & ſpiritus difficultas, atq; ſputi excretio, uomica intra uigeſimum diem erumpet. Si uerò non adeò uehemẽs fuerit dolor, cæteráq; illi ex proportione reſpondeant, ſerius

τουτέου προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἐς ὕστερον. γίνεσθαι δὲ ἀνάγκη καὶ πόνον, καὶ δύσπνοιαν, καὶ πτυελισμὸν πρὸ τῆς τοῦ πύου ῥήξιος.

ΠΡΟΓ. ξγʹ

❧ Περιγίνονται δὲ τουτέων μάλιστα μὲν οὓς ἂν ἀφῇ ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν μετὰ τὴν ῥῆξιν. καὶ σιτίων ταχέως ἐπιθυμῶσιν. καὶ δίψης ἀπηλλαγμένοι ἔωσι. καὶ ἡ γαστὴρ σμικρά τε καὶ ξυνεστηκότα ὑποχωρέῃ. καὶ τὸ πῦον λευκόν τε καὶ λεῖον καὶ ὁμόχροον ᾖ καὶ φλέγματος ἀπηλλαγμένον. ❧ ἄτερ πόνου τε καὶ βηχὸς ἰσχυρῆς ἀνακαθαί-

serius ruptura sequetur: quo tempore & dolorem & spirandi difficultatem minui, atque sputi screatum increscere, ante uidelicet puris eruptionem necesse est.

Præsag. 63.

❧ Cæterum à periculo tuti sunt, quibus eodem die quo eruptio facta est, febris cōquieuit, desieruntq; urgere cibi fastidium & sitis, aluus exigua quædā et figurata reddit, pus albū, leue, simplici colore, & sine pituita est, atq; sine dolore leui tußicula eijcitur.

ρηται

ρηται. ἄριστα μὲν οὖ-
τως καὶ τάχιστα ἀπαλ
λάσσουσιν. ἢν δὲ μὴ, οἷ-
σιν ἂν ἐγγυτάτω του-
τέων γίνηται. ἀπόλ-
λυνται δὲ οὓς ἂν ὅτε
πυρετὸς μὴ ἀφείη, ἢ
δοκέων αὐτίους ἀφιέ
ναι. αὖθις φαίνηται
ἀναθε, μαινόμενος. καὶ
δίψαν μὲν ἔχωσι, σι
τίων δὲ μὴ ἐπιθυμέω-
σι. καὶ ἡ κοιλίη ὑγρὴ
ᾖ καὶ τὸ πύον χλωρὸν
καὶ πέλιον ἐῇ. ἢ
φλεγματῶδες καὶ ἀ-
φρῶδες. ἢν ταῦτα
πάντα γίγνηται, ἀ-
πόλλυνται. ὁκόσοισι
δ᾽ ἂν τουτέων τὰ μὲν
ἐπιγένηται. τὰ δὲ μὴ.
οἱ μὲν αὐτέων ἀπόλ-
λυνται. οἱ δὲ ἐν πολλῷ χρόνῳ περιγίνονται.

citur Hæ sunt notæ per
quã salubres, quæ cele-
riter liberãt hominem.
ab his securitatem quo-
que pollicentur, quæ ad
ipsas proxime accedũt.
At certum periculum
est, si febris non quie-
uit, aut post quietem re
petit. Item si sitis est, si
cibi fastidium, si uẽter
liquidus, si pus est liui-
dum aut pallidũ, si nihil
nisi spumãtem pituitam
æger screat. Itaque ser-
uari nõ possunt, quibus
omnia hæc accidũt: qui-
bus uerò nõ omnia, alij
quidẽ moriũtur, alij ue-
rò post longa tẽporum
interualla sani euadũt.

ἀλλ᾽ ἐκ πάντων τῶν τεκμηρίων τῶν ἐόντα μὲν τουτέοισι, σημαίνεσθαι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι πᾶσιν.

Ex omnibus autem iam propositis coniecturis, reliquarũ quoque affectionum signa consyderare oportet.

DE ABSCESSIBVS.

ΠΡΟΓ. ξδ΄

* Ὁκόσοισι δὲ ἀποστάσιες γίγνονται ἐκ τῶν περὶ τὰ λευμονικῶν νουσημάτων, παρὰ τὰ ὦτα, καὶ ἐμπυοῦσιν ἐς τὰ κάτω χωρία καὶ συριγγοῦνται. οὗτοι δὲ περιγίνονται.

Præſag. 64.

* Quibus ob laborantem pulmonem, abſceſſus ſecundum aures oriuntur, & in partibus infernis ſuppurãtur, ac fiſtulã efficiũt, ijs ſecunda ualetudo contingere ſolet.

ΠΡΟΓ. ξε΄

* Ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὧδε. ἢν ὅ τε πυρετὸς ἔχῃ, καὶ ἡ ὀδύνη μὴ παύηται, καὶ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέῃ κατὰ λόγον. μὴ δὲ χολώδεες

Præſag. 65.

* In quib. huiuſcemodi notas obſeruabis, Si febris nõ cõquieſcit, neque dolor mitigatur, ſi ſputũ nõ pro ratiõe eijcitur,

χολώδεες αἱ τῆς κοιλίης διαχωρήσιες, μὴ δὲ εὔλυτοί τε καὶ ἄκρητοι γίγνοιντο, καὶ μὴ δὲ τὸ οὖρον πουλύ τε κάρτα καὶ πουλλὴν ὑπόστασιν ἔχον, ὑπηρετῆται δὲ περιεστικῶς ὑπὸ τῶν λοιπῶν πάντων τῶν περιεστικῶν σημείων, τουτέοισι χρὴ, τὰς τοιαύτας ὑποστάσιας ἐλπίζειν ἔσεσθαι.

ΠΡΟΓ. ξς΄

Γίνονται δὲ αἱ μὲν ἐς τὰ κάτω χωρία οἷσιν ἂν περὶ τὰ ὑποχόνδρια τοῦ φλέγματός τι ἐγγένηται. αἱ δὲ ἄνω, οἷσι τὸ ὑποχόνδριον λαπαρόν τε καὶ ἀνώδυνον διατελέῃ, δύσπνους δέ τινα χρόνον γενόμενος, παύσηται,

citur, si aluus, neque biliosa, neque liquida, neque syncera excernit, si in urina admodum exigua, multa resident, ac reliqua quoq; signa omnia securitatem polliceãtur, eiusmodi abscessus expectandi sunt.

Præsag. 66.

Qui alijs quidẽ eueniũt in partibus infernis, si quodam modo inflãmata fuerint præcordia: alijs uerò in superioribus, si præcordia neq; tumore, neq; dolore infestãtur, sed accedit pro tẽpore spiritus difficultas,

παύσηται, ἄτερ φανερῆς προφάσιος ἄλλης.

ΠΡΟΓ. ξζ'

※ Αἱ δὲ ἀποστάσιες αἱ ἐς τὰ σκέλεα ἐν τῇσι περιπλευμονίῃσι τῇσιν ἰσχυρῇσί τε καὶ ἐπικινδύνοισι, λυσιτελέες μὲν πᾶσαι. ἄρισται δὲ αἱ τοῦ πτυέλου ἐν μεταβολῇ ἐόντος γιγνόμεναι. εἰ γὰρ τὸ οἴδημα καὶ ἡ ὀδύνη γίγνοιτο, τοῦ πτυέλου ἀντὶ ξανθοῦ πυώδεος γενομένου καὶ ἐκχωρέοντος ἔξω, οὕτως ἂν ἀσφαλέστατα ὅ, τε ἄνθρωπος περιγίνοιτο, καὶ ἡ ἀπόστασις ἀνώδυνος τάχιστα παύσεται, εἰ δὲ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέῃ καλῶς, μὴ δὲ τὸ οὖρον ὑπόστασιν

tas, quæ deinde sine ulla euidenti occasione quiescit.

Pręsag. 67.

※ In uehementi periculosáque peripneumonia non inutiliter in crurib. nascūtur abscessus: nec potest aliud quicquam melius accidere, præsertim si mutato sputo sic appareant. Siue enim tumor siue dolor sentitur, sputo cruēto in pus iam conuerso excretoq́;, tutißimum id indiciū est. Nam et æger à periculo liberatur, & abscessus doloris expers, celerrimè cōquiescit. At si neq; sputū ꝓbè excernitur, nihilq́; residet in urina,

ὑπόστασιν ἀγαθὴν ἔχον φαίνοιτο, κίνδυνος χωλὸν γενέσθαι τὸ ἄρθρον, ἢ πολλὰ πρήγματα παρασχεῖν.

quod bonam spem fulcire uideatur, nc ex eo articulo claudicet æger, uel plurima certè sustineat negotia, periculū est.

ΠΡΟΓ. ξη'

* Ἢν δὲ ἀφανίζωνται καὶ παλινδρομέωσιν αἱ ἀποστάσιες τοῦ πτυέλου μὴ ἐκχωρέοντος, καὶ τοῦ πυρετοῦ ἔχοντος, δεινόν. κίνδυνος γὰρ, μὴ παραφρονήσῃ, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος.

Præsag. 68.

* Si uerò subsederūt abscessus, sed rursus repetunt, non prodeunte sputo, ac perseuerāte febre, grauis timor est, ne delirium subeat æger, aut moriatur.

ΠΡΟΓ. ξθ'

* Τῶν δ' ἐμπύων, τῶν ἀπὸ τῶν περιπλευμονικῶν, οἱ γεραίτεροι μᾶλλον ἀπολλυνται. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἐμπυημάτων, οἱ νεώτεροι μᾶλλον ἀποθνήσκουσιν.

Pręsag. 69.

* Sanè ex suppurationibus, quas pulmonū morbi concitarunt, ferè senes moriuntur: ex cæteris, iuniores.

ΠΡΟΓ. ό Præsag. 70.

* Αἱ δὲ ξὺν πυρετῷ γινόμεναι ὀδύναι περὶ τὴν ὀσφύν τε καὶ τὰ κάτω χωρία, ἢν τῶν φρενῶν ἅπτωνται, τὰ κάτω ἐκλείπουσαι, ὀλέθριαι κάρτα. προσέχειν οὖν δεῖ, τὸν νόον, τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισιν ὡς ἤν τι καὶ τῶν ἄλλων σημείων ἐπιφαίνηταί τι πονηρὸν, ἀνέλπιστος ὁ ἄνθρωπος. ὁκόσοι δὲ τῶν ἐμπύων καίονται, οἷσιν ἂν καθαρὸν μὲν τὸ πύον ᾖ καὶ λευκὸν, καὶ μὴ δυσῶδες, σώζονται. οἷσι δὲ ὕφαιμόν τε καὶ βορβορῶδες, ἀπόλλυνται, εἰ δὲ ἀναΐσσοντος τοῦ νοσήματος ὡς

* Lumborũ, inferiorũq; partiũ dolores, qui bus febris quoque accedit, si ad septũ transuersum transeunt, relictis inferioribus, admodum perniciosi sunt, animaduertẽda tamen reliqua quoque indicia sunt: si periculosum aliquod signum accesserit, hominẽ à spe deponit. Quũ urũtur suppurati, si pus fluxerit purũ, cãdidum, & sine foetore, seruantur: si uerò subcruentũ, cœnosumq;, pereunt. Si ad septũ trãsuersum, malum

ὡς πρὸς τὰς φρένας, τ' ἄλλα σημεῖα μὴ πονηρὰ ὑπογίνηται, ἔμπυον ἔσεσθαι τοῦτον πολλαὶ ἐλπίδες.

lum ascẽderit, nullo reliquorum signorum periculum ostendente, futuræ suppurationis indubitata spes est.

EX VESICA NOTAE.

ΠΡΟΓ. οα'

Κύστιες δὲ σκληραί τε καὶ ἐπώδυνοι, δειναὶ μὲν παντελῶς καὶ ὀλέθριαι. ὀλεθριώταται δὲ ὁκόσαι ξὺν πυρετῷ συνεχεῖ γίνονται. καὶ γὰρ οἱ ἀπ' αὐτέων τῶν κύστεων πόνοι, ἱκανοὶ ἀποκτεῖναι. καὶ αἱ κοιλίαι οὐ διαχωρέουσιν ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ, εἰ μὴ σκληρόν τι καὶ πρὸς ἀνάγκην.

ΠΡΟΓ.

Præsag. 71.

Vesica dura, dolens, graue periculum, letaleq; cõminatur: idq; si cõtinua quoque febris accesserit, nã uesicæ dolores, ualidam necandi uim obtinent, quo tempore aluus etiam nihil reddit, nisi dura quædã ac ne ea quidem, nisi cogatur.

Præsag.

ΠΡΟΓ. οβ'

※ Λύει δὲ οὖρον πυῶδες οὐρηθὲν, λευκὴν καὶ λείην ἔχον τὴν ὑπόστασιν.

Præſag. 72.

※ At uerò urina purulenta procedens, in qua reſidet album & leue, metum detrahit.

ΠΡΟΓ. ογ'

※ Ἢν δὲ μήτε τῷ οὔρῳ μηδὲν ἐνδιδῷ ὁ πόνος, μήτε ἡ κῦστις μαλάσσοιτο, ὅ,τε πυρετὸς ξυνεχὴς ᾖ ἐν τῇσι πρώτῃσι περιόδοισι τοῦ νοσήματος, ἐλπὶς τὸν ἀλγέοντα ἀπολέσθαι.

Præſag. 73.

※ Quòd ſi ab huiuſmodi urina dolor leuatus non eſt, neque ueſica mollior effecta eſt, neq; febris conquieuit, laborantem per primos morbi circuitus moriturum, denũciandum eſt.

ΠΡΟΓ. οδ'

※ Ὁ δὲ τρόπος οὗτος, ἅπτεται τῶν παιδίων μάλιστα τῶν ἑπταετέων, ἕως ἂν ἐς τὰ πεντεκαίδεκα ἔτεα γένωνται.

Præſag. 74.

※ Id uerò pueris à ſeptimo anno ad decimumquintum præcipuè accidere ſolet.

ΙΠ ΠΟΚΡΆΤΟΥΣ
Κώου προγνωστικοῦ βιβλίον τρίτον.

HIPPOCRATIS
Coi Aphorismorum Liber III.

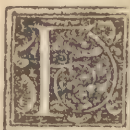
DE FEBRIBVS.

ΠΡΟΓ. α'

Οἱ δὲ πυρετοὶ κρίνονται ἐν τῇσιν αὐτῇσιν ἡμέρῃσι τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν τε περιγίνονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐξ ὧν ἀπόλλυνται.

Presag. 1.

Febres, siue sanus ab ipsis quis euadat siue pereat, æquali dierũ numero finiuntur.

ΠΡΟΓ. β'

* Οἵ τε γὰρ εὐηθέστατοι τῶν πυρετῶν, καὶ ἐπὶ σημείων ἀσφαλεστάτων βεβῶτες τεταρταῖοι παύονται ἢ πρόσθεν.

Præsag. 2.

* Vt enim saluberrimæ febres, quæ uidelicet tutissimis fulciuntur notis, die quarto uel antea quiescere solent.

ΠΡΟΓ. γ΄

* Οἵ, τε δὲ ἱκανὸν θέσατοι καὶ ἐπὶ σημείων δεινοτάτων γινόμενοι, τεταρταῖοι κτείνουσιν ἢ πρόσθεν.

Præsag. 3.

* Ita peßimæ quæq;, et quib. periculosißima adsunt signa, die quarto, uel citius interficiũt.

ΠΡΟΓ. δ΄

* Ἡ μὲν οὖν πρώτη ἔφοδος αὐτέων οὕτω τελευτᾷ. ἡ δὲ δευτέρη, ἐς τὴν ἑβδόμην περιάγεται. ἡ δὲ τρίτη, ἐς τὴν ἑνδεκάτην. ἡ δὲ τετάρτη, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην. ἡ δὲ πέμπτη, ἐς τὴν ἑπτακαιδεκάτην. ἡ δὲ ἕκτη, ἐς τὴν εἰκοστήν. αὗται μὲν οὖν ἐκ τῶν ὀξυτάτων νουσημάτων διὰ τεσσάρων, ἐς τὰς εἴκοσιν, ἐκ προσθέσιος τελευτῶσιν.

Præsag. 4.

* Primus itaq; earũ insultus ita finitur, alter in septimũ diem producitur, tertius in undecimũ, quartus, in decimũ quartũ, quintus in decimũseptimũ, sextus in uigesimũ. Igitur acceßiones ipsæ, ex acutißimis morbis per quatuor in uiginti auctæ finiuntur.

ΠΡΟΓ. ε΄

* Οὐ δύναται δὲ ὅλῃσιν ἡμέρῃσιν οὐδὲν τουτέων ἀριθμεῖσθαι

Presag. 5.

* Verũ huiuscemodi supputatio p dies integros nimirum fieri non potest,

θαι ἀτρεκέως, οὐ δὲ γὰρ ὁ ἐνιαυτός τε καὶ οἱ μῆνες ὅλησιν ἡμέρῃσιν πεφύκασιν ἀριθμεῖσθαι. ΠΡΟΓ. ς'

⁂ Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῷ αὐτέῳ τρόπῳ κατὰ τὴν αὐτὴν πρόσθεσιν ἡ πρώτη περίοδος τεσσάρων καὶ τριήκονθ' ἡμερέων. ἡ δὲ β' τεσσαράκοντα ἡμερέων. ἡ δὲ τρίτη ἑξήκονθ' ἡμερέων.

ΠΡΟΓ. ζ'

⁂ Τουτέων δ' ἐν ἀρχῇσιν δεῖν χαλεπώτατον διαγινώσκειν, τὰ μέλλοντα ἐν πλείστῳ χρόνῳ κρίνεσθαι· ὁμοιόταται γὰρ αἱ ἀρχαί εἰσιν αὐτέων. ἀλλὰ χρὴ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης ἐνθυμέεσθαι καὶ καθ' ἑκάστην τετράδα προστι-

potest: quippe quũ nec annus, nec menses ipsi, integris numerẽtur diebus. Præsag. 6.

⁂ Deinde eadem ratione, atq; additiõe, primus circuitus ad quatuor & triginta, alter ad quadraginta, tertius ad sexaginta dies pueniet.

Præsag. 7.

⁂ Sed huiusmodi morbos, qui longiori spacio finiri debent: ab initio perq̃ difficile est discernere, q̃ simillima sint eorum principia: animaduertere tamen à prima die oportet, atq; singulos dierum quaterniones

προστιθεμένην σκέπτεσθαι. καὶ οὐ λήσεταί ὅπη τρέψεται τὸ νούσημα.

ΠΡΟΓ. η'

※ Γίνεται δὲ ἡ τῶν τεταρταίων κατάστασις, ἐκ τοῦ τοιούτου κόσμου.

ΠΡΟΓ. θ'

※ Τὰ δ' ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλοντα κρίνεσθαι, εὐπετέστερα γινώσκεσθαι, εὐπετέστερα γινώσκεσθαι. μέγιστα γὰρ τὰ διαφέροντα ἀπ' ἀρχῆς αὐτέων ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ περιεσόμενοι εὔπνοοί τε καὶ ἀνώδυνοί εἰσι. καὶ κοιμῶνται τὰς νύκτας. τά τε ἄλλα σημεῖα ἔχουσιν ἀσφαλέστατα.

ΠΡΟΓ.

nes obseruare: sic enim haud obscurè scies, quò se conuersurus sit morbus.

Præsag. 8.

※ Ac quartanæ quoque cõditio hunc seruat ordinem.

Præsag. 9.

※ Morbi autem tempore brcuißimo finẽ attingẽtes, facilius dignoscuntur, utpote qui maximis protinus ab initio distinguntur differentijs: siquidem ad sanitatem tẽdentes, facilè spirant, uon dolent, dormiunt noctu, ac reliqua quoq; signa, maximam eis securitatẽ pollicentur.

ΠΡΟΓ. ι΄

* Οἱ δὲ ἀπολλύμενοι, δύσπνοοι γίνονται, ἀλλοφάσσοντες, ἀγρυπνέοντες, τά τε ἄλλα σημεῖα κάκιστα ἔχοντες.

Præsag. 10.

* Perituri uerò difficulter spirant, delirant, uigilant, cæteraq; id genus peßima signa eis accedunt.

ΠΡΟΓ. ια΄

* Ὡς οὖν τούτων οὕτω γινομένων, ξυμβάλλεσθαι χρὴ κατά τε τὸν χρόνον, κατά τε τὴν πρόσθεσιν ἑκάστην ἐπὶ τὴν κρίσιν ἰόντων τῶν νοσημάτων.

Præsag. 11.

* Vt igitur, his sic se habētibus, morbos ad iudiciū tendētes coniectura consequi oportet, & ex tempore, et ex singulis additionibus.

ΠΡΟΓ. ιβ΄

* Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ τῇσι γυναιξὶν αἱ κρίσιες ἐκ τῶν τόκων γίνονται.

Præsag. 12.

* Ita eadē quoq; ratiōe in mulieribus, morborum iudicia, à partu numeranda sunt.

ΠΡΟΓ. ιγ΄

* Κεφαλῆς δὲ ὀδύναι ἰσχυραί τε καὶ ξυνεχέες

Præsag. 13.

* Capitis in febre uehementes

νεχέες, ξὺν πυρετῷ. ἢν μέν τι τῶν θανατωδέων σημείων προσγίνοιτο, ὀλέθριον κάρτα. εἰ δὲ ἄτερ τῶν τοιούτων σημείων ἡ ὀδύνη ὑπερβάλλοι εἴκοσιν ἡμέρας, ὅ, τε πυρετὸς ἔχοι, ὑποσκέπτεσθαι χρὴ, αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν. ἢ ἄλλην τινὰ ἀπόστασιν, ἐς τὰ κατῶ χωρία. ἐς᾽ ἂν δὲ καὶ ἡ ὀδύνη ἢ νεαρὰ, προσδέχεσθαι χρὴ ὡσαύτως, αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν, ἢ ἐκπύησιν. ἄλλως τε ἢν ἡ ὀδύνη περὶ τοὺς κροτάφους καὶ τὸ μέτωπον ἦ.

ΠΡΟΓ. ιδ´

Μᾶλλον δὲ χρὴ προσδέχεσθαι τοῦ μὲν αἵματος

hemẽtes, perpetuiq; dolores, accedente letaliũ notarum aliqua, ualde sunt perniciosi: si uerò nullo tali signo apparente, diem uigesimũ dolor excesserit, neque febris conquiescat, ex naribus sanguinis fluorẽ, aut in partibus inferioribus abscessum expectabimus. Similiter dolori etiam recenti, sanguinis profusio ex naribus, aut suppuratio superuenire solet, præcipuè si dolor & tempora, & frontem infestauerit.

Presag. 14.

MAXIME uerò sanguinis fluxio expectanda

αἵματος τὴν ῥῆξιν τοῖσι νεωτέροισι, πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων. τοῖσι δὲ γεραιτέροισι, τὴν ἐκπύησιν.

ΠΡΟΓ. ιε΄

* Ὠτὸς δὲ ὀξείη ὀδύνη ξὺν πυρετῷ ξυνεχεῖ τε καὶ ἰσχυρῷ, δεινόν. κίνδυνος γὰρ παραφρονῆσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπολέσθαι. ὡς οὖν τουτέου τοῦ τρόπου σφαλεροῦ ἐόντος, ταχέως δεῖ προσέχειν τὸν νόον τοῖσι σημείοισι πᾶσιν, ἀπὸ πρώτης ἡμέρης.

ΠΡΟΓ. ις΄

* ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θᾶσσον ὑπὸ τα-

τέω

pectanda est in iuuenibus, qui quintum & trigesimum annũ nondum superauerunt, nam maioribus natu, suppuratio ferè oritur.

Præsag. 15.

* Auris dolor acutus cum febre non intermittente, uehementiq́; graue periculum minatur, nam et mentẽ turbat, et hominem rapit. Quum igitur anceps sit huius rei exitus, à primo protinus die omnib. signis accuratè animum adhibere oportet.

Præsag. 16.

* NAM ex eo casu iuniores quidem intra septimum diem, seniores uerò multo tar-

dius

τέου τοῦ νοσύματος. οἱ δὲ γέροντες, πολλῷ βραδύτερον. οὔτε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἱ παραφροσύναι, ἧσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται. καὶ τὰ ὦτα διὰ τοῦτο φθάνει ἐκπυΐσκεσθαι. ἀλλὰ ταύτῃσι μὲν τῇσιν ἡλικίῃσιν ὑποστροφαὶ τοῦ νοσήματος ἐπιγινόμεναι ἀποκτείνουσι τοὺς πλείστους. οἱ δὲ νεώτεροι, πρὶν ἐκπυῆσαι τὸ οὖς, ἀπόλλυνται. ἐπὴν γε ῥυῇ πύον λευκὸν ἐκ τοῦ ὠτὸς, ἐλπὶς περὶ νεωτέρω περιγενέσθαι, ἤν γε καὶ ἄλλό τι αὐτέῳ ἐπιγένηται χρηστὸν σημεῖον.

ΠΡΟΓ.

dus moriuntur: quippe qui nō æquè magnas febres experiuntur, neque adeò insaniunt: proinde sustinere possunt donec suppuretur affectus. Quòd si morbus in hac ætate reuertatur, magna ex parte interficere solet. Sed iuniores antea quàm auris suppuretur, pereūt, nisi pus candidum ab ea defluens, securitatē polliceatur, præsertim ubi salutarium quoq; signorum aliquod apparet.

Præsag.

ΠΡΟΓ. ιζ'

Φάρυγξ δὲ ἑλκουμένη, σὺν πυρετῷ, δεινόν, ἀλλ' ἤν τι καὶ ἄλλο σημεῖον γένηται τῶν προκεκριμένων πονηρῶν εἶναι, προλέγειν ὡς ἐν κινδύνῳ ἐόντος τοῦ ἀνθρώπου.

Præſag. 17.

Neq; leuiter terreri debemus ubi febricitanti fauces exulcerantur: cui ſi aliud quoq; ex magnis quæ ſuprà declarauimus acceſſerit, in periculo hominē uerſari, denuntiandū eſt.

DE ANGINA.

ΠΡΟΓ. ιη'

Αἱ δὲ κυνάγχαι, δεινόταται μὲν εἰσὶ καὶ τάχιστα ἀναιροῦσιν, ὁκόσαι μήτε ἐν τῇ φάρυγγι, μηδὲν ἔκδηλον ποιέουσι, μήτε ἐν τῷ αὐχένι. πλεῖστον δὲ πόνον παρέχουσι καὶ ὀρθόπνοιαν. αὗται γὰρ καὶ αὐθημερὸν ἀποπνίγουσι, καὶ δευτεραῖαι, καὶ τριταῖαι, καὶ τεταρταῖαι.

ΠΡΟΓ.

Præſag. 18.

Angina, periculoſiſsima eſt, celeritérque enecat, ſi neque in faucibus, neq; in ceruice quicquàm apparet, ſi dolor uehemens eſt, ſi uix ſpiritus trahitur: etenim eodem die iugulat, licet interdum uſq; ad ſecundum, aut tertiū, aut etiā quartum protrahatur.

Præſag.

ΠΡΟΓ. ιθ'.

※ Ὅσαι δὲ τὰ μὲν ἄλλα παραπλησίως πόνον παρέχουσιν, ἐπαίρονται δὲ καὶ ἐρυθήματα ἐν τῇ φάρυγγι ποιέουσιν, ὀλέθριαι μὲν κάρτα.

ΠΡΟΓ. κ'.

※ Χρονιώτεραι δὲ μᾶλλον τῶν πρόσθεν, ἢν τὸ ἐρύθημα μέγα γίνηται. ὁκόσοισι δὲ ξυνεξερευθείη ἡ φάρυγξ καὶ ὁ αὐχὴν, αὗται δὴ χρονιώτεραι. καὶ μάλιστα ἐξ αὐτέων τινὲς περιφεύγουσιν, ἢν ὅ,τε αὐχὴν καὶ τὸ στῆθος ἐρύθημα ἔχῃ καὶ μὴ παλινδρομέῃ τὸ ἐρυσίπελας ἔσω.

ΠΡΟΓ.

Præſag. 19.

※ *Quæ uerò in reliquis quidem nõ minore dolore afficit, in faucib. uerò tumorẽ ruborẽq; excitat, ſuperiori nõ minus periculoſa eſt, ſed longius ſpacium habebit., præcipuè ſi uehemens fuerit rubor.*

Præſag. 20.

※ *Sed tum præcipuè malũ prolongatur, quũ non ſolũ fauces, ſed ceruicem quoq; rubor occupat. maximè uerò poteſt ab ea ſecunda ualetudo contingere, ſi rubor ſimul & ceruicem & pectus comprehendat, neq; ad interna reuertatur eryſipelas.*

Præſag.

ΠΡΟΓ. κα'

Ἢν δὲ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσιν ἀφανίζηται τὸ ἐρυσίπελας, μήτε φύματος ξυστραφέντος ἐν τῷ ἔξω χωρίῳ, μήτε πῦον ἀποβήσσῃ, ῥηϊδίως τε καὶ ἀπόνως ἔχειν δοκέῃ, θάνατον σημαίνει, ἢ ὑποστροφὴν τοῦ ἐρυθήματος.

Præsag. 21.

Quū uerò delctur erysipelas, sed nō in decretorijs diebus, neq; in exteriores partes conuertitur tumor, neque pus screat æger, sed leuis et à dolore immunis uidetur, id aut mortem significat, aut dolorē reuersum.

ΠΡΟΓ. κβ'

Ἀσφαλέστερον δὲ τὸ οἴδημα καὶ τὸ ἐρύθημα ὡς μάλιστα ἔξω τρέπεσθαι, ἢν δὲ ἐς τὸν πνεύμονα τράπηται, παράνοιάν τε ποιέει καὶ ἔμπυοι ἐξ αὐτέων τινὲς ὡς τὰ πολλὰ γίνονται.

Præsag. 22.

Tutius est & tumorem & ruborem in externas maximè partes conuerti: si uerò ad pulmonem cōuersio fiat, demētiam excitabit, quanquàm nonuulli sic affecti magna ex parte suppurantur.

ΠΡΟΓ.

Præsag.

ΠΡΟΓ. κδ'

Οἱ δὲ γαργαρεῶνες, ἐπικίνδυνοι, καὶ ἀποτάμνεσθαι, καὶ ἀποσχάζεσθαι, ἐς ἂν ἐρυθροί τε ὦσι καὶ μεγάλοι. καὶ γὰρ φλεγμοναὶ ἐπιγίνονται τούτοισι καὶ αἱμοῤῥαγίαι. ἀλλὰ χρὴ τὰ τοιαῦτα τοῖσιν ἄλλοισι μηχανήμασι πειρῆσθαι κατισχναίνειν ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ. ὁπόταν δὲ ἀποκριθῇ ἤδη πᾶν, ὃ δὴ σταφυλὴν καλέουσι, καὶ γένηται τὸ μὲν ἄκρον τοῦ γαργαρεῶνος μεῖζόν τε καὶ περιφερές, τὸ δὲ ἀνωτέρω, λεπτότερον ἐν τουτέῳ τῷ καιρῷ, ἀσφαλὲς διαχει-

Præsag. 23.

Gurgulio si cum rubore tumescit, sine periculo præcidi non potest: etenim inflammatio, sanguinisq; profusio ei accedit. Proinde satius est alijs quibusdã auxilijs uti, quibus extenuari poßit. Quũ uerò pallidior efficitur, uua nominari solet: quòd si tũ ima eius pars crassa & rotũda, summa uerò tenuis uideatur, intrepidè præcidi debet. Satius tamẽ fuerit antea quàm manus

διὰ χειρίζειν. ἄμεινον δὲ καὶ τὴν κοιλίην ὑποκενώσαντα χειρουργίη χρῆσθαι, ἤν ὅ,τε χρόνος ξυγχωρέη, καὶ μὴ ἀποπνίγηται ὁ ἄνθρωπος.

manus adhibeatur, aluũ uacuare, si tempus id ita pmittat, ut interim suffocatio hominẽ nõ præoccupet.

ΠΡΟΓ. κδ΄

* Ὁκόσοισι δ᾽ ἂν οἱ πυρετοὶ παύωνται, μήτε σημείων γενομένων λυτηρίων, μήτε ἐν ἡμέρησι κρισίμησιν, ὑποστροφὴν προσδέχεσθαι χρὴ τουτέοισιν.

Præsag. 24.

* Quibus febres, neque salutarib. notis apparentibus que in diebus decretorijs cõquiescunt, ij reuersionem timere debent.

ΠΡΟΓ. κε΄

* Ὅς τις δ᾽ ἂν τοῦ πυρετοῦ μηκύνῃ περιεστικῶς διακειμένου τοῦ ἀνθρώπου, μηκέτι ὀδύνης ἐχούσης διὰ φλεγμονήν τινα. μήτε διὰ πρόφασιν

Præsag. 25.

* In longa febre, ex qua tamen æger liberari potest, si neq; ob inflammationem, neq; ob aliam

φασιν ἄλλην μηδεμίην ἐμφανέα, τουτέῳ προσδέχεσθαι ἀπόστασιν μεθ' οἰδήματός τε καὶ ὀδύνης εἴς τι τῶν ἄρθρων, καὶ οὐχ ἧσσον ἐκ τῶν κάτω.

ΠΡΟΓ. κϛʹ

Μᾶλλον δὲ γίνονται καὶ ἐλάσσονι χρόνῳ αἱ τοιαῦται ἀποστάσιες, τοῖσι νεωτέροισι τριήκοντα ἐτέων.

ΠΡΟΓ. κζʹ

Ὑποσκέπτεσθαι δὲ χρὴ εὐθέως τὰ περὶ τῆς ἀποστάσιος, ἢν εἴκοσιν ἡμέρας ὁ πυρετὸς ἔχων ὑπερβάλλῃ.

ΠΡΟΓ. κηʹ

Τοῖσι δὲ γεραιτέροισιν ἧσσον γίνεται πολυχρονιωτέρου ἐόντος τοῦ πυρετοῦ.

aliam ullam manifeſtã cauſam, dolor infeſtat, aut tumidũ aut doloroſum in articulis abſceſſum expectare oportet, præcipuè in imis partibus.

Præſag. 26.

Maximè uerò in his ætatibus quæ triginta annos nõ exceſſerũt, eiuſmodi abſceſſus naſci conſueuerunt, idq; in tempore breuiori.

Præſag. 27.

Nõ tamẽ expectandus eſt abſceſſus, donec uigeſimã diẽ febris præterierit.

Præſag. 28.

Is natu maioribus raro accidit, quãuis longo ſpacio duret febris.

ΠΡΟΓ. κθ'

* Χρὴ δὲ τὴν μὲν τοιαύτην ἀπόστασιν προσδέχεσθαι, συνεχέος ἐόντος τοῦ πυρετοῦ. ἐς δὲ τεταρταῖον καταστήσεσθαι, ἢν διαλείπῃ τε καὶ καταλαμβάνῃ, πεπλανημένον τρόπον. καὶ ταῦτα ποιέων πρὸς φθινοπώρῳ προσπελάσῃ.

Præſag. 29.

* Solet etiam continuis febribus abſceſſus ſuperuenire. Interpellata uerò febris, eademq; errabunda, in quartanā mutabitur, præcipuè ſi autūnus proximus eſt.

ΠΡΟΓ. λ'

* Ὥσπερ δὲ τοῖσι νεωτέροισι τῶν τριήκοντα ἐτέων αἱ ἀποστάσιες γίνονται, οὕτως οἱ τεταρταῖοι μᾶλλον τοῖσι τριήκοντα ἐτέων καὶ γεραιτέροισι.

Præſag. 30.

* Atque ut abſceſſus oriūtur in his qui triginta annis minores ſunt, ita quartana eos qui trigeſimum annū aut agūt aut exceſſerunt, præcipuè corripit.

ΠΡΟΓ. λα'

* Τὰς δὲ ἀποστάσιας εἰδέναι χρή, τοῦ χει-

μῶνος

Præſag. 31.

* Igitur ſcire licet

abſceſſus

μῶνος μᾶλλον γινομένας χρονιώτερόν τε παυομένας, ἧσσον δὲ παλινδρομεούσας.

abſceſſus hyeme magis accidere, ſerius finiri, ſed non facilè reuerti.

DE VOMITIONE ſpontanea.

ΠΡΟΓ. λβ'

Præſag. 32.

⁂ Ὅστις δ' ἂν ἐν πυρετῷ μὴ θανατώδει φῇ τὴν κεφαλὴν ἀλγέειν, ἢ καὶ ὀρφνῶδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεσθαι, ἢ καρδιωγμὸς τουτέῳ προσγένηται, χολώδης ἔμετος παρέσται. ἢν δὲ καὶ ῥῖγος προσγένηται καὶ τὰ κάτω μέρη τοῦ ὑποχονδρίου ψυχρὰ ἔχῃ, καὶ θᾶσσον ἔτι ὁ ἔμετος παρέσται. ἢν δέ τι πίῃ ἢ φάγῃ ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον, κάρτα τοῦτο ταχέως ἐμεῖται.

⁂ Si cuipiã in non letali febre, caput dolet, aut ante oculos obſcura quædã obuerſantur, aut cordis dolor accidit, is bilem euomet. Si uerò horruerit & inferiores præcordiorũ partes frigore afficiãtur, citius ad uomitionẽ properabit. quòd ſi eo tẽpore quidpiã aut biberit, aut ederit, id quoq; quàm celerrimè euomet.

ΠΡΟΓ. λγ'

Τουτέων δὲ οἷσιν ἂν ἄρξηται ὁ πόνος τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ γίνεσθαι, τεταρταῖοι πιέζευνται μάλιστα καὶ πεμπταῖοι. ἐς δὲ τὴν ἑβδόμην ἀπαλλάσσονται. οἱ μέντοι πλείονες αὐτῶν, ἄρχονται μὲν πονέεσθαι, τριταῖοι, χειμάζονται δὲ μάλιστα, πεμπταῖοι. ἀπαλλάσσονται δ' ἐναταῖοι, ἢ ἑνδεκαταῖοι. οἳ δ' ἂν ἄρξωνται πεμπταῖοι πονέεσθαι, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον αὐτέοισι τῶν πρόσθεν γίνηται, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην κρίνεται ἡ νοῦσος.

ΠΡΟΓ.

Præſag. 33.

Quibus itaque à primo protinus die dolor ſupuenerit, ijs quarto & quinto die ingraueſcit, mox in ſeptimo liberãtur. Sunt nõ pauci qui in tertio die dolere incipiunt, quinto maximè moleſtantur, deinde nono uel undecimo tuti euadunt. Sed quos dolor quinto die uexare cœperit, reliqua ex proportione reſpondeant, ijs decimoquarto die finitur morbus.

Præſag.

ΠΡΟΓ. λδ'

Γίνεται δὲ ταῦτα, τοῖσι μὲν ἀνδράσι, καὶ τῇσι γυναιξὶ, ἐν τοῖσι τριταίοισι μάλιστα. τοῖσι δὲ νεωτέροισι, γίνεται μὲν καὶ ἐν τούτοισι. μᾶλλον δὲ ἐν τοῖσι ξυνεχεστέροισι πυρετοῖσιν, καὶ ἐν τοῖσι γνησίοισι τριταίοισι.

Præſag. 34.

Hæc tum uiris, tum mulieribus, ſed in tertianis maximè contingere ſolent. Iunioribus uerò cũ in ijs ipſis, tum præcipuè in continuis febrib. atq; tertianis ſynceris.

ΠΡΟΓ. λε'

Οἷσι δ' ἂν τοιούτῳ τρόπῳ πυρετῷ κεφαλὴν ἀλγέουσι, ἀντὶ μὲν τοῦ ὀρφνῶδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεσθαι, ἀμβλυωγμὸς γίνεται, ἢ μαρμαρυγαὶ προφαίνονται. ἀντὶ δὲ τοῦ καρδιώσσειν, ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ ἢ ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερά,

Præſag. 35.

Itaque quibus in huiuſcemodi febre caput dolet, oculi uerò obſcuras illas imagines nõ uident, ſed caligatione hebetantur, aut ſplendẽtia quædam cernere ſe putant, ac præcordis dolore, in alterutra parte præcordia tẽduntur,

ρᾶ. ξυντείνεταί τι, μήτε ξὺν ὀδύνῃ, μήτε ξὺν φλεγμονῇ, αἷμα δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν τούτοισι ξυνήσει προσδόκιμον, ἂν τὶ τοῦ ἐμέτου. μᾶλλον δὲ καὶ ἐνταῦθα τοῖσι νέουσι τοῦ αἵματος τὴν ῥῆξιν προσδέχεσθαι. τοῖσι δὲ τριήκοντα ἔτεσι καὶ γεραιτέροισιν, ἧσσον, ἀλλὰ τοὺς ἐμέτους τούτοις προσδέχεσθαι.

tur, ac neque dolor infestat, neq; inflammatio, ijs pro uomitu sanguis è naribus profluet, idq; præcipuè iunioribus accidit, si uerò trigesimum annum uel agunt, uel superauerunt, uomitũ potius quã sanguinis fluorem expectabimus.

DE CONVVLSIONE.

ΠΡΟΓ. λϛ´

* Τοῖσι δὲ παιδίοισι σπασμοὶ γίνονται, ἢν ὁ πυρετὸς ὀξὺς ᾖ, καὶ ἡ γαστὴρ μὴ διαχωρέῃ, καὶ ἀγρυπνέωσί τε καὶ ἐκπλαγέωσι καὶ κλαυθμηρίζωσι, καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλωσι,

Præsag. 36.

* Si pueris acuta febre aluus nihil deijcit, neq; somnus accedit, sed terrẽtur, flent, color mutatur.

καὶ

καὶ χλωρὸν ἢ πελιὸν, ἢ ἐρυθρὸν ἴσχωσι. γίνεται δὲ ταῦτα ἐξ ἑτοιμοτάτου μὲν τοῖσι παιδίοισι, τοῖσι νεωτάτοισιν, ἐς τὰ ἑπτὰ ἔτεα. τὰ δὲ πρεσβύτερα τῶν παιδίων καὶ οἱ ἄνδρες, οὐκ ἔτι ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὑπὸ τῶν σπασμῶν ἁλίσκονται, ἢν μή τι τῶν σημείων προσγένηται τῶν ἰσχυροτάτων τε καὶ κακίστων, οἷα περ ἐν τῇσι φρενίτισι γίνεται. ΠΡΟΓ. μζ'

* Τοὺς δ' ἀπολουμένους τε καὶ περιεσομένους τῶν παιδίων τε καὶ τῶν ἄλλων, τεκμαίρεσθαι τοῖς ξύμπασι σημείοισιν ὡς ἐφ' ἑκάστοισιν ἕκαστα διαγέγραπται.

tur, ut modo pallidus, modo liuidus, aut ruber efficiatur, neruorum distentio timeri debet, utpote quæ pueros qui septimũ annũ nondũ excesserũt, q̃ prõptißime inuadit. Grandiusculos uerò pueros, atq; adultos nõ adeò in febribus neruorũ distẽtio præhẽdit, nisi uehementis admodũ malitiæ signũ aliquod affuerit, qualia uidelicet in phreneticis uidẽtur. Præsag. 37.

* Ergo ex omnib. signis, ut de singulis morbis singula præscripta sunt, & morituros eos qui ad bonã ualetudinẽ redire poterũt, siue pueri sint, siue natu maiores, sic cõijcere oportet.

ΠΡΟΓ. λη΄

Ταῦτα δὲ λέγω, περί τε τῶν ὀξέων νοσημάτων, καὶ ὅσα ἐκ τουτέων γίνεται.

ΠΡΟΓ. λθ΄

Χρὴ δὲ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς προγινώσκειν τοὺς περιεσομένους καὶ τοὺς ἀποθανουμένους, ὅσοισί τε ἂν μέλλῃ πλέονας ἡμέρας παραμένειν τὸ νόσημα, καὶ ὅσοισιν ἂν ἐλάσσους, τὰ σημεῖα ἐκμανθάνοντας πάντα δύνασθαι κρίνειν, λογιζόμενον τὰς δυνάμεις αὐτέων πρὸς ἀλλήλας, ὥσπερ διαγέγραπται, περί τε τῶν ἄλλων, καὶ τῶν οὔρων, καὶ πτυέλων. ὅταν ὁμοῦ πύον τε ἀναβήσσῃ καὶ χολήν.

Præsag. 38.

Atq; hæc de acutis morbis, atque de his qui ab eis nascuntur, dixisse uelim.

Presag. 39.

Cæterum si rectè discernere uolueris, & morituros, & eos qui à periculo tuti sunt, & quis morbus longo, & quis breuiori spacio finietur, disce omnium signorum inter se collatorũ uires, ut suprà demonstrauimus, accuratè iudicare, tum aliorũ tum præcipuè urinæ, ac sputi, quũ scilicet simul & pus & bilem æger screat.

ΠΡΟΓ. μ'

Χρὴ δὲ καὶ τὰς φορὰς τῶν νουσημάτων ἀεὶ ἐπιδημεύντων, ταχέως ἐνθυμεῖσθαι, τήν τε τῆς ὥρης κατάστασιν.

Præſag. 40.

Item ſuperuenientium quoq; morborũ impetũ, ac temporum anni conditionẽ accuratè obſeruare oportet.

ΠΡΟΓ. μα'

Εὖ μέντοι χρὴ εἰδέναι, περὶ τῶν τεκμηρίων, καὶ τῶν ἄλλων σημείων, καὶ μὴ λανθάνειν ὅτι ἐν παντὶ ἔτει καὶ πάσῃ ὥρῃ, τά τε κακὰ κακόν σημαίνει, καὶ τὰ χρηστὰ ἀγαθόν.

Præſag. 41.

Poſtremo quod ad cõiecturas, reliquaq; ſigna pertinet, haudquaquam uel ignorandum, uel negligendum eſt, ꝙ quouis anno, & quouis anni tempore, mala ſigna timorem, utilia uerò bonam ſpem denunciant.

ΠΡΟΓ. μβ'

Ἐπεὶ καὶ ἐν Λιβύῃ, καὶ ἐν Δήλῳ, καὶ ἐν Σκυθίῃ φαίνεται τὰ προγεγραμμένα ἀληθεύοντα σημεῖα.

Præſag. 42.

Etenim Lybia, & Delo, atq; Scythia, propoſita iam ſigna, uera eſſe comprobauimus.

ΠΡΟΓ. μγʹ

※ Ἐξ ὧν χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν τε τοῖσιν αὐτοῖσι χωρίοισιν, οὐδὲν δεινὸν, τὰ πολλαπλάσια αὐτῶν ἐπιτυγχάνειν. ἣν ἐκμαθὼν τις αὐτὰ κρίνειν τε καὶ λογίζεσθαι ὀρθῶς ἐπίστηται.

ΠΡΟΓ. μδʹ

※ Ποθέειν δὲ χρὴ οὐδενὸς νουσήματος ὄνομα, ὅ, τι μὴ τυγχάνει ἐνθάδε γεγραμμένον. πάντα γὰρ ὁκόσα ἐν τοῖσι χρόνοισι τοῖσι προειρημένοισι κρίνεται, γνώσῃ τοῖσι αὐτέοισι σημείοισιν.

Τέλος.

Præſag. 43.

※ Vnde ſcire licet, in iiſdem terris multo plura quã ſuprà propoſuimus, illũ facilè aſſequi poſſe, qui ea rectè & iudicare & perpendere didicerit.

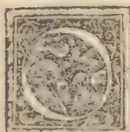
Præſag. 44.

※ Sed nullius morbi hic nõ deſcripti nomen deſyderandũ eſt: nã omnes qui in dictis tẽporũ ſpacijs morbi finiuntur, iiſdem quoq; indicijs diſcernuntur.

FINIS.

ΙΠ HIP-

ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου περὶ φύσιος ἀνθρώπου.

στις μὲν εἴωθεν ἀκούειν λεγόντων ἀμφὶ τῆς φύσιος τῆς ἀνθρωπίνης, προσωτέρω ἢ ὁκόσον αὐτῆς ἐς ἰητρικὴν ἀφήκει, τούτῳ μὲν οὐκ ἐπιτήδειος ὅδε ὁ λόγος ἀκούειν, οὔτε γὰρ τὸ πάμπαν ἠέρα λέγω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, οὔτε πῦρ, οὔτε ὕδωρ, οὔτε γῆν, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ὅτι μὴ φανερόν ἐστιν ἐν ἐὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ἀλλὰ τοῖσι βουλομένοισι ταῦτα λέ-

POCRATIS Coi de Natura hominis, Andrea Brentio Patauino interprete

VI CONsueuit audire eos q de humana natura altius quā ad medendi facultatē pertinet, disputāt, huic certè mea oratio ut audiatur apta non est. Neque enim prorsus dixerim hominē aërem esse aut ignem, aut aquam, aut aliquid aliud: quod minimè unum in homine inesse manifesto apparet. Sed id quib. placet, dicere

τὰ λέγειν παρίημι. δοκέουσι δέ μοι οὐκ ὀρθῶς γινώσκειν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες. γνώμῃ μὲν γὰρ τῇ αὐτῇ πάντες χρέονται. λέγουσι δὲ οὐ ταυτά. ἀλλὰ τῆς μὲν γνώμης τὸν ἐπίλογον, τὸν αὐτὸν ποιέονται. φασὶ γὰρ ἕν τι εἶναι, ὅ, τί ἐστι. καὶ τοῦτ᾽ εἶναι τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν. κατὰ δὲ τὰ ὀνόματα, οὐχ ὁμολογέουσι. λέγει δ᾽ αὐτέων ὁ μέν τις φάσκων, ἠέρα τοῦτ᾽ εἶν, τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν. ὁ δὲ, πῦρ. ὁ δὲ, ὕδωρ. ὁ δὲ γῆν. καὶ ἐπιλέγει ἕκαστος τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ, μαρτύριά τε καὶ τεκμήρια ἅ γε ἐστιν οὐδέν. ὅτι μὲν γὰρ τῇ αὐτῇ

dicere permitto. Atqui mihi quidẽ nõ uidentur huiuſcemodi homines rectè ſentire. Nam cum idem ſentiant, idemq́ue concludant, loquuntur tamen diuerſa. Aiunt enim unũ quid eſſe qđ eſt, ac id eſſe unum & omne: uerbis autem diſcrepant. Quoniam id unum & omne, eorum alius aſſerit eſſe ſpiritum, alius calorem, alius liquidum, alius aridum. Tum ſua quiſque ratione concludunt argumenta, ac teſtimonia & indicia afferunt, quæ nullius ſunt penitus momenti. Quod uerò eodẽ ſunt ſenſu, uerbis autẽ diſſentiunt:

 γνώμῃ

γνώμη πάντες προσχρέονται, λέγουσι δ' οὐ τὰ αὐτά, δῆλον ὅτι οὐδὲ γινώσκουσιν αὐτά. γνοίη δ' ἄν τῷδέ τις μάλιστα. παραγενόμενος αὐτέοισιν ἀντιλέγουσι. πρὸς γὰρ ἀλλήλους ἀντιλέγοντες οἱ αὐτοὶ ἄνδρες, τῶν αὐτέων ἐναντίον ἀκροατέων, οὐδέποτε τρεῖς ἐφεξῆς ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος περιγίνεται, ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ. ἀλλὰ ποτὲ μὲν, οὗτος ἐπικρατέει, ποτὲ δὲ, οὗτος. ποτὲ δὲ, ᾧ ἂν τύχῃ μάλιστα ἡ γλῶσσα ῥυεῖσα πρὸς τὸν ὄχλον. καίτοι δίκαιόν ἐστι τὸν φάντα ὀρθῶς γινώσκειν ἀμφὶ τῶν πραγμάτων,

dissentiunt: ea re patet eos ignorare quæ profitentur. Quod quidem his præcipuè perspicere licuit, qui illorũ contẽtionibus interfuerint. Nam cum ijdem illi boni uiri eodem in conspectu atque consessu auditorum inter se contendant, nunquàm tamen in eodem sermone unus idẽq; uir tres deinceps alios conuicit, sed modò hic superior est, modò ille, cuicunq; præsertim fuerit lingua magis fluxa, magisq; in turbã idonea. Qui aũt rectè sentire putãs aliqd de rebus pollicetur,

γμάτων, παρέχειν αἰεὶ ἐπικρατοῦντα τὸν λόγον τὸν ἑαυτοῦ, εἴπερ ἐόντα γινώσκει, καὶ ὀρθῶς ἀποφαίνεται. ἀλλ' ἔμοιγε δοκέουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι σφᾶς αὐτοὺς καταβάλλειν ἐν τοῖσιν ὀνόμασι τῶν λόγων αὐτέων, ὑπὸ ἀσυνεσίης. τὸν δὲ μελίσσου λόγον ὀρθοῦν. περὶ μὲν οὖν τουτέων, ἀρκεῖ μοι τὰ εἰρημένα. τῶν δὲ, ἰητρῶν οἱ μέν τινες λέγουσιν, ὡς ὁ ἄνθρωπος, αἷμα μοῦνον ἐστίν. ὁ δ' αὐτέων, χολὴν φασὶν εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ἔνιοι δέ τινες φλέγμα ἐπίλογον δὲ ποιεῦνται καὶ αὐτοὶ πάντες

pollicetur, is meritò rationes suas probabiles atq; inuictas semper affert: siquidē uera intelligit & rectè demōstrat. At uerò isti quidē uidentur imprudētia sua non tam in uerbis, dū disputant, errare, quàm etiā Melißi sentētiam sequi atq; probare: sed de his hactenus. Etiam ex medicis quidā hominē sanguine tantū, quidā bile, quidam pituita cōstare dicūt: ipsiq; omnes candē subijciūt cōclusionē.

Aiunt

τες τὸν αὐτόν. ἓν γάρ τι εἶναί φασιν, ὅ, τι ἕκαστος ἠθέλησεν ὀνομάσαι αὐτέων. καὶ τοῦτο ἓν ἐὸν, μεταλλάσσειν τὴν ἰδέην καὶ τὴν δύναμιν. ἀναγκαζόμενον ὑπό τε τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ γίνεσθαι καὶ γλυκὺ. καὶ πικρὸν, καὶ λευκὸν. καὶ μέλαν. καὶ παντοῖόν τι ἄλλο. ἐμοὶ δὲ οὐδὲ ταῦτα δοκέει ὧδε ἔχειν. οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τοιαῦτά τινα, καὶ ἔτι ἐγγύτατα τουτέων, ἀποφαίνονται. ἐγὼ δέ φημι εἰ ἓν ἦν ὁ ἄνθρωπος, οὐδέποτ' ἂν ἤλγεεν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ὑπ' ὅτου ἀλγήσειεν ἓν ἐόν. εἰ δ' οὖν καὶ ἀλγήσειεν, ἀνάγκη καὶ τὸ ἰώμενον,

ἓν εἶν

Aiunt enim, unum quiddam esse, cui nomen ad illorum cuiusque libidinem imponitur. Porrò id unum formã & uim mutare à calore, uel frigore coactum mox dulce aut amarũ, aut album, aut nigrũ, aut aliud qđ diuersum fieri. Verum hæc non sic habere mihi uidentur. Nam si homo una re cõstaret, nullo unquã morbi genere afficeretur: neque enim esset unde doleret, cum unũ tãtummodo foret. Qđ si afflictaretur, una utiq; curatio necessario foret.

ἓν εἶναι. νυνὶ δὲ, πολλά. πολλὰ γάρ εἰσιν ἐν τῷ σώματι ἐόντα. ἃ ὁκόταν ὑπ᾽ ἀλλήλων παρὰ φύσιν θερμαίνηταί τε καὶ ψύχηται, καὶ ξηραίνηταί τε καὶ ὑγρίνηται, νούσους τίκτει. ὥς τε πολλαὶ μὲν ἰδέαι τῶν νοσημάτων, πολλὴ δὲ καὶ ἡ ἴησις αὐτέων ἐστίν. ἀξιῶ δὲ ἔγωγε τὸν φάσκοντα αἷμα εἶναι μοῦνον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλο μηδὲν, δεικνύναι αὐτὸν μὴ μεταλλάσσοντα τὴν ἰδέην, μὴ δὲ γίνεσθαι παντοῖον. ἀλλ᾽ ἢ ὥρην τινὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ τῆς ἡλικίης τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾗ αἷμα ἐνεὸν φαίνεται μοῦνον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

foret. Contrà nunc plures existunt: quia plura in corpore sunt, quæ cũ plus iusto inter se calfiunt, aut refrigerantur, aut siccescũt, aut humefiunt, morbos pariunt: ex quo multa habentur ægrotationum genera, & multæ quoque illarũ curatiões. Cæterũ, mea quidẽ opinione, qui hominem sanguinẽ & nullam aliam rem esse censet, is deberet demõstrare, eum non mutare formam, aut uariari, aut saltem aliquod anni tempus, aut hominis ætatẽ ostendere, qua sanguis solus appareret esse in homine.

ἀνθρώπῳ. εἰκὸς γὰρ εἶναι μίαν τινὰ ὥρην, ἐν ᾗ φαίνεται αὐτὸ ἐν ἑωυτῷ ἐνεόν. ταῦτα δὲ λέγω καὶ περὶ τοῦ φάσκοντος φλέγμα εἶναι καὶ περὶ τοῦ χολὴν φάσκοντος. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀποδείξω ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν φύσιν, εἰ ταῦτα ἐόντα ὅμοια. καὶ νέου ἐόντος, καὶ γέροντος, καὶ τῆς ὥρης ἐούσης, καὶ ψυχρῆς καὶ θερμῆς. καὶ τεκμήρια παρέξω, καὶ ἀνάγκας ἀποφανῶ, δι' ἃς ἕκαστον αὔξεταί τε καὶ φθίνει ἐν τῷ σώματι. πρῶτον μὲν οὖν, ἀνάγκη τὴν γένεσιν γίνεσθαι, μὴ ἀφ' ἑνός.

homine: uerisimile nanque, fore aliquod tēpus, quo id unū in seipso esset. Hæc à me dicta etiā in eos cōueniunt, qui bili siue pituitæ tantū tribuunt. Ex quibus uerò hominem ego constare dixerim, ea & secundū legem, & secundum naturam, cum & uniuscuiusque ætati tam iuuenili, quàm senili, tum tempori tam calido quā frigido conuenire demonstrabo: atq; signa etiam & argumēta afferam, eáque aperiam, quibus necessario quodq; augetur aboleturúe in corpore. Primū generatio eius ab uno fieri nequit.

πῶς γὰρ ἂν ἕν γ' ἐόν, τι γεννήσειεν, εἰ μή τινι μιχθείη; ἔπειτα οὐδὲ ἂν μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγηται, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν γεννᾷ. οὐδ' ἂν ταῦτα ἡμῖν συντελέοιτο. καὶ πάλιν, εἰ μὴ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ, καὶ τὸ ξηρὸν τῷ ὑγρῷ μετρίως πρὸς ἄλληλα ἕξει καὶ ἴσως, ἀλλὰ θάτερον θατέρου πολὺ προέξει, καὶ τὸ ἰσχυρότερον τοῦ ἀσθενεστέρου, ἡ γένεσις οὐκ ἂν γένοιτο. ὥστε πῶς εἰκὸς ἀπὸ ἑνός τι γεννηθῆναι; ὅτε γε οὐδ' ἀπὸ τῶν πλειόνων γεννᾶται, ἢν μὴ τύχῃ καλῶς ἔχοντα τῆς κρήσιος τῆς πρὸς ἄλληλα. ἀνάγκη τοίνυν

Quonā enim pacto unū quid generare posset, nisi quid aliud admisceretur? Tum nec quæ miscentur, generarēt: nisi essent eiusdem generis, eandemq; haberent facultatem. Rursus nec generatio quidē nobis perfecta foret, nisi calidum & frigidum, siccum & humidum inuicem temperate & pari modo se haberent: aliter inanis esset, si alterutrum altero ualētius infirmius'ue foret. Proinde q̄ uerisimile est ut aliquid ab uno generetur, cū id ne à plurib. quidē fieri possit, nisi mutuo temperamento mixtis? Cū igitur natura

τοίνυν τῆς φύσιος τοι-
αύτης ὑπαρχούσης, καὶ
τῶν ἄλλων ἁπάντων,
καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου,
μὴ ἓν εἶναι τὸν ἄνθρω-
πον, ἀλλ' ἕκαστον τῶν
ξυμβαλλομένων ἐς τὴν
γένεσιν, ἔχειν τινὰ δύ-
ναμιν ἐν τῷ σώματι,
οἵην περ ξυνεβάλλετο.
καὶ πάλιν γε ἀναγ-
καίη ἀποχωρέειν εἰς τὴν
ἑωυτοῦ φύσιν ἕκαστον,
τελευτῶντος τοῦ ἀνθρώ-
που, τό, τε ὑγρὸν, πρὸς
τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ ξη-
ρὸν, πρὸς τὸ ξηρὸν, καὶ
τὸ θερμὸν, πρὸς τὸ θερ-
μὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν,
πρὸς τὸ ψυχρόν. τοι-
αύτη δὲ καὶ τῶν ζώων
ἐστὶν ἡ φύσις, καὶ τῶν ἄλλων πάντων. γίνεται

natura eiuſcemodi ſit, cum omnium reliquarũ rerum, tum etiam homi nis: neceſſe eſt hominẽ non una re cõſtare, ſed unum quodque eorum, quæ generationi ſuppe ditauerint, talem quem piã uim in corpore poſ= ſidere, qualem contri- buerit. Rurſus *homine animam agente ſingula in propriam naturã di= ſcedunt, udum inquam in udum, ſiccum in ſic= cum, feruidum in fer ui= dum, algidũ in algidũ.* Nempe *talis eſt tum ani mantiũ, tum cæterarum omnium*

τε ὁμοίως πάντα, καὶ τελευτᾶ ὁμοίως πάντα· ξυνίσταται γὰρ αὐτέων ἡ φύσις, ἀπὸ τουτέων τῶν προειρημένων πάντων. καὶ τελευτᾶ κατὰ τὰ εἰρημένα. εἰς τὸ ἑωυτὸ ὅθεν περ ξυνέστη ἕκαστον, ἐνταῦθα οὖν καὶ ἀπεχώρησε. τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει ἐν ἑωυτῷ αἷμα καὶ φλέγμα, καὶ χολὴν διττὴν, ἤγουν ξανθήν τε καὶ μέλαιναν. καὶ ταῦτ' ἐστὶν αὐτέῳ ἡ φύσις τοῦ σώματος, καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει καὶ ὑγιαίνει. ὑγιαίνει μὲν οὖν μάλιστα, ὁκόταν μετρίως, ἔχῃ ταῦτα τῆς πρὸς ἄλληλα κρήσιος καὶ δυνάμιος καὶ τοῦ πλήθεος.

omnium rerum natura: omniaq; sic orta, occidunt similiter. Ex his enim quæ prædiximus omnibus cuiusque natura consistit, desinitq; pari ratione: cum id in seipsum unde concreuerit, se receperit. Corpus autem humanum habet in se sanguinem & pituitam, & bilem duplicem, tum flauam, tum atram: ex quibus & consistit, & ægrotat, & ualet. Valet quidem præcipue cũ ea inter se uim & copiam mediocriter tempera-

πλήθε⊕. καὶ μάλιστα ἢν μεμιγμένα ᾖ. ἀλγέει δὲ, ὁκόταν τὶ τουτέων, ἔλασσον ἢ πλεῖον εἴη. ἢ χωρισθῇ ἐν τῷ σώματι καὶ μὴ κεκρημένον ᾖ τοῖσι ξύμπασιν. ἀνάγκη γὰρ ὁκόταν τι τουτέων χωρισθῇ καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ στῇ, οὐ μόνον τοῦτο τὸ χωρίον νοσερὸν γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἔνθα ἐπιχυθῇ, ὑπερπιμπλάμενον, ὀδύνην τε καὶ πόνον παρέχειν. καὶ γὰρ ὅταν τι τουτέων ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλεῖον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην παρέχει ἡ κένωσις. ἢν ταῦτα πάλιν ποιήσηται εἴσω τὴν κένωσιν, καὶ τὴν μετάστασιν,

temperatas, maximeq; permixtas habuerint. Contrà laborat, cum eorum aliquid est plus minus ue iusto, siue cum in corpore secretum est, neque cum alijs confusum. Quodquidem non modo locū, ex quo abscesserit, afficit: uerumetiam ad quem abscesserit, exercet, propter nimiam & exuperantem copiam. Vtiq; si quid citra superfluitatē foras eruperit, negotiū praebet propter exinanitionem. Similiter intus si uacue fit migrátue, aut ab alijs

στασιν, καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων, πολλὴ αὐτέῳ ἀνάγκη διπλῆν τὴν ὀδύνην παρέχειν κατὰ τὰ εἰρημένα, ἔνθεν τε ἐξέστη καὶ ἔνθα ὑπερέβαλεν. εἶπον δὴ ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἀποφαίνειν ἀεί, ταῦτα ἐόντα καὶ κατὰ νόμον καὶ κατὰ φύσιν. φημὶ δὴ εἶναι αἷμα, καὶ φλέγμα, καὶ χολὴν, ξανθήν τε καὶ μέλαιναν. καὶ τουτέων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν νόμον τὰ οὐνόματα διωρίσθαι φημὶ καὶ οὐδενὶ αὐτέων τὸ ωὐτὸ οὔνομα εἶναι. ἔπειτα τὰς ἰδέας κατὰ φύσιν κεχωρίσθαι, καὶ οὔτε τὸ φλέγμα οὐδὲν ἐοικέναι

ab alijs excernitur, duplicem molestiam praebeat, necesse est, quemadmodũ dictũ fuit, uidelicet unde abscesserit, ac ubi exuperat. Quòd uerò dixi me quibuscunque hominem constare statuerim, ea semp esse demonstraturum secundum institutum & naturam, idcirco aio sanguinem esse & pituitã, & bilem tum flauam, tum atrã. Atq; horũ nomina primũ quidẽ instituto distincta esse dico, quod nulli eorum idem nomen inditum sit: deinde secundum naturam formas discrepare, minimeq; pituitã similẽ esse

τῷ

τῷ αἵματι, οὔτε τὸ αἷμα, τῇ χολῇ. οὔτε τὴν χολὴν, τῷ φλέγματι. πῶς γὰρ ἂν ἐοικότα εἴη ταῦτα ἀλλήλοισιν, ὧν οὔτε τὰ χρώματα ὅμοια φαίνεται προσορώμενα, οὔτε τῇ χειρὶ ψαύοντι, ὅμοια δοκεῖ εἶναι. οὔτε γὰρ θερμὰ ὁμοίως ἐστὶν, οὔτε ψυχρὰ, οὔτε ξηρὰ, οὔτε ὑγρά. ἀνάγκη τοίνυν ὅτι τοσοῦτον διήλλακται ἀλλήλων τὴν ἰδέην τε καὶ τὴν δύναμιν, μὴ ἓν αὐτὰ εἶναι. εἴπερ μὴ πῦρ τε καὶ ὕδωρ ταυτόν ἐστι. γνοίης δ᾽ ἂν τοῖσδε, ὅτι οὐχ ἓν ταῦτα πάντα ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἕκαστον αὐτέων ἔχει δύναμίν τε καὶ φύσιν τὴν

sanguini, aut sanguinẽ bili, aut bilem pituitæ. Quo nã enim pacto inter se similia esse possunt, cum neque ad uisum, neq; ad tactum similia esse cognoscãtur? Neque enim pariter calida, siue frigida, siue sicca, siue humida sunt. Ergo quando tãtum inter se & forma & ui differunt, necesse est ea non esse unum: siquidem neque ignis & aqua idem sunt. Quòd ea omnia unũ nõ sint, sed ex ipsis quodq; propriam uim atq; naturam trahant,

uel

ἑωυτέου. ἢν γάρ τινι διδῶς ἀνθρώπῳ φάρμακον, ὅτι φλέγμα ἄγει, ἐμέεταί σοι φλέγμα. ἢν διδῶς φάρμακον, ὅτι χολὴν ἄγει, ἐμέεταί σοι χολήν. κατὰ ταυτὰ δὲ καὶ χολὴν μέλαιναν καθαίρει, ἢν διδῶς φάρμακον, ὅ, τι χολὴν μέλαιναν ἄγει. καὶ ἢν τρώσῃς αὐτέῳ τοῦ σώματος μέρος τι, ὥστε τραῦμα γενέσθαι, ῥυήσεται αὐτέῳ αἷμα. καὶ ταῦτα ποιήσει σοι πάντα πᾶσαν ἡμέρην καὶ νύκτα, καὶ χειμῶνος, καὶ θέρεος, μέχρις ἂν δυνατὸς ᾖ τὸ πνεῦμα ἕλκειν εἰς ἑωυτὸν, καὶ πάλιν μεθιέναι, δυνατὸς δὲ ἔσται,

uel hac una re tibi maximè cõstare posset, quia pharmaco quod pituitam siue bilem aut flauam, aut atram cit, dato, pituita siue bilis flaua aut atra tibi euomitur. Item aliqua corporis pars uulnere affecta, tibi sanguinem emittet. Atq; omnia usu hæc tibi ueniẽt tam interdiu quàm noctu, tam hyeme quàm æstate, nullo tẽporis spacio intermisso: donec homo spiritum accipere redderecq; potest: poterit

ἴσαι, ἔστ' ἂν τινὸς τούτων στερηθῇ τῶν ξυγγεγονότων. ξυγγέγονε δὲ ταῦτα τὰ εἰρημένα. πῶς γὰρ οὐ ξυγγέγονε; πρῶτον μὲν φανερὸν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐν ἑωυτῷ ταῦτα πάντα ἀεὶ, ἕως ἂν ζῇ. ἔπειτα γέγονεν ἐξ ἀνθρώπου, ταῦτα πάντα ἔχοντος. ἔπειτα τέθραπται ἐν ἀνθρώπῳ, ταῦτα πάντα ἔχοντι, ὁκόσα ἔγωγε νῦν φημί τε καὶ ἀποδείκνυμι. οἱ δὲ λέγοντες ὡς ἕν ἐστιν ἄνθρωπος, δοκέουσί μοι ταύτῃ τῇ γνώμῃ κεχρῆσθαι. ὁρέοντες τοὺς πίνοντας τὰ φάρμακα, καὶ ἀπολλυμένους ἐν τῇσιν ὑπερκαθάρσεσι. τοὺς μὲν χολὴν ἐμέοντας.

poterit autē, donec aliquo istorū priuetur cognatorum. Quæ quis negaret esse cōgenita? cum luce clarius appareat hominem dum inter uiuos agit, cū ea omnia in se semper habere quæ nunc dico atque demonstro, tum etiam natum altumq; ab homine eadem illa omnia habēte. Qui autem unum quid esse hominem putant, hi mihi propterea in hāc opinionem uenire uidentur, quòd ex ijs qui epoto pharmaco inter purgationes animā efflarūt, quosdā bilem, quosdam

τοὺς δέ τινας, φλέγμα τῶν ἕκαστον αὐτέων ἐνόμισαν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ὅ, τι καθαιρόμενον εἶδον αὐτὸν ἀποθανόντα. καὶ οἱ τὸ αἷμα φάντες εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τῇ αὐτέῃ γνώμῃ χρέονται. ὁρέοντες ἀποσφαζομένους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ αἷμα ῥέον ἐκ τοῦ σώματος, τῶν νομίζουσιν εἶναι ψυχὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ μαρτυρίοισι τούτοισι πάντες χρέονται ἐν τοῖσι λόγοισι καί τοι πρῶτον μὲν ἐν πᾶσιν ὑπερκαθάρσεσιν οὐθεὶς πω ἀπέθανε χολὴν μόνον καθαρθείς. ἀλλ᾽ ὁκόταν τὶς πίῃ φάρμακον, ὅ, τι χολὴν ἄγει, πρῶτον μὲν χολὴν

quosdam pituitam euomentes conspicati, putarunt hominem quoduis illud esse, quod per purgamenta morientem eijcere conspexissent. Eadem nitũtur ratione qui hominem dicũt esse sanguinem, quoniam cruorem qui sibi sub conspectum ex iugulatis hominibus manãs subijcitur, animum in homine esse putarunt: hæc sunt quibus omnes isti utũtur in suis sermonibus, argumenta. Verũ qui bilem solum per purgationẽ eiecerit, adhuc mortuus est nemo, sed sumpto pharmaco qđ bili mouendæ est, primũ bilem,

ἐμέουσι. ἔπειτα δὲ φλέγμα. ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῇ χολῇ, ἐμέουσι χολὴν μέλαιναν ἀναγκαζόμενοι. τελευτῶντες δὲ καὶ αἷμα ἐμέουσι καθαρόν. τὰ αὐτὰ δὲ πάσχουσιν οἱ ὑπὸ τῶν φαρμάκων τῶν τὸ φλέγμα ἀγόντων. πρῶτον μὲν γὰρ φλέγμα ἐμέουσιν. ἔπειτα χολὴν ξανθήν, ἔπειτα μέλαιναν. τελευτῶντες δὲ αἷμα καθαρόν, καὶ ἐν τῷ δὲ ἀποθνήσκουσιν. τὸ γὰρ φάρμακον, ὁκόταν ἐσέλθῃ ἐς τὸ σῶμα, πρῶτον μὲν ἄγει ὃ ἂν αὐτέῳ κατὰ φύσιν μάλιστα ᾖ, τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ἔπειτα δὲ καὶ τἄλλα ἕλκει τε καὶ καθαίρει. ὥσπερ τὰ φυόμενα

mox pituitam, porrò alteram bilem atram & quidē per uim, tū demū moribundus sanguinem euomit purū: quod idē contingit his qui sumūt potiones pituitam mouentes. Primum enim pituitam, deinde bilem flauā, ex hac atram, postremò sanguinem purum euomunt, atque è uestigio finiūt uitā. Nam pharmacū cum corpus intrarit primo, id quod omniū maximè sibi secundū naturā cognatū atq; simile est, agit: exinde reliqua trahit & purgat: quēadmodum stirpes

φυόμενα τε καὶ σπει-
ρόμενα, ὁκόταν εἰς τὴν
γῆν ἔλθῃ, ἕλκει ἕκαστον
τὸ κατὰ φύσιν ἑωυτῷ
ἐνεὸν ἐν τῇ γῇ. ἔνι δὲ καὶ
ὀξὺ, καὶ πικρὸν, καὶ
γλυκὺ. καὶ ἁλμυρὸν καὶ
παντοῖον. πρῶτον μὲν
οὖν πλεῖστον τουτέου εἵλ-
κυσεν εἰς ἑωυτὸ, ὅ, τι
ἂν ᾖ ἑωυτέῳ κατὰ φύ-
σιν. ἔπειτα δὲ ἕλκει
καὶ τ' ἄλλα. τοιοῦτον
δέ τι καὶ τὰ φάρμακα
ποιέει ἐν τῷ σώματι,
ὁκόσα ἂν χολὴν ἄγῃ
πρῶτον ἀκρητεστάτην
ἐκάθηρε χολήν. ἔπειτα
δὲ μεμιγμένην. καὶ
πάλιν τὰ τοῦ φλέγμα-
τος φάρμακα, πρῶ-
τον μὲν ἀκρητέστατον
τὸ φλέγμα ἄγει. ἔπειτα δὲ μεμιγμένον.

καὶ

*stirpes & semina ter-
ram ingressæ, sibi quod
ex ipsarum natura est
trahũt uel acre, uel ama
rũ, uel dulce, uel salsum,
uel aliud quid diuersũ,
in primisq; ex eo pluri-
mum, quod sibi natura-
li propinquitate maxi-
mè coniunctum est, ar-
ripiẽdo, tum cætera de-
inceps attrahendo. Ta-
lem quoq; modum phar
maca seruãt: quæ bilem
mouent, primum mera-
cissimam purgant, de-
inde mixtam. Item pitui
tæ pharmaca primum
meraciorem pituitam
ciunt, post confusam.*

Iugulatis

καὶ τοῖσιν ἀποσφαζομένοισιν, πρῶτον μὲν τὸ αἷμα ῥεῖ, θερμότατόν τε καὶ ἐρυθρότατον. ἔπειτα δὲ ῥέει φλεγματωδέστερον καὶ χολωδέστερον. αὔξεται δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ μὲν φλέγμα χειμῶνος. τοῦτο γὰρ τῷ χειμῶνι κατὰ φύσιν μάλιστα τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ψυχρότατον γάρ ἐστι. τεκμήρια δὲ τουτέων, ὅτι τὸ μὲν φλέγμα ψυχρότατον. εἰ ἐθέλεις ψαῦσαι φλέγματος καὶ χολῆς, καὶ αἵματος, τὸ φλέγμα εὑρήσεις ψυχρότατον ἐόν, καί τοι γλισχρότατόν ἐστι καὶ βίῃ μάλιστα ἄγεται μετὰ χολὴν μέλαιναν.

ὁκόσα

Iugulatis ſanguis fluit, primo quidem feruentiſsimus atq; perquàm rubidus, mox magis pituitoſus magiſq; bilioſus. Hyeme creſcit in homine pituita: quod ipſa præcipuè ex omnibus quæ in corpore ſunt, natura ſua, eo tempore frigidiſsima, eſt argumento: quia ſi pituitam, bilem, ſanguinem tangegere libuerit, pituitam profectò facilè omnium algidiſsimam reperies: tamen & ſilentiſsima ſit, ac non niſi ſumma cum uiolenti ſecundum atram bilem citetur.

Quæ

ὁκόσα δὲ βίῃ ἔρχεται θερμότερα γίνεται, ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς βίης. ἀλλ' ὅμως καὶ πρὸς πάντα ταῦτα ψυχρότατον ἐὸν τὸ φλέγμα φαίνεται ὑπὸ τῆς φύσιος τῶν ἐόντων. ὅτι δὲ ὁ χειμὼν πληροῖ τὸ σῶμα φλέγματος, γνοίης ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι πτύουσί τε καὶ ἀπομύσσονται φλεγματωδέστατον τοῦ χειμῶνος. καὶ τὰ οἰδήματα, λευκότατα γίνεται μάλιστα ταύτην τὴν ὥρην, καὶ τ' ἄλλα νοσήματα φλεγματώδεα. τοῦ δὲ ἦρος, τὸ φλέγμα, ἔστι μὲν ἰσχυρότερον ἐν τῷ σώματι, καὶ τὸ αἷμα αὔξεται, τάτε γὰρ ψύχεα ἐξανίσ.

Quæ enim per uim ueniũt, ea propter uiolentiam feruentiora redduntur. Sed tamen præ his omnib. pituita suapte natura multo frigidißima apparet. Quod autem hyems corpus pituita impleat, tibi patebit, cũ ex sputo & mucco ac pituita nasi, quæ hyeme supra modũ fluenta emunguntur, tum uerò ex cæteris morbis pituitosis, præsertimq; tumorib. qui præcipuè eo tẽpore maximè albicant. Vere autem pituita in corpore ualentißima inest: sed sanguis crescit, suscipit'que indies maius incrementũ.

καὶ τὰ ὕδατα ἐπιγίνεται. τὸ δὲ αἷμα κατὰ ταῦτα αὔξεται ὑπό τε τῶν ὄμβρων, καὶ τῶν θερμημεριῶν. κατὰ φύσιν γὰρ αὐτέων ταῦτα ἐστὶ μάλιστα τοῦ ἐνιαυτοῦ. ὑγρόν τε γάρ ἐστι καὶ θερμόν. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἦρος καὶ τοῦ θέρεος, μάλιστα ὑπό τε τῶν δυσεντεριῶν ἁλίσκονται, καὶ ἐκ τῶν ῥινέων αἷμα ῥεῖ αὐτέοισι. καὶ θερμότατοί εἰσι καὶ ἐρυθροί. τοῦ δὲ θέρεος, τό, τε αἷμα ἰσχύει ἔτι, καὶ ἡ χολὴ ἀείρεται ἐν τῷ σώματι, καὶ παρατείνει ἐς τὸ φθινόπωρον. ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ, τὸ μὲν αἷμα ὀλίγον γίνεται, ἐναντίον γὰρ

αὐτοῦ

tunc enim frigora remittuntur & imbres relaxãtur, ex quibus & dierum quoque tepore sanguis augetur: cuius naturæ id anni tẽpus, quoniam humidũ est & calidũ, maximè consimile existit, indicio qđ homines uerno æstiuoq; tẽpore potissimũ torminibus corripiuntur, ac supra modũ calescũt & rubẽt atque sanguis è naribus fluit. Aestate uerò adhuc sanguis cum uiget, sed bilis effertur accrescitq; & in autumnum pertinet. In autũno sanguinis parum est, quia

illius

αὐτέου τὸ φθινόπωρον τῇ φύσει ἐστίν. ἡ δὲ χολὴ τὴν θερινὴν κατέχει τὸ σῶμα, καὶ τὸ φθινόπωρον. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι αὐτόματοι ταύτην τὴν ὥρην χολὴν ἐμέουσι, καὶ ἐν τῇσι φαρμακοποσίησι χολωδέστερα καθαίρονται. δῆλον δὲ καὶ τοῖσι πυρετοῖσι, καὶ τοῖσι χρώμασι τῶν ἀνθρώπων. τὸ δὲ φλέγμα τῆς θερινῆς ἀσθενέστατόν ἐστιν αὐτὸ ἑωυτοῦ. ἐναντίη γὰρ αὐτέου ἐστὶ τῇ φύσει, ἡ ὥρη. ξηρή τε γάρ ἐστι καὶ θερμή. τὸ δ' αἷμα τοῦ φθινοπώρου, ἐλάχιστον γίνεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ξηρόν τε γάρ ἐστι τὸ φθινόπωρον, καὶ ψύχειν ἤδη ἄρχεται

illius naturæ id temporis cōtrarium habetur. Bilis & æstiuo & autumnali tempore imperiū corporis obtinet, argumēto, quod homines et spōte sua & per purgationū potiōes bilē, biliosissimasq; res euomunt uel excernūt: quod item ex febribus & hominū coloribus patet. Pituita æstiuo tēpore longè infirmissima est, quòd ei tēpus ob calores siccitatesq; uehemēter aduersatur. Autumno, sanguinis quota pars est in homine? quoniam id tēpus siccū est, & hominē iam refrigerare

ἄρχεται τὸν ἄνθρωπον. ἡ δὲ μέλαινα χολὴ, τοῦ φθινοπώρου πλείστη τε καὶ ἰσχυροτάτη ἐστίν. ὁκόταν δὲ ὁ χειμὼν καταλαμβάνῃ, ἥτε χολὴ ψυχομένη, ὀλίγη γίνεται. καὶ τὸ φλέγμα αὔξεται πάλιν, ἀπό τε τοῦ ὑετοῦ τοῦ πλήθεος, καὶ ὑπὸ τοῦ μήκεος τῶν νυκτῶν. ἔχει μὲν οὖν ταῦτα πάντα αἰεὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ δὲ τῆς περιϊσταμένης ὥρης, ποτὲ μὲν, πλείω γίνεται σφῶν αὐτὰ ἑωυτέων, ποτὲ δὲ, ἐλάσσω ἕκαστα κατὰ μέρος καὶ κατὰ φύσιν. ὥσπερ ὁ ἐνιαυτὸς μετέχει μὲν πᾶς πάντων, καὶ

refrigerare incipit. Sed atra tũc bilis, quàm plurima est & potentissima, quæ instante uerò hyeme decrescit imminuitur'que refrigerata. Rursus pituita uicissim augetur, tũ ab imbribus numerosioribus, tum à noctib. longiorib. Profectò hæc omnia semper habet corpus humanũ: quæ certè non negauerim pro tẽporis circunsistẽtis qualitate, ac propria cuiusq; natura, separatim modo maiora, modo minora fieri. Vt annus omnis omniũ istarũ rerũ caliditatis, scilicet, et frigiditatis et siccitatis

τῶν θερμῶν καὶ τῶν ψυχρῶν, καὶ τῶν ξηρῶν καὶ

τ῀ ὑγρῶν, οὐ γὰρ ἂν μεί
νειεν τουτέων οὐδὲν, οὐδὲ
να χρόνον, ἄνευ πάν-
των τ῀ ἐνεόντων ἐν τῷ
δὲ τῷ κόσμῳ, ἀλλ᾽ εἰ ἕν τι
ἐκλίποι, πάντ᾽ ἂν ἀφα-
νισθείη. ἀπὸ γὰρ τ῀ αὐ
τῆς ἀνάγκης, πάντα
ξυνέστηκέ τε καὶ, τρέφεται
ὑπ᾽ ἀλλήλων. οὕτω δὲ
καὶ εἴ τι ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
ἐκλίποι τουτέων τῶν
ξυγγεγονότων, οὐκ ἂν
δύναιτο ζῆν ὁ ἄνθρω-
πος. ἰσχύει δὲ ἐν τῷ
ἐνιαυτῷ, ποτὲ μὲν ὁ χει
μὼν μάλιστα, ποτὲ δὲ,
τὸ ἔαρ, ποτὲ δὲ, τὸ θέ-
ρος. ποτὲ δὲ, τὸ φθινόπω
ρον. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ ἀν
θρώπῳ, τότε μὲν, τὸ φλέ
γμα ἰσχύει. ποτὲ δὲ, τὸ
αἷμα. ποτὲ δὲ, ἡ χολὴ
πρῶτον

citatis & humiditatis particeps est: neq; enim quæpiã illarũ uel quota temporis parte consisteret, sine reliquarũ omnium quæ in hoc mundo sunt, cõsortio: imò si qua deficeret, omnes simul abolerẽtur: quippe quæ ab eadẽ sunt constitutæ necessitate, inuicẽq; aluntur & substentãtur. Simili modo homo, si q̃d eorũ ipsi deficeret quæ cõgenita sunt, nõ amplius uitam degere posset. In anno, modò hyems maximè, modò uer, modò æstas, modò autũnus uiget. haud aliter in homine interdum pituita dominatur, interdũ sanguis, interdum bilis,

tum

πρῶτον μὲν ἡ ξανθή. ἔπειτα δ᾽ ἡ μέλαινα καλεομένη. μαρτύριον δὲ σαφέστερον, εἰ ἐθέλοις τῷ αὐτέῳ ἀνθρώπῳ δοῦναι τὸ αὐτὸ φάρμακον τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐμέεταί σοι τοῦ μὲν χειμῶνος, φλεγματωδέστατα. τοῦ δὲ ἦρος, ὑγρότατα. τοῦ δὲ θέρεος, χολωδέστατα. τοῦ δὲ φθινοπώρου, μελάντατα. ὀφείλει οὖν τουτέων ὧδε ἐχόντων, ὁκόσα μὲν τῶν νοσημάτων τοῦ χειμῶνος αὔξεται, θέρεος λήγειν. ὁκόσα δὲ θέρεος αὔξεται, χειμῶνος λήγειν. ὁκόσα μὴ αὐτέων ἐν περιόδῳ ἡμερέων ἀπαλλάσσεται. τὴν δὲ περίοδον αὖθις φράσω.

tum flaua, tum atra, cuidẽtiore quoq; argumento: quia si quater in anno eidem homini unam eiusdem generis potionem dederis, hyeme tibi euomẽtur pituosissima, uere humidissima, æstate biliosissima, autumno nigerrima. Cum igitur hæc ita se habeãt, oportet ægrotatiões quæ hyeme incrementum suscipiunt, æstate desinere: & econtrà, quæ æstate creuerint, hyeme terminari, nisi intra dierũ circuitum, de quo postea loquemur, absoluantur.

τὴν τῶν ἡμερέων. ὁκόσα δὲ ἦρος γίνεται νοσήματα, προσδέχεσθαι χρὴ φθινοπώρου τὴν ἀπαλλαγήν. ὁκόσα δὲ φθινοπωρινὰ νοσήματα, τουτέων τοῦ ἦρος ἀνάγκη τὴν ἀπάλλαξιν γενέσθαι. ὅτι δ' ἂν τὰς ὥρας ταύτας ὑπερβάλλῃ νόσημα, εἰδέναι χρὴ ὡς ἐνιαύσιον αὐτὸ ἐσόμενον. καὶ τὸν ἰητρὸν οὕτω χρὴ ἰῆσθαι τὰ νοσήματα, ὡς ἑκάστου τουτέων ἰσχύοντος ἐν τῷ σώματι κατὰ τὴν ὥρην τὴν ἑωυτῷ κατὰ φύσιν οὖσαν μάλιστα.

al soluãtur. Vernorum morborum liberatio in autumnum expectanda est. Autumnales autem, ueris tempore liberentur necesse est. Hæc uero quisquis stata tempora superauerit, hunc fore annuũ scire oportet. Sic medicũ morbis mederi oportet, habita bene cuiusq; quod in corpore pro tempore & eius natura uiget, ratione.

Ταῦτα γνήσια οὐκ ἐστιν, ἀλλὰ προσκείμενα τῷ

Galenus non putat Hippocratis esse reliqua

να τῶν περὶ φύσιος ἀνθρώπου βιβλίων, ὡς Γαληνός φησι.

Εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ τάδε, πρὸς ἐκείνοισιν. ὅτι ὁκόσα πλησμονὴ τίκτει νοσήματα, κένωσις ἰῆται. ὁκόσα δὲ ἀπὸ κενώσιος γίνεται νοσήματα, πλησμονὴ ἰῆται. ὁκόσα δὲ ἀπὸ ταλαιπωρίης γίνεται, ἀνάπαυσις ἰῆται. ὁκόσα δ' ὑπ' ἀργίης τίκτεται, ταλαιπωρίη ἰῆται. τὸ δὲ ξύμπαν γνῶναι δὴ τὸν ἰητρόν. ἐναντίον ἵστασθαι τοῖσι καθεστεῶσι καὶ νουσήμασι, καὶ εἴδεσι, καὶ ὥρῃσι, καὶ ἡλικίῃσι, καὶ

qua quæ sequuntur.

In primisque præterea nõ ignorare debet, morbos qui ex impletione proficiscũtur, exinanitione curari: & e diuerso, qui euacuefactione proueniũt, sanari saturitate. Qui à labore, hos quiete: qui ex ocio, eos exercitatione cuinci. In summa oportet medicum scire obsistere instantibus, & morbis & formis & temporibus et ætatibus, &

τα συντείνοντα λύειν, καὶ τὰ λελυμένα συντείνειν. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸ κάμνον ἀναπαύοιτο. ἥτε ἴησις, τοῦτό μοι δοκέει εἶναι.

cōtenta laxare, & laxata cōtendere: tali nanq; modo morbi uitiū facillimè desistere poterit. Et hoc mihi sanatio esse uidetur.

OBSERVATIONES MORBORVM.

Αἱ δὲ νοῦσοι γίνονται, αἱ μὲν, ἀπὸ τῶν διαιτημάτων. αἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ὃ ἐσαγόμενοι ζῶμεν. τὴν δὲ διάγνωσιν χρὴ ἑκατέρων, ὧδε ποιέεσθαι. ὁκόταν μὲν ὑπὸ νοσήματος ἑνὸς πολλοὶ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τὴν αἰτίην χρὴ ἀνατιθέναι τουτέῳ, ὅ, τι κοινότατον ἐστι, καὶ μάλιστα αὐτέῳ πάντες χρεώμεθα. ἐστὶ δὲ τοῦτο ὃ ἀναπνέομεν.

Morbi alij à uictus genere, alij à spiritu quem trahentes uiuimus, prouenient. Sed de utrisq; hoc modo disceptari atque dijudicari oportet. Cum una ægritudine cō plures eodem homines tēpore corripiūtur, causam ad id reijcere debemus, quod maximè commune est, quoq; omnes utimur: id āutem spiritus est quem accipimus reddimusq;:

φανερὸν

φανερὸν γὰρ ἤδη, ὅτι τὰ διαιτήματα ἑκάστου ἡμῶν, οὐκ αἴτια ἐστιν, ὅτε ἅπτεται πάντων ἡ νοῦσος ἑξῆς, καὶ τῶν νεωτέρων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ὁμοίως. καὶ τῶν θωρησσομένων καὶ τῶν ὑδροποτεόντων. καὶ τῶν μάζαν ἐσθιόντων, καὶ τῶν ἄρτω σιτεόντων. καὶ τῶν πολλὰ ταλαιπωρούντων, καὶ τῶν ὀλίγα. οὐκ ἂν οὖν τά γε διαιτήματα αἴτια εἴη, ὁκόταν διαιτεύμενοι πάντας τρόπους οἱ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται ὑπὸ τῆς αὐτέης νόσου. ὁκόταν δ' αἱ νοῦσοι γίνωνται παντοδαπαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, δῆλον ὅτι τὰ διαιτήματα

reddimusq; : tunc, enim uictum nostrum nequaquàm in causa esse manifesto cõstat, cum morbus omnes pariter attingit, tam iuniores quàm seniores, tam fœminas quàm mares, tam temulẽtos quàm abstemios, tam qui ordeaceũ quàm qui triticeũ in cibatu sumunt panẽ, tam qui parum quàm qui multum laborant. Ergò non uictus rationi in causa ponendum est: cum homines quoquo uescẽdi modo utentes in eãdem incidunt ægrotationem. Cũ uerò eodẽ tempore diuersi morbi gignuntur, sine dubio uictus

ἐστιν αἴτια ἑκάστα ἑκάστοισι, καὶ τὴν θεραπείην χρὴ ποιέεσθαι ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τῆς νούσου, ὥσπερ μοι πέφρασται καὶ ἑτέρωθι, καὶ ἐκ τῶν διαιτημάτων μεταβάλλειν. δῆλον γὰρ ὅτι οἷσί γε χρῆσθαι εἴωθεν ὁ ἄνθρωπος διαιτήμασιν, οὐκ ἐπιτήδειά οἱ ἐστιν, ἢ πάντα, ἢ τὰ πλείω, ἢ ἕν γέ τι αὐτέων. ἃ δεῖ καταμαθόντα μεταβάλλειν. καὶ σκεψάμενον τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν, τήν τε ἡλικίην, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὴν ὥρην τοῦ ἔτεος, καὶ τῆς νούσου τὸν τρόπον, τὴν θεραπείην ποιέεσθαι. ποτὲ μὲν, ἀφαιρέοντα. ποτὲ δὲ, προστιθέντα. ὥσπερ μοι καὶ πάλαι εἴρηται

cuiusq; culpa est. Oportet itaq; remedia adhibere cũ morbi occasione, quemadmodũ à nobis alibi dictũ est, repugnando, tum etiã uictus genera mutando: quandoquidem cibos quibus homo uti solitus est, nequaq̃ aptos esse liquet, uel uniuersos uel plerosque uel unum eorum quempiã: quod cum didiceris inspecta tamẽ et cõsiderata, ut à me iam dudũ dictũ est, hominis natura, ætate, forma, & anni tempore, & morbi genere: debes uictum mutare & remedia facere, modo demẽdo, modo addendo: cum hoc ut omnem curationẽ tuam

siue

πρὸς ἑκάστας τῶν ἡλι-
κιέων, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ
τῶν ἰδεῶν, καὶ τῶν νό-
σων, ἔν τε τῇσι φαρμα-
κίῃσι προτρέπεσθαι καὶ
ἐν τοῖσι διαιτήμασιν.
ὁκόταν δὲ νοσήματος
ἑνὸς ἐπιδημίη καθεστή-
κῃ, δῆλον ὅτι οὐ τὰ δι-
αιτήματα τὰ αἴτιά ἐστιν,
ἀλλ' ὃ ἀναπνέομεν τοῦτο
αἴτιόν ἐστι. καὶ δῆλον ὅτι
τοῦτο νοσηρήν τινα ἀπό-
κρισιν ἔχον ἂν εἴη. τοῦ-
τον χρὴ τὸν χρόνον τὰς
παραινέσιας ποιέε-
σθαι τοῖσιν ἀνθρώποι-
σι, τοιάσδε τὰ μὲν δι-
αιτήματα μὴ μεταβάλ-
λειν, ὅτι γε οὐκ αἴτια
ἐστὶ τῆς νόσου. τὸ δὲ σῶ-
μα ὁρᾶν, ὅκως ἔσται ὡς ἀογκότατον καὶ ἀσθενέ-
στατον. τῶν σιτίων τε ἀφαιρέοντα, καὶ τῶν

siue uictũ ad cuiusq; æta
tis habitũ, tempora, for
mas, morbosq; dirigas.
Atqui si morbus unus
omnes promiscuè et uul
gò infestat, clarũ est nõ
uictum, sed quem trahi-
mus spiritum, in causa
esse, quippe qui morbi-
dam planè quandã ex-
cretionem habeat. Per-
petuum igitur est homi
nes per id temporis ad-
moneri, scilicet, ne uictũ
mutent qui morbi cau-
sa non existat: prospici-
ant ut corpus sit quàm
solidißimum atque atte
nuatißimum, cibis poti-
busq;

ποτῶν, οἷσιν εἰώθασι χρέεσθαι κατ' ὀλίγον. ἢν γὰρ μεταβάλλῃ ταχέως τὴν δίαιταν, κίνδυνος καὶ ἀπὸ τῆς μεταβολῆς νεώτερόν τι γίνεσθαι ἐν τῷ σώματι. ἀλλὰ χρὴ τοῖσι μὲν διαιτήμασιν οὕτω χρέεσθαι, ὅτε γε φαίνονται μηδὲν ἀδικέοντα τὸν ἄνθρωπον. τοῦ δὲ πνεύματος, ὅκως ἐλαχίστη ἡ ῥεῦσις ἐς τὸ σῶμα ἐσίοι, καὶ ὡς ξενωτάτη ἔσται προμηθέεσθαι. τῶν τε χωρίων τοὺς τόπους μεταβάλλοντα εἰς δύναμιν, ἐν οἷσιν ἂν ἡ νοῦσος καθεστήκει, καὶ τὰ σώματα λεπτύνοντα. οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα πολλοῦ τε καὶ πυκνοῦ πνεύματος χρήζοιεν οἱ ἄνθρωποι. ὁκόσα δὲ

τῶν

busq; quibus uti consueuerint, sensim demēdo, quia si festinātius uictus mutaretur, à mutatione periculum foret aliquid in corpore innouandi. Quare solito uictu utendum est, cū noxæ causa sit nulla hominis. Insuper ut quā paucißimus spiritus corpus ingrediatur, isq; ut maximè peregrinus sit prouidendū, tum loca in quibus morbus grassatur, quoad fieri potest, mutando, tum corpora attenuando: sic enim minimè multo ac dēso homines egeāt spiritu. Morbi

qui

τῶν νοσημάτων ἀπὸ τοῦ σώματος γίνεται τῶν μελέων τοῦ ἰσχυροτάτου, ταῦτα δεινότατά ἐστι. καὶ γὰρ ἢν αὐτοῦ μένῃ ἔνθα ἂν ἄρξηται, ἀνάγκη τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν μελέων πονεομένου, ἅπαν τὸ σῶμα πονέεσθαι. ἢν μὲν ἐπί τι τῶν ἀσθενεστέρων ἀφίκηται ἀπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου, χαλεπαὶ αἱ ἀπολύσιες γίνονται. ὁκόσα δ' ἂν ἀπὸ τῶν ἀσθενεστέρων ἐπὶ τὰ ἰσχυρότερα ἔλθοι, εὐλυτώτερά ἐστιν. ὑπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος ἀπαλλάσσεται ῥηιδίως τὰ ἐπιρρέοντα. αἱ παχύταται δὲ τῶν φλεβῶν, ὧδε πεφύκασι.

qui à corporis membrorum ualidißimo proficiſcũtur, grauißimi ſunt, atq; ſi ibi ubi cœpti ſunt, manſerint, neceſſe eſt ualidißimo membrorũ laborãte totum corpus laborare. Sin aũt ab imbecilliorib. ſe in ualidiſſima inſinuauerint, facilius abſoluuntur: quia ui facilè uindicantur quæ influunt.

DE

Τέσσαρα

DE VENARVM NATVRA.

Τέσαρα ζεύγεά ἐσιν ἐν τῷ σώματι. καὶ ἓν μὲν αὐτέων, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὄπισθεν διὰ τοῦ αὐχένος, ἔξωθεν παρὰ τὴν ῥάχιν, ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν παρὰ τὰ ἰσχία ἀφικνέεται, καὶ ἐς τὰ σκέλεα. ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων καὶ τῶν σφυρῶν τὰ ἔξω καὶ ἐς τοὺς πόδας διήκει. δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας τὰς περὶ τῶν ἀλγημάτων τῶν ἐν τῷ νώτῳ καὶ τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἀπὸ τῶν ἰγνύων ποιέεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔξωθεν. αἱ δ' ἕτεραι φλέβες. ἔχουσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰ οὔατα, διὰ τοῦ αὐχένος, αἱ σφαγίτιδες καλεόμεναι, εἴσωθεν

Venæ corporis craßiores ad hūc modū oriūtur, quatuor paria sunt. Primū quod ab occipite tēdit per ceruicem summa perreptās latera spinæ, ad clunes & crura: deinde p tibias & malleolos exteriores ad pedes: quam ob rem doloribus dorsi et coxarum, de poplitib, malleis'ue exteris sanguinē mitti solitū est. Secundū uenarū par, de capite circū aures per ceruicē, iugulariæ dictæ sunt: intus propter

παρὰ

παρὰ τὴν ῥάχιν ἑκατέρωθεν φέρονται παρὰ τὰς ψόας ἐς τοὺς ὄρχιας καὶ ἐς τοὺς μηρούς. καὶ διὰ τῶν ἰγνύων, ἐκ τοῦ ἔσωθεν μέρεος. ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων παρὰ τὰ σφυρὰ ἔσωθεν. καὶ ἐς τοὺς πόδας. δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας, πρὸς τὰς ὀδύνας ποιέεσθαι, τὰς ἀπὸ τῶν ψοῶν καὶ τῶν ὀρχίων ἀπὸ τῶν ἰγνύων καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔσωθεν. αἱ δὲ τρίται φλέβες, ἐκ τῶν κροτάφων διὰ τοῦ αὐχένος, ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας. ἔπειτα συμφέρονται ἐς τὸν πλεύμονα, καὶ ἀφικνέονται. ἡ μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν, ἐς τὰ ἀριστερά, ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, ἐς

propter spinam & lumbos ad testes & fæmora perfertur, atque per poplites & tibias propter interiores malleolos ad pedes. Quapropter doloribus lumborum & testium sanguinem poplitibus aut malleolis mittimus interioribus. Tertium par uenarũ, à temporibus per ceruicem sub scapulis porrigitur ad pulmones, & altera de parte dextra in sinistram pergens mammam subit, et ad lienem renemq; descẽdit: altera de sinistra

ἐς τὰ δεξιὰ. καὶ ἡ μὲν δεξιὴ, ἀφικνέεται ἐκ τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τὸν μαζὸν, καὶ ἐς τὸν σπλῆνα, καὶ ἐς τὸν νεφρόν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, ἐς τὰ δεξιὰ, ἐκ τοῦ πλεύμονος, ὑπὸ τὸν μαζὸν. καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, καὶ τὸν νεφρόν. τελευτῶσι δὲ εἰς τὸν ἀρχὸν, αὗται ἑκάτεραι. αἱ δὲ τέταρται φλέβες, ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ὑπὸ τὸν αὐχένα καὶ τὰς κληῖδας. ἔπειτα ὑπὲρ τῶν βραχιόνων, ἄνωθεν εἰς τὰς ξυγκαμπὰς. ἔπειτα δὲ διὰ τῶν πηχέων καὶ τῶν χειρῶν ἄνωθεν, καὶ ἐπὶ τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς δακτύλους.

in dextram procedens à pulmonibus mãmam ſubit, mox iecur petit et renem: utraq; poſtremò ad podicem deſinit.

Quartum par à ſincipite, de ſede oculorũ per ceruices ad humerorũ clauiculas deuenit, unde per lacertos ad agilem, mox per cubitos ad uolã & digitos, unde

δακτύλους. ἔπειτα ἀπὸ τῶν δακτύλων πάλιν διὰ τῶν πήχεων καὶ τῶν χειρῶν ἄνωθεν εἰς τὰς ξυγκαμπάς. καὶ διὰ τῶν βραχιόνων τοῦ κάθωθεν μέρεος, εἰς τὰς μασχάλας. καὶ ἀπὸ τῶν πλευρέων ἄνωθεν, ἡ μὲν, εἰς τὸν σπλῆνα ἀφικνέεται. ἡ δὲ, εἰς τὸ ἧπαρ. ἔπειτα ὑπὲρ τῆς γαστρὸς ἐς τὸ αἰδοῖον τελευτῶσιν ἀμφότεραι. καὶ αἱ μὲν παχύταται τῶν φλεβῶν, ὧδε ἔχουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ἀπὸ τῆς κοιλίης φλέβες, ἀνὰ τὸ σῶμα πάμπολλαί τε καὶ παντοῖαι. καὶ δι' ὧν ἡ τροφὴ ἐν τῷ σώματι ἔρχεται. φέρουσι δὲ ἀπὸ τῶν παχέων φλεβῶν εἰς τὴν κοιλίην

unde intus remeans ad alas propaginẽ mittit, quæ summas costas perreptat, dũ altera ad lienẽ, altera ad iecur perueniat: deinde utraque eminens per uentrem ad genitale desinit: ita uenæ crassiores habẽt. Procedunt quoq; à uentriculo per corpus aliæ permultæ & uariæ uenulæ ramulorũ modo, per quas alimentũ corpori trãsmittitur, quod à crassis uenis & interiorib. & extimis ferũt uentriculo, & reliquo corpori

καὶ

καὶ εἰς τὸ ἄλλο σῶμα, καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω καὶ ἀπὸ τῶν εἴσω καὶ εἰς ἀλλήλας διδόασιν, αἵ τε εἴσωθεν ἔξω. καὶ αἱ ἔξωθεν εἴσω. τὰς οὖν φλεβοτομίας δεῖ ποιέεσθαι, κατὰ τουτέους τοὺς λόγους. ἐπιτηδεύειν δὲ χρὴ τὰς τομὰς, ὡς προσωτάτω τέμνειν ἀπὸ τῶν χωρίων, ἔνθα ἂν αἱ ὀδύναι μεμαθήκασι γίνεσθαι, καὶ τὸ αἷμα συλλέγεσθαι. οὕτως γὰρ ἂν ἥτε μεταβολὴ ἥκιστα μεγάλη γίνοιτο ἐξαπίνης. καὶ τὸ ἔθος μεταστήσαις ἂν, ὥστε μηκέτι εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον ξυλλέγεσθαι. ὁκόσοι πτύον πολλὸν πτύουσιν, ἄτερ πυρετοῦ ἐόντες, καὶ ὁκόσοισιν ὑπὸ τὸ

οὖρον

corpori sibiq; inuicem subministrant, internæ & externæ internis.

Quam ob rem has mittēdi sanguinis rationes seruare aptißimum est. Operæq; preciū est, ut cultellus quàm longißime à loco ubi dolor esse & sanguis cogi didicit, adigatur. quia tali modo haud magna repēte mutatio fieret & cōsuetudo remoueretur eodē amplius coëundi. Omnibus q aut febre integri multū puris excreāt, aut dolore uacui sedimentū

urinæ

οὖρον πύον ὑφίσαται πολλόν, ἄτερ ὀδύνης ἐούσης. καὶ ὁκόσοισι τὰ ὑποχωρήματα, αἱματώδεα, ὥσπερ ἐν τῇσι δυσεντερίῃσι καὶ χρόνια ἃ νέοισιν ἐοῦσι, πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων, καὶ γεραιτέροισι τουτέοισι, πᾶσιν ἀπὸ τοῦ αὐτέου τὰ νοσήματα γίνεται. ἀνάγκη γὰρ τουτέους, ταλαιπώρους τε γενέσθαι καὶ φιλοπόνους τῷ σώματι, καὶ ἐργάτας νεανίσκους ἐόντας. ἔπειτα δὲ ἐξανεθέντας τῶν πόνων, σαρκωθῆναι μαλθακῇ σαρκὶ, καὶ πουλὺ διαφέρουσι τῆς προτέρης. καὶ πολλὸν, διακεκριμένον ἔχειν τὸ σῶμα, τό, τε προϋπάρχον

urinæ admodum purulentū, aut stercora cruenta, sicut in torminib. & diuturna habēt: qualia esse solent iuuenibus quinq; & triginta annos natis, & hominibus etiā grandiore æuo: his omnibus eadem illa res morbi causa existit.

Quapropter eos exercitationibus atque corporis laboribus deditos esse oportet, ac ne operariorum quidem labores in adolescentia subterfugere, deinde laborib. remißis, corpus implendū est molli carne, & à priore multū differente

R καὶ

καὶ τὸ ὑπερτραφὲν ὥστε μὴ ὁμονοεῖν. ὁκόταν οὖν νόσημά τι καταλάβῃ τοὺς οὕτω διακειμένους, τὸ μὲν πρῆγμα διαφεύγουσιν. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν νοῦσον, χρόνῳ τήκεται τὸ σῶμα, καὶ ῥέει διὰ τῶν φλεβῶν, ᾗ ἂν εὐρυχωρίη μάλιστα τύχοι, ἰχωροειδές. ἢν μὲν οὖν ὁρμήσῃ ἐς τὴν κοιλίην τὴν κάτω, σχεδὸν οἷόν περ ἐν τῷ σώματι ἐνείη, τοιοῦτον καὶ τὸ διαχώρημα γίνεται. ἅτε γὰρ τῆς ὁδοῦ κατάντεος ἐούσης, οὐχ ἵσταται πολλὸν χρόνον ἐν τῷ ἐντέρῳ. ὁκόσοισι δὲ ἂν ἐς τὸ στῆθος ἀποῤῥυῇ, ὑπόπυοι γίνονται. ἅτε γὰρ καθάρσιος ἀνάντεος ἐούσης καὶ χρό-

rẽte, ita ut adeptũ et aduẽticiũ corpus à superiore et uernaculo discriminis habeat multũ. Si q igitur ita affecti quandoq; in ægrotationẽ inciderint, q̃ primum euadunt: sed post à morbo, subinde tẽporis curriculo corpus liquatur, & ad sanici effigiẽ per uenas, quæ latissimæ & puiæ sunt, diffluit. Quòd si ad inferiorẽ uẽtriculũ cite ruit tale fermè quale intus erat, foras mittitur per meatus secessũ. qppe q utpote uia decliui & lubrica, haud diu in intestino detineatur. Quibus in pectus destillarit, suppuratione infestantur: quia diutius in pectore sedens cum ueluti acclini expurgatione

νον ἐναυλιζόμενον πυ-
λὺν ἐν τῷ στήθει, κατα
σήπεται, καὶ γίνεται
πυώδες. ὁκόσοισι δὲ
ἂν ἐς τὴν κύστιν ἐξε-
ρεύγηται, ὑπὸ τῆς θερ
μότητος τῆς χωρίου τού-
του καὶ θερμὸν καὶ λευ
κὸν γίνεται, καὶ διακ-
ρίνεται. καὶ τὸ μὲν
ἀραιότατον, ἐφίσαται
ἄνω. τὸ δὲ παχύτα-
τον, κάτω. ὃ δὴ πύον
καλέεται. γίνονται δὲ
καὶ οἱ λίθοι τοῖσι παι
δίοισι διὰ τὴν θερμό
τητα τοῦ χωρίου τού-
του, καὶ τοῦ ὅλου σώ
ματος. τοῖσι δὲ ἀν-
δράσιν οὐ γίνονται λί
θοι, διὰ τὴν ψυχρότη
τα τοῦ σώματος. εὖ γὰρ χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ ἄν
θρωπος, τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων, θερμότατός ἐστιν

sursum uersus difficul-
ter eijciatur: marcescit
& suppurat. Si ad uesi
cam eruperit, à loci ca-
lore calefit, album red-
ditur, secernitur ac rare
fit, rarefactumq; desuper
fluitat, pars crassa sub-
sidet, quæ pus dicitur.
Ideoq; pueris calculi cõ
crescunt, ob eius loci &
reliqui corporis calidi-
tatẽ: quod usu uiris ne-
quaquã uenit, propter
corporis frigiditatem.
Non alienũ est scire, ho
minem prima die suprà
quã possit esse calidissi-
mum,

κὐτὸς ἑωυτοῦ. τῇ δ' ὑστάτῃ, ψυχρότατος. ἀνάγκη γὰρ αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα πρὸς βίην θερμὸν εἶναι. ὁκόταν δὲ ἄρχηται μαραίνεσθαι τὸ σῶμα, καταῤῥέον πρὸς εὐπέτειαν, ψυχρότερον γίνεται κατὰ τοῦτέων τὸν λόγον. ὁκόσον τουτέων τῶν ἡμερέων τὴν πρώτην πλεῖστον αὔξεται ὁ ἄνθρωπος, τοσοῦτον θερμότερος γίνεται. καὶ τῇ ὑστάτῃ τῶν ἡμερέων, ὅσον πλεῖστον καταμαραίνεται, τοσοῦτον ἀνάγκη ψυχρότερον εἶναι. ὑγιέες δὲ γίνονται αὐτόματοι, οἱ οὕτως διακείμενοι. πλεῖστοι μὲν ἐν τῇ ὥρῃ, ἣν

mum, nouißima autem frigidißimum: necesse enim est calere corpus quod adolescit, & ad uires incrementumq; tendit: ediuerso illud supra modũ, frigere, quod cœperit aboleri & tanquã maturum ac uietum atque caducum in ruinam præceps festinare. Atq; hac ratione homo prima die quanto maximũ suscipiat incrementum, eò magis calescit: sic extrema, quanto plurimũ uitalis roboris detrahitur, tãto frigidiorẽ esse necesse est. Ex illis aut q prædicto modo affecti sunt, plerisq; spõte sua, si tem-

ἢν ἄρξωνται τήκεσθαι πέντε καὶ τεσσαρακοντήμεροι. ὁκόσοι δ᾽ ἂν τὴν ὥρην ταύτην ὑπερβάλλωσιν, ἐνιαυτῷ αὐτόματοι ὑγιέες γίνονται, ἢν μή τι ἄλλο κακουργεῖται ὁ ἄνθρωπος. ὁκόσα τῶν νοσημάτων ἐξ ὀλίγου γίνεται, καὶ ὁκόσων αἱ προφάσιες εὔγνωστοι, ταῦτα δὲ ἀσφαλέστατά ἐστι προσαγορεύεσθαι. τὴν δὲ ἴησιν χρὴ ποιέεσθαι αὐτέων ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τῆς νόσου. οὕτω γὰρ ἂν λύοιτο τὸ τὴν νοῦσον παρασχὸν ἐν τῷ σώματι.

si tēpestiuè, scilicet quinto et quadragesimo die liquari cœperint, sanescunt. Sin autē eam dierum metam præterierint, per se annum conualescūt, nisi uerò quapiam alia re homo offendatur. Morbos qui sensim oriūtur & quorum causæ cognitu faciles existunt, tutißimos appellare licet. Quare præsentißima curatio, si quāprimū morbi causæ occurratur: qua sublata morbus absq; negocio discedit.

DE VRINIS.

ὁκόσοισι ψαμμώδεα ὑφίσταται, ἢ πῶροι ἐν

QVIBVS IN urina ad arenularum similitudinem aliquid subsidit, seu pori, id est,

τοῖσιν οὔροισι, τουτέοισι τὴν ἀρχὴν φύματα ἐγγένετο πρὸς τῇ φλεβὶ τῇ παχείῃ, καὶ διεπύησεν. ἔπειτα δὲ ἅτε οὐ ταχέως ἐκραγέντων τῶν φυμάτων, πῶροι συνετράφησαν ἐκ τοῦ πύου, οἵτινες ἔξω θλίβονται διὰ τῆς φλεβός, σὺν τῷ οὔρῳ ἐς τὴν κύστιν. ὁκόσοισι δὲ αἱματώδεα ᾖ τὰ οὐρήματα, τουτέοισιν αἱ φλέβες πεπονήκασιν. ὁκόσοισι δὲ ἐν τῷ οὐρήματι παχεῖ ἐόντι, σαρκία μικρὰ τριχοειδέα συνέρχεται, ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν νεφρῶν, εἰδέναι χρὴ ἐόντα καὶ ἀπὸ ἀρθριτικῶν. ὁκόσοισι δὲ καθαρὸν τὸ οὖρον, ἄλλοτε, καὶ ἄλλοτε, ὁκοῖον δὲ πίτυρα ἐπιφέρε-

tophi lapilli, his tubercula ad craſſam uenam enata ſunt, atque ſuppuruerunt: deinde cum ea haud ita cito erūperentur, pori deuoluti ex pure per uenam, ſimul cū urina in ueſicā extrudūtur. Si urinæ cruētæ ſūt, in uenis uitiū eſt. Si urina quæ craſſa eſt, habuerit ad effigiē capillamēti carūculas admodū minutas, ſigno eſt uitium eſſe in renib. et articularibus. Si pura & in ſumma urina ueluti ſurfures huc illucq́; innatēt, ſcire

ἐπιφέρεται ἐν τῷ οὐρήματι, τούτων ἡ κύστις ψωριᾷ.

scire licet uesicæ scabiē subesse.

DE FEBRIBVS.

Οἱ πλεῖστοι τῶν πυρετῶν, γίνονται ἀπὸ χολῆς, εἴδεα δὲ σφέων εἰσὶ τέσσαρα, χωρὶς τῶν ἐν τῇσιν ὀδύνῃσι γινομένων, τῇσιν ἀποκεκριμένῃσιν. ὀνόματα δὲ αὐτέοισιν ἐστὶ, ξύνοχος. ἀμφημερινός. τριταῖος. τεταρταῖος. ὁ μὲν οὖν ξύνοχος καλεόμενος, γίνεται ἀπὸ πλείστης χολῆς καὶ ἀκρητεστάτης. καὶ τὰς κρίσιας ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ποιέεται. τὸ γὰρ σῶμα, οὐ διαψυχόμενον οὐδένα χρόνον, συντήκεται ταχέως,

Magna ex parte febres à bile sunt: genera earū quatuor sunt, absque illis quæ doloribus eueniunt. Nuncupantur autem, continens, quotidiana, tertiana, quartana. Continens, à copiosissima atque meracissima bile prouenit, & perquàm breui iudicatur: quoniam corpus à uehementi calore serue factum, dum nullo temporis interuallo refrigescit, celeriter soluitur

ἅτε ὑπὸ πολλοῦ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον. ὁ δὲ ἀμφημερινὸς μετὰ τὸν ξύνοχον, ἀπὸ πλείστης χολῆς γίνεται, καὶ ἀπαλλάσσεται τάχιστα τῶν ἄλλων. μακρότερος δέ ἐστι τοῦ ξυνόχου, ὁκόσῳ ἀπὸ ἐλάσσονος γίνεται χολῆς, καὶ ὅτι ἔχει ἀνάπαυσιν τὸ σῶμα, ἐν δὲ τῷ ξυνόχῳ οὐκ ἀναπαύεται οὐδένα χρόνον. ὁ δὲ τριταῖος, μακρότερός ἐστι τοῦ ἀμφημερινοῦ, καὶ ἀπὸ χολῆς ἐλάσσονος γίνεται. ὁκόσῳ δὲ πλείονα χρόνον ἐν τῷ τριταίῳ ἢ τῷ ἀμφημερινῷ, τὸ σῶμα διαναπαύεται, τοσούτῳ χρονιώτερος οὗτος ὁ πυρετὸς τοῦ ἀμφημερινοῦ ἐστιν. οἱ δὲ τεταρταῖοι, τὰ

& absumitur. Quotidiana, secundum continentem à largißima bile est, & ex omnibus alijs citißimè euincitur. longior est continente, quo pauciore ex bile uenit: tũ quia corpus propter intermißionem requiescit: in cõtinente autem nullo unquã tẽpore quietẽ habet, quia nulla fit intercapedo. Tertiana, diuturnior est ꝙ quotidiana, à minore bile accedit. quãto plus in tertiana quàm in quotidiana corpus reqescit, tãto diuturnior est, quã quotidiana. Quartana alioquin

μὲν

μὲν ἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. χρονιώτεροι δὲ μάλα τῶν τριταίων εἰσίν. ὁκόσῳ ἔλαττον θερμοῦ μετέχουσι χολῆς, τῆς τὴν θερμασίην παρεχούσης, τοῦ τε διαψύχεσθαι τὸ σῶμα, πλεῖον μετέχουσι. προσγίνεται δὲ αὐτέοισιν, ἀπὸ μελαίνης χολῆς, τὸ περιοσὸν τοῦτο καὶ δυσαπάλλακτον. μέλαινα γὰρ χολὴ τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων χυμῶν, γλισχρότατον, καὶ τὰς ἕδρας χρονιωτάτας πεποίηται. γνώσῃ δὲ ἐν τῷδε, ὅτι οἱ τεταρταῖοι πυρετοὶ μετέχουσι τοῦ μελαγχολικοῦ. φθινοπώρου γὰρ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι ἁλίσκονται ὑπὸ τῶν τεταρ-

alioquin pari ratiõe longè diuturnior tertianis est: tum quia minus bilis habens æstũ afferentis, tum quia corpus amplius refrigescit, quod ab atra bile id superãtis materiæ ꝓficiscitur ac difficulter euellitur. Nã cum ea inter omnes corporis humores lentißima et glutinotißima sit: diuturniores sedes constituit. Qđ autẽ febres quartanæ, atræ bilis participes sint, hac re tibi patebit ꝙ homines autũnali potißimũ tempore, &

ταίων. καὶ ἐν τῇ ἡλικίῃ, ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων, ἕως τῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα. ὅτι καὶ ἡ ἡλικίη ὑπὸ μελαίνης χολῆς κατέχεται μάλιστα πασέων τῶν ἡλικιῶν, ἥτε φθινοπωρινὴ ὥρη μάλιστα πασέων τῶν ὡρέων ἐπιτηδειοτάτη. ὁκόσοι δ' ἂν ἁλῶσιν ἔξω τῆς ὥρης ταύτης, καὶ τῆς ἡλικίης, ὑπὸ τεταρταίου, εὖ χρὴ εἰδέναι μὴ χρόνιον ἐσόμενον τὸν πυρετὸν, ἢν μὴ ἄλλο τι κακουργῆται ὁ ἄνθρωπος.

ΤΕΛΟΣ.

re, & in ætate uigintiquinq; annorum usq; ad quadragesimũ quintum annũ, quæ ex omnib. ætatibus: maximè atra bile detinetur, corripiuntur quartanis, quib. autũnus inter omnia alia anni tẽpora expositissimus est. Quos igitur ultra citráue id tẽpus ac eam ætatẽ quartana accesserit, pro cõperto habere debes hãc febrem minimè diurturnam fore, nisi quid aliud homini officiat.

FINIS.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

Κῴου περὶ διαίτης ὀξέων βιβλίον πρῶτον.

Οἱ ξυγγράψαντες τὰς κνιδίας καλεομένας γνώμας, ὁκοῖα μὲν πάσχουσιν οἱ κάμνοντες ἐν ἑκάστοισι τῶν νοσημάτων, ὀρθῶς ἔγραψαν, καὶ ὁκοίως ἔνια ἀπέβαινεν αὐτέων, καὶ ἄχρι μὲν τουτέων καὶ μὴ ἰητρὸς ἂν δύναιτο ὀρθῶς ξυγγράψαι, εἰ εὖ παρὰ τῶν καμνόντων ἑκάστου πύθοιτο, ὁκοῖα πάσχουσιν. ὁκόσα

HIPPOCRATIS

Coi de ratiõe uictus in morbis acutis, seu de ptisana, liber primus, Guilielmo Copo Basiliensi interprete.

QVI Gnidias sententias, posteritati literis prodiderunt, quãuis in singulis morbis et affectus et accidẽtia quædam ægrorũ rectè quidẽ illi scripserint, tamẽ ea dũtaxat attigerunt, quæ nullo ferè negocio scriberet is quoque, qui medicinam non didicit, si laborantem accuratè super singulis affectionib. interrogaret,

ὁκόσα δὲ προκαταμαθεῖν χρὴ τὸν ἰητρὸν μὴ λέγοντος τοῦ κάμνοντος, τουτέων τὰ πολλὰ παρεῖται, ἄλλα ἐν ἄλλοισι, καὶ ἐπίκαιρα ἔνια ἐόντα, ἐς τέκμαρσιν. ὁκόταν δὲ ἐς τέκμαρσιν λέγηται ὡς χρὴ ἕκαστα ἰητρεύειν ἐν τουτέοισι, πολλὰ ἑτέρως γινώσκω, ἢ ὡς ἐκεῖνοι ἐπεξῄεσαν. καὶ οὐ μόνον διὰ τοῦτο οὐκ ἐπαινέω, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ὀλίγοισι τὸν ἀριθμὸν τοῖσιν ἀκέεσιν ἐχρέοντο. τὰ γὰρ πλεῖστα, αὐτέοισιν εἴρηται, πλὴν τῶν ὀξειῶν νούσων, φάρμακα ἐλατήρια διδόναι, καὶ ὀῤῥὸν, καὶ γάλα ἐς τὴν ὥρην πιπίσκειν. ἦν μὲν οὖν ταῦτα [illegible] ἀγαθὰ.

quippe multa, quæ non referente ægro, medicũ prænoſcere neceſſe eſt, prætericrunt. Atq; in alijs quidem alia, quorũ nõnulla nõ mediocrẽ ad coniecturas cõmoditatẽ habere uidentur. Igitur de his quæ uel ad coniecturã, uel ad curationis rationẽ pertinent, equidem lõgè aliter atq; illi enarrauerũt, ſentiendũ puto. Quapropter eos haudquaq̃ laudauero, idq; nõ ſolũ ob hãc cauſam: uerũ etiã q̄ paucis admodũ medicamentis uſi ſunt. Nam præter ea quæ de acutis morbis præcipiũt, hæc dũtaxat tradiderunt, elaterium, ſerum, & lactis ſuo tempore potionem. Quæ ſi

ἀγαθὰ ἦν καὶ ἁρμόζοντα τοῖσι νουσήμασιν ἐφ' οἷσι παρῄνεον διδόναι, πολὺ ἂν ἀξιώτερα ἐπαίνου ἦν ὅτι ὀλίγα ἐόντα αὐτάρκεά ἐστι. νῦν δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. οἱ μέντοι ὕστερον ἐπιδιασκευάσαντες ἰητρικώτερον δή τι ἐπῆλθον περὶ τῶν προσοιστέων ἑκάστοισιν. ἀτὰρ οὐδὲ περὶ διαίτης οἱ ἀρχαῖοι ξυνέγραψαν οὐδὲν ἄξιον λόγου, καίτοι μέγα τοῦτο παρῆκαν. τὰς μέντοι πολυτροπίας τὰς ἐν ἑκάστῃσι τῶν νούσων, καὶ τὴν πολυσχιδίην αὐτέων, οὐκ ἠγνόουν ἔνιοι. τοὺς δὲ ἀριθμοὺς ἑκάστου τῶν νουσημάτων σάφα φράζειν ἐθέλοντες, οὐκ ὀρθῶς

ſatis efficacia ad morborũ curationẽ eſſent, ipſi ſumma laude fuiſſet extollendi, utpote q̃ pauca admodũ, ſed quib. nihil deeſſet, præſcripſiſſent. Id uerò lõgè abeſt à ueritate. Proinde poſteriores, ſuſcepto corrigẽdi munere, medica magis uia, ea quæ ſingulis exhibẽda ſunt, inſtituere tẽtauerunt. Etenim de uictus ratione, ueteres nihil penè ſcripſerũt, ſed hãc partẽ haudquaquã contẽnendã præteriјſſe uidẽtur, quãuis nõnulli ſingulorum morborum uarietates, multifidosq́; ipſorũ modos non ignorarent. Quinetiã in hoc peccauerunt, q̃ omnium morborũ numerũ mani

θῶς ἐγράψαν. μὴ γὰρ τὸ οὐκ εὐαρίθμητον εἴη, εἰ τουτέῳ τις σημαίνει- ται τὴν τῶν καμνόντων νοῦσον, τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέ- ρου διαφέρειν τι. καὶ μὴ τωὐτὸ νόσημα δοκέειν εἶναι, ἢν μὴ τωὐτὸ ὄνομα ἔχῃ. ἐμοὶ δ' ἁνδάνει μὲν ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ προ- σέχειν τὸν νόον. καὶ γὰρ ὁκόσα ἔργα δίηκει κα- λῶς, ἕκαστα χρὴ ποιέ- ειν καὶ ὀρθῶς. καὶ ὁκόσα ταχέως ἔργα, ταχέως. καὶ ὁκόσα καθαρίως, κα- θαρίως. καὶ ὁκόσα ἀ- νωδύνως διαχειρίζε- σθαι, ὡς ἀνωδυνώτατα ποιέειν. καὶ τ' ἄλλα πάν- τα τὰ τοιουτότροπα διαφερόντως τῶν πέ- λας, ἐπὶ τὸ βέλτιον ποιέειν χρή. μάλιστα

feste deprehendere co- nati sunt : id uerò per- difficilè est, si inde con- iecturam feceris, quòd morbi inter se differũt, nullusq; sit idẽ morbus, nisi idẽ quoq; nomẽ sor tiatur. Mihi uerò pla- cuit uniuersæ huic arti sic mentem adhibere, ut enarrata in ipsa singula officia, probè perfician tur, & quæ celeritatem desyderãt, celeriter, & quæ puritatẽ, pure: & quib: dolor accedere nõ debet, ea iucundißimè tractentur, ac reliqua id genus omnia secundum hunc modũ, qui à proxi mo illo planè abhorret, in meliorem formam re digantur. Quocirca illum

δ' ἂν ἐπαινέσαιμι ἰητρὸν, ὅς τις ἐν τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασιν, ἃ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων κτείνει, ἐν τουτέοισι διαφέρων τι τῶν ἄλλων εἴη ἐπὶ τὸ βέλτιον. ἔστι δὲ ταῦτα ὀξέα, ὁκοῖα ὠνόμασαν οἱ ἀρχαῖοι, πλευρῖτιν, καὶ περιπλευμονίην, καὶ φρενῖτιν, καὶ λήθαργον, καὶ καῦσον, καὶ τ' ἄλλα νοσήματα, ὁκόσα τουτέων ἐχόμενά ἐστιν, ὧν οἱ πυρετοὶ τὸ ἐπίπαν ξυνεχέες ὄντες, κτείνουσιν. ὅταν γὰρ μὴ λοιμώδεος νόσου τρόπος τις κοινὸς ἐπιδημήσῃ, ἀλλὰ σποράδες ἔωσιν αἱ νόσοι καὶ μὴ παραπλήσιοι, ὑπὸ τουτέων τῶν νουσημάτων

ἀποθνή

illum medicũ in primis laudandum putauerim, qui in acutis morbis, ea quæ plures enecare solẽt, lõgè diuersa ab alijs ratione, in melius commutare potest. Igitur hi sunt acuti morbi, quos ueteres uocauerunt costalem, peripneumoniam, insaniam, lethargum, ardorem, & si qui alij illos sequantur, inter quos omnino febres continuæ ægrum interficiunt. Quum enim nullum commune pestilẽtis morbi genus grassatur, sed dispersi dissimilesq; fuerint morbi,

ij magis

ἀποθνήσκουσι μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν ξυμπάντων. οἱ μὲν οὖν ἰδιῶται, οὐ κάρτα γινώσκουσι τοὺς εἰς ταῦτα διαφέροντας τῶν πέλας, ἑτεροίων τε μᾶλλον ἰημάτων ἐπαινέται ἢ ψέκται εἰσίν. ἔπειτα μέγα σημεῖον τόδε, ὅτι οἱ μὲν δημόται, ἀξυνετώτατοι αὐτοὶ ἑωυτῶν περὶ τουτέων τῶν νουσημάτων εἰσίν, ὥστε μελετητέα εἶναι. οἱ γὰρ μὴ ἰητροί, ἰητροὶ δοκέουσιν εἶναι μάλιστα διὰ ταύτας τὰς νούσους. ῥηΐδιον γὰρ τὰ ὀνόματα ἐκμανθάνειν ὁκοῖα νενόμισται προσφέρεσθαι πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα κάμνοντας. ἢν γὰρ ὀνομάσι τις πτισάνης

ij magis quã reliqui omnes hominẽ perimere solẽt. Idiotæ uerò, quod ad huiusmodi morbos pertinet, sicut nequeũt quantum quisq; à proximo differat, discernere. Ita modo has, modo illas curationis formas, aut laudant, aut uituperant. Cuius rei haud mediocre indiciũ est, quòd horũ morborũ curandi rationem populares, ut pote rudes, omnino ignorãt: medicos enim arbitrãtur esse eos q medici non sunt, maximè ubi dictorũ morborũ genus aliquod inciderit: facilè enim est apud ægros nomina usu cõprobata pferre: quippe si aut ptisane

σάνης χυλὸν, ἢ οἶνον τοῖον, ἢ τοῖον, ἢ καὶ μελίκρητον, ἅπαντα τοῖσι δημότῃσι δοκέουσιν ἠητροὶ ταῦτα λέγειν, οἵ τε βελτίους, καὶ οἱ χείρους. τὰ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἐν τουτέοισι δὴ, καὶ πάνυ μέγα διαφέρουσιν ἕτεροι ἑτέρων. δοκέει δέ μοι ἄξια γραφῆς εἶναι ταῦτα μάλιστα. ὁκόσα τε ἀκαταμάθητά ἐστι τοῖσιν ἰητροῖσιν, ἐπίκαιρα ἐόντα εἰδέναι, καὶ ὁκόσα μεγάλας ὠφελείας φέρει, ἢ μεγάλας βλάβας. ἀκαταμάθητα μὲν οὖν, τάδε ἐστί. διὰ τί ἄρα ἐν τοῖσιν ὀξείῃσι νούσοισιν, οἱ μὲν τῶν ἰητρῶν, ἅπαντα τὸν αἰῶνα διατε-

ſanæ cremorem, aut uinum aliquod, aut aquã mulſam quis nominauerit, uulgares hæc eadem apud medicos, tũ præſtantiores, tum deteriores ſine ullo diſcrimine in uſum uenire exiſtimant. uerum ecõtrario res ſeſe habet: nam longo interuallo, quantum ad iam propoſita attinet, inter ſe diſsident. Igitur ſcribere aggredior, in primis ea, quæ quãuis ſcitu utilia ſint, tamẽ à medicis ignorantur, deinde ea quoque quæ magnopere uel iuuare, uel lædere cõſueuerũt. Quæ ignorãtur hæc ferè ſunt. Cur alij quidem medici nõ colatam

διατελέουσι πτισάνας διδόντες ἀδιηθήτους, καὶ νομίζουσιν ὀρθῶς ἰητρεύειν. οἱ δέ τινες, περὶ παντὸς ποιοῦνται, ὅκως κριθὴν μηδεμίην καταπίῃ ὁ κάμνων. μεγάλην γὰρ βλάβην ἡγεῦνται εἶναι, ἀλλὰ δι' ὀθονίου διηθέοντες τὸν χυλὸν, διδόασιν. οἱ δέ τινες αὐτέων, οὔτ' ἂν πτισάνην παχείην δοῖεν, οὔτε χυλόν. οἱ μὲν, μέχρις ἂν ἑβδομαῖος γένηται ὁ κάμνων. οἱ δὲ καὶ διὰ τέλεος ἄχρις ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος. μάλα μὲν οὖν οὐδὲ προβάλλεσθαι τὰ τοιαῦτα ζητήματα εἰθισμένοι εἰσὶν οἱ ἰητροί· ἴσως δὲ οὐδὲ προβαλλόμενα εὑρίσκεται, καί

τοι

ptisanā perpetuo exhibentes, minimè se errare putāt: alij uerò omnino præcipiūt, ut ne hordeum quidem ullum laborans deuoret, magnā inde noxā timētes, sed per lintheum colatū cremorem exhibent. Sunt qui neq; crassiorem ptisanam, neque succū eius dandum censeant, idq; alij usque ad septimum diē, alij donec finiatur morb. Sanè huiuscemodi quæstiões, medici neque ꝑponere, neq; propositas explicare cōsueuerunt. Quā ob rem populares graui admodū

calumnia

τοι διαβολήν γε ἔχει ὅλη ἡ τέχνη πρὸς τῶν δημοτέων μεγάλην, ὡς μηδὲ δοκέειν ὅλως ἰητρικὴν εἶναι. ὥστε ἔν γε τοῖσιν ὀξέσι τῶν νοσημάτων, τοσόνδε διοίσουσιν ἀλλήλων οἱ χειρωνάκται, ὡς τὰ ὁ ἕτερος προσφέρει ἡγεύμενος ἄριστα εἶναι, ταῦτα νομίζειν ἤδη τὸν ἕτερον, κακὰ εἶναι. καὶ σχεδὸν ἄν κατά γε τὸ τοιόνδε, τὴν τέχνην φαῖεν ὁμοιοῦσθαι μαντικῇ. ὅτι οἱ μάντιες τὸν αὐτὸν ὄρνιθα, εἰ μὲν ἀριστερὸς εἴη, ἀγαθὸν νομίζουσιν εἶναι. εἰ δὲ δεξιὸς, κακόν. καὶ ἐν ἱεροσκοπίῃ τὰ τοιάδε ἄλλα ἐπ' ἄλλοισιν. ἀλλ' ἔνιοι τῶν μάντεων,

calumnia uniuersam artem damnant, perinde ac si nulla, uideatur esse medicinæ professio. Tanta enim est artificū inter se pugna, ut quod unus saluberrimum, id alter protinus perniciosum esse cōtendant. Atque hac ratione factum est, ut diuinationi ferè ars ipsa cōparetur. Siquidem augures, eandē auem, ad sinistram quidem faustā, ad dextram uerò infelicē esse putāt. Similiter ubi uictimarū exta inspectantur, talia quædam inueniri solēt, à quibus

τἀναντία τουτέων. φημὶ δὲ πάγκαλον εἶναι τοῦτο τὸ σκέμμα, καὶ ἠδελφισμένον τοῖσι πλείστοισι τῶν ἐν τῇ τέχνῃ, καὶ ἐπικαιροτάτοισι. καὶ γὰρ τοῖσι νοσέουσι πᾶσιν ἐς ὑγιείην μέγα τι δύναται. καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσιν ἐς ἀσφαλείην. καὶ τοῖσιν ἀσκέουσιν ἐς εὐεξίην, καὶ ἐς ὅ,τι ἂν ἕκαστος ἐθέλοι.

à quibus deinde uatum nonnullis omnino dissentiũt. Hanc perpensionẽ, tũ honestissimã esse, tũ cognatione quadã, plurimis, eisdẽq; perquàm utilibus in arte rebus, cõuenire dixerim: utpote quae ægris uniuersis, magna quadam ui, sanitatem, sanis securitatẽ, exercitantib. bonũ habitũ, et quicqd aliud quoq; uolueris, pollicetur.

DE PTISANA.

Πτισάνη μὲν οὖν δοκέει ὀρθῶς προκεκρίσθαι τῶν σιτηρῶν γευμάτων, ἐν τουτέοισι τοῖσι νοσήμασι. καὶ ἐπαινέω γε τοὺς προκρίναντας. τὸ γὰρ γλίσχρασμα αὐτῆς, λεῖον. καὶ

Igitur ptisana in his morbis, cæteris quæ ex frugibus constant pulmentarijs, mea quidem sententia, rectissimè antefertur, neque mediocri laude efferendi sunt ij, qui eam anteponere decreuerunt. Nam uiscositas eius lenis, continua,

ξυνεχές. καὶ προσηνές ἐστι. καὶ ὀλισθηρόν. καὶ πλαδαρόν μετρίως. καὶ ἄδιψον. καὶ εὐέκπλυτον, εἴ τι καὶ τουτέου προσδέοι. καὶ οὔτε σύψιν ἔχον, οὔτε ἄραδον κακόν, οὔτε ἀνοιδίσκεται ἐν τῇ κοιλίῃ, ἀνώδυνε γὰρ ἐν τῇ ἑψήσει, ὁκόσον πλεῖστον ἐπεφύκει διογκοῦσθαι. ὁκόσοι μὲν οὖν πτισάνῃσι χρέωνται ἐν τουτέοισι τοῖσι νουσήμασιν, οὐ δεμίῃ ἡμέρῃ κενεαγγητέον ὡς ἔπος εἰρῆσθαι, ἀλλὰ χρηστέον καὶ οὐ διαλειπτέον, ἢν μή τι δέῃ, ἢ διὰ φαρμακίην, ἢ κλύσιν διαλείπειν. καὶ τοῖσι μὲν γε εἰθισμένοισι, δὶς σιτέεσθαι τῆς ἡμέρης, δὶς

nua, iucunda, lubrica & modicè laxa est, sitim arcet, & ubi ablutione opus est, facilè descendit, nõ astringit, nõ uellicat grauiter, neque in uentre tumescit, quippe quum decoqueretur, tumuit. quantum maximè tumescere potuit. Cæterum qui in huiusmodi morbis ptisana utũtur, ne una quidẽ die uenas, ut ita dicam cõcidere sinant, sed ab eius usu nequaquam desistant, nisi aut medicamentum aut clyster id impediat.

Proinde qui bis die cibũ ex consuetudine sumũt, bis quoque ptisana eis exhibenda

δοτέον. τοῖσι δὲ μονοσιτέειν εἰθισμένοισιν, ἅπαξ δοτέον τὴν πρώτην, ἐκ προσαγωγῆς δέ. ἢν δὲ ἐνδέχηται, τοῦ τελεσιν καὶ δὶς δοτέον ἤν τι δοκέῃ προσδεῖν. πλῆθος δὲ ἀρκέει κατ' ἀρχὰς διδόναι, μὴ πολὺ, μὴ δὲ ὑπέρπαχυ, ἀλλ' ὁκόσον εἵνεκεν τοῦ ἔθεος ἐσιέναι τι, καὶ κενεαγγίην μὴ γενέσθαι πολλήν. περὶ δὲ τῆς ἐπιδόσιος εἰς πλῆθος τοῦ ῥοφήματος, ἢν μὲν ξηρότατον ᾖ τὸ νόσημα, ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο, οὐ χρὴ ἐπὶ πλέον διδόναι, ἀλλὰ προπίνειν πρὸ τοῦ ῥοφήματος, ἢ μελίκρητον, ἢ οἶνον, ἢ ὁκότερον ἂν ἁρμόζῃ· τὸ δ' ἁρμόττον

exhibenda est. Qui verò semel dũtaxat, ijs primo quidẽ die semel tantũ detur, facta tamẽ additiõe. Quòd si fieri potest, bis quoq; exhibeatur, ubi uidelicet res ita expostulare uidetur. At in principio neq; multã, neq; crassam dare, sed aliquod tũ cõsuetudinis gratia, tum etiã ne uenae cõcidant, ingerere cõuenit. Sed de sorbitiõis incremẽto animaduertendũ est. Nã si q̃ aridißimũ esse cõieceris morbum, haud ita multum ipsius dare oportet: sed ante sorbitionem, aut aquam mulsam, aut uinũ, utrum magis profuturum existimaueris, propinare: utriusq;

πορεφ' ἑκάστοισι τῶν τρόπων εἰρήσεται. ἢν δὲ ὑγραίνηται τὸ στόμα, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ πλεύμονος εἴη, ὁκοῖα δεῖ, ἐπιδιδόναι χρὴ ὡς πλῆθος τοῦ ῥοφήματος, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι. τὰ μὲν γὰρ θᾶσσον καὶ μᾶλλον πλαδῶντα, ταχυτῆτα κρίσιος σημαίνει. τὰ δὲ βραδύτερον καὶ ἧσσον, βραδυτέραν σημαίνει τὴν κρίσιν. καὶ ταῦτα αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ τοιάδε τὸ ἐπίπαν ἐστί. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐπίκαιρα παρεῖται, οἷσι προσημαίνεσθαι δεῖ, ἃ εἰρήσεται ὕστερον. καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείων ἡ κάθαρσις γίνηται τοσῷδε χρὴ πλέον ἐπιδι-

utriusque uerò usum in singulis affectiõibus postea dicemus. At si humidum fuerit os, & quæ à pulmone excernũtur debitã qualitatẽ seruauerint, augẽda est, ut summatim dicã, sorbitionis quãtitas: quippe quo copiosior, citatiorque humor apparuerit, eo maturiorem: quo uerò tardior, minorque, tardiorem morbi finẽ denunciat. Verũ hæc ipsa per se magna ex parte talia deprehenduntur: multa uerò haud inutilia à quibus coniecturas capere oportet, hic omisimus, de ipsis postea dicturi. Cæterum quo copiosior fuerit, purgatio, eò cibũ oportet esse auctiorem.

ἐπιδιδόναι ἄχρι κρίσιος. μάλιστα δὲ κρίσιος ὑπερβολὴ, δύο ἡμερέων, οἷσί γε ἢ πεμπταίοισιν ἢ ἑβδομαίοισιν, ἢ ἐναταίοισι δοκέει κρίνεσθαι, ὡς καὶ τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περισσὸν, προμηθὲς ᾖ. μετὰ δὲ τοῦτο τῷ μὲν ῥοφήματι ἐς τὸ πρωῒ χρηστέον, ἐς ὀψὲ δὲ ἐς σιτία μεταβάλλειν. ξυμφέρει δὲ τὰ τοιάδε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖσιν ὅλῃσι πτισάνῃσιν αὐτίκα χρεομένοισιν. αἵ τε γὰρ ὀδύναι ἐν τοῖσι πλευριτικοῖσιν, αὐτίκα αὐτόμαται παύονται, ὅταν ἄρξωνται πτύειν τι ἄξιον λόγου καὶ ἐκκαθαίρεσθαι. αἵ τε καθάρσιες πολλῷ τελεώτεραι εἰ-

idq; usq; ad morbi iudicationē, cuius impetus magna ex parte duos dies nō excedit, ubi uel quinto, uel septimo, uel nono die morbus finiri debet: quocirca & pares, et impares dies accurate perpēdere oportet. His ita cognitis, sorbitionē matutino quidē tempore exhibe, uespere aūt ad alios etiānum cibos transire poteris.
Huiuscemodi igitur institutio, magna ex parte iuuat eos, qui protinus ab initio tota utūtur ptisana. Quū itaq; pleuritici aliquid notatu dignū screare & expurgare cœperint, dolores ipsorum ilico sua spōte desinūt. Quinetiā purgationes hoc pacto lōgè pfectio-

σι, καὶ ἔμπυοι ἧττον γίνονται, ἢ εἰ ἀλλοίως τις διαιτῴη. καὶ αἱ κρίσιες ἁπλούστεραι, καὶ εὐκριτώτεραι, καὶ ἧσσον ὑποστροφώδεες. τὰς δὲ πτισάνας χρὴ ἐκ κριθέων τε ὡς βελτίστων εἶναι, καὶ κάλλιστα ἑψῆσθαι, καὶ ἄλλως, ἢν μὴ τῷ χυλῷ μούνῳ μέλλῃς χρέεσθαι. μετὰ γὰρ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, τῆς πτισάνης τὸ ὀλισθηρὸν τὴν κριθὴν καταπινομένην, ποιεῖ μὴ βλάπτειν. οὐδαμοῦ γὰρ προσίσχεται. οὐδὲ μένει κατὰ τὴν τοῦ θώρακος ἴξιν. ὀλισθηροτάτη δὲ, καὶ ἀδιψοτάτη, καὶ εὐπεπτοτάτη, καὶ ἀσθενεστάτη ἐστὶν, ἢ κάλλιστα

res sunt, minusq́; suppuratione afficiuntur, q̃ si aliena uictus ratiõe educarentur. insuper iudicatiões simpliciores, facilioresq́; fiũt, neq; tã facile morbi reuertuntur. Sane ptisanã ex hordeo quã optimo facere, & eam probe concoquere oportet: idq́; præsertim si non solo cremore uti decreueris. Sic enim præter reliquas ptisanæ cõmoditates, lubricitas eius ꝓhibebit, ne inter deuorandũ noxã inferat hordeũ, neq; enim adhæresit, neq; per thoracẽ transeũdo morã faciet. Quũ enim studiose coquitur, perq̃ lubrica euadit, sitim nequaq̃ excitat,

ἡ κάλλιστα ἑφθῇ, ὧν πάντων δεῖ. ἢν οὖν μὴ προσιμωρήσῃ τις ὁκόσων δεῖται, αὐτάρκης εἶναι ὁ τρόπος τῆς τοιαύτης πτισανοῤῥοφίης, πολλαχῇ βεβλάψεται. ὁκόσοισι γὰρ σῖτος αὐτίκα ἐγκατακέκλισαι, ἢν μή τις ὑποκενώσας τὸ ῥόφημα δῴη, τὴν ὀδύνην ἐνεοῦσαν προσπαροξύνοιεν ἄν. καὶ μὴ ἐνεοῦσαν εὐθὺς ποιήσειεν. καὶ πνεῦμα πυκνότατον γένοιτ᾽ ἄν. κακὸν δὲ τοῦτο ἐστι, ξηραντικὸν γὰρ πλεύμονος. καὶ κοπώδης ὑποχονδρίων. καὶ ἥτρου. καὶ φρενῶν. τοῦτο δὲ, ἢν ἔτι τῆς ὀδύνης τοῦ πλευροῦ ξυνεχέος ἐούσης,

citat, atq; ut facillime cō coquitur, ita imbecillis[illegible] ma est: quib. nimirū omnibus indigemus. At nisi exquisita fuerit huiusmodi sorbitionis præparatio, adeò ut nihil desit, quo minus expectatū auxiliū præstet, noxia sæpenumero efficitur. Etenim quib. cibus recens cōclusus est, si eo nō uacuato, sorbitio detur dolor iā instans irritabitur: aut si dolor non est, protinus inducetur, spiritus reddetur q̃ frequētißimus, id q; nō mediocre malū est. nā pulmo exiccatur, et præcordia, abdomē, atq; septū trāsuersum dolore cruciātur. Quinetiā ubi lateris dolor cōtinuus est.

σης, καὶ πρὸς τὰ θερμάσματα μὴ χαλῶσης. καὶ τοῦ πτυέλου μὴ ἀνιόντος, ἀλλὰ καταγλισχραινομένου ἀπέπτως, ἢν μὴ λύσῃ τις τὴν ὀδύνην, ἢ κοιλίην μαλθάξας, ἢ φλέβα ταμὼν, ἢ ὁκότερον ἂν τουτέων ξυμφέρῃ. τὰς δὲ πτισάνας ἢν οὕτως ἔχουσι διδῷς, ταχέως οἱ θάνατοι τῶν τοιουτέων γίνονται. διὰ ταύτας οὖν τὰς προφάσιας καὶ ἑτέρας τοιαύτας ἔτι μᾶλλον, οἱ ὅλῃσι τῇσι πτισάνῃσι χρώμενοι, ἑβδομαῖοι καὶ ὀλιγημερώτεροι θνήσκουσιν. οἱ μέν τοι, καὶ τὴν γνώμην βλαβέντες. οἱ δὲ, ὑπὸ τῆς ὀρθο-

atq; calidis fomẽtis non leuatur, neque procedit sputum, sed lentum, & incoctum est, si tum neque alui ductione, neq; sanguinis mißione, si horum auxiliorum alterutrum cõferre uideatur, dolorem solueris, sed ptisanam sic affectis exhibueris: nihil obstabit quo minus præcipiti morte rapiantur. Itaq; ob has causas, atque id genus alias, qui totam ptisanam ingerunt, uel septimo die, uel citius moriuntur, ac alij quidẽ dementes, alij uerò à spiritus

ὀρθοπνοίης τε καὶ τοῦ ῥέγχους ἀποπνιγέντες. μάλα δὲ τοὺς τοιούτους οἱ ἀρχαῖοι βλητοὺς ἐνόμιζον εἶναι, διὰ τόδε μάλιστα, οὐχ ἥκιστα δὲ ὅτι καὶ ἀποθανόντων αὐτέων, ἡ πλευρὴ πελιὴ εὑρίσκεται, ἴκελόν τι πληγῇ. αἴτιον δὲ τουτέου, τόδε ἐστὶν ὅτι πρὶν λυθῆναι τὴν ὀδύνην, θνήσκουσι. ταχέως γὰρ πνευματίαι γίνονται· ὑπὸ δὲ τοῦ πολλοῦ, καὶ πυκνοῦ πνεύματος ὡς ἤδη εἴρηται καταγλισχραινόμενον τὸ πτύελον ἀπέπτως, κωλύει τὴν ἐπάνοδον γίνεσθαι, ἀλλὰ τὴν ῥέγξιν ποιέει, ἐνισχόμενον ἐν τοῖσιν

spiritus difficultate stertentes suffocãtur. Pro*inde uetustissimi, eos syderatos esse putabãt, cũ ob eas quas modo commemorauimus causas, tum uerò q mottuis, latus liuore affectũ ad plagæ similitudinẽ uidebatur.* Cuius rei causa est, *quòd perscuerante adhuc dolore, mors ipsos præoccupat: citantur enim spirationes.* Ex mul*ta uerò frequẽtiq; spiratione, ut diximus, sputum incoctũ, uiscosumq; factum non procedit: sed in pulmonis meatibus*

κοίσιν βρογχίοισι τοῦ πλεύμονος. καὶ ὁκόταν ἐς ταῦτο ἔλθῃ, θανατώδες ἤδη ὡς ἐπὶ τὸ πολύ ἐστί. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ πτύελον ἐνισχόμενον, κωλύει μὴ τὸ πνεῦμα εἴσω φέρεσθαι. ἀναγκάζει δὲ ταχέως ἔξω φέρεσθαι. καὶ οὕτως ἐς τὸ κακὸν ἀλλήλοισι τιμωρέουσι. τό, τε γὰρ πτύελον ἐνισχόμενον, πυκνὸν τὸ πνεῦμα ποιέει. τό, τε πνεῦμα πυκνὸν ἐὸν, ἐπιλιγσχραίνει τὸ πτύελον. καὶ κωλύει ἀπολισθαίνειν. καταλαμβάνει δὲ ταῦτα οὐ μόνον ἢν πτισάνῃ ἀκαίρως χρέωνται, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, ἤν τι ἄλλο φάγωσιν

bus retẽtum, ſtertorem efficit. Quum itaque ad hoc difficultatis peruenerit, magna ex parte mortiferum eſſe conſueuit. Quippe retentum ſputum, prohibet aëris ad interna lationẽ, ipſumq; celeriter egredi cogit. Quo fit, ut uiciſſim alterum ab altero male afficiatur: ſiquidẽ retentum ſputum, ſpiritum frequẽtem reddit: ſpiritus autem frequẽs, ſputum ſic facit uiſcoſum, ut elabi non poſſit. Solent uerò ea, quæ ſuprà diximus, accidere, non ſolum ob ptiſanam importunè ſumptam, uerumetiã multo magis, ſi quid aliud edatur.

σιν ἢ πίωσιν πτισάνης ἀνεπιτηδειότερον. μάλα μὲν οὖν τὰ πλεῖστα παραπλήσιαί εἰσιν αἱ τιμωρίαι, τοῖσί τε ὅλῃσι τῇσι πτισάνῃσι χρεομένοισι, τοῖσί τε τῷ χυλῷ αὐτέῳ, τοῖσί τε μηθ᾽ ἑτέρῳ τουτέων, ἀλλὰ ποτῷ μοῦνον. ἔστι δ᾽ ὅπη καὶ διαφερόντως τιμωρητέον. χρὴ γὰρ τόγε πάμπαν οὕτω ποιέειν. ἢν νεοβρῶτι ἐόντι αὐτέῳ καὶ κοιλίης μήπω ὑποκεχωρηκυίης ἄρξηται ὁ πυρετὸς, ἤν τε ξὺν ὀδύνῃ, ἤν τε ἄνευ ὀδύνης, ἐπισχεῖν τὴν δόσιν τοῦ ῥοφήματος, ἐς ἂν οἴηται κεχωρηκέναι ἐς τὸ κάτω μέρος τοῦ ἐν-

tur, uel bibatur, qđ sit ptisana deterius. Ergò easdē ferè cōmoditates magna ex parte adipiscūtur, & ij qui tota ptisana, et qui succo ipsius, quiq; neutro horum, sed potione duntaxat utuntur. Atq; accidit interdum ut diuersæ sint singulorum cōmoditates. Id uerò omnino obseruandum est. Si quempiam qui non ita dudum cibum accepit, nec alui adhuc onera deiecit, febris unà cū dolore, uel etiam sine dolore corripuit, sorbitio danda non est, donec conieceris cibum ad imas inte-

τέρου

τέρου τὸ σιτίον. χρέεσθαι δὲ ποτῷ, ἢν μὲν ἄλγημάτι ἔχῃ, ὀξυμέλιτι. χειμῶνος μὲν θερμῷ. θέρεος δὲ, ψυχρῷ. ἢν δὲ πολλὴ δίψα εἴη, μελικρήτῳ καὶ ὕδατι. ἔπειτα μέν τοι, ἢν ἄλγημάτι ἐνῇ, ἢ τῶν κινδύνων τι ἐμφαίνηται, διδόναι τὸ ῥόφημα, μήτε πουλὺ, μήτε παχὺ, μετὰ δὲ τὴν ἑβδόμην ἢ ἐνάτην, ἢν ἰσχύῃ. ἢν δὲ μὴ ὑπεληλύθῃ ὁ παλαιότερος σῖτος νεοβρῶτι ἐόντι, ἢν μὲν ἰσχύῃ τε καὶ ἀκμάζῃ τῇ ἡλικίῃ, κλύσαι. ἢν

stinorum partes descendisse. Infestante itaque dolore, potui dandum est oxymel, hyeme quidem calidum, æstate uerò frigidum. Sed ubi sitis uehementer cruciat, & aquam mulsam, & aquã ipsam dare conuenit. Deinde si uel dolor, uel periculum aliquod aliud imminet, dãda est sorbitio, sed neq; multa, neq; crassa, ac ne id quidẽ priusquã dies septimus præterierit, si uires ægri sufficiant. Illi qui nuper cibum accepit, si uires ualent, & uiget ætas, clyster immitti debet, si cibus iãpridẽ sumptus, nondũ descẽderit.

Imbecillo

ἢν δὲ ἀσθενέστερος ᾖ, βαλάνῳ προσχρήσασθαι, ἢν μὴ αὐτόματα διεξίῃ καλῶς. καιρὸν δὲ τῆς δόσιος τοῦ ῥοφήματος, τόνδε μάλιστα φυλάσσεσθαι, κατ' ἀρχὰς καὶ διὰ παντὸς τοῦ νοσήματος. ὅταν μὲν οἱ πόδες ψυχροὶ ἔωσιν, ἐπισχεῖν χρὴ τοῦ ῥοφήματος τὴν δόσιν. μάλιστα δὲ καὶ τοῦ ποτοῦ ἀπέχεσθαι. ὁκόταν δὲ ἡ θέρμη καταβῇ ἐς τοὺς πόδας, τότε διδόναι. καὶ νομίζειν μάλα δύνασθαι τὸν καιρὸν τοῦτον μὲν ἁπάσῃσι τῇσι νούσῃσιν. οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τῇσιν ὀξείῃσι. μάλιστα δὲ ἐν τῇσι μᾶλλον πυρετώδεσι

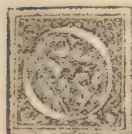
Imbecillo autem glandem supponere oportet, nisi sponte deiectio sequuta est. Sanè tempus exhibendæ sorbitionis, tum ab initio, tũ per totum morbi decursum summopere oseruandũ est, etenim pedibus frigore affectis, nõ solum à sorbitione, uerumetiam à potione maximè abstinendũ est: sed tum dabimus et sorbitionem & potionem, quum calor ad pedes usq; peruenerit Nam hoc tempus quàm maximè opportunum est, cum in omnibus morbis, tũ præcipuè in acutis, potißimum ubi febris & periculum

δέεσι καὶ ἐπικινδυνοτάτησι. χρῆσθαι δὲ πρῶτον μάλιστα μὲν, χυλῷ, ἔπειτα δὲ, πτισάνῃ, κατὰ τὰ τεκμήρια προγεγραμμένα ἀκριβῶς θεωρῶν.

culum uehemẽs subest. Proinde si accuratè, ea quæ suprà ꝑposita sunt animaduerteris, in primis ptisanæ cremorem, deinde ipsam quoq; ptisanam dare curabis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου περὶ διαίτης ὀξέων βιβλίον δεύτερον.

HIPPOCRATIS Coi de ratione uictus in morbis acutis, Liber II.

Ὀδύνη δὲ πλευροῦ ἤν τε κατ' ἀρχὰς γένηται, ἤν τε ἐς ὕστερον, θερμάσμασι μὲν πρῶτον οὐκ ἀπὸ τρόπου ἐστὶ χρησάμενον, πειρηθῆναι διαλῦσαι τὴν ὀδύνην. θερμασμάτων

Lateris dolorẽ, siue is ꝑrimus à principio, siue postea obortus est, non ab re fuerit tentare, tepidis fomẽtis dissoluere. Calorifico au

δὲ, κράτιστον μὲν ὕδωρ θερμὸν ἐν ἀσκῷ, ἢ ἐν κύστει, ἢ ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ, ἢ ἐν ὀστρακίνῳ. προϋποτιθέναι δὲ χρὴ, μαλθακόν τι πρὸς τὴν πλευρὴν, προσηνείης εἵνεκεν. ἀγαθὸν δὲ καὶ σπόγγος μαλθακὸς, μέγας, ἐξ ὕδατος θερμοῦ ἐκπεπιεσμένος προστίθεσθαι. περιστέγειν δὲ ἱματίῳ τὴν θάλψιν χρή. πλείω τε γὰρ χρόνον ἂν διαρκέσει καὶ παραμενεῖ, καὶ ἅμα ὡς μὴ ἀτμὶς πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ κάμνοντος προσφέρηται. ἢν ἄρα μὴ δοκέῃ καὶ τοῦτο χρήσιμον πρός τι εἶναι. ἔστι γὰρ ὅτε δεῖ πρός τι. ἔτι δὲ καὶ κριθαὶ καὶ ὄροβοι ἐν ὄξει κεκρημέ-

tem fomento, quo aqua calida in utre, uesica, uel uasculo æreo, aut testaceo adhibetur, nullum aliud præstãtius est, sed molle aliquod. Quo iucundius fiat fomentum: prius lateri apponendũ est. Quinetiã utiliter adhibetur spõgia magna, mollisq́; ex aqua calida expressa. Vestiendũ uerò fomentũ est, ut neque uis eius celeriter deleatur, euanescatq́; neq; nidor ad ægri spiritũ pertingat, nisi fortaßis usum quendam præstare uideatur: nam interdũ nonnihil utilitatis in ipso deprehenditur.

Ad hæc hordeũ & eruum, in aceto ita tẽperato,

νῳ, σμικρῷ ὀξύτερον ἢ ὡς ἄντις πίοι, διέντα καὶ ἀναζέσαντα, ἐς μαρσίππιά τε ἀποῤῥάψαντα, προστιθέναι. ἐπίτυρα τὸν αὐτὸν τρόπον. πυρίη δὲ ξηρή, ἅλες, κέγχροι πεφρυγμένοι ἐν ἐριναίοισι μαρσιππίοισιν ἐπιτηδειότατοι. καὶ γὰρ κοῦφον καὶ προσηνὲς ὁ κέγχρος. λύει δὲ μάλθαξις ἡ τοιήδε, καὶ τὰς πρὸς κληῖδας περαιούσας ἀλγηδόνας. τομὴ μέντοι γε οὐχ ὁμοίως λύει ὀδύνην, ἢν μὴ πρὸς τὴν κληῖδα περαίνῃ ἡ ὀδύνη. ἢν δὲ μὴ λύηται πρὸς τὰ θερμάσματα ὁ πόνος, οὐ χρὴ πολὺν χρόνον θερμαί-

to, ut paulò acidius sit, quàm ut ipsum bibere quis poßit, macerãtur, feruentq́;, deinde marsupio iniecta adhibentur. Nec secus de sursure quoq; sentiẽdum est. Arida autẽ fomenta ex sale, milióque fricto rectißimè in laneis marsupijs apponũtur: etenim miliũ & leue est, & iucundũ. Sanè dolores ad iugulũ usq; extensos, huiusmodi fomentũ discutit. Sectio autem, nisi iugulum quoq; dolor comprehendat: haud æqualem in doloris discussione obtinet facultatem. Vbi fomentis dolor sedatus nõ est, nõ diutius calorifica-

θερμάντηρι καὶ γὰρ ξηραντικὸν τοῦ πλεύμονος τοῦτο ἐστὶ καὶ ἐμπυητικόν. ἀλλ' ἢν μὲν σημαίνῃ ἡ ὀδύνη ἐς τὴν κληῖδα, ἢ ἐς τὸν βραχίονα βάρος, ἢ περὶ μαζὸν, ἢ ὑπὲρ τῶν φρενῶν, τάμνειν ἀρήγει τὴν ἐν τῷ ἀγκῶνι φλέβα, τὴν εἴσω. καὶ μὴ ὀκνεῖν συχνὸν ἀφαιρέειν τὸ αἷμα, ἕως ἂν ἐρυθρότερον πολλῷ ῥυῇ. ἢ ἀντὶ καθαροῦ καὶ ἐρυθροῦ, πέλιον, ἀμφότερα γὰρ γίνεται. ἢν δὲ ὑπὸ τὰς φρένας ᾖ τὸ ἄλγημα, ἐς δὲ τὴν κληῖδα μὴ σημαίνῃ, μαλθάσσειν δεῖ τὴν κοιλίην, ἢ μέλανι ἐλλεβόρῳ, ἢ πεπλίῳ. μέλανι

calorificis utendum est, ne uel pulmonē exiccēt, uel suppurationem excitent. Quū ergò ad iugulū dolor extenditur, aut grauitas uel brachium, uel mămillam, aut partes, quæ suprà transuersum septū sunt, infestat, interna cubiti, uena secanda est. Neque dubites copiosum detrahere sanguinē, donec uel rubicūdior multo uel pro puro, rubidoq́; , liuidus effluxerit, utrunq́; enim accidere solet. At si eas partes quæ sub trāsuerso septo sunt, dolor afficit, sed ad iugulum nō ascendit, tum uel nigro ueratro, uel peplio aluus ducenda est: miscere uerò oportet ueratro

uel

ἢ δαῦκον, ἢ σέσελι, ἢ κύμινον, ἢ ἄννησον, ἢ ἄλλο τι τῶν εὐωδέων μίσγοντα. πεπλίω δὲ, ὀπὸν σιλφίου. ἀτὰρ καὶ μισγόμενα ἀλλήλοισιν, ὁμοιότροπα ταῦτά ἐστιν. ἄγει δὲ μέλας μὲν κάλλιω, καὶ κρισιμώτερα πεπλίου. πέπλιον δὲ, μέλανος μᾶλλον φυσέων καταρρηκτικώτερον ἐστιν. ἄμφω δὲ ταῦτα ὀδύνην παύει, παύει δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ὑπηλάτων. κράτιστα δὲ ταῦτα ὧν ἐγὼ οἶδα ἐστὶν, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν τοῖσι ῥοφήμασι διδόμενα ὑπήλατα, ἀρήγει, ὁκόσα μὴ ἄγαν εἰσὶν, ἀηδέα, ἢ διὰ πικρότητα, ἢ δι' ἄλλην τι-

uel daucum, uel Seseli. uel Cyminum, uel Anisum, uel aliud quidpiam odoris iucundi. Peplio uerò Laser, id est, Silphij succum, quanquàm et hæc ipsa simul mixta, haud absimiles uires obtinent. Cæterum ut hæc ambo quæ diximus, ita plura quoque alia quæ alui ducendæ uim habent, dolorem mitigāt: sed omniū quæ ego nouerim hæc lōgè optima sunt. Nam & in his quæ sorbitionib. mixta uentrē soluunt, nonnihil præsidij est, nisi uel ob amarorem, uel asperitatem,

νὰ ἀηδίην, ἢ διὰ πλῆθος, ἢ χροίην, ἢ ὑποψίην τινὰ, τὴν μετὰ πτισάνην ὁκόταν πίῃ τὸ φάρμακον, ἐπιῤῥοφεῖν αὐτίκα χρὴ διδόναι, μὴ γὰρ ἔλασσον ἀξίως λόγου, ἢ ὁκόσον εἴθισται. ἐπεὶ καὶ κατὰ λόγον ἐστὶ, μεσηγὺ τῆς καθάρσιος, μὴ διδόναι ῥοφεῖν. ὁκόταν δὲ λήξῃ ἡ κάθαρσις, τότε ἔλασσον ῥοφεέτω, ἢ ὁκόσον εἴθισται. μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγέτω αἰεὶ ἐπὶ τὸ πλεῖον, ἢν ἥτε ὀδύνη πεπαυμένη ᾖ, καὶ μηδὲν ἄλλο ἐναντιῶται. ὡυτὸς δέ μοι λόγος ἐστὶ, καὶ ἢν χυλῷ πτισάνης δέῃ χρέεσθαι. φημὶ γὰρ ἄμεινον εἶναι αὐτίκα ἄρξασθαι ῥοφεῖν τὸ

ritatē, aut multitudinē, aut colorē, aut suspicionem aliquā, omnino fuerint ingrata. Quū medicamentum aliquis ebibit, mox ptisana sorbitioni danda est, non minori penè quantitate q̃ consueuit. In media purgatione sorbēdum non est, sed ubi ad purgationis finem deuētum est, sorbitio detur, minor tamen quàm pro consuetudine. Tandem leuato dolore, nisi aliud quidpiam obstiterit, liberalius exhibeatur. Idem dixisse uelim, quū ptisanæ cremor in usum uenerit. Equidem satius esse puto, ut proti-

ἐπίπαν

ἐπίπαν μᾶλλον, ἢ προκενεαγγήσαντα ἄρξασθαι τοῦ ῥοφήματος, ἢ τριταῖον, ἢ τεταρταῖον, ἢ πεμπταῖον, ἢ ἑκταῖον, ἢ ἑβδομαῖον, ἤν γε μὴ προκριθῇ ἡ νοῦσος ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ. αἱ δὲ προπαρασκευαὶ καὶ τουτέοισι παραπλήσιοι ποιητέαι, ὁκοῖαι περ εἴρηνται. περὶ μὲν οὖν ῥοφήματος προσάρσιος οὕτω γινώσκω. ἀτὰρ καὶ περὶ ποτοῦ ὁκοῖον ἄν τις μέλλῃ πίνειν τῶν γραφησομένων αὐτός μοι λόγος ὡς ἐπίπαν ἐστίν.

nus ab initio sorbitionē dare incipias, quàm tertio, quarto, quinto, aut septimo die: quū uidelicet uenæ cōciderunt, nisi sub hoc spacio morb. fuerit iudicatus. Atque hos similiter, ut superiores, præparare oportet. De sorbitionis exhibitione, hæc ferè sunt quæ dicere decreuerā. Ac de potione quoque, qualiscunq; ex his, quas posthac declarabimus, sumatur, eadē ratio est.

DE CONSVETVDInis mutatione.

Οἶδα δὲ καὶ τοὺς ἰητροὺς, τὰ ἐναντιώτατα ἢ ὡς δεῖ

Sed nō ignoro oēs ferè medicos à debita obseruatiōe, quàm grauissime

δεῖ ποιοῦντας. βούλονται γὰρ ἅπαντες ὑπὸ τὰς ἀρχὰς τῶν νούσων προταριχεύσαντες τοὺς ἀνθρώπους, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ἢ καὶ πλείονας ἡμέρας. οὕτω προσφέρειν τὰ ῥοφήματα καὶ τὰ ποτά. καὶ ἴσως τὶ καὶ εἰκὸς δοκέει αὐτέοισιν εἶναι, μεγάλης τῆς μεταβολῆς γενομένης περὶ σώματι, μέγα τι κάρτα καὶ ἀντιμεταβάλλειν. τὸ δὲ μεταβάλλειν μὲν εὖ ἔχει, μὴ ὀλίγον. ὀρθῶς μέν τοι γε μεταβιβασταίη καὶ ἡ μεταβολή. καὶ ἔκ γε τῆς μεταβολῆς, ἡ πρόσαρσις τῶν γευμάτων ἔτι μᾶλλον. μάλιστα μὲν οὖν βλάπτοιντο ἄν, ἢν μὴ ὀρθῶς μετα-

μετα-

simè aberrare, quippe qui ab initio duos, aut tres, aut etiã plures dies, fame cruciãt ægros, deinde & sorbitiones, & potiones exhibent, quòd uidelicet operæprecium ipsis uidetur, magnæ corporis mutationi quidpiã quod ualde sit magnum obijcere. Equidem mutationẽ laudo, si modica fuerit, recta enim debet esse mutationis trãslatio. Maximè uerò in ciborũ exhibitione mutationis cõsyderatio habẽda est. Porrò grauissimè læduntur

ij,qui

μεταβάλλοιεν οἱ ὅλῃσι τῇσι πτισάνῃσι χρεόμενοι. βλάπτοιντο δ' ἂν, καὶ οἱ μοῦνῳ τῷ χυλῷ χρεόμενοι. βλάπτοιντο δ' ἂν, καὶ οἱ μοῦνῳ τῷ ποτῷ χρεόμενοι. ἥκιστα δὲ οὗτοι. χρὴ δὲ καὶ τὰ μαθήματα ποιέεσθαι ἐν τῇ διαίτῃ τῶν ἀνθρώπων ἔτι ὑγιαινόντων, οἷα ξυμφέρει. εἰ γὰρ δὴ τοῖσι γε ὑγιαίνουσι φαίνεται διαφέροντα μεγάλα, τὰ τοῖα ἢ τοῖα διαιτήματα, καὶ ἐν ἄλλῳ τινί που, καὶ ἐν τῇσι μεταβολῇσι, πῶς οὐχὶ καὶ ἔν γε τῇσι νούσῃσι διαφέρει μεγάλα, καὶ τουτέων μὲν τῇσιν ὀξυτάτῃσι μάλιστα; ἀλλὰ μὴν εὐκαταμάθητόν γε ἐστὶν, ὅτι

ij qui tota utuntur ptisana, si mutationi peccatum accedat, ac læduntur quoque qui succum dũtaxat assumũt. Deinde noxa afficiuntur, qui solam potionẽ accipiũt, sed minus q̃ superiores. Cæterũ *ut rectã uictus rationẽ instituamus, salubria præcepta quæ p̃ bonã ualetudinẽ obseruanda sunt perpendere oportet.* Quũ *enim nõ parũ intersit, hacne, an illa uictus ratione sani utãtur: cũ in alijs quibusdam, tum præcipuè in mutationibus, quomodo fieri potest, quo minus magna sit in morbis uarietas, idq; maxime in acutis.* Quòd *aũt*

ὅτι φαύλη δίαιτα βρώσιος καὶ πόσιος, αὐτὴ ἑωυτῇ ἐμφερὴς ἀεὶ ἀσφαλεστέρη ἐστὶ τὸ ἐπίπαν ἐς ὑγιείην, ἢ εἴ τις ἐξαπίνης μέγα μεταβάλλοι ἐς ἄλλο κρεῖττον. ἐπεὶ καὶ τοῖσι δὶς σιτεομένοισι τῆς ἡμέρης, καὶ τοῖσι μονοσιτέουσιν αἱ ἐξαπιναῖοι μεταβολαὶ, βλάβας καὶ ἀῤῥωστίην παρέχουσιν, καὶ τοὺς μέν γε μὴ μεμαθηκότας ἀριστᾶν, εἰ ἀριστήσουσιν, εὐθέως ἀῤῥώστους ποιέει. καὶ βαρέας ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀσθενεῖς. καὶ ὀκνηρούς. ἢν δὲ καὶ ἐπιδειπνήσωσιν, ὀξυρεγμιώδεας. ἐνίοισι δὲ, καὶ σπατίλη γένοιτ' ἂν, ὁκόταν παρὰ τὸ ἔθος ἀχθοφορήσῃ ἡ κοιλίη, εἰθισμένη ἐπιξηραίνεσθαι καὶ μὴ δὶς διογκοῦσθαι,

uitiosam uictus rationẽ, quæ nũquàm uariat, longè tutius sit obseruare, quàm subito uel ad meliorẽ transire, facilè intelligitur. Quippe siue bis, siue semel duntaxat in die, quis cibũ accipere solitus est, si subito cõsuetudinem mutauerit, noxam imbecillitatemq; subibit. Etenim prandiũ assumens, qui id non consueuit, protinus imbecillus, grauis, ægrotus, segnisq; redditur. Quòd si præterea cœnauerit, ructus acidus, et alui leuitas subsequitur: grauatur enim sub

θαι, μήτε δὶς ἐψεῖν τὰ σιτία. ἀρήγειν τὸν τε τέοισιν, ἀνασυκῶσαι τὴν μεταβολήν. ἐγκοιμηθῆναι γὰρ χρὴ, ὡς νύκτα ἀγάγοντα μετὰ τὸ δεῖπνον, τοῦ μὲν χειμῶνος, ἀριγέως. τοῦ δὲ θέρεος, ἀθαλπέως. ἢν δὲ μὴ δύνηται καθεύδειν, βραδείην συχνὴν περίοδον πλανηθέντα, μὴ στασίμως, δειπνῆσαι μηδὲν, ἢ ὀλίγα καὶ μὴ βλαβερά. ἔτι δὲ ἔλασσον πίνειν καὶ μὴ ὑδαρές. ἔτι δ' ἂν μᾶλλον, πονήσειεν ὁ τοιοῦτος, εἰ τρὶς σιτέοιτο τῆς ἡμέρης ἐς

insueto onere uentriculus, q antea aridus esse, ac neq; bis intumescere, neque toties cibum, coquere solebat. Proinde iuuādi sunt tales cōpensata mutatione: siquidem dormire eos oportet, tanq̃ noctem à cœna ducerēt, ac hyeme quidem frigus, æstate uerò calorē uitare. Si somnus nō accedit, lēto, frequentiq; incessu ambulare, ac neq; stare, neq; cœnare debēt, nisi forte perexigua quædam eaq; minimè noxia sumant: minus bibere, id'que meracius & nequaquā dilutum. Maiori tamen molestia afficietur is: qui ter eadem die ad satietatem usque cibum ingesserit.

ἐς κόρον. ἔτι δὲ μᾶλλον, εἰ πλεονάκις. καί τοι γε πολλοί εἰσιν οἳ εὐφόρως φέρουσιν τρὶς σιτεόμενοι τῆς ἡμέρης ἐς πλῆθος, οἳ ἂν οὕτως ἐθισθῶσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ μεμαθηκότες δὶς σιτέεσθαι τῆς ἡμέρης, ἢν μὴ ἀριστήσωσιν ἀσθενέες, καὶ ἄῤῥωστοί εἰσι. καὶ δειλοὶ ἐς πᾶν ἔργον. καὶ καρδιαλγέες. κρεμᾶσθαι γὰρ δοκέει τὰ σπλάγχνα αὐτέοισι καὶ οὐρέουσι θερμὸν καὶ χλωρόν. καὶ ἡ ἄφοδος ξυγκαίεται. ἔστι δ' οἷσι καὶ τὸ στόμα πικραίνεται. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ κοιλαίνονται. καὶ οἱ κρόταφοι πάλλονται.

ingesserit, ac multo magis si crebrius etiãnum assumpserit. Quãquam sunt nonnulli quibus nihil molestiæ affert, ter in die cibo repleri, præsertim si ita educari cõsueuerint. Quibus consuetudo fuerit bis die cibũ assumere ij nisi pransi fuerint, imbecilli, ægrotiq;, ac ignaui redduntur, dolore precordia torquẽtur, ueluti suspensis uisceribus, urina callida pallidáque redditur, & alui sedimina aduruntur, os amarore afficitur, oculi cauantur, tempora mouẽtur,

extremæ

καὶ

καὶ τὰ ἄκρα διαψύχονται. καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν ἀνηριστηκότων, οὐ δύνανται κατεσθίειν τὸ δεῖπνον. δειπνήσαντες δὲ βαρύνουσι τὴν κοιλίην, καὶ δυσκοιτέουσι πολὺ μᾶλλον, ἢ εἰ προηριστήκεσαν. ὁκότε γοῦν ταῦτα τοιαῦτα γίνεται τοῖσιν ὑγιαίνουσιν εἵνεκεν ἡμίσεος ἡμέρης διαίτης μεταβολῆς παρὰ τὸ ἔθος, οὔτε προσθεῖναι λυσιτελέειν φαίνεται, οὔτε ἀφελεῖν. εἰ τοίνυν οὕτως ὁ παρὰ τὸ ἔθος μονοσιτήσας ὅλην ἡμέρην κενεαγγήσας δειπνήσειεν ὁκόσον εἴθιστο, εἰκὸς αὐτοῦ τότε ἀνάριστος ἐὼν,

ἐπόνεε

extremæ partes frigescunt. Sunt pleriq; qui omisso prandio cœnare nequeunt: quòd si tum cœnauerint, uētris grauitate molestantur, ac per somnū multo magis uexantur, quàm si prāsi fuissent. Quum igitur eos, qui bona adhuc ualetudine degūt, huiusce modi infestēt accidētia, si per dici duntaxat me dietatem, ratio uictus à consuetudine mutetur, cōstat ut neq; addi quicquàm, neq; minui utiliter poßit. Igitur q præter consuetudinē semel dūtaxat cibum accepit, deinde exinanitis toto die uenis, quātū solebat

cœnauerit,

ἐπόνεε καὶ ἰῤῥώσει δειπνήσας δὲ τότε βαρὺς ἦν, πολὺ μᾶλλον βαρέεσθαι. εἰ δέ γε ὑπὸ πλείω χρόνον κενεαγγήσας, ἐξαπίνης μεταδειπνήσειεν, ἔτι μᾶλλον ἂν βαρύνοιτο. τὸν γοῦν παρὰ τὸ ἔθος κενεαγγήσαντα, ξυμφέρει ταύτην τὴν ἡμέρην ἀντισηκῶσαι ὧδε ἀριγέως καὶ ἀθαλπέως καὶ ἀταλαιπώρως. ταῦτα γὰρ ἅπαντα βαρέως ἂν ἐνέγκοι καὶ τὸ δεῖπνον συχνῷ ἔλαττον ποιήσασθαι, ἢ ὅσον εἴθισο, καὶ μὴ ξηρὸν, ἀλλὰ τοῦ πλαδαρωτέρου τρόπου. καὶ μετὰ ταῦτα, πιεῖν μὴ ὑδαρὲς, μὴ δ' ἔλασσον, ἢ κατὰ

cœnauerit, si quū à prandio abstinuit, & doluit, & ægrotauit, assumpta autem cœna grauis esse factus est: par est cū multo magis grauari. Cui uerò ex longiori spacio uenæ conciderunt, si repēte cœnauerit, multo grauius afficietur. Reficiūtur aūt hi quib. præter cōsuetudinem uenæ exinanitæ sunt, si eodē die à frigore, calore, & fatigatiōe tuti seruētur, quippe q̄ omnia hæc ægrè tolerari solēt: deinde cœna multo leuior, q̄ pro consuetudine, instituēda est: eamq; nō aridā esse, sed humiditatis modū seruare oportet. Vinū haudquaq̄ dilutū potare, neq; minus q̄ ci-

κατὰ λόγον βρώματος. καὶ τῇ ὑστεραίῃ. ὀλίγα ἀριστῆσαι, ὡς ἐκ προσαγωγῆς ἀφίκηται ἐς τὸ ἔθος. αὐτοὶ μέντοι σφῶν αὐτῶν δυσφορώτερον δὴ τὰ τοιαῦτα φέρουσιν, οἱ πικρόχολοι τὰ ἄνω, τὴν δὲ ἀσιτίην τὴν παρὰ τὸ ἔθος, οἱ φλεγματίαι τὰ ἄνω εὐφορώτερον φέρουσι τὸ ἐπίπαν, ὥς τε καὶ τὴν μονοσιτίην, τὴν παρὰ τὸ ἔθος, εὐφορώτερον ἂν οὗτοι ἐνέγκοιεν. ἱκανὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο σημήιον, ὅτι αἱ μέγισται μεταβολαὶ τῶν περὶ τὰς φύσιας ἡμῶν καὶ τὰς ἕξιας συμβαινόντων μάλιστα νοσοποιέουσιν. οὐδὲ

borum ratio desyderat. postero die exiguum cibum in prādio sumere, ut paulatim ad consuetudinē fiat reditus. Huiuscemodi uerò noxas grauißimè ferūt ij, quibus superiores partes amara bile redundant. Quibus uerò in superiorib. pituita cōtinetur, ij inediā præter cōsuetudinē magna ex parte facilè tolerāt: quo fit ut minus quoque lædātur, si præter cōsuetudinē semel dūtaxat in die cibo reficiātur. Præterea efficax argumentū uel ex eo deprehēditur, quòd maximè in nobis mutationes, tum naturæ, tum habitus, potißimum morbos pariunt.

Quamobrem

κὶ οἷόν τε παρὰ καιρὸν, οὔτε σφοδροτάτας κενεαγγείας ποιέειν. οὔτε ἀκμαζόντων τῶν νουσημάτων, καὶ ἐν φλεγμασίῃ ἐόντων προσφέρειν. οὔτε ἐξαπίνης οἷόν τε ὅλῳ τῷ πρήγματι μεταβάλλειν, οὔτε ἐπὶ τά, οὔτε ἐπὶ τά. Πολλὰ δ᾽ ἄν τις ἀδελφισμένα τουτέοισι τῶν ἐς κοιλίην καὶ ἄλλα εἴποι, ὡς εὐφόρως μὲν φέρουσι τὰ βρώματα, ἃ εἰθισμένοι εἰσιν, εἰ καὶ μὴ ἀγαθὰ ᾖ φύσει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ποτά. δυσφόρως δὲ φέρουσι τὰ βρώματα ἃ μὴ εἰθισμένοι εἰσιν, εἰ καὶ κακὰ ᾖ. ὡσαύτως δὴ καὶ ποτά. καὶ ὁκόσα μὲν

Quamobrem neque uenas importunè exinanire, neq; uigentibus, feruentibusq; morbis aliquid ingerere, neq; etiã per totum morbi decursum, uel ad hoc, uel ad illud quicquàm permutare conuenit. Multa ijs consentanea de uentriculo dixeris: utpote qui cibos uel malos, ac potiones quoque, si ipsis uti consueuerit, facilè sustinet. Contrà grauiter ferre solet, tũ cibos, tũ potiones, quãuis suapte natura uitio careant, si præter cõsuetudinẽ ingerãtur. Quo minus mirãdum est, si maiore dolore afficitur illorũ uen

κρεηφαγίη

κρεηφαγίη πολλὴ παρὰ τὸ ἔθος βρωθεῖσα ποιέει. ἢ σκόροδα. ἢ σίλφιον. ἢ ὀπός. ἢ καυλός. ἢ ἄλλα ὁκόσα τοιουτότροπα, μεγάλας δυνάμιας ἔχουσα ἰδίας. ἧσσον ἄν τις θαυμάσειεν, εἰ τὰ τοιαῦτα πόνους ἐμποιέει, τῇσι κοιλίῃσι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀλλ' εἰ καταμάθοις ὤκως ἂν μάζα τε ὄχλον. καὶ ὄγκον. καὶ φῦσαν. καὶ στρόφον. τῇ κοιλίῃ παρέχοι παρὰ τὸ ἔθος βρωθεῖσα, τῷ δὲ μὴ μαζοφαγέειν εἰθισμένῳ. ἢ αὐτός τε ὁ ἄρτος θερμὸς βρωθεὶς. οἵην δίψαν παρέχει. καὶ ἐξαπιναίην πληθώρην, διὰ τὸ ξηραντικόν τε καὶ βραδύπορον. καὶ οἱ ἄγαν καθα

triculus, qui præter consuetudinem multas carnes, aut Allia, aut laserpitiū, aut laser, aut eius caulē, aut reliqua id genus uehemētes uires obtinentia, edunt. Nec ulla admiratione capieris, si didiceris, mazam præter consuetudinem ingestam, tumultū, tumorē, flatum, torminaq; excitare, præsertim ubi quis mazā edere non cōsueuit. Et ꝙ calidus panis sitim subitamq; plenitudinem præbet: quippe qui ariditatem inducit, tardeq; descendit. Itē ꝙ panes, seu admodum puri, seu

ροί τε

ροῖτε καὶ ξυγκομισθὲν παρὰ τὸ ἔθος βρωθέντες, οἷα διαφέροντα ἀλλήλων ποιέουσι. καὶ μάζα τε ξηρὴ παρὰ τὸ ἔθος, ἢ ὑγρὴ, ἢ γλισχρή. καὶ τὰ ἄλφιτα οἷόν τι ποιέει τὰ πρόσφατα, τοῖσι μὴ εἰωθόσι. καὶ τὰ ἑτεροῖα, τοῖσι τὰ πρόσφατα εἰωθόσι. καὶ οἰνοποσίη, καὶ ὑδροποσίη παρὰ τὸ ἔθος εἰς ἑκάτερα μεταβληθέντα ἐξαπίνης, καὶ ὑδαρής τε οἶνος καὶ ἄκρητος παρὰ τὸ ἔθος ἐξαπίνης ποθείς. ὁ μὲν γὰρ πλάδον τε ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ ἐμποιήσει, καὶ φῦσαν ἐς τὴν κάτω. ὁ δὲ παλμὸν φλεβῶν καὶ καρηβαρίην καὶ δίψαν καὶ

seu cibarij, repugnante cõsuetudine ingesti, differẽtes inter se affectus cõmittunt. Similiter maza siue arida, siue humida, siue uiscosa sit. Ad hæc qualiter recẽtes polentæ, præter consuetudinem illas comedentẽ, afficiunt. Sic uini quoq; & aquæ præter consuetudinem potatio, subita in diuersum usum facta permutatione. Præterea uinum quoque affatim epotũ, siue dilutum est, siue meracum: hoc enim uenas implet, & capitis grauitatem, sitimq; excitat, illud superiores uentriculi partes

λευκός

λευκός τε καὶ μέλας οἶνος παρὰ τὸ ἔθος μεταβάλλοντι, εἰ καὶ ἄμφω οἰνώδεες εἶεν, ὅμως πολλὰ ἂν ἑτεροιώσειαν κατὰ τὸ σῶμα. ὡς δὴ ἡ γλυκύν τε οἰνώδεα οἶνον, ἧσσον ἄν τις φαίη θαυμαστὸν εἶναι, μὴ τωὐτὸ δύνασθαι ἐξαπίνης μεταβληθέντα. τιμωρητέον δὴ κἀκεῖνο δέ τι μέρος, τῷ ἐναντίῳ λόγῳ, ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς διαίτης, τουτέοισιν ἐγένετο, οὐ μεταβάλλοντος τοῦ σώματος, οὔτε ἐπὶ τὴν ῥώμην, ὥστε προσθέσθαι δεῖν σιτία, οὔτ' ἐπὶ τὴν ἀρρωστίην, ὥστε ἀφαιρεθῆναι. προστεκμαρτέα δὴ καὶ

laxat, inferiores flatib. cruciat. Idē ex uino, tum albo, tum nigro accidet, ubi subita fuerit à consuetudine mutatio: quāuis enim uinosum fuerit utrūq;, magno tamen discrimine, corporis respectu, alterū ab altero differt, ut nihil mirum sit, si dulce, idemq; uinosum uinum, ubi subita fuerit mutatio nō idē efficere uideatur. Cæterum hāc sententiam, contraria quoque ratione fulcire oportet. Siquidem in ijs ratio uictus permutata est, corpore non permutato, ut neq; ob auctum robur cibos addere, neque ob infirmitatē eos minuere oporteret. in singulis itaque perpende,

ἰσχὺς, καὶ ὁ τρόπος τοῦ νοσήματος ἑκάστοισι, καὶ τῆς φύσιος τοῦ τε ἀνθρώπου τοῦ ἔθεος, καὶ τῆς διαίτης τοῦ κάμνοντος, οὐ μόνον σιτίων, ἀλλὰ καὶ ποτῶν. πολλῷ δ' ἧσσον ἐπὶ τὴν πρόσθεσιν ἰτέον. ἐπεὶ τήν γε ἀφαίρεσιν ὅλως ἀφελεῖν πολλαχοῦ λυσιτελέει, ὅκου διαρκέειν μέλλει ὁ κάμνων, μέχρις ἂν τῆς νούσου ἡ ἀκμὴ πεπανθῇ. ἐν ὁκοίοισι δὲ τὸ τοιόνδε ποιητέον γεγράψεται. πολλὰ δ' ἄν τις καὶ ἄλλα ἠδελφισμένα τοῖσιν εἰρημένοισι γράφοι, τό γε μὴν κρέσσον μαρτύριον. οὐ γὰρ ἠδελφισμένον δεῖ τῷ πρήγματι περὶ οὗ μοι

& uim & speciem morbi, atq; hominis naturam, ac ægrotantis in uictus ratione cõsuetudinem, non solum in cibis, uerũ etiam potionibus. Sed perquàm modicè, additioni studendum est. ablationi uerò in totũ intendere, sæpenumero prodest. Modo sufficere poßit infirmus, donec per uigorẽ morbus maturus fuerit. Id ubi faciẽdum sit posthac perstringemus. Cæterum quamuis multa iam dictis consentanea scribi possent, tamen res de qua plurimũ habui sermonem, efficacius testimonium nõ desyderat, quippe quæ commodißimum

μαι ὁ πλεῖστος λόγος εἴρηται. ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ πρῆγμα, ἐπικαιρότατόν ἐστι διδακτήριον. οἱ γὰρ ἀρχόμενοι τῶν ὀξέων νοσημάτων, ἔστιν ὅτε οἱ μὲν σιτία ἔφαγον αὐθημερὸν, ἠργμένοι ἤδη. οἱ δὲ, καὶ τῇ ὑστεραίῃ. οἱ δὲ, καὶ ἐῤῥόφεον τὸ προσυχόν. οἱ δὲ, καὶ κυκεῶνα ἐῤῥόφεον. ἅπαντα δὲ ταῦτα, κακίω μέν ἐστιν ἢ εἰ ἑτέρως τις διαιτηθείη. πολλῷ μέντοι ἐλάσσω βλάβην φέρει, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἁμαρτηθέντα, ἢ εἴ τις τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς κενεαγγήσει τελείως. τεταρταῖος δὲ ὢν, τοιάδε διαιτηθείη, ἢ καὶ πεμπταῖος.

mum cõtemplanti præbet aditum. Incipientibus igitur acutis morbis, accidit interdum ut laborantium alij eodem quo incœperunt die cibos ingerãt, alij postero die, alij quicquid fortè fortuna nacti sunt sorbeant, alij cyceonem, id est cinnũ bibant. Quorum error etsi grauior est, q̃ si diuersa uictus ratiõe usi fuissent, tamẽ longe minus læditur is, qui hac occasione peccauerit, quã si duobus tribus'ue primis diebus, uenas penitus cõcidere sinens, mox quarto quintóue die huiusmodi uictus rationẽ aggrediatur.

ἔτι μέντοι κάκιον, εἰ ταύτας πάσας τὰς ἡμέρας προκενεαγγήσας, ἐν τῇσιν ὕστερον ἡμέρῃσιν, οὕτω διαιτηθείη, πρὶν ἢ πέπειρον γενέσθαι τὴν νοῦσον. οὕτω μὲν γὰρ θανάσιμον φέρει φανερῶς τοῖσι πλείστοισιν, ἢν μὴ πανθάστασί τις εὐήθης ἡ νοῦσος εἴη. αἱ δὲ κατ᾽ ἀρχὰς ἁμαρτάδες, οὐχ ὁμοίως ταύτῃσιν ἀνήκεστοί εἰσιν, ἀλλὰ πολλῷ εὐακεστότεραι. τοῦτο οὖν ἡγεῦμαι μέγιστον διδακτήριον, ὅτι οὐ στερητέαι αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ ῥοφήματος, ἢ τοίου, ἢ τοιουτοισι μέλλουσιν ὀλίγον ὕστερον ῥοφήμασιν, ἢ τοίοις, ἢ τοίοις χρέεσθαι.

tur. Sed longè grauißimum est, si omnibus ijs diebus uenas exinaniri permittat: deinde posterioribus diebus, prius tamen quàm morbus maturetur, ad huiusmodi uictus ratione͂ se conuertat, siquide͂ plurimi hoc pacto mortis periculum subeu͂t, nisi salubris admodum fuerit morbus. Errores autem ab initio protinus co͂mißi, no͂ ita difficulter corrigun tur, sed faciliore͂ certè admittunt medelam.

Hoc docume͂to, nullum aliud puto salubrius ꝙ primis diebus nullu͂ sorbitio͂is genus subtrahendum est his, qui paulò post uti sorbitione quauis

χρέεσθαι. πυθμενόθεν μὲν οὖν οὐκ ἴσασιν, οὐδ' οἱ τῇσι κριθώδεσι πτισάνῃσι χρεόμενοι, ὅτι αὐτέῃσι κακοῦνται, ὁκόταν ῥοφέειν ἄρξωνται, ἢν προκενεαγγήσωσι, δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἢ καὶ πλείους. οὔτ' αὖ οἱ τῷ χυλῷ χρεόμενοι γινώσκουσιν ὅτι αὐτέῃσι βλάπτονται ῥοφέοντες, ὅταν μὴ ὀρθῶς ἄρξωνται τοῦ ῥοφήματος. τότε μὲν φυλάσσουσι καὶ γινώσκουσιν, ὅτι μεγάλην τὴν βλάβην φέρει, ἢν πρὶν πέπειρον τὴν νόσον γενέσθαι κριθώδεα πτισάνην ῥοφήσῃ ὁ κάμνων, εἰθισμένος χυλῷ χρέεσθαι. πάντα οὖν ταῦτα, μεγάλα

nis cogātur. Etenim qui hordeacea ptisana utuntur, penitus nesciunt ipsam noxiam esse, si tribus, quatuor, pluribus'ue dieb. exinanitis iam uenis sorbere incœperint. Neq; etiam cremorem eius duntaxat accipientes, quum nō rectè sorbere incœperint, noxam sibi inferri intelligunt: sed tum primū & cauent, & periculi magnitudinem agnoscunt, quam ante morbi maturationem, quis hordeaceā ptisanā sumit, q̃ cremore eius uti solebat.

Vnde

μαρτύρια

μαρτύρια, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἄγουσιν εἰς τὰ διαιτήματα οἱ ἰητροὶ τοὺς κάμνοντας, ἀλλ' ἐν ᾗσί γε νούσοισιν οὐ χρὴ κεναγγέειν τοὺς μέλλοντας ῥοφήμασι διαιτᾶσθαι, κεναγγέουσιν. ἐν ᾗσι τε οὐ χρὴ μεταβάλλειν ἐκ κεναγγέης ἐς ῥοφήματα, ἐν ταύτῃσι μεταβάλλουσι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἁμαρτάνουσιν. ἐνίοτε δὲ, ἐν τοῖσι καιροῖσι μεταβάλλουσιν, ἐς τὰ ῥοφήματα ἐκ τῆς κεναγγείης, ἐν οἷσι πολλάκις ἀρήγει ἐκ τῶν ῥοφημάτων πλησιάζειν τῇ κεναγγείῃ, ἢν οὕτως τύχῃ παροξυνομένη ἡ νοῦσος. ἐνίοτε δὲ καὶ ὠμὰ ἐπισπῶνται,

Vnde manifestißimè colligitur, medicos non rectè ægrotis uictus rationẽ præscribere: quippe qui in morbis, nõ uenarũ exinanitione, sed sorbitione egentibus uenas cõcidere permittũt. Contrà ubi à uenarũ exinanitiõe ad sorbitiones trãsire periculosum est, ipsi confestim transmutando plerunque peccant. Ac nonnunquàm à uenarum inanitione, ad sorbitiones eo tẽpore transeunt, quo satius esset, ita exigente morbi irritatione, à sorbitionibus ad uenarum exinanitionem transire. Quapropter quibusdã

ἀπὸ

ἀπό τε κεφαλῆς, καὶ
τῶν περὶ τὸν θώρηκα τό-
που χολώδεα. ἀγρυ-
πνίαι τε συνεμπίπτου-
σιν αὐτέοισι, δι' ἃς οὐ
πέσσεται ἡ νοῦσος. πε-
ρίλυποί τε καὶ πικροὶ
γίνονται. καὶ παρα-
φρονέουσι. καὶ μαρμα-
ρυγώδεα σφέων τὰ ὄμ-
ματα. καὶ αἱ ἀκοαὶ ἤχου
μεσταί. καὶ τὰ ἀκρωτή-
ρια κατεψυγμένα.
καὶ οὖρα ἄπεπτα. καὶ
πτύσματα λεπτὰ, καὶ
ἁλυκὰ, καὶ κεχρωσ-
μένα ἀκρήτῳ χρώμα-
τι σμικρά. καὶ ἱδρῶ-
τες περὶ τὸν τράχη-
λον. καὶ διαπορή-
ματα. καὶ πνεῦμα
προσπαῖον ἐν τῇ ἄνω
φορῇ, πυκνὸν, ἢ μέγα λίην. ὀφρύες δ' ἐνώσιος

*ex capite ac pectore cru
da bilis attrahitur, qui-
bus uigilia quoq; morbi
maturationem impedi-
ens accedit, mœstitia, a-
maritudineq; infestan-
tur, delirant, ac splen-
dētia quædam ipsorum
oculis obijciūtur, aures
sibilo implentur, extre-
mæ membrorum par-
tes infrigidantur, uri-
næ redduntur incoctæ,
sputa tenuia, salsa, colo-
lore syncero, exigua, su
dores à ceruice proflu-
unt, anxietate uexātur,
spiritus errat, quippe
quum sursum fertur aut
frequens est, aut ualde
magnus, supercilia gra
uantur,*

μετέχουσαι. λειποψυχώδεα πονηρά. καὶ τῶν ἱματίων ἀποῤῥίψιες ἀπὸ τοῦ στήθεος. καὶ χεῖρες τρομώδεες. ἐνίοτε δὲ καὶ χεῖλος τὸ κάτω σείεται. ταῦτα δὲ ἐν ἀρχῇσι παραφαινόμενα, παραφροσύνης δηλωτικά εἰσι σφοδρῆς. καὶ ὡς ἐπιτοπολύ, ἀποθνήσκουσιν. οἱ δὲ διαφεύγοντες ἢ μετὰ ἀποστήματος, ἢ αἵματος ῥύσιος ἐκ τῆς ῥινός, ἢ πύον παχὺ πτύσαντες διαφεύγουσιν. ἄλλως δὲ οὔ. οὐδὲ γὰρ τῶν τοιουτέων ὁρέω ἐμπείρους τοὺς ἰητρούς, ὡς χρὴ διαγινώσκειν τὰς ἀσθενείας ἐν τῇσι νούσοισιν, εἴτε διὰ κενεαγγείην ἀποτελοῦνται, εἴτε δι' ἄλλον

nantur, animi defectio urget, eaq; mala, uestes à pectore proijciũt, manus tremore afficiũtur, imum labrũ nonnũquàm cõcutitur. Hæc si ab initio apparuerint deliriũ, & quidem multũ ac uehemens denũciant, atq; æger magna ex parte moritur. Quòd si mortẽ effugerit, aut cũ abscessu, aut sanguinis fluore è naribus, aut crassi puris sputo liberatur, nec aliter euadere poterit. Neq; uideo medicos harũ rerũ experientia ita exercitatos, ut imbecillitates in morbis discernãt, siue ob uenarũ inanitionem,

λον τινὰ ἐρεθισμὸν, αἵ τε διὰ πόνον, καὶ ὑπὸ ὀξύτητος τῆς νούσου. ὁκόσα τε ἡμέων ἡ φύσις καὶ ἡ ἕξις ἑκάστοισιν ἐκτεκνοῖ πάθεα καὶ εἴδεα παντοῖα. καίτοι σωτηρίην ἢ θάνατον φέρει, γινωσκόμενα ἢ ἀγνοεύμενα τὰ τοιαῦτα. μέζον μὲν γὰρ κακόν ἐστιν, ἢν διὰ τὸν πόνον καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς νούσου ἀσθενέοντι, προσφέρῃ τις ποτὸν, ἢ ῥόφημα πλεῖον, ἢ σιτίον, οἰόμενος διὰ κεναγγείην ἀσθενέειν. ἀεικὲς δὲ καὶ διὰ κεναγγείην ἀσθενέοντα, μὴ γνῶναι καὶ πιέζειν τῇ διαίτῃ. φέρει μὲν γάρ τινα κίνδυνον καὶ αὕτη

nitionem, siue ob aliam quandã irritationem, ut uel dolorẽ, uel morbi uehementiã eueniãt. Neq; eas affectionũ species dignoscunt, quas uel natura nostra, uel habitus, singulis efficere solet: quanq̃ ab ijs, uel salus, si cognoscãtur, uel mors, si propter imperitiã lateãt, expectanda est. Sanè ut grauissimũ peccatũ cẽsetur, si uel ob laborẽ, uel morbi uehementiã imbecillo, aliquis uel potionẽ, uel sorbitionẽ copiosiorẽ, aut cibũ exhibeat, existimãs eum à uenarũ exinanitione factũ debiliorẽ, ita impudentissimũ est, eũ quem uenarũ exinanitio reddidit imbecilliorẽ, nõ cognoscere, & abstinẽtia torquere: quanq̃ ne hoc quidẽ

ἡ ἁμαρτάς. πολλῷ δὲ μόνον, τῆς ἑτέρης. καταγελαστοτέρη δὲ πολλῷ αὕτη μᾶλλον ἡ ἁμαρτὰς τῆς ἑτέρης. εἰ γὰρ ἄλλος ἰατρὸς ἢ καὶ ἰδιώτης εἰσελθὼν καὶ γνοὺς τὰ συμβεβηκότα, δώῃ καὶ φαγεῖν καὶ πιεῖν, ἃ ὁ ἕτερος ἐκώλυσεν, ἐπιδήλως ἂν δοκοίη ὠφεληκέναι. τὰ δὲ τοιαῦτα μάλιστα καθυβρίζεται τῶν χειρωνακτέων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. δοκέει γὰρ αὐτέοισιν ὁ εἰσελθὼν ἰητρὸς ἢ ἰδιώτης, ὥσπερεὶ τεθνεῶτα ἀναστῆσαι. γεγράψεται οὖν καὶ περὶ τουτέου, σημεῖα οἷσι δεῖ ἕκαστα τουτέων διαγινώσκειν. παραπλήσια

peccatum periculo uacat: tamen ut superiore leuius est, ita magis deridendum. Si enim alius quispiā siue medicus, siue plebeius, accesserit, notaueritq; accidentia, deinde contra prioris medici institutū, cibum, potionēq; exhibeat, planè cōstat hunc nonnihil auxilij attulisse: proinde prioris artificis institutū grauißimam subit calumniā: uideturq; superueniēs uel medicus uel plebeius ueluti mortuum resuscitasse. Nos de hac re notas quasdā scribemus, quib. singula discernātur. Atq; hæc quæ iam ꝑposui similia

σια μέντοι τοῖσι κατὰ κοιλίην καὶ ταῦτα ἐστί. καὶ γὰρ ἢν ὅλον τὸ σῶμα ἀναπαύσηται παρὰ τὸ ἔθος, οὐκ αὐτίκα ἔῤῥωται μᾶλλον. ἢν δὲ δεὶ καὶ πλείω χρόνον διελλινύσας ἐξαπίνης ἐς τοὺς πόνους ἔλθῃ, φλαῦρόν τι πρήξειεν ὑποδήλως. οὕτω δὲ καὶ ἓν ἕκαστον τοῦ σώματος. καὶ γὰρ ἢν οἱ πόδες τοιοῦτόν τι πρήξειαν, καὶ τὰ ἄλλα ἄρθρα μὴ εἰθισμένα πονέειν, ἢν διὰ χρόνου ἐξαπίνης πρὸς τὸ πονεῖν ἔλθῃ. ταῦτα δ' ἂν καὶ οἱ ὀδόντες καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ πάθοιεν, καὶ πᾶν ὁτιοῦν. ἐπεὶ καὶ κοίτη ἡ παρὰ τὸ ἔθος μαλθακὴ, πόνον ἐμποιέει.

milia ferè sunt accidẽtibus, quæ uẽtriculũ nonnunq̃ infestãt. Etenim si uniuersum corpus præter consuetudinem diu quieuerit, non protinus euadit. Quòd si lõgiori quoq; spacio torpuerit, deinde protinus labores aggrediatur, id qđ effecerit, uile erit. Similiter de reliquis quoq; corporis partibus sentiendũ est. Neq; enim pedes, neq; aliæ corporis partes, rectè sua munera perficient, dissuetudine laborẽ intercipiẽte, si aliquãdo subito laborare tentauerint. Similiter et dẽtes & oculi & cæteræ quoq; partes afficiẽtur. Nam & cubile præter cõsuetudinẽ, aut

ἐμποιέει. καὶ σκληρὴ παρὰ τὸ ἔθος. καὶ ὕπαιθρος εὐνὴ παρὰ τὸ ἔθος, σκληρύνει τὸ σῶμα. ἀτὰρ καὶ τὰ τῶν τοιῶνδε πάντων, ἀρκέει παραδείγματα γράψαι. εἰ γάρ τις ἕλκος λαβὼν ἐν κνήμῃ, μήτε λίην ἐπίκαιρον, μήτε λίην εὔηθες ὄν, καὶ μήτε ἄγαν δυσελκὴς ὤν, μήτε ἄγαν εὐελκής, αὐτίκα ἀρξάμενος ἐκ πρώτης κατακείμενος ἰητρεύοιτο, καὶ μηδαμῇ μετεωρίζοι τὸ σκέλος, ἀφλέγμαντος μὲν ἂν ἔτος εἴη καὶ ὑγιὴς πολλῷ θᾶσσον οὕτω γένοιτο, ἢ εἰ πλανώμενος ἰητρεύοιτο. εἰ μέν τοι πεμπταῖος, ἢ ἑκταῖος, ἢ καὶ

aut durum molestũ est: quanquã quod sub diuo præter consuetudinem stratũ est, corpus indurat. Porrò horũ omniũ satis fuerit exẽpla quædam perstringere. Esto sanè, quòd tibia cuiuspiam ulcere non omnino salubri laboret, qui neq; perdifficilem, neq; facilem omnino curationẽ admittat. Si prima protinus die, inter curationis uidelicet initia, sic iaceat, ut nequaquã crus eleuet, inflammatione haudquaquàm afficietur, multoq; citius bonæ ualetudini restituetur, quàm si inter curandum errorem cõmittat. quòd si à die quinto, aut sexto,

ἢ καὶ ἔτι ἀνωτέρω ἀναστὰς, ἐθέλοι προβαίνειν μᾶλλον ἂν πονέοι τότε, ἢ εἰ αὐτίκα ἐξ ἀρχῆς πλανώμενος ἰητρεύοιτο. εἰ δὲ καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσειεν ἐξαπίνης, πολλῷ ἂν μᾶλλον πονέσειεν, ἢ ἐκείνως ἰητρευόμενος ταῦτα ταλαιπωρήσειεν ἐν ταύτῃσι τῇσιν ἡμέρῃσι. διὰ τέλεος οὖν μαρτυρεῖ ταῦτα πάντα ἀλλήλοισιν, ὅτι πάντα ἐξαπίνης μείζω πολλῷ τοῦ μετρίου μεταβαλλόμενα ἐπὶ τὰ καὶ ἐπὶ τὰ βλάπτει. πολλαπλασίη μὲν οὖν κατὰ κοιλίην ἡ βλάβη ἐστὶν, ἢν ἐκ πολλῆς κενεαγγείης, ἐξαπίνης πλέον τοῦ μετρίου

sexto, uel serius etiã surrexerit, & incedere conetur, magis dolebit, q̃ si protinus ab initio in curatione peccasset: si uerò subitò multũq; fatigetur, grauiori cruciabitur dolore, quã si per iam propositos dies inter curandum fuisset fatigatus. Itaque ex his omnibus perfectum licet colligere testimonium, quòd omnis subita mutatio, si modum excesserit, noxam inducit.

Vẽtriculus autem grauiter læditur, si ei postea q̃ uehementer conciderunt uenæ, protinus immodicè

μετρίου προσαίρηται ἀτὰρ καὶ κατὰ τὸ ἄλλο σῶμα ἢν ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐξαίφνης ἐς πλείω πόνον ἔλθοι, πουλὺ πλείω βλαβείη, ἢ εἰ ἐκ πολλῆς ἐδωδῆς ἐς κενεαγγείην μεταβάλλοι, δεῖ μέντοι καὶ τὸ σῶμα τουτέοισιν ἐλλιννύειν. ὧν ἢν ἐκ πολλῆς ταλαιπωρίης ἐξαπίνης ἐς σχολήν τε καὶ ῥαθυμίην ἐμπέσῃ, δεῖ δὲ καὶ τουτέοισι τὴν κοιλίην ἐλλιννύειν πλήθεος βρώμης, ἢν δὲ μὴ, πόνον ἐν τῷ σώματι ἐμποιήσει, καὶ βάρος ὅλου τοῦ σώματος. ὁ δὴ οὖν πλεῖστός μοι λόγος γέγονε, περὶ

modicè quidpiã ingeratur. Sic reliquum quoq; corpus, si ex multa quiete subito ad uehementẽ laborem deducitur: magis lædetur, quàm ubi ex pleniore cibo ad uenarũ exinanitionẽ trãsmutantur. Illorũ etiãnũ corpora torpere necesse est, qui ex multa fatigatione, repẽte ad ignauiam secordiam'que sese conuertunt. Proinde uẽtriculos ipsorum, haud ita multo cibo exercere oportet. alioqui et dolore et grauitate totum corpus uexabitur. Cæterũ de immutatione uel ad hæc uel ad illa, lõgior fuit nobis ser

τῆς μεταβολῆς τῆς

τῶν

περὶ τῆς διαίτης, καὶ ἐπὶ
τὰ καὶ περὶ τὰ ἐς πάν
τα μὲν οὖν, εὔχρηστον
ταῦτα εἰδέναι. ἀτὰρ
ἐστὶ περὶ οὗ ὁ λόγος ἦν.
ὅτι καὶ ἐν τῇσιν ὀξείη-
σι νούσοισιν ἐς τὰ ῥοφή
ματα μεταβάλλουσιν
ἐκ τῆς κενεαγγείης. με
ταβλητέον γὰρ ὡς ἐγὼ
κελεύω ἤδη. ἔπειτα
οὐ χρηστέον ῥοφήμασι,
πρὶν ἡ νοῦσος πέπαν
θῇ, ἢ ἄλλο τι σημεῖον
φανῇ, ἢ κατ' ἔντερον κε
νεαγγικὸν, ἢ ἐρεθιστικὸν,
ἢ κατὰ τὰ ὑποχόν-
δρια ὁκοῖα γεγράψε-
ται σημεῖα. ἀγρυπνίη
ἰσχυρὴ, πόματα καὶ σι
τία ὠμὰ καὶ ἀπεπτότε-
ρα ποιέει. ἐστὶν ἡ περὶ τὰ
ἕτερα αὖ μεταβολὴ, διαλύει σῶμα, καὶ ἐφθό-

mo, quòd huiusmodi no
titia, ad omne ferè nego
ciũ utilis est, præsertim
ad hoc nostrũ proposi=
tum, quòd scilicet in acu
tis morbis à uenarũ exi
natione ad sorbitionem
transeũtes, permutatio
nẽ à nostris præceptis
aberrare nõ permittãt.
Etenim nõ est exhibẽda
sorbitio donec maturus
uideatur morbus, aut a=
liud signũ, uel circa inte
stina, ut uacuatio, aut ir
ritatio, uel circa præcor
dia apparuerit. Vehe=
mẽs uigilia, ut cruditatẽ
incoctionẽq;, tũ ciborũ
tũ potionis efficit, sic in
diuersam partẽ trãsmu
tatio corpus resoluit, et

ταῦτα καὶ καρηβαρίην ἐμποιέει.

uelut decoctũ reddit, capitisq; grauitatem inducit.

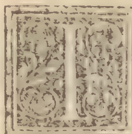

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου περὶ διαίτης ὀξέων βιβλίον τρίτον.

HIPPOCRATIS Coi de ratione uictus in morbis acutis, Liber III.

DE VINO.

Γλυκὺν δ' οἶνον, καὶ οἰνώδεα, καὶ λευκὸν, καὶ μέλανα, καὶ μελίκρητον, καὶ ὕδωρ, καὶ ὀξύμελι, τοῖσι δὲ σημαινόμενον, χρὴ διορίζειν ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν. ὁ μὲν γλυκὺς, ἧσσον ἐστὶ καρηβαρικώτερος τοῦ οἰνώδεος. καὶ ἧσσον φρενῶν

Igitur uinũ dulce, & uinosum, et album, et nigrũ, atq; aquã mulsam, & aquã, et oxymel, quantum ad acutos morbos ptinet, his ferè notis distinguere oportet. Dulce quidem uinũ, nõ adeò, ut uinosum, capiti grauitatẽ affert, & minus

φρενῶν ἁπτόμενον. καὶ διαχωρητικώτερος δ' ἤ τι τοῦ ἑτέρου κατ' ἔντερον. μεγαλόσπλαγχνος, δὲ σπλῆνος καὶ ἥπατος. οὐκ ἐπιτήδειος οὖν οὐδὲ τοῖσι πικροχολοισι. καὶ γὰρ οὖν διψώδης τοῖσί γε τοιουτέοισιν ἐστίν. ἀτὰρ καὶ φυσώδης ἐντέρου τοῦ ἄνω. οὐ μὴν πολέμιός γε αὐτῷ ἐντέρῳ τῷ κάτω. ὡς κατὰ λόγον τῆς φύσης. καίτοι γε οὐ πάνυ πορίμη ἐστὶν, ἡ ἀπὸ τοῦ γλυκέος οἴνου φῦσα, ἀλλ' ἐγχρονίζει περὶ ὑποχόνδρια. καὶ γὰρ οὖν ἧσσον οὗτος διουρητικὸς γίνεται τὸ ἐπίπαν τοῦ οἰνώδεος λευκοῦ. πτυάλου

δὲ

minus tẽtat mentẽ, nec nllũ aliud tã facilè per intestina descendit: sed iecur, et lienem in tumorem attollit: ac nc his quidẽ utile est, in quibus amara bilis exuperat. Nam & his sitim excitat, & superiorem intestinorum partem inflat: inferiori ue: ò intestino, quod ad flatus rationẽ attinet, non adeò infestum est. Sanè flatus, quem dulce uinũ excitauit, non facilè permeat, sed in præcordijs diu commoratur. Vtinam omnino minus hoc, quã album uinosumq; ciere pôtest. At nullum aliud

efficacius

δὲ μᾶλλον ἀναγωγός ἐστι τοῦ ἑτέρου ὁ γλυκύς. καὶ οἷσι μὲν διψώδης ἐστὶ πινόμενος, ἧσσον ἂν τούτοισιν ἀνάγοι ἢ ὁ ἕτερος οἶνος. οἷσι δὲ μὴ διψώδης, μᾶλλον ἀνάγοι ἂν τοῦ ἑτέρου. ὁ δὲ λευκὸς οἰνώδης οἶνος, ἐπήνηται μὲν καὶ ἔψεκται, τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μέγιστα ἤδη ἐν τῇ τοῦ γλυκέος οἴνου διηγήσει. ἐς δὲ κύστιν μᾶλλον πόριμος ἐὼν τοῦ ἑτέρου, καὶ διουρητικὸς καὶ καταῤῥηκτικὸς, αἰεὶ πουλλὰ προσωφελέοι ἂν ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισι. καὶ γὰρ εἰ πρὸς ἄλλα ἀνεπιτηδειότερος τοῦ ἑτέρου πέφυκεν, ἀλλ' ὅμως ἡ κα-

τὰ

efficacius promouet sputum, nisi quũ sitim induxerit, tum enim minus quàm cætera sputũ euocat. Vbi uerò nõ excitat sitim, omni alio efficacius screatum iuuat. Vini albi uinosi, tum laudes tum uituperationes, in dulci uini enarratione magna ex parte continentur: ipsum enim omni alio facilius ad uesicam trãsit, urinam ciet, magnumq; semper auxilium in his morbis afferre solet: quamuis enim, quod ad reliquos usus pertinet, ab alio uino superetur, quia tamẽ per

uesicam

ἐς κύστιν κάθαρσις ὑπ' αὐτοῦ γινομένη, ξύνεσται ἢν προσγένηται, ὁκοῖον δεῖ. καλὰ δὲ ταῦτα τεκμήρια ἐστὶ, τῆς περὶ οἴνου ὠφελίης καὶ βλάβης, ὁκόσα ἀκαταμάθητα ἦν, τοῖσιν ἐμεῦ γεραιτέροισι, κιῤῥῷ δὲ οἴνῳ καὶ μέλανι αὐστηρῷ ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισιν. ἐς τάδε ἂν χρήσαιο. εἰ καρηβαρίη μὲν μὴ ἐνείη, μὴ δὲ φρενῶν ἅψις, μηδὲ τὸ πτύελον κωλύοιτο τῆς ἀνόδου, μὴ δὲ τὸ οὖρον ἴσχοιτο. τὰ δὲ διαχωρήματα δὲ πλαδαρώτερα καὶ ξυσματωδέστερα εἴη. ἐν δὴ τοῖσι τοιούτοισι πρέποι ἂν μάλιστα μεταβάλλειν ἐκ τοῦ

uesicam purgat, magnifice liberat, si exhibeatur ut oportet. Has igitur de uini tū usu, tum noxa coniecturas, licet perpulchræ sint, maiores nostri ignorauerūt. Fuluū uinum, et nigrum austerum eūdem usum habere censerem in acutis morbis, nisi capitis grauitatem inducerent, & mentem attingerēt, atque sputi urinæq; exitum impedirent. Cæterum à uino albo, alijsq; id genus nō maximè abstinēdum est, quum alui excrementa, & mollia, & ramentosa fuerint.

Id uerò

λευκοῦ, καὶ ὁκόσα τουτέοισιν ἐμφερέα. προξυνιέναι δὲ δεῖ, ὅτι τὰ μὲν ἄνω πάντα καὶ τὰ κατὰ κύστιν, ἧσσον βλάψει, ἢν ὑδαρέστερος ᾖ. τὰ δὲ κατ' ἔντερον, καὶ μᾶλλον ὀνήσει, ἢν ἀκρατέστερος ᾖ.

Id uerò neminem latere debet, quòd superiores, & inferiores corporis partes, ut minus lædit uinum dilutum, ita meracius intestinis magis auxiliatur.

DE AQVA MVLSA.

Μελίκρητον δὲ πινόμενον διὰ πάσης τῆς νούσου ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισι, τὸ ἐπίπαν μὲν τοῖσι πικροχόλοισι καὶ μεγαλοσπλάγχνοισιν, ἧσσον ἐπιτήδειον, ἢ τοῖσιν οὐ τοιούτοισιν ἐστίν. διψῶδές γε μὴν, ἧσσον τοῦ γλυκέος οἴνου. πνεύμονός τε γὰρ, μαλθακτικόν ἐστι,

Aqua mulsa per totum morbi acuti decursum epota, his qui amara bile abūdant, & quibus tumida sunt uiscera, minus cōuenit: quanquàm ipsis non adeò ut uinum dulce, sitim exiccat: pulmonem autem lenit,

καὶ

καὶ πτύελου ἀναγωγόν μετρίως, καὶ βηχὸς παρηγορικόν. ἔχει γὰρ σμηγματῶδές τι, ὃ μᾶλλον τοῦ μετρίου κατάγλισχραίνει τὸ πτύελον. ἔστι δὲ καὶ οὐρητικὸν μελίκρητον ἱκανῶς, ἤν μή τι τῶν ἀπὸ σπλάγχνων κωλύῃ. καὶ διαχωρητικὸν δὲ, κάτω χολωδέων. ἔστι μὲν ὅτε καλῶν. ἔστι δ' ὅτε κατακορεστέρων μᾶλλον τοῦ καιροῦ, καὶ ἀφρωδεστέρων. μᾶλλον δὲ τὸ τοιοῦτο τοῖσι χολώδεσί τε καὶ μεγαλοσπλάγχνοισι γίνεται. πτυάλου μὲν οὖν ἀναγωγὸν, καὶ πνεύμονος μάλθαξιν, τὸ ὑδαρέστερον μελίκρητον

lenit, sputum mediocriter educit, tußientibus prodest, quippe quæ abstergēdi facultatē obtinet, sed plus uiscositatis quàm oportunũ sit, sputo inducit. Ciet urinam efficaciter, nisi uiscerũ aliquod obstiterit: alui biliosa excrementa educit, quæ interdũ uitiosa sunt, interdum magis q̃ oportet, et exuperãt & spumant. Id uerò biliosis maximè accidit, & his quib. intumescunt uiscera. Aqua mulsa quo fuerit dilutior, eo efficaciorem euocandi sputi uim obtinet atq; pulmonem reddit leniorem.

ποιέει μᾶλλον. τὰ μὲν γὰρ ἀφρώδεα διαχωρήματα καὶ μᾶλλον τοῦ καιροῦ κατακορέας χολώδεα, καὶ μᾶλλον θερμὰ, τὸ ἄκρητον μᾶλλον τοῦ ὑδαρέος ἄγει. τὸ δὲ καὶ οἰνῶδε διαχώρημα, ἔχει δὲ καὶ ἄλλα σίνεα μεγάλα. οὔτε γὰρ ἐξ ὑποχονδρίων καῦμα σβεννύει, ἀλλὰ ὁρμᾷ. δυσφορίην τε καὶ ῥιπτασμὸν τῶν μελέων ποιέει. ἑλκώδεις τε ὄψει καὶ ἐντέρων καὶ ἕδρης. ἀλεξιτήρια δὲ τούτων, γεγράψεται. ἄνευ μὲν τῶν ῥοφημάτων μελικρήτῳ χρεώμενος ἀντ᾽ ἄλλου ποτοῦ ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισι, πολλὰ

ἂν

Quæ uerò minus diluta est, alui spumosa excrementa, & supra modum biliosa, & calidiora magis quã dilutior ducit, quamuis alias præterea noxas inferãt huiusmodi excrementa. Neque enim præcordiorum ardorẽ extingunt, sed excitant, efficiũtq; ut difficulter morbũ sustineat æger, & membra hincinde deijciat: intestina etiam, & anum ulcerãt. Quibus uerò auxilijs ca curare oporteat, postea explicabimus. Igitur si in huiusmodi morbis, quis aqua mulsa, pro alia potione, posthabitis sorbitionibus utatur, is

ut

ἂν εὐτυχοίης, καὶ οὐκ
ἂν πολλὰ ἀτυχοίης. οἷ-
σι δὲ δοτέον, καὶ οἷσι
μὴ δοτέον, τὰ μέγιστα
εἴρηται, καὶ δι᾽ ἃ οὐ δο-
τέον. κατέγνωσται δὲ
μελίκρητον ὑπὸ τῶν ἀν-
θρώπων, ὡς καταγυιοῖ
τοὺς πίνοντας, καὶ διὰ
τοῦτο ταχυθάνατον εἶναι
νενόμισται. ἐκλήθη δὲ τοῦ-
το, διὰ τοὺς ἀποκαρτε-
ρέοντας. ἔνιοι γὰρ μελι-
κρήτῳ μόνῳ χρέονται
ποτῷ, ὡς τοιοῦδέ δῆ-
θεν ἐόντος. τὸ δὲ οὐ παν-
τάπασιν ὧδε ἔχει. ἀλλ᾽
ὕδατος μὲν πολλῷ
ἰσχυρότερόν ἐστι πινό-
μενον μοῦνον, ἢν μὴ ἐκ-
ταράσσῃ τὴν κοιλίην.
ἀτὰρ καὶ οἴνου λευκοῦ,
καὶ λεπτοῦ, καὶ ὀλι-
γοφόρου,

ut multa felicißimè con
sequetur, ita ferè nunq̄
sua spe frustrabitur. Er
go quibus dāda uel inhi
bēda sit, uel quas ob cau
sas ab ea tēperandū sit,
magna ex parte iam di
ctū est. Sed dānauerunt
nōnulli aquā mulsam, ꝙ
bibentiū uires frangat,
maturamq; mortem ci-
tet. Cui errori occasio-
nem dederunt hi, qui
mortē sibi fame cōsciue
runt. Sunt enim nōnulli
qui aqua mulsa perinde
ac si huiusmodi quandā
uim habeat, utuntur, sed
id perpetuū nō est: quip
pe per se potui data, nisi
uentrē turbauerit, aqua
lōgè ualētior est. Quin
etiam uino albo tenui,
imbecillo,

γοφόρου, καὶ ἀνόσμου, ἡ μὲν ἰσχυρότερον, ἡ δὲ, ἀσθενέστερον. μέγα μὴν διαφέρει καὶ οἴνου καὶ μέλιτος ἀκρητότης ἐς ἰσχὺν ἀμφοῖν. ὅμως τοίνυν εἰ καὶ διπλάσιον μέτρον οἴνου καὶ ἀκρήτου πίνοι τις, ἢ ὁκόσον μέλι ἐκλείχοι, πολλῷ ἂν δήπου ἰσχυρότερος εἴη ὑπὸ τοῦ μέλιτος μοῦνον. εἰ μὴ ταράσσοι τὴν κοιλίην. πολλαπλάσιον γὰρ καὶ τὸ κόπριον διεξίη ἂν αὐτέω. εἰ μέν τοι ῥοφήματι χρέοιτο πτισάνη, ἐπιπίνοι δὲ μελίκρητον ἄγαν, πλησμονῶδες ἂν εἴη. καὶ φυσῶδες. καὶ τοῖσι κατὰ τὰ ὑποχόνδρια σπλάγ

imbecillo, nõ odoro, interdum ualentior imbecillior deprehenditur. Etenim uini mellisq; puri, si utriusque uim consyderaueris, magna est differentia. Nam si duplo plus uini quispiã biberit, quàm linxerit mellis, longè plus uirium à melle, modo uentrẽ non turbauerit, cõsequetur, uel hoc argumẽto, quòd plus subinde stercoris deijciet. Aqua mulsa à ptisanæ sorbitione epota, uehemẽter replet, et inflat, uisceraq; in præcordijs.

σπλάγχνοισιν, ἀξύμφορον. προπινόμενον μὲν πρὸ ῥοφήματος μελίκρητον, οὐ βλάπτει ὅκως μεταπινόμενον, ἀλλά τι καὶ ὠφελέει. ἑφθὸν δὲ μελίκρητον ἐσιδεῖν μὲν, πολλῷ κάλλιον τοῦ ὠμοῦ. λαμπρὸν γὰρ καὶ λεπτὸν, καὶ λευκὸν, καὶ διαφανὲς γίγνεται. ἀρετὴν δὲ ἥν τινα αὐτέω προσθέω διαφέρουσάν τι τοῦ ὠμοῦ, οὐκ ἔχω. οὔτε γὰρ ἥδιον ἐστὶ τοῦ ὠμοῦ. ἢν τυγχάνοι γε τὸ μέλι καλὸν ἐόν. ἀσθενέστερον μέντοι γε τοῦ ὠμοῦ, καὶ ἀκοπρωδέστερόν ἐστιν. ὧν οὐδ' ἕτερον εἰς τιμωρίην προσδέεται μελίκρητον. ἔγχιστα δὲ χρηστέον

cordijs lædit. Ante sorbitionem autem assumpta non solum nō adeò lædit, uerūetiam interdū magnificè prodest. Coctum mel, aspicientibus quidem longè præstantius crudo uidetur: est enim spendidum, tenue, candidum & perspicuum: sed quibus ab eo uiribus differat equidem non intelligo. Neque enim, si mel bonum fuerit, crudo suauius est & minus ab eo stercoris descēdit, quanquā neutro horum ad aquæ mulsæ probationem indigemus. Aliquando tamen

χρηστέον αὐτῷ τοιῷδε ἐόντι, εἰ τὸ μέλι τυγχάνοι πονηρὸν ἐὸν, καὶ ἀκάθαρτον, καὶ μέλαν, καὶ μὴ εὐῶδες. ἀφέλοιτο γὰρ ἂν ἡ ἕψησις τῶν κακοτήτων, αὐτέων τὰ πλείονα τοῦ αἴσχεος.

tamen cocto melle utendũ, maximè si uitiosum, impurũ, nigrũ, & haud iucundi odoris mel fuerit: siquidẽ plurima huiusmodi turpitudinis uitia coctio tollit.

DE OXYMELITE.

Τὸ δὲ ὀξύμελι καλεόμενον ποτὸν, πολλαχοῦ μὲν εὔχρηστον ἐν ταύτῃσι τῇσιν νούσοισιν εὑρήσεις ἐόν. καὶ γὰρ πτυέλου ἀναγωγόν ἐστι καὶ εὔπνοον. καιροὶ μὲν τοιοίδε. τὸ μὲν γὰρ κάρτα ὀξὺ, οὐδὲν ἂν μέτριον ποιήσειε πρὸς τὰ πτύελα τὰ μὴ ῥηϊδίως ἀνιόντα.

Potionẽ ex oxymele uocato, sæpenumero utilem inuenies in his morbis: siquidem sputũ educit, spiritũq; reddit faciliorem. Atq; hæ sunt eius occasiones. Quòd si uehementer fuerit acidum, modum in sputis quæ nõ facilè reddũtur

ἀνιόντα. εἰ γὰρ ἀνάγοι μὲν τὰ ἐγκέρχνοντα, καὶ ὄλισθον ἐμποιήσειν, καὶ ὥσπερ διαπτερώσειε τὸν βρόγχον, προσηγορήσειεν ἂν τὸν πλεύμονα. μαλθακτικὸν γοῦν αὐτέα. καὶ εἰ μὲν ταῦτα συγκυρήσειεν, μεγάλην ἂν ὠφελείην ποιήσειεν. ἔστι δ᾽ ὅτε τὸ κάρτα ὀξὺ, οὐκ ἐκράτησε τὸ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ πτυέλου, ἀλλὰ προσεγλίσχρηνέ τε καὶ ἔβλαψε. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχουσιν, οἵπερ καὶ ἄλλως ὀλέθριοί εἰσι καὶ ἀδύνατοι βήσσειν τε καὶ ἀποχρέμπτεσθαι τὰ ἐνεχόμενα. ἐς μὲν οὖν τόδε προσεκμαίρεσθαι χρὴ τὴν ῥώμην τοῦ κάμνοντος,

non seruabit. Etenim si retenta educeret, gutturq; ipsum leue & lubricũ redderet, pulmonem haud mediocriter iuuaret, utpote q molliẽdi uim obtineret: quæ si cõtingerent, inter maxima nimirũ esset auxilia numerandũ: sed euenit interdum, quum usq; adeò acutũ fuerit, ut nõ solũ nõ poßit sputũ educere, uerumetiam uiscosius ipsum efficiat atque submergat. Sanè illi potißimum sic afficiuntur, qui alioqui pernicioso morbo laborantes, neq; tusses, neque ea quæ intus continentur screare possunt. His itaque sic se habẽtibus, ægri uires perpendere,

κάμνοντος, κἢν ἐλπίδα ἔχῃ διδόναι, διδόναι· ἣν δὲ δίδως, ἀκροχλίαρον. καὶ κατ' ὀλίγον τὸ πιόνδε, καὶ μὴ λάβρως, τὸ μὲν τοι ὀλίγον ἔποξυ. ὑγραίνει μὲν τὸ στόμα καὶ φάρυγγα. ἀναγωγὸν δὲ πτυέλου ἐστὶ καὶ ἄδιψον. ὑποχονδρίῳ δὲ, καὶ σπλάγχνοισι, καὶ τοῖσι ταύτῃσιν εὐμενές. καὶ γὰρ τὰς ἀπὸ μέλιτος βλάβας ταύτας κωλύει. τὸ γὰρ χολῶδες ἐν μέλιτι κολάζεται. ἔστι δὲ καὶ φυσέων καταῤῥηκτικόν. καὶ ἐς οὔρησιν προτρεπτικόν. ἐντέρου μὲν τοι, τῷ κάτω μέρει πλαδαρώτερον, καὶ ξύσματα ἐμποιέει. ἔστι δ'

ὅτε

perpēdere; & si adhuc in spe fuerit, tum dare ipsum oportet, quū uerò dare decreueris, ut perquàm tepidū sit studendum est, ac neq; affatim, sed paulatim exhibendum est. Vbi uerò nō adeò fuerit acidū, os & fauces humectat, sputum euocat, sitim cōpescit, præcordijs, uisceribus, cæterisq; id genus partibus amicum est. Etenim mellis, quas prædiximus, noxas prohibet: quippe quod in melle biliosum est, ita reprimitur: flatus præterea illud quidem discutit, et urinā ciet: sed intestini partē imam laxat, & ramēta elicit. Atqui

in

ὅτε καὶ φλαῦρον τὸ ὄξος ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισι γίνεται, μάλιστα μὲν ὅτι φῦσαν κωλύει περαιοῦσθαι, ἀλλὰ παλινδρομέειν ποιέει· ἔτι δὲ καὶ ἄλλως γυιοῖ, καὶ τὰ ἀκρωτήρια ψύχει. ταύτην καὶ οἶδα μούνην δι' ὀξυμέλιτος γινομένην βλάβην, ἥτις καὶ ἀξίη γραφῆς. ὀλίγον δὲ τὸ τοιοῦνδε ποτὸν, νυκτὸς μὲν καὶ νήστει πρὸ ῥοφήματος ἐπιτήδειον προπίνεσθαι· ἀτὰρ καὶ ὁκόταν πολὺ μετὰ ῥόφημα ᾖ, οὐδὲν κωλύει πίνειν. τοῖσι δὲ ποτῷ μοῦνον διαιτωμένοισι ἄνευ ῥοφημάτων, διὰ τόδε οὐκ ἐπιτήδειόν ἐστιν αἰεὶ,

καὶ

in acutis morbis inutiliter nonnũquàm exhibetur: præcipuè uerò, quia non solum flatum cohibet, uerũ rursus ipsum reuerti cogit, uires frangit, & membrorũ extremas partes infrigidat.

Atq; hæ sunt, quas equidem nouerim, aceti mulsi noxæ, haud indignæ quæ literis prodantur. Huius quidem potionis paulũ noctu, ac ieiuno, ante uidelicet sorbitionem, rectè propinatur: quanquã nihil prohibet ipsam à sorbitiõe quoq; bibere, modo longũ interuenitat spacium. Porrò qui in uictus ratione sola potione, posthabitis sorbitionib. utuntur, iis ipsum non semper

καὶ διὰ παντὸς χρέεσθαι τούτῳ, μάλιστα μὲν διὰ ξύσιν ἢ τρηχυσμὸν τοῦ ἐντέρου. ἀκόπρῳ γὰρ ἐόντι, μᾶλλον ἐμποιέει ἄν. καὶ ταῦτα κενεαγγείης παρεούσης. ἔπειτα δὲ καὶ τὸ μελίκρητον τῆς ἰσχύος ἀφαιρέοιτο ἄν. ἢν μέντοι ἀρήγειν φαίνηται πρὸς τὴν ξύμπασαν νόσον, πολλῷ ποτῷ τούτῳ χρέεσθαι, ὀλίγον χρὴ τὸ ὄξος παραχέειν, ὅσον μοῦνον γινώσκεσθαι. οὕτω γὰρ καὶ ἃ φιλέει βλάπτειν, ἥκιστα ἂν βλάπτοι, καὶ ἃ δεῖται προσωφελέειν, προσωφελοίη ἄν. ἐν κεφαλαίῳ δ' εἰρῆσθαι.

exhibere conuenit, uel ob hãc maximè causam, quòd intestina abradit, & exasperat, utpote tũ nihil stercoris continentia, & quidẽ uacuis iam uenis, atque fractis ab aqua mulsa uirib. Qđ si per uniuersum morbi decursum, ab hac potione, eaq; multa, præsidiũ aliquod expectaueris, paulũ aceti infunde, tantum uidelicet ut gustanti duntaxat sensum moueat: sic enim citra noxam, debita auxilia præstabit. Cæterũ acuta uis aceti, ut summatim dicã, his magis quibus amara, quàm quibus atra bilis

αἱ ἀπὸ ὄξεος ὀξύτητες πικροχόλοισι μᾶλλον, ἢ μελαγ-

μελαγχολικοῖσι ξυμφέρουσι. τὰ μὲν γὰρ πικρὰ διαλύεται, καὶ ἐκφλεγματοῦται, μετεωριζόμενα ὑπ' αὐτέου, τὰ δὲ μέλανα ζυμοῦται, καὶ μετεωρίζεται, καὶ πολλαπλασιοῦται. ἀναγωγὸν μὲν γὰρ μελάνων, ὄξος. γυναιξὶ δὲ τὸ ἐπίπαν, πολεμιώτατον, ἢ ἀνδράσιν ὄξος. ὑστεραλγὲς γάρ ἐστι.

bilis exuperat, conferre solet: quippe amara ab ipso dissoluũtur, & agitantur, ac in pituitã degenerant. Atra uerò bilis in massam attollitur, & multiplicatur. Nam acetum atram bilem parit. Mulieribus autẽ longè magis quàm uiris aduersatur, utpote quod uterum dolore cruciat.

DE AQVA.

Ὕδατι δὲ ποτῷ ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχω ἔργον ὅτι προσθῶ. οὔτε γὰρ βηχὸς παρηγορικόν ἐστιν ἐν τοῖσι πλευμονικοῖσιν, οὔτε πτυέλου ἀναγω-

Aqua in acutis morbis potui datur, nec aliud ab ea præsidium petendum censeo. Neque enim in peripneumonia tußim sedat: nec est alia potio, quæ minus sputum

ἀναγωγόν, ἀλλ' ἧσσον τῶν ἄλλων, εἴτις διὰ παντὸς ὕδατι ποτῷ χρέοιτο. μεσηγὺ μὲν τοι ὀξυμέλιτος καὶ μελικρήτου ὕδωρ ἐπιῤῥοφεόμενον ὀλίγον, πτύελα ἀναγωγόν ἐστι, διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ποιότητος τῶν ποτῶν. πλημμυρίδα γάρ τινα ἐμποιέει. ἄλλως δὲ οὔτε δίψαν παύει, ἀλλ' ἐπιπικραίνει. χολῶδες γὰρ φύσει χολώδει. καὶ ἴτα ὑποχονδρίῳ κακόν. καὶ κάκιστον, ἑωυτοῦ, καὶ χολωδέστατον καὶ φιλαδυναμώτατον, ὅταν ἐς κενεότητα ἐσέλθῃ. καὶ σπληνὸς δὲ αὐξητικὸν, καὶ ἥπατός ἐστιν, ὁκόταν πεπυρωμένον

tum producat, si crebro quis eam biberit. Sanè si inter oxymel & aquã mulsam, aqua modice bibatur, sputum euocat: siquidem potionũ qualitatem, facta inundatione transmutat: alioqui neq; sitim sedat, sed amarescit: bilẽ etiã parit in his qui suapte natura biliosi sunt, præcordijs infesta est. Quum uerò uacuo etiã dum uentriculo ingeritur, ut longe pessima, & summè biliosa redditur, ita uires maximè prosternit. Lienem & iecur, ubi inflammatio

μένον ᾖ. καὶ ἐγκλυδαστικόν τε καὶ ἐπιπολαστικόν. βραδύπορόν τε γάρ ἐστι διὰ τὸ ὑπόψυχρον καὶ ἄπεπτον εἶναι. καὶ οὔτε διαχωρητικόν, οὔτε διουρητικόν. προσβλάπτει δέ τι καὶ διὰ τόδε, ὅτι ἄκοπρόν ἐστι φύσει. ἢν δὲ δὴ καὶ ποδῶν ψυχρῶν ποτὲ ἐόντων πίνῃ, πάντα ταῦτα πολλαπλασίως βλάπτει, ἐς ὅ,τι ἂν αὐτέων ὁρμήσῃ. ὑποπτεύσαντι μέν τοι ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισιν ἢ καρηβαρίην ἰσχυρὴν, ἢ φρενῶν ἅψιν, παντάπασιν οἴνου ἀποσχετέον.

tio infestat, attollit, fluctuat, supernatat, tarde transmittitur, utpote frigida, & coctu difficilis, non ducit aluũ, nec ciet urinam: atq; ex eo quoque uitiosa est, q̃ stercoris suapte natura expers est. Quòd si refrigeratis aliquãdo pedib. quis eã biberit, ex iã propositis noxis omnib. illa multo grauius ipsum afficiet, ad q̃ fuerit procliuior. Vbi uerò in huiusmodi morbis timueris, ne uel caput uehementer grauetur, uel mens tẽtetur, tum uel aquam uel uinum aquosum, &

ὕδατι δὲ ἐν τῷ τοιῷδε χρηστέον, ἢ ὑδαρεῖ

καὶ λευκὸν παντελῶς δοτέον οἶνον, καὶ ἄοσμον παντάπασι, καὶ μετὰ τὴν πόσιν αὐτοῦ, ὕδωρ μεταποτέον ὀλίγον. οὕτω γὰρ ἂν ἧσσον τὸ ἀπὸ τοῦ οἴνου μένος ἅπτοιτο τῆς κεφαλῆς καὶ γνώμης. ἐν οἷσι δὲ μάλιστα αὐτῶν, ὕδατι ποτῷ χρηστέον. καὶ ὁκότε πολλῷ κάρτα. καὶ ὅκου μετρίῳ. καὶ ὅκου ψυχρῷ. καὶ ὅκου θερμῷ, τὰ μέν που, πρόσθεν εἴρηται. τὰ δὲ, ἐν αὐτέοισι τοῖσι καιροῖσι, ῥηθήσεται. περὶ δὲ τῶν ἄλλων ποτῶν, οἷον τὸ κρίθινον. καὶ τὰ ἀπὸ χλοίης ποιεύμενα. καὶ τὰ ἀπὸ σταφίδος, καὶ στεμφύλων, καὶ πυρῶν,

& album, & haudquaquàm odorum exhibere oportet: deinde paulum aquæ superbibere. Sic enim uini potentia non tam facilè caput et mentem attinget. Sed in quibus affectibus, aqua potui danda sit, & quãdo plurima, & quando modica, ac ubi frigida, & ubi calida, partim iam diximus, partim uerò suo loco dicemus. Cæterum de potionibus quæ fiunt ex hordeo, herbis, uua, uel eius corticibus, tritico,

πυρῶν, καὶ κνίκου, καὶ μύρτων, καὶ ῥοιῆς, ἢ τῶν ἄλλων, ὅτε οὖν ἄν τινος αὐτέων καιρὸς ᾖ χρέεσθαι, γεγράψεται παρ' αὐτῷ τῷ νουσήματι, ὅκως τε καὶ τ' ἄλλα τῶν συνθέτων φαρμάκων.

tritico, cneco, myrtis, malo punico, uel ex alijs quoq; rebus, quãdo ipsis uti conueniat, seorsum à singulis morbis dicemus, ad quem locũ composita quoque medicamenta seruamus.

DE BALNEIS.

Λουτρὸν δὲ συχνοῖσι τῶν νουσημάτων ἀρήγοι ἂν χρεομένοισιν, ἐς τὰ μὲν ξυνεχέως, ἐς τὰ δ' οὔ. ἔστι δὲ ὅτε ἧσσον χρηστέον, διὰ τὴν ἀπαρασκευασίην τῶν ἀνθρώπων. ἐν ὀλίγῃσι γὰρ οἰκίῃσι παρεσκεύασται τὰ ἄρμενα, καὶ οἱ θεραπεύοντες ὡς δεῖ. εἰ δὲ μὴ παγκάλως λούο

Lauacri usus in plerisq; morbis cõfert, idq; in alijs quidem morbis perpetuũ est, in alijs minimè. Sed raro utuntur eo homines, quòd ipsum præparare nesciunt, qppe in paucis admodũ domibus, uel instrumenta uel ministri apti inueniuntur: et nisi exacta cura inter lauãdũ adhibeatur, haud mediocre pro

λούοιτο, βλάπτοιτ' ἂν οὐ σμικρά. καὶ γὰρ σκέπης ἀκάπνου δεῖ καὶ ὕδατος διαψιλέος. καὶ τοῦ λουτροῦ συχνοῦ, καὶ μὴ λίην λάβρου, ἢν γε μὴ οὕτω δέοι. καὶ μᾶλλον μὴ σμήχεσθαι. ἢν δὲ σμήχηται, θερμῷ χρέεσθαι αὐτέῳ, καὶ πολλαπλασίῳ, ἢ ὡς νομίζεται, σμήγματι. καὶ προσκαταχέεσθαι μὴ ὀλίγῳ. καὶ ταχέως μετακαταχέεσθαι. δεῖ δὲ καὶ τῆς ὁδοῦ βραχείης ἐς τὴν πύελον. καὶ ἐς εὐέμβατον· καὶ ἐς εὐέκβατον. εἶναι δὲ καὶ τὸν λουόμενον κόσμιον, καὶ σιγηλόν. καὶ μηδὲν αὐτὸν προσεξεργάζεσθαι, ἀλλ' ἄλλους καὶ καταχέειν

à lauacro malũ. Etenim tegmine indiget æger cui fumus non accedat: itẽ aquæ abundantia & creba lotione, sed quæ nõ sit impetuosa, nisi res ipsa ita exigere uideatur. Ac neq; abstergere eũ oportet: quod si abstersionis usus aliquando inciderit, calorifico aliquo, eodẽq; multiplici smegmate, pro ipsius cõsuetudine, utendũ est. Perfundere uerò celeriter multã aquam oportet. Via ad soliũ breuis sit, ut & accessũ, et exitũ faciliorẽ præbeat. Is uerò q eluitur decẽtem cõpositũq; gerat corporis habitũ, atq; taceat, ac ne ipse quidẽ quicq̃ faciat,

καταχέειν, καὶ σμήχειν.
καὶ μετακέρασμα πολ-
λὸν ἑτοιμάσθαι. καὶ τὰς
ἐπαντλήσεις ταχείας
ποιεῖσθαι. καὶ σπόγγοις
χρῆσθαι ἀντὶ στλεγγί-
δος. καὶ ἄγαν ξηρὸν χρί-
εσθαι τὸ σῶμα. κεφα-
λὴν μέν τοι ἀνεξηράν-
θαι χρὴ ὡς οἷόν τε μάλι-
στα, ὑπὸ σπόγγου ἐκ-
μασσομένην. καὶ μὴ δια-
ψύχεσθαι τὰ ἄκρα,
μήτε τὴν κεφαλὴν, μή-
τε τὸ ἄλλο σῶμα. καὶ μή-
τε νεοῤῥόφητον, μήτε νεό-
ποτον λούεσθαι, μὴ δὲ ῥο-
φεῖν. μὴ δὲ πίνειν ταχὺ
μετὰ τὸ λουτρόν. μέγα
μέντοι μέρος χρὴ νέμειν
τῷ κάμνοντι, ἢ ὑγιαί-
νων ἦ φιλόλουτρος

ciat, sed alij perfundāt
et abstergāt: deinde tē-
peraturas multas præ-
parēt, & celeriter pfu-
siones ipsas expediant.
Spongia pro strigili utan-
tur, uehementer exicca-
tū nō ungāt. Caput adhi-
bita spōgia tergendū, et
quantū maximè fieri po-
test, siccandū est. Extre-
mæ membrorū partes,
et caput, ac reliquū quo-
que corpus, à frigoris in-
iuria tueri debet. Neq;
lauacro cōmittēdus est
is, q nup uel sorbitionē
uel potionē sumpsit: ac
à lauacro quidē ilicò uel
sorbere, uel bibere cōue-
nit. Magnopere tamen
laboranti indulgendum
est, si quū bona adhuc esset ualetudine, uel amauit

ἄγαν, καὶ εἰθισμένος λούεσθαι. καὶ γὰρ ποθέουσι μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι, καὶ ὠφελέονται λουσάμενοι, καὶ βλάπτονται μὴ λουσάμενοι. ἁρμόζει δὲ ἐν τῇσι περιπλευμονίῃσι μᾶλλον, ἢ ἐν καύσοισι προσπίπτειν. καὶ γὰρ ὀδύνης τῆς κατὰ πλευρὴν, καὶ στήθεα, καὶ μετάφρενον, παρηγορικόν ἐστι τὸ λουτρόν. καὶ πτυέλου πεπαντικὸν, καὶ ἀνάγωγον. καὶ εὔπνοον, καὶ ἄκοπον. μαλθακτικὸν γὰρ καὶ ἄρθρων, καὶ τοῦ ἐπιπολαίου δέρματος. καὶ οὐρητικὸν δέ. καὶ καρηβαρίην λύει. καὶ ῥῖνας ὑγραίνει. ἀγαθὰ μὲν οὖν λουτρῷ τοσαῦτα πάρεστιν

ὧν

lauacrum, uel elui cõsueuit. Quippe qui maiore lauacri desyderio tenentur, ij maius inde præsidium ferunt, adeò quòd læduntur quoq;, nisi lauentur. Peripneumoniæ magis quàm ardoribus auxiliatur lauacrũ: nanque lateris, pectoris, & dorsi dolorem mitigat, sputũ maturat, & educit, spiritũ facilem reddit, fatigationem lenit, articulos, & ambiẽtem cutẽ emollit, urinã ciet, capitis grauitatẽ soluit, nares humectat. Tanta ex lauacro proueniunt cõmoda, quibus nimirũ

omnibus

ὧν πάντων δεῖ. ἢν μὲν
οὖν τι τῆς παρασκευῆς ἐν-
δειά τις ᾖ ἑνὸς ἢ πλειό
νων, κίνδυνος μὴ λυ
σιτελέειν τὸ λουτρὸν,
ἀλλὰ μᾶλλον βλά-
πτειν. ἓν γὰρ ἕκαστον αὐ
τέων, μεγάλην φέρει
τὴν βλάβην, μὴ παρα
σκευασθὲν ὑπὸ τῶν ὑ-
πουργῶν, ὡς δεῖ. ἥκι-
στα δὲ λούειν, καιρὸς,
οἷσιν ἡ κοιλίη ὑγροτέ-
ρη τοῦ καιροῦ ἐν τῇσι
νούσοισιν. ἀτὰρ οὐδὲ
οἷσιν ἕστηκε μᾶλλον τοῦ
καιροῦ, καὶ μὴ προε-
ληλυθῆ. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς
γεγυιωμένους χρὴ λού
ειν οὐδὲ δὴ τοὺς ἀσώ
δεας, ἢ ἐμετικούς.
οὐδὲ τοὺς ἐπανερευγ
μένους χολῶδες. οὐδὲ τοὺς ἐκ ῥινῶν αἱμοῤῥα-

omnib. indigemus. Quod
ſi in apparatu, uel in re
unica uel pluribus quo-
que peccatũ inciderit,
tantum abeſt ut proſit,
ut etiã noceat: nam quic
quid à miniſtris impro-
bè præparatũ eſt, id ci-
tra noxam eſſe non po-
teſt. Qui per morbos
citatiore ſunt aluo quã
fuerit opportunum, aut
quibus ſupra modũ al-
uus aſtricta, non duci-
tur, ij lauacro committi
non debent, ac neque ij,
quibus imbecillæ ſunt ui
res, aut qui faſtidio, aut
uomitione affecti ſunt,
aut qui bilioſa ructant,
aut quib. ſanguis è nari
bus

γέοντας, εἰ μὴ ἔλασσον τοῦ καιροῦ ῥέοι. τοὺς δὲ καιροὺς οἶδας. ἢν γὰρ ἔλασσον τοῦ καιροῦ ῥέοι, λούειν. ἤντε ὅλον τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἄλλα ἀρήγη, ἤν τε τὴν κεφαλὴν μοῦνον. ἢν οὖν αἱ παρασκευαὶ ἔωσιν ἐπιτήδειοι καὶ ὁ κάμνων μέλλη εὖ δέξασθαι τὸ λουτρὸν, λούειν χρὴ ἑκάστης ἡμέρης. τοὺς δὲ φιλολουτρέοντας καὶ δὶς τῆς ἡμέρης εἰ λούοις, οὐδὲν ἀμάρτοις. χρέεσθαι δὲ λουτροῖσι, τοῖσιόλῃσι πτισάνῃσι χρεομένοισι, πολὺ μᾶλλον ἐνδέχεται, ἢ τοῖσι χυλῷ μοῦνον χρεομένοισι. ἐνδέχεται δὲ καὶ τούτοισι ἐνίοτε, ἥκιστα

bus profluit nisi minus, quā occasio expetit: effluat. Nec ignorare debes occasiones. Etenim si occasiōis respectu, exiguus est fluor, abluēdus est æger, siue uniuersum corpus, siue caput, duntaxat, ita iuuari uideatur. Igitur si singula cōmodè parata sunt, si æger citra noxā lauacrū subire potest: quotidie lauādus est. Qđ' si præterea lauacro delectatur, cū si bis quoq; laueris, nō lædes. Satius uerò est eos lauacro uti, q integrā ptisanā, q̄ qui solū cremorē eius assumunt: & si bis quoque nōnunquam usui est. Qui uerò potu duntaxat utuntur, minimè

ἥκιστη δὲ καὶ τοῖσι ἀπὸ τῶν μούνων χρεομένοισιν. ἔστι δὲ καὶ οἷσι τούτων ἐνδέχεται. τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ τοῖσι προγεγραμμένοισιν οὕς τε μέλλει λουτρὸν ὠφελέειν, ἐν ἑκάστοισι τῶν τρόπων τῆς διαίτης, οὕς τε μή. οἷσι μὲν γὰρ προσδέεταί τινος ἑκάστου τουτέων, ὁκόσα λουτρὸν ἀγαθὰ ποιέει, λούειν, καὶ ὅσα ἂν λουτρῷ ὠφελεῦνται. οἷσι δὲ τουτέων μηδενὸς προσδεῖ, καὶ πρόσεστιν αὐτέοισι τῶν σημείων, ἐφ᾽ οἷσι λούεσθαι ξυμφέρει, οὐ δεῖ λούειν.

ΙΠ.

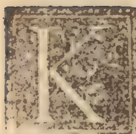
minimè lauacrum subeant, quanquàm horum nonnulli ab ipso arcendi interdum non sunt. Conijcere itaque oportet ex his quæ suprà demõstrauimus, quibus lauacrum, & in quo uictus genere, auxiliari poßit necne: si enim q̃d piam eorum quæ ad lauacri bonitatem pertinent, deest, quãuus nonnihil præsidij à lauacro speraueris, lauari tamẽ non oportet. Quòd si nihil horum deest, uideaturq́; ex notis quibusdã usui fore, tum lauari conuenit.

HIP.

ΙΠΠΟΚΡΆΤΟΥΣ Κώου περὶ Διαίτης ὀξέων βιβλίον τέταρτον.

HIPPOCRATIS Coi de ratione uictus in morbis acutis, Liber IIII.

DE ARDORE.

Καῦσος δὲ γίνεται, ὁκόταν ἀναξηρανθέντα τὰ φλέβια ἐν θερινῇ ὥρῃ, ἐπισπάσηται δριμέας καὶ χολώδεας ἰχῶρας ἐς ἑωυτά. καὶ πυρετὸς πολὺς ἴσχει. τό, τε σῶμα ὡς ὑπὸ ὀστεοκόπου ἐχόμενον, κοπιᾷ καὶ ἀλγέει. γίνεται δὲ ὡς ἐπιτοπολὺ, καὶ ἐκ πορείας μακρῆς, καὶ δίψεος μακροῦ, ὁκόταν ἀναξηρανθέντα

Venæ æstiuo tempore exiccatæ auellũt ad ſeſe acrẽ biloſamq; ſaniem. Vnde & uehemens febris oritur, & corpus ſatigatione oppreſsũ laborat et dolet. Accidit autẽ magna ex parte, & ob longa itinera, & diutinã ſitim, quũ exiccatæ

θεντα τὰ φλέβια, δριμέα καὶ θερμὰ ῥεύματα ἐπισπάσηται. γίνεται δὲ ἡ γλῶσσα τρηχείη, καὶ ξηρὴ, καὶ μέλαινα κάρτα. καὶ τὰ περὶ τὴν νηδὺν δακνόμενος ἀλγέει. τά τε ὑποχωρήματα ἔξυγρὰ καὶ ὠχρὰ γίνεται. καὶ δίψαι σφοδραὶ ἔνεισι. καὶ ἀγρυπνίη. ἐνίοτε δὲ καὶ παραλλάξιες φρενῶν. τὸν τοιῶδε δὲ δίδου πίνειν, ὕδωρ τὲ καὶ μελίκρητον ἑφθὸν, ὑδαρὲς, ὁκόσον ἐθέλει. ἢν πικρὸν τὸ στόμα γίνηται, ἐμέειν ξυμφέρει. καὶ τὴν κοιλίην ὑποκλύσαι. ἢν δὲ μὴ πρὸς ταῦτα λύηται, γάλα

ὄνου

exiccatæ uenæ, acres, calidas'que fluxiones alliciunt: quocirca lingua fit ſcabra, arida, et prænigra: uenter torminibus cruciatur: alui ſedimina liquida ſunt & pallida, uehemens ſitis cruciat, ſomnus, nequaquàm accedit, interdum mens quoque turbatur. Huic & aquæ, & aquæ mulſæ coctæ, quantum uoluerit, potui dabis.

Quòd ſi amarulentum fuerit os, tũ & uomere, & aluũ eluere cõuenit: ſi uerò ne ab his quidẽ ſoluitur, ex aſinæ coctæ

lacte

ὄνου ἑψήσας, κάθαιρε. ἁλμυρὸν δὲ μηδὲν μὴ ἢ δριμὺ προσφέρειν, οὐ γὰρ ὑποχωρεῖ. ῥοφήματα δὲ, ἕως ἂν ἔξω τὴν κρισίμην γένηται, μὴ δίδου. κἢν αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῇ, λύεται τὸ πάθος. κἢν ἱδρῶτες ἐπιγένωνται κρίσιμοι γνήσιοι μετ᾽ οὔρων λευκῶν καὶ παχέων, καὶ λείων ὑφισταμένων. κἢν ἀπόστημά που γένηται. ἢν δ᾽ ἄνευ τούτων λυθῇ, ὑποστροφὴ πάλιν ἔσται τῆς ἀῤῥωστίης, ἢ ἰσχίων, ἢ σκελέων ἄλγημα ξυμβήσεται. καὶ πτύσεται παχέα, ἢν μέλλῃ ὑγιὴς ἔσεσθαι.

Καύσου γένος ἄλλο. ἡ κοιλίη

lacte purgato. Nihil uel salsum, uel acre exhibēdum est, nō enim descendet. Sorbitiones, donec morbus decretorios dies præterierit, nō dato. Quumq; sanguis e naribus fluxerit, sudoresq; decretorij & legitimi fuerint atq; in urina alba quædā et crassa et leuia subsederint, aut si alicubi apparuerit abscessus, soluitur affectio. Quæ si nullo horum apparēte soluta fuerit, uel iterū reuertetur, uel coxā, aut crura dolor infestabit, & crassa quædā expuet, si uidelicet bonæ ualetudini restitui debeat.

Ardoris aliud genus, aluus

ἢ κοιλίη ὑπάγουσα, δίψης ἐοῦσι μέσης. γλῶσσα τρηχείη ξηρὴ, ἁλυκώδης. οὔρων ἀπόληψις. ἀγρυπνίη. ἀκρωτήρια ἐψυγμένα. Τῶν τοιούτων ἢν μὴ αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυῇ, ἢ ἀπόστημα περὶ τὸν τράχηλον γένηται, ἢ σκελέων ἄλγημα, καὶ πτύσματα παχέα πτύσῃ. ταῦτα δὲ ξυστάσης τῆς κοιλίης γίνεται, ἢ ἰσχίου ὀδύνη, ἢ αἰδοίου πελίωμα, οὐ κρίνεται. καὶ ὄρχις ἐνταθεὶς, κριτικόν. ῥοφήματα ἐπισπαστικὰ δίδου. τὰ δ᾽ ὀξέα πάθεα, φλεβοτομήσεις, ἢν ἰσχυρὸν φαίνηται τὸ νόσημα, καὶ οἱ ἔχοντες ἀκμάζωσι τῇ ἡλικίῃ, καὶ

aluus soluta est, uehemẽs sitis, lingua scabra, arida, salsa, urinæ defectus, uigiliæ, extremæ membrorũ partes frigidæ. Huiusmodi ardor nõ finitur, nisi aut ex narib fluat sanguis, aut ceruici abscessus, aut cruribus dolor supueniat, atque crassa sputa quis excreet, id q; astricta aluo solet accidere, aut coxæ dolor, aut genitalium liuor appareat, aut testiculus intendatur: atque hoc modo solutã aluũ ardor comitatur. Sorbitiones attractiuas dato. In acutis affectib. sãguinẽ detrahe, si uehemens uideatur morb. & infirmus ætate floreat abundetq;

ρώμη παρῇ αὐτέοισιν. ἢν μὲν οὖν σύναγχος ἦ, καὶ ἐκλίκτοισιν ἀνακάθαιρε, εἴτ' ἄλλό τι τῶν πλευριτικῶν. ἢν δὲ ἀσθενέστεροι φαίνωνται, ἢν καὶ πλείω τοῦ αἵματος ἀφέλης, κλυσμῷ κατὰ τὴν κοιλίην χρέεσθαι, διὰ τρίτης ἡμέρης, ἕως ἂν ἐν ἀσφαλείῃ γένοιτο ὁ νοσέων. καὶ λιμοῦ χρήζοι. φλεγμαίνοντα ὑποχόνδρια μὴ πνευμάτων ἀπὸ λήψιος, φρενῶν ἐντάσιες, ἢ πνευμάτων προστάσιες, ὀρθοπνοίης ξηρῆς οἷσι μὴ πύον ὕπεισιν, ἀλλὰ ὑπὸ πνευματος ἀπολήψιος τὰ παθήματα ταῦτα ὑπογίνεται μάλιστα δὲ ἧπατος

detq; uiribus. Igitur si angina fuerit, siue alius quispiam morbus, ut costalis, ecligmate etiam num purgato. Quòd si ob multi sanguinis missionem, uires prostratũ iri timueris, tertio quoque die clysterem aluo inijce, donec in tuto fuerit æger, & fame indigeat. Inflammata præcordia septum transuersum nõ ab inclusis flatibus intentum, uel ob flatuũ quoq; præsentiam, arida suspiria, quib. pus non subierit, sed ubi flatuũ clausura huiusmodi affectus fiunt, potissimũ uerò

ἧπατος περιωδυνίαι.
καὶ σπλῆνος βάρεα καὶ
ἄλλαι φλεγμασίαι τέ
καὶ ὑπὲρ φρενῶν περιω
δυνίαι τέ καὶ ξυστροφαὶ
νοσημάτων, οὐ δύναν
ται δύνανται λύεσθαι
ἤν τις πρῶτον ἐπιχει-
ρέῃ φαρμακεύειν. ἀλλὰ
φλεβοτομίη τῶν τοιῶνδε
ἡγεμονικόν ἐστιν. ἔπειτα
δὲ ὑποκλυσμόν, ἢν μὴ
μέγα καὶ ἰσχυρὸν τὸ νό-
σημα ᾖ. εἰ δὲ μὴ καὶ ὕστε-
ρον φαρμακείης δεῖ.
δέεται δὲ ἀσφαλείης
καὶ μετριότητος, μετὰ
φλεβοτομίην φαρμα-
κείη. ὁκόσοι δὲ τὰ φλε
γμαίνοντα ἐν ἀρχῇ τῶν
νούσων εὐθέως ἐπιχει-
ρέουσι λύειν φαρμα-
κείῃ. τοῦ μὲν ξυντε-
ταμένου καὶ φλεγμαί-

*uerò iecoris dolores, lie
nis grauitas, ac reliquæ
inflammationes: itē ſe-
pti tranſuerſi dolores,
& morborũ cõuerſio-
nes ſolui non poſſunt, ſi
protinus ab initio medi
camentis curationẽ ag-
grediaris.* Nam *præci-
puũ in his propoſitũ eſt
in primis ſanguinem de
trahere, deinde clyſte-
rem exhibere, idq; ſi ma
gnus uehemẽsq; fuerit
morb. Si uerò nõ ita ue-
hemens fuerit, medica-
mẽto curetur, qđ tute,
moderateq; miſſo prius
ſanguine, adhibẽdũ eſt.
Qui ſtatim inter morbi
initia inflãmationes me
dicamẽto ſoluere conan
tur, ij à diſtenta, inflãma*

νοντος, οὐδὲν ἀφαιρέουσιν, οὐ γὰρ ἐνδιδοῖ, ὠμὸν ἐὸν τὸ πάθος. τὰ δὲ ἀντέχοντα τῷ νουσήματι καὶ ὑγιεινὰ συντήκουσιν. ἀσθενέος δὲ τοῦ σώματος γενομένου, τὸ νόσημα ἐπικρατέει. ὁκόταν δὲ τὸ νόσημα ἐπικρατήσῃ τοῦ σώματος, τὸ τοιοῦτον δὲ ἀνίατα ἔχει. τὸ δὲ ἄφωνον τινὰ ἐξαίφνης γενέσθαι, φλεβῶν ἀπολήψιες λυπέουσιν, ἢν ὑγιαίνοντι τοῦτο ξυμβῇ ἄνευ προφάσιος, ἢ ἄλλης αἰτίης ἰσχυρῆς. φλεβοτομέειν οὖν χρὴ τοῦ βραχίονος τοῦ δεξιοῦ, τὴν εἴσω φλέβα, καὶ ἀφαιρέειν τοῦ αἵματος κατὰ τὴν ἕξιν, καὶ τὴν ἡλικίην διαλογιζόμενον

taq; parte nihil auferũt: affectus uerò, utpote crudus, non remittitur. ac partes sanè & morbo resistentes, colliquescunt: quocirca morbus imbecillum iam corpus uincẽs, curationi nõ obedit. Si repẽte quis obmutuerit, is uenarũ conclusione molestatur: si sano homini sine occasiõe, ac sine alia uehementi causa, acciderit, dextri brachij internam uenã secare oportet, & pro habitus ætatisq; ratione, sanguinẽ detrahere, considerando

ζόμενον τὸ πλεῖον καὶ τὸ ἔλασσον. ξυμπίπτει δὲ τοῖσι πλείστοισιν αὐτέων, τοιάδε. ἐρυθήματα προσώπου. ὀμμάτων στάσιες. χειρῶν διαστάσιες. ὀδόντων τρισμοί. σφυγμοὶ σιαγόνων. συναγωγὴ καὶ κατάψυξις ἀκρωτηρίων. πνευμάτων ἀπολήψιες ἀνὰ τὰς φλέβας. ὁκόταν ἀλγήματα προσγένηται μελαίνης χολῆς, καὶ δριμέων ῥευμάτων ἐπιῤῥύσιες γίνονται. ἀλγέει γὰρ τὰ ἐντὸς δακνόμενον. δηχθεῖσαι δὲ καὶ λίην ξηραὶ γενόμεναι αἱ φλέβες, ἐντείνονταί τε. καὶ φλεγμαίνουσαι, ὑποσπῶνται τὰ ἐπιῤῥέοντα. ὅθεν

derando exuperantiam atque defectum. Porrò sic affectis, huiuscemodi quoq; casus eueniunt: faciei rubor, oculorũ constantia, manuum incontinentia, dentiũ stridor, pulsus, maxillarum contractio, extremarũ partium frigus, flatuũ in uenis conclusio. Superueniẽte ab atra bile dolore, acriq; influẽte fluxione, internæ partes mordicus dolent, uenæ uellicatæ aridioresq; factæ tendũtur, & inflammatæ alliciunt ad sese ea quæ affluunt: quamobrem

corrupto

διαφθαρέντος τοῦ αἵματος, καὶ τῶν πνευμάτων οὐ δυναμένων ἐν αὐτῷ τὰς κατὰ φύσιν ὁδοὺς βαδίζειν, καταψύξιές τε γίνονται ὑπὸ τῆς στάσιος. καὶ σκοτώσιες. καὶ ἀφωνίη. καὶ καρηβαρίη. καὶ σπασμοί, ἢν ἤδη ἐπὶ τὴν καρδίην, ἢ τὸ ἧπαρ, ἢ ἐπὶ τὴν φλέβα διέλθῃ, ἔνθεν ἐπίληπτοι γίνονται ἢ παραπλῆγες, ἢν ἐς τοὺς περιέχοντας τόπους ἐμπέσῃ τὰ ῥεύματα, καὶ ὑπὸ τῶν πνευμάτων οὐ δυναμένων διεξιέναι, καταξηρανθῇ. ἀλλὰ χρὴ τοὺς τοιούτους προπυριῶντας, φλεβοτομέειν ἐν ἀρχῆσιν εὐθέως, μετεώρων

corrupto sanguine, ita ut spiritus in ipso neque ant naturales meatus pertransire, frigora ob plenitudinem eueniũt: itẽ obtenebrationes, taciturnitas, capitis grauitas, neruorum distentiones, idq; præcipue si iã uel ad cor, uel iecur uel uenam peruenerit. Hinc igitur comitiales morbi, & attoniti proueniunt, si incõtinentes sedes inciderint fluxiones, spirituq; egredi nequeunte, arescant. Quapropter statim ab initio, adhibito prius fomẽto, sanguinẽ detrahere oportet, dum adhuc omnia infestantia, tum flatus, tũ fluxiones

ρων ἐόντων, πάντων, τῶν λυπεόντων πνευμάτων, καὶ ῥευμάτων. εὐβοηθητότερα γάρ ἐστι καὶ ἀναλαμβάνοντα, καὶ τὰς κρίσιας ἐπιθεωροῦντα φαρμακεύειν, ἢν μὴ κουφίζηται ἄνω. τὴν δὲ κάτω κοιλίην μὴ ὑποχωρέῃ κλυσμῷ, ὄνου γάλα ἑφθὸν δίδου καὶ πινέτω μὴ ἔλασσον δώδεκα κοτύλων. ἢν δὲ ῥώμη αὐτὸν περιέχῃ, πλεῖον ἑξκαίδεκα.

xiones suspendũtur, sic enim facilius uincuntur remedijs. Deinde reficere, atq; habita indicationis ratione, nisi sursum ferantur, medicamentis purgare. Quòd si aluus astricta fuerit, clysterẽ inijce, & coctum asinæ lac exhibe, idq; plusquã sedecies, si uires tolerare poßint.

DE ANGINA.

Κυναγχος δὲ γίνεται, ὁκόταν ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥεῦμα πουλὺ καὶ κολλῶδες, ὥρην χειμερινὴν ἢ ἐαρινὴν, ἐς τὰς

Angina fit, quũ hyeme aut uere, multa eadẽq; uiscosa fluxio ad iugula

σφαγίτιδας φλέβας ἐπιῤῥυῇ. καὶ τὸ ῥεῦμα πλεῖον, διὰ τὴν εὐρύτητα ἐπισπάσωνται. ὁπόταν δ' ἡ ψυχρόν τε ἐὸν καὶ κολλῶδες ἐμφράξῃ, τάς τε πνεύματος τὰς διεξόδους, καὶ τοῦ αἵματος ἀποφράσσον, πήγνυσι τὰ ξυνεγγὺς τοῦ αἵματος, καὶ ἀκίνητον καὶ στάσιμον ποιέει, φύσει ψυχρὸν ἐὸν καὶ ἐμφρακτικόν. διὰ τοῦτο πνίγονται τῆς γλώττης ἀποπελιωμένης, καὶ στρογγυλουμένης, καὶ ἀνακαμπτομένης διὰ τὰς φλέβας τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν. τῆς γὰρ ὑποτεμνομένης σταφυλῆς, οἱ δὲ κιονίδα καλοῦσιν, ἑκατέρωθεν φλὲψ παχεῖα.

res uenas descenderit, quæ quidem, utpote amplæ, plurimum ad sese spiritū conuellunt. Quū itaque fluxio quæ frigida, uiscosáq; est, & spiritus, et sanguinis meatus obstruxerit, quicq́d sanguinis proximū est, figit, ipsum uerò immobilem, constantemq́; efficit: quippe quæ suapte natura refrigerãdi, obstruendiq́; facultatē obtinet. Proinde suffocantur ægri, lingua liuēte, rotũda, et incurua, propter subditas ei uenas. Præcisa enim uua, quã nõnulli columellam uocant, utrinque crassæ apparent

φλέψ παχεῖα. ὁκόταν γοῦν πλησθῶσιν αὗται, ἐοῦσαι ἐς τὴν γλῶσσαν ἐναποστηρίζονται, ἀραιὴν ἐοῦσαν καὶ σπογγοειδέα, διὰ τὴν ξηρασίην. ἡ δ᾽ ὑπὸ βίης δὲ ἐκ τῶν φλεβῶν δεχομένη ὑγρὸν, ἐκ πλατείης μὲν, στρογγύλη γίνεται. ἐξ εὐχρόνου δὲ, πελιδνή. ἐκ μαλθακῆς δὲ, σκληρή. ἐξ εὐκάμπτου δὲ, ἄκαμπτος. ὥστε ταχέως ἀποπνιγέσθαι, ἢν μή τις ὀξέως βοηθῇ. φλεβοτομίην τε ποιεύμενος ἀπὸ βραχιόνων, καὶ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν φλέβας ὑποτάμνων. καὶ φαρμακεύων τοῖσιν ἐκλικτοῖσι. καὶ ἀναγαργαρίζων.

parẽt uenæ, quæ ubi impletæ sunt, linguæ, quæ ob siccitatẽ rara, fistulosaq; est, innituntur. Hæc deinde ui coacta, ex uenis humorẽ suscipit: quã ob rem latitudo in rotunditatem, coloris uenustas in liuorem, mollities in duritiẽ permutatur, ut quæ facilè antea flectebatur, cu. uari nequeat. Itaque celeriter iugulat, nisi protinus iuueris, sanguinem ex brachijs detrahendo, deinde uenas sub lingua secare, medicamento qd' trahẽdo uim habeat purgare, calida gargarismata

γαρίζων θερμοῖσι. καὶ τὴν κεφαλὴν ὑποξυρῶν. καὶ κήρωμα κεφαλῇ, καὶ τραχήλῳ περιτιθέναι. καὶ εἰρίοις περιελίσσειν. καὶ σπόγγοισι μαλθακοῖσι. ἐν ὕδατι θερμῷ ἐκπιεζεῦντα πυριῆν. πίνειν τὲ ὕδωρ καὶ μελίκρητον, μὴ ψυχρά. χυλὸν δὲ προσφέρειν, ὁκόταν ἐκ κρίσιος ἐν ἀσφαλείῃ ἤδη ᾖ.

garismata exhibere, caput radere, eidẽq; atq; ceruici ceratum imponere, lanis inuoluere, molli spongia ex aqua calida fouere, aquam egelidam, & aquã mulsam, sed ne hanc quidem frigidam, potui dare, iusculum quoque tum exhibere oportet, quum iudicato iam morbo, tuto fuerit æger.

ALIVD ANGINAE GENVS.

Ὁκόταν ἐνθερινῇ ἢ μετοπωρινῇ ὥρῃ ἐκ κεφαλῆς θερμὸν τὸ ῥεῦμα καταῤῥυῇ. καὶ νιτρῶδες ἅτε ὑπὸ τῆς ὥρης δριμὺ καὶ θερμὸν γεγενημένον. δάκνει δὲ τὸ

τοιόνδε

Quum per æstatem, aut autumnũ, calida fluxio à capite destillauerit, eáque nitri qualitatem imitetur, fueritq;, ut ab anni tempore, acris & calida, hæc quũ

huiusmodi

κιόνδε ἐὸν, καὶ ἑλκοῖ, καὶ πνεύματος ἐμπίμπλησι. καὶ ὀρθόπνοια παραγίνεται. καὶ ξηρασίη πολλή. ἔστι τὰ θεωρεύμενα ἰσχνὰ φαίνεται. καὶ τοὺς ὄπισθεν τένοντας ἐν τῷ τραχήλῳ ξυντείνεται. καὶ δοκέει ὁ τέτανος ἐντετάσθαι. καὶ ἡ φωνὴ ἀπέῤῥωγε. ἔστι τὸ πνεῦμα σμικρόν. καὶ ἡ ἀντίσπασις τοῦ πνεύματος, πυκνὴ καὶ βιαία παραγίνεται. οἱ κιοίδε, τὴν ἀρτηρίαν ἑλκοῦνται. καὶ τὸν πνεύμονα πίμπλανται, οὐ δυνάμενοι τὸ ἔξωθεν πνεῦμα ἐπάγεσθαι. τοῖσι τοιούτοισιν ἢν μὴ εἰς τὰ ἔξω μέρεα τοῦ τραχήλου ἑκοῦσιν ἀποφέρηται, δεινοτέρη

huiusmodi fuerit, mordet, ulcerat, spiritu implet, orthopnœã, & ariditatem uehementẽ inducit. Partes autẽ, quas uisus cõsequi potest, tenues apparẽt: tendines ceruicis posteriores adeò intenduntur, ut rigidi uideãtur: uox abrumpitur, spiritus paruus est, spiratio densa uiolentaq;. Atque sic affectis arteria ulceratur, pulmo ardet. Nanq; externum aërem attrahere non possunt. Itaq; nisi sua sponte in exteriores partes huiusmodi affectus efferatur, grauissimũ ineuitabileq; periculum cõminatur: idq;

καὶ ἀφυκτοτέρη ἐστὶ, διὰ τὴν ὥρην, ὅτι ἀπό θερμῶν καὶ δριμέων. Ἢν πυρετὸς λάβῃ παλαιῆς κόπρου οὐκ ὑπεούσης, ἢ νεοβρῶτι ἐόντι, ἤν τε ξὺν ὀδύνη πλευροῦ, ἤν τε μὴ, ἡσυχίην ἄγειν, μέχρις οὗ καταβῇ τὰ σιτία πρῶτον ἐς τὴν κάτω κοιλίην, ποτῷ δὲ χρέεσθω ὀξυμέλιτι. ὁπόταν δ' ἐς τὴν ὀσφὺν, βάρος ἥκῃ, κάτω κλύσαι κλυσμῷ, ἢ καθᾶραι φαρμάκῳ. ὁπόταν δ' καθαρθῇ, διαιτᾶν ῥοφήμασι πρῶτον, καὶ πόματι μελικρήτῳ. ἔπειτα σιτίοισι, καὶ ἰχθύσιν ἑφθοῖσι, καὶ οἴνῳ ὑδαρεῖ, ἐς νύκτα ὀλίγῳ.

propter anni tẽpus, & quod à calidis acribusq; cõstat humoribus. Si febris aliquẽ inuadit, uetere nondũ deiecto stercore, aut nuper accepto cibo, is, siue lateris dolor infestet, siue non, quieti pe mittẽdus est, donec ad imũ uentrẽ cibus primũ descẽderit, ac subinde acetũ mulsum in potu sumat. Quũ uerò grauitas ad lũbos usq; descẽderit, tum uel clysterẽ exhibere, uel medicamẽto purgare cõuenit: mox à purgatione uictũ instituere, atq; in primis sorbitionẽ, deinde aquã mulsam, postremo cibos, pisces, uidelicet, elixos exhibere, & uinũ dilutũ idq; exiguũ, atq; no

ὀλίγῳ. ἡμέρη δ᾽, ὑδαρὲς μελίκρητον. ὁκόταν δὲ αἱ φῦσαι δυσώδεες ἔωσιν, οὕτως ἢ βαλάνῳ, ἢ κλυσμῷ, εἰ δὲ μὴ, ἐπισχεῖν ὀξύμελι πίνοντα, ἕως ἂν καταβῇ ἐς τὴν κάτω κοιλίην. εἶθ᾽ οὕτως κλυσμῷ ὑπαγαγεῖν. ἢν δὲ λαπαρῷ ἐόντι καῦσος ἐπιγένηται, ἥν σοι δοκέῃ φαρμακεύειν, ἐπιτηδείως ἔχειν εἴσω τριῶν ἡμερῶν, μὴ φαρμακεύειν, ἀλλ᾽ ἢ τεταρταῖον. ὁκόταν δὲ φαρμακεύσῃς, τοῖσι ῥοφήμασι χρεόμενος, διαφυλάσσων τοὺς παροξυσμοὺς τοῦ πυρετοῦ, ὅκως μηδέποτε προσοίσῃς ἐόντων, μὴ δὲ μελλόντων ἔσεσθαι, ἀλλὰ

ctu duntaxat: interdiu uero aquam mulsam dilutam. Si flatus fœtidi fuerint balneum conuenit aut clyster, nisi acetum mulsum epotum obstiterit, donec ad imum uentrem descenderit: tum enim aluum ducere, iniecto clystere nihil prohibet. Vbi soluta aluo, ardor acciderit, uideaturque medicamentum posse conferre, id intra tres dies exhibendum non est, sed quarto. Quum a uacuatione sorbitiones exhibere uolueris, obserua febrium accessiones, ut neque quum adsunt, neque quum uenturæ sunt, eas ingeras, sed quum iam

λῃγόντων,

ληγόντων, ἢ παυσαμένων, καὶ ὡς προσωτάτω ἀπὸ τῆς ἀρχῆς.

Ποδῶν δὲ ψυχρῶν ἐόντων, μήτε ποτὸν, μήτε ῥόφημα, μήτ' ἄλλο μηδὲν δίδου τοιόνδε, ἀλλὰ μέγιστον ἡγεῖο τοῦτ' εἶναι διαφυλάσσεσθαι ἕως ἂν διάθερμοι σφόδρα γένωνται. εἶθ' οὕτω τὸ ξυμφέρον πρόσφερε. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πουλὺ σημεῖον ἐστὶ μέλλοντος παροξύνεσθαι τοῦ πυρετοῦ, ψύξις ποδῶν. εἰ δ' ἐν τούτῳ καιρῷ προσοίσεις ἅπαντα, τὰ μέγιστα ἐξαμαρτήσεις. τὸ γὰρ νούσημα αὐξήσεις οὐ μικρῶς. ὁκόταν δὲ ὁ πυρετὸς λήγῃ, τοὐναντίον οἱ πόδες θερμότεροι γίνον-

finitae sunt, aut conquieuerunt, & quum maximè ab initio distare uidentur. Caeterum pedibus frigore affectis, neque sorbitionem, neque aliud quicquã dato, sed maximũ te praesidiũ attulisse putato, si donec percalfacti fuerint expectaueris, deinde sic utile quidpiam exhibueris: siquidem refrigerati pedes magna ex parte iam affuturam febris accessionem, significãt. Quo tẽpore si cibũ ingesseris, omnia maximè errore turbabis, ut qui non parũ auxeris morbum. At quum febris quieuerit, tũ econtrario pedes reliquo corpore

fiunt

ται τοῦ ἄλλου σώματος. αὔξεται μὲν γὰρ ψύχων τοὺς πόδας, ἐξαπτόμενος ἐκ τοῦ θώρηκος, ἐς τὴν κεφαλὴν ἀναπέμπων τὴν φλόγα. συνδεδραμηκότος δὲ ἄλεος τοῦ θερμοῦ ἅπαντος ἄνω, καὶ ἀναθυμιωμένου ἐς τὴν κεφαλὴν, εἰκότως οἱ πόδες ψυχροὶ γίνονται, ἄσαρκες καὶ νευρώδεες φύσει ὑπάρχοντες. ἔτι δὲ πολὺ ἀπέχοντες τῶν θερμοτάτων τόπων, ψύχονται, συναθροιζομένου τοῦ θερμοῦ εἰς τὸν θώρηκα. καὶ πάλιν ἀνάλογον λυομένου τοῦ πυρετοῦ καὶ κατακερματιζομένου, ἐς τοὺς πόδας καταβαίνει.

fiunt calidiores. Aucta enim febris pedes ipsos refrigerat, atque ex thorace incensa, mittit flammam in caput. Igitur uniuerso calore consertim superiores partes petente, euaporanteq; in caput, nihil mirum est, si pedes infrigidantur: quippe qui sua pte natura ut carnis expertes sunt, ita neruis abundāt, ac non parum distāt calidis sedibus: itaque collecto in pectore calore ipsi refrigerantur. Sic haud absimili ratiōe, uicta, quiescēteq; febre calor in pedes descendit.

κατὰ

κατὰ τόνδε οὖν τὸν χρόνον, ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ θώρηξ κατέψυκται αὐτέων. εἵνεκεν τουτέου, προσακτέον. ὅτι ὁκόταν οἱ πόδες ψυχροὶ ἔωσι, θερμὴν ἀνάγκη τὴν κοιλίην εἶναι, καὶ πολλῆς ἄσης μεστήν. καὶ ὑποχόνδριον ἐκτεταμένον. καὶ ῥιπτασμὸν τοῦ σώματος, διὰ τὴν ἔνδοθεν ταραχήν. καὶ μετεωρισμὸν γνώμης. καὶ ἀλγήματα. καὶ ἕλκεσθαι. καὶ ἐμέειν ἐθέλει. καὶ ἢν πονηρὰ ἐμέῃ, ὀδυνῆται. θέρμης δὲ καταβάσης ἐς τοὺς πόδας, καὶ οὔρου διελθόντος, ἢν μὴ ἱδρώσῃ. πάντα λωφᾷ. κατὰ τόνδε οὖν τὸν καιρὸν, δεῖ τὸ ῥόφη-

μα

ſcendit, atque hoc tempore, et caput, et pectus refrigerantur, ac tum cibus dandus. Cuius rei cauſam ſic accipe. Nam occupante pedes frigore, uẽtriculum calidum, & faſtidio affectum, atque præcordia intenta eſſe neceſſe eſt: quinetiam corpus ob internam turbationem iactatur, mens ſuſpenditur, dolores infeſtant, æger diſtrahitur, uomere affectat, quumq; uitioſa quædã uomuerit, dolore affligitur. Ergo quũ in pedes calor deſcẽderit, niſi ſudare uideatur, emiſſo prius lotio, ſorbitio-

nem

μα διδόναι. τότε δὲ, ὄλεθρος. ὁκόσοισι δὲ διὰ τέλεος ἡ κοιλίη ἐν πυρετοῖσιν ξυνεχέσιν ὑγρὴ, τουτέοισι διαφερόντως τοὺς πόδας θερμαίνων καὶ περιστέλλων, κηρώμασι καὶ ταινιδίοισι περιελίσσων πρόσεχε, ὅκως μὴ ἔσονται ψυχρότεροι τοῦ λοιποῦ σώματος. θερμοῖσι δὲ οὖσι, θερμάσματα μηδὲν πρόσφερε, ἀλλὰ παρατήρει, ὅκως μὴ ψυχθήσονται. πόματι δὲ χρέεσθαι, ὡς ἐλαχίστῳ ὕδατι ψυχρῷ, ἢ μελικρήτῳ. Ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι κοιλίη ὑγρὴ, καὶ γνώμη τεταραγμένη, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν κροτέων τὰς κροκύδας ἀφαιρέουσι, καὶ τὰς

nem dare oportet, alioqui perniciosam. Quibus p febres aluus assidue soluta est, ijs utilius est pedes calfacere, ceromata adhibere, & fasciijs inuoluere: nec unquam cõmitte ut reliquo corpore ipsi sint frigidiores: ubi uero calẽt, calorificis opus nõ est: sed ne infrigescant, cauendũ est, deinde uel aqua frigida, uel aqua mulsa, eaq; pexigua, potui danda est. Febricitãtes non pauci, quib. aluus liquida est, & mẽs turbata, floccos decerpe, nares

τὰς ῥίνας σκάλλουσι. καὶ
κατὰ βραχὺ μὲν ἀπο
κρίνονται τὸ ἐρωτώμε-
νον. αὐτοὶ δὲ ἀφ᾽ ἑωυτῶν
οὐδὲν λέγουσι κατηρτη
μένον. δοκέει οὖν μοι
τὰ τοιάδε, μελαγχολι
κὰ εἶναι. ὅσαν τοιῶνδε
ἐόντων, ἢν ἡ κοιλίη ὑ-
γρὴ ᾖ καὶ συντήκῃ, δο-
κέει μοι τὰ ῥοφήματα,
ψυχρότερα καὶ παχύ-
τερα προσφέρειν. καὶ τὰ
πόματα σταλτικὰ καὶ
οἰνωδέστερα, ἢ στυπτικώ
τερα. Ὁκόσοισι δὲ τῶν
πυρετῶν, δῖνοι τε ἀπ᾽
ἀρχῆς, καὶ σφυγμοὶ κε
φαλῆς εἰσὶ καὶ οὖρα λε
πτὰ, τούτοισι προσδέ
χεσθαι πρὸς τὰς κρίσι
ας παροξυνόμενον τὸν
πυρετόν. οὐ θαυμά-
σαιμι

sodere, interrogati pau
lum respondere, neque
sua sponte quicquam a=
ptum dicere solēt. Hæc,
ut opinor, ad atram bi=
lem pertinēt: quibus in
hunc modum se haben=
tibus, si ob aluum solu=
tam homo consumi uide
tur, sorbitiões, mea qui=
dem sententia frigidio=
res, crassioresq́; potio=
nes uerò reprimētes, et
magis uinosæ, aut astrin
gentes exhibendæ sunt.
Quibus inter febriū ini
tia, uertigines et capitis
pulsationes accidūt, fue
rintq́; urinæ tenues, iis
febris impetus apud iu
dicationem expectādus
est: quòd si tū delirant, nihil
mirandum

σαιμι δ' ἄν, οὐδ' εἰ παραφρονήσειαν. οἷσιν ἐν ἀρχῇ τὰ οὖρα νεφελοειδέα ἢ καὶ παχέα, τοὺς τοιούσδε ὑποκαθαίρειν, ἢν καὶ τὰ ἄλλα ξυμφέρῃ. ὁκόσοισι δὲ ἐν ἀρχῇ τὰ οὖρα λεπτά, μὴ φαρμάκευε τοὺς τοιούτους, ἀλλ' ἢν δοκέῃ κλύσαι. τούτους ξυμφέρει, οὕτως θεραπεύεσθαι τῷ σώματι ἡσυχίην ἄγοντα ἀλείφοντά τε καὶ περιστέλλοντα, ὁμαλῶς. ποτῷ δὲ χρέεσθαι, μελικρήτῳ ὑδαρεῖ. καὶ ῥοφήματι, χυλῷ πτισάνης ἐς ἑσπέρην. κοιλίην δὲ ὕπαγε κατ' ἀρχὰς κλυσμῷ. φάρμακα δὲ μὴ πρόσαγε τούτοισιν. ἢν γάρ τι κινήσῃς

mirandum est. Quibus incipiente morbo urina crassa est, aut ueluti nubeculæ in ipsa suspendūtur, eos purgare conuenit, si nihil aliud obstiterit. Qui uerò tenues urinas ab initio mingūt, medicamento purgandi non sunt, sed clysterem exhibendo, eos curare in hunc modum oportet: corpus quieti permittere mox & ungere & æqualiter componere, aquam mulsam dilutam potui dare, ad uesperā ptisanæ cremorē sorbere, aluum ab initio clystere ducere. Sed medicamētum eis dandum non est: si enim aluum

 citaueris,

κινήσῃς κατὰ κοιλίην, τὸ οὖρον οὐ πεπαίνεται, ἀλλ' ἀνιδρώς τε καὶ ἄκριτος ὁ πυρετὸς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔσται. τὰ δὲ ῥοφήματα ὁκόταν ἐγγὺς τῶν κρισίων ᾖ, μὴ διδόναι ἢν θορυβῆται. ἀλλ' ὅταν ἀνῇ καὶ ἐπιδιδῷ ἐπὶ τὸ βέλτιον. φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ καὶ πάντων τῶν πυρετῶν τὰς κρίσιας, καὶ ἀφαιρέειν τὰ ῥοφήματα κατὰ τοῦτον τὸν καιρόν. μεμαθήκασι δὲ μακροὶ οἱ πυρετοὶ οἱ δὲ γίνεσθαι, καὶ ἀποσκήμματα ἴσχειν ἢν μὲν τὰ κάτω ψυχρὰ ᾖ, περὶ ὦτα καὶ τράχηλον. ἢν δὲ μὴ ψυχρά, ἄλλας ἴσχειν μεταβολάς. ῥεῖν δὲ καὶ αἷμα ἐκ ῥινῶν.

citaueris, nõ maturabitur urina, sed febris diu sine sudore pmanebit, et post longũ quoq; spaciũ finietur. Neq; sorbitiões per tumultũ, quum, scilicet, proxima fuerit iudicatio, dare, sed donec inclinetur, et in melius tẽdat febris, eas seruare oportet. Omnium præterea febriũ iudicationes cõsyderãdæ sunt: nã eo tempore, ut iam didicisti, sorbitiones sunt auferendæ. Si longæ fuerint huiusmodi febres, ægri abscessus habere solent, idq; si aurium imæ partes, ceruixq; frigescat. Si uerò nõ afficiãtur frigore, alia erit febriũ mutatio: nã et sanguis fluet è naribus.

ῥινῶν. καὶ αἱ κοιλίαι τοῖσι τουτέοισιν ἐκταράσσονται. ὁκόσοισι δὲ πυρετοὶ ἀσώδεες εἰσι, καὶ ὑποχόνδρια συντείνουσι, καὶ κεκλιμένοι οὐκ ἀνέχονται ἐν τῷ αὐτέῳ. καὶ τὰ ἄκρεα ψύχονται πάντα, πλείστης τῆς μελείας καὶ φυλακῆς δέονται. διάγειν δὲ τούτοισι προσφέροντας μηδὲν ἄλλο, ἢ ὀξύμελι ὑδαρές. ῥόφημα δὲ μὴ προσφέρειν, ἕως ἂν λήξῃ καὶ τὸ οὖρον πεπανθῇ. κατακλίνειν δὲ ἐς ζοφερὰ οἰκήματα καὶ κατακεκλίσθαι ὡς ἐπὶ μαλθακωτάτοισι στρώμασι πλεῖστον χρόνον τὰ αὐτὰ

τὰ

naribus, & uentres eorum turbabuntur. Quibus molestæ febres sunt & præcordia tendūtur & in cubili continere in eodē se positu nequeūt, atq; extremæ membrorum partes infrigidantur, ij multa omnino diligentia, accurata obseruatione indigent: atque sic educandi sunt, ut nihil aliud quàm acetum mulsum eis exhibeatur: sorbitiones nequaquàm offeres, donec morb. finiatur et maturetur urina: in obscuro cubiculo decumbere debent, & strato perquàm molli, diu eundem positum to

lerare,

τὰ καρτερέοντα, καὶ ὡς ἥκιστα ῥιπτάζειν. μάλιστα γὰρ τοῦτο τοὺς τοιούτους ὠφελέει. ἐπὶ δὲ τὸ ὑποχόνδριον, λίνου σπέρμα ἐγχρίαν ἐπιτιθεὶ, φυλασσόμενος ὅκως μὴ φρίξῃ προστιθέμενος. ἴσω δὲ ἀκροχλίαρον, ἑφθὸν ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκ τῶν οὔρων, τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ἢν μὲν γὰρ παχύτερα καὶ ὠχρότερα ᾖ, βελτίω. ἢν δὲ λεπτότερα καὶ μελάντερα, πονηρότερα. ἢν δὲ μεταβολὰς ἔχῃ, χρόνον τε σημαίνει καὶ ἀνάγκη τῷ νοσήματι μεταβάλλειν ἐπὶ τὰ χείρω, καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω, τὴν ἀνωμαλίην.

lerare, & haudquaquã se iactare, quo præsidio nullum aliud salubrius est. Deinde præcordia ex lini semine linere, cauendo nedum illinũtur frigus horrorem citet: ipsum uerò tepidũ esse debet, quãtum maximè potest. Coquitur autem ex aqua & oleo. Quid autem futurum sit, ex lotio conijcere oportet: ut enim crassum pallidũq; melius est, ita peius est id quod uel cãdicat uel nigrum est. Varium uerò lotiũ, diuturniorem fore morbum significat, cuius inæqualitatẽ, modo ad peius, modo ad melius conuerti necesse

λίνην. τοὺς δὲ ἀκαταστάτους τῶν πυρετῶν, ἐᾶν μέχρις ἂν καταστῶσιν, ὁκόταν δὲ στῶσιν ἀπαντῆσαι διαίτῃ καὶ θεραπείῃ τῇ προσηκούσῃ, κατὰ φύσιν θεωρέων. εἰσὶ δὲ ὄψιες πολλαὶ τῶν καμνόντων, διὸ προσεκτέον τῷ ἰωμένῳ, ὅκως μὴ διαλήσεταί τις τῶν προφάσιων. μήτε τῶν κατὰ λογισμὸν. μήτε ὁκόσα ἐς ἀριθμὸν ἄρτιον, ἢ περισσὸν δεῖ φανῦναι. μάλιστα μὲν ὦν δεῖ περισσὸν ἀριθμὸν εὐλαβέεσθαι, ὡς αὗται αἱ ἡμέραι ἑτεροροπέας ποιέουσι τοὺς κάμνοντας. φάσεσθαι οὖν δεῖ τὴν πρώτην ἡμέρην, ἐν

cesse est. Incōstantes febres sinere oportet, donec in ordinē redigantur: deinde & uictus rationem & aptam curationē eis opponere, non neglecta naturæ cōtemplatione. At quia uariæ sunt ægrotorum facies, animaduertat medicus ne ullæ ipsum occasiones lateant, siue ad consyderationem illæ pertineāt, siue ad numerum uel parem uel imparem referantur. Maximè uerò impares dies metuēdi sunt, qui uidelicet ægros in diuersas affectiones distrahere consueuerūt, obseruandus itaque primus dies est

ἢ ἤρξαται ἀσθενέειν ὁ κάμνων, ἰδόντα τὴν ἀρχὴν, ἐξ ὅτου καὶ ὅτε. ἡγέεται γὰρ τοῦτο πρῶτον εἰδῆσαι. ὁκόταν δὲ ἔρῃ αὐτὸν καὶ διασκέψῃ ταῦτα πάντα, πρῶτον μὲν κεφαλὴν, ὅκως ἔχει, εἰ ἀνάλγητος, καὶ μὴ βάρος ἔχειν ἑωυτῇ. ἔπειτα ὑποχόνδρια καὶ τὰ πλευρὰ, εἰ ἀνάλγητα. ὑποχόνδριον μὲν γὰρ, εἰ ἐπίπονον ἦν, ἢ ἐπηρμένον, ἢ ἔχῃ τινὰ σκολιότητα, ἢ κόρον, ἢ πλευροῦ ἀλγηδὼν ἐνῇ, καὶ ἅμα τῷ ἀλγήματι, ἢ βηχίον, ἢ στρόφος, ἢ πόνος κοιλίης. ὅταν δέ τι τούτων παρῇ, ἐν ὑποχονδρίῳ μὲν,

quo debilior factus est laborans consyderando initiũ, ex quo et unde acciderit, id enim præcipuum esse putatur qđ scire oporteat. Itaq; interrogando ipsum, hæc omnia perpẽdere debes. In primis quidẽ capitis affectionem, an dolore, grauitateq; infestetur: deinde præcordia & latera: hæc quidẽ nullóne dolore cruciẽtur, illa uerò, num laborent, aut suspendãtur, aut intorqueantur, aut satietate grauentur, an latus doleat, an simul cũ dolore tussis, aut tormina, uel uentris dolor infestet. Qđ si horũ quidpiã acciderit potißimũ in præcordijs

μὲν, μάλιστα λύειν τὴν κοιλίην, κλυσμοῖσι. πινέτω δὲ μελίκρητον θερμὸν ἀφεψημένον. καταμανθάνειν ἢ καὶ τοῖσιν ἐξαναστάσεσιν, εἰ λιποθυμέει. Ⓒ εἰ τοῦ πνεύματος εὐφορίη αὐτῷ ἔχει. ἰδεῖν τε καὶ διαχώρησιν, μή τι μέλαν διεχώρησεν ἰσχυρῶς χρῶμα. καὶ εἰ καθαρὸν, ὁκοῖα ὑγιαίνοντος ἂν εἴη διαχωρήματα. καὶ ὁ πυρετὸς ἐς τὴν τρίτην ὥστε παροξυνόμενος. κατιδὼν δὲ εὖ μάλα τοὺς τοιούσδε ἐν ταύτησι τῇσι νούσοισι τριταίους, πρὸς ταῦτα ἤδη καὶ τὰ ἄλλα, συνορῶν. καὶ ἢν ἡ τετάρτη τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ὅμοιον ἔχῃ

dijs, aluus soluenda clysterib. est, & aqua mulsa eaq; cocta calidaq; potui detur. Praeterea discere oportet, an exurgētem animus deficiat, an spiritus facilè feratur. Ad haec alui quoque sedimina inspicere, an nigro admodum colore infecta sint, an syncera sint, qualia scilicet sanus deijcere consueuerat. an febris tertio quoque die magis irritetur, quippe in his morbis accurate cōsyderādae sūt huiusmodi tertianae afflictiones. Quinetiā alia quaedā aspicere oportet. Nā si dies quartus, in aliquo iā dictorū, tertio fuerit

τι τῇ αὐτῇ τούτων, κινδυνώδης ὁ κάμνων γίνεται. τὰ δὲ σημεῖα ἡ μὲν μέλαινα διαχώρησις θάνατον σημαίνει. ἢν δὲ ὁμοίη τῷ ὑγιαίνοντι ὁκόταν ἀνὰ πάσας τὰς ἡμέρας φαίνηται, σωτήριον. ὁκόταν δὲ μὴ ὑπακούῃ τῇ βαλάνῳ, ἐνῇ δὲ καὶ πνεύματος εὐφορίη, διαναστὰς ἐπὶ τὸν θρόνον, ἢ αὐτοῦ ἐν τῇ κλίνῃ ἢν ἀψυχίη ἐνῇ. ταῦτα δὲ ὁκόταν προσῇ τῷ κάμνοντι ἢ τῇ καμνούσῃ, καταρχὰς, παραφροσύνην οἴου ἐσομένην. προσέχειν δὲ χρὴ καὶ τῇσι χερσίν. ἢν γὰρ τρομεραὶ ἔωσιν, προσδέχου τῷ τοιῷδε ἀπόστασιν αἵματος ἐκ ῥινῶν

similis, scire licet infirmum in periculo uersari. Sūt præterea alia signa, ut nigra excrementa, quæ mortem: si uerò per omnes dies qualia in sanitate deijciebātur, appareant, bonam ualetudinem denunciant. Si dum glans supponitur aluus nō obedit, sed spiritus facilè fertur: si ægrū, siue erectus in sede, siue in ipso quoq; cubili iaceat, animus deficit: hæc siue mari siue fœminæ acciderint, futurum deliriū expectato. Manus etiam cōsiderandæ sunt, quæ si tremunt, sanguinis ex naribus fluxurus

ξινῶν ἐσομένην. ὁρῆν δὲ χρὴ καὶ τοὺς μυκτῆρας ἢν ὁμοίως τὸ πνεῦμα δι᾽ ἀμφοτέρων ἕλκηται. καὶ ἢν πολὺ φέρηται ἐκ τῶν μυκτήρων, φιλέει γίνεσθαι σπασμός. ἢν δὲ σπασμὸς γένηται περὶ τοιῶδε, θάνατος προσδόκιμος, καὶ καλῶς ἔχει προλέγειν. εἰ δὲ ἐν πυρετῷ χειμερινῷ ἡ γλῶσσα τρηχείη γένηται, καὶ ἀψυχίαι ἐνεῶσι, φιλέει περὶ τοιῶδε καὶ ἐπάνεσις εἶναι τοῦ πυρετοῦ. ἀλλ᾽ ὅμως τὸν τοιόνδε περιφυλάσσειν τῇ λιμοκτονίῃ. καὶ τῇ ὑδατοποσίῃ, καὶ μελικρήτου πόσει. καὶ χυλοῖσι περιφυλάσσει,

xurus est. Deinde nares quoque aspiciãtur: nam si æqualiter per utrasque multus spiritus trahitur, neruorum ferè distentio superuenire solet. Id ubi acciderit, in propinquo mortem esse testatur, quã prædixisse perpulchrum fuerit.

Si hyemali febricula laboranti, lingua scabra fit, animusq; deficit: quã quã quietior febris uidetur, nihilominus tamen imperari debet inedia, ab aqua quoq;, & aqua mulsa, atq; cremore arcendus

λάσαι, μηδὲν πιστεύων τῇ ἀνέσει τῶν πυρετῶν. ὅσοι δὲ τοιάδε ἔχουσι σημεῖα, ἐπικίνδυνοί εἰσι θνήσκειν. ὁκόταν δὲ ταῦτα συνειδῇς, οὕτω προλέγειν ἤν σοι ἀρέσκῃ θεωρήσας εὖ μάλα. ὁκόταν δὲ πυρετοῖσι φοβερόν τι γένηται πεμπταίοισιν ἐοῦσιν, ἢ κοιλίη τε ἐξαίφνης ὑγρὰ διαχωρήσῃ καὶ ἀψυχίη γένηται, ἢ ἀφωνίη ἐπιλάβῃ, ἢ σπασμώδης γένηται, ἢ λυγμώδης, ἐπὶ τούτοισι καὶ ἀσώδης φιλέει γενέσθαι, καὶ περὶ ὑπορίνιον καὶ μέτωπον ἱδρῶτες, καὶ αὐχένα ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς. οἱ δὲ ταῦτα πάσχοντες θνήσκου-

cendus est: febrib. enim quibus hæc accedunt signa, haudquaquã fidendũ est, utpote à quibus mortis periculũ pẽdet. His igitur accurata perpensione consyderatis, in hunc modum, si placet, præsagire poteris. Quum uerò terrificum quidpiam febribus superuenerit, fuerintque ipsæ quintanæ, & aluus de repẽte liquida quædã excernit, acceditq; animi defectio et taciturnitas, et neruorũ distentio, & singultus, ab his angor euenire solet, ac sudor circa mustacẽ, frõtẽ, & ceruicẽ ab occipitio. Qui sic affecti sunt.

σιν

σιν ὀκ εἰς μακρὸν πνεύ
ματωθέντες. ὁκόσοι-
σι δὲ ἐν πυρετοῖσι τὰ
σκέλεα γίνεται φυ-
ματώδεα, καὶ ἐγχρο-
νιζόμενα, μὴ ἐκπεπαί
νηται ἔτι ἐόντων ἐν πυ
ρετοῖσι, καὶ προσπέ-
σῃ πνιγμὸς ἐν φάρυγ
γι, ἰσχνῶν ἐόντων τῶν
περὶ φάρυγγα, καὶ μὴ
σβεσθῇ, φιλεῖ τῷ τοιῷ
δε, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν
ῥέειν. κ' ἢν μὲν πολὺ
ῥυῇ, λύσιν σημαίνει
τῆς νούσου. ἢν δὲ μὴ,
μακρήν. ὁκόσῳ δ' ἂν
ἔλασσον ῥυῇ, τοσῷδε
χεῖρον καὶ μῆκος. ἢν
δὲ τ' ἄλλα ῥηΐσα γένη
ται, προσδέχεσθαι
τῷ τοιῷδε, ἐς πό-
δας ἀλγήματα. ἢν δὲ ἅψηται τοῦ ποδὸς,

paulò post inflati mori-
entur. Quibus per fe-
bres circa crura orta tu
bercula, tractu tēporis
non maturantur, perdu
rāte etiamnum febre si
faucibus iampridē exte
nuatis suffocatio acces-
serit, neque extincta fue
rint tubercula, ijs solet
sanguis è narib. fluere:
qui si plurimus erupe-
rit, morbum soluit: si ue
rò non ita multus, lon-
gum fore morbū signifi
cat: & quo minus fluxe
rit eo peior, & diutur-
nior erit ægritudo. Vbi
uerò cætera quidem se-
curißima fuerint, pedū
dolores expectādi sunt.
Pede itaq; sic affecto,

καὶ

καὶ ἐπώδυνος γενόμενος παραμένῃ τοῦ ῥιφλεγὴς γενόμενος καὶ μὴ λύῃ, κατὰ μικρὸν ἥξει. καὶ ἐς αὐχένα ἀλγήματα, καὶ ἐς κληῖδα, καὶ ἐς ὦμον, καὶ ἐς στῆθος, καὶ ἐς ἄρθρον. καὶ ὅπου δεήσει φυματῶδες γενέσθαι. σβεννυμένων δὲ τούτων ἢν αἱ χεῖρες ἑλκῶνται, ἢ τρομεραὶ γένωνται, σπασμὸς τὸν τοιόνδε ἐπιλαμβάνει. καὶ παραφροσύνη. ἀτὰρ καὶ φλυζάκια ἐπὶ τὴν ὀφρύν. καὶ ἐρυθήματα ἴσχει. καὶ βλέφαρον τὸ ἕτερον παρὰ τὸ ἕτερον παραβλαστάνει. καὶ σκληρὴ φλεγμονὴ κατέχει. καὶ οἰδέει ἰσχυρῶς

si aßidue dolens inflammatur neq; leuetur dolor, paulò post ad ceruicem, iugulum, humerũ, pectus, articulum: nam & in hoc tubercula expectari debent, dolores perueniẽt. Quibus extinctis, si manus ulcerantur, aut tremiscunt, neruorũ distẽtio & deliriũ superuenit, in supercilijs pustulæ, ruboresq; nascuntur, gena altera ad alterã ex latere germinat, dura inflammatio infestat. oculus uehementer tumet, delirium ualde

ἰσχυρῶς ὁ ὀφθαλμός. καὶ παραφροσύνη μέγα ἐπιδιδοῖ. αἱ δὲ νύκτες μᾶλλον σημαίνουσιν ἢ αἱ ἡμέραι, τὰ περὶ τὴν παραφροσύνην. τὰ δὲ σημεῖα μάλιστα γίνεται πολλὰ ἐπὶ τὸν περισσὸν ἀριθμόν, ἢ ἐπὶ τὸν ἄρτιον. ὁποτέρῳ δ' ἂν τούτων τῶν ἀριθμῶν γίνηται, ὀλέθριοι ἐπιγίνονται. τοὺς τοιούτους δὲ ἢν μὲν ἐξ ἀρχῆς φαρμακεύειν προαιρῇ, πρὸ τῆς πέμπτης ἢν βορβορύζῃ ἡ κοιλίη. εἰ δὲ μή, ἐᾶν ἀφαρμάκευτον εἶναι. ἢν δὲ διαβορβορύζῃ, καὶ τὰ ὑποχωρήματα χολώδεα ᾖ, σκαμμωνίᾳ ὑποκάθαιρε μετρίως. τῇ δὲ

ualde intenditur. Atqui delirij signa, noctu magis, quàm interdiu notantur. Atque huiusce modi signorũ plura, diebus imparibus magis q̃ paribus deprehenduntur, quanquã utrolibet eueniãt numero ꝑniciosa cẽsenda sunt. Hos si à principio medicamẽtis purgare decreueris, ante diem quintũ id facere oportet, si uidelicet murmurauerint intestina, nullo uerò percepto murmure, â medicamẽtis abstinendũ est. Quòd si murmurante uẽtre, excremẽta quoq; fuerint biliosa, exhibito Scãmonio modice purga:

τῇ δὲ ἄλλῃ θεραπείῃ, ὡς ἐλάχιστα προσφέρειν πόματα καὶ ῥοφήματα, ἵνα βελτιόνως ἔχῃ, ἢν μὴ ὑπερβῶσι τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην, ἐπανέντες. ὁκόταν πυρέττοντι τεσσαρεσκαίδεκα ἐόντι ἀφωνίη προσγένηται, οὐ φιλέει ἥκειν λύσις ταχείη, οὐδ᾽ ἀπαλλαγὴ τοῦ νουσήματος γίνεσθαι, ἀλλὰ χρόνου τοῦ τοιῶδε σημαίνει. ὁκόταν δὲ φανῇ τῶν τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ μακρότερον ξυμπίπτει. ὁκόταν δὲ πυρέσσοντι τεταρταίῳ, ἡ γλῶσσα ἐκτεταραγμένα διαλέγηται, καὶ ἡ κοιλίη χολώδεα ὑποχωρέῃ ὑγρὰ, φιλεῖ

ga: deinde quod ad reliquam curationem pertinet, potiones, sorbitionesq; exiguæ offerendæ sunt, quo melius ualeat infirmus, nisi fortasse diem decimumquartũ excesserit. Quum febricitans aliquis, die decimo quarto obmutuerit, is non solet celeriter aut solui, aut à morbo liberari: quũ uerò eadẽ die apparuerit, lõgius procedit. Si febricitãti quarto die lingua cõturbata quædã disserit, et aluus excernit biliosa, & liquida,

φιλέει παρακληρεῖν ὁ τοιόσδε. ἀλλὰ χρὴ παραφυλάσσειν παρεπόμενον τοῖσιν ἀποβαίνουσι θερινῆς καὶ μετοπωρινῆς ὥρης ἐπὶ τῶν ὀξέων, αἵματος ἀπόσταξις ἐξαπίνης, συντονίην καὶ πολλὴν φλεγμασίην κατὰ τὰς φλέβας δηλοῖ. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν λεπτῶν οὔρων ἐπιφάσιας. καὶ ἢν ἀκμάζῃ τῇ ἡλικίῃ, καὶ τὸ σῶμα ἐκ γυμνασίων ἢ εὐσαρκώσιος ἔχῃ, ἢ μελαγχολικός. ἢ ἐκ πόσιος χεῖρες τρομεραί, καλῶς ἔχει παραφροσύνην προειπεῖν, ἢ σπασμόν. ἐὰν μὲν ἐν ἀρτίῃσιν ἐπιγένηται βέλτιον. ἐν

quida, is ferè delirabit. Sed accurata obseruatione cōsyderanda sunt ea quæ accidūt tum æstate, tum autumno, idq; in morbis acutis. Nā si sanguis subito destillauerit, robur & uenarū inflammationē declarat, & quòd postero die urinæ tenues apparebunt: quòd si tū uigeat ætas, fueritq; corpus ob exercitatiōes bene corporatū, aut melancholicū, aut manus ob potationē tremulæ, haud absurdū fuerit, aut delirium, aut neruorum distētionem præsagire. Id uerò salubrius est si parib. eueniat dieb. quippe in decre

torijs

ὑπερισήμησι δὲ ὀλέθρι-
ον, ἢν μὴ πολὺ ἅλις ἀ-
ποσυθὲν αἷμα ἐξόδους
ποιήσηται τῆς πλεο-
νεξίης κατὰ ῥῖνας, ἢ κα-
τὰ ἕδρην ἢ ἐμπυήσιας,
ἢ μεταστάσιας, ἢ ἀπο-
στάσιας, ἢ πόνους ἐν τῷ
ὑποχονδρίῳ, ἢ ἐς ὄρ-
χιας, ἢ ἐς σκέλεα. λυ-
θέντων δὲ τούτων, ἔξο-
δοι γίνονται. πτυσ-
μοί. παχέων οὔρων. λεί-
ων. λευκῶν. ἔξοδοι. πυ-
ρετῷ λυγγώδει, ὀπὸν
σιλφίου. ὀξύμελι, δαῦ-
κον τρίψας, πιεῖν διδ-
δου. καὶ χαλβάνην
ἐν μέλιτι. καὶ κύμι-
νον ἐκλεικτικόν. καὶ χυ-
λὸν πτισάνης ὑποτου-
τέοισι ῥοφέειν. ἄφυ-
κτος δὲ ὁ τοιοῦτος.
ἢν

torijs perniciosum est, nisi multus sanguis confertim aut per nares, aut per anum effusus, exuperantem plenitudinem finiat, aut abscessum, uel dolores, præcordiorū, testiculorum, aut crurum inducat. Quibus solutis, redduntur sputa fiuntque urinæ crassæ, leues, candidæ. Si febrienti singultus accidit, laser, daucum tritū ex aceto mulso potui detur, item galbanum ex melle, & cuminū in eligmate: mox ab ijs ptisanæ cremorē sorbeat, quanq̄ nulla salus per huiusmodi affectum

ἢν μὴ ἱδρῶτες κρίσιμοι καὶ ὕπνοι ὁμαλοὶ ἐπιγένωνται, καὶ οὖρα παχέα καὶ δριμέα καταδράμῃ, ἢ ἐς ἀπόστασιν στηρίξῃ. κόκκαλος καὶ σμύρνα, ἐκλικτόν. πίνειν δὲ τούτοισι διδόναι, ὀξύμελι ὡς ἐλάχιστον. ἢν δὲ διψώδεες ἔωσι σφόδρα, τοῦ κριθίνου ὕδατος.

ctum speranda est, nisi uel sudores decretorij, aut somni æquales superuenerint, aut urinæ crassæ, acresq; effluxerint, aut apparuerit abscessus. Ex cocallo, id est, fructu pini, & myrrha eligma eis exhibendũ est, sed aceti mulsi perquã exiguum: quòd si admodum siti crucietur, aquã hordei bibant.

De peripneumonicis & pleuriticis.

Τὰ δὲ περιπλευμονικὰ καὶ πλευριτικὰ ὧδε χρὴ σκέπτεσθαι, ἢν ὀξύς τε ὁ πυρετὸς ᾖ. καὶ τὰ ὀδυνήματα τοῦ ἑτέρου πλευροῦ, ἀμφοτέρων. καὶ τοῦ πνεύματος δὲ ἀναφερομένου, ἢν πονέῃ. καὶ βῆχες ἐνέωσι, καὶ πτύσματα ἀνήκῃ πυῤῥά. ἢ πε

In peripneumonia et pleuritide, q̃ acuta sit febris, consyderandũ est. item ambóne latera, an unũ duntaxat dolor infestet, an ægre spiritus reddatur, an tussis cruciet, an sputũ educatur, sitq; uel rufum uel liuidum,

λια, ἢ καὶ λεπτά. καὶ ἀφρώδεα, καὶ ἀνθηρά, καὶ εἴ τι ἄλλο διάφορον ἔχοι, παρὰ τὰ μεμαθηκότα τοὔχοισιν, οὕτω χρὴ διάγειν, ἢν μὲν ὀδύνη ἄνω προσαίνει πρὸς κληῖδα, ἢ περὶ μαζὸν ἢ περὶ βραχίονα τάμνειν χρὴ τὴν ἐν τῷ βραχίονι φλέβα τὴν εἴσω, ἐφ' ὁκότερον ἂν ᾖ τῶν μερέων, κατὰ τόδε. ἀφαιρέειν δὲ κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἕξιν, καὶ ὥρην. καὶ ἡλικίην. καὶ χροιήν, πλεῖον καὶ θαρσέως. ἢν ὀξὺ τὸ ἄλγημα ᾖ, ἄγειν πρὸς λειποψυχίην. ἔπειτα ὑποκλύζειν. μετὰ τοῦτο. ἢν δὲ ὑποκάτω τοῦ θώρηκος ᾖ τὸ ἄλγημα καὶ συντείνῃ λίην, τῷ πλευριτικῷ τὴν κοιλίην ὑποκάθαιρε. μεσηγὺ δὲ τῆς καθάρσιος,

dum, uel tenue et ſpumoſum & floridum, aut ſi alias quaſdam differentias præter iam declaratas habuerit, eas ſic diducere oportet. Si dolor ad ſuperiores partes extēditur, ut iugulū mãmillam, brachiū, internā brachij uenā ſecare oportet, ab eo uidelicet latere q̃ dolore fuerit affectū, et pro corporis habitu, & anni tēpore, et ætate, et colore, ſā guinē detrahere, utq́; copioſior ſit purgatio, ſi dolor fuerit acutus, ad animi defectionē ducere. Poſtea clyſterē exhibere. Si uerò ſub pectore pleuriticū dolor uehemēter cruciat, uenter purgãdus eſt: atq; inter

μηδὲν δίδου. μετὰ δὲ κά-
θαρσιν δὲ ὀξύμελι φαρ-
μακεύειν δὲ τεταρταῖον.
τὰς δὲ ἐξ ἀρχῆς τρεῖς
ὑποκλύζειν. ἢν δὲ μὴ
κουφίζῃ οὕτως, ὑποκά-
θαιρε. φυλακὴ δὲ ἔστω,
ἕως ἀπυρέτου καὶ ἑβδό-
μης. ἔπειτα ἢν ἀσφα-
λὴς γένηται ἐῶν, οὕτω.
χυλῷ ὀλίγῳ καὶ λεπτῷ
τὸ πρῶτον σὺν μέλιτι
μίσγων, δίδου. ἢν δὲ ἀ-
νάγηται ῥηϊδίως, καὶ εὔ-
πνοος ᾖ, καὶ ἀνώδυνος
τὰ πλευρὰ κατὰ σμι-
κρόν, παχυτέρῳ τε καὶ
πλείονι καὶ δὶς τῆς ἡμέ-
ρης. ἢν δὲ μὴ ῥηϊδίως ἀ-
παλλάσσῃ, ἔλασσόν τε
τὸ πόμα, καὶ τὸ ῥόφημα

purgandũ quidẽ nihil, à purgatione uerò acetũ mulsum dare conuenit. Porrò die quarto purgandũ: sed trib. ab initio diebus clysteres exhibere, quib. si dolor leuatus nõ est, tum demũ purgare oportet. Cautè tamen obseruãdũ est dũ febris soluatur, septimusq; dies prætereat: deinde si æger in tuto esse uidetur, tũ exiguũ, tenuemq; cremorẽ, eũq; melle conditũ in primis exhibere. deinde si facilè reducitur, et benè spirat, & latera dolore uacant: paulatim crassiorem, ac liberalius, nempe eadem die bis, dare non erit alienum. Si uerò non facilè liberari posse uideatur, tum minore potione,

 exigua

ὀλίγον χυλὸν λεπτὸν καὶ ἅπαξ. καὶ ἐν ὁποτέρῃ ἂν ὥρῃ, βέλτιον διάγει. γνώσῃ δὲ καὶ ἐκ τῶν οὔρων. δεῖ δὲ ῥόφημα προσφέρειν κρίσιμον ἐκ τῶν νοσημάτων μὴ πρότερον ἢ πέπονα τὰ οὖρα, ἢ πτύσματα ἴδῃς γεγεννημένα. ἢν δὲ φαρμακευθεὶς συχνὰ καθαρθῇ ἀναγκαῖον διδόναι, ἔλασσον καὶ λεπτότερον, οὐ γὰρ δυνήσεται ὑπὸ κενεαγγείης ὑπνώσσειν. οὐδὲ πέσσειν ὁμοίως. οὐδὲ τὰς κρίσιας ὑπομένειν. ἀλλ' ἐπειδὰν ξυντήξιες ὠμῶν γένωνται, καὶ τὰ ἀντέχοντα ἀποβάλλῃ, ἀνθέξει οὐδέν. πέπονα δ' ἐστὶ τὰ μὲν πτύελα ὁκόταν

exigua sorbitiõe, & cremore tenui utatur, idq; semel dũtaxat, ea uidelicet, hora, qua melius degit: hanc uerò ex urinis deprehendes. Sorbitio enim in huiusmodi morbis exhibẽda nõ est, donec & urinæ & sputa maturescere uideantur. Si medicamẽto quis purgatus creberrimè deijcit, cũ parcius, ac magis tenuiter alere oportet: is enim obstãte uacuatione, neq; dormire, neque cõcoquere, ac neq; iudicationes sustinere potest, sed postquam cruditas colliquata fuerit, et quæ restiterunt abiecta, tum nihil prohibebit pleniorem ei cibum exhibere. At uerò scire licet sputũ

ὁκόταν γένηται ὅμοια τῷ πύῳ. τὰ δὲ οὖρα τὰς ὑποστάσιας ὑπερύθρους ἔχοντα, ὁκοῖον ὄροβος. οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἀλγήματα τῶν πλευρέων, καὶ χλιάσματα προστιθέναι, καὶ κηρώματα. ἀλείφειν δὲ τὰ σκέλεα καὶ ὀσφὺν, θερμῷ. καὶ λίπος ἐγκαταλείφειν. τὰ δὲ ὑποχόνδρια λίνου σπέρμα καταπλάσσειν ἕως μαζῶν. ἀκμαζούσης δὲ τῆς περιπλευμονίης, ἀβοήθητον μὴ ἀνακαθαιρομένου, καὶ πονηρὸν ἢν δύσπνοος ᾖ, καὶ τὰ οὖρα λεπτὰ καὶ δριμέα, καὶ οἱ ἱδρῶτες περὶ τράχηλον καὶ κεφαλὴν γίνωνται.

tum esse maturũ, quũ duri simile uidetur: urina uerò, quũ id q; residet, sicut eruũ subrubrum est. Cæterũ nihil prohibet ad alios quoq; laterum dolores, tepida fomẽta, & ceromata adhibere, atq; crura, & lũbos, calido ungere, & pinguedine illinire: præcordijs uerò ad mãmillas usq; ex lini semine cataplasma imponere. Quũ ad uigorẽ iam puenit peripneumonia, nisi ex purgetur, in nullo auxilio sperãdũ est, quippe quæ mala est, præsertim si difficulter spirat æger, fuerintq; urinæ tenues et acres, atq; sudores in capite, ceruiceq; orian-

οἱ γλίσχροι γὰρ ἱδρῶτες πονηροί, ὑπὸ πνιγμοῦ καὶ ῥωγμῆς καὶ βίης ἐκζατέονται τῶν νουσημάτων. ἢν μὴ οὖρα πολλὰ, καὶ παχέα ὁρμήσῃ, καὶ πτύσματα πέπονα ἔλθῃ. ὅ,τι δ' ἂν τούτων αὐτοματήσῃ, λύσει τὸ νόσημα. Περιπλευμονίης ἔκλικτον, χαλβάνη καὶ κόκκαλος, ἐν μέλιτι ἀττικῷ. ἀβρότονον ἐν ὀξυμέλιτι. πέπερι, ἐλλέβορος μέλας, ἀποζέσας, καὶ πλευριτικῷ ἐν ἀρχῇ περιωδύνῳ ἐόντι, δίδου. ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ πάνακες ἐν ὀξυμέλιτι ἀναζέσαντα καὶ διηθέοντα, διδόναι πίνειν. καὶ ἡπατικοῖσι,

tur. Eiusmodi enim sudores mali sunt ob uincentis morbi æstū, impetū, ac uiolentiā, nisi urina multa & crassa eruperit, et sputa matura procedāt: utrūlibet enim si sua spōte supuenerit, soluēdi morbi uim obtinet.

Eligma ad peripneumoniā Galbanū & coccalus, id est pinearū nucleus, ex melle attico. Abrotonū ex aceto mulso. Item pleuritico Piper, Veratrum nigrum coquito, & in principio quū infestat iam dolor dato. Prodest etiam Panace ex aceto mulsa cocta, deinde pcolata, et potui data. Similiter & hepaticis & renum

καὶ τοῖσιν ἀπὸ τῶν φρενῶν περιωδυνίῃσι. καὶ ὁκό-

σα δὲ ἐς κοιλίην. ἢ ἐς οὔρησιν, ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι. τὰ δὲ ἐς κοιλίην, σὺν ὕδατι μελικρήτῳ πίνειν πλείω δι-δοῦν. δυσεντερίη ἀπόστημα, ἢ ἐπᾶρμά τι παυσαμένη ποιήσει, ἢν μὴ ἐς πυρετοὺς, ἢ ἰδρῶτας, ἢ οὖρα παχέα, καὶ λευκὰ καὶ λίην ἐπιφανῆ, ἢ ἐς τριταίους. ἢ ἐς κιρσὸν, ἢ ἐς ὄρχιν, ἢ ἐς σκέλεα, ἢ ἐς ἰσχία στηρίξῃ ἡ ὀδύνη. ἐν πυρετῷ χολώδει πρὸ τῆς ἑβδόμης μετὰ ῥίγεος ἴκτερος ἐπιγενόμενος, λύει τὸν πυρετόν. ἄνευ δὲ ῥίγεος ἢν ἐπιγένηται, ἔξω τῶν καιρῶν, ὀλέθριον.

dolorib. ac ubi aluus citãda est, aut urina, ex uino & melle. Quæ ubi ad uẽtrem exhibentur, magna ipsorũ quãtitas ex aqua mulsa diluta in potu sumatur. Sic etiam sedabis dysenteriã, abscessum, aliosq; quosdã tumores, nisi uel in febres uel sudores, apparẽtibus urinis craßis, albis, dilutis, uel in tertianas uel uarices transierit, aut in testiculos, aut crura, aut coxam, dolor tanq̃ ad firmã stabilẽq; sedẽ ꝑmutetur. Si ante septimũ diẽ febricitãti superueniat morb. regius simul cũ horrore, soluitur febris: si uerò sine horrore, atq; extra occasiones siue extra tẽpora acciderit, perniciẽ denũtiat.

Τέτανοι δὲ ὀσφύος, καὶ ἀπὸ μελαγχολικῶν διὰ φλεβῶν, πνευμάτων ἀπολήψιες ὁκόταν ἔωσι, φλεβοτομίη λύει. ὁκόταν δὲ ἀπὸ τῶν τενόντων σφοδρῶς ἔμπροσθεν ἀντισπῶνται, καὶ ἱδρῶτες περὶ τράχηλον καὶ πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ πόνου δακνομένων, καὶ ξηραινομένων τῶν τενόντων, καὶ τῶν οὐρωδέων, οἱ παχύτεροι τὴν ῥάχιν ξυνέχουσιν, ἣ οἱ μέγιστοι σύνδεσμοι, καταπεφυκότες ἕως ἐς πόδας ἀποτελευτῶσι, τοῦτον χιῶδε, ἢν μὴ πυρετὸς καὶ ὕπνος ἐπιγένηται καὶ τὰ ἐπόμενα οὖρα πέψιν ἔχοντα ἔλθῃ, καὶ ἱδρῶ-

τες

Lumborũ rigores, ac ob atram bilem factæ spirituũ interceptiones detracto sanguine soluuntur. Sed quum per tendines uehementer in anteriorem partem retrahũtur, ac ceruix, & facies sudauerit, utpote uellicatis, aridisq; ob laborem tẽdinibus, caudæq; uinculis, quæ uidelicet crassiora quũ sint, spinam continent, ubi maxima uincula exorta, ad pedes usque tendunt, ibiq; finiuntur. Qui sic afficitur, si neque febris neq; somnus superuenerit, sed sequatur urina coctionẽ significãs, atq;

sudores

τες κριτικοί, πίνειν οἶνον κριτικὸν οἰνώδεα. καὶ ἄλητον ἑφθὸν ἐσθίειν. καὶ κηρωτῇ ἀλείφειν, καὶ ἐγχρίειν. τά τε σκέλεα περιελίσσειν ἕως τῶν ποδῶν, θερμῷ προσβρέχων ἐν σκάφῃ. καὶ βραχίονας ἕως δακτύλων κατελίσσειν. καὶ ὀσφὺν ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἕως τῶν ἰσχίων. σίαλον ἐγκηρώσας μαλακῷ δέρματι, ὅπως καὶ τὰ ἔξωθεν περιέξει. καὶ διαλιπὼν πυρία τοῖσιν ἀσκίοισι, θερμὸν ὕδωρ ἐγχέων, καὶ περιτείνων σινδόνιον, ἐπανάκλινε αὐτόν. κοιλίην δὲ μὴ λίην λύσεις, ἢν μὴ βαλάνῳ, ἢν πολὺς ὁ χρόνος ᾖ καθ'

sudores decretorij, is uinum Creticum uinosum epotet, edat polentã coctam, cerato ungatur illinaturq́;, crura in scapha, prius calida aqua perfusa, ad pedes usq; inuoluat: item brachia usq; ad digitos. Spinam etiã & lumbos à ceruice incipiendo ad coxas, mollẽ pellẽ saliua subigens, ut exteriores quoque partes contineant. Relictis deinde fomentis, uter aqua calida plenus ac lintheo tectus adhibeatur. Aluus nõ admodũ soluenda est: satis enim fuerit glandẽ supponere, ubi, scilicet, iam pridem

ὅμ ἂν διαχώρησις μένει. κὴν μὴν ἐπιδιδῷ τί σοι ἐπὶ τὸ βέλτιον. εἰ δὲ μὴ, τοῦ μόδου τῆς ῥίζης τρίβων ἐν οἴνῳ εὐώδει, καὶ δαῦκον, πίνειν δὲ δοῦ πρωΐ νήστει, πρὸ τῆς βρέχειν. καὶ ταχὺ ἐπὶ τούτοισι, τὸ ἄλευρον ἑφθὸν χλιαρὸν, ἐσθιέτω ὡς πλεῖστον. καὶ οἶνον ὁκόταν βούληται εὔκρητον ἐπιπινέτω. καὶ ἢν μὲν σοι ἐπιδιδῷ ἐπὶ τὸ βέλτιον. εἰ δὲ μὴ προλέγειν. τὰ δὲ νουσήματα πάντα, λύεται, ἢ κατὰ στόμα, ἢ κατὰ κοιλίην, ἢ κατὰ κύστιν, ἢ τινος ἄλλου τοιούτου ἄρθρου. ἡ δὲ τοῦ ἱδρῶτος ἰδέη, κοινὴ ἁπάντων.

pridem fuerit astricta. Quòd si nihil in melius proficere uideatur.

τοῦ μόδου. Modi, radicem tritam ex uino odorato, & Daucū mane ieiuno, ante fomenta potui dato idq; celeriter deinde polentam coctam, tepidam, liberaliter comedat, bibatq; uinum temperatū quum uoluerit, atque sic fortasse melius ualebit. Sin minus, ad præsagiū refugere oportet. Morbi omnes soluuntur, aut per os, aut aluū, aut uesicam, aut aliquam aliam huiusmodi particulam. Sudoris uerò species omnibus communis est.

Ἐλλεβο- Veratro

ἐλλεβορίζειν δὲ χρὴ, οἷσιν ἀπὸ κεφαλῆς φέρεται ῥεῦμα. ὁκόσοι δὲ ἐξ ἀποστημάτων, ἢ φλεβοῤῥαγίης ἢ δι᾽ ἀκρησίην ἢ δι᾽ ἄλλην τινὰ ἰσχυρὴν αἰτίην ἔμπυοι γίνονται, μὴ δίδου ἐλλέβορον τοῖσι τοιούτοισιν, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει. καὶ ἤν τι πάθῃ, αἴτιον δόξει εἶναι ἐλλέβορος. ἢν δὲ διαλύηται τὸ σῶμα, ἢ πόνος ἐν κεφαλῇ, ἢ ἐμπεπλασμένα τὰ ὦτα, ἢ ῥὶς, ἢ πτυελισμὸς, ἢ γουνάτων βάρος, ἢ σώματος ὄγκος παρὰ τὸ ἔθος, ὅτι ἂν συμβαίνῃ μήτε ὑπὸ ποτῶν, μήθ᾽ ὑπὸ ἀφροδισίων, μήτε ὑπὸ λύπης, μήτε ὑπὸ φροντίδων,

Veratro purgare oportet eos quib. à capite destillatio fertur. Quib. uerò uel abscessus, uel uenæ ruptura, uel intēperātia, uel alia aliqua uehemēs causa suppurationem fecit, ijs ueratrū haudquaq̃ dandum est, quippe ꝙ tū nihil præsidij affert: etenim si ob aliā forte causam, æger quidpiā passurus est, id omnino ad Veratrū referetur. Si uerò corpus resoluitur, aut caput dolet, aut obstructæ sunt aures, aut nares, aut sputū nō redditur, aut genua grauitate infestantur, aut corpus præter cōsuetudinē intumescit: quicquid eiusmodi acciderit, siue ob potationē, uenerem, mœrorē, curas,

μήτε ἀγρυπνιῶν. κ' ἢν μὲν τι τουτέων ἔχῃ αἴτιον, πρὸς τοῦτο ποιέεσθαι τὴν θεραπείην. τὰ δὲ ἐκ πορείης ἀλγήματα. πλευρέων, νότου, ὀσφῦος, ἰσχίων, καὶ ὁκόσα ἀναπνέοντες ἀλγέουσι πρόφασιν ἔχοντες, πολλάκις γὰρ μεμάθηκε φοιτῆν, ἐκ κραιπαλέων, καὶ βρωμάτων φυσωδέων ἀλγήματα ἐς ὀσφῦν καὶ ἐς ἰσχία οἷσι δ' ἂν αὐτέων ἢ τοιάδε, δυσουρέεται. τούτων δὲ πορείη αἰτίη καὶ κορυζέων καὶ βράγχων. ὁκόσα δὲ ἀπὸ διαιτημάτων, τὰ μὲν πολλὰ ἕκαστος ὡς ἂν παρὰ τὸ ἔθος διαιτηθῇ, μάλιστα ταῦτα σημαίνει.

siue uigilias, quodcunq; horũ causæ rationẽ habuerit, ad ipsum curationẽ dirigere oportet. Dolores qui ab itinere proueniũt, uel in lateribus, aut dorso, aut lũbis, aut coxis, ac si aliquis inter spirandũ dolet, alia habita occasione, nã sæpenumero lumborũ coxarumq; dolores ex crapula, et cibis inflantib. prouenire solẽt, itaq; q̃ huiusmodi accidẽtibus afficiuntur, urinã difficulter reddũt. Horũ omniũ causa est iter, ac præterea destillationum quoq; et raucedinis. Sed quæ ob uictus rationẽ eueniũt, horũ multa unusquisq;, ut in uictu à consuetudine maxiẽ aberrauit, ita ap-

μανεῖ. καὶ γὰρ ὁκόσοι ἂν μὴ μεμαθηκότες ἀριστῆν, ἢν ἀριστήσωσιν, ὄγκος πολὺς αὐτοῖσι τῆς γαστρὸς, καὶ νυσταγμὸς, καὶ πληθώρη. ἢν δὲ ἐπιδειπνήσωσι, καὶ ἡ κοιλίη ἐκταράσσεται. ξυμφέρει δὲ τουτέοισιν ἐκλουσαμένοισιν καθεύδειν. κοιμηθέντας δὲ περιπατῆσαι βραδέως συχνὸν περίοδον. κἢν μὲν λαπαχθῇ, δειπνῆσαι καὶ πιεῖν οἶνον ἐλάσσονα ἀκρητέστερον. ἢν δὲ μὴ λαπαχθῇ, ὑποχρίσασθαι τὸ σῶμα θερμῷ. καὶ ὑδαρέα οἶνον λευκὸν, ἢ γλυκὺν, ἢν διψῇ ἐπιπίοντα ἀναπαύεσθαι. ἢν δὲ μὴ ἐγκοιμηθῇ, πλείω ἀναπαύεσθαι.

tißimè declarabit. Etenim q prãdere nõ cõsueuerũt, si pransi fuerint, uenter eorũ intumescit, somnolenti redduntur & pleni. Quòd si prætereà cœnauerint, uenter ipsi turbabitur: quibus utile fuerit à balneo dormire: expergefactis uerò circuitione lenta illa quidẽ, sed crebra, inambulare: deinde deiectis alui onerib. paulum uini meraci assumere. Si uerò aluus non fuerit soluta, calido unguento corpus ungere mox uinum dilutum, album, aut dulce, si sitiãt, bibere, atque sic cõquiescere. Reliqua uerò uictus ratio haud secus q̃ ubi

παύεσθαι. τὰ δ' ἄλλα ὁμοίως ποῖσιν ἐκ κραιπάλης διαιτάσθω.

Τὰ δὲ ἀπὸ πομάτων, ὁκόσα μὲν ὑδαρέα, βραδυπορώτερά ἐστι. καὶ ἐγκυκλέεται. καὶ ἐμπολάζει περὶ ὑποχόνδρια. καὶ ἐς οὔρησιν οὐ κατατρέχει τοιούτου δὲ πόματος πληρωθεὶς, μηδὲν ἔργον ὀξέως διαπράξῃ, ὁκόσα τῷ σώματι ξυνταθέντι, βίῃ, ἢ τάχει πονέειν ξυμβαίνει. ὡς μάλιστα δὲ ἡσυχαζέτω, ἕως ἂν καταπεφθῶσι μετὰ τῶν σιτίων. ὁκόσα δὲ τῶν πομάτων ἀκρητέστερά ἐστιν ἢ αὐστηρότερα, παλμὸν ἐν τῷ σώματι καὶ σφυγμὸν ἐν τῇ

ubi crapula aliquem læsit, instituēda est. Potiones, dilutæ quidē, tarde permeant, circunducuntur, & supernatant in præcordijs, nec urinam mouent. Qui huiusmodi potione plenus est, nullum opus, quod uidelicet eliquato iam corpore, aut ui, aut celeritate aggrediendum sit, celeriter perficere ualet.

Itaq; à cibo, donec concoctus fuerit, quiescere oportet. Meraciores uerò, austerioresq; potiones, corpori tremorē, & capiti

τῇ κεφαλῇ ἐμποιέει, τούτοισι καλῶς ἔχει ἐπικοιμᾶσθαι, καὶ θερμόν τι ῥοφέειν πρὸς ὅπερ μάλιστα ἡδέως ἔχουσι. νηστείη δὲ πονηρὸν πρὸς τὴν κεφαλαλγίην καὶ κραιπάλην. ὁκόσοι δὲ μονοσιτέουσι, κεῖνοι καὶ ἀδύνατοί εἰσι, καὶ οὐρέουσι θερμὸν παρὰ τὸ ἔθος κενεαγγέοντες. γίνεται δὲ καὶ τὸ στόμα, ἁλικὸν καὶ πικρόν. καὶ τρέμουσιν ἐν παντὶ ἔργῳ. καὶ κροτάφους ἐπιξυντείνονται. καὶ τὸ δεῖπνον οὐ δύνανται πέσσειν, ὅκως πρὶν ἢν ἠριστήκοτες ἔωσι. τούτους δὲ χρὴ πίνειν ἔλασσον ἢ μεμαθήκασι. καὶ ὑγροτέρην μάζαν ἀντὶ

& capiti pulsationẽ inducũt. Proinde sic affectus superdormire debet, et calidũ aliquod insculũ, quod q̃ iucundißimũ ei uideatur, sorbere: uix enim citra noxã tolerat ieiuniũ is, quẽ capitis dolor et crapula infestat. Qui uerò semel duntaxat comedũt, ij imbecilli sunt, & calidam emittũt urinam, utpote præter cõsuetudinẽ exinaniti, os ipsis salsum redditur, et amarũ, et in quouis ope cõtremiscũt, tẽpora tẽdũtur, cœnã cõcoquere nõ ꝑinde possunt, ac si prãsi fuissent, quocirca minus quàm consueuerũt, bibere debẽt. Et liquidiorẽ mazã panis

ἀντὶ ἄρτου. καὶ λαχάνων λάπαθα, ἢ μαλάχην, ἢ πτισάνην, ἢ σεῦτλα. πίνειν δὲ κατὰ τὸ σιτίον, οἶνον, ὁκόσον ξύμμετρον καὶ ὑδαρέστερον. καὶ ἀπὸ δείπνου περιπατῆσαι ὀλίγον, ἕως οὖρα καταδράμῃ καὶ οὐρήσῃ. χρήσθω δὲ καὶ ἰχθῦσιν ἑφθοῖσιν. Βρώματα δὲ μάλιστα τῶν σημαίνει. Σκόροδον φῦσαν, καὶ θέρμην περὶ τὸν θώρηκα. καὶ κεφαλῆς βάρος. καὶ ἄσην, καὶ εἴτι ἄλλο ἄλγημα εἴη μεμαθηκὸς πρόσθεν παροξύνειεν ἄν. οὐρητικὸν δὲ καὶ τοῦτο ἔχει ἀγαθόν. ἄριστον δὲ αὐτὸ φαγέειν, εἰ μέλλοι τι ἐς πόσιν ἰέναι, ἢ μεθύειν.

panis loco assumere, ac ex oleribus Rumicē aut Maluā aut Betam, item ptisanā Atq; dum cibantur, uinum modicū bibere, idq; dilutius, à cœna parum ambulare donec urina defluat & mingant. Neq; inutiles sunt eis pisces elixi. Cæterū ex cibis hi maximè notantur ut insignes. Alliū flatum efficit, pectus calfacit, caput grauat, fastidium parit, dolorē qui antea infestare consueuit, irritat, urinam ciet: atque hæc est eius utilitas, sed tum maximè cōducit, ubi quis uel potationi, uel ebrietati indulgere proposuerit.

Τυρὸς

Τυρὸς δὲ φῦσαν ἐμποιέει. καὶ στενότητα. καὶ σιτίων ἔξαψιν ποιέει. τότ' ὠμὸν καὶ ἄπεπτον. κάκιστον δὲ ἐν ποτῷ φαγεῖν πεπληρωμένοισιν. Ὄσπρια δὲ πάντα φυσώδεα καὶ ὠμὰ καὶ ἑφθά. καὶ πεφρυγμένα, καὶ βεβρεγμένα καὶ χλωρά. τούτοισι δὲ μὴ χρέεσθαι, ἢν μὴ μετὰ καὶ ἑτέρων σιτίων. ἔχει δὲ καὶ ἰδίας μοχθηρίας, ἕκαστον αὐτέων. Ἐρέβινθος μὲν φῦσαν ὠμὸς καὶ πεφρυγμένος καὶ πόνον ἐμποιέει. Φακὸς δὲ στύφει, καὶ ἄραδον ἐμποιέει, ἢν μετὰ τοῦ φλοιοῦ ᾖ. Θέρμος δὲ ἥκιστα τουτέων κακὰ ἔχει.

Σιλφίου

Caseus, flatũ inducit & angustiam, cibos accendit, cruditatem parit, et coctioni resistit: his uerò qui potu se repleuerunt, non alius cibus nocẽtior est. Legumina, & cruda & cocta & fricta, & macerata, & uiridia, omnia flatum excitant, quã ob rem, nisi cũ alijs cibis, ipsis utendũ non est. Præterea singulæ species sua habent uitia. Cicer siue crudũ siue frictum, flatum laboremq; parit. Lens, non detracto cortice, astrингit, tumultum'que efficit. Lupinus uerò ab horũ uitijs uel minimis, quàm maximè abest.

Σιλφίου δὲ καυλὸς καὶ ὀπὸς, ἔστι μὲν οἷσι μάλιστα, τοῖσι δὲ ἀπείροισιν οὐ διέρχεται ἡ κοιλίη. ἀλλὰ καλέεται ξηρὴ χολέρη. μάλιστα δὲ γίνεται, ἢν μετὰ πολλοῦ τυροῦ μιχθῇ, ἢ κρεηφαγίης βοείων κρεῶν.

Τὰ μὲν γὰρ μελαγχολικὰ παθήματα ἐπαροξυνθείη ἂν ὑπὸ βοείων κρεῶν. ἀνυπέρβλητος γὰρ ἡ φύσις αὐτέων, καὶ οὐ τῆς τυχούσης κοιλίης καταπέψαι. βέλτιστα δ' ἂν καὶ ἀπαλλάττοιεν, εἰ διέφθοισί τε χρέοιντο, καὶ ὡς παλαιοτάτοισι. Αἴγεια δὲ κρέα, συμφορώτερα. πλὴν

Laſerpicij tũ caulis, tũ ſuccus, ut quibuſdã maximè, ita inexpertis minimè aluũ ducit. Nominatur uerò arida cholera. Id uerò potißimum accidit, ubi cũ multo caſeo aut bubularum carnium edulio miſcentur. Quippe bubulæ carnes atrabilarios excitant morbos: ſuperari enim natura non poteſt, ſed uẽtrem nõ mediocriter lædere natæ ſunt, ut pote coctu difficiles. Quãq; facilimè deſcẽdũt, ſi coctis ipſis, uetuſtisq; quis utatur. Caprinæ carnes magis conducere uiderentur.

πλὴν ὅσα τε βοείοισιν ἔνι κακὰ πάντα ἔχει. ἤγουν τήν τε ἀπεψίην, καὶ φυσωδέστερα, καὶ ἐρευγματώδεα. καὶ χολέρης γεννητικά. ἔστι δὲ τὰ εὐωδέστατα, στερεά, καὶ ἥδιστα, ταῦτα ἄριστα δίεφθα καὶ ψυχρά. τὰ δὲ ἀηδέστατα καὶ δυσώδεα καὶ σκληρά, ταῦτα κάκιστα. ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ πρόσφατα. βέλτιστα δέ ἐστιν ἐν θέρους καιρῷ, ἐν δὲ μετοπώρου καιρῷ, κάκιστα. Χοίρου δὲ πονηρά, ὁκόταν ἢ ἐνωμότερα ἢ περικαῆ· χολώτερα δ' ἂν εἴη, καὶ ἐκταρακτικά.

Ὕεια δὲ βέλτιστα τῶν κρεῶν ἁπάντων. κράτιστα

rentur, nisi omnia bubularum carnium uitia haberẽt. Nam & coctu difficiles sunt, & flatum magis suscitant, & ructum bilemq; pariũt. Igitur ut odoratissimæ, & solidæ, & suauissimæ, saluberrimæ sunt, siue coctæ, siue frigidæ: ita iniucũdæ, odore graues, & duræ, pessimæ sunt. Nec secus de recentib. dicendũ est. Præterea ut per æstatẽ optimæ sunt, ita per autumnũ, ut pessimæ dãnantur. Porcinæ carnes, siue subcrudæ, siue ambustæ sunt, malæ sunt. Nã & bili pariũt, & turbationem. Suillis, nullæ aliæ carnes melio

τιστα δὲ τὰ μήτε ἰσχυρῶς πίονα, μήτε πάλιν ἰσχυρῶς λεπτά. μήτε ἡλικίην φέροντα παλαιοῦ ἱερείου. ἐσθίειν δὲ ἄνευ τῆς φορινῆς καὶ ὑπόψυχρα. Χολέρης δὲ ξηρῆς ἡ γαστὴρ πεφύσηται, καὶ ψοφοί ἔνεισι. καὶ ὀδύνη πλευρέων, καὶ ὀσφύος. διαχωρεῖ δὲ οὐδὲν κάτω, ἀλλ' ἀπεστέγνωται. τὸν τοιοῦτον δὲ διαφυλάσσειν, ὅκως μὴ ἐμέσῃ, ἀλλ' ἡ κοιλίη ὑπελεύσηται. κλύσον οὖν ὅτι τάχος θερμῷ, καὶ ὡς λιπαρωτάτῳ. καὶ ἐς ὕδωρ ἀλείφων ὡς πλεῖστον κάθιζε θερμόν, ἐν σκάφῃ κατακλίνων. καὶ τοῦ θερμοῦ παράχεε κατὰ μικρόν.

res sunt: idq; si non ad modum pingues, neque etiam pertenues sint, ac neque ueteris uictimæ ætatem sint assequutæ. At uerò reiecta pelle, et subfrigidæ edēdæ sunt. Arida cholera uentrem inflat, strepitum & dolorem, tum laterũ, tum lumborũ excitat, aluus nihil deijcit, sed astringitur. Eum qui sic affectus est obseruare oportet ne uomat, sed aluus ducenda est. Proinde ex aqua calida, eaq; quàm pingui clysterem adhibe: mox perunctum in aquam calidã demitte, ita ut decũbere possit. ac paulatim calida aqua

μικρόν. καὶ ἢν θερμαινομένῳ αὐτέῳ ἡ κοιλίη ὑπάγῃ, λέλυται. ξυμφέρει δὲ καὶ ἐγκοιμᾶσθαι τῷ τοιῷδε. καὶ πίνειν οἶνον λεπτὸν, καὶ παλαιὸν, καὶ ἀκρητέστερον. καὶ ἔλαιον διδόναι ὥστε ἡσυχίη. καὶ ἡ κοιλίη ὑπίῃ, καὶ λέλυται. σιτίων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀπεχέσθω. ἢν δὲ μὴ ἀνῇ ὁ πόνος, ὄνου γάλα διδου πίνειν, ἕως ἂν καθαρθῇ. ἢν δὲ ὑγρὴ ἡ κοιλίη ᾖ, καὶ χολὴ ὑποχωρέῃ, καὶ στρόφοι, καὶ ἔμετοι, καὶ πνιγμοὶ, τούτοισιν κράτιστον ἀτρεμίζειν. πίνειν δὲ μελίκρητον, καὶ μὴ ἐξεμέειν.

persunde. Si enim sic calfacto aluus subducitur, haud dubie soluitur morbus. Hunc somnus quoq; iuuat, ac bibere uinũ tenue uetus, idq; meracius. Dabis etiam oleum, ut & quiescat, & aluus subducatur, atq; soluatur affectus: à reliquis uerò cibis arceatur. Quòd si dolor non remittitur, lac asinæ, donec purgetur, potui dãdum est. Soluta aluo, si bilis deijciatur, & tormina, uomitiones, suffocationes que infestant, quiescere oportet, mox aquam mulsam bibere & non uomere.

DE AQVA INTER CVTEM.

Ὑδρώπων δύο φύσιες, ὧν ὁ μὲν ὑποσαρκίδιος ἐγχρέων γίνεσθαι, ἀφυκτος. ὁ δὲ μετ' ἐμφυσημάτων, πολλῆς εὐτυχίης δεόμενος. μάλιστα δὲ ὑπὸ ταλαιπωρίης καὶ πυρίης καὶ ἐγκρατείης, ξηρὰ καὶ δριμέα ἐσθιέτω. οὕτω γὰρ οὐρητικώτατος ἂν εἴη, καὶ ἰσχύοι μάλιστα. ἢν δὲ δύσπνοος ᾖ, καὶ ἡ ὥρη ἐαρινὴ ἐοῦσα τύχῃ, καὶ ἡλικίη ἅμα ἀκμάζῃ, καὶ ῥώμη ᾖ, ἀπὸ τοῦ βραχίονος αἷμα ἀφαιρέειν. εἶτα θερμοὺς ἄρτους ἐξ οἴνου μέλανος καὶ ἐλαίου ἀποβάπτων, ἐσθιέτω. καὶ ὡς ἐλάχιστα

Aquæ inter cutẽ duo sunt genera, unũ subcarnosum: id hominẽ quum aggreditur, ineuitabile est. Alterũ ex flatibus cõstat, quod multa, eaq; bona fortuna indiget. maxime uerò ærumnis, fomentis, tẽperantiaq; curatur. Igitur sic affecto aridos, acresq; cibos exhibere oportet, ita enim citissimè reddet urinã, et perq̃ fortis efficietur. Quòd si spiritus quoq; difficulter redditur, idq; uerno tẽpore, & in ætate uigoris, fuerintq; uires ualidæ, ex brachio sanguinẽ detrahere, mox calidos panes, ex uino nigro ac oleo submersos edere, atq; ut

ἐλάχιστα πίνων, καὶ ὡς πλεῖστα πονεέτω. καὶ κρέα ὕεια σαρκώδεα ἐσθιέτω μετὰ ὄξους ἐφθά, ὅκως πρὸς τὰς προσάντεας περιπάτους ἀντέχῃ. ὁκόσοι κοιλίας τὰς κάτω θερμὰς ἔχουσι καὶ δριμέα τὰ ὑποχωρήματα, καὶ ἀνώμαλα διέρχεται, ὑπὸ συντήξιος αὐτέοισιν. ἢν μὲν δυνατοὶ ἔωσιν ἐλλεβόρῳ τῷ λευκῷ ἀντισπᾶσαι. ἢν δὲ μή, ὁ χυλὸς τῶν σιτανίων πυρῶν, παχύς. ψυχρός. καὶ τὸ φάκιον ἔθνος. καὶ ἄρτοι ἐγκρυφίαι. καὶ ἰχθύες. πυρέσσοντι μὲν ἑφθοί. ἀπυρέτῳ δὲ ἐόντι, ὀπτοί. καὶ οἶνος μέλας ἀπυρέτῳ.

potionẽ maximè minuere, ita plurimum exercitari cõuenit. Carnes uerò suillas easq́; crassas ex aceto coctas edere ut arduas inambulationes tolerare ualeat. Qui uentrem inferiorem calidũ habent, atq; excrementa acria & inequalia deijciunt, ij ob eliquationẽ sic afficiũtur: q si ualeant uires, albo ueratro diuertenda sunt: sin minus, frumẽtacei, tritici cremor crassus, frigidusq́;, & lẽticula, & faba & panes subcinericij, & pisces exhibendi sunt, febricitãti quidem elixi: non febricitãti uerò aßi: atq; huic uinum, nigrum,

ἀπυρέτῳ. ἢν δὲ μὴ, ὕδωρ ἀπὸ μεσπίλων, ἢ μύρτων, ἢ μήλων, ἢ οὔων. ἢ φοινικοβαλάνων. ἢ οἰνάνθης ἀμπελικῆς. ἢν δὲ πυρετὸς μὴ ἔχοι, καὶ στρόφοι ἔωσι, γάλα βόειον θερμὸν ὀλίγον τὸ πρῶτον. ἔπειτα ἐκ προσαγωγῆς πλεῖον. καὶ λίνου σπέρμα. καὶ πύρινα ἄλφιτα. καὶ τῶν αἰγυπτίων κυάμων ἐξελὼν τὰ πικρὰ, καταλέσας καὶ ἐπιπάσσων, πινέτω. καὶ ὠὰ ἡμιπαγέα ἐσθιέτω ὀπτὰ, καὶ σεμίδαλιν. καὶ κέγχρον, καὶ χόνδρον ἑφθὸν ἐν γάλακτι, ἑφθὰ ψυχρὰ ἐσθίειν. καὶ τὰ τούτοισιν ὅμοια

nigrum, illi uerò aquam aut à Mespilis, aut Myrtis, aut malis, aut Sorbis, aut Palmulis, aut Labruscæ flore dare oportet. Si uerò non febricitãtem tormina cruciant, in primis quidem paulum lactis bubuli calidi dandum est, deinde augenda eius quantitas est. Item lini semen & triticea polēta. Aegyptia quoque faba decorticata, madidaq́; amara parte abiecta, potui detur. Edat uerò oua assa semiconcreta, similam, milium, chondrum ex lacte coctum. Hæc, facta prius decoctione refrigerentur, ac sic deinde comedantur. Quòd si aliæ quædam uel escæ

uel

καὶ ποτὰ καὶ ἐδέσματα προσφερέσθω. τῆς διαιτητικῆς δὲ μέγιστον παρατηρεῖν καὶ φυλάσσειν, ὥσπερ ἐν τοῖς ὀξέσι καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσι ἀῤῥωστήμασι, καὶ τὰς ἐπιτάσιας τῶν πυρετῶν, καὶ τὰς ἀνέσιας, ὥστε τοὺς καιροὺς διαπεφυλάχθαι, ὁκότε μὴ δεῖ τὰ σιτία προσενεγκεῖν. καὶ ἀσφαλέως ὁκότε δεῖ προσενεγκεῖν, εἰδέναι. ἔτι δὲ ὁκόταν πλεῖστον ἀπέχωσι τοῦ ἐπιτάσιος. εἰδέναι δὲ τοὺς κεφαλαλγικοὺς, ἐκ γυμνασίων. ἢ δρόμων. ἢ πορειῶν. ἢ κυνηγετίων. ἢ ἄλλου τινὸς πόνου ἀκαίρου. ἢ ἐξ ἀφροδισίων. τοὺς

uel potiones ijs ſimilentur, ipſæ quoque exhibeantur. Id uerò maximè ptinet ad uictus rationem, ut obſerues caueasq́;, tũ in acutis tum diuturnis ægritudinib. acceſſiones, inclinationesq́; febriũ: ut quo tempore cibus exhibẽdus ſit deprehendas: itẽ quãdo plurimũ ab impetus uehementia abeſſe uidentur. Ac cõſyderare quoque oportet capitis dolores, aut ab exercitatione, aut curſu, aut itinere, aut uenatu, aut alia quadã intempeſtiua ambulatione, aut uenere proue-

ἀχρόους. τοὺς βραγχαλέους. τοὺς σπληνώδεας, τοὺς λειφαίμους. τοὺς πνευματώδεας, τοὺς ξηρὰ βήσσοντας. καὶ διψώδεας. τοὺς φυσώδεας. φλεβῶν ἀπολήψιας ἐντεταμένους ὑποχόνδρια καὶ πλευρά. καὶ μετάφρενον. τοὺς ἀπονεναρκωμένους. καὶ ἀμαυρὰ βλέποντας. καὶ οἷσιν ἦχοι τῶν ὤτων ἐμπίπτουσι. καὶ τῆς οὐρήθρης ἀκρατέως διακειμένους. τοὺς ἰκτεριώδεας, καὶ ὧν αἱ κοιλίαι ὠμὰ ἐκβάλλουσι. καὶ αἱμοῤῥαγέοντας ἐκ ῥινὸς ἢ καθ' ἕδρην σφοδρῶς. ἢ ἐν ἐμφυσήμασιν ἐόντας ἢν πόνος αὐ-

prouenientes: item decoloratos, raucos, splenicos, exangues, suspiriosos, sicca tussi laborantes, sitientes, flatuosos, uenarum clausuras, intēta præcordia, dorsum & latera, itē torpētes, obscurè uidentes, auriū tinnitu uexatos, urinam non continentes, regio morbo affectos, cruda per aluū deijciētes, sanguinē è naribus, aut sede profundētes, & inflatos, et quos fatigatio uehemen-

τοῖσιν ὑποτρέχῃ σφοδρὸς, καὶ μὴ ἐπικρατέωσι. τὸ κιῶνδε μηδένα φαρμακεύειν. κινδυνεύοντι γὰρ ἔξω καὶ οὐδὲν ὀνήσεις. τάς τε ἀπὸ ταυτομάτου ἀπαλλάξιας καὶ κρίσιας ἀφαιρήσεις. ἢν δὲ αἷμα τινι ξυμφέρει ἀφαιρέειν στερεὴν πρότερον ποιέειν τὴν κοιλίην, καὶ οὕτως ἀφαιρέειν καὶ λιμοκτονέειν, καὶ οἶνον ἀφαιρέειν αὐτέων. ἔπειτα τῇ διαίτῃ τῇ προσηκούσῃ, τὰ ἐπίλοιπα αὐτέων, καὶ πυριήσιν ἐνικμοισιν θεράπευε. ἢν δέ σοι κατάπυκνος ἡ κοιλίη δοκέῃ εἶναι, μαλθακῷ κλύσματι ὑποκλύζειν.

ἢν δὲ

uehemẽter infestat. Eos itaq;, si dictas affectiões uincere nequeũt, haud quaq̃ medicamẽto purgabis: nã et periculo ægrũ expones, et nihil iuueris, & spõtaneas etiã iudicationes, liberationesq́; impedies. Si sanguinis detractio cuipiã conducere uideatur, aluus in primis astringenda est, postea uerò sanguis mittendus est: famem quoque instituere & uinum auferre oportet: deinde decenti uictus ratione, & fomẽtis & perfusionib. reliquã curationẽ perfice. Si uerò astricta fuerit aluus, mollẽ adhibe clysterẽ.

Quòd

ἢν δὲ φαρμακεῦσαι
δόξῃ, ἐλλεβόρῳ ἀσφα-
λέως, ἄνω κάθαιρε. κά-
τω δὲ μηδενὶ τῶν τοιῶν
δε. κράτιστα δὲ ἐς οὔρη-
σιν, καὶ ἐς ἱδρῶτας, καὶ
ἐς περιπάτους ἄγειν.
καὶ τρίψει ἡσύχῳ χρέεσθαι,
ἵνα μὴ πυκνώσῃς τὴν
ἕξιν. ἢν δὲ κλινοπετὴς
ᾖ, ἄλλοι τριβέτωσαν
αὐτόν. κἢν μὲν ἐν θώ-
ρηκι ὑπὲρ τῶν φρε-
νῶν λυπέῃ τὸ πάθος,
αὐτὸν ἀνακαθίζειν ὡς
πλειστάκις. καὶ ὡς ἥκι-
στα προσκλινέσθωσαν,
ἐς ὅτε δυνατοί εἰσι.
καὶ καθίζοντα ἀνα-
τρίβειν μὲν πολὺν
χρόνον, πολλῷ θερμῷ.
ἢν δὲ ἐν τῇ κάτω κοι-
λίῃ ὑπὸ φρένας ἰσχῇ
τὰ-

Quòd si medicamẽto
opus esse animaduerte-
ris, exhibito Veratro,
per superiores partes
tuto expurga, sed per
inferiores horum nemi
nem. Ac mirificè pro-
dest, urinam ciere, sudo
res excitare, inambula-
re, leniter perfricare, ne
uidelicet habitum red-
das densiorem, id quod
alij, ipso prono in cubili
iacente, facere debent.
Si supra septum trans-
uersum pectus afficia-
tur æger, ut magna ex
parte sedere, ita nequa
quàm decũbere debet,
ut, quoad uires permi-
serint, sedens calido fo-
mento perfricetur. At
imũ uentrem sub septo
transuerso.

τὰ ἀλγήματα, ἀνακέεσθαι ξυμφέρει, καὶ μηδεμίην κίνησιν κινέεσθαι· τῷ δὲ τοιῷδε σώματι ξυμφέρει, ἔξω τοῦ ἀνατρίψιος, τὰ δὲ ἐκ τῆς κάτω κοιλίης λυόμενα δι' οὔρων καὶ ἱδρώτων, ἢν ὁλισθῇ μετρίως, ὑπὸ αὐτοματισμοῦ λύεται τὰ σμικρά. τὰ σφόδρα δὲ πονηρόν. οἱ τοιοῦτοι γὰρ ἢ ἀπόλλυνται, ἢ ἄνευ ἄλλων κακῶν, οὐ γίνονται ὑγιεῖς, ἀλλ' ἀποστηρίζει τὰ τοιουτότροπα.

Πόμα ὑδρωπιῶντι.

κανθαρίδας τρεῖς, ἀφελὼν τὴν κεφαλὴν ἑκάστης, καὶ πόδας καὶ πτερά, τρίψας ἐν τρισὶ κυάθοις ὕδατος

transuerso, infestāte dolore infirmus neque moueatur, neque fricetur, sed quietus iacere debet. Quæ ab imo uentre per urinas, sudorésque soluuntur, si per se modicè labuntur: debiles quidem affectus discutiūt, uehementes autem nō tam facilè: quippe qui ita laborant, aut pereunt, aut sine malis alijs sanari nō possunt: nam confirmari solent eiusmodi affectus.

Ad aquā inter cutē:

Cantharides tres, abiectis pedibus, & capite, teruntur in aquæ cyatis tribus,

τῷ τὰ σώματα, ὁκόταν δὲ πονέῃ ὁ πιὼν, θερμῷ βρεχέσθω. ὑπαλειψάμενος δὲ πρότερον, νῆστις πινέτω, ἐσθιέτω ἄρτους θερμοὺς ἐξ ἀλείφατος. Ἴσχαιμον. ὀπὸν συκῆς ἐν ἐρίῳ προσθεῖναι εἴσω πρὸς τὴν φλέβα, ἢ πιτύην στρέψαντα ἐμβῆσαι ἐς τὸν μυκτῆρα. ἢ χαλκίτιδος περὶ δακτύλῳ προσεπισπασάμενος, πίεσον. καὶ τοὺς χόνδρους ἔξωθεν προσπιέζειν ἑκατέρωθεν. καὶ τὴν κοιλίην λῦσον, ὄνου γάλακτι ἑφθῷ. ἢ τὴν κεφαλὴν ξυρῶν, ψυκτικὰ πρόσφερε, ἢν ἐν ὥρῃ θερμῇ γίνεται. σησαμοειδὲς ἄνω καθαίρει, ἡ πόσις ἡμιόλιον δραχμῆς

tribus, atq; ieiuno potui dantur. Quòd si dolor potantem affecerit, calido fomēto perfudatur: deinde unctus panē edat ex oleo.

Sanguinē supprimentia. Fici succum lana susceptū, intus ad uenam adhibe: aut inuoluto coagulo nares obstrue, aut chalcitim adhibens, digito cōprime, extrinsecus cōpressis utrinq; cartilaginibus, aut uentrem cocto asinino lacte solue. Item deraso capiti refrigerantia impone, si uidelicet calido id tempore contingat. Sesamoides sesquidrachmae pondere

μῆς ὁ σαθμὸς ἐν ὀξυμέλιτι τετριμμένος. ξυμμίσγεται ἢ καὶ τοῖσιν ἐλλεβόροισι. καὶ ὅκοσον πνίγῃ, τὸ τρίτον μέρος τῆς πόσιος.

pondere tritum, ex aceto mulso potui datum, per superiores partes expurgat. Admiscetur quoq; ueratris: ut tertiã faciat potionis partem, atq; sic minus suffocat.

AD TRICHΩSIN.

Τριχώσιος ὑποθεὶς τὸ ῥάμμα, τῇ βελόνῃ τῇ τὸ κύαρ ἐχούσῃ, κατὰ τὸ ὀξὺ τοῦ ἄνω τάσιος τοῦ βλεφάρου ἐς τὸ κάτω διακεντήσας, διὲς καὶ ἄλλο ὑποκάτω τούτου. ἀνατείνας δὲ τὰ ῥάμματα, ῥάψον καὶ καταδῆ, ἕως ἂν ὑποπέσῃ. κἢν μὲν ἱκανῶς ἔχῃ, ἢν δὲ μὴ εἰ ἐλλείπῃ ὀπίσω ποιέειν τὰ αὐτά. καὶ τὰς

Acui foramen habenti filum subijce, & superiorem tensæ palpebræ partem traijciens usq; ad inferiorem, quod superius est inferiori adliga: tum fila extendens cõsue & colliga, donec decidat. Et si quidem satis fuerit, bene habet: sin aliquid deficit, eadẽ reficito. Mariscas, quæ hæmorrhoides dicũtur, αἱμοῤῥοΐδας τὴν αὐ-

τὴν

τὸν τρόπον διώσεις. τῇ βελόνῃ ὡς παχύτατα τὸν εἰρίου οἰσυπηροῦ ῥάμμα, καὶ ὡς μέγιστον ἀποδήσας, ἀσφαλεστέρη γὰρ γίνεται ἡ θεραπείη. εἶτα ἀποπιέσας τῷ σηπτῷ χρέο. καὶ μὴ βρέχε πρὶν ἀποπέσῃ. καὶ αἰεὶ μίαν καταλίμπανε, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναλαβὼν ἐλλεβορίσαι. εἶτα γυμναζέσθω καὶ διιδρούτω. γυμνασίου δὲ τρῖψις πουλλὴ ἀπὸ ὄρθρου. δρόμου δὲ ἀπεχέσθω καὶ μέθης. καὶ τῶν δριμέων ἔξω ὀριγάνου. ἐμεέτω δὲ δι' ἑπτὰ ἡμερέων, ἢ τρὶς ἐν τῷ μηνί. οὕτω γὰρ ἂν ἔχοι ἄριστα τὸ σῶμα. οἶνον δὲ κιῤῥὸν

eodem modo persequeris. Acui crassissimũ & quàm maximũ lanæ succidæ filum adliga, tutior enim est huiusmodi curatio, deinde cõprime, & medicamẽto exedente utere: nec ante quàm decidat perfunde, atq; unam semper relinque: postea ueratro purgabis. Exinde exercitetur & sudet ab exercitatione, & mane admodum perfricetur: à cursu, temulentia, & acribus, præter Origanum abstineat. Septem diebus, uel ter in mense uomat. Sic enim corpus optime habebit. Vinum fuluum,

κιῤῥὸν αὐστηρὸν, ὑδαρέα τὲ καὶ ὀλίγον πινέτω. Τοῖσι δ' ἐμπύοισι, σκύλλης κατατεμὼν κυκλίσκους, ἕψειν ὕδατι. καὶ ἀποζέσας εὖ μάλα ἀπόχεον. καὶ ἐπιχέας ἄλλο, ἕψε, ἕως ἂν ἁπτομένῳ δίεφθον καὶ μαλθακὸν φανῇ. εἶτα τρίψας λεῖον, σύμμισγε κύμινον πεφρυγμένον. καὶ λευκὰ σήσαμα. καὶ ἀμύγδαλας νέας τρίψας ἐν μέλιτι, ἐκλικτὸν δίδου. καὶ ἐπὶ τούτῳ, οἶνον γλυκύν. ῥοφήματα δὲ μήκωνος τῆς λευκῆς ὑποτρίψας ὁκόσον λεκίσκιον, ὕδατι διεὶς, σταιτίου πλύματι ἀλεύρου ἑψίσας,

uum, austerū, dilutum, paucum bibat. Suppuratis dissectos Scyllæ orbiculos in aqua excoque, cum uehemēter ferbuerit effunde, aliāq; infunde et coque, donec percoctū & molle tangenti appareat: deinde terito & Cymiuū frictum admisce, Sesama candida, Amigdalasq; recentes terens ex melle eclegma facito, datoq;. Post hæc uinum dulce bibat, Papauerisq; albi triti acetabulū aqua pfusum, et cū frumētacea farina melleq;

μέλι ἐπιχέας, χλιερὸν ῥοφέων, οὕτω διαγέτω τὴν ἡμέρην, εἶτα ἐς τὰ ἀποβαίνοντα λογιζόμενος, τὸ δεῖπνον δίδου.

melleq; coctum, ac tepidum sorbeat. Diemq; sic transigat. Deinde ad ea quæ contingunt attendens, cœnam dato.

Δυσεντερίης.

Κυάμων καθαρῶν, τεταρτημόριον. καὶ ἐρυθροδάνου δυοκαίδεκα κάρφεα λεῖα συμμίξαντα καὶ ἑψήσαντα, λιπαρὰ διδόναι ἐκλείχειν.

AD TORMINA intestinorum.

Fabarū purgatarum quadrantem accipe, & duodecim Rubiæ surculos admisce diligenter excoque, & deligēdum exhibe.

Οφθαλμῶν.

Σποδὸς πεπλυμένη, λιπαρῶς πεφυρημένη, ὡς στέαρ μὴ ὑγρὸν λεῖον τρίψας, ὀμφακίῳ τῷ τῆς πικρῆς ὄμφακος ἀνυγρήνας, ἐν ἡλίῳ

AD OCVLOS.

Cinerem lotum accuratè maceratum simul adipem leuem non liquidam tere, uuæq; acerbæ succo humecta in sole, sic

ἡλίῳ τε ἀναξηρήνας, ὑγραίνειν ὡς ἐνάλειπτον. ὁκόταν δὲ ξηρὸν γένηται, τρίψας λεῖον ξηρὸν, ὑπάλειφε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ παπαράπασσε τοὺς κανθούς.

Ὑγρῶν.

Ἐβένου δραχμήν. χαλκοῦ κεκαυμένου ἐννέα ὀβολοὺς ἐπ' ἀκόνης τρίβων. κρόκου τριώβολον. ταῦτα τρίψας λεῖα, παράχεε οἴνου γλυκέος κοτύλην ἀττικήν. κἄπειτα ἐς τὸν ἥλιον θεὶς, καταλύψας ὁκόταν συνεψηθῇ, τούτῳ χρέο.

Πρὸς

sic desicca, ut ungueti instar humidum sit, cum exiccatum fuerit, leui, trito, & sicco oculos inunge, angulosq; eorũ consperge.

AD HVMENTIA.

Ebeni drachmam, aeris usti ad cotem triti obolos nouem, croci obolos treis. Hæc ubi triueris, uini dulcis heminam atticam infunde. Deinde soli expone, obtege, cum excoctum fuerit, eo utere.

Πρὸς τὰς περιωδυνίας.

Χαλκίτιδος δραχμὴ. σαφυλῆς, ὁκόταν δύο μέρεα ληφθῆ, ἐκπιέσας. σμύρναν, καὶ κρόκον τρίψας, συμμίξας τὸ γλεῦκος, ἕψησον ἐν τῷ ἡλίῳ. καὶ τούτῳ ὑπάλειφε τοὺς περιωδυνέοντας. ἔσω δὲ ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ.

Ὑπὸ ὑστερικῶν πνιγομέναν γνῶσις.

Πίεσαι χεῖσι δακτύλοισι. ἐὰν αἰσθηται, τὰ ὑστερικά ἐστιν. ἢν δὲ μὴ σπασμώδεα.

Τοῖσιν ὑδρωπιώδεσι.

Μηκώνιον λεκίσκιον ἀττικὸν στρογγύλον. πόσις.

AD DOLORES.

Chalcitidis drachmā, uuæ passæ expressæ partes duas, Myrrham Crocumq; tere, mulsum admisce, ad solem coquito, eoq; dolentes perunge, sit autem in uase æneo.

QVONAM MODO uuluæ strangulatio cognoscatur.

Digitis preme, & si quidem sentiat, ea est, si non, conuulsio est.

AD HYDROPICOS potio.

Meconij, id est, succi papaueris in pilas adformati acetabulum atticum.

Potio.

Πόσις.

Λεπίδιος, μηλαὶ τρεῖς περὶ πλάτει. σὺ ἀλήτου σητανίου κολλήσαντα. ταῦτα λεῖα τρίψας καταπότια δίδου.

POTIO.

Squamæ melas tres latitudine cũ farina triticea tenuißima adglutina, leui, tere, catapotij instar conuolue, datoq;.

Κάτω ὕδρος καθαίρει. καὶ κοιλίην ἐκκοπρεῖ.

VT VENTER INtra purgetur, & à stercore mundetur.

Ἐς ἰσχάδας, ὁπου τοῦ τιθυμάλλου ἀπόσταζε, ἑπτάκις ἐς ἑκάστην. εἶτα ἐς καινὸν ἄγγος συνθεὶς ταμιεύεσθαι, δίδου περὶ εἰρημένω πρῶτον σιτίων.

In caricas singulas Tithymalli guttas septem instilla, etiã si pueris detur, deinde in nouo uase compone, & recondc, sicq; affecto ante cibum dato.

Καὶ τὸ μηκώνιον τρίβων, ὕδωρ ἐπιχέων καὶ διηθέων, ἄλευρον φυρῶν, ἴτριον ὀπτῶν, μέλι παραχέων, τοῖσι ὑδρωπι-

Meconium item tere, aquam infunde & percola, farinã subige, itrium coque, mel coctũ infunde, edendumq; hydropicis

ὑδρωπικοῖσι, τρώγλην δίδου καὶ ὑποπίνειν οἶνον γλυκὺν, ὑδαρέα, ἢ μελίκρητον ὑδαρές. τὸ δὲ ἀπὸ τῶν κοπρίων μηκώνιον ξυλλέγων, ταμίευου καὶ θεράπευε.

Τέλος.

dropicis exhibe: bibant uinũ dulce, aquosum uel aquam mulsam dilutã. Meconium ab excrementis collectum reconde & cura.

FINIS.

ΓΑΛΗΝ.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΤΕΧΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ.

GALENI ARS MEDICINALIS, Nicolao Leoniceno interprete.

CAPVT I.

ΤΡΕΙΣ εἰσὶν αἱ πᾶσαι διδασκαλίαι τάξεως ἐχόμεναι. πρώτη μὲν ἡ ἐκ τοῦ τέλους ἐννοίας κατὰ ἀνάλυσιν γινομένη. δευτέρα δὲ, ἡ ἐκ συνθέσεως τῶν κατὰ τὴν ἀνάλυσιν εὑρεθέντων. τρίτη δὲ, ἡ ἐξ ὅρου διαλύσεως, ἣν νῦν ἐνιστάμεθα. καλεῖν δ᾽ ἔξεστι τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν, οὐ μόνον ὅρου διάλυσιν, ἀλλὰ καὶ

TRes sunt oẽs doctrinæ q̃ ordini inhærent. Prima quidem ex notiõe finis, quæ per resolutionẽ fit. Secunda ex compositione cõstat eorũ, quæ ex resolutiõe fuerint inuenta. Tertia ex diffinitionis dissolutione, cui nunc incumbimus. Licet aũt huiuscemodi doctrinam appellare, nõ tantũ diffinitionis dissolutionẽ, sed &

διάπτυξιν, ὥς τινες ὠνόμασαν, ἢ ἀνάλυσιν, ἢ διαίρεσιν, ἢ ὥς ἕτεροί τινὲς ἐξάπλωσιν, ἢ ἐξήγησιν ὥς ἄλλοι. ἐπεχείρησαν μὲν οὖν ἔνιοι τῶν Ἡροφιλείων τοιαύτην ποιήσασθαι διδασκαλίαν, ὡς καὶ Ἡρακλείδης ὁ ἐρυθραῖος. ἐπεχείρησαν δὲ καὶ τὴν κατὰ σύνθεσιν, αὐτοί τε οἱ Ἡροφίλειοι, καί τινες τῶν Ἐρασιστρατείων τε, καὶ Ἀθήναιος ὁ Ἀτταλεύς. οὐδεὶς μέντοιγε τῶν πρὸ ἡμῶν ἔγραψε τὴν ἐκ τῆς τοῦ τέλους ἐννοίας ἀρχομένην διδασκαλίαν, ἐξ ἧς αἱ τέχναι πᾶσαι συνίσανται κατὰ μέθοδον. ἀλλ' ἐκείνην μὲν ἑτέρωθεν

explicationem, ut nonnulli uocarunt. uel resolutiõem, uel diuisionem, uel, ut nonnulli alij, explanationem, uel expositionem, ut alij. Conati sunt & Herophiliorũ quidã talem facere doctrinam, quemadmodũ Heraclides Erythræus. Conati sunt et eam quæ per compositionem, & ipsi Herophilij, & quidem Erasistrati sectatores, & Athenæus Attaleus. Neminem tamen ante nos, eam quæ oritur à notione finis, scripsisse comperimus, ex qua omnes artes uia quadam atque ordine consti-

ἑτέρωθεν διήλθομεν, ἐνταῦθα δὲ τὴν ὁρικὴν ποιησόμεθα διδασκαλίαν. ὅσον γὰρ ἀπολείπεται τῆς κατὰ ἀνάλυσιν, ἀξιώματί τε καὶ μεθόδῳ, τοσοῦτον πλεονεκτοῦσαν εὑρήσομεν εἰς σύνοψίν τε τοῦ ὅλου, καὶ μνήμην τῶν κατὰ μέρος. εὐμνημόνευτα γὰρ ἱκανῶς ἐκ τῆς τοῦ ὅρου διαλύσεως ἅπαντα, διὰ τὸ περιέχειν ὅλης τῆς τέχνης ἐν ἑαυτῷ τὰ κεφάλαια τὸν ἄριστον ὅρον, ὅνπερ τινὲς καὶ οὐσιώδη ὀνομάζουσιν, ἀντιδιαιρούμενον τοῖς ἐννοηματικοῖς προσαγορευομένοις. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων

οἷς

cõstituuntur: sed illam quidem alio pertractauimus loco. Hic uerò diffinitiuã faciemus doctrinam, quæ quantũ ab ea quæ ex resolutiõe cõsistit, & dignitate, & ipso docendi ordine linquitur, tãtum & ad totius compendiũ, et ad singulorũ memoriã præstare inuenietur. Sufficienter enim facilimè memoriæ commendantur ex diffinitionis dissolutiõe uniuersa. Quoniam totius artis capita in se optima diffinitio cõplectitur, quam quidam substantialem uocant, ex aduerso distinguentes alijs, quæ notionales appellãtur. Illæ siquidẽ ab

his

οἷς ὁρίζονται πράγμασιν, ὅτοι δὲ ἀπὸ τῆς οὐσίας αὐτῆς συνίσανται. ἡ δὲ κατὰ μέρος ἐξεργασία συμπάσης τῆς ἰατρικῆς θεωρίας, ἐν πολλαῖς ἡμῖν ἑτέραις γέγραπται πραγματείαις, αἷς ἔξεστι χρῆσθαι πρὸς τὰς τρεῖς διδασκαλίας. ἀλλὰ νῦν γε τῆς ὁριστικῆς ὑπαρξόμεθα, τοσοῦτον ἔτι προσθέντες ὡς μόνα τὰ κεφάλαια, καὶ οἷον συμπεράσματα τῶν κατὰ διέξοδον ἀποδεδειγμένων εἰρήσεται νῦν.

his quæ accidūt reb. diffinitis, hæ uerò ab ipsa essentia cōstituūtur. Elaborata aut est à nobis particulatim, & in pluribus cōscripta tractatibus totius medicinæ cōtemplatio: quib. uti quis poßit ad triplicē doctrinam. Nūc uerò diffinitiuam aggrediemur, hoc unū præfati, q̧ solū capita, & quædā uelut conclusiones eorū, quæ alibi latius sunt demōstrata, nūc à nobis dicētur.

QVID EST MEDICINA. Caput II.

Ἰατρική ἐστιν ἐπιστήμη, ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν, καὶ οὐδετέρων. οὐ διαφέρει δὲ

Medicina est sciētia, salubriū, & insalubriū, & neutrorū: nihil uerò differt

ρει δὲ οὐδ᾽ εἰ νοσερῶν τις εἴποι τοῦ μὲν οὖν τῆς ἐπιστήμης ὀνόματος κοινῶς τε καὶ οὐκ ἰδίως ἀκούειν χρή. τὸ δὲ ὑγιεινὸν καὶ τὸ νοσῶδες, καὶ τὸ οὐδέτερον, τριχῶς ἕκαστον λέγεται, τὸ μὲν ὡς σῶμα, τὸ δὲ ὡς αἴτιον, τὸ δὲ ὡς σημεῖον. τό γὰρ τὸ ὑποδεκτικὸν σῶμα τῆς ὑγείας, καὶ τὸ ποιητικὸν, καὶ φυλακτικὸν αὐτῆς αἴτιον, καὶ τὸ δηλωτικὸν σημεῖον, ἅπαντα ταῦτα καλοῦσιν οἱ ἕλληνες ὑγιεινά. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νοσώδη, τά τε ὑποδεκτικὰ νόσων, σώματα καὶ τὰ ποιητικά τε καὶ φυλακτικὰ νόσων αἴτια, τὰ

differt & si quis ægrorum dixerit. Nomen uerò sciẽtiæ communius, non autẽ propriæ accipere oportet. Salubre autem, & insalubre, & neutrũ, unumquodq; tripliciter dicitur: hoc quidem ut corpus, hoc autem ut causa, hoc uerò ut signum. Etenim corpus, quod sanitatem natura suscipere aptũ est; & causam, quæ eandem efficere, uel conseruare: & signũ qđ potest indicare: hæc oĩa Græci salubria appellare cõsueuerũt. Eadẽ ratiõe & susceptiua morborum corpora, et eosdẽ efficiẽtes, cõseruãtesq; causas, &

τὰ

τὰ δηλωτικὰ σημεῖα. καὶ δὴ καὶ τὰ οὐδέτερα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον σώματά τε καὶ αἴτια, καὶ σημεῖα. καὶ ἔστι κατὰ πρῶτον μὲν λόγον, ἐπιστήμη τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων ἰατρική. διὰ ἐκεῖνα δ' ἤδη καὶ τῶν ἄλλων, δεύτερον τῶν μὲν νοσωδῶν, τρίτον δὲ τῶν οὐδετέρων. καὶ δὴ καὶ μετὰ ταῦτα τῶν σωμάτων, πρῶτον μὲν κἀνταῦθα τῶν ὑγιεινῶν, ἐφεξῆς δὲ τῶν νοσερῶν, εἶτα τῶν οὐδετέρων καὶ περὶ τῶν σημείων ἡ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ἐν μέντοι ταῖς πράξεσι, πρότερον μὲν τῶν σωμάτων ἡ διάγνωσις ἐκ τῶν

σημείων

signa indicantia, insalubria uocant. Nec aliter corpora neutra, causas signáue dixerũt. Et secundum primã quidem rationem, atque præcipuam causarũ salubriũ est medicina sciẽtia, propter eas autem, & aliarum secundo quidem loco insalubriũ, & tertio neutrarum. Et post has eodem modo corporũ, primo quidẽ, & hic salubrium, secundo loco insalubrium, tertio neutrorum. Itidem de signis dicendum. In actionibus autem, prima quidem est corporũ cogni

tio

σημεῖαν δηλονότι, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς αἰτίων εὕρεσις.

tio, quæ habetur ex signis, post hæc quæ in ipsis inuentio causarum.

QVOT MODIS DICITVR EFFEctiuũ, indicatiuũ, & susceptiuũ. Cap. III.

Ἀλλ᾽ ἐπεὶ καὶ τὸ ποιητικὸν, καὶ τὸ δηλωτικὸν, καὶ τὸ ἐπιδεκτικὸν, διχῶς ἕκαστον λέγεται, τὸ μὲν ἁπλῶς, τὸ δὲ ἐν τῷ νῦν. ἰστέον ἀμφοῖν οὖσαν ἐπιστήμην τὴν ἰατρικήν. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἁπλῶς διχῶς λέγεται τό, τε διὰ παντὸς, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἔστιν ἀμφοτέρων τούτων ἐπιστήμη ἡ ἰατρική. τὸ δὲ οὐδέτερον, αἴτιόν τε καὶ σημεῖον καὶ σῶμα. τό, τε ἁπλῶς λεγόμενον, καὶ

Sed quoniam & effectiuum, & indicatiuũ, & susceptiuum dupliciter unumquodque dicitur, hoc quidem simpliciter, hoc uerò ut nunc, nosse oportet amborũ esse medicinæ sciẽtiam. Ipsum uerò simpliciter duob. dicitur modis, & quòd semper & quòd plurimum: de quorum utroq; medicina pertractat. Neutra uerò et causa, & corpus, & signũ, & quod simpliciter dicitur,

καὶ τὸ ἐν τῷ νῦν, τριχῶς ἕκαστον λέγεται. τὸ μὲν τῷ μηδ' ἑτέρου τῶν ἐναντίων μετέχειν. τὸ δέ, τῷ τῶν ἀμφοτέρων, τὸ δέ, τῷ ποτὲ μὲν τοῦδε, ποτὲ δὲ τοῦδε. τούτων δ' αὖ τὸ δεύτερον, κατὰ δύο τρόπους λέγεται. ποτὲ μὲν τῷ μετέχειν ἑκατέρου τῶν ἐναντίων ἐξ ἴσου, ποτὲ δὲ τῷ πλέον θατέρου. ἔστι δὲ καὶ καθ' ὅλου τοῦ ὅρου κατὰ τὴν λέξιν ἀμφιβολία τις, ἣν καὶ αὐτὴν χρὴ διαλύεσθαι. ἐν γὰρ τῷ λέγειν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ὑπάρχειν ὑγιεινῶν, καὶ νοσερῶν, καὶ οὐδετέρων, σημαίνεται μὲν, καὶ πάντων

citur, & quod ut nunc, tripliciter unumquodq; appellatur: hoc quidem quia neutrius cōtrariorum est particeps, hoc uerò quia utriusq;, hoc uerò quia aliquando huius, aliquando illius. Horum aūt ipsorum secundum, rursus duobus dicitur modis, aut quia utrūque cōtrariorū ex æquo participat, aut quia aliquando plus alterum.

Est uerò & in tota diffinitione, si uerba animaduertimus, ambiguitas quedā: quā et ipsam dissoluere oportet. Cum enim dicitur medicinā esse scientiā et salubriū, & insalubriū, & neutrorū, significatur & q omnium

των τῶν κατὰ μέρος, σημαίνεται δὲ καὶ τὸ ὁποίων, σημαίνεται δὲ καὶ τὸ τινῶν. ἀλλὰ τὸ μὲν πάντων, ἀπεριόριστόν τε καὶ ἀδύνατον, τὸ δὲ τινων, ἐλλιπές τε καὶ οὐ τεχνικῶν. τὸ δὲ ὁποίων, τεχνικόν τε ἅμα καὶ διαρκὲς εἰς ἅπαντα τῆς τέχνης τὰ κατὰ μέρος, ὅπερ καὶ περιέχεσθαι φαμὲν ἐν τῷ τῆς ἰατρικῆς ὅρῳ. ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ τῶν σωμάτων πρῶτον, ὁποῖά τινα τάδε ὑγιεινά, καὶ τὰ νοσώδη, καὶ τὰ οὐδέτερα τετύχηκεν ὄντα. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν περὶ τῶν σημείων τε καὶ αἰτίων διεξέλθωμεν λόγον.

omnium particularum, & quòd quorũdam, & qualium. Sed omnium quidem infinitum quoddam est, atque impossibile, quorundam diminutum, atq; artificio carens: qualium uerò artificiosum pariter, atque sufficiens ad omnia artis particularia, quod etiam dicimus in medicinæ diffinitione cõprehendi. Primũ igitur de corporibus dicere aggrediemur, qualia nam sint, & salubria, & insalubria, & neutra post hæc de signis, & causis dissere mus.

De

De corpore salubri. Cap. IIII.

Ὑγιεινόν ἐστιν ἁπλῶς σῶμα, τὸ ἐκ γενετῆς εὔκρατον μὲν ὑπάρχον, τοῖς ἁπλοῖς καὶ πρώτοις μορίοις. σύμμετρον δὲ τοῖς ἐκ τούτων συγκειμένοις ὀργάνοις. ὑγιεινὸν δὲ νῦν ἐστι σῶμα, τὸ κατὰ τὸ παρὸν ὑγιαῖνον. ἔστι δὲ δήπου καὶ τοῦτο καθ' ὃν ὑγιαίνει χρόνον, εὔκρατόν τε καὶ σύμμετρον, οὐ τὴν ἀρίστην εὐκρασίαν τε καὶ συμμετρίαν, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. αὐτοῦ δὲ τοῦ ἁπλῶς ὑγιεινοῦ σώματος, διὰ παντὸς μὲν τοιοῦτόν ἐστι τὸ εὐκρατώτατόν τε καὶ συμμετρότατον. ὡς τὸ πολὺ δὲ

Salubre simpliciter corpus est quod ab ipso naturæ ortu bonam habet temperaturā in simplicib. & primis particulis, atq; in his quæ ex illis cōponuntur instrumentis, est cōmoderatum. Salubre uerò nūc, est corpus quod in præsenti est sanum. Est uerò et hoc eo tēpore quo sanū existit, bonam habēs temperaturam, & commoderationem, nō tamen optimam, at sibi proprium. Ipsius uerò salubris simpliciter corporis, tale quidē est semper, id quod est optima temperantia præditum, ac maximè est commoderatum. Vt mutum

τὸ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἀπολειπόμενον οὐ πολλῷ.

autem quod à constitutione optima non ualde admodum deficit.

DE CORPORE INSAlubri. Caput V.

Νοσῶδες δέ ἐστι ἁπλῶς σῶμα, τὸ ἐκ γενετῆς ἤτοι δύσκρατον τοῖς ὁμοιομερέσιν, ἢ ἀσύμμετρον τοῖς ὀργανικοῖς, ἢ ἀμφότερα. νοσῶδες δὲ νῦν ἐστι σῶμα τὸ νοσοῦν, ἐν τῷ λέγεσθαι χρόνῳ τοιοῦτον ὑπάρχειν. εὔδηλον δὲ, ὡς καὶ τοῦτο καθ' ὃν λέγεται χρόνον εἶναι νοσῶδες, ἢ τοι δύσκρατόν ἐστι ἐν τοῖς ὁμοιομερέσιν, ἢ ἀσύμμετρον ἐν τοῖς ὀργανικοῖς, ἢ ἀμφότερον. καὶ δὴ τὸ διὰ παντὸς νοσῶδές ἐστιν,

Insalubre uerò simpliciter est corpus qđ ab ipso ortu naturæ, uel in cõsimilibus partibus malã habet temperaturam, uel in instrumentarijs incõmode rationẽ, uel utrũq; uitiũ. Insalubre uerò nũc est corpus quod eo tẽpore, quod tale dicitur, ægrotat. Neq; obscurũ est, quòd & hoc ipsum, eo quo dicitur tẽpore ægrotãs, uel in consimilib. malã habet tẽperaturã, uel in instrumentarijs incõmoderationẽ, uel utrũq;. Est uerò &

Ee semper

ἐστιν. ὅτι περ ἂν ἐκ γενετῆς, ἢ τοῖς δυσκρατώτατον ὑπάρχον, ἐν ἁπλοῖς καὶ πρώτοις μορίοις ἅπασιν ἢ τισὶν, ἢ τοῖς κυριωτάτοις, ἢ ἐν τοῖς ὀργανικοῖς ἀσυμμετρότατον, ὁμοίως καὶ ἐν τούτοις, ἢ πᾶσιν, ἢ τισὶν, ἢ τοῖς κυριωτάτοις. ὡς τὸ πολὺ δὲ νοσῶδές ἐστι σῶμα, τὸ τῆς τοιαύτης κακίας ἀπολειπόμενον, οὔπω δὲ ἐν τῷ μέσῳ καθεστηκός.

semper insalubre, quod ex ipso naturæ ortu uel pessimã habet temperaturam in simplicibus, et primis particulis omnibus, uel aliquib. uel his quæ obtinent principatum, uel in instrumentarijs, incõmoderatum existit. Similiter autem in his, uel omnibus, uel aliquibus, uel illis quæ obtinent principatum. Vt multum uerò insalubre est corpus, quod ab huius quidem uitio recedit, nondum tamen mediocritatem contingit.

DE CORPORE NEVTRO. CA. VI.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ οὐδέτερον σῶμα τριχῶς ἐλέγετο, τὸ μὲν μηδετέρας τῶν ἄκρων διαθέσεων μετέχειν, τὸ δὲ τῷ ἀμφοτέρων

Quoniã uerò & neutrum corpus tripliciter dicebatur, unũ quidem quod neutrius erat extremæ dispositionis particeps, aliud aũt quoniã

ἀμφοτέρων, τὸ δὲ τῷ, ποτὲ μὲν τῆσδε, ποτὲ δὲ τῆσδε. κατὰ μὲν τὸ πρῶτον σημαινόμενον, οὐδέτερον ἔσται σῶμα, τὸ μέσον ἀκριβῶς ὑπάρχον, τοῦ τε ὑγιεινοτάτου σώματος, καὶ τοῦ νοσωδεστάτου. τούτου δὲ τὸ μὲν ἁπλῶς τοιοῦτον ἐστὶν, ὅτι περ ἐκ γενετῆς τοιοῦτον κατεστήσατο. τὸ δὲ νῦν ὁτιοῦν, κατὰ τὸ παρὸν τὸ μέσον ὑπάρχει τοῦ τε ὑγιεινοτάτου, καὶ τοῦ νοσωδεστάτου, αὐτοῦ δὲ τοῦ ἁπλῶς. τὸ μὲν διὰ παντὸς τοιοῦτον, ὅτι περ ἂν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἡλικίαις διαμένῃ τοιοῦτον. τὸ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸ καὶ μεταβολάς τινας λαμ-

utriusque, aliud quoniam aliquando huius aliquando uerò illius. Iuxta primũ significatum neutrũ erit corpus, qd' exquisite medium est, et saluberrimi, & insaluberrimi corporis: & huius hoc quidem simpliciter tale, quod ab ipso ortu naturæ ita est constitutũ, hoc uerò ut nunc, quod in præsenti tẽpore mediũ exquisite existit saluberrimi atq; insaluberrimi corporis. Ipsius autem simpliciter, semper quidem tale est id, quod in omnib' ætatibus tale perdurat. Vt multum autem quod nonnullas recipit muta

βάνον. κατὰ δὲ τὸ δεύτερον σημαινόμενον, οὐδέτερον ἔσται σῶμα τὸ δι' ἐναντίων ἅμα διαθέσεων μετέχον ἐκ γενετῆς, ἤτοι καθ' ἓν μόριον, ἢ κατὰ δύο διαφέροντα. καθ' ἓν μὲν, εἰ κατὰ τὴν ἑτέραν ἀντίθεσιν εὔκρατον εἴη τῶν δραστικῶν ποιοτήτων ἢ κατ' ἀμφοτέρας μὲν, ἀλλὰ περὶ τὴν διάπλασιν, ἢ τὸ μέγεθος, ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν μορίων, ἢ τὴν θέσιν ἐσφαλμένον, ἢ ἔμπαλιν ἐν τούτοις μὲν κατωρθωμένων ἅπασιν ἢ τισίν. ἐν δὲ τῇ κράσει διημαρτημένον, ἐν διαφέρουσι δὲ μορίοις. καὶ κατὰ πάσας τὰς ἀντιθέσεις δυνα-

τόν τι

tiones. Iuxta uerò secundum significatũ neutrũ erit corpus quod ab ipso ortu naturæ contrariũ simul est, particeps dispositionũ, aut scilicet in una parte, aut in duabus differẽtibus: in una quidem si secundũ alteram oppositionẽ effectiuarum qualitatũ bonam habuerit temperaturã, uel etiã secundũ utrãq;, sed in formatione, uel magnitudine, uel numero partiũ, uel situ delinquat, aut contrà in his quidem rectè se habeat, uel omnib. uel quibusdam, peccet autem in tẽperatura: in differentibus uerò partibus, & iuxta omnes oppositiones potest quicquàm si-

ταί τι τῶν ἐναντίων ἅμα μετέχειν. καὶ διὰ παντὸς μὲν τοιοῦτον, τὸ κατὰ πάσας τὰς ἡλικίας μένον ὅμοιον, ὡς τὸ πολὺ δ' ἐστὶ, τὸ καὶ μεταβάλλον κατά τι. οὕτως δὲ κἂν τῷ νῦν οὐδέτερον ἔσται σῶμα, κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμενον, ἢ περὶ τὸ ἓν μόριον, τὰ μὲν ἔχειν ὑγιεινά, τὰ δὲ νοσερὰ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ, ἢ περὶ τὰ διαφέροντα μέρη. κατὰ δὲ τὸ τρίτον σημαινόμενον, οὐδέτερον ἔσται σῶμα, τὸ ποτὲ μὲν ὑγιεινόν, ποτὲ δὲ νοσερὸν ἐν μέρει γινόμενον, ὥσπερ ἐνίοις ὑπῆρξε. παισὶ μὲν οὖσιν, ὑγιεινοῖς γενέσθαι, νεανίσκοις δὲ

mul particeps esse contrariorũ. Et semper quidem tale quod per omnes ætates in eodem habitu perseuerat. Vt multũ uerò quod aliqua ex parte euariat. Ita uerò & nunc neutrũ erit corpus iuxta secundũ significatũ, quia uel parte in una hæc quidẽ ipsi salubria existunt. Illa uerò insalubria, uel in differẽtibus ita afficitur partibus. Iuxta uerò tertiũ significatũ neutrũ erit corpus, quod aliquando quidem salubre existit, ut nonnullis accidit, qui in pueritia salubritate corporis uigent, quum uerò ad iuuẽtutem per-

γενομένοις, νοσεροῖς, ἢ ἔμπαλιν. ἐν ἑνὶ δὲ χρόνῳ τὸ οὕτως οὐδέτερον, ἀκριβῶς μὲν οὐκ ἐγχωρεῖ συστῆναι, κατὰ πλάτος δὲ ἐγχωρεῖ. ἴσμεν δὲ ὅτι τὸ νῦν διχῶς λέγεται. τὸ μὲν οὖν ὑγιεινὸν, καὶ νοσῶδες καὶ οὐδέτερον σῶμα ποσαχῶς λέγεται, καὶ ὁποῖον ἕκαστόν ἐστιν αὐτῶν, ἱκανῶς διώρισται. Περὶ δὲ τῶν σημείων ἐφεξῆς ἂν εἴη ῥητέον.

uenerint, insalubres euadunt, aut contrà. In uno autē tempore quod ita est neutrū consistere nequit: latius uerò si accipiatur, contingit. Nouimus autem quòd nūc dupliciter dicitur. Salubre igitur, & insalubre, & neutrū corpus quot modis dicatur, & quale unumquodq; sit, sufficienter explicauimus. De signis uerò deinceps dicendum.

DE SIGNIS SALVBRIBVS. Caput VII.

Ἔστι δὲ καὶ τούτων ὑγιεινὰ μὲν, ὅσα τῆς τε παρούσης ὑγιείας ἐστὶ διαγνωστικὰ, καὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι προγνωστικὰ, καὶ τῆς προγεγενημένης ἀναμνηστικά.

Sunt autem ex his salubria quidem quæcunque præsentem indicāt sanitatē, & futurā prænūciant, & præteritam

μνηστικά. νοσώδη δὲ τά τε τῆς παρούσης νόσου διαγνωστικὰ, καὶ τῆς προγεγενημένης ἀναμνηστικὰ, καὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι προγνωστικά. κατὰ ταῦτα δὲ, καὶ τὰ οὐδέτερα, τά τε τῶν οὐδετέρων διαθέσεων διαγνωστικὰ, καὶ προγνωστικὰ, καὶ ἀναμνηστικὰ, καὶ τὰ μηδὲν ὅλως δηλοῦντα περὶ διαθέσεων, ἢ τὰ μηδὲν μᾶλλον ὑγιεινὴν, ἢ νοσερὰν δηλοῦντα διάθεσιν. καὶ τὰ κατά τι μὲν ὑγιεινὴν, κατά τι δὲ νοσερὰν δηλοῦντα διάθεσιν, καὶ τά ποτε μὲν ὑγιεινὴν, ποτὲ δὲ νοσώδη.

memoriæ subijciũt: insalubria uerò quæ et præsentem indicant ægritudinẽ, & futurã prænunciant, atq; præteritã memoriæ subijciũt. Eadem ratione neutra dicũtur, quæ neutrã dispositionẽ ostendũt, prænunciant, et memoriæ subijciũt, et quæ nihil omnino de dispositionib. indicant, uel nihilomagis salubrẽ, q̃ insalubrẽ dispositionem ostendũt, & partim quidẽ salubrẽ indicãt dispositionẽ, & quæ aliquando quidẽ salubrem, aliquando uerò insalubrẽ, & hæc quoque secundum tria tẽpora, ueluti salubria,

καὶ ταῦτα δὲ κατὰ τοὺς τρεῖς χρόνους ὁμοίως

τοῖς ὑγιεινοῖς τε καὶ νοσώδεσι. καλεῖται δ' ἐνίοτε πρὸς τῶν παλαιῶν ἰατρῶν ἅπαντα ταῦτα τὰ σημεῖα προγνωστικά, κἂν τῶν ἐνεστώτων, ἢ προγεγονότων ᾖ δηλωτικά. καὶ ἡ χρεία μεγάλη μὲν τῶν διαγνωστικῶν τε καὶ προγνωστικῶν, ἐλάττων δὲ τῶν ἀναμνηστικῶν. ὄντων δὲ τῶν σωμάτων ὑγιεινῶν, τῶν μὲν ἁπλῶς, τῶν δὲ ἐν τῷ νῦν, ἅπερ δὴ καὶ ὑγιαίνοντα λέγεται. τῶν ἁπλῶς ὑγιεινῶν σωμάτων, διττὴν ἔφαμεν εἶναι τὴν διαφοράν. τῷ τὰ μὲν διὰ παντὸς ὑπάρχειν τοιαῦτα, τὰ δὲ ὡς τὸ πολύ, διὰ παντὸς μὲν ὅσα τὴν ἀρίστην ἔχει κατασκευήν.

ſalubria, & inſalubria appellãtur. Vocãtur aũt nonnunq̃ à uetuſtiorib. medicis hæc oĩa ſigna prænũciatiua, quamuis præſentiũ, ac præterito rũ indicatiua ſint. Vſus uerò nõ paruus ex prænunciatiuis, atq; indicatiuis: minor autẽ ex his quæ memoriæ ſubijciũt. Cum uerò ſint ſalubria corpora, hæc quidẽ ſimpliciter, hæc uerò ut nũc quæ & bene ualentia dicuntur, ſalubrium ſimpliciter corporum duplicẽ diximus eſſe differentiam: quoniã nonnulla quidẽ ſemper, nõnulla uerò ut multũ eſſent talia, & ſemper quidẽ, quæ optimã conſtitutionem

σκευήν. ὡς τὸ πολὺ δὲ, ὅσα μὴ πολλῷ ταύτης ἀπολείπεται.

nem sortita sunt, ut multum uerò, quæ non magnope ab illa recedunt.

DE SIGNIS OPTIMAE CONstitutionis. Cap. VIII.

Τὰς διαγνώσεις δὲ αὐτῶν, ἀπό τε τῶν ὑπαρχόντων κατὰ τὸν τῆς οὐσίας αὐτῶν λόγον χρὴ ποιεῖσθαι, καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης τούτοις ἑπομένων ἐνεργειῶν τε καὶ συμπτωμάτων. ἃ δὴ καὶ συμβεβηκότα καλοῦμεν ἰδίως. ἀπὸ μὲν τῆς οὐσίας αὐτῶν, τῶν ἐν ἀρίστῃ κατασκευῇ. συμμετρίᾳ τῶν ὁμοιομερῶν, ἐν θερμότητι καὶ ψυχρότητι, καὶ ξηρότητι καὶ ὑγρότητι. τῶν δ' ὀργανικῶν ἐν ποσότητι, καὶ πηλικότητι τῶν

Eorum autem dignotiones sumendæ sunt ab his, quæ secũdum essentiæ rationẽ ipsis insunt, & ab his quæ ex necessitate consequũtur, operationibus, casibusque, qui propriè accidentia uocantur. Ab essentia quidem ipsa eorum quæ optimã habẽt cõstitutionem, cõmoderatione cõsimiliũ quidẽ, in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate. Instrumentaliũ uerò, in quãtitate, ac numero eorum

τῶν συντιθέντων αὐτά, καὶ προσέτι διαπλάσει τε καὶ θέσει τῶν μορίων ἑκάστου καὶ ὅλου τοῦ ὀργάνου. ἀπὸ δὲ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἑπομένων τοῖς ὁμοιομερέσιν, ὡς μὲν πρὸς τὴν ἀφὴν, ἐν σκληρότητι καὶ μαλακότητι συμμετρία, πρὸς δὲ τὴν ὄψιν, εὐχροιά τε καὶ ἡ κατὰ λειότητα καὶ δασύτητα συμμετρία. κατὰ δὲ τὰς ἐνεργείας ἡ τελειότης, ἣν δὴ καὶ ἀρετὴν αὐτῶν ὀνομάζομεν. τῶν δὲ τοῖς ὀργανικοῖς ἑπομένων, ἐν συμμετρίᾳ τε καὶ κάλλει τῶν τοῦ παντὸς σώματος ὀργάνων, ἔτι τε τῇ τῶν ὑπαρχουσῶν αὐτοῖς ἐνεργειῶν ἀρετῇ. τοὺς μὲν οὖν

ex quibus componũtur, ac preterea formatiõe, situ partium singularũ, ac totius instrumẽti. Ex his uerò quæ ex necessitate cõsequuntur cõsimilia, quantũ quidẽ attinet ad tactum à mediocritate, quæ in mollitie, ac duritie cõsistit. Quantum uerò ad aspectũ, à colore optimo, & leuitatis, atq; hispiditatis mediocritate. In operationib. à perfectione, quam & ipsorũ uirtutem appellamus. Ab his uerò quæ instrumentarias partes cõsequuntur, à commoderatione, & pulchritudine omnium totius corporis instrumentorum, ac præterea earũ quæ ipsis insunt uirtute operationum. Optimæ

οὖν ἀρίστης κατασκευῆς
τοῦ σώματος, τὰ δια-
γνωστικὰ σημεῖα ταῦ
τά ἐστι. τῶν δ᾽ ἀπολειπο
μένων μὲν αὐτῆς, ὑγιει-
νῶν δ᾽ ἔτι. τὰ μὲν ἐν
τῇ τῶν ὁμοιομερῶν, ἔ-
σφαλται κράσει μι-
κρόν τι σφάλμα. τὰ
δὲ ἐν τῇ τῶν ὀργανικῶν,
μικρόν τι κἀνταῦθα,
καὶ ἤτοι πάντων, ἤ τι-
νῶν, ἢ καθ᾽ ἑκάτερον.
τὰ δὲ γένη τῶν σφαλ
μάτων. τὰ αὐτὰ τοῖς
τὴν ἀρετὴν αὐτῶν συμ
πληροῦσι, κρᾶσις μὲν
ἐν τοῖς ὁμοιομερέσιν,
ἀριθμὸς δὲ, καὶ διά-
πλασις, καὶ μέγεθος,
καὶ θέσις ἐν τοῖς ὀργα
νικοῖς, ἀμφοῖν δὲ κοι-
νὸν ἡ ἕνωσις, ἣν δὴ
καὶ συνέχειαν αὐτῶν

igitur cōstitutionis cor-
porum signa indicatiua
sunt hæc. Eorū aūt quæ
ab ipsa deficiūt, & ad-
huc tamen salubria exi-
stunt, nōnulla quidē in
cōsimiliū tēperatura ui
tium aliquod paruū ha-
bēt, nōnulla uerò in in-
strumentariorum cōmo
deratione, & hoc quoq;
perexiguū. Accidit autē
hoc uel in omnibus, uel
in aliquib. aut in utrisq;.
Vitiorū uerò genera ea
dem sunt his quæ uirtu
tem perficiūt. Tempera
tura quidem in consimi
libus. Numerus autem,
& formatio, et magni-
tudo, & situs, in instru-
mentarijs. Vtrisq; uerò
cōmunis unitas, quā &
ipsorum, continuitatem

ὀνομάζομεν. ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς τούτοις γένεσι, καὶ ἡ τῶν νοσωδῶν σωμάτων ἐστὶ κακία, καθ' ἑκάτερον τῶν νοσώδους τὸ σημαινόμενον. ὅρος δ' ἀμφοῖν ἐστι διακριτικὸς, ἡ τῆς ἐνεργείας αἰσθητὴ βλάβη. τὰ μὲν τῆς ἀρίστης ἀπολειπόμενα κατασκευῆς σώματα βραχύτι, βέβλαπται μὲν δή πού καὶ αὐτὰ κατά γε τὴν ἀλήθειαν, οὐ μὴν αἰσθητόν γε τοῦτο διορίζει. τοιγαροῦν αὐτὰ τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον, ἔν τε ταῖς ἐνεργείαις, ἔν τε τῷ τοῖς νοσώδεσιν αἰτίοις ἀπομάχεσθαι. τὰ δέ γε ἁπλῶς νοσώδη σώματα διώρισται, τῷ τε ῥαδίως ὑπὸ τῶν

appellamus. In his autē ipsis generibus sunt corporum insalubriū uitia, secundum utrūq; insalubritatis modum. Terminus autē qui utrūq; distinguit, est operationis læsio sensibilis. Quæ uerò ab optima corporum constitutione breue aliquid deficiunt, re uera quidē & ipsa in aliquo sunt offensa, non tamen id sensu cōprehēditur. Distinguuntur uerò ex eo, qđ magis, minúsue in operatiōibus existit, ac quia in causis quæ ægritudinem pariūt, non æque resistūt. Quæ autē simpliciter insalubria sunt corpora, distinguūtur ob id, quòd facilè à

causis

νοσώδων αἰτίων νικᾶ-
σθαι, καὶ τῷ πολύ τι
κατὰ τὴν ἀρετὴν τῶν
ἐνεργειῶν ἀπολείπε-
σθαι. γίνεται γοῦν ἀμ-
φοῖν μὲν μέσα τὰ οὐδέτε-
ρα ἅ τε (καὶ) ἁπλῶς λε-
γόμενα, καὶ τὰ σύν τινι
πλάτει, καὶ τμηθήσεται
τὸ τῆς ὅλης ὑγείας πλά-
τος εἰς τρία μόρια, πλά-
τος ἔχοντα καὶ αὐτὰ συ-
χνόν. ὧν τὸ μὲν πρῶτον,
ἔσται τῶν ὑγιαινόντων
σωμάτων, τὸ δὲ δεύτε-
ρον, τῶν οὐδετέρων, τὸ δὲ
τρίτον, τῶν νοσωδῶν.
οἷς ἐφεξῆς ἐστι τὰ ἤδη
νοσοῦντα σώματα βλά-
βαις αἰσθηταῖς ἐνερ-
γειῶν ἀφωρισμένα. τὰ
μὲν οὖν ὀδυνώδη τε καὶ
ὧν αἱ κινήσεις πλημ-
μελεῖς

causis quæ morbos com-
mittēdi uim habēt, supe-
rātur, & quoniā in uigo-
re operationū plurimū
deficiunt. In medio autē
amborū collocantur ea
quæ neutra simpliciter
appellātur, & cū latitu-
dine quadā. Quo fit ut
tota sanitatis latitudo
in tres partes, quarum
singulæ latitudinē ha-
bent nō paruam, diuida-
tur. Erit aūt prima qui-
dem salubriū corporū,
secūda neutrorū, tertia
insalubrium. Post quæ
deinceps sequūtur quæ
iā ægrotāt corpora, quæ
sensibilibus operationū
læsionibus distinguun-
tur. Quæ igitur dolore
infestātur, & quorū mo-
tus

μελεῖς εἰσιν, ἢ ὅλως ἀπολώλασιν, ἐναργεῖς ἔχει τοὺς ὅρους. ὅσα δ' ἀτόνους κέκτηται τὰς ἐνεργείας, ἐν μὲν ταῖς μεγίσταις ἀποστάσεσιν εὐδιάκριτα, κατὰ δὲ τὰς μικροτέρας ἀμφίβολον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὸ γένος τοῦτο τῆς βλάβης, ἡ μηδετέρου τῶν ἐναντίων ἐνεργειῶν μετέχουσα συνίσταται διάθεσις, ἣν καὶ αὐτὴν ἔφαμεν οὐδετέραν ὀνομάζεσθαι. πάντων τούτων αἰσθήσει διακρινομένων, οὐκ αὐτῇ τῇ τῶν πραγμάτων τῇ φύσει. κίνδυνος γὰρ εἰς τὸ τῆς ἀειπαθείας ὑποσυρῆναι δόγμα.

tus sunt uitiosi aut omnino interierũt, manifestas habent determinationes. Quæ uerò imbecilles edũt operationes, in magnis quidẽ distantijs facilè discernuntur, in paruis uerò ambigua sunt: atque idcirco in eo genere noxæ collocatur, quæ neutrius contrariorũ participat dispositio, quam & ipsam neutra diximus appellari, ita tamen ut horum omniũ sensus sit iudex, non ipsa natura rerum inspiciatur, ne periculũ sit in dogma perpetuæ paßibilitatis incidere, & quidẽ signa sanorũ corporum.

καὶ τοίνυν καὶ τὰ σημεῖα τῶν ὑγιαινόντων μὲν

σωμάτων. ἀλλ' ἢ νοσο-
σωδῶν, ἢ οὐδετέρων
ὑπαρχόντων, παρὰ πο-
σῶν τῆς ἀποστάσεως δι-
οίσει, θεμένων ἡμῶν ἄ-
κρους μὲν ὅρους ἐναντίους
ἀλλήλοις, τήν τε ἀρίστην
κατασκευὴν, καὶ τὴν
ἄρτι γενομένην νόσον.
ἐπισκοπουμένων δὲ,
ὁποτέρῳ τούτων ἐστὶν
ἐγγυτέρω τὰ δοκιμα-
ζόμενα σώματα. τὸ μὲν
γὰρ ἐγγυτέρω τῆς ἀρίστης
κατασκευῆς, ὑγιεινὸν,
τὸ δὲ ταύτης μὲν πορρω-
τέρω, τοῦ δὲ ἤδη νοσοῦν-
τος, ἐγγυτέρω νοσῶδες.
τὸ δ' ἀμφοῖν μεταξὺ,
καὶ ἴσον ἑκατέρων ἀπέ-
χειν φαινόμενον, οὐδέ-
τερον ἐστι τῶν. τῆς μὲν
οὖν

corporum. Sed quæ insa-
lubria, salubriaq́;, et neu-
tra existunt quantitate
distantiæ differẽt duo-
bus inuicem contrarijs
terminis à nobis statu-
tis, optima uidelicet cõ-
stitutiõe corporis, et nu-
per facta ægritudine, ac
deinceps consyderanti-
bus utri eorum uicinio-
ra sunt ea, quæ ad exa-
men corpora ueniunt.
Quæ enim proximiora
sunt optimæ constitutio-
ni, salubria: quæ uerò
ab hac longius distant,
atq; ad ea quæ iã ægro-
tant magis accedũt, in-
salubria, quæ autem in-
termedia, atque æquali-
ter ab utrisque distare
uidẽtur, neutra. Optima
igitur

οὖν ἀρίστης κατασκευῆς τοῦ σώματος, εἴρηται τὰ γνωρίσματα. τῶν δ' ἀπολειπομένων αὐτῆς, ἰσάριθμα μὲν τὰ γένη, ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον τέμνεσθαι δυναμένων. ἀφορισμένων δὲ εἰς τρία μέρη, τὰ σημεῖα τοῦ νοσώδους σώματος ἁπλῶς ἐροῦμεν. ἐξ αὐτοῦ γὰρ ἔσται δῆλα, καὶ τὰ λοιπὰ δύο πλάτη. κατὰ γένος μὲν οὖν εἴρηται πρόσθεν ἐν τῷ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς λόγῳ. κατ' εἶδος δὲ, νῦν εἰρήσεται διελομένων ἡμῶν πρότερον τὰ μόρια.

igitur cōstitutionis corporis indicia explicauimus. Eorū uerò quæ ab ipsa deficiūt, totidē sunt numero genera, quæ in magis, & minus secari possunt. Cū autē in tres latitudines diuisa sint, corporis insalubris simpliciter indicia tradeմus: ex his enim & reliquæ duæ latitudines innotescent. Generaliter igitur prius à nobis in eo quē de optima constitutione sermonē habuimus, specialiter autem nūc dicetur, si prius partes diuiserimus.

QVOT SVNT DIFFERENtiæ partium. Cap. IX.

Τέσσαρες δ' αὐτοῦ εἰ

Sunt uerò earū quatuor

σιν

tuor

σιν αἱ πᾶσαι διαφοραί. τὰ μὲν γὰρ ἀρχαί τινες εἰσιν, τὰ δὲ ἀπ᾽ ἐκείνων ἐκπέφυκε. τὰ δὲ, οὔτ᾽ ἄλλων ἄρχει τῆς διοικήσεως, οὔθ᾽ ὑπ᾽ ἄλλων ἄρχεται, συμφύτους ἔχοντα τὰς διοικούσας αὐτὰ δυνάμεις. ἔνια δὲ συμφύτους τε ἅμα καὶ ἐπιῤῥύτους ἔχει. ἀρχαὶ μὲν οὖν εἰσιν ἐγκέφαλος, καρδία, ἧπαρ, καὶ ὄρχεις. ἀπ᾽ ἐκείνων δ᾽ ἐκπέφυκε, κἀκείνοις ὑπηρετεῖ, νεῦρα μὲν καὶ νωτιαῖος μυελὸς ἐγκεφάλῳ, τῇ καρδίᾳ δ᾽ ἀρτηρίαι, φλέβες, δ᾽ ἥπατι, τὰ σπερματικὰ δ᾽ ἀγγεῖα τοῖς ὄρχεσιν.

αὐτὰ

tuor uniuersæ differentiæ: quoniã nonnullæ earum principia existũt, aliquæ uerò ab ipsis originem habẽt, aliquæ nec aliarũ gubernatiõi præsunt, neq; aliũde gubernantur, quũ insitas habeant à natura potentias, à quib regũtur: quædã uerò sunt quæ insitas simul, & aliũde emanantes habẽt. Principia igitur sunt, cerebrum, cor, hepar, testiculi. Ab illis uerò ortum habent, atque eisdẽ subministrãt, nerui quidem, & spinalis medulla cerebro: cordi uerò arteriæ, hepati, uenæ: ipsa uerò seminaria uasa testiculis.

 Quæ

αὐτὰ δ᾽ αὐτὰ διοικεῖ χόνδρος, ὀστοῦν, σύνδεσμος, ὑμὴν, ἀδὴν, πιμελὴ, σὰρξ ἁπλῆ. τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα μόρια κοινὴν τούτοις ἔχοντα τὴν ἐξ ἑαυτῶν διοίκησιν, ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν, καὶ νεύρων προσδεῖται. τριχῶν δὲ καὶ ὀνύχων, οὐδὲ διοίκησις τίς ἐστιν, ἀλλὰ γένεσις μόνη. αὗται μὲν οὖν αἱ τῶν μορίων διαφοραί.

Quæ autẽ à seipsis gubernantur, sunt, cartilago, os, copula seu ligamentum, membrana, adenes, adeps, caro simplex. Reliquæ *uerò partes, cum una cũ istis habeãt ex seipsis regimẽ, arterijs, neruis, & uenis insuper eguerunt.* Capillorũ *autẽ, atq; unguium neq; regimen ullum est, sed generatio tantummodo. Hæ igitur sunt partiũ differentiæ.*

DE SIGNIS CEREBRI. Caput X.

Σημεῖα δ᾽ ἑκάστου τῶν κράσεων ἐφεξῆς εἰρήσεται, τὴν ἀρχὴν ἀπ᾽ ἐγκεφάλου ποιησαμένων ἡμῶν. Ἔστι δὲ πέντε τὰ σύμφυτα γένη τῶν γνωρισμάτων αὐτοῦ.

Indicia *aũt singularũ temperaturæ sumpto à cerebro initio, deinceps dicemus. Sũt uerò quinque insita genera, quæ ipsius naturã ostendũt.*

Primum

ἓν μὲν ἡ τῆς συμπάσης κεφαλῆς διάθεσις, δεύτερον δ' ἡ τῶν αἰσθητικῶν ἐνεργειῶν ἀρετή τε καὶ κακία, καὶ τρίτον ἡ τῶν πρακτικῶν, καὶ τέταρτον ἡ τῶν ἡγεμονικῶν, καὶ πέμπτον ἡ τῶν φυσικῶν. ἄλλο δὲ γένος παρὰ ταῦτα ἅπασιν, ἡ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν αὐτῷ προσπιπτόντων ἀλλοίωσις. ἡ μὲν δὴ τῆς συμπάσης κεφαλῆς διάθεσις, ἔκ μεγέθους τε καὶ σχήματος αὐτῆς λαμβάνεται καὶ τριχῶν.

Primum quidem totius capitis dispositio. Secundum uerò sensibiliũ operationum uirtus, & uitium. Et tertium actiuarum. Quartum earum quæ tenent principatũ. Et quintum naturalium. Aliud uerò genus præter hæc omnia, ea quæ extrinsecus aduenit alteratio. Et quidem totius capitis dispositio ex magnitudine, & figura sumitur, atq; capillis.

DE PARVITATE ET MAGNITUDINE CAPITIS. Cap. XI.

Ἡ μὲν οὖν μικρὰ κεφαλὴ, μοχθηρᾶς ἐγκεφάλου

Paruũ igitur caput uitiosæ cõstitutionis cerebri

λου κατασκευῆς ἴδιον σημεῖον. ἡ μεγάλη δὲ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀγαθῆς κατασκευῆς σημεῖον. ἀλλ' εἰ μὲν διὰ ῥώμην ἐγένετο τῆς ἐγχωρίου δυνάμεως, ὕλην χρηστήν τε καὶ πολλὴν δημιουργούσης, ἀγαθὸν σημεῖον. εἰ δὲ διὰ τὸ μόνης τῆς ὕλης τὸ πλῆθος, οὐκ ἀγαθόν. διοριστέον οὖν ἐστιν αὐτά, περί τε σχήματι καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ πεφυκόσι. περὶ σχήματι μὲν, εἰ εὔρυθμος, ἀεὶ γὰρ ἀγαθὸν τοῦτο σημεῖον, τοῖς δὲ ἀπ' αὐτοῦ πεφυκόσιν, εἰ κραταιαύχην τέ ἐστιν, καὶ τοῖς ἄλλοις ὀστοῖς ἄριστα διάκειται. καὶ εἰ τὸ νευρώ-

δης

bri proprium est indicium. Magnũ uerò non necessario indicat bonã cerebri compositurã. Sed siquidem ob insitæ uirtutis robur, quæ multam, atq; optimã materiam afformauerit, eueniat, optimum est signũ: at si ob materiæ tantum multitudinem, haudquaquàm bonum. Distinguenda uerò sunt hæc, & ex figura ipsa, & ex his quæ ab eo habent ortum. A figura quidem ipsa, si cõcinna, semper enim hoc bonum est signum. Ex his autẽ quæ ab eo ortum habẽt, si ualida est ceruix, et si alijs ossibus optimè cõstet, atque omnis prætereà ner

uosa

ρῶδες ἀλλ' ὅσυμπαν, εὔτραφές τε ὅσι καὶ εὔτονον, οἰκεῖον δὲ σχῆμα κεφαλῆς, ὥσπερ ἂν εἰ νοήσαις σφαῖραν ἀκριβῶς κηρίνην, ἑκατέρωθεν ἀτρέμα πεπιλημένην. ἀνάγκη γὰρ τῆς τοιαύτης, κυρτότερα μὲν ἢ κατὰ σφαῖραν γενέσθαι, τά τε ὄπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν, εὐθύτερα δὲ τὰ ἑκατέρωθεν. εἰ δ' ἡ κατ' ἰνίον ἐξοχὴ μειωθείη τινί, συνεπισκέπτου τά τε νεῦρα, καὶ τὸν αὐχένα σὺν τοῖς ἄλλοις ὀστοῖς. κατὰ φύσιν μὲν γὰρ ἐχόντων, ἐνδεία τῆς ὕλης, οὐ δυνάμεως ἀῤῥωστία τοιοῦτος ἐγένετο. φαυλοτέρων

uosa substantia boni sit habitus, ac robur habeat intentũ. Propria aũt capitis figura est, ueluti si excogitares sphærã exquisite rotundam, ex cæra constructã, paulatim utrinq; depressam. In hac enim necesse est, ut posteriores, prioresue partes plus gibbæ fiant, q̃ sphæræ cõueniat. Quæ uerò utrinq; cõsistũt, magis rectæ. Quòd si ea quæ secũdum occiput eminẽtia minuatur, simul intueri oportet neruos, atq; ceruicẽ unà cũ oßibus alijs. Nam si secundum naturam constiterint, materiæ defectu, nõ uirtutis imbecillitate cõtingit. Illis uerò non

τέρων δὲ ὑπαρχόντων, ἀσθενὴς ἡ ἀρχή. τὰ πολλὰ δὲ ταῖς κατ' ἰνίον ἐνδείαις, ἀσθένεια τοῦ ἐγκεφάλου ἕπεται, καὶ σπανίως πάνυ τὸ μὴ τοιοῦτον. καὶ τὴν ὀξυτέραν δὲ κατ' ἰνίον ἀποσκεπτέον κεφαλὴν, ὡσαύτως τοῖς ἐφ' ὅλης αὐτῆς μεγάλης γενομένης διορισμοῖς. ὡς τὰ πολλὰ δὲ κἀνταῦθα σὺν εὐρύθμῳ τῷ σχήματι γενομένης τῆς παρεγκεφαλίδος, ἀγαθὸν σημεῖον. ἣν ἔνιοι τῶν ἰατρῶν ὀπίσθιον ἐγκέφαλον ὀνομάζουσιν. ὥσπερ οὖν καὶ ἔστι ὀπίσθιος, ὁριζόμενος τῇ λαμβδοειδεῖ ῥαφῇ, τοῦ νωτιαίου

non rectè se habẽtibus, principiũ est debile, sed magna ex parte defectus quæ occipiti eueniũt, cõsequitur eorũ quæ antediximus imbecillitas, rarissimeq; aliter eueniri consueuit. Caput etiã quod secundum occiput in acutiẽ tẽdit, animaduertere oportet, hisdem adhibitis distinguẽdi rationib. quibus antea in capite grandiori facto utebamur. Vt plurimũ uerò, & hic optimũ est signum figura concinna eius partis, quæ cerebro adhæret, quã nõnulli medici posterius cerebri appellare consueuerunt: quẽadmodũ & posterius existit ea futura quæ Græcæ literæ Λ formam habet præfinitã. Est

νωτιαίου δέ ἐστιν ἀρχὴ τὸ μόριον τοῦτο. διὰ δὲ ἐκεῖνον, ἁπάντων τῶν καθ' ὅλον τὸ ζῶον νεύρων πρακτικῶν. αὐτὸ δὲ τὸ ὄπισθεν μέρος καθ' αὑτὸ παντάπασιν ὀλίγων αἰσθητικῶν μετέχει, παμπόλλων δὲ τῶν πρακτικῶν, ὥσπερ γε καὶ θάτερον τὸ πρόσθιον. αἰσθητικῶν μὲν παμπόλλων, ὀλίγων δὲ τῶν πρακτικῶν, ὥστε καὶ καλῶς διακείμενα, ῥωμαλέας ἕξει τὰς ἀποφύσεις ἑκάτερον τὰς ἰδίας. οἱ αὐτοὶ δὲ κἀπὶ τῶν ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς τῶν κατὰ τὸ μέτωπον διορισμοὶ τοῖς ὄπισθεν, εἰς σμικρότητά τε

uerò huiusmodi pars spinalis medullæ principium, & eius ratione neruorum omniũ qui actionibus obseruiũt. Ipsa autem pars posterior per seipsam paucos admodum sensitiuos obtinet neruos, plurimos uerò actiuos: sicuti & anterior, sensitiuos quidem plurimos, paucos admodum actiuos. Quare ubi benè fuerit affecta utraque pars, robustas habebunt eas quæ ab ipsis deriuationes. Eædem quoq; distinctiones adhibendæ sunt ad partes capitis anteriores ad frontem attinẽtes, quæ etiã ad posteriores, earundẽq;, & paruitatẽ,

καὶ μέγεθος αὐτοῦ βλεπόντων, καὶ σχῆμα, καὶ τὰς ἐνταῦθα αἰσθήσεις, ὄψιν τε καὶ γεῦσιν καὶ ὄσφρησιν. ἀλλήλων γάρ εἰσι γνωρίσματα, καὶ ἀλλήλοις μαρτυρεῖ, τά τε ἀπὸ τῆς ἀρχῆς πεφυκότα, τῇ τῆς ἀρχῆς ἀρετῇ τε καὶ κακίᾳ, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῖς ἀπ᾽ αὐτῆς.

& magnitudinem inspicere oportet, atque itidem figuram, & sensus ibi collocatos, uisum, gustum atq; odoratū. Hæc enim se inuicē indicant, atq; attestātur, & quæ à principijs oriuntur, principij uirtutē, uel uitium, & principiū eorū quæ ab ipso nascuntur.

DE OPERATIONIBVS OBTInentibus principatum. Cap. XII.

Ἡ μὲν τοι τῶν ἡγεμονικῶν ἐνεργειῶν ἀρετή τε καὶ κακία, τῆς ἀρχῆς μόνης ἐστὶν αὐτῆς καθ᾽ ἑαυτὴν γνώρισμα. καλῶ δὲ ἡγεμονικὰς ἐνεργείας, τὰς ὑπὸ τῆς ἀρχῆς μόνης γινομένας. ἀγχίνοια

Earū autem operationū quæ obtinēt principatū, uirtus, ac uitium sunt ipsius principij seorsum tātummodo indicia. Voco autem operationes principatū obtinētes, quæ à solo principio proueniunt. Ingeniū quidem

μὲν οὖν λεπτομερῶς οὐσίας ἐγκεφάλου γνώρισμα, βραδυτὴς δὲ διανοίας παχυμερῶς. εὐμάθεια δ' εὐτυπώτου, καὶ μνήμη μονίμου. οὕτω δὲ καὶ ἡ μὲν δυσμάθεια δυστυπώτου. ἡ δ' ἐπιλησμοσύνη δι' ἀῤῥεούσης, καὶ τὸ μὲν εὐμετάβολον ἐν δόξαις, θερμῆς, τὸ δὲ μόνιμον ψυχρᾶς. ἔτι δέ μοι δοκῶ λείπεσθαι δύο γένη γνωρισμάτων, ὧν ἐξ ἀρχῆς ὑπεσχόμην ἐρεῖν. ἓν μὲν τὸ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν, ἕτερον δὲ τὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων. ἔσται δὲ κοινὸς ὑπὲρ ἀμφοῖν ὁ λόγος.

quidem igitur, ſubtilem cerebri: ſubſtantiā indicat: tarditas uerò intellectus craſſam: diſcendi uerò facilitas, formarū facile ſuſceptiuā: memoria autē, ſtabilem ac firmam: ſicuti & diſcendi difficultas, formarū nō facilè ſuſceptiuā: & obliuio, fluidam. Mobilitas quoq; in opinionibus, calidam: ſtabilitas autem frigidam. Adhuc autem duo indiciorum genera mihi uideor prætermiſiſſe, de quibus ſum ab initio me dicturum pollicitus, quorum alterum ad operationes attinet naturales, alterum uerò ad ea quæ extrinſecus occurſant. Erit autem in utriſq; ſermo communis.

SIGNA BONAE TEMPERAturæ cerebri. Cap. XIII.

Εἰ μὲν εὔκρατος ὁ ἐγκέφαλος ὑπάρχει κατὰ τὰς τέσσαρας ποιότητας, ἁπάντων τῶν εἰρημένων ἕξει μετρίως, καὶ τῶν περιττωμάτων, ὅσα διὰ ὑπερῶας ἢ ὤτων, ἢ μυκτήρων ἐκκαθαίρεται, καὶ τούτων ἕξει μετρίως, ἥκιστά τε βλαβήσεται πρὸς ἁπάντων τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων, ὅσα θερμαίνει ἢ ψύχει, ἢ ξηραίνει, καὶ ὑγραίνει. τοῖς τοιούτοις αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς, βρέφεσι μὲν οὖσιν ὑπόπυρροι, παισὶ δὲ ὑπόξανθοι, τελειουμένοις δὲ γίνονται ξανθαί,

Siquidem cerebrum sortiatur bonā quatuor primarū qualitatū temperaturā, omnia quæ diximus habebit moderata, & excrementa quæ uel per palatum, uel aures, uel nares, uel oculos expurgantur, hæc quoque modicè se habebūt, atq; ab his quæ extrinsecus excursant minimè lædetur, quæ scilicet uel calefaciūt, uel frigefaciunt, uel humectant, uel exiccant. Talibus igitur capilli capitis: cū adhuc sunt infantes subruffi, cum uerò pueri, subflaui, cum iam adoleuerint flaui fiunt, medijq;

ξανθαί, μεταξύ πως οὖσαι τῶν τε ἀκριβῶς οὔλων καὶ ἁπλῶν, οὐ μὴν οὐδὲ φαλακροῦνται ῥᾳδίως. ἀκούειν δὲ χρὴ τῶν εἰρημένων τε καὶ ῥηθησομένων γνωρισμάτων, ὡς ἐπὶ τῶν εὐκράτων οἰκήσεων. ὅσα δὲ κατὰ τὰς τρίχας οὐκ ἐπὶ χωρίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν χυμῶν κράσεως ἀνάλογον ἐχούσης τῇ κράσει τῇ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον. εἰ δὲ θερμότερος εἴη τοῦ συμμέτρου, κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἀντίθεσιν εὔκρατος. εἰ μὲν ἐπὶ πλέον εἴη θερμότερος, ἰσχυρὰ πάντα τὰ ῥηθησόμενα γενήσεται γνωρίσματα, βραχέας

mediijq; sunt inter eos qui omnino sunt crispi, & simplices: nõ tamen facilè caluitiũ patiũtur. Quæ uerò dicuntur ac posterius dicenda indicia sunt, accipere oportet, ut in bonam habentibus temperiem habitationibus. Quæ autẽ ad capillos attinẽt, non ad locorum tãtum, sed ad humorum quoque temperaturam, qui cerebri temperaturæ proportione respondẽt, sunt referẽda. Si uerò calidius sit quàm oporteat, in altera uerò oppositione bonam habeat temperaturam, si quidem in caliditate excesserit, omnia quæ

βραχείας δὲ τῆς ὑπερβολῆς ὑπαρχούσης, ἀμυδρά. κοινὸς δὲ οὗτος ὁ λόγος ἐπὶ πάντων εἰρήσθω μοι τῶν μορίων, τῶν ἐν πάσαις ταῖς κράσεσι μελλόντων λέγεσθαι γνωρισμάτων.

quæ dicentur, ualidiora erunt indicia, ſed ſi paruus fuerit exceſſus imbecillia. Cõmunis aũt hæc ratio ſtatuatur in omnibus partibus, quarũ intemperaturis uniuerſis indicia ſumus tradituri.

SIGNA CALIDI CEREBRI. Caput XIIII.

Ἑξῆς δ' οὖν σημεῖα τῆς ἐν ἐγκεφάλῳ θερμότητος ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἐρυθρότερα καὶ θερμότερα τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν σύμπαντα, καὶ αἱ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς φλέβες αἰσθηταί, αἱ τρίχες τούτοις γεννηθεῖσαι ταχέως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φύονται.

Deinceps igitur ſigna cerebri caliditatis, præter ea quæ nuper diximus, ſunt, quòd ea quæ circa caput omnia rubicunda, & calida magis, & quæ in oculis uenæ ſenſui patẽt. Capilli quoque, in his ſtatim in lucẽ æditis habent in capite

ται πολλῷ μὲν ὅσοι θερμότεροι τῶν εὐκράτων, μέλαιναι καὶ ἰσχυραὶ καὶ οὖλαι γίνονται. μὴ πολλῷ δὲ, ὑπόξανθοι μὲν τὸ πρῶτον, εἶτα μελαινόμεναι. προϊόντων δὲ ταῖς ἡλικίαις φαλακροῦνται, καὶ μᾶλλόν γε οἱ ἐπὶ πλέον θερμοί. περιττώματα δὲ καθ᾽ ὑπερῴαν καὶ μυκτῆρας, ὀφθαλμούς τε καὶ ὦτα, βραχέα καὶ πέπονα τούτοις ἐστίν. πεπληρωμένης δὲ τῆς κεφαλῆς ἐνίοτε, συνεχῶς καὶ μάλιστα αὐτοῖς ὅταν ἀφυλάκτως διαιτῶνται, τὸ τοιοῦτον συμβαίνει, πλείω μὲν ἀλλ᾽ οὐκ ἄπεπτα τὰ περιττώ-

ortum: & quũ plurimũ in caliditate à mediocri tẽperatura recesserint, nigri, & robusti, & crispi fiũt. Cũ uerò nõ multum, subflaui quidem ab initio fiũt, deinde nigricant, ac progrediẽtibus ætatibus caluitiũ patiuntur, atque eo magis qui plus modico sunt calidiores. Excremẽta uerò quæ per palatum & nares, & oculos, et aures, pauca, & cõcocta ipsis existũt, quũ integrã habuerint sanitatẽ: cũ uerò eis caput repletur, cõtinuo enim ac tum præsertim, cũ nullam uictus seruauerint rationẽ, tale quid eis accidit, plura quidem in ipsis excementa, atq; inconcocta generantur,

ματα γίνεται. πληροῦνται δὲ καὶ βαρύνονται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ θερμαινόντων ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων καὶ ὀσμῶν, καὶ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων ἁπάντων, ἐν οἷς ἐστι καὶ ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀήρ, ἔτι τε μᾶλλον, εἰ μὴ μόνον εἴη θερμὰ τὰ τοιαῦτα τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ ὑγρά. βραχέσιν ὕπνοις αἱ τοιαῦται κράσεις ἀρκοῦνται, πρὸς τῷ μηδὲ βαθεῖς αὐτοὺς γίνεσθαι.

rantur, implenturq́; atque aggrauãtur eorum capita à calidis cibis, et potibus, odoribus, atq; hisce omnibus quæ extrinsecus occurſant, in quorum numero eſt, & qui nobis circumfunditur aër, ſed præterea magis, ſi non ſolum natura calida, ſed etiã humida talia extiterint. Breuibus autem ſomnis huiuſmodi temperaturæ contentæ ſunt, neq; admodum profundis.

SIGNA FRIGIDI CEREBRI.

Caput XV.

Ψυχροτέρου δὲ ἢ προσῆκεν ἐγκεφάλου γνωρίσματα περιττώματα πλείω

Frigidioris uerò, quã oporteat, cerebri indicia ſunt, plura in pro- prijs

πλείω κατὰ τὰς οἰκείας ἐκροὰς καὶ αἱ τρίχες εὐθεῖαί τε καὶ πυῤῥαὶ καὶ μόνιμαι, αἱ μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ γεννηθῆναι φυόμεναι, λεπταί τε καὶ ἄτροφοι τὸ πρῶτον, καὶ ῥαδίως ὑπὸ τῶν ψυχρῶν αἰτίων βλάπτονται, καὶ κατὰ αὐτὸν τὸν χρόνον τῆς βλάβης κατάῤῥοις τε καὶ κορύζαις ἁλίσκονται. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἁπτομένοις θερμὰ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν, οὐδ᾽ ὁρῶσιν ἐρυθρά, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αἱ φλέβες ἀόρατοι, καὶ ὑπνωδέστεροί πως εἰσί.

Ξηροτέρου

prijs meatib. excrementa, & capilli recti, & ruffi, & stabiles, & qui longo post natiuitatem tempore nascuntur tenues, atque ab initio male nutriti, & facilè à causis frigidis offendūtur, atque hoc ipso offensionis tempore distillationibus, & grauedinibus capiuntur, neque si tetigeris, partes ad caput attinentes admodum calide sentiuntur, neque si inspexeris, rubicunda apparent, & oculorum uenæ omnino uisum effugiunt: & somnolenti quodammodo sunt.

SIGNA

SIGNA SICCI CEREBRI. Caput XVI.

Ξηροτέρου δ' ἐγκεφάλου γνωρίσματα, τὸ ἀπερίττον ἐν ταῖς ἐκροαῖς, καὶ τὸ τῶν αἰσθήσεων ἀκριβές. ἀγρυπνητικοὶ δ' εἰσί, καὶ τρίχας ἰσχυροτάτας μὲν καὶ τάχιστα φύουσι γεννηθέντες, οὔλας μᾶλλον ἢ εὐθείας, φαλακροῦνται δ' ἐν τάχει.

Siccioris aũt cerebri indicia sunt paucæ superfluitates effluentes, & sensuum perspicacitas. Sunt autem ad uigilias prõpti, & capillos habent robustos, & qui celerrimè eis statim innascũtur. Crispi autem potius sunt, quàm recti. Cito autem calui fiunt.

HVMIDI CEREBRI INdicia. Caput XVII.

Ὑγροτέρου δὲ τρίχες ἁπλαῖ, καὶ οὐδ' ὅλως φαλακροῦνται, καὶ αἱ αἰσθήσεις ἀχλυώδεις εἰσί, καὶ περιττωμάτων πλῆθος, ὕπνοι τε πολλοὶ καὶ βαθεῖς. αὗται μὲν αἱ ἁπλαῖ δυσκρασίαι.

Humidioris uerò cerebri indicia, capilli plani, & nequaq̃ calui fiũt: sensus aũt turbulẽti, & excremẽtorum multitudo: somni multi, atque ꝓfundi. Et hæ quidẽ simplices sunt intẽperaturæ.

SIGNA

SIGNA CALIDI, ET SICCI cerebri. Cap. XVIII.

Ξύνθετοι δὲ, θερμὴ μὲν καὶ ξηρὰ πρώτη, καθ' ἣν ἀπέριττοί τε εἰσι, καὶ ἀκριβεῖς ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ ἀγρυπνητικώτατοι, καὶ φαλακροῦνται ταχέως. ἡ πρώτη μέντοι γένεσις τῶν τριχῶν ταχίστη τέ ἐστι καὶ εὐτραφεστάτη, μελανότριχές τε καὶ οὐλότριχές εἰσι, καὶ θερμοὶ ψαυόντων τῆς κεφαλῆς, ἐρυθροί τε μέχρι τῶν τῆς ἀκμῆς χρόνων.

Cōpositæ autem, primum calida, & sicca, secundū quam, & superfluitatibus carēt, & sensibus uigēt, & plurimū uigilant, & cito calui fiunt, & prima quidē capillorum generatio celerrima est, ac plurimo abundans alimento. Capillos uerò habēt nigros, & crispos, & tangentib. caput, calidi sentiūtur, & sunt rubicundi usque ad ætatem consistentiæ.

SIGNA CALIDI, ET HVMIdi cerebri. Cap. XIX.

Εἰ δ' ὑγρότης προσείη τῇ θερμότητι, βραχὺ μὲν ὑπερβαλλουσῶν

ἀμφοτέρων

Si uerò humiditas adiungatur caliditati, parū utrisq; qualitatibus

ἀμφοτέρων τὸ σύμμετρον, εὔχροιά τε καὶ θερμότης, καὶ αἱ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς φλέβες μεγάλαι, καὶ περιττώματα πλείω, μετρίως πέπονα, καὶ αἱ τρίχες εὐθεῖαι καὶ ὑπόξανθοι, καὶ οὐ φαλακροῦνται ῥᾳδίως. πληροῦνται δὲ καὶ βαρύνονται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῶν θερμαινόντων. εἰ δὲ καὶ ὑγραίνοιντο πολὺ δή που μᾶλλον, ἡνίκα καὶ πλῆθος ἴσχουσι περιττωμάτων. ἐὰν δ' ἐπὶ πλεῖστον ὑγρότητός τε καὶ θερμότητος ἥκωσι, νοσώδης, τούτοις ἡ κεφαλὴ, καὶ περιττωματικὴ, καὶ ῥᾳ-

δίως

ſuperãtibus mediocritatem, color bonus, et quæ circa oculos calidiora, uenæ magnæ & plura excrementa, & mediocriter cocta, et capilli recti, ſubflaui, & non facilè calui fiunt. Implentur uerò atq; aggrauantur eorum capita à calidis. At ſi humectentur, protinus multo magis excremẽtorũ habẽt multitudinẽ. Et ſi plurimũ caliditas, atq; humiditas creuerit, his caput eſt ægritudinibus obnoxium, atque excrementis abundãs, & quod facilè

à cale-

-δίως ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων τε καὶ θερμαινόντων βλαπτομένη. νότος δ' αὐτῇ πολέμιος ἀεί. ἄριστα δ' ἐν τοῖς βορείοις διάγουσιν, οὐ μὴν οὐδ' ἐγρηγορέναι δύνανται μέχρι πλείονος, ὕπνῳ τ' ἐπιτρέψαντες ἑαυτοὺς, ἅμα τε κωματώδεις εἰσὶ καὶ ἄγρυπνοι, καὶ φαντασιώδεις τοῖς ὀνείρασιν, καὶ αἱ ὄψεις ἀχλυώδεις, καὶ αἱ αἰσθήσεις οὐκ ἀκριβεῖς. εἰ δὲ πολλῷ μὲν εἴη τοῦ συμμέτρου θερμότερος ὁ ἐγκέφαλος, ὀλίγῳ δ' ὑγρότερος μένουσι τὰ τῆς θερμῆς κράσεως γνωρίσματα. μιχθήσονται

à calefacientibus, atque humectantibus offendatur. Auster uerò semper eis aduersatur, atq; optime in Aquilõe se habēt, non tamen diu uigilare possunt: & cũ se ad somnum conuerterint, simul graui somno tētantur, & uigilant, & somnia habent imaginationibus plena, uisus eis turbulenti, neque satis sensibus uigent. Quòd si plurimum in caliditate cerebrum à mediocritate recesserit, paululũ autem humidius extiterit, calidæ tēperaturæ indicia præ se feret,

δ' αὐτοῖς ἀμυδρῶς τὰ τῆς ὑγρότητος ὥσπερ καὶ εἰ πολλῷ μὲν ὑγρότερος, ὀλίγῳ δ' εἴη θερμότερος. ἐναργῆ μὲν ἔσται καὶ σφοδρὰ τὰ τῆς ὑγρότητος, ἀμυδρὰ δὲ, τὰ τῆς θερμότητος γνωρίσματα. κοινὸς δ' οὗτος ὁ λόγος ἐπὶ πασῶν ἐστι τῶν κατὰ συζυγίαν δυσκρασιῶν.

cum quibus leuia quædam humiditatis signa coniungentur, ueluti si lōgè quidem humidius, paululū uerò calidius, uehementia quidē erūt, ac manifesta humiditatis indicia, debilia autē caliditatis. Cōmunis uerò hæc ratio in omnibus compositis intemperaturis existit.

SIGNA FRIGIDI ET SICCI cerebri. Caput XX.

Αἱ ψυχραὶ δ' ἅμα καὶ ξηραὶ κράσεις ἐγκεφάλου, ψυχρὰν καὶ ἄχρουν ἀποτελοῦσι τὴν κεφαλὴν, ὅσον ἐφ' ἑαυταῖς. ἀεὶ γὰρ χρὴ μεμνῆσθαι τοῦ κατ' ἀρχὴν διορισμοῦ,

Frigidæ uerò, & siccæ cerebri intemperaturæ, frigidum & minimè coloratū sui ratione caput reddūt. Sēper enim memoria repetēda quæ à nobis ab initio est distin-

μὲν, προσεπιλογιζομέ-
νου, ὅσον ἐκ τῆς τῶν χυ-
μῶν κράσεως ἀλλοιοῦν-
ται τὰ κατ' αὐτόν. εὐ-
θὺς δ' αἱ τοιαῦται κρά-
σεις, ἄφλεβοί τε τὰ κα-
τὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰ-
σι, καὶ πρὸς τῶν ψυ-
χρῶν αἰτίων ἑτοίμως
βλάπτονται, διὸ καὶ ἀνω-
μάλως ὑγιαίνουσι, πο-
τὲ μὲν κουφόταται τὰς
κεφαλὰς, ἀπέριττοί τε
τὰς ἐκροὰς. ἐνιότε δὲ
κατάῤῥοις τε καὶ κορύ-
ζαις τοῖς σμικροῖς αἰ-
τίοις ἑτοίμως ἁλισκό-
μενοι.

distinctio posita, ut præterea aduertamus quantum ex humorum temperatura alterētur, quæ circa ipsum consistunt. Protinus autem huiusce *modi temperaturæ uenis carētes habent oculos, & a causis frigidis facile læduntur. Quare & inæquali sanitate fruuntur, quoniam nonnunquam leuißima habent capita, & excrementorū moderatos effulsus, nonnunquam uero, & grauedinibus, & distillationib. minima ex causa capiuntur.*

DE SENSIBVS. CAP. XXI.

Αἱ δ' αἰσθήσεις αὐ-
τῶν, ἐν νεότητι μὲν ἀκρι-
βεῖς

Sensus aūt eorū in iuuentute quidem omnes uigent,

βεῖς τέ εἰσι, καὶ ἄμεμπτοι τὰ πάντα. προϊοῦσι δὲ, ἀπομαραίνονται ταχέως, καὶ συλλήβδην φάναι, ταχύγηροι τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἅπαντες εἰσί, διὸ καὶ πολιοῦνται ταχέως. αἱ τρίχες δ' αὐτοῖς γεννηθεῖσι μὲν ἀνέρχονται, μόγις ἄτροφοί καὶ πυῤῥαί. προϊοῦσι δὲ τῶν χρόνων, κρατούσης μὲν ἐπὶ πλέον τῆς ψυχρότητος ἤπερ τῆς ξηρότητος, οὐ φαλακροῦνται. τοὔμπαλιν δὲ, εἰ συμβαίη τὴν ξηρότητα μὲν πλεῖστον κρατῆσαι τῆς ὑγρότητος, τὴν ψυχρότητα δὲ τῆς θερμότητος,

uigent, atque omni uitio carent, sed progrediente ætate cito marcescunt. Et ut summatim dicatur, omnes celerrimā circa caput senectutē ostendūt. Quare & cito cani fiunt. Capilli uerò ipsis quidē genitis uix exeunt, & male nutriuntur, & ruffi sunt: in progressu autē ætatis, superante magis frigiditate caliditatē, q̃ siccitate humiditatem, multum non caluescūt. Ecōtra uerò si cōtigerit siccitatem quidem plurimum dominari humiditati, frigiditatem uerò caliditati,

πητος, ὀλίγον οἱ τοιοῦτοι φαλακροῦνται.

caliditati, parum calui fiunt hi.

SIGNA CEREBRI FRIGIDI, & humidi. Cap. XXII.

Αἱ δ᾽ ὑγραὶ καὶ ψυχραὶ κράσεις ἐγκεφάλου, κωματώδεις ἐργάζονται, καὶ ὑπνηλοὺς, καὶ φαύλους ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ περιττωματικούς. εὐψύκτους τε καὶ εὐπληρώτους τὴν κεφαλὴν, εὐαλώτους τε κατάῤῥοις καὶ κορύζαις. οὐ μὴν οὐδὲ φαλακροῦνται οἱ τοιοῦτοι. ταῦτι μὲν οὖν ἐστὶ τὰ σημεῖα τῶν ἐγκεφάλου κράσεων. ἐξ αὐτῶν δ᾽ ὁρμώμενος ἐφ᾽ ἕκαστον ὄργανον αἰσθήσεως, ἴδι τὰς διαγνώσεις

Humidæ uerò, & frigidæ cerebri intēperaturæ faciūt homines graui somno tentari, & ad somnum facilè conuerti, sensibus quoque minimè uigētes, atque excrementis redundantes: & qui caput frigiditati, ac repletioni habent obnoxiū, ac distillationib. & grauedinibus facilè tentātur, neq; tamē hi calui fiunt. Hæc igitur indicia sunt cerebri temperaturæ, à quibus si progrediaris ad unūquodque

διαγνώσεις μεταφέρων.

sensorium dignotiones transferre licebit.

DE OCVLIS. CAP. XXIII.

Ἀρκέσει δ' ἐπ' ὀφθαλμῶν μόνον εἰπεῖν ὅσοι μὲν ἁπτομένοις ἐναργῶς εἰσὶ θερμοί, καὶ κινοῦνται ῥαδίως τε καὶ πολλάκις, καὶ φλέβας εὐρείας ἔχουσι, θερμοὶ σύμπαντές εἰσι. ψυχροὶ δὲ οἱ τούτοις ἐναντίοι, καὶ ὑγροὶ μὲν, οἱ μαλακοί τε ἅμα καὶ πλήρεις ὑγρότητος. ξηροὶ δὲ οἱ αὐχμηροί τε ἅμα καὶ σκληροί, καὶ βλάπτονται μὲν ὑπὸ τῶν ὁμοίων αἰτίων τῇ κράσει ῥαδίως. ὠφελοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν ἐναντίων τῇ ἐμμέτρῳ χρήσει. ἀλλὰ τοῦτό γε κοινὸν περὶ πάσης δια-

Sed sufficiet de oculis dũtaxat facere mentionem. Quicunq; tangentibus quidem manifeste calidi existunt, & facilè à crebro motu cientur, & uenas latas habent, hi calidi oẽs sunt. Frigidi uerò, his contrarij. Et humidi quidẽ molles simul, & multa humiditate pleni. Sicci uerò duri simul, & aridi. A similibus aũt suæ temperaturæ causis facilè offenduntur, iuuãtur autem à modico contrariorum usu. Sed hoc quidẽ cõmune in omni cuius=

σῃ διαγνώσει κράσεως ἅπαντος μορίου.

cunq; partis temperaturæ dignotione oportet meminisse.

DE MAGNITVDINE OCVlorum. Caput XXIIII.

Μέγεθος δ' ὀφθαλμῶν ἅμα μὲν εὐρυθμία τε καὶ τῇ τῶν ἐνεργειῶν ἀρετῇ, πλῆθος οὐσίας εὐκράτου ἐξ ἧς διεπλάσθησαν ἐνδείκνυται. τὸ δ' ἄνευ τούτων, πολλὴν μὲν τὴν οὐσίαν, οὐκ εὔκρατον δὲ δηλοῖ.

Magnitudo oculorũ quidem ubi cõcinnitas, et operationum uirtus, multitudinem benè temperatæ substãtiæ ostendit, ex qua sunt conformati: quæ si desint multam quidem substantiã, non tamen benè temperatam ostendunt.

DE PARVITATE OCVlorum. Cap. XXV

Μικρότης δ' ὀφθαλμῶν ἅμα μὲν εὐρυθμίᾳ τε καὶ τῇ τῶν ἐνεργειῶν ἀρετῇ, ὀλίγην μὲν, ἀλλ' εὔκρατον ἐνδείκνυται τὴν

Paruitas uerò oculorum, adiuncta quidẽ concinnitate, ac uirtutũ operatione paucam quidem, sed benè temperatam substantiã ostendit,

 ex

τὴν οὐσίαν ἐξ ἧς διεπλάσθησαν, ἅμα δὲ ἀρρυθμίᾳ τινὶ καὶ κακίᾳ τῶν ἐνεργειῶν, ὀλίγην τε ἅμα καὶ φαύλην εἶναι σημαίνει τὴν οὐσίαν αὐτῶν.

ex qua sunt cōformati. Si uerò sociā habuerint inconcinnitatem quandam, atq; operationum uitium: tunc paucam simul ac uitiosam materiam ostendunt.

DE COLORE CAP. XXVI.

Τὰ δὲ κατὰ χρόας, ὧδε χρὴ διορίζεσθαι, γλαυκοὶ μὲν ὀφθαλμοὶ λάμποντες ὑγρότητι καθαρᾷ τε καὶ οὐ πολλῇ, φωτὸς λαμπροῦ γίνονται περιουσίᾳ, μέλανες δὲ ἔμπαλιν. οἱ δ᾽ αὖ μεταξὺ, κατὰ τὰς ἀνὰ μέσον αἰτίας.

Quæ uerò ad colores attinent, ita distinguere oportet. Glauci quidem oculi, qui pura humiditate, ac nō multa præfulgent, tales fiūt ob splendidi luminis abūdantiā. Econtra uerò nigri, & qui intermediā naturā seruant, causas quoque intermedias habent.

DE GLAVCEDINE ET NIGREDINE oculorum. Cap. XXVII.

Γλαυκὸς μὲν οὖν ὀφθαλμὸς ἤτοι διὰ μέγεθος,

Glaucus igitur oculus fit, uel propter magnitudinem,

θος, ἢ λαμπρότητα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς, ἢ προπετῆ θέσιν, ἢ διὰ τὴν τοῦ λεπτοῦ καὶ ὑδατώδους ὑγροῦ τοῦ κατὰ τὴν κόρην ὀλιγότητά τε καὶ καθαρότητα γίνεται. πάντων μὲν ἅμα συνελθόντων, ὁ γλαυκότατος. εἰ δὲ τὰ μὲν αὐτῶν παρῇ τὰ δὲ μὴ, τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον ἐν γλαυκότητι συνίσταται. μέλας δ' ὀφθαλμὸς, ἢ διὰ τὴν σμικρότητα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς, ἢ διὰ τὸ ἐν βάθει θέσει, ἢ ὅτι λαμπρόν τε καὶ αὐγοειδὲς ἀκριβῶς οὐκ ἔστιν, ἢ ὅτι τὸ λεπτὸν ὑγρὸν, ἤτοι πλέον, ἢ οὐ

tudinem, uel propter splẽdorem humoris, qui à Græcis crystalloides nominatur: uel propter situm prominẽtem, aut propter tenuis et aquei humoris: qui in pupilla existit, paucitatẽ, & puritatem: atque omnibus quidẽ in unũ cõuenientibus, fit glaucißimus oculus. Quòd si aliqua adsint, aliqua uerò nõ, tũc maior, minor'ue glaucedo contrahitur. Niger uerò oculus fit, aut ob paruitatem crystalloidis, aut propter profundum situm, uel quoniam splendidus, ac fulgidus exquisite non est: uel quoniam tenuis humor, uel superabundat,

uel

ἢ οὐ καθαρὸν ἐστὶν, ἢ διά τινα τούτων ἢ διὰ πάντα πέφυκε γίνεσθαι. τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον ἐν αὐτοῖς, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. τὸ μὲν οὖν λεπτὸν ὑγρὸν, ὑδατωδέστερόν τε καὶ πλέον γενόμενον, ὑγρότερον ἀποφαίνει τὸν ὀφθαλμὸν, ὥσπερ γε καὶ εἰ παχύτερον, ἢ ἔλαττον γένοιτο ξηρότερον. τὸ δὲ κρυσταλλοειδὲς εἰ μὲν σκληρότερον εἴη, ξηρότερον, εἰ δὲ μαλακώτερον, ὑγρότερον. οὕτως δὲ καὶ εἰ μὲν ὑπερβάλλει τῆς συμμετρίας τοῦ λεπτοῦ ξηρότερον, εἰ δ᾽ ἀπολείποιτο, τοὐναντίον.

uel purus nõ existit, uel propter unam aliquam ex his, aut propter omnes fieri consueuit. In ipsis autẽ magis, & minus, ut antea diximus, reperitur. Tenuis igitur humor quo magis ad aquæ naturam accedit, & superabũdat, humidiorem oculum ostendit: quẽadmodũ si crassior, ac minor fiat sicciorem. Crystalloides autem, siquidẽ durior existat, sicciorẽ efficit oculum: si uerò mollior, humidiorem, sic & si plus modico tenuem humorem excesserit, sicciorẽ: si autem defecerit, contrarium.

DE

DE CORDIS TEMPERATURIS. Cap. XXVIII.

Περὶ δὲ τῶν τῆς καρδίας κράσεων ἑξῆς λεγέσθω. πρότερόν γε τοῦτο ἀναμνησάντων ἡμῶν, ὡς ἕκαστον μέρος ἤτοι θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ξηρότερον ἢ ὑγρότερον ἑαυτοῦ γεγονέναι φαμὲν, οὐ πρὸς ἕτερόν τι παραβάλλοντες. ὅπως γὰρ ἂν ἡ καρδία γένηται τινὶ φύσει ψυχροτέρα, πολὺ θερμότερον τὴν κρᾶσιν ἐστὶν, ἐγκεφάλου τοῦ θερμοτάτου.

De cordis autem temperaturis deinceps dicēdum est. Si prius hæc in memoriam reuocauerimus, quòd unamquanque partē seipsa, uel calidiorē, uel frigidiorē, uel sicciorem, uel humidiorem dicimus factā, non alicui rei alteri cōparentes. Vtcunq; enim extiterit cor natura frigidius, multo sanè calidiorē temperaturā possidebit calidißimo cerebro.

SIGNA CORDIS CALIDI. Caput XXIX.

Τῆς μὲν οὖν θερμοτέρας, ὡς πρὸς τὴν οἰ-

κείαν

Calidioris igiur cordis,ut admodū q ei pro-

proprius

κείαν συμμετρίαν καρδίας σημεῖα. τὰ μὲν ἀχώριστά τε καὶ οἰκεῖα, μέγεθος ἀναπνοῆς, καὶ σφυγμοῦ τάχος, καὶ πυκνότης ἐστίν, εὐτολμία τε καὶ τὸ πρὸς τὰς πράξεις ἄοκνον. αἱ δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἥκει θερμότητος, ὀξυθυμία τε μανιώδης καὶ θρασύτης. ἔστι δὲ καὶ λάσιος αὐτοῖς ὁ θώραξ, καὶ μάλιστα τὰ στέρνα, καὶ τῶν καθ' ὑποχόνδριον ὅσα τούτοις πλησίον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καὶ τὸ σύμπαν σῶμα, θερμὸν ἐπὶ θερμῇ τῇ καρδίᾳ γίνεται, πλὴν εἰ μὴ μεγάλως ἀντιπράττοι τὸ ἧπαρ, εἰρήσεται.

prius est, atque conueniēs, indicia quædā sunt inseparabilia, & propria, magnitudo respirationis, & pulsus uelocitas, & frequentia & audacia, & ad actiones natura prompta, quód si multum in caliditate excesserit, tunc furibunda quædam iracūdia, & temeritas adsunt. Est autem his thorax hispidus, & præsertim pectus, & quæcunque ilijs partes proximiores.

Magna uerò ex parte calidi cordis temperatura, uniuersum corpus calidū reddit, nisi hepar uehementius obstiterit.

Dicemus

εἰρήσεται δ' ὀλίγον ὕστερον ἅπαντος τοῦ σώματος τὰ γνωρίσματα. καὶ μέν τοι τὸ εὖρος τοῦ θώρακος εὐρύτης, θερμότητος γνώρισμα, πλὴν εἰ μὴ κἀνταῦθα μεγάλως ὁ ἐγκέφαλος ἀντιπράξειεν. ἐπειδὴ τὸ μὲν τοῦ νωτιαίου μέγεθος, ἀνάλογόν ἐστιν ἐκείνῳ τὰ πολλά, καὶ τηλικοῦτοι μὲν οἱ σπόνδυλοι τὸ μέγεθος ἡλίκος ὁ νωτιαῖος, ὥστε καὶ ἡ ῥάχις ὅλη. συμπήγνυται δὲ ὁ θώραξ ἐπὶ τὸ κατὰ τὸ μετάφρενον αὐτοῦ μέρος, καθάπερ τῶν τρόπιν ναῦς, ὥστ' ἐξ ἀνάγκης ἐξ τὸ τῆς μῆκος ἴσον τοῦ μεταφρένου.

Dicemus autem paulò inferius totius corporis indicia. Est quidem & latitudo thoracis caliditatis indiciũ, nisi & hic quoque cerebrum plurimum obstiterit, quoniam ei magna spinalis medulla respondet: tantæ uerò erunt uertebræ, quanta & spinalis medulla, quare & spina uniuersa. Configitur uerò thorax ad eam spinæ partem quæ metaphrenon.

φρένων, τὸ δὲ εὖρος. ὅταν ᾖ ἀνάλογον τῷ πάχει τῶν σπονδύλων ἡ σύμπηξις αὐτοῦ γένηται κατ' ἐκείνους. ἢ ἡ τῆς καρδίας θερμότης κρατήσασα, διαφυσήσῃ τε καὶ ἀνευρύνῃ κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν, ἀνάλογον τῇ ταύτης θερμότητι. διὸ καὶ ὅταν μὲν ἐπὶ σμικρᾷ κεφαλῇ ὁ θώραξ εὐρὺς ᾖ, μέγιστον γίνεται γνώρισμα τῆς κατὰ τὴν καρδίαν θερμότητος. ὅταν δ' ἐπὶ μεγάλῃ σμικρός, ἰδικώτατον καὶ τοῦτο σημεῖον ἐστὶ καρδίας ψυχροτέρας. εἰ δ' ἀνάλογον ἔχει

phrenon, id est, dorsum dicitur, tanq̃ ad carinã nauis: quare necessario eius longitudo æquabitur dorso, latitudo uerò erit pro uertebrarũ ratione, quãdo ad proportionẽ earũ crassitudinis fuerit constitutus: cũ uerò cordis caliditas superans perflauerit, ac dilatauerit, in primo sui ortu thoracẽ, erit eiusdem caliditati proportione respondens. Quare cũ caput paruũ, thorax autẽ latus extiterit, maximum hoc tibi fuerit cordis caliditatis indicium. Cũ uerò magno existente capite, paruus fuerit, proprijssimum hoc erit cordis frigidioris signum. Si uerò capiti fuerit proportione

ἔχει τὴν κεφαλὴν τοῖς ἄλλοις σημείοις, διορίζου περὶ τῆς καρδίας, ὡς ἐκ θώρακός γε πηλικότητος οὐδὲν ληψόμενος.

portione respondẽs, tũc alijs signis de corde distingues, ex ipsius thoracis amplitudine nihil assumens.

SIGNA CORDIS FRIGIDI.

Caput XXX.

Ἐπὶ δὲ ψυχροτέρας καρδίας, σφυγμοὶ μικρότεροι τῶν συμμέτρων, οὐ μὴν βραδύτεροί γε ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἀραιότεροι. ἡ ἀναπνοὴ δ', εἰ μὲν τοσοῦτον μικρότερος ὁ θώραξ, ὅσον ἡ καρδία ψυχροτέρα, τοῖς σφυγμοῖς ἀνάλογον. εἰ δὲ μείζων ἢ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς ψύξεως, οὐ μικροτέρα μόνον, ἀλλὰ καὶ βραδυτέρα καὶ ἀραιοτέρα, δηλοῖ τὴν

In frigidiore uerò corde pulsus minores existunt, quàm modo naturæ cõueniat: nõ tamẽ necessario tardiores, uel rariores. Respiratio autem, siquidẽ tãto thorax minor extiterit, quanto cor frigidius, pulsib. erit proportionalis. Si uerò maior fuerit, quàm pro frigiditatis uehemẽtia: non minorem tantũ, sed etiã tardiorẽ, et rariorẽ naturã ostendit. Tales

τὴν φύσιν οἱ τοιοῦτοι, καὶ ἄτολμοι εἰσὶ καὶ ἀμελῆται, καὶ ψιλὸν αὐτοῖς τὸ στέρνον τριχῶν ἐστι. περὶ δὲ σμικρότητος αὐτῆς διοριστέον, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ περὶ τῆς ὅλου τοῦ σώματος θερμότητος.

autẽ timidi sunt, & sine audacia, & segnes, & nudum pilis habent pectus. De eius uerò paruitate distinguendum, ut diximus prius. Eodẽ modo et de totius corporis caliditate.

SIGNA CORDIS SICCI.

Caput XXXI.

Ἡ δὲ ξηροτέρα καρδία, τοὺς σφυγμοὺς ἐργάζεται σκληροτέρους, καὶ τὸν θυμὸν οὐχ ἕτοιμον μὲν, ἄγριον δὲ καὶ δύσπαυστον, ὡς τὰ πολλὰ δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα ξηρότερον, εἰ μὴ τὰ καθ' ἧπαρ ἀντιπράττει.

Cor autẽ siccius pulsus efficit duriores, & iram non promptã quidem, sed feram, & quæ non facilè sedari queat: magnaq; ex parte uniuersum corpus siccius existit, nisi hepar obstiterit.

SIGNA

SIGNA CORDIS HVMIDI. Caput XXXII.

Ὑγροτέρας δὲ καρδίας σημεῖα, σφυγμοὶ μαλακοί, καὶ ἦθος εὐκίνητον μὲν πρὸς ὀργήν, εὐκατάπαυστον δέ, καὶ τὸ σύμπαν σῶμα ὑγρότερον, πλὴν εἰ μὴ τὰ καθ᾽ ἧπαρ ἀντιπράττειν. κατὰ δὲ συζυγίαν τῶν πρώτων τῶν ποιοτήτων, αἱ δυσκράσεις τῆς καρδίας ὧδε ἔχουσιν.

Cordis uerò humidioris signa, pulsus molles, & mores ad iram quidem procliues, sed talē, quæ facilè sedari poſsit: et uniuersum corpus humidius existit, nisi hepar obstiterit. Secundum uerò coniugationē qualitatum primarū uitiosæ cordis temperaturæ ita se habent.

SIGNA CORDIS CALIDI, ET sicci. Cap. XXXIII.

Θερμῆς καὶ ξηρᾶς καρδίας οἱ σφυγμοὶ σκληροὶ καὶ μεγάλοι, καὶ ταχεῖς, καὶ πυκνοί, καὶ αἱ ἀναπνοαὶ με-

μεγάλαι

Calidi, & sicci cordis, pulsus duri sunt, & magni, & ueloces, & frequētes, et respirationes

 magnæ

γάλαι τε καὶ ταχεῖαι καὶ πυκναί, καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον εἰς τάχος ἐπιδιδόασιν ἢ πυκνότητα, οὐ συναυξηθέντος, ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ τοῦ θώρακος. πάντων οὗτοι λασιώτατοι τὰ κατὰ τὸ στέρνον εἰσὶ καὶ τὸ ὑποχόνδριον. εἰς δὲ τὰς πράξεις ἕτοιμοι, καὶ θυμικοί, καὶ ταχεῖς, καὶ τυραννικοὶ τοῖς ἤθεσι· καὶ γὰρ ὀξύθυμοι καὶ δυσπαυστοι. περὶ δὲ τῆς ἅπαντος τοῦ σώματος κράσεως, ἔτι τε τῆς τοῦ θώρακος εὐρυχωρίας, ἀνάλογον τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις διοριστέον.

Εἰ

magnæ, et ueloces, et frequētes, & multo magis ad uelocitatem, ac frequētiam uergunt, thorace cordi non aucto proportionaliter. Hi uerò præ cunctis pectus habent maximè hirsutum, & ilia. Ad actiones autē prompti sunt, & iracundi, & subiti, & mores tyrannicos habēt ad furorem faciles, nō facilè uerò placabiles. De totius autem corporis tēperatura, & thoracis amplitudine, his quæ antè diximus proportionaliter est distinguendum.

SIGNA

SIGNA CORDIS CALIDI, & humidi. Cap. XXXIIII.

Εἰ δ' ὑγρότης ἐπικρατήσειεν ἅμα θερμότητι, λάσιοι μὲν ἧττον οἱ τοιοῦτοι τῶν προειρημένων, ἕτοιμοι δὲ εἰς τὰς πράξεις οὐδὲν ἧττον. οὐ μὴν ἄγριός γε ὁ θυμός, ἀλλ' εἰς ὀργὴν μόνον ἕτοιμοι, οἱ σφυγμοὶ δὲ μαλακοί τε καὶ μεγάλοι, καὶ ταχεῖς, καὶ πυκνοί. ἡ δ' ἀναπνοὴ τοῦ μὲν θώρακος ἀνάλογον ἔχοντος τῇ καρδίᾳ, κατὰ τὴν αὐτὴν ἰδέαν τοῖς σφυγμοῖς. μικροτέρου δὲ γενομένου, τοσοῦτον θᾶττόν τε καὶ πυκνοτέρα τῶν προειρημένων, ὅσον

καὶ

Si uerò caliditas unà cũ humiditate dominatur, minus quidem his quos anteà diximus, hi ſunt hirſuti ad actiones uerò nihilominus prompti, nõ tamen ferior eſt animus, ſed ad irã procliuis tantũmodo: pulſus uerò magni, ac molles, & ueloces, & frequẽtes exiſtũt. Et reſpiratio, cũ thorax cordi fuerit ꝓportionalis, eãdem pulſib. formã ſeruabit. Si uerò minor extiterit, tãto illis uelocior erit, & frequẽtior, quãto

καὶ ὁ θώραξ μικρότερός ἐστιν. πολλῆς δὲ τῆς κατὰ τὴν κρᾶσιν ἐκτροπῆς γενομένης, καὶ μάλιστα εἰ κατὰ τὴν ὑγρότητα συμπέσοι τοῦτο, πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἔτι καὶ τὰ σηπεδονώδη νοσήματα, διαφθειρομένων τε καὶ σηπομένων αὐτοῖς τῶν χυμῶν συμπεσεῖται, καὶ αἱ ἐκπνοαὶ μείζους τε καὶ θάττους τῶν εἰσπνοῶν. καὶ τοῖς σφυγμοῖς ἡ συστολὴ ταχεῖα.

& thorax minor extiterit. Si autem multa facta fuerit euersio in temperatura, ac si hoc præsertim in humiditate contigerit, præter ea quæ diximus: cōtingent etiam ex putredine morbi his qui in ipsis fuerint humorib. corruptis, ac putrefactis. Expirationes autem maiores sunt, ac ueločiores inspirationibus, & submissio arteriæ in pulsibus uelox.

SIGNA CORDIS HVMIDI, ET frigidi. Cap. XXXV.

Ὑγροτέρας δὲ καὶ ψυχροτέρας καρδίας, οἱ μὲν σφυγμοὶ μαλακοί,

Humidioris uerò, & frigidioris cordis, pulsus quidem molles, moribus

κοὶ, τὸ δὲ ἦθος, ἄτολμόν τε καὶ δειλὸν, καὶ ὀκνηρόν. εἰσὶ δὲ καὶ ψιλοὶ τριχῶν οἱ τοιοῦτοι τὰ στέρνα, καὶ ἥκιστα μηνιῶσιν, ὥσπερ γε εἰς ὀργὴν οὐχ ἕτοιμοι. τὰ δὲ κατὰ θώρακα, καὶ τὸ σύμπαν σῶμα, τοῖς ἔμπροσθεν ὡσαύτως διοριστέον.

ribus autem nequaquã audaces, ſed timidi, & ſegnes exiſtunt. Tales etiam glabrũ pectus habent, minimeq́; iram retinẽt, ſicuti, & ad iram non admodũ ſunt prompti. Quæ uerò ad thoracem, & uniuerſum attinẽt corpus, diſtinguere oportet, ſicuti ea quæ ante diximus.

SIGNA CORDIS FRIGIDI, & ſicci. Cap. XXXVI.

Ἡ ψυχροτέρα δὲ καὶ ξηροτέρα καρδία, τοὺς μὲν σφυγμοὺς, σκληροὺς ἐργάζεται καὶ μικρούς. τὴν δὲ ἀναπνοὴν, εἰ μὲν ἀνάλογον τῇ ψυχρότητι, μικρὸς ὁ θώραξ γένοιτο σύμμετρον. εἰ δὲ μείζων ἀραιὰν

Frigidius uerò cor, & ſiccius, pulſus quidẽ duriores reddit, & paruos: reſpirationẽ autem, ſi quidem thorax paruitatem cordis frigiditati proportionalem habuerit, moderatam, ſi uerò maior extiterit, raram

ἀραιὰν ϗ βραδεῖαν, ἀοργητότατοι πάντων ἐισί. βιασθέντες μὲν τοι τισὶν ὀργισθῆναι, φυλάττουσι τὴν μῆνιν, ἐισὶ δὲ καὶ ἄτριχοι τὰ στέρνα πάντων μάλιστα. περὶ δὲ σμικρότητος τοῦ θώρακος, ἔτι δὲ τοῦ τοῦ ὅλου σώματος ψυχρότητος ὁμοίως διοριστέον. ἐν κοινὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐιρημένοις ἐκεῖνο μεμνημένους, ὡς ὅσα περὶ ἠθῶν, ἢ νῦν, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ γεγραπται λόγον, εἰς διάγνωσιν κράσεως, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἐκ φιλοσοφίας, ἢ χρηστῶν, ἢ μοχθηρῶν ἠθῶν ἐγγιγνομένων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐμφύτων ἑκάστῳ λέλεκται. Ἧπατος

raram ac tardam. Hi uerò præ omnib. minimè ad irascendū prompti. Cum autem coacti fuerint irasci quibusdā, retinent iram. Habent aūt maximè omniū nudum pilis pectus. De paruitate autem thoracis, ac præterea totius corporis frigiditate similiter distinguēdum. Vnum illud cōmune in hisce omnibus memoria repetentibus, quòd quæcūq; de moribus, siue nūc, siue quouis alio sermone explicata sunt ad tēperaturæ cognitionē, non de optimis moribus, ac uitiosis, qui ex philosophia hominibus aduenīūt, sed de insitis, ac naturalib. nos exposuisse.

SIGNA CALIDI HEPATIS. Caput XXXVII.

Ἥπατος θερμοτέρου γνωρίσματα, φλεβῶν εὐρύτης, ἡ ξανθὴ χολὴ πλείων. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῆς ἀκμῆς καὶ ἡ μέλαινα, θερμότερον αὐτοῖς τὸ αἷμα, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ σύμπαν σῶμα. πλὴν εἰ μὴ τὰ κατὰ τὴν καρδίαν ἀντιπράττῃ, δασύτης τῶν καθ' ὑποχόνδρια καὶ γαστέρα.

Hepatis calidioris indicia, uenarũ latitudo, ruffa bilis abũdantior, in consistenti uerò ætate etiã atra: calidior ipsis sanguis, atq; eadem ratione corpus uniuersum, nisi obstiterit cor. His uẽter, et ilia hirsuta.

SIGNA HEPATIS FRIGIDI. Caput XXXVIII.

Ψυχροτέρου δὲ στενότης φλεβῶν, φλέγμα πλεῖον, αἷμα ψυχρότερον, καὶ ἡ σύμπασα τοῦ σώματος ἕξις ψυχροτέρα,

Frigidioris uerò, angustia uenarũ, pituita abũdantior, sanguis frigidior, et totius corporis habitus,

ρα, εἰ μὴ πρὸς τῆς καρδίας θερμαίνοιτο, ψιλὰ τριχῶν ὑποχόνδριά τε καὶ γαστήρ.

bitus, nisi à corde calefiat, uenter illis glaber est, atq; ilia.

SIGNA HEPATIS SICCI. Caput XXXIX.

Ξηροτέρου δὲ, τὸ μὲν αἷμα παχύτερον καὶ ὀλιγώτερον, αἱ φλέβες δὲ σκληρότεραι, καὶ ἡ σύμπασα τοῦ σώματος ἕξις ξηροτέρα.

Siccioris autem, sanguis quidem crassior, et minus abundans, uenæ duriores, & totius corporis habitus siccior.

SIGNA HVMIDI HEPATIS. Caput XL.

Ὑγροτέρου δὲ, τὸ μὲν αἷμα πλεῖόν τε καὶ ὑγρότερον, αἱ φλέβες δὲ μαλακώτεραι. οὕτως δὲ καὶ τὸ σύμπαν σῶμα, πλὴν εἰ μὴ κατὰ τὴν καρδίαν ἀντιπράττει.

Humidioris autē, sanguis quidē abūdantior, atq; humidior, uenæ autem molliores, ita uerò et uniuersum corpus nisi partes ad cor attinentes obstiterint.

SIGNA CALIDI, ET SICCI hepatis. Cap. XLI.

Θερμοτέρου δὲ ἅμα καὶ ξηροτέρου ἥπατος γνωρίσματα, λασιώτατον ὑποχόνδριον, αἷμα παχύτερόν τε ἅμα καὶ ξηρότερον, ἡ ξανθὴ χολὴ πλείστη, κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν ἡ μέλαινα, φλεβῶν εὐρύτης τε καὶ σκληρότης. οὕτως δὲ καὶ τὸ σύμπαν σῶμα. θερμότης μὲν γὰρ ἡ ἐκ καρδίας ὁρμωμένη, νικῆσαι δύναται τὴν ἐξ ἥπατος ὁρμωμένην ψυχρότητα, καθάπερ καὶ ἡ ψυχρότης τὴν θερμότητα. τὴν ξηρότητα δὲ, οὐχ οἷόν τε πρὸς τοὐναντίον ὑπὸ

Calidioris uerò simul, ac sicci oris hepatis indicia, ilia plurimum hispida, sanguis crassior simul, ac siccior, ruffa bilis plurima est, cõsistente autem ætate & atra, uenarũ aũt latitudo, & durities. Sic uerò & uniuersum corpus se habet. Nã quæ ex corde caliditas originẽ habet, potest obtũdere eã quæ ab hepate nascitur frigiditatẽ, sicuti & frigiditas caliditatẽ. Siccitatẽ uerò non potest humidius

cor

τῆς

τῆς καρδίας ὑγροτέρας γενομένης ἀχθῆναι. μεταξὺ δὲ ἐστιν ἡ ἀφ' ἥπατος ὑγρότης τῶν εἰρημένων. μᾶλλον μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς καρδίας νικᾶται ξηρότητος, ἤπερ ἡ ξηρότης ὑπὸ τῆς ὑγρότητος. ἧττον δὲ τῆς θερμότητος, ἔτι δὲ μᾶλλον ἧττον τῆς ψυχρότητος. εὐνικητοτάτη γὰρ αὕτη τῶν ἐξ ἥπατος ὁρμωμένων ποιοτήτων. εὔδηλον οὖν ὡς ἐπειδὰν εἰς ταὐτὸ συνδράμωσιν αἱ τῶν ἀρχῶν ἀμφοτέρων κράσεις, ὅλον ἀκριβῶς τὸ σῶμα κατ' ἐκείνας διατίθεται. λεχθήσεται δὲ ὀλίγον ὕστερον αὐτοῦ τὰ γνωρίσματα.

Τὸ

cor ad contrarium habitum transferre. Media uerò inter has quæ dictæ sunt, est ea quæ ab hepate humiditas oritur. Magis enim à cordis siccitate superatur, quàm siccitas ab humiditate: minus autē caliditate, adhuc uerò multo minus frigiditate. Hæc enim inter omnes qualitates quæ ab hepate eueniūt, facilimè uincitur. Liquet autē quòd cum in unum conuenerint utriusque principij temperaturæ, totū exquisite secundū illas afficitur corpus, paulò uerò inferius ipsius dicentur indicia.

SIGNA

SIGNA HEPATIS CALIDI & humidi. Caput XLII.

Τὸ δὲ ὑγρότερον ἅμα καὶ θερμότερον ἧπαρ, ἧττον μὲν τοῦ θερμοτέρου καὶ ξηροτέρου τὰ καθ' ὑποχόνδριον ἐργάζεται λάσια. πλεῖστον δ' αἷμα καὶ φλέβας μεγάλας, καὶ τὴν ἕξιν ὑγροτέραν, καὶ θερμοτέραν εἰ μὴ τὰ κατὰ τὴν καρδίαν ἀντιπράττει. εἰ δ' ἐπὶ πλέον ἀμφοτέρας ταῖς ποιότησιν ἐκτραπείη τῆς κατὰ φύσιν, ἑτοίμως ἁλίσκεται τοῖς σηπεδονώδεσι καὶ κακοχύμοις νοσήμασιν, ἔτι μᾶλλον εἰ ἐπὶ πλεῖστον μὲν αὐξηθείη τὸ ὑγρὸν, ἐπ' ὀλίγον

Humidius autem, ac simul calidius hepar, minus quidem quàm calidius, & siccius ilia reddit hispida. Plurimũ uerò sanguinis, & uenas amplas, habitumq; calidiorẽ, atq; humidiorem facit, nisi obstiterit cor. Si uerò amplius in ambabus qualitatib. à naturæ modo recedat, à morbis q ex putredine, ac uitiosis humorib. fiunt, facilimè capitur. Adhuc aũt magis si plurimũ augeatur humiditas, caliditas

ὀλίγον δὲ τὸ θερμόν. εἰ δ' ἔμπαλιν ἐπ' ὀλίγον μὲν αὐξηθείη τὸ ὑγρόν, ἐπὶ πλεῖστον δὲ τὸ θερμόν, ἥκιστα κακόχυμοι γίγνονται.

ditas uerò non ita. Si autem contra, parum quidem humiditas crescat, plurimū uerò caliditas, minimè uitiosis humoribus laborant.

SIGNA HEPATIS HVMIDI, *& frigidi.* Cap. XLIII.

Τὸ δ' αὖ ὑγρότερον καὶ ψυχρότερον ἧπαρ, ἄτριχον μὲν ἔχει τὸ ὑποχόνδριον. αἷμα δ' ἐργάζεται φλεγματικώτερον, ἅμα φλεβῶν στενότητι. καὶ τὸ σύμπαν σῶμα παραπλησίως ἔχον, εἰ μὴ πρὸς τῆς καρδίας ἐς τἀναντία μετάγοιτο.

Humidius aūt, & frigidius hepar habet ilia glabra, sanguinem uerò ad pituitæ naturam accedentem generat, cum uenarū angustia: sic & reliquū afficit corpus, nisi à corde ad contrariam naturam transferatur.

SIGNA HEPATIS FRIGIDI, *& sicci.* Cap. XLIIII.

Τὸ δὲ ψυχρότερον καὶ ξηρότερον ἧπαρ, ὀλίγαι

μόν

Frigidius aūt, & siccius hepar cum pauco

sanguine

μόν τε καὶ στενόφλεβον ἐργάζεται τὸ σῶμα καὶ ψυχρότερον. ὑποχόνδριόν τε ψιλόν, εἰ μὴ κἀνταῦθα νικήσειεν ἡ καρδία.

sanguine, & uenarũ angustia efficit corpus, atque frigidius, & ilia glabra, nisi & hic cor dominetur.

SIGNA CALIDAE, FRIGIDAE, *humidæ, & siccæ tẽperaturæ testiculorum.* Cap. XLV.

Τῆς δὲ τῶν ὄρχεων κράσεως, ἡ θερμὴ μὲν, ἀφροδισιαστική τέ ἐστι, καὶ ἀρρενογόνος, καὶ γόνιμος, καὶ ταχέως δασύνει τὰ γεννητικὰ μόρια· συνεφάπτεται δὲ καὶ τῶν πέριξ. ἡ ψυχροτέρα δὲ, τἀναντία. καὶ ἡ μὲν ὑγρὰ πολύσπερμός τε ἐστὶ καὶ ὑγρόσπερμος, ἡ ξηρὰ δὲ, ὀλιγόσπερμός τε καὶ μετρίως παχύσπερμος.

Tẽperatura uerò testiculorũ, calida quidem ad uenerẽ procliuis est, & masculorũ generatrix, & fœcũda, celerrimeq́; genitales partes obsepit pilis, simul autẽ & circũiacentes attingit partes. Frigidior uerò cõtraria efficit. Et humida quidẽ multo et humido semine abundat. Sicca paucũ, & modicè crassum generat semẽ.

Ἡ θερ- SIGNA

SIGNA CALIDAE, ET SICCAE *temperaturæ testiculorum.*

Caput XLVI.

Ἡ θερμοτέρα δὲ καὶ ξηροτέρα, παχυσπερματάτη τέ ἐστι καὶ γονιμωτάτη, καὶ τάχιστα πρὸς συνουσίαν ἐπεγείρει τὸ ζῶον εὐθέως ἐξ ἀρχῆς. ἀτὰρ οὖν οἱ τοιοῦτοι δασύνονται τάχιστα τὰ γεννητικὰ μόρια, καὶ σύμπαντα τὰ πέριξ, ἄνω μὲν ἄχρι τῶν κατὰ τὸν ὀμφαλὸν χωρίων, κάτω δὲ μέχρι μέσων μηρῶν. ὁρμητικὴ μὲν οὖν ἡ τοιαύτη κρᾶσις ἱκανῶς ἐπ' ἀφροδίσια, τάχιστα δὲ ἐμπιπλαμένη, καὶ εἰ βιάσαιτο, βλαπτομένη.

Calidior uerò, ac siccior, & crassum semen habet, & fœcundissima est, quæ celeriter ab initio protinus ad coitum excitat animal. Sed & his genitales partes citissimè hispidæ fiunt, atque omnes quæ circumstant suprà quidem usque ad umbilicum, infrà uerò usq; ad media fœmora. Petulca igitur est, & ad libidinē prona huiuscemodi temperatura, statim uerò satiatur, & si cogatur, offenditur.

Συνελ

SIGNA

SIGNA CALIDAE, ET HVMIDAE *temperaturæ testiculorũ.* Cap. XLVII.

Συνελθούσης δὲ ὑγρότητος τῇ θερμότητι, λάσιοι μὲν ἧττον οἱ ὄρχεις, πολύσπερμοι δὲ μᾶλλον, οὐ μὴν ὀρέγονταί γε μᾶλλον τῶν ἑτέρων, ἐξαρκοῦσι δ' ἀβλαβέστερον ἀφροδισίοις πλείοσιν. εἰ δ' ἱκανῶς ἄμφω συναυξηθείη τό, θ' ὑγρὸν καὶ θερμόν, οὐδ' ἀβλαβῶς ἀπέχονται τῶν ἀφροδισίων.

Si autẽ caliditas humiditati cõiungatur, hirsuti quidẽ tales minus, plus uerò semine abundant: nõ tamen plus cæteris appetunt, sed minori detrimẽto præter modum uenereis indulgent: quod si satis excreuerint & caliditas, & humiditas, non sine detrimento à uenereis abstinent.

SIGNA FRIGIDAE ET HVmidæ temperaturæ testiculorum. Caput XLVIII.

Εἰ δ' ὑγρότεροι καὶ ψυχρότεροι τὴν κρᾶσιν οἱ ὄρχεις γένοιντο, ψιλὰ τὰ πέριξ τριχῶν, καὶ βραδέως ἀφροδι-

Si uerò frigidiorem, & humidiorem temperaturam testiculi habuerint, partes circumpositæ glabræ sunt, et tarde

ἀφροδισιάζειν ἄρχονται, καὶ οὐδ᾽ ὁρμητικοὶ πρὸς τὴν ἐνέργειαν εἰσιν, ὑδατῶδες δὲ καὶ λεπτὸν αὐτοῖς τὸ σπέρμα, καὶ ἄγονον καὶ θηλύγονον.

rem ueneream exercere incipiũt, neque proni ad actum huiuscemodi sunt. Aquosum uerò, & tenue ipsis est semen, et infœcũdum & fœminarum generatiuum.

SIGNA FRIGIDAE, ET SICCAE *tẽperaturæ testiculorũ.* Cap. XLIX.

Ἡ ψυχροτέρα δὲ καὶ ξηροτέρα κρᾶσις, ὁμοία μὲν τἄλλα τοῖς προειρημένοις, παχύτερον δ᾽ αὐτοῖς τὸ σπέρμα καὶ παντάπασιν ὀλίγον.

Frigidior uerò, & siccior temperatura similis quidẽ in reliquis est antedictæ. Crassius uerò in ipsa semen existit, atq; omnino paucum.

DE HABITV TOTIVS CORporis. Cap. L.

Αἱ δ᾽ ὅλου τοῦ σώματος ἕξεις, εἴρηνται μὲν που καὶ πρόσθεν, ὡς ὁμοιοῦνται καρδίᾳ

καὶ

Totius autem corporis habitus diximus, & superius quomodo & hepatis,

καὶ ἥπατι. κρατεῖ δὲ ἡ ὁμοιότης τοῦ σφοδροτέραν ἔχοντος ἥντινα οὖν τῶν πρώτων ποιοτήτων, ἃς δὴ καὶ δραστικὰς ὀνομάζουσιν. ὅλου δὲ τοῦ σώματος ἡ ἕξις, ἐπ᾽ ἐκείνων λέγεται μάλιστα τῶν μορίων, ὅσα θεαμένοις ὑποπίπτει πρῶτα. μύες δ᾽ εἰσὶν οὗτοι πᾶσι τοῖς ὀστοῖς περιβεβλημένοι, σύνθετοί τινες σάρκες, ἔκ τε τῆς ἁπλῆς καὶ πρώτης σαρκός, ἔτι τε τῶν ἰνῶν αἷς αὗται προσπεφύκασιν. ἡ γὰρ οἰκεία τῶν μυῶν οὐσία, ταῦτ᾽ ἐστὶν ἄμφω. τὰ δ᾽ εἰς αὐτοὺς ἥκοντα τῶν ἀγγείων οἷον ὀχετοί τινές εἰσιν, ~~ἀ~~ συμπληροῦντες αἱ τῶν

hepatis, & cordis naturam sequātur, ci autem magis assimilantur, qd unam aliquā ex primis qualitatibus potentiorē habuit, quas & effectiuas appellāt. Totius uerò corporis habitus in illis maximè dicitur partibus quae primae oculis subijciuntur: sunt uerò hae, musculi, qui omnia ambiūt ossa, carnes quaedam compositae ex prima & simplici carne, et filis quibus innascūtur, propria enim musculorum substātia his duob: cōstat: quae uerò ad ipsos, uasa pertingūt, ueluti riui quidā sunt: qui non

τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ὑπηρετοῦντες εἰς διαμονήν. εἰρήσεται γοῦν καὶ τὰ τῆς τούτων κράσεως γνωρίσματα, κατὰ τὴν εὔκρατον οἴκησιν. ἐξαλλάττουσι γὰρ αἱ δύσκρατοι τὸ δέρμα, καθ' ἑαυτὰς τυποῦσαι, καὶ διαφθείρουσιν ἔνια τῶν γνωρισμάτων. οὕτως δὲ καὶ εἰ κατὰ τὴν εὔκρατον χώραν ὥρᾳ θέρους ἑαυτὸν ἡλίῳ τις παραβάλλοι γυμνόν, ἐξαλλάξει τῶν γνωρισμάτων ὅσα κατὰ χρόαν ἐστί, καὶ τὴν ἐν μαλακότητι καὶ σκληρότητι σύστασιν. εἰ δ' ὥσπερ εὔκρατόν ἐστι τὸ χωρίον, οὕτως καὶ αὐτὸς εὐκράτως διαιτῷτο, μήτ' ἐξοπτώ-

μενος

non substantiã cõplent, sed eis subministrãt, ut in uita pmancãt. Dicentur igitur, & horũ temperaturæ indicia, in benè temperata habitatione. Nam quæ malè temperaturæ sunt, cutẽ permutãt ex seipsis formantes, & quædam ex indicijs corrũpunt: ita & in benè tẽperata regione, si quis se tempore æstatis nudum soli exposuerit, permutabit indicia quæ ex calore, & duritie, & mollitie sumũtur: si uerò quemadmodum bonã temperiem obtinet locus, ita & ipse bene tẽperato uictu usus fuerit, ut qui neq; se plurimũ singulis diebus in

sole

μενος ἐν ἡλίῳ, γυμνὸς ἑκάστης ἡμέρας τὸ πλεῖστον. ἀλλὰ μήθ' ὥσπερ ἔνιοι δίκην παρθένου σκιατραφούμενος, ἀκριβῆ τὰ τῆς κράσεως ἐνδείξηται γνωρίσματα. τοίνυν ὡς ἐπὶ τούτων τοῦ λόγου γενησομένου, προσέχομεν ἤδη τὸν νοῦν αὐτῷ.

sole torrefaciat, neq; sicuti pleriq; more puellarũ continuè in umbra degat, hic certa atq; exquisita tẽperaturæ indicia præ se feret: tanquã igitur de hoc futuro sermone nũc ad ipsum accedemus.

SIGNA MODERATAE TEMperaturæ. Cap. LI.

Συμμέτρου κράσεως γνωρίσματα πρὸς ὅλην τοῦ ζώου τὴν ἕξιν, ἡ χροιὰ μὲν ἐξ ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ συμμιγής. αἱ τρίχες δὲ ξανθαὶ μετρίως, καὶ οὖλαι τὰ πολλά. συμμετρία δὲ σαρκώσεως, ἐν ποσότητι καὶ ποιότητι.

Moderatæ temperaturæ indicia secundũ totum animalis habitum. Color quidẽ ex rubro, & albo cõmixtus, capilli uerò flaui, & ut plurimũ mediocriter crispi. Carnositatis autem mediocritas in qualitate, et quantita-

ποιότητι. μέσον γὰρ ἀκριβῶς ἐστι τὸ τοιοῦτον σῶμα πασῶν τῶν ὑπερβολῶν, ὡς ἂν καὶ νοουμένων τε καὶ λεγομένων πρὸς αὐτό. καὶ γὰρ τὸ παχὺ σῶμα πρὸς τοῦτο λέγεται παχὺ, καὶ τὸ λεπτὸν ὡσαύτως πρὸς τοῦτο πολύσαρκόν τε καὶ ὀλιγόσαρκον, καὶ πιμελῶδες, καὶ σκληρὸν, καὶ μαλακὸν, καὶ λάσιον, καὶ ψιλόν. οὐδὲν οὖν τούτων ἐστὶ σύμμετρον. ἀλλ' οἷος ὁ Πολυκλείτου κανὼν εἰς ἄκρον ἥκει συμμετρίας ἁπάσης, ὡς ψαυόντων μὲν μήτε μαλακὸν φαίνεσθαι, μήτε σκληρὸν, μήτε θερμὸν, μήτε ψυχρὸν, ὁρώντων δὲ μήτε λά-

quantitate. Medium est enim exquisite huiusmodi corpus inter omnes excessus, ut ꝗ ad ipsum dicantur, & cognoscantur: nam et crassum corpus ad hoc cõparatum dicitur crassum, & tenue ad hoc eodem modo, & carnosum, & macilentũ, et pingue, & durum, & molle, & hispidum, & glabrũ: nullius igitur horum mediocritas est. Sed qualis Polycleti regula ad summũ totius peruenit mediocritatis, adeò ut neque tangẽtibus molle uideatur neq; durum, neq; calidũ, neq; frigidũ, inspicientib. uerò, neq; hir

σιον,

σιον, μήτε ψιλόν, μήτε παχὺ, μήτε ἰσχνόν, ἤ τινα ἑτέραν ἔχον ἀμετρίαν.

ſutum, neq; glabrum, neque craſſum, neque tenue, aut aliquem aliū habens exceſſum, uel defectum.

DE CORPORE CALIDIORE.

Caput LII.

Ὅσα δὲ τοῦ συμμέτρου θερμότερα μὲν ἐστὶν, οὐ μὴν ὑγρότερά γε ἢ ξηρότερα κατὰ τὸ σαρκῶδες γένος. καὶ ὑπὲρ τούτου γὰρ ὁ ἐνεστηκὼς λόγος φαίνεται μὲν δήπου καὶ ἁπτομένοις θερμότερα τοσοῦτον, ὅσον περ ἐστὶ τῇ κράσει θερμότερα. λασιώτερα δὲ τοσοῦτον ἐστὶ, ὅσον περ καὶ θερμότερα, καὶ πιμελῆς ἧττον ἔχοντα, τῇ χροιᾷ τ' ἐξέρυθρα, καὶ μελανότριχα.

Quæcunq; autem in caliditate à medio recedunt, nō tamen in humiditate, & ſiccitate, hæc quantū ad carnoſum genus attinēt, de hoc enim præſens eſt ſermo, uidentur quidem tangentibus calidiora tantum quātum & eorū tēperatura calidior. Tanto uerò magis hirſuta ſunt, quāto et calidiora, et minus pinguedinis habēt, colorē autem rubrū, & capillos nigros habent.

SIGNA FRIGIDAE TEMPERaturæ. Cap. LIII.

Ψυχροτέρας κράσεως σημεῖα, τὸ ἄτριχον, τὸ πιμελῶδες, τὸ ψυχρὸν ἁπτομένοις. ἡ χροιὰ δ' αὐτοῖς, ἅμα ταῖς θριξὶ πυῤῥοτέρα. πολλῆς δὲ τῆς ψύξεως οὔσης, πελιδνή πως ἐστὶν, καὶ καλεῖν ἔθος ἐστὶν ἐνίοις τῶν ἰατρῶν τοὺς τοιούτους μολυβδοχρῶτας.

Frigidioris autē tēperaturæ indicia sunt pilorum carētia, pinguedo, & frigiditas quæ tāgentibus obuiat. Color autē unà cum capillis ruffus, & ubi frigiditas excesserit, liuidus quodammodo existit, quem nonnulli medici colorem plumbeum appellant.

SIGNA SICCAE TEMPERAturæ. Cap. LIIII.

Ἡ δὲ ξηροτέρα κρᾶσις, ἰσχνοτέρα τέ ἐστι, καὶ σκληροτέρα τῆς εὐκράτου τοσοῦτον, ὅσονπερ ἂν ἡ ξηροτέρα. τὰ δ' ἄλλα παραπλήσιος.

Siccior autē temperatura tanto gracilior est, & durior bona temperatura, quāto maior est siccitas. In reliquis autē eodem modo se habet.

SIGNA HVMIDAE TEMPERATURAE. Cap. LV.

Καὶ ἡ ὑγροτέρα δὲ, τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσιος, εὐσαρκωτέρα δὲ καὶ μαλακωτέρα, ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ συζυγίαν τῶν πρώτων ποιοτήτων αἱ δυσκρασίαι γινόμεναι, σύνθετον ἔχουσι καὶ τὴν τῶν γνωρισμάτων ἰδέαν.

Et humidior etiam in reliquis quidē eodē modo se habet melius autem carnosa, & mollior & quidem secundū coniugationem qualitatum primarum, factæ intemperaturæ cōpositam habent indiciorū formam.

SIGNA CALIDAE, ET SICCAE temperaturæ. Cap. LVI.

Ἡ μὲν γὰρ θερμοτέρα καὶ ξηροτέρα, λασιωτέρα, καὶ θερμοτέρα, καὶ σκληροτέρα, καὶ ἀπίμελος ἐστὶ, καὶ ἰσχνὴ, καὶ μελανόθριξ. εἰ δὲ ἐπὶ πλέον ἥκει θερμότητος. καὶ μελάγχρους.

Calidior simul, ac siccior est hirsuta magis, ac calida, & dura existit, & pinguedine caret tenuisq; est, & capillos nigros habet. Si uerò multum in caliditate excedat, color quoq; niger illi adest.

SIGNA CALIDAE, ET HVMIDAE temperaturæ. CAp. LVII.

Ἡ θερμοτέρα καὶ ὑγροτέρα κρᾶσις, μαλακωτέρα τε καὶ λυσαρκοτέρα, καὶ θερμοτέρα τῆς ἀρίστης κράσεως εἰς τοσοῦτον ἐστὶν, εἰς ὅσον, ἀμφοτέραις αὐξηθῇ ταῖς ποιότησιν. ἀλλὰ πλεῖστον δ' αὐξηθεῖσα, τοῖς σηπεδονώδεσιν ἑτοίμως ἁλίσκεται νοσήμασιν, ὅτι καὶ κακόχυμος ἑτοίμως γίγνεται. εἰ δ' ὀλίγῳ μὲν ὑγροτέρα, παμπόλλῳ δ' εἴη θερμοτέρα, καὶ μαλακώτεροι μὲν ὀλίγῳ τῶν συμμέτρων οἱ τοιοῦτοι, καὶ σαρκωδέστεροι, λασιώτεροι δὲ οὐκ ὀλίγῳ. καὶ μὲν

Calidior autē, & humidior tēperatura mollior, & calidior, & carnosior tāto est bona tēperatura, quantum & utrisq; qualitatibus aucta fuerit, quod si plurimū augeatur, cito à putredinis corripitur morbis: quoniam & humorum uitio prompte laborat. Si uerò parum quidē humidior sit, multo uerò calidior, molliores quidem parū huiusmodi sunt his, qui bonā habent temperaturā, et magis carnosi, nō parū uerò hirsutiores, & tan gentibus

δὴ καὶ

δὴ καὶ ἀπτομένοις, οὐκ ὀλίγῳ θερμότεροι. μέλαιναι δ᾽ αὐτοῖς αἱ τρίχες, καὶ ἡ σὰρξ ἀπίμελος. εἰ δ᾽ ὀλίγῳ μὲν εἴη θερμοτέρα, παμπόλλῳ δὲ ὑγροτέρα, μαλακὴ τούτοις ἐστὶν ἡ σὰρξ, καὶ πολλὴ, καὶ τὸ χρῶμα συμμιγὲς ἐξ ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ, καὶ ψαυόντων ὀλίγῳ θερμότεροι. συλλήβδην δ᾽ εἰπεῖν ἐπὶ τῶν κατὰ συζυγίαν κράσεων, ἀεὶ τῆς ἐπικρατούσης ποιότητος, ἐπικρατήσει τὰ γνωρίσματα.

gentibus non parum calidiores: nigri uerò eis capilli, & caro pinguedine caret. Si uerò paulò quidem calidior multo uero humidior, mollis his caro est, & multa: & color commixtus est ex albo, & rubro, & tangentibus paulò calidiores. Et ut summatim dicatur, in omnibus temperaturæ coniugationibus semper superexcedentis qualitatis indicia eminebunt.

SIGNA FRIGIDAE, ET HVmidæ tẽperaturæ. Cap. LVIII.

Ἡ ψυχροτέρα δὲ καὶ ὑγροτέρα κράσις, ἐπὶ

Frigidior autem, atque humidior temperatura, si parum

ἐπ' ὀλίγον μὲν ἀμφοῖν ηὐξημένων, ἄτριχός τε ἐστι, καὶ λευκὴ καὶ μαλακὴ, καὶ παχεῖα, καὶ πιμελώδης, ἐπὶ πλεῖον δὲ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ ἀναλογίαν τῆς τῶν ποιοτήτων αὐξήσεως, ἡ χροιὰ δὲ ἅμα ταῖς θριξὶ πυῤῥὰ, καθάπερ γε καὶ εἰ ἐπὶ πλεῖστον ἀμφοῖν ηὐξημένων πελιδνή. εἰ δ' ἄνισος ἡ αὔξησις εἴη τῶν ποιοτήτων, ἐπικρατήσει τὰ τῆς μᾶλλον ηὐξημένης ἴδια.

si parũ quidẽ utraq; augeatur pilis nuda est, et alba, et mollis, et crassa, & pinguis. Si uerò magis excesserit, reliqua quidẽ sunt secundũ pro portionẽ augmẽti qualitatum, color autem unà cũ capillis ruffus, quemadmodum si plurimum utraque augeatur, liuidus. Si uerò qualitatum augmentum fuerit inaequale eius quae superexcesserit, indicia eminebunt.

SIGNA FRIGIDAE, ET SICcae temperaturae. Cap. LIX.

Εἰ δὲ τὸ ψυχρὸν ἅμα τῷ ξηρῷ κατ' ἴσον αὐξηθείη φύσει σκληρὸν

Si autem frigiditas unà cum siccitate aequaliter augeatur, natura durum

σκληρὸν καὶ ἰσχνὸν ἴσχουσι τὸ σῶμα καὶ ἄτριχον, ἁπτομένοις δὲ ψυχρόν. ἡ πιμελὴ δὲ ὅμως αὐτοῖς, καίτοι γε ἰσχνοῖς οὖσι, παρέσπαρται τῇ σαρκί. τὰ δὲ τῶν τριχῶν καὶ τῆς χροιᾶς, ἀνάλογον τῷ μέτρῳ τῆς ψυχρότητος. μεταπεσούσης δὲ τῆς θερμῆς, καὶ ξηρᾶς κράσεως ἐν τῷ χρόνῳ τῆς παρακμῆς εἰς τὴν ξηράν τε καὶ ψυχράν, ἡ ἕξις τῶν τοιούτων ἰσχνὴ καὶ σκληρά, καὶ μελαγχολική, διὰ τοῦτο μέλαινά τε ἅμα καὶ δασεῖα. κρατούσης μὲν τῆς ἑτέρας τῶν ποιοτήτων παρὰ πολύ. τῆς δ' ἑτέρας ὀλίγον τι τοῦ συμμέτρου παραλλαττούσης ἐπικρα

durum ac tenue, & glabrum corpus habēt, & tangentibus frigidū: pinguedo tamen ipsis, & si graciles sint, per carnes dispersa. Capilli autē, & color frigiditatis modum, ac proportionem sequuntur. Vbi uerò calida, & sicca tēperatura in tēpore decrementi, & in frigidū, & siccum labitur habitū, tūc hi graciles fiūt, & duri, atq; atra bilis in eis dominatur, & ob id nigri simul et hirsuti euadūt: ubi igitur altera qualitas plurimū dominatur, altera uerò parū à mediocritate recedit, superabunt

τήσει μὲν τὰ τῆς ἐπικρατούσης, ἀμυδρὰ δ᾽ ἔσται τὰ τῆς ἑτέρας γνωρίσματα. ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς εἰρημένοις τε καὶ μέλλουσι λέγεσθαι, κοινὸν γνώρισμα κράσεως. εἰ μὲν εὔψυκτον εἴη τὸ μόριον, ἢ τοι ψυχρότητος, ἢ ἀραιότητος, εἰ δὲ δύσψυκτον, ἢ τοι θερμότητος, ἢ πυκνότητος. εἰ δ᾽ ὑπὸ τῶν ξηραινόντων βλάπτοιτο, αὐχμηρόν τε καὶ ξηρὸν καὶ δυσκίνητον γένοιτο ξηρότητος. ὥσπερ γε καὶ εἰ βαρύνοιτο πρὸς τῶν ὑγραινόντων ὑγρότητος. ἐπιβλέπειν δὲ καὶ εἰ ὡσαύτως ἀλλήλοις ἅπαντες οἱ μῦες, ἢ οὐχ ὡσαύτως

rabunt eius quæ dominatur, exilia aũt erũt altera qualitatis indicia. In omnibus uerò de quibus suprà diximus, & postea dicemus, commune est temperaturæ indicium, si membrum facilè frigesit, uel frigiditatis, uel raritatis. Si uerò non facilè, uel caliditatis, uel dẽsitatis. Si uerò à desiccantibus offendatur, & aridũ, & siccum, & non facile mobile fiat: siccitatis quemadmodũ & si ab humectantibus grauiter se habeat, humiditatis. Inspicere autẽ oportet si eandem omnes musculi seruant.

τως κέκρανται, συνι-
πιοκοπουμένον ἐν ἅ-
πασι τηλικότητα τ
ὑποβεβλημένων ὀςῶν.
ἐνίοτε γοῦν ἰσχνότε-
ρον εἶναι δοκεῖ τὸ μέ-
ρος, οὐκ ὂν ἰσχνότερον,
ὅσον ἐπὶ τοῖς μυσὶ, διὰ
δὲ τὴν στενότητα τῶν
ὀςῶν τοιοῦτον φαντα-
ζόμενον. οὕτως δὲ καὶ
παχύτερον ἐνίοις εἶ-
ναι δοκεῖ πολλάκις, οὐ
διὰ τὴν εὐρύτητα τ
ὀςῶν, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς
σαρκὸς πλῆθος, ἥτις
αὐξανομένη τε καὶ μει-
ουμένη, σκληροτέρα τε
καὶ μαλακωτέρα γινο-
μένη, ἢ ξηρότερον ἢ ὑ-
γρότερον ἀποφαίνει τὸ
μόριον. ἡ μὲν οὖν ὀλίγη τε καὶ σκληρὰ τὸ ξηρότερον.

uat temperaturam, uel
minimè eandem, atque
in omnibus animaduer
tere subiectorũ oßium
quantitatem. Nonnun-
quàm enim gracile uide
tur mẽbrũ, cum tamen
non sit gracile, quo ad
musculos attinet, sed
propter oßium tenuita
tem tale uidetur, sic &
craßius quibusdam ple
runque apparet, nõ ob
oßium amplitudinem,
sed ob multitudinẽ car-
nis, quæ uel aucta, uel
comminuta, uel durior,
aut mollior effecta, sic-
cius, aut humidius mem
brum, ostendit. Pauca
igitur, ac dura siccius:

ἡ πολλὰ

ἡ πολλὴ δὲ καὶ ἡ μαλακή, τὸ ὑγρότερον. οὕτω δὲ καὶ αἱ μεταξὺ χῶραι τῶν ὁμοιομερῶν σωμάτων, ἤτοι πλέον ὑγρὸν ἐν αὐταῖς, ἢ ἔλαττον περιέχουσαι, καὶ ἤτοι παχύτερον, ἢ λεπτότερον, ἢ ὑγρότερον, ἢ ξηρότερον ἀποφαίνει τὸ μόριον. ὑγρότερον μὲν ἔνθα λεπτοτέρα τε καὶ πλείων ἐστὶν ἡ ὑγρότης, ξηρότερον δὲ ὅπου παχυτέρα τε ἅμα καὶ ἐλάττων. αὐτὰ μὲν γὰρ τὰ στερεὰ τοῦ σώματος μόρια, τὰ ὄντως στερεὰ καὶ πρῶτα, καθ' οὐδένα τρόπον οἷόν τε ἐστὶν ὑγρότερα ποιεῖν, ἀλλ' ἱκανόν, εἰ κωλύει τις αὐτὰ μὴ διὰ ταχέων ξηραίνεσθαι.

multa autem, & mollis, humidius. Sic & intermedia ſpacia ſimilarium corporũ, uel plus, uel minus humidæ ſubſtantiæ in ſeipſis continent, & uel craſsius, uel tenuius, uel humidius, uel ſiccius mẽbrũ oſtendunt. Humidius quidem ubi ſubtilior, & plurima eſt humiditas, ſiccius uerò ubi craſsior, ſimul, et minor. Ipſe enim ſolidæ corporis partes quæ uerè ſolidæ ſunt, ac primæ, nullo modo poſſunt effici humidiores: at ſatis eſt, ſiquis eas celerius exiccari ꝓhibeat.

Intercepta

σθαι, τὰς δὲ διαλαμβανούσας αὐτὰ χώρας ἔνεστι πληροῦν ὑγρότητος, ἢ τοιᾶσδε ἢ τοιᾶς. τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ οἰκεία τροφὴ τῶν ὁμοιομερῶν ἐκ παραθέσεως, οὐ διὰ ἀγγείων ἑλκομένη. κοινὸς δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος ἁπάντων ἐστὶ τῶν μορίων, καὶ ῥηθήσεται καὶ αὖθις ἐν τῇ τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων διδασκαλίᾳ. νυνὶ δὲ τῶν ἐφεξῆς ἐχώμεθα.

Intercepta autẽ in ipsis spacia, hac uel illa humiditate complere possibile. Hæc uerò est proprium partiũ similariũ alimentum, quod ex appositione fit, & nõ per uasa attrahitur. Cõmunis autem hæc ratio & omnium partium existit. Et iterũ insalubriũ, atq; insalubrium causarũ doctrina repetetur: nũc autem ea quæ ordine sequuntur attingamus.

SIGNA SICCI VENTRICVLI. Caput LX.

Γαστρὸς γνωρίσματα τῆς μὲν φύσει ξηροτέρας, εἰ ταχέως διψώδεις γίγνοιντο, καὶ ὀλίγον αὐτοῖς ἀρκοίη ποτόν, καὶ βαρύνοιντο ὑπὸ

Vẽtriculi indicia, eius quidem qui natura siccior existit, si celeriter sitibundi fiant, & paucus eis sufficiat potus, à

πλείονι, καὶ κλύδωνας ἰσχοιεν, ἢ ἐπιπολάζοι τὸ περιττεῦον αὐτοῖς, ἐδέσμασί τε χαίροιεν ξηροτέροις.

plurimo autem aggrauentur, fluctuationibus infestentur, aut superfluitet id quod abundat ipsis, & cibis delectantur ſiccioribus.

SIGNA HVMIDI VENTRICULI. Cap. LXI.

Ὑγροτέρας δὲ, εἰ μήτε διψώδεις γίγνοιντο, καὶ τὸ πλεῖον ὑγρὸν ἀλύπως φέροιεν, ἐδέσμασί τε χαίροιεν ὑγροτέροις.

Humidioris autem, ſi neque ſitibūdi fiant, & ſuperabundans humidū facilè tolerent, & cibis gaudeāt humidioribus.

SIGNA CALIDI VENTRICULI. Cap. LXII.

Ἡ δὲ θερμοτέρα φύσει γαστὴρ, πέττει μὲν ἄμεινον, ἢ ὀρέγεται, καὶ πολὺ μᾶλλον ὅσα σκληρὰ καὶ δυσαλλοίωτα. διαφθείρεται γὰρ ἐν αὐτῇ τὰ εὐαλλοίωτα, χαίρουσα

Calidior uerò natura uētriculus, melius quidē cōcoquit, q̄ appetat, & multo magis quæcunq; dura ſunt, & non facilè alterationē ſuſcipiūt. nā quæ facilè alterantur in ipſo corrūpuntur, gau-

ρουσα δὲ τοῖς θερμοῖς ἐδέσμασί τε καὶ πόμασιν, οὐδ᾽ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν οὐδὲν βλάπτεται, κατά γε τὴν ἔμμετρον χρῆσιν.

detq́; calidis potibus, ac cibis: neq; à frigidis ullam percipit noxam: si modice ipsis utatur.

SIGNA FRIGIDI VENTRIculi. Cap. LXIII.

Ἡ δὲ ψυχροτέρα φύσει γαστὴρ, ὀρεχθῆναι μὲν ἀγαθὴ, πέψαι δὲ οὐκ ἀγαθὴ, καὶ μάλιστα ὅσα δυσαλλοίωτα καὶ ψυχρὰ τῶν ἐδεσμάτων ἐστίν. ὀξύνεται γοῦν ἑτοίμως ἐν αὐτῇ, διὰ τοῦτο καὶ ὀξυρεγμιώδης ἐστὶν ἡ τοιαύτη γαστὴρ, καὶ χαίρει μὲν τοῖς ψυχροῖς. βλάπτεται δὲ ῥαδίως ἀμετρότερον χρησαμένη, οὕτως δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν

Frigidus uerò natura uentriculus, ad appetendum quidem plurimum uiget, ad concoquendum autem minimè, tales præsertim cibos qui frigidi sunt, & nõ facilè alteratione suscipiũt. Cito itaq; in ipso acescunt, atq; ideò aridis cruciationibus talis uentriculus plurimũ abũdat, et gaudet quidẽ frigidis, sed facilè ab eorũ usu immodico offẽditur: ita & ea quæ extrin

ἔξωθεν αὐτῇ προσπιπτόντων ψυχρῶν, οὐ φέρει τὴν πολυχρόνιον ὁμιλίαν, ὥσπερ οὐδ' ἡ θερμὴ τῶν θερμῶν. αἱ μέν τοι διὰ νόσον ἐν τῇ γαστρὶ δυσκρασίαι, ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἐμφύτων, ἧ τῶν ἐναντίων ἐπιθυμοῦσιν, οὐ τῶν ὁμοίων ὥσπερ αἱ σύμφυτοι.

secus frigida occursanti nequit tolerare, quęadmodum neq; calidus, calida. Malæ uerò temperaturæ quæ morbi ratione uẽtriculum occupãt, hoc differũt ab his quæ naturales existunt, quoniã contraria, nõ autem similia appetunt, quemadmodum naturales.

DE MALIS TEMPERATVRIS in uẽtriculo cõiugatis. Cap. LXIIII.

Αἱ δὲ κατὰ συζυγίαν ἐν τῇ γαστρὶ δυσκρασίαι, διὰ τῆς τῶν ἁπλῶν γνωρισθήσονται συνθέσεως, ἀκριβῶς δὲ χρὴ προσέχειν τοῖς νῦν ῥηθεῖσιν εἰρημένοις, διακρίνοντας αὐτὰ τῶν ῥηθησομένων. οὐ μόνον

Malæ aũt tẽperaturæ in uẽtriculo coniugatæ, ex cõpositione simplicium cognoscũtur. Oportet autẽ eas quæ iã sunt dictæ diligẽter aduertere, easdẽ ab his quæ dicẽtur, distinguẽtes. Non solum

μόνον γὰρ ἡ κοιλία διψώδεις τε καὶ ἀδίψους ἐργάζεται, καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ πόματος ὀρεκτικούς, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ θώρακα σπλάγχνα, καρδία καὶ πνεύμων. ἀλλ᾽ οἵ γε διὰ τὴν τούτων θερμότητα διψῶντες, εἰσπνέουσί τε πλέον, ἐκφυσῶσι τε μακρὸν, αἰσθάνονταί τε κατὰ τὸν θώρακα τοῦ καύματος, οὐχ ὥσπερ οἱ διὰ τὴν γαστέρα κατὰ ὑποχόνδρια. καὶ μὲν δὴ πίνοντες, οὐκ εὐθέως ἡσυχάζουσι, καὶ τὸ ψυχρὸν πόμα ἵστησιν αὐτῶν μᾶλλον τὴν δίψαν ἤπερ τὸ πολὺ θερμόν. ἀναψύχει δὲ αὐτοὺς καὶ ὁ ψυχρὸς ἀὴρ

ſolum enim uentriculus ſitibūdos, & minimè ſitientes facit, & frigidi, calidi'ue potus appetentes, ſed ea quoq; uiſcera quæ in thorace ſunt: ut cor, & pulmo, ſed qui ob horum ſitiunt caliditatem plus inſpirant, et longius expirant, atque æſtũ in thorace ſentiũt, non ſicuti qui uẽtriculi ratione in ilijs caliditatem patiũtur, et cũ potauerint non ſtatim ſedatur ſitis, et magis cũ frigidũ hauſerint, q̄ calidũ nimis. Refrigerat autem eoſdem, & frigidi aëris inſpiratio,

εἰσπνεόμενος, οὐδὲν ἐπικουφίζειν τοὺς ἐκ γαστρὸς διψῶντας. οὕτως δὲ καὶ οἱ ἐναντίως ἔχοντες, ὑπὸ τῆς ψυχρᾶς εἰσπνοιᾶς, αἰσθητῶς ἀνιῶνται.

inspiratio, quæ nihil eos iuuat qui uentriculi ratione sunt sitibundi, ita & hi qui contrario modo se habent à frigida inspiratione sensibilem sentiunt affectum.

SIGNA PVLMONIS FRIgidi. Cap. LXV.

Καὶ μέγιστον δὴ τὸ γνώρισμα τῆς ἐν πνεύμονι ψυχρότητος. ὥσπερ δὲ εἰσπνέοντες ψυχρὸν αἰσθάνονται σαφῶς ἀνίας τε καὶ ψύξεως, οὕτως τὸ θερμὸν αὐτῆς ἐστι φίλιον, ἀλλὰ καὶ φλεγματικὰ περιττώματα χρεμπτόμενοι, καὶ μετὰ βηχὸς ἀναπτύουσιν.

Et hoc maximum sit frigidi pulmonis indicium: ut uerò frigidũ inspirantes manifeste dolorem sentiunt & frigiditatem, ita & caliditas est ipsis amica, sed et pituitæ excrementa cum screatu, et tussi expuũt.

SIGNA PVLMONIS SICCI. Caput LXVI.

Αἱ ξηρότητες δὲ τοῦ πνεύμονος

Pulmonis autem siccitates

πνεύμονος ἀπέριττοι τέ εἰσι, καὶ καθαραὶ τοῦ φλέγματι, καθάπερ αἱ ὑγρότητες ἀλαμπῆ μὲν ἐργάζονται, καὶ βραγχώδη τὴν φωνήν. ἐντρέχει δ' αὐτοῖς περιττώματα, μεῖζόν τε καὶ ὀξύτερον φθέγξασθαι προελομένοις.

citates excrementis uacant, & pituita, & uocē clarā efficiūt quēadmodū humiditates obscuram reddunt, ac raucam: & cum uehementius, aut acuratius loqui studuerint, tunc intercidunt excrementa.

DE VOCE. CAP. LXVII.

Οὐ μὴν αὐτόγε τὸ τῆς φωνῆς μέγεθος ὑπὸ τῆς θερμότητος αὐτῆς, ὥσπερ οὐδ' ἡ σμικρότης ὑπὸ τῆς ψυχρότητος γίνεται. ἀλλὰ τὸ μὲν εὐρύτητι τῆς τραχείας, ἀρτηρίας, ἐκφυσήσει τε σφοδροτέρα. σμικρότης δὲ τοῖς ἐναντίοις

Non tamen ipsa uocis magnitudo à caliditate, sicuti neq; paruitas à frigiditate inest, sed altera quidē asperæ arteriæ latitudinē sequitur, et uehemētiorē efflatū, paruitas uerò à contrarijs aduenit

ἀκολουθεῖ, ὥστε οὔτε διὰ παντὸς, οὔτε πρώτως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός τε καὶ μόναις ταῖς συμφύτοις κράσεσι, οὐ ταῖς ἐπικτήτοις ἕπεται τὸ τῆς φωνῆς μέγεθός τε καὶ ἡ σμικρότης. ὅτι γὰρ τοι ἄδε τὰ ὄργανα διὰ τὴν κρᾶσιν ἐγένετο, τοῖς τοιούτοις δ' ἕπεται τοιάδε φωνὴ, ἐκ φωνῆς ἔνεστι περὶ τῆς συμφύτου κράσεως συλλογίζεσθαι.

aduenit causis. Quare neq; semper, neque primum, sed ex accidenti, & solas naturales temperaturas non autẽ aduentitias uocis magnitudo, aut paruitas sequitur. Quoniã etenim talia instrumenta temperaturæ ratione sunt facta, ad hæc consequitur huiusmodi uox. Idcirco cõtingit ex uoce de naturali temperatura ratiocinari.

DE LENI, ET ASPERA uoce. Cap. LXVIII.

Καὶ γὰρ ἡ λεία φωνὴ, λειότητι τῆς ἀρτηρίας ἕπεται, καθάπερ ἡ τραχεῖα τραχύτητι. λειότης μὲν οὖν ἀρτηρίας συμμετρίᾳ κράσεως ἕπε-

Nam & lenis uox, arteriæ lenitatem cõsequitur, sicuti & asperitatẽ. Lenitas igitur arteriæ moderatã sequitur temperaturam

ται, τραχύτης δὲ ξηρότητι. τραχύτης μὲν γὰρ τῶν ἀνωμαλίᾳ, κατὰ ξηρὸν σῶμα, τὴν δὲ ἀρτηρίαν ἐργάζεται σκληρὰν μὲν, ἡ τῶν ὁμοιομερῶν αὐτῆς μορίων ξηρότης. ἀνώμαλον δὲ ἡ τῆς παρεσπαρμένης τούτοις ὑγρότητος ἔνδεια.

peraturam, asperitas uerò siccitatem. Asperitas enim fit ab inæqualitate duri corporis: Arteriam uerò duram, similarium partium ex quibus constat, siccitas: inæquale uerò dispersæ in eisdem humiditatis defectus.

DE VOCE ACVTA. CAP. LXIX.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὔτε ἡ ὀξεῖα φύσει φωνὴ χωρὶς στενότητος φάρυγγος, οὔθ' ἡ βαρεῖα χωρὶς εὐρύτητος δύναται γενέσθαι. στενότης μὲν οὖν, ἐμφύτου ψυχρότητος ἔκγονος ἐστὶν, εὐρύτης δὲ θερμότη-

Eodem modo, neque acuta natura uox sine angustia faucium, neque grauis sine latitudine fieri potest. Angustia igitur ab insita, atq; innata nascitur frigiditate, latitudo autem à cali

τος. ἀνάλογον δὲ ταῖς φυσικαῖς διαφοραῖς τῶν φωνῶν, αἱ κατὰ πάθος ἀποτελοῦνται, γνωρίσματα καὶ αὐται γινόμεναι τῶν ἐργαζομένων αἰτίων, ὑπὲρ ὧν αὐτάρκως ἐν τοῖς περὶ φωνῆς διώρισαι. τὰ δ' ἄλλα μόρια τοῦ ζώου τὰ ἐντὸς, ἀμυδρὰ τῆς κράσεως ἔχει τὰ γνωρίσματα. πειρατέον δὲ ὅμως αὐτὰ, διά τε τῶν ὠφελούντων καὶ βλαπτόντων διαγινώσκειν, ἔτι τε κατὰ τὰς τῶν φυσικῶν δυνάμεων ἐνεργείας. εἴρηται δ' ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῶν ἐν τοῖς συμπτώμασιν αἰτίων, ἥτις ἑκάστης δυνάμεως ἀρετή

ditate. Differentijs igitur naturalium uocũ hæ quæ ex affectu aliquo fiunt, sunt proportionales quæ & ipsæ indicia sunt causarum à quibus oriuntur, de quibus in libris de uoce sufficiẽter distinxi. Reliquæ uerò partes animalis interiores, exilia habẽt temperaturæ indicia. Tentandũ tamen ea ex iuuãtib. atq; nocẽtibus agnoscere: ac præterea naturalium potentiarũ operationes. Dictũ uerò est in tertio de causis accidentiũ, q cuiusq; potẽtiæ uirtus,

τῇ τε καὶ κακία ἡ προηγουμένη κρᾶσις ἐστίν. τὰ μὲν οὖν τῶν κράσεων γνωρίσματα, καὶ ἤδη λέλεκται.

tus, & uitium temperatura principalis existat. Temperaturarum itaq; indicia iam explanauimus.

SIGNA NATVRAE INSTRVmentariæ. Cap. LXX.

Τὰ δὲ περὶ τὸ μέγεθος ἤτοι τὴν διάπλασιν, ἢ τὸν ἀριθμὸν, ἢ τὴν θέσιν ἐσφαλμένα. ὅσα μὲν ὑποπίπτει ταῖς αἰσθήσεσιν, γνωρισθῆναι ῥᾷδιον. τῶν δ' οὐχ ὑποπιπτόντων, τὰ μὲν δύσγνωστα, τὰ δὲ ἄγνωστά ἐστιν. τὸ μὲν οὖν τῆς κεφαλῆς μέγεθός τε καὶ σχῆμα, καὶ σὺν αὐτῇ τοῦ ἐγκεφάλου, πρόδηλόν τέ ἐστι, καὶ πρό

σθεν

Circa magnitudinem uerò uel formationem, uel numerũ, uel situm, quæcunque quidem sensib. subijciuntur errata, cognitu facilima sunt: quæ autem sensu percipi nequeunt, quædã cognitionem habent difficilem, quædam uerò facilẽ. Capitis igitur magnitudo, ac figura, & cerebri simul in propatulo sunt, et de his antea diximus:

περιείρηται. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ τοῦ θώρακος· οὕτως δὲ καὶ ὅσα καθ' ὠμοπλάτας, ἢ ὤμους, ἢ βραχίονας, ἢ πήχεις, ἢ ἄκρας χεῖρας, ἢ ἰσχίον, ἢ μηρόν, ἢ κνήμην, ἢ πόδας, οὐ χαλεπὸν διαγινώσκειν. ἄν τε κατὰ τὴν διάπλασιν ἐσφαλμένον ᾖ τι τῶν τοιούτων, ἄν τε κατὰ τὸ μέγεθος, ἄν τε κατὰ τὸν ἀριθμόν, ἢ τὴν σύνθεσιν τῶν συντιθέντων αὐτά. πρόδηλοι δὲ καὶ αἱ τῆς ἐνεργείας ἐφ' ἑκάστου βλάβαι. τὰ δ' ἐντὸς τοῦ σώματος, οὐ πάντα διαγνωσθῆναι δυνατόν.

Γαστέρα

dximus: sic & quæ thoracis sunt, & quæcunq; ad scapulas, & humeros, uel brachia, uel cubitos, uel extremas manus, uel coxas, uel fœmora, uel tibias, uel pedes attinent nõ est difficilè agnoscere, siue secundum formationem, siue secundum magnitudinẽ, ex his aliquid non rectè se habeat, siue secundum numerum, uel partium, ex quibus constant compositurã, singularũ etiam operationis detrimẽta facilè patent. Quæ autem intra corpus sunt, non omnia possunt agnosci.

DE

DE VENTRICVLO. Caput LXXI.

Γαστέρα μὲν γάρ τι-
νος οὕτω σμικράν τε καὶ
στρογγύλην καὶ προπε-
τῆ κατὰ τὸ ὑποχόν-
δριον ἐθεασάμην, ὡς
ἐναργῶς φαίνεσθαι κα-
τὰ περιγραφὴν ἰδί-
αν, ὁρῶσί τε καὶ ἁπτο-
μένοις.

Cuiusdam enim uen-
triculum adeò paruum
ac rotũdum, ac pronum
secundum ilia situm ha-
bentem inspexi, ut mani
feste ex circũscriptione
propria, et uidentib. &
tangẽtibus appareret.

DE VESICA. CAP. LXXII.

Οὕτως δὲ καὶ κύστιν
τινὸς ἐθεασάμην, ἐγ-
κειμένην τε καὶ σμικρὰν,
ὥς τ' εἴποτε χρονίσειε
περὶ τὴν ἔκκρισιν τοῦ οὔ-
ρου, ὄγκος ἐφαίνετο πε-
ριγεγραμμένος ἐναρ-
γῶς. οὐ μὴν τῶν ἄλλων
τι τῶν

Sic & cuiusdam ue-
sicam cõtigit intueri, ita
expositam, ac paruam,
ut si quando urinam tar
dius excerneret, tumor
quidem circunscriptus
manifeste cerneretur.
Non tamen aliud ex in-
terioribus

τὶ τῶν ἐντὸς ἐναργῆ διάγνωσιν παρέσχε μοί ποτε. πειρᾶσθαι μέντοι χρὴ διαγινώσκειν ὡς οἷόν τε ἐστὶν, ἀρετήν τε καὶ κακίαν αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ κατ' ἐπιστήμην βεβαίαν, ἀλλ' οὖν κατὰ στοχασμόν τινα τεχνικὸν, οἷον εἰ οὕτως ἔτυχεν ἐπὶ ἥπατος.

terioribus quidquam mihi unquàm manifestum præbuit indicium. Tentare autẽ oportet quàm maximè fieri potest uirtutem ipsorum ac uitiũ: & si nõ certissima scientia, artificiosa saltẽ coniectura comprehẽdere, ueluti, exempli gratia, in hepate.

DE HEPATE. CAP. LXXIII.

Εἶδον γάρ τινας ἤδη καὶ πολλοὺς, στενὰς μὲν φλέβας ἔχοντας, ἄχρουν δὲ τὸ σύμπαν σῶμα, καὶ εἰ βραχὺ πλείω προσενέγκαντο τροφῆς, καὶ μᾶλλον εἰ φυσώδη, καὶ παχεῖα καὶ γλίσχρα. τοὺς μὲν ὥσπερ

τινὸς

Vidi enim aliquos, & quidem quàmplures quibus uenæ erant angustæ, & totum corpus colore priuatum, quòd si plusculum cibi assumpsissent qui præsertim flatibus excitãdis aptus esset, & crassus, ac tenax: nonnulli quidem

ueluti

τινος βάρους ἐγκειμένου καὶ κρεμαμένου, κατὰ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον αἰσθανομένους ἐν βάθει, τοὺς δὲ τάσεως ὀδυνώδους. ἐπὶ τούτων οὖν εἰκός ἐστι καὶ μικρὸν εἶναι τὸ ἧπαρ, καὶ στενοῖς ταῖς διεξόδοις.

ueluti pōdus quoddam insidēs atq; suspensum in profundo dextræ illorum partis sentiebāt: nonnulli uerò quandam cum dolore tentionem. In his quidem uerisimile est hepar esse paruū, atque angustos meatos habere.

DE HOMINE PITVITOSO, VOmente bilem. Cap. LXXIIII.

Ἕτερον δὲ ἐθεασάμην φλεγματικὸν μὲν ὅλην τὴν ἕξιν, ἐμοῦντα δὲ ἑκάστης ἡμέρας χολὴν ὠχράν. ἔγνων οὖν χρῆναι καὶ τὰ διαχωρήματα αὐτοῦ θεάσασθαι, καὶ ὀλίγος ἐν εἶχε χολῆς. ἐτεκμηράμην οὖν τούτῳ τὸν τὸ χολῶδες

Alterum uidi cuius totus habitus pituitā præ se ferebat, quotidie tamen bilem ruffam euomebat. Censui igitur inspicienda alui excremēta, in quibus minimū bilis apparebat. Quare coniectura quadam comprehēdi eū meatum qui biliosum egurgitat humorem

δεις ὑγρὸν ἐξοχετεύοντα πόρον, οὐ μικρὰν ἑαυτῆς μοῖραν εἰς τὸν πυλωρὸν τῆς γαστρὸς ἀποπέμπειν, ὡς ἐπ' ἐνίων φαίνεται ζώων. ἐξ ὧν δῆλον, ὡς ἐν τοῖς ἀδήλοις τῇ αἰσθήσει μεγάλα συντελεῖ πρὸς διάγνωσιν, ἥτε τῶν ἐξ ἀνατομῆς φαινομένων γνῶσις, ἥτε τῶν ἐνεργειῶν τε καὶ τῶν χρειῶν εὕρεσις. ὅστις οὖν διαγνωστικὸς εἶναι βούλεται, τῶν ὡς εἴρηται νῦν ἐσφαλμένων σωμάτων, ἐν ταῖς ἀνατομαῖς αὐτὸν γυμνάζεσθαι δεῖ, κἀν ταῖς τῶν ἐνεργειῶν τε καὶ χρειῶν εὑρέσεσι. γεγράπται δὲ ὑπὲρ πάντων ἰδίᾳ καθ'

humorem nõ minimam eiusdẽ partem ad imum uẽtriculi locũ, quẽ Græci pyloron, id est, ostiarium uocant, effundere, ut in quibusdam apparet animalibus. Ex quibus id cõstat, quod plurimũ ad eorũ quæ latent sensum, cõfert cognitionẽ, ea quæ ex sectionis inspectione habetur peritia, & operationũ, atq; utilitatum inuẽtio. Quicunq; igitur facultatẽ dignoscendi huiuscemodi corpora quæ ita lapsa sunt cõsequi cupit: oportet ipsum in sectiõibus, ac in operationum, atque utilitatum inuentionibus exercitari. Scripsimus uerò de omnib. seorsum

καθ' ἑτέρας πραγματείας, ὑπὲρ ὧν τῶν τε λευτῇ τοῦ λόγου πάντως εἰρήσεται, χάριν τοῦ γινώσκειν τοὺς φιλομαθεῖς ἕκαστον ὧν ἂν ὀρεχθῶσι μαθεῖν, ἐκ ποίας μάλιστα πραγματείας ἀναλέγεσθαι χρή. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἅλις.

seorsum in tractatibus alijs, de quibus in fine libri omnino ꝓposuimus facere mentionem: ut discendi cupidi intelligāt quæcūq; discere optauerint, ex quonam poßint haurire tractatu, sed tamen de hisce satis.

QVOMODO COGNOSCANTVR corpora ægrotantia. Cap. LXXV.

Ὅσα δὲ ἐν τῷ νῦν ἐστὶ νοσώδη σώματα, τουτέστιν ὅσα νοσεῖ, διαγινώσκειν χρὴ καὶ ταῦτα, ταῖς μὲν αἰσθήσεσιν ὑποπίπτοντα τῇ μεταβολῇ τῶν κατὰ φύσιν αὐτοῖς ὑπαρχόντων, ἐν μεγέθει, χροιᾷ, σχήματι, καὶ ἀριθμῷ

Quæcunque uerò ut nūc insalubria sunt, hoc est, quæ iam ægritudinem patiuntur, dignoscere & hæc ipsa oportet. Quæquidem subijciūtur sensui, ex eorum quæ ipsis insunt, secundum naturam permutatione, in magnitudine, colore,

ἀριθμῷ, καὶ θέσει, καὶ τῇ κατὰ σκληρότητα καὶ μαλακότητα, καὶ θερμότητα, καὶ ψυχρότητα διαφορᾷ. μὴ φαινομένη δὲ, καθόλου μὲν φάναι ταῖς βλάβαις τῶν ἐνεργειῶν, ἢ τοῖς ἐκκρινομένοις, ἢ ταῖς ὀδύναις, ἢ τοῖς ὄγκοις, τοῖς παρὰ φύσιν, ἢ τισιν τούτων, ἢ πᾶσι.

colore, figura, & numero, & situ, & ea quæ est secundum duritiem, & mollitiem, & frigiditatem, & caliditatẽ differentia. Quæ aũt uisum effugiunt, ut summatim dicam, ex operationum læsionibus, aut his quæ excernuntur, aut doloribus, aut tumoribus, præter naturam, aut horum quibusdã, uel omnibus.

SIGNA CEREBRI PATIENTIS. Cap. LXXVI.

Κατὰ μέρος δὲ, τὰς μὲν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον νοσώδεις διαθέσεις, ἢ τοῖς τῆς παραφροσύνης εἴδεσιν, ἢ ταῖς τῶν αἰσθήσεων, ἢ φαντασιῶν βλάβαις, ἢ

Particulatim aũt quæ quidem sunt in cerebro ægræ dispositiones, aut demẽtiæ speciebus, aut sensuum, uel imaginationum læsionibus, aut

actuum,

ταῖς τῶν προαιρετῶν, ἢ τοῖς ἐκκρινομένοις δι' ὑπερῴας, καὶ ῥινὸς, καὶ ὤτων ἢ ταῖς τῶν κατ' αὐτὸν ὀδυνῶν διαφοραῖς.

actuum qui secundũ electionem fiunt, aut ex his quæ excernũtur, per palatum, uel nares, uel aures, aut horũ, qui ei dolores eueniũt differentijs.

SIGNA CORDIS PATIENTIS. Cap. LXXVII.

Τὰς δὲ κατὰ τὴν καρδίαν, ἔκ τε τῶν τῆς δυσπνοίας εἰδῶν, καὶ παλμῶν τῶν κατ' αὐτὴν, ἔτι τε τῶν κατ' αὐτὴν σφυγμῶν, καὶ ταῖς ἀρτηρίαις, ὀξυθυμίας τε καὶ ἀθυμίας, καὶ πυρετῶν, καὶ καταψύξεων, καὶ τῶν ἐν τῷ χρώματι διαφορῶν, ἀλγημάτων τε τῶν κατ' αὐτήν.

Quæ uerò in corde fiunt, ex difficilis anhelitus speciebus, & tremulis motibus qui ipsis contingunt, ex pulsibus quoq; eius, atque arteriarum, ab excandescendi celeritate, aut tarditate, à febribus, & refrigerationibus & in colore differentijs, ac eis qui ipsi adueniũt doloribus.

SIGNA HEPATIS PATIENtis. Cap. LXXVIII.

Τὰς δὲ καθ' ἧπαρ, ἔκ τε τῆς τῶν χυμῶν ἐνδείας τε καὶ πλεονεξίας, ἐκτροπῆς τε τῆς εἰς τὸ παρὰ φύσιν καὶ ἀχροίας, καὶ προσέτι τοῖς κατὰ τὴν ἀνάδοσιν, ἢ θρέψιν, ἢ τὴν τῶν περιττωμάτων ἔκκρισιν ὑπαλλαττομένοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς βάρεσι τοῖς κατ' αὐτὸ, καὶ ὄγκοις, καὶ ἀλγήμασιν, οὐ τοῖς ἐγχωρίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ συμπάθειαν ὅσα γίνεται, καθάπερ τινὰ δυσπνοίας ἰδέαν καὶ βῆχος.

οὕτως

Quæ autem in hepate, ex defectu humorũ, atque abũdantia, & ad id quod præter naturã euersione, & colore malo, ac præterea ex permutatiõe naturæ, in his quæ ad alimenti distributionem, aut superfluitatum attinent excretionem: sed & ex grauitatibus, & tumoribus & doloribus, nõ modo his qui in eo ortum habent, uerum & illis qui compatiendi ratione proueniunt, quemadmodũ in aliqua, uel spiritus grauis, uel tussis specie.

SIGNA

SIGNA VENTRICVLI PAtientis. Cap. LXXIX.

οὕτως δὲ καὶ κατὰ τὴν γαστέρα, τοῖς περὶ τὴν πέψιν τε καὶ τὴν ὄρεξιν ὑγρᾶς, ἢ ξηρᾶς τροφῆς ἢ περιττωμάτων ἔκκρισιν ἁμαρτανομένοις. ὡσαύτως δὲ λυγξίν, ἐρυγαῖς, ναυτίαις, ἐμέτοις, αὐταῖς τῶν ἐμουμένων ταῖς ἰδέαις.

Sic & uētriculi affectus agnoscitur, ubi in cōcoctione, & appetitu humidi, uel sicci alimenti. uel superfluitatū excretiōe delinquitur. Ita etiā, ex singultibus, eructuationibus, nauseis, uomitibus, & ipsis eorum quæ euomūtur specieb.

SIGNA THORACIS PATIENtis. Cap. LXXX.

Καὶ μέν γε καὶ ὅσα κατὰ θώρακα, δυσπνοίαις, βηξίν, ὀδύναις, ταῖς κατ' αὐτὸν, τῇ τῶν ἀναβηττομένων διαφορᾷ, καὶ κατὰ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν νοσήματα, δυσπνοιά τε καὶ βήξ, ἥ τε κατὰ τὸν τόπον ὀδύνη,

Ita & thoracis agnoscuntur affectus ex spirādi difficultatib. tussib. & doloribus qui in ipso fiūt, & ex eorū quæ expuūtur differētia. Sic et asperæ arteriæ ægritudines, difficiles anhelitus, & dolor in loco, &

ὀδύνη, τά τε ἀναπτυόμενα, καὶ αἱ τῆς φωνῆς βλάβαι γνωρίζουσιν. ἀνάλογον δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων μορίων ἁπάντων, ἐξ ὄγκου καὶ ὀδύνης, καὶ βλάβης ἐνεργειῶν, ἔτι τε τῶν ἐκκρινομένων διαφορᾶς αἱ διαγνώσεις ἔσονται. ὄγκους μὲν δὴ τοὺς παρὰ φύσιν, ἐν φλεγμοναῖς, καὶ σκίρροις, καὶ οἰδήμασιν ἐξεταστέον. ἄλγημα δὲ καθ᾽ ὃν ἂν ἐπιδῇ τόπον, ἤτοι συνεχείας λύσιν, ἢ ἀλλοίωσιν ἀθρόαν ἐνδείκνυται. λύεται μὲν οὖν ἡ συνέχεια τομῇ, καὶ διαβρώσει, καὶ θλάσει, καὶ τάσει, ἀλλοιοῦνται δὲ ἡ οὐσία θερμότητι, ἢ ψυχρότητι,

quæ expuũtur, & uocis offensiones ostendunt. Secũdum uerò eandem proportionẽ, & in alijs omnibus accidit partibus: nam ex tumore, dolore, & operationũ læsione, & excrementorũ differentia, sumẽtur indicia. Excrescentiæ autem non naturales, in inflammationibus, durisque, ac laxis tumoribus, sunt explorandæ. Dolor autem quemcunque obsederit locũ, aut continuitatis solutionẽ, aut subitã alterationem ostẽdit. Soluitur aũt continuitas incisione, excesione, tractione, & tensione. Alteratur uerò substantia à caliditate, frigiditate

ψυχρότητι, καὶ ξηρότητι, καὶ ὑγρότητι. βλάπτεται δὲ ἡ ἐνέργεια τριχῶς, ἢ ἀῤῥώστως, ἢ πλημμελῶς, ἢ μηδ' ὅλως γιγνομένη.

frigiditate, humiditate, siccitate. Læditur autē operatio tripliciter, aut quia uix, aut quia uitiose, aut quia nullo modo fit.

DE DIFFERENTIA EORVM *quæ excernuntur.* Cap. LXXXI.

Ὅσα δ' ἐκκρίνεται, τὰ μὲν ὡς μόρια τῶν πεπονθότων, τὰ δ' ὡς περιττώματα, τὰ δὲ ὡς ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα, κατὰ φύσιν ἕκαστον ἔνδειξιν ἰδίαν ποιήσεται. λέλεκται δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἐπὶ πλεῖον, ἐν τῇ τῶν πεπονθότων τόπων πραγματείᾳ. μηδενὸς αὐτὴν ὑπὸ μέθοδον

Quæcunque autem excernuntur, nonnulla quidem sunt ueluti partes patiētium locorum: nonnulla uerò tāquam excrementa. Quæ uerò in ipsis naturaliter cōtinentur, singula propriam facient indicationem. Dictū est autem plenius de hisce omnibus in tractatu de membris paßis, quem nullus ante

μέθοδον τῶν ἔμπροσθεν ἀγαγόντος, ἢ πρὸς τέλος ἀποδόντος, ὥσπερ οὐδ' ἄλλην οὐδεμίαν ὧν ὑπῆρξαν μὲν οἱ παλαιοί, οὐ συνετέλεσαν δέ. τὰ μὲν δὴ νοσούντων σωμάτων, ἐξ ἐκείνης τῆς πραγματείας μανθάνειν χρὴ τὰ γνωρίσματα, τῶν νοσησόντων δὲ καὶ τῶν ὑγιασθησομένων, ἐκ τῆς δὲ τῆς μεθόδου.

ante nos, aut in artẽ redegit, aut ad absolutam perfectionem deduxit: quẽadmodũ & in omnibus alijs euenit, quibus initiũ quidẽ aliquod ab antiquis est datũ, nõ tamẽ absolutum est opus. Aegrotãtiũ itaq; corporũ ex tractatu illo indicia sunt sumenda: eorũ aũt qui in ægritudinẽ lapsuri sunt, et qui sanitati restituẽdi, præsens doctrina complectitur.

SIGNA FVTVRAE AEGRITVdinis. Cap. LXXXII.

Τὰ μὲν οὖν τῶν νοσησόντων, ἐν τῷ μεταξὺ τὴν ἰδέαν ἐστί, τῶν τε τοῖς ὑγιαίνουσι καὶ τοῖς νοσοῦσι συμβαινόντων. κατὰ φύσιν μὲν γὰρ ἅπαντα τα

Eorum igitur indicia quibus ægritudinis periculum imminet, mediam formam habẽt inter ea quæ sanis, et quæ ægrotantibus eueniunt: siquidem sanis omnia secundum

τὰ τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑπάρχει, παρὰ φύσιν δὲ, τοῖς νοσοῦσιν καθὸ σον νοσοῦσιν. ἐν μεθορίῳ δὲ τούτων ὄντι τὰ δηλωτικὰ τῶν νοσωδῶν. ἔνια μὲν ἐκ τοῦ γένους ὑπάρχοντα τῶν κατὰ φύσιν, ἀλλὰ ποσότησιν, ἢ ποιότησιν, ἢ καιροῖς ὑπηλλαγμένα. τινὰ δὲ ἐκ τῶν παρὰ φύσιν μὲν, ἀλλὰ μικρότερα τῶν ἐν ταῖς νόσοις. καὶ διὰ τοῦτο καὶ αἱ διαθέσεις μὲν αὗται τῶν σωμάτων, ὅσα νοσήσειν ὑπέδειξα, τῶν οὐδετέρων εἰσὶ, καὶ τὰ δηλοῦντα αὐτὰς σημεῖα. πρώτως μὲν γὰρ ταῦτα ὑγίειαν δηλοῖ, δευτέρως

secũdum naturã insunt, præter naturã uero ægrotantibus. In confinio autẽ horum ea quæ sunt corporũ neutrorũ indicia, quorũ nõnulla quidem sunt ex eorũ genere quæ secundum naturam, sed uel qualitatib. uel quãtitatibus, uel tẽporib. permutata: quædam autem ex his quæ præter naturam, ac minora his quæ ægritudinibus adsunt. Atque idcirco hæ quidem corporũ dispositiones, quæ in ægritudinem casura monstraui, sunt ex neutrorũ genere, atq; una ea quæ ipsa indicant signa.

Primo enim hæc sanitatem ostendunt, secundo

ρως δὲ τὰς νόσους, καὶ γίνεται τὰ αὐτὰ σημεῖα κατὰ τὴν πρός τι σχέσιν, οὐδέτερά τε καὶ νοσώδη. τὰ μὲν τὴν ἤδη διάθεσιν δηλοῦντα, οὐδέτερα, τὰ δὲ τὴν ἐσομένην προδηλοῦντα, νοσώδη, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ ὅσα τοῖς νοσοῦσιν ἐπιφαίνεται σημεῖα σωτήρια. λεχθήσεται μὲν ὑγιεινά, διότι τὴν ἐσομένην ὑγείαν προδηλοῖ· λεχθήσεται δὲ καὶ νοσερά, καθόσον τὴν ὑπάρχουσαν νόσον ἐνδείκνυται, καὶ δῆλον ὡς ὅσαπερ ἀμφοῖν ἐστὶ δηλωτικά, λεχθείη ἂν οὐδέτερα καθ' ἕν τι τῶν σημαινομένων τῆς οὐδετέρας φωνῆς. οὐδὲ μὴν

dutem ægritudinem: & fiunt eadem signa secundum ad aliquid habitudinem, neutra, & insalubria quæ quidem præsentē dispositionē ostendūt, neutra: quæ uerò futurā præmonstrant, insalubria. Eadē *uerò ratione, & quæcunq; ægrotantibus signa salutaria apparent, dicentur quidem salubria, quia futuram sanitatem ostendunt: dicētur etiā ægra quatenus præsentem ostendunt ægritudinem.* Neque *in ambiguo est, quòd quæ sunt utrorumque indicatiua, neutra dicentur, secundū unum quoddam neutri uocabuli significatum.* Neq; *uerò*

δὲ θαυμαστὸν τὰ αὐτὰ σημεῖα τοὺς τρεῖς ἔχειν λόγους ἐν διαφερούσαις σχέσεσιν, ὑγιεινά τε καὶ νοσερὰ, καὶ οὐδέτερα λεγόμενα. καθ᾽ ἕτερον δὲ σημαινόμενον, ὅσα τοῖς ἀνακομιζομένοις ἐκ νόσων ὑπάρχει σημεῖα. λέγομεν οὐδέτερα, καθ᾽ ὅ οἶμαι καὶ τὰ τῶν ἐν γήρᾳ. ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντα πλείοσιν ὑποπέπτωκεν ἐννοίαις τε καὶ λόγοις. ὅσα δὲ τοῖς ἀμέμπτως ὑγιαίνουσιν ὑπάρχει, μόνῃ τῇ τῶν ὑγιεινῶν ἐννοίᾳ, καὶ ὅσα τοῖς νοσοῦσι μὴ προδηλοῦντα τὴν ἐσομένην ὑγείαν, μόνῃ καὶ ταῦτα τῇ τῶν νοσωδῶν ὑποπέπτωκεν.

mirari oportet eadē signa tres in diuersis habitudinibus seruare rationes, quæ & salubria, & ægra, & neutra dicuntur. Secundum uerò alterū significatū, quæcunque his qui à morbo referuntur insunt, signa neutra appellamus, neque in alio significato accipiūt ea quæ senibus insunt, hæc quidē omnia pluribus, et cōceptibus, & rationib. subijciūtur. Quæcūq; uerò his q integra sanitate fruūtur, inter salubria tantūmodo cōputātur. Et quæcūque ægrotātibus insunt, neque futuram prænunciant sanitatem, soli & hæc ægrorum cōceptui subijciuntur.

πίωκεῖμένοια. περὶ μὲν δὴ τούτων ἑξῆς εἰρήσεται. τὰ δὲ τῆς μελλούσης νόσου προγνωστικὰ, διέλθομεν πρότερον. διττῆς δὲ οὔσης τῆς αὐτῶν διαφορᾶς προχειρισώμεθα πρότερον, τὰ ποσότησιν, ἢ ποιότησιν, ἢ καιροῖς. οὐκ αὐταῖς ταῖς οἰκείαις ἰδέαις ἐξηλλαγμένα τῶν κατὰ φύσιν, οἷον ὄρεξιν σιτίων ἐπιτεταμένην, ἢ ἐκλελυμένην, ἢ μὴ κατὰ τὸν συνήθη καιρὸν, ἢ οὐ συνήθων ἐδεσμάτων, ἢ ἀπόκρισιν τῶν περιττωμάτων τῆς τροφῆς ἐλαττόνων, ἢ πλειόνων, ἢ ὑγροτέρων, ἢ σκληροτέρων. οὕτως δὲ καὶ

subijciuntur Sed de his quidem postea dicetur, nũc quæ futuram præmonstrãt ægritudinem prius exequamur. Cum uero sit eorũ differẽtia duplex, prius ea pertractemus quæ quãtitatib. qualitatibus tẽporibus, non aũt proprijs speciebus ab eo, quod secundũ naturam, euariant, ueluti ciborum appetẽtia intẽta, uel dissoluta aut quæ non seruet tempus consuetum, aut quæ ad edulia non usitata feratur, aut excretiones cibi superfluitatum quæ aut pauciores, aut plures, aut humidiores, aut duriores existant. Sic

humidorum

δὲ καὶ τῶν ὑγρῶν περιττωμάτων ἔνδεια καὶ πλεονεξία παρὰ τὸ κατὰ φύσιν, ἢ χροιᾶς, ἢ συστάσεως ἐξάλλαξις, ἢ καιροῦ κενώσεως. ἀγρυπνίαι τε καὶ πλείων ὕπνος, ἢ οὐκ ἐν καιρῷ τῷ συνήθει. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ περὶ τὸ πόμα πλεῖον ἢ ἔλαττον, ἢ θερμὸν, ἢ ψυχρὸν ἐπιθυμία παρὰ τὸ σύνηθες. ὥσπερ γε καὶ ἡ περὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρῆσις ἄμετρος. ἢ ἄκαιρος ἐπιθυμία, ἱδρῶτες πλείους τοῦ δέοντος ἢ ἐλάττους, ὄκνος εἰς τὰς κινήσεις ἢ πειρωμένων κινεῖσθαι, βαρύτης, ἢ ἔκλυσις ἰσχυρὰ, καταμηνίων κρύψις, ἢ πλείων ἢ ἐλάττων

humidorũ excrementorum, uel defectus, uel superabũdãtia præter cõsuetudinem naturalem, aut in colore, aut in consistẽtia uarietas aliqua, aut in tẽpore excretionis, & uigiliæ plures, ac somnus, aut non cõsueto tẽpore. Eodẽ modo potus pluris, aut paucioris, calidi, aut frigidi, insolẽs appetitus, sicuti et circa rerũ uenerearum usum immodica, aut intẽpestiua cõcupiscẽtia, et plures, aut pauciores sudores his qui sint opportuni, et ad motus torpor, aut si moueri tentauerint grauitas aut uehemẽs exolutio, mẽstruorum occultatio, uel immodica,

ἢ ἐλάττων κένωσις. οὕτω δὲ καὶ ἡ δι᾽ αἱμοῤῥοΐδων. ἀλλὰ καὶ ἡ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἐδωδὴν, ἢ πόσιν, οὐχ ὁμοία τῇ πρόσθεν ἡδονὴ, γνωρίσματα ἔστι μέλλοντος νοσήματος. οὕτως δὲ καὶ ἡ τῆς διανοίας ἀμβλύτης οὐ κατὰ φύσιν, ἢ ἐπιλησμοσύνη τις ἀήθη, ἢ φαντασιωδέστεροι τῶν ἔμπροσθεν ὕπνοι. καὶ μὴν δὴ καὶ ἀκοὴ καὶ ὄσφρησις, καὶ ὄψις ἀμβλύτεραί τε καὶ ἀχλυωδέστεραι. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσα κατὰ φύσιν ὑπῆρχε, τὰ μὲν αὐξανόμενα, τὰ δὲ μειούμενα, τὰ δὲ καιροῖς τισιν, ἢ ποσότησιν, ἢ ποιότησιν ἐξαλλαττόμενα.

modica, aut diminuta euacuatio. Sic et quæ per ora uenarum, Græci hæmorrhoidas appellant, fit sanguinis effusio, sed non eadẽ quæ prius in cibo, potuq; uoluptas, sunt futuræ indicia ægritudinis: hebetudoq; animi nõ naturalis, aut obliuio quædã incõsueta, aut somni qui pluribus imaginationibus abundãt, quàm prius auditus, & odoratus uisus ue hebetiores, aut turbulentiores. Et ut simpliciter dicam, quæcunq; secũdum naturã inerãt, hæc quidem augmẽtata, hæc uerò comminuta, hæc uerò tẽporibus quibusdã, aut qualitatibus immutata.

πἰόμενα. καὶ γὰρ οὖν καὶ τοῦ σώματος ὄγκος, ἐλάττων τε ἢ μείζων γινόμενος, ἐρυθρότερός τε καὶ λευκότερος, ἢ οἷον πελιδνότερος ἢ μελάντερος, ἐρύγαί τε καὶ πταρμοὶ, καὶ φῦσαι πλείους ἢ ἐλάττους τῶν κατὰ φύσιν. οὕτω δὲ καὶ ὅσα διὰ ῥινῶν, ἢ ὑπερώας, ἢ ὤτων, οἷς ὁ ἐγκέφαλος ἐκκαθαίρεται ποσότησιν, ἢ ποιότησιν, ἢ καιροῖς ἐξαλλαττόμενα. ταῦτα μὲν ἅπαντα τοῦ γένους τῶν κατὰ φύσιν ἐστίν. δῆξις δὲ γαστρὸς, ἢ κατὰ στόμαχον, ἢ κατά τι τῶν ἐντέρων, ἢ ἐπὶ τοῖς διαχωρουμένοις, ἢ ἐμουμένοις,

mutata. Siquidē & ipsius corporis moles, aut maior, aut minor, aut magis alba, aut magis rubra, quemadmodū liuidior, aut nigrior ructusq́;, ac sternutamenta, & flatus plures, aut pauciores his qui secundum naturā: sic et quæcūq; per nares, uel palatum uel aures, per quos meatus cerebrū expurgatur, uel tēporibus, uel quātitatibus, uel qualitatibus immutata. Hæc igitur omnia ex genere eorum sunt, quæ secūdum naturā morsus quoque uentris, uel in ore uētriculi, uel in aliquo intestinorum, aut cum aluus subducitur, aut cum uomitus excitatur, aut cum mingitur,

ἢ οὐρουμένοις, ἢ τις ἕτερος μέτριος πόνος, ἐκ τοῦ γένους μὲν ἐστι. τῶν παρὰ φύσιν. οὔπω δὲ νοσεῖν οἱ οὕτως ἔχοντες λέγονται, καθάπερ οὐδ᾽ οἱ βαρυνόμενοι τὴν κεφαλὴν, ἢ ἀλγοῦντες, ὅταν γε μηδέπω διὰ ταῦτα πρὸς τὰ συνήθη τῶν ἔργων ἐμποδίζονται. καὶ ὅγε τοῦ νοσεῖν ὅρος οὗτός ἐστιν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις. διαθέσεσι, καὶ διὰ τὸ τ᾽ ἐν τῷ πρός τι, τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἤδη τε νοσώδη καὶ οὐδετέραν ἐροῦμεν ἔτι. πρὸς γὰρ τὴν ῥώμην τῆς φερούσης ῥαδίως, ἢ νικωμένης ἤδη δυνάμεως, ἤτοι νόσος ἐστιν, ἢ οὐδετέρα διάθεσις.

mingitur, siue aliquis alius dolor moderatus ex genere quidẽ existit eorum quæ præter naturam: non tamen qui ita se habent, ægrotare dicuntur, sicuti neque qui capite grauantur, aut dolent, cum nondum in consuetis impediuntur operatiõibus. Hic enim in huiuscemodi dispositionibus terminus est. Atq; idcirco in eo quod ad aliquid, eandẽ dispositionẽ ægram atq; neutram appellabimus. Nã pro uigore potẽtiæ quæ, uel facilè sustinet, uel uincitur, unaquæq; ex his, quas antea diximus, uel morb. est, uel neutra

διάθεσις ἑκάστη τῶν εἰρημένων. οὕτω δὲ καὶ ὅσα κατὰ τὰς αἰσθήσεις, οὐκ ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἀλλήλων διενηνόχασιν, ἀλλ' ὅσα τῷ γένει παρὰ φύσιν εἰσί, καὶ ταῦτ' ἐστὶ νοσώδη σημεῖα, μέχρι περ ἂν ᾖ σμικρά, καὶ μηδέπω τῶν εἰθισμένων πράξεων ἀπάγειν ἱκανά. τοιαῦτα δ' ἐστὶ κατὰ μὲν τὴν γεῦσιν, ὅταν ἁλμυρᾶς, ἢ πικρᾶς, ἤ τινος ἑτέρας ποιότητος ἔμφασις ᾖ τοῖς ἐσθιομένοις τε καὶ πινομένοις ἅπασιν, ἢ καὶ χωρὶς τοῦ προσάρασθαί τι τὸ σίαλον αὐτὸ φαίνηται τοιοῦτον. κατὰ δὲ τὴν ὄσφρησιν, ὅταν ἤ τοι τινος

neutra dispositio, sic & quaecunque in sensibus: nō in eo quod magis, aut minus inuicē differunt, sed eo quòd toto genere sunt praeter naturā. Et haec sunt signa morborū, donec modica fuerint, & nondū hominē à cōsuetis operibus sufficiūt amouere: talia uerò sunt in gustu quidē, cum uel salsae, uel amarae, aut alicuius alterius qualitatis sapor nobis indicatur, siue in omnibus quae bibuntur, aut māducantur, aut praeter quàm aliquid assumatur, saliua talis sentiatur. In odoratu autem quando alicuius unius qualitatis

αἰσθανόμεθα μιᾶς ποιότητος οὐδενὸς ὀσφρητοῦ παρόντος, ἢ καὶ προσφέροντες πλείω τε καὶ διαφέροντα, πάντων αὐτῶν ὡς ὁμοίων αἰσθανόμεθα. πολλάκις δὲ οὐδ' ὅλως αἴσθησις ἡμῖν οὐδενός. ἢ δυσώδους τινὸς γίνεται, μηδενὸς παρόντος, δυσώδους. κατὰ δὲ τὴν ἀκοὴν, ἦχοι καὶ ψόφοι τοῦ παρὰ φύσιν εἰσὶν, ὥσπερ γε καὶ κατὰ τὴν ὄψιν ὅσα προφαίνεσθαι δοκεῖ, μέλανά τε καὶ ὀρφνώδη, καὶ κυανᾶ, καὶ πυρρὰ καὶ ξανθὰ τὰ μὲν στρογγύλα, τὰ δὲ προμήκη, καὶ τὰ μὲν ἰσχνά, τὰ δὲ παχέα, παραπετᾶσθαι πάντα δοκοῦντα.

sensum habemus, nullo odore præsente, aut quũ plura & differentia narib. admouemus, omnia ueluti similia sentimus. Sæpius uerò nihil sentimus, aut aliquid fœtens, etiam si nihil adsit quod fœteat. Quantum uerò ad auditum, soni, & strepitus ad id quod præter naturam pertinent. Quemadmodũ in uisu quæcunq; ante oculos apparere credũtur nigra, & atra, & cerulea, & ruffa, & rubra, & nonnulla rotunda, nonnulla autẽ oblonga, quædam gracilia, quædã crassa oculis prætendi uidentur.

κοῦντα. κατὰ δὲ τὴν ἁπτικὴν αἴσθησιν, ὅταν ἀνωμαλία τις, ἢ πύκνωσις, ἢ βάρος, ἢ τάσις, ἢ ναρκώδης, ἢ ἑλκώδης διάθεσις ἐμφαίνηται καθ᾽ ὅλην τὴν ἕξιν. οὕτως δὲ καὶ καθ᾽ ἕκαστον μέρος, ἢ τάσις, ἢ θλίψις, ἢ δῆξις, ἢ βαρύτης. ὅταν σμικραί τινες ὦσι, καὶ μὴ μόνιμοι, τὴν μὲν διάθεσιν οὐδέπω ὑπάρχειν δηλοῦσι, προαγγέλλουσι δὲ νόσον.

uidētur. In sensu autē tactus quū inæqualitas aliqua, uel spissitudo, uel grauitas, uel tentio, uel torpida, uel ulcerosa dispositio in toto corporis habitu sentitur, sic & in singulis partib uel tentio, uel compressio, uel morsus, uel grauitas, quādo modicæ fuerint, ac minimè firmæ, neutrā quidē dispositionem adesse demonstrant, futurā uerò ægritudinem prænunciant.

SIGNA CORPORVM AEGROtantium. Cap. LXXXIII.

Ὅσα δὲ ἐν τοῖς ἤδη νοσοῦσιν γίνεται σημεῖα, τὰ μὲν ὑγείαν δηλοῦντα, τὰ δὲ θάνατον.

At quæ iam in ægrotantib. signa uidētur, ex quib nōnulla salutē, nōnulla mortē portēdūt:

ὑγιεινὰ μὲν τὰ πρότερα, τὰ δ' ἕτερα τῷ γένει μὲν νοσερά, κατ' εἶδος δὲ ὀλέθρια λέγεται. λαμβάνεται δὲ καθόλου μὲν εἰπεῖν, ἔκ τε τῶν ἐνεργειῶν ἀρετῆς τε καὶ κακίας, κατὰ μέρος δὲ ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἐνεργειῶν, ὧν τὰ μὲν γένη πρόσθεν εἴρηται. πρῶτον μὲν τὸ τῶν ἀρχῶν, δεύτερον δὲ τὸ τῶν ἀπ' ἐκείνων πεφυκότων, καὶ τρίτον τῶν ἰδίαν μὲν ἐχόντων διοίκησιν, ἀπὸ δὲ τῶν ἀρχῶν ἀποφύσεις τινὰς δεχομένων. τὸ γὰρ δὴ τέταρτον γένος τῶν τότε ῥηθέντων, ἐξ ἑαυτοῦ μὲν ἄχρηστον εἰς τὰς προγνώσεις,

κατὰ

prima quidē salubria, altera uerò genere quidem ægra, secundū speciem autē perniciosa dicuntur. Sumūtur aūt, ut uniuersaliter dicamus, ex operationū uirtute, ac uitijs: secundum partem uerò ex particularium operationibus, quarum genera antea diximus. Primum quidem eorū quæ principia existunt, secundum uerò, illorum quæ à principijs ortum habent, & tertiū eorū quæ ex seipsis gubernantur, à principijs autē quasdā deriuationes habent, quartū si quidem genus eorū quæ tunc diximus, ex se quidem ad aliquid prænoscendum

κατὰ συμβεβηκὸς δὲ, κἀκ τούτων ἔσται ποτὲ πρόγνωσις, ὥσπερ γε κἀκ τῶν περιττωμάτων διὰ παντός. ἐκ τούτων μὲν λόγῳ συμπαθείας, ἐκ δὲ τῶν περιττωμάτων, ὅτι πέψεως καὶ ἀπεψίας ἐν αὐτοῖς ἔστι σημεῖα, ὥστε οὐκ ἐνδέχεται μὴ δηλοῦν αὐτὰ διὰ παντὸς, ἤτοι τὴν φύσιν ἐπικρατεῖν τῆς ὕλης, ἢ τὴν ὕλην τῆς φύσεως, ἢ οὐδέτερον οὐδετέρου. ὑγιεινὰ μὲν σημεῖα λεχθήσεται, κρατούσης τῆς φύσεως, νοσώδη δὲ, κρατουμένης. οὐδέτερα δὲ τὰ ἐν ταῖς ἰσοσθενέσι μάχαις. τὰ μὲν δὴ τῆς ἐναργοῦς πέψεως σημεῖα, τῶν

scendum inutile est: secundum accidēs autem, et ex his aliquādo præcognitiones erūt, quemadmodum: & ex excremētis: ex his quidē compatiendi ratione: ex excremētis autem quoniā coctionis, et incoctionis signa continent. Quare fieri non potest quin omnino significent, aut naturam materiei, aut materiā naturæ, aut neutrum neutro dominari. Salubria quidem signa dicentur, natura superāte: insalubria uerò superata, neutra aūt quæ pugnas habēt æquales. Sed quæ quidē manifestā indicant coctionē ex

ὑγιεινῶν ἐστι, καθάπερ καὶ τὰ τῆς ἀπεψίας νοσερά, τὰ δὲ οὔτε πέψιν, οὔτε ἀπεψίαν ἐναργῶς ἐνδεικνύμενα, τῆς τῶν οὐδετέρων ἐστὶ φύσεως. οὐδέτερα δὲ καὶ ὅσα νῦν μὲν τοῦτο, νῦν δὲ τοὐναντίον δηλοῖ, καθάπερ οἱ μελαινόμενοι δάκτυλοι. τοιαῦτα δ' ἐστὶ καὶ τὰ κρίσιμα συμπτώματα, λέλεκται δὲ ὑπὲρ ἁπάντων αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ κρίσεως, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἐνέργειαν ἐν τοῖς περὶ συμπτωμάτων αἰτίοις. ἐκ τούτων οὖν χρὴ τὴν κατὰ μέρος ἅπασαν αὐτῶν ὕλην ἀνελέγεσθαι

ſalubrib. ſunt: ſicut quæ cruditatem, ægra: quæ uerò neq; coctionem, neque cruditatē oſtendūt, ex neutrorum ſunt natura. Sunt uerò & neutra quæcunq; nunc quidem hoc, nunc uerò contrarium ſignificant, ueluti digiti denigrati.

Talia ſunt etiā critica, id eſt, decretoria accidentia, de quibus omnibus in libris de criſibus dictum eſt: ſicuti etiā de his quæ ad unamquāq; attinēt operationem, in his libris in quibus de cauſis accidentium agitur. Quare omnē horū ſingulorū materiam ex eiſdem libris colligere oportet.

λεσθαι. ἐγὼ δὲ μήκος φειδόμενος, ἐνθαυθοῖ μὲν ἤδη καταπαύσω τὸν περὶ τῶν σημείων λόγον, μεταβήσομαι δὲ ἐπὶ τὸν τῶν αἰτίων.

oportet. Ego uerò prolixitati parcens, hic sermoni de signis finem faciam, transgrediar aũt ad illum qui de causis.

DE CAVSIS SALVBRIBVS, INSAlubribus, ac neutris. Cap. LXXXIIII.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων ἐστὶ τὰ μὲν ὑγιεινὰ, τὰ δὲ νοσερὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα, πρῶτον περὶ τῶν ὑγιεινῶν ὁ λόγος ἔσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων αὐτῶν τὰ μὲν ἦν φυλακτικὰ, τὰ δὲ ποιητικὰ τῆς ὑγιείας, ἔστι δὲ καὶ χρόνῳ καὶ ἀξιώματι πρότερα τὰ φυλακτικὰ τῶν ποιητικῶν, ἀπὸ τῶν φυλακτικῶν ἀρκτέον. ὄντος τοίνυν οὐχ ἑνὸς τοῦ ὑγιεινοῦ σώματος,

Quoniã uerò & harum hæ quidẽ salubres, hæ autẽ insalubres, hæ uerò neutræ, primũ de causis salubrib. erit sermo. Quia uerò, et harũ nõnullæ quidẽ cõseruatrices, nõnullæ uerò effectrices sanitatis, sunt aũt et tẽpore, et dignitate priores conseruatrices, incipiendũ est à conseruatricib. Quũ igitur nõ unũ tantũ sit sanum corpus,

σώματος, ἀλλὰ πλειόνων, ὡς ἔμπροσθεν διώρισαι, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἴδιον ἔσται τὸ φυλακτικόν, ὅτι καὶ πᾶν αἴτιον ἐν τῷ πρός τι. πάλιν οὖν καὶ ταῦτα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς τοῦ σώματος ποιητέον, ἐπισκεπτομένους τὰ πρὸς ταύτην ὑγιεινά. τὴν δὲ εὕρεσιν αὐτῶν ἡ τοῦ πράγματος αὐτοῦ φύσις ὑπαγορεύει. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀπαθὲς καὶ ἀναλλοίωτον τὸ σῶμα, διὰ παντὸς ἂν ἔμενεν ἡ ἀρίστη κατασκευή, καὶ οὐδὲν ἂν ἐδεῖτο τέχνης ἐπιστατούσης αὐτῷ, ἐπειδὴ δὲ ἀλλοιοῦται, καὶ διαφθείρεται

corpus, sed plura, ut suprà diffiniuimus, in eorũ singulis propria erit causa conseruatrix. Siquidem omnis causa in eo quod ad aliquid existit. Hic igitur denuo sumendũ initiũ ab optima corporis constitutione, ac quæ ei salubria sint considerandum. Eorum autem inuẽtionem ipsius rei natura insinuat. Si enim impatibile, atq; inalterabile esset corpus, semper optima cõstitutio perduraret, neque artis præsidio indigeret. Quoniam uerò alteratur, corrũpitur, & uertitur,

φθείρεται καὶ τρέπεται, μὴ φυλάττου ἣν εἶχεν ἐξ ἀρχῆς κατάστασιν, ἐπικουρίας ἐν τούτῳ δεῖται.

& uertitur, neque eundem seruat prioris status tenorem, ea ratione auxilium desyderat.

QVOT MODIS NOSTRVM *corpus alteretur.* Cap. LXXXV.

Καθ' ὅσους οὖν τρόπους ἀλλοιοῦται, τοσαῦτα γένη καὶ τῶν ἐπικουριῶν ἕξει, τουτέστι τῶν φυλακτικῶν αἰτιῶν, ἃ πρόδηλον ἤδη κἀξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων, ἐπανορθωτικὰ τῶν γενῶν τετύχηκεν ὄντα. Ὑπὸ δὲ κατὰ βραχὺ ποιεῖσθαι τὰς ἐπανορθώσεις, πρὶν ἀθρόον ἀπαντῆσαι τὸ βλάβος, οὐ προφυλακτικὰ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι και-

Secundū quod igitur alteratur modos, tot auxiliorum, hoc est causarum conseruatricum genera habebit, quas ex his quæ dicta sunt, liquet esse ex correctiuarum genere. Sed quia paulatim correctiones faciunt, antequā omnis ingruat noxa: non præseruantes à futuro malo, sed

κοῦ πρὸς τῶν ἰατρῶν ἐκκλῆσθαι, ἀλλὰ φυλακτικὰ τῆς παρούσης κατασκευῆς. ἀλλοιοῦται τοίνυν τὸ σῶμα. πρός μὲν τινῶν ἐξ ἀνάγκης. πρὸς δὲ τινῶν οὐκ ἐξ ἀνάγκης. λέγω δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν οἷς ἀδύνατον αὐτῷ ἔστι μὴ πλησιάζειν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ τὰ λοιπά. τὸ μὲν γὰρ τῷ περιέχοντι διὰ παντὸς ὁμιλεῖν, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν, καὶ ἐγρηγορέναι καὶ ὑπνοῦν ἀναγκαῖον αὐτῷ, ξίφεσι δὲ καὶ θηρίοις οὐκ ἀναγκαῖον. ὅθεν ἐν μὲν τῷ προτέρῳ γένει τῶν αἰτίων, ἡ περὶ τὸ σῶμα τέχνη καταγίνεται, κατὰ δεύτερον οὐκέτι.

lo, ſed præſentis ſtatus cõſeruatrices medici appellant. Alteratur igi= corpus nonnullis quidẽ neceſſario, à quibuſdam uerò non neceſſario. Dico autẽ nceeſſario, quæ nulla eſt euitandi ratio: non neceſſario autẽ re=liqua: nam aërẽ quidem nos ambientem ſemper attingere, comedereq́;, ac bibere, et uigilare, & dormire eſt neceſſariũ. Enſibus autem, & exi=tialib. feris obuiare, non neceſſarium. Quare circa primum cauſarũ ge=nus uerſatur ars corporis conſeruatrix, circa ſecundum aũt minimè.

Quot

ὁπόσα

ὁπόσα τοίνυν ἐστὶ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἀλλοιοῦντα τὸ σῶμα, διελόμενοι καθ' ἕκαστον αὐτῶν, ἴδιον γένος αἰτιῶν ὑγιεινῶν εὑρήσομεν. ἓν μὲν ἐκ τῆς τοῦ περιέχοντος ἀέρος ὁμιλίας, ἕτερον δὲ ἐκ κινήσεως καὶ ἡσυχίας ὅλου τε τοῦ σώματος καὶ κατὰ τὰ μόρια, τρίτον ἐξ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, τέταρτον, ἐκ τῶν προσφερομένων, πέμπτον, ἐκ τῶν ἐκκρινομένων, ἢ ἐπεχομένων, ἕκτον, ἐκ τῶν ψυχικῶν παθῶν. ὑπὸ τούτων γὰρ ἁπάντων ἀνάγκη τὸ σῶμα διατίθεσθαί πως. ὑπὸ μὲν γὰρ τοῦ περιέχοντος, ἢ καὶ θερμαινόμενον, ἢ ψυχό-

Quot igitur numero sint ea quæ ex necessitate corpus alterãt distinguentes, proprium singulis eorum, causarũ salubrium genus inueniemus. Inest igitur unum quidem ex ambiẽtis aëris adhæsu: alterum uerò ex motu, et quiete, et totius corporis, & partiũ singularũ: tertiũ ex somno, & uigilia: quartum ex his quæ assumuntur: quintum ex his quæ excernuntur, & retinentur: sextũ ex animæ affectibus: ex his enim necesse est aliquo modo affici corpus. Ab aëre quidẽ ambiente, quia aut calefit, aut frige-

μενον,

μενον, ἢ ξηραινόμενον, ἢ ὑγραινόμενον, ἢ κατὰ συζυγίαν τι τούτων πάσχον, ἢ καθ' ὅλην τὴν οὐσίαν ἀλλοιούμενον. ἐκ κινήσεως δὲ καὶ ἡσυχίας ἀμέτρων ἀμφοῖν γινομένων, ἢ θερμαινόμενον, ἢ ξηραινόμενον, ἢ ψυχόμενον, ἢ ὑγραινόμενον, ἢ κατὰ συζυγίαν τι τούτων πάσχον. οὕτω δὲ καὶ ἐξ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως ἀνάγκη πάσχειν αὐτό. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ τῶν προσφερομένων ἢ ἐκκρινομένων, ἢ ἐπεχομένων. ἅπαντα γὰρ ταῦτα, τὰ μὲν ἄντικρυς, τὰ δὲ διὰ μέσων ἑτέρων αἰτίων ἀλλοιοῖ τὸ σῶμα τὸ καὶ

διαφθείρει

fit, aut exiccatur, aut humectatur, uel secundum horũ patitur coniugationem, aut in tota alteratur substantia. Ex motu uerò, & quiete, cum utraq; modum excesserint, aut calefactum, aut refrigeratũ, aut humectatum, aut exiccatum, uel aliquid secundũ horũ patiẽs coniugationẽ. Sic & ex somno, & uigilia ipsum pati est necessariũ, secundũ eandẽ rationẽ, & ex animæ affectibus. Ex his quæ assumũtur, aut excernũtur, aut retinẽtur, hæc siquidẽ omnia partim quidẽ euidenter, partim uerò per alias causas medias alterãt corpus, & sani-

tatem

διαφθείρει τὴν ὑγιεί-
αν, καὶ γέγραπται πε
ρὶ τούτων αὐτῶν ἰδίᾳ
καθ᾽ ἕκαστον ἐν τῇ τῶν
ὑγιεινῶν πραγματείᾳ.
τὰ μὲν οὖν ἅπαντα
τὰ νῦν εἰρημένα γένη
τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων,
ὕλαι τινὲς ὑπάρχου-
σι. μετὰ δὲ τῆς δεού-
σης χρήσεως, αἴτια γί
νεται φυλακτικά τε
καὶ ὑγιεινά. διαμαρ-
τανόμενα δὲ τῆς συμ-
μετρίας, νοσώδη κα-
θίσταται, ὥστε δῆλον ἤ-
δη κἀκ τούτων, ὡς οὐχ
ἑτέρας μὲν οὐσίας τῶν
ἐκτὸς τούτων πραγμά
των ὑγιεινὰς ἡμῖν, ἑτέ
ρας δὲ νοσερὰς ὑπο-
ληπτέον. ἀλλὰ τὰς αὐ
τὰς ἐν τῷ πρός τι, ποτὲ μὲν ὑγιεινάς, ποτὲ δὲ
νοσώδεις

*tatem corrũpunt, & de
horũ singulis seorsum
scripsimus in tractatu
qui de salubribus inscri
bitur. Omnia igitur nũc
dicta genera materiæ,
quædam sunt salubrium
causarum. At usu oppor
tuno adhibito causæ fi-
unt conseruatrices, at-
que salubres: sed ubi à
modo deliquerint, insa-
lubres redduntur. Vn-
de etiam liquet ex his
non alias præter has,
aut salubres, aut insalu-
bres à nobis existimari
oportere, at easdem po
tius quandoque quidem
salubres, quandoq; uerò
insalubres,*

νοσώδεις γινομένας. ἡνίκα μὲν γὰρ δεῖται κινήσεως τὸ σῶμα, τὸ μὲν γυμνάσιον ὑγιεινόν, ἡ δὲ ἡσυχία νοσερόν. ἡνίκα δὲ ἀναπαύσεως, ὑγιεινὸν μὲν ἡ ἡσυχία, νοσερὸν δὲ τὸ γυμνάσιον, ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ σιτίων καὶ πομάτων, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἕκαστον γὰρ ἐπειδὰν δεομένῳ τῷ σώματι προσάγηται μετὰ τῆς οἰκείας ποσότητος καὶ ποιότητος, ὑγιεινὸν γίνεται. τὸ δὲ ἤτοι μηδ᾽ ὅλως δεομένῳ προσφερόμενον, ἢ οὐκ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ, νοσῶδες καθίσταται, καὶ δύο εἰσὶν οὗτοι σκοποὶ περί τε τὸ ὑγιεινὸν

καὶ

insalubres, in eo quod ad aliquid esse. Nam ubi motum corpus desyderat, exercitatio quidē salubris, ocium autem insalubre: quum uerò eget quiete, ociū quidem salubre, exercitatio autē insalubris. Eodem modo de cibis, & potibus, & de alijs omnibus statuendum. Horum enim singula quando, ut necessitas corporis exigit, cū mensura, ac qualitate opportuna adhibentur, salubria fiūt, ac cū citra omnem necessitatem, ac præter modū afferūtur, insalubria. Atque hæc duæ sunt circa salubre

& insa=

καὶ τὸ νοσερόν, ἡ ποιότης τε καὶ ἡ ποσότης τοῦ προσφερομένου. τὸ γὰρ καὶ τὸν καιρὸν ὡς ἕτερόν τι τούτων τρίτον ἐπεισάγειν ἐν τοῖς εἰρημένοις περιεχόμενον, οὐκ εὔλογον. εἰ γὰρ δεῖται τὸ σῶμα τοιοῦδε καὶ τοσοῦδε τοῦ προσφερομένου, δῆλον ὅτι καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τὸν δέοντα προσφέρεσθαι. καὶ ἡ γένεσις τοῦ καιροῦ, ἐκ τοῦ ῥευστὸν καὶ εὐμετάβλητον εἶναι τὸ θνητὸν σῶμα καὶ δεῖσθαι κατὰ τὰς μεταβολὰς, ἄλλοτ᾽ ἀλλοίων τῶν ὠφελούντων, ὥστε οὐκ ἔστιν ἐν τῷ γένει τρίτον ἐν τοῖς εἰρημένοις ὁ καιρός. εἰς δὲ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν,

πολλά

et insalubre intẽtiones, rei, scilicet, quæ adhibetur qualitas, ac quantitas. Neq; enim est rationi consentaneũ, etiã temporis occasionẽ, quæ in his quæ dicta sunt continetur, ueluti tertium aliquod ab eisdẽ diuersum introducere. Si enim tali, et tãta re allata egeat corpus, nemini dubium quin etiã in tempore opportuno afferatur occasio. Siqdẽ tẽporis inde ortũ habet, quoniã fluxibile, ac facilè mutabile est mortale corpus, ac pro trãsmutationis modo alijs alio tẽpore eget auxilijs. Quare non est tertium aliquod præter ea quæ dicta sunt, tempus. Sæpius autem co

πολλάκις ὡς τρίτῳ χρώμεθα, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. ἐπεὶ δὲ ἐν τούτοις τοῖς σκοποῖς, τά τε ἄλλα τῶν αἰτίων τῶν ὑγιεινῶν καὶ τὸ νῦν ἡμῖν προκείμενον ἐστὶ γένος, αὖθις ἀναλάβωμεν αὐτά. τῇ τοίνυν ἀρίστῃ κατασκευῇ τοῦ σώματος ἐπειδὰν εὔκρατον ᾖ τὸ περιέχον, ἁρμόσει συμμετρία, τῶν τε ἄλλων ἀκριβὴς, ὧν ἀρτίως εἴπομεν, ἡσυχίας τε καὶ κινήσεως, τοῦ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, καὶ τῶν προσφερομένων τε καὶ ἐκκρινομένων. ἐπειδὰν δὲ δύσκρατον, εἰς τοσοῦτον καὶ τὰς συμμετρίας ἐξαλλάττειν προσήκεν,

tanquã tertio quodã ob eam quam diximus causam ad docendũ uti cõsueuimus. Quoniã uerò in his ipsis intentionib. & aliæ causæ salubres, & id quod propositum est genus cõtinetur, rursus easdem repetamus. Optimæ igitur corporis cõstitutioni cũ circũfusus aer fuerit in temperie positus, earũ rerũ de quib. nuper diximus, quietis, scilicet, ac motus, somni, uigiliæ, et eorũ quæ assumũtur, atque excernũtur, quantitas moderata cõueniet. Cũ uerò aër à temperie recesserit, tãtũ à mediocritate euariare oportet, quãuis fuerit ab optima

προσήκειν, εἰς ὅσον. καὶ τὰ τῆς εὐκρασίας διέφθαρται. σκοποὶ δὲ τῆς συμμετρίας τοῦ μὲν τοῦ περιέχοντος, ὡς μήτε φρίττειν διὰ κρύος, μήθ' ἱδροῦν διὰ θάλπος. ἐν δὲ τοῖς γυμνασίοις ὅταν πρῶτον ἄρξηται πονεῖν τὸ σῶμα, καταπαύειν εὐθύς. ἐν δὲ τοῖς ἐδέσμασι, πέψεως ἀκρίβεια, καὶ διαχωρήσεως συμμετρία, κατάγε τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσόν. ἰσάζει δέ πως τῶν πολλῶν ἡ ὄρεξις τῇ πέψει, ὥστε οὐδ' ἐπιστάτου δέονται, τοῦ τὸ ποσὸν ἑκάστου τῶν προσφερομένων μετρήσοντος. ἡ γὰρ ἀρίστη φύσις ὅσον ὀρέγεται

ma tẽperantia recessus. Hi uerò sunt mediocritatis termini, in aëre quidem ambiente, ut neque horreat propter frigus, neq; sudet propter æstum. In exercitijs autẽ, cum primum lassari cœperit corpus, confestim quiescere. In cibis autẽ coctionis perfectio, & excremẽtorũ modus, in quali, quantoq; conueniens, æqualis uerò in his quodãmodo est coctioni appetitus: quare neque præside egẽt, q singulorũ quæ assumũtur quantitatẽ metiditur. Optima siquidẽ natura, quãtum appetit.

ται, τοσοῦτον καὶ πέττει καλῶς. οὕτω δὲ καὶ τῶν ὕπνων τὸ ποσὸν, ἡ φύσις αὐτὴ μετρεῖ τοῖς ἐν ἀρίστῃ κατασκευῇ, καὶ παύονται τηνικαῦτα ὑπνοῦντες, ὅταν μηκέτι δέηται δὲ τὸ σῶμα. καὶ δὴ καὶ οὕτως αὐτῶν διαιτωμένων, ἐν ταῖς ἐκκρίσεσιν, οὐδὲν πλημμελεῖται κατὰ γαστέρα, καὶ οὖρα καὶ ὅλον τὸ σῶμα. τὰς μὲν γὰρ, ἡ συμμετρία τῶν προσφερομένων, τὴν δὲ καθ' ὅλον τὸ σῶμα διαπνοὴν, ἡ τῶν γυμνασίων ὑγιεινὴν ἀπεργάζεται. ἀπέχεσθαι δὲ δηλονότι τῆς ἀμετρίας αὐτοὺς χρὴ ἁπάντων

των

appetit, tantū etiam cō coquit. Sic et somno modum ipsa natura præfinit, his qui optimā corporis constitutionē sunt sortiti: & tunc à somno excitātur, cū corpus ampliori quiete non eget. Cumq; talem uictus rationem adhibuerint, nullū est in eorū excrementis delictū, quæ uel per uentrem, uel per urinæ meatus, uel per totū corpus egeruntur. Nā priora quidem ex modo eorū quæ assumuntur temperantur, totū uerò corpus salubriter perflari facit exercitij usus moderatus. Liquet autem ab ipsis caueri oportere, omnes

re, omnes

τῶν τῆς ψυχικῶν παθῶν, ὀργῆς, λύπης, θυμοῦ, φόβου καὶ φθόνου. ἐξιστῆσι γὰρ καὶ ταῦτα, καὶ ἀλλοιοῦσι τὸ σῶμα τῆς καὶ τὰ φύσιν συστάσεως.

re, omnes animi immodicos affectus, uidelicet, iræ, tristitiæ, furoris, timoris, inuidiæ. Hæc enim alterant, atq; à naturali statu corpus auertunt.

DE VENEREIS CAP. LXXXVI.

Ἀφροδισίων δὲ κατὰ μὲν Ἐπίκουρον οὐδεμία χρῆσις ὑγιεινή, κατὰ δὲ τὸ ἀληθὲς, ἐκ διαλειμμάτων τηλικούτων, ὡς ὑπὸ ταῖς χρήσεσι μήτ' ἐκλύσεως αἰσθάνεσθαι, καὶ κουφότερον αὐτὸν ἑαυτοῦ δοκεῖν γεγονέναι, καὶ εὐπνούστερον. ὁ δὲ καιρὸς τῆς χρήσεως, ὅταν ἀκριβῶς μέσον ἢ τῆς ἔξωθεν περιστάσεων ἁπασῶν τὸ σῶμα

Venereorũ uerò iuxta Epicuri sententiam, nullus est usus salubris. Re uera autem confert, si tantum interualli in eorum usu adhibeatur, ut neq; resolutio aliqua sentiatur, & ipse seipso homo quodã modo leuior factus, ac melius spirare uideatur.

Tempus uerò ad utendum opportunum, cum in excessuũ omniũ mediocritate corpus fuerit

τὸ σῶμα, μήθ' ὑπερπεπληρωμένον, μήτ' ἐνδεές, μήθ' ὑπερεψυγμένον, μήθ' ὑπερτεθερμασμένον, ἢ ἐξηρασμένον, ἢ ὑγρασμένον ἀμέτρως. εἰ δὲ καὶ διαμαρτάνοιεν ποτέ, σμικρὸν ἔσται τὸ διαμαρτανόμενον. ἄμεινον δὲ τεθερμασμένῳ μᾶλλον ἢ ὑπερεψυγμένῳ, καὶ ὑπερπεπληρωμένῳ, ἢ ἐνδεεῖ, καὶ ὑγρασμένῳ, ἢ ἐξηρασμένῳ τῷ σώματι κεχρῆσθαι τοῖς ἀφροδισίοις. ποιότητα δὲ ἑκάστου τῶν εἰρημένων τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἐκλέγεσθαι. γυμνασίου μὲν ἐν ᾧ πάντα τὰ μόρια τοῦ σώματος ἀνάλογον

constitutum: cum scilicet neq; supra modũ plenum, neque uacuum extiterit, aut in calore, aut frigore, aut siccitate, aut humiditate excesserit corpus: quòd si aberrare contigerit: paruus sit error. Melius aũt illi calefacto magis quã infrigidato & pleno, q̃ uacuo: & humecto potius corpore, quàm exiccato uti ueneriis. Horum autẽ singulorũ quæ dicta sunt, qualitas in optima corporis constitutione est eligẽda: exercitij quidem in quo totius corporis partes æqua proportione

γον κινεῖται, ὡς μὴ τὸ μὲν ὑπερπονεῖν, τὸ δὲ ἐνδεέστερον πονεῖν. τῶν δὲ ἐσθιομένων τε καὶ πινομένων, τὸ εὐκρατότατον. ταῦτα γὰρ οἰκειότερα ταῖς εὐκράτοις φύσεσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ δέ τι τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἀπολείποιτο τὸ σῶμα, μὴ πολλῷ δὲ τότε καὶ τὰ φυλακτικὰ δὴ τῆς ὑγείας αἴτια, κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὑπηλλαγμένα γενήσεται. πλειόνων δὲ τοιούτων ὄντων σωμάτων καθ' ἕκαστον γένος ἰδίᾳ ῥητέον. τὸ μὲν οὖν τῇ κράσει παραλλάττον, ἐν μὲν τῇ συμμετρίᾳ τῶν ὀργανικῶν μορίων

portione mouentur, ita ut nō aliæ quidem ultra modū fatigētur, aliæ uerò citra: cibi autē & potus optimā habeant temperiem. Sunt enim naturæ cōuenientiores, quæ optima fuerint prædita temperatura. Eadem in reliquis etiam est ratio adhibēda. At si quod ab optima cōstitutione desecerit corpus, non autē uehementer, & hæ quæ ipsius sanitatē causæ cōseruāt, proportione mutabuntur. Sed cum multa sint huiuscemodi corpora, per singula genera seorsum dicendum. Quod igitur in temperatura euariat, instrumentariarū autem par-

μορίων μὴ παραλλάττον, διττὴν ἰδέαν ἔχει τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων. ἑτέραν μὲν τῶν φυλαττόντων αὐτοῦ τὴν κρᾶσιν, ἑτέραν δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἀρίστην ἀγόντων. τὰ μὲν δὴ φυλάττοντα τὴν κρᾶσιν αὐτοῦ, τοσοῦτον παραλλάξει τῶν ἐπὶ τῆς εὐκρατοτάτης φύσεως αἰτίων, ὅσονπερ καὶ ἡ τοῦ σώματος ὅλου κρᾶσις ἐκείνης παραλλάττει. τὰ μὲν γὰρ θερμότερα σώματα, θερμοτέρων δεῖται διαιτημάτων, τὰ δὲ ψυχρότερα, ψυχροτέρων, καὶ τὰ μὲν ξηρότερα, ξηροτέρων, τὰ δὲ ὑγρότερα, ὑγροτέρων. καὶ κατὰ συζυγίαν

tium seruat commoderationem, duplicem habet salubriū causarum formā: alteram quidem earum quæ ipsius cōseruāt temperaturā, alterā uerò eam, quæ ad optimam transferūt. Quæ itaq; ipsius temperaturam cōseruant, tātum à causis optimè tēperatæ naturæ distabunt, quantum & totius corporis temperatura ab illa uariabit. Calidiora siquidem corpora calidioris uictus rationē exposcūt. Frigidiora autem frigidioris, & sicciora siccioris, & humidiora humidioris, ac secundū coniugationem

γίαν τὰ θερμότερα καὶ ξηρότερα, τῶν θερμοτέρων καὶ ξηροτέρων, καὶ τούτοις ἀνάλογον ἐπὶ τῶν λοιπῶν τριῶν συζυγιῶν. χρήσεται γὰρ ταῖς ὕλαις τῶν αἰτίων ὀρθῶς, ὁ τὰς συμφύτους αὐτῶν δυνάμεις ἐπιστάμενος. οἷον ὅτι κίνησις μὲν καὶ ἔνδεια, καὶ ἀγρυπνία, καὶ ἔκκρισις, καὶ πάντα τὰ ψυχικὰ πάθη, ξηραίνει τὸ σῶμα, τὰ δ' ἐναντία τούτοις ὑγραίνει. οὕτως δὲ καὶ περὶ τῶν θερμαινόντων καὶ ψυχόντων ἐπιτηδευμάτων, καὶ ἐδεσμάτων, καὶ πομάτων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἁπάντων τῶν κατὰ τὸ σῶμα γινώσκων

gationem calidiora, ac ſicciora calidioris, ac ſiccioris, eadem in reliquis etiam coniugationibus proportione ſeruata. Rectè ſiquidem cauſarum utetur materia, qui naturales earum potentias agnouerit, uelu ti quòd motus, defectus alimenti, uigiliæ, excretio, & omnes animi affectus corpus exiccant, at quæ his contraria exiſtunt, humectant. Ita uerò & calefacientia & refrigerantia uitæ inſtituta, & ciborũ ac potuũ, atque ut ſimpliciter dicã, omniũ, quæ corpori afferũtur. materias quis

 noſcens,

γινώσκων τὶς τὰς ὕλας καὶ τὰς δυνάμεις, ὑγιεινοῖς αἰτίοις, χρήσεται, τὰς ὁμοίας τοῖς ὁμοίοις προσφέρων, ὅταν γε φυλάττειν βούληται τὴν τοῦ σώματος κρᾶσιν ἣν παρέλαβεν. εἰ δ' ἐξαλλάττειν ἐθέλει καὶ μετάγειν ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἕτερον ἐστὶν ἐνταῦθα γένος αἰτίων ὑγιεινῶν. ἐναντίον μὲν τοῖς προειρημένοις, ἴσον δ' ἀπέχον ἐπὶ θάτερα τῶν εὐκράτων τε καὶ μέσων, ἃ ταῖς ἀρίσταις φύσεσιν ἁρμόττειν ἐλέγομεν. τὴν γὰρ θερμοτέραν καὶ ξηροτέραν κρᾶσιν, οὐ τὰ θερμὰ καὶ ξηρὰ διαιτήματα ποιήσειεν ἂν εὔκρατον ἀκρι-

noſcens, atq; potentias, ſalubrib. utetur cauſis, ſimilia ſimilibus afferẽdo: ſiquidem eius propoſitum fuerit in eodem in quo acceperit, corporis ſeruare temperaturam. Quòd ſi permutare, atque ad melius traducere ſtatuerit, alterum eſt hic ſalubriũ cauſarũ genus, his quidem quas nuper diximus contrariũ: æqualiter uerò declinãs ad alteram partem, à benè temperatis, & medijs, quæ optimis conuenire naturis dicebamus, Calidior ſiquidẽ, ac ſiccior temperatura, à calidioris, ac ſiccioris uictus ratione ad exactiſſimum bonæ temperaturæ ha-

βῶς, ἀλλὰ τοσοῦτον
τῆς εὐκράτου ψυχρό-
τερά τε καὶ ὑγρότε-
ρα ταῖς κράσεσιν, ὅ-
σον καὶ ἡ φύσις τῆς
φύσεως ἦν θερμοτέρα
καὶ ξηροτέρα. τὸ μὲν
γὰρ τοιοῦτον γένος
τῶν αἰτίων, ἐπανορ-
θοῦται τὰς συμφύ-
τους δυσκρασίας, τὸ
δ' ἕτερον τὸ προειρη-
μένον, διαφυλάττει.
χρεία δὲ ἑκατέρων ἐν
μέρει τοῖς ἰατροῖς ἐ-
πανορθοῦσθαι μὲν ἐ-
πὶ πολλῆς σχολῆς,
κατὰ βραχὺ μετάγον-
τας ἐπὶ τὸ βέλτιον. οὐ
γὰρ φέρουσιν αἱ φύσεις
τὰς ἀθρόας ἀλλοιώ-
σεις, φυλάττειν δ' ἐν
ταυτῷ κατὰ τὰς ἀναγ-
καίας

*ræ habitū minimè trāſ-
fertur. At talium erit u-
ſus neceſſarius, quæ tan
tum eis, quæ bene tēpe-
rata exiſtunt, frigidiora
ſint, atque humidiora
quantū & natura natu-
rā in caliditate, & ſicci
tate ſuperabat: nam ta-
le cauſarū genus natu-
rales corrigit intempe-
rātias, alterum uerò de
quo ſuprà diximus tēpe
raturā cōſeruat. Eſt aūt
utriuſque uiciſſim apud
medicos uſus neceſſari-
us: nā cū plurimū ſuppe
tit ocij, corrigere opor
tet, ac ſenſim ad melio-
ra trāſferre. Neq; enim
natura patitur eas quæ
ſubito fiūt alterationes:
hominē aūt neceſſarijs*

καίας ἀσχολίας. πῶς οὖν καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν αἰτίων φυλακτικὸν ὀνομάζομεν; ἔπρεπε γὰρ αὐτὸ μᾶλλον ἴσως ἀλλοιωτικόν τε καὶ θεραπευτικόν, καὶ τὸν συμφύτων ἁμαρτημάτων ἐπανορθωτικὸν κεκλῆσθαι, ὅτι πρὸς ὅλον τὸ γένος τῆς ὑγιείας ἀναφέροντες, οὐ πρὸς τὰς κατ᾽ εἶδος αὐτῆς διαφοράς. ὅσα μὲν ὑγιαίνοντας φυλάττει, φυλακτικὰ πάντα κεκλήκαμεν, ἐάν τε πρὸς τῷ φυλάττειν τὴν ὑγίειαν, ἐπὶ τὸ βέλτιον ἄγει τὴν ὅλην κρᾶσιν, ἄν τε φυλάττῃ τὴν ἐξ ἀρχῆς. ὅσα δὲ χείρονα τὴν κατάστασιν

occupationib. districtũ, in eodem præstat habitu conseruare. Quo pacto igitur & hoc ipsum primũ causarum genus conseruatiuum appellamus? nã forte magis alteratiuũ, & curatiuũ & naturalium defectuum correctiuum uocare conueniat. Quoniã ad uniuersum sanitatis genus referẽtes, nõ ad eas quæ secundum speciem differentias quæcunq; sanos conseruant, conseruatiua omnia uocamus: siue præter id quòd sanitatẽ cõseruant ad melius totam, traducant temperaturã, siue pristinũ tantummodo habitũ tueantur: atque deteriorẽ statum

τάσασιν ἀποτελεῖ, νοσερά. τῶν μὲν οὖν ὁμοίως δυσκράτων ἅπασι τοῖς τοῦ σώματος μέρεσιν, ὁμοία καὶ ἡ ἐπιμέλεια. τῶν δ᾽ οὐχ ὁμοίων, οὐχ ὁμοία. δύναται γὰρ ἡ μὲν γαστὴρ ψυχροτέρα τοῦ προσήκοντος ὑπάρχειν, ἡ κεφαλὴ δὲ θερμοτέρα, καὶ δεῖσθαι τῶν οἰκείων ἑκάτερα. κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον μορίων, ἢ ὑγρότερον, ἢ ξηρότερον, ἢ θερμότερον, ἢ ψυχρότερον ὑπάρχειν τοῦ συμμέτρου, καὶ τῶν οἰκείων τῆς δυσκρασίας δεῖσθαι διαιτημάτων. οὔτε οὖν ἐξ ἴσου γυμναστέον ἅπαντα τῶν τοιούτων τὰ μόρια τοῦ σώματος,

tum efficiũt, insalubria. Quæcunque igitur similem habent in omnibus corporis partib. intemperiem, eadẽ egent pro curatiõe: quæ uerò dißimilẽ, dißimili. Nam fieri potest ut uentriculus frigidior sit q̃ oporteat, caput uerò calidius, atq; utrunq; proprijs egeat auxilijs, ac ratione eadem singulæ aliæ partes cũ fuerint, aut præter modum humidiores, aut ficciores, aut calidiores, aut frigidiores, suæ intemperiei uictum exigunt accommodatũ. Neque igitur modo eodem omnes tales corporis partes

οὔτε

οὐδ' ὡσαύτως ὑγρανοῦμεν καὶ ξηρανοῦμεν, ἤ τι τῶν ἄλλων πράξομεν. ἐπὶ πλέον δὲ λέγεται περὶ αὐτῶν ἐν τῇ τῶν ὑγιεινῶν πραγματείᾳ.

partes exercebimus, neque æqualiter humectabimus, aut exiccabimus, aut tale aliud quippiam agemus. Plenius uerò de his diximus uolumine illo, quod de ſalubribus inſcribitur.

DE CAVSIS SALVBRIBVS PAR*tiũ inſtrumentariarũ.* Cap. LXXXVII.

Τὰ δὲ τῶν ὀργανικῶν μορίων αἴτια ὑγιεινά, ὡς κατὰ σφάλμα κἀν ταῦτα τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἀλλήλων διενήνοχεν. ἄλλα μὲν γάρ ἐστιν ὑγιεινὰ, τῶν περὶ τὴν διάπλασιν σφαλμάτων, ἄλλα δὲ τῶν κατὰ μέγεθος, ἢ τὸν ἀριθμόν, ἢ τὴν θέσιν. ἐν μὲν οὖν τῇ διαπλάσει πλείω τὰ σφάλματα καὶ

Inſtrumentariarum autem partium cauſæ ſalubres, quemadmodum & hic ab optima conſtitutione delinquitur, ita & inuicem diſtabunt. Alij enim ſunt ſalubres erroribus qui in formatione cõſiſtunt, alia his qui in magnitudine, uel numero, uel poſitu. In formatiõe igitur plures cõtingunt errores, nam & figura

ται καὶ γὰρ καὶ τὸ σχῆμα τοῦ μορίου, καὶ εἴπου τις ἐν αὐτῷ κοιλότης ἐστὶ κατὰ φύσιν, ἢ στόμιον, ἢ πόρος, ἢ τραχύτης τις, ἢ λειότης, ὅταν ἐξίσταται τῆς οἰκείας συμμετρίας, ἐπ' ὀλίγον μὲν τοῦτο πάσχοντα, τῆς τῶν ὑγιεινῶν σωμάτων ἔχεται προσηγορίας, ἐπὶ πλέον δὲ τῆς τῶν νοσωδῶν. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον ὡς βλάπτειν τὴν ἐνέργειαν, ἤδη νοσεῖν λεχθήσεται. κατὰ δὲ τὸ ποσὸν, ἡ ὑπερβολή τε καὶ ἔλλειψις εἰς τὰς αὐτὰς ἄγει διαφοράς. ἐν ἀριθμῷ δὲ λεῖπον ἢ περιττεῦον ὁτιοῦν τῶν ὁμοιομερῶν ἕν, ἢ πλείω. τούτου τοῦ γένους εἰσὶ

& figura partis, & si qua in ea cauitas est secundũ naturã, uel meatus, uel orificiũ, uel asperitas, uel lenitas, quãdo à naturali mediocritate recesserit. Siquidẽ parũ hoc patiãtur: salubrium corporũ retinent appellationẽ: si uerò amplius, insalubrium. Quòd si tãtus fuerit recessus, ut operationi afferat detrimentum, iam ægrotare dicentur. Secundũ quantitatẽ aũt excessus, atq; defectus ad easdẽ ducit differẽtias. In numero uerò, siue una, siue plures quæcunq; ex similaribus partibus fuerint, aut deficiãt, aut superabundent. Ex hoc genere etiam

εἰσὶ καὶ ὅσαι παρὰ φύσιν ἐν ἡμῖν οὐσίαι συνίστανται. λοιπὸν δ' ἐστὶ γένος ἄλλο παρὰ τὴν θέσιν ἑκάστου, τῶν ἁπλῶν μερῶν, ἐν ᾧ καὶ αὐτῷ τέτταρες αἱ πᾶσαι γίνονται διαφοραί. πρώτη μὲν ἡ ἀρίστη, δευτέρα δὲ ἡ βραχύ τι παραλλάττουσα, καὶ διὰ τοῦτ' ἔτι τὸ ὑγιεινὸν ἀποτελοῦσα σῶμα. καὶ τρίτη νοσερὸν, ὅταν ἐπὶ πλέον ἐξίσταται. καὶ τετάρτη, τὸ ἤδη νοσοῦν, ὅταν ἐπὶ πλεῖστον. ὅσα μὲν οὖν ἡμάρτηται μόρια κατὰ σχῆμα, καθάπερ ὅσα βλαισσὰ, καὶ ῥαιβὰ, καὶ λοξὰ, ταῦτα νεογενῆ μὲν ἔτι καὶ ἁπαλὰ, διαπλά-

σει τε

etiam sunt quæcunq; in nobis substãtiæ præter naturam consistunt. Reliquum est aliud genus, quod ad sitũ cuiuslibet simplicis attinet partis, in quo & ipso quatuor sunt omnes differentiæ: prima quidem quæ optima existit: secunda uerò quæ parum euariat: atque ideò salubre adhuc efficit corpus: & tertia quæ insalubre, quando amplius à modo recessérit: & quarta quæ iam ægrum recessu plurimo reddit. Quæcũq; igitur partes in figura delinquũt, ueluti quæ blæsæ, uaræ, et obliquæ appellãtur: hæ quũ nup natus & adhuc tenellus est,

formatione,

σει τε καὶ ἐπιδέσει εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέρχεται. σκληρὰ δ' εἰ φθάσειεν αὐξηθέντα γενέσθαι, τὴν ἐπανόρθωσιν οὐ προσίεται. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅσα περὶ κοιλότητος ἡμάρτηται, καὶ ταῦτα ὡσαύτως ἐπανορθοῦται μὲν αὐξανόμενα, τελειωθέντα δὲ οὐ δύναται. μικρὰς μὲν οὖν κοιλότητας, ἐπίδεσίς τε καὶ ἡσυχία. μεγάλας δὲ ἐνέργειά τε τῶν μερῶν, καὶ κατάληψις ἐργάζεται πνεύματος. οὕτως δὲ καὶ ὅσα κατὰ πόρους, ἢ στόμια, καὶ μὲν δὴ καὶ ὅσα μείζω τοῦ δέοντος ἡσυχία τε

καὶ

formatione, atq; alligatione, ad naturalem traducũtur habitum, quòd si iam aucto infante ad duritiam peruenerint, emendari non possunt. Sic errores quidem qui ad cauitatem attinent, cum adhuc augeri perseuerant, correctionem admittũt: cũ aũt iam ad ultimũ peruenerint, nullus est remedio locus. Cauitates igitur, quiete, atq; alligatione paruæ reddũtur: magnæ uerò partiũ operatione, et spiritus retentione: sic & quæcunq; foramina oráq;. Et quidẽ quæ naturalẽ magnitudinẽ partes exuperant, quiete,

&

καὶ ἐπίδεσις ἐπιτήδειος, ἐλάττονα πέφυκεν ἐργάζεσθαι. μείζω δ' ἀποτελεῖται τὰ μόρια κινήσει τῇ κατὰ φύσιν ἅμα τρίψει συμμέτρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα πέφυκεν ἐπισπᾶσθαι πλέον αἷμα, τῶν δὲ λειπόν των μορίων, ὅσα μὲν ἐξ αἵματος ἔχει τὴν γένεσιν, οὐκ ἀδύνατος ἡ ἐπανόρθωσις. ὅσα δ' ἐκ σπέρματος, ὀλίγου δεῖν ἀδύνατος. ἔστι δ' ὅμως ἀντ' αὐτῶν ἐνίοτε ποιεῖν ἕτερα παραπλησίαν ἐκείνοις ἔχοντα τὴν χρείαν. ἁπάντων δ' αὐτῶν, ἡ μὲν φύσις ἐστὶ δημιουργός, ὁ δ' ἰατρὸς ὑπηρέτης. ὅσα δὲ περιττεύ-

& accommoda alligatione minores redduntur, augentur autem & naturali motu, & frictiõe moderata, & quibuscunq; aliis plus sanguinis attrahere natura aptis. Deficientes uerò partes quæcũque ex sanguine ortum habuerint, corrigi quidem nõ est impossibile: quæ autem ex semine, propemodum impossibile existit: licet tamẽ aliquãdo loco eorum alia facere quæ usum haud dissimilem præstent. Earũ uero omniũ habitura opifex est, medicus autem minister. Quæ uerò numero

τεύει κατ᾽ ἀριθμόν, ἀφαίρεσις ἐστὶν αἴτιον ὑγιεινόν. ἐπισκέπτεσθαι δὲ ἐφ᾽ ὧν δυνατόν. εἰ δ᾽ ἀδύνατον φαίνοιτο, μετατιθέναι πειρᾶσθαι. ἡ δ᾽ αὐτὴ καὶ τῶν παρὰ τὴν θέσιν ἡμαρτημένων ἐπανόρθωσις. εὔδηλον δὲ ὡς δύο καὶ τρία πολλάκις ἁμαρτήματα δύναται συστῆναι περὶ ἓν μόριον, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ τὴν γαστέρα μικράν τε ἅμα καὶ στρογγύλην, καὶ κατὰ τοῦ διαφράγματος ἐπικειμένην ἔχοντος. ἡμάρτητο γὰρ ἐν αὐτῇ μέγεθός τε καὶ διάπλασις καὶ θέσις. ἦν δὲ καὶ τῇ κράσει ψυχροτέρα, ταύτην εἰς μὲν τὸ κατὰ φύσιν

mero excedunt, his ablatio causa ſalubris exiſtit: inſpicere uerò oporter in quib. id fieri poſſit. Nã ſi impoſsibile appareat, trãſponere tentandũ eſt. Eadem eſt & eorum quæ in ſitu uitia ſunt emendatio, neque in obſcuro eſt quòd duo ſæpius, aut tria uitia eãdem partem poſſunt occupare, ſicuti in eo qui uentriculũ paruũ ſimul atq; rotundũ, atq; aduerſus ſeptũ habuit incumbentem. In ipſo etenim, magnitudo, formatio, ac ſitus erãt deprauati, tẽperatura quoque frigidior exiſtebat, hic nullo artificio ad naturalem habitum

φύσιν ἄγειν ἀμήχανον ἦν. ὥσπερ δὲ ἧττον ὑπ᾽ αὐτῆς ἐνοχλεῖσθαι, δυνατόν. ἐπειδὴ γὰρ ἐδυσπνόει πληρωθείσης τῆς γαστρὸς, ἐλάττονά τε καὶ τρόφιμα, καὶ μὴ βαρέως ὑπιόντα, προσεφέρετο δὶς τῆς ἡμέρας. ἄλλῳ δὲ ἐμφράξεως ἐν ἥπατι διὰ τὴν στενότητα τῶν ἀγγείων συνεχέστατα γινομένης, ὑγιεινὸν αἴτιον ἐξευρέθη ἡ λεπτύνουσα δίαιτα.

habitum transferri poterat: at ne adeò infestaretur erat remedio locus: nam quoniam repleto uentriculo difficultate spirandi premebatur, minus cibi, at magis alimento opportuni: & qui non difficulter subduceretur, ter die assumebatur. Alteri uerò cui obstructio in hepate ob uasorū angustiam sæpius contingebat, extenuans uictus pro remedio inuentus est.

DE SOLVTIONE CONTInuitatis. Cap. LXXXVIII.

Λοιπὸν οὖν ἔτι γένος κοινὸν ὁμοιομερῶν τε καὶ ὀργανικῶν ἐστιν, ἡ λύσις τῆς συνεχείας

Reliquū igitur id morbi genus est, quod et similaribus & instrumentarijs partibus cōmune existit: solutio, scilicet, continui-

χρείας, ἢν ἴσως τὶς οὐ συγχωρήσει τοῖς ἀμέμπτως ὑγιαίνουσιν ὑπάρξαι ποτέ. εἶναι γὰρ ἀεὶ πάθος, οὐκ εἰδὼς ὁμοίαν ἀπορίαν ἐσομένην ὑπὲρ ἁπάντων τῶν γενῶν. εἰ μὴ γὰρ ἐνεργείας αἰσθητὴ βλάβη διορίζει τὸ νόσημα τῆς ὑγείας, ἀλλὰ κατὰ τὸ ποιὸν τῆς διαθέσεως ἐπινοοῖτο μόνον, ἀναγκαῖον ἔσται τὸ τῆς ἀειπαθείας προσδέξασθαι δόγμα, μηδενὸς ἀρίστας ἔχοντος ἁπάσας τὰς ἐνεργείας. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὡς ἂν λογικώτερον σκέμμα, καθ' ἑαυτὸ λόγου τυγχανέτω. τὰ δ' ὡς πρὸς τοὺς ὁμολογουμένως νοσοῦντας

cõtinuitatis quã quiſpiã forte his unquã adeſſe negaret qui integra ſanitate fruũtur, quoniam ſemper ſit paſsio: quem ſanè latet eandẽ in omnibus generibus fore dubitationẽ. Niſi enim operationis læſio ſenſibilis, ſanitatẽ ab ægritudine ſeparet, ſed qualitatem tantummodo diſpoſitionis introſpiciamus, perpetuæ paſsibilitatis dogma neceſſario recipiemus, cũ nullus ſit q̃ oẽs operatiões optimas habeat. Sed de hoc quidẽ, ut q̃ ad logicam potius ptineat cõtemplationẽ, ſeorſum conſideretur.

Salubres uerò cauſas,

νοσοῦντας ὑγιεινὰ τῶν αἰτίων, ἑξῆς διέλθωμεν, ἀπὸ τοῦ τῆς δυσκρασίας ἀρξάμενοι γένους. διοριστέον δ᾽ ἐνταῦθα πρότερον ἅπερ ὀλίγου δεῖν ἅπαντες οἱ ἰατροὶ παραλείπουσιν, ὡς ἄλλα μὲν ἐστιν ὑγιεινὰ, τῆς ἤδη γεγενημένης δυσκρασίας, ἄλλα δὲ τῆς ἔτι γενομένης, ὥσπερ γε καὶ τῆς γενησομένης ἄλλα. ταύτης μὲν τῆς ὑστάτης, τὰ μὲν ἐν τῷ προφυλακτικῷ μέρει τῆς τέχνης ἐστὶ, τὰ δὲ ἐν τῷ ὑγιεινῷ. τῆς δὲ πρώτης ἁπασῶν, ἐν τῷ θεραπευτικῷ μόνῳ. τῆς δ᾽ ἀμφοῖν μέσης λεχθεί σης,

ut his quos nemo dubitat ægrotare, deinceps percurramus à mala tẽperatura exordium facientes. Hic uerò prius distinguamus quæ omnes, ferè medici prætermittunt, alias quidẽ esse salubres causas eius intẽperaturæ quæ iam facta est, alias autem illius quæ & adhuc fit, sicuti etiam alias eius, quæ futura est. Huius itaq; postremæ, hæ quidẽ in præseruatiua artis parte cõtinctur, hæ uerò in salubri. Primæ autem inter omnes in curatiua tantũmodo, sed eius quam mediã inter utrãq; locauimus,

στης, ἐν τῷ προφυλακτικῷ τε καὶ θεραπευτικῷ. τὴν μὲν γὰρ ἤδη γεγενημένην τε καὶ οὖσαν νόσον, ἰᾶσθαι χρή. τὴν δ' οὔπω μὲν οὖσαν ἐσομένην δὲ, ἐκ τοῦ κατὰ τὸ σῶμα διαθέσεως κωλῦσαι γενέσθαι. τῆς γινομένης δὲ τὸ μὲν ἤδη γεγονὸς ἰᾶσθαι, τὸ γενησόμενον δὲ, κωλῦσαι γενέσθαι. κωλυθήσεται δὲ, τοῦ διαθέσεως, ἐφ' ἧς γίνεσθαι πέφυκεν, ἀναιρεθείσης. ὀνομάζεται δὲ ἡ τοιαύτη διάθεσις αἰτία προηγουμένη. γεγονυῖα δὲ νόσος ἤδη, θεραπευθήσεται, τῆς διαθέσεως ὑφ' ἧς πρώτης ἡ κατὰ φύσιν ἐνέργεια βλάπτεται,

uimus, in præseruatiua, et curatiua. Iam enim factã, atq; existentẽ ægritudinẽ curare oportet: sed quæ nondũ quidem adest, at futura est, prohibẽdũ est ne fiat ab ea, quæ est in corpore dispositione. Eius aũt quæ adhuc fit, quod quidem factum est curare opus est: quod autem futurũ, prohibere ne fiat. Prohibebitur autem sublata ea dispositiõe, quã sequi natura apta est. Talis uerò dispositio causa antecedens appellatur. Facta autem ægritudo curabitur soluta ea dispositione à qua primũ, ea quæ secũdum naturã læditur operatio,

λυθείσης, ἣν πρὸ δὴ καὶ φαμὲν αὐτὴν εἶναι τῆς νόσου τὴν αἰτίαν.

quam quidam & ipsam morbi essentiã dicimus esse.

DE COMMVNISSIMA INTENTIONE curatiua. Cap. LXXXIX.

Ἡ δ' ἴασις ἕνα μὲν ἔχει καὶ πρῶτον τὸν κοινότατον σκοπὸν, αὐτῷ τῷ μέλλοντι λυθήσεσθαι τὸ ἐναντίον. ἐκ τούτου δὲ τοῦ γένους ἐστὶ, πάντα τὰ δημιουργοῦντα τὴν ὑγείαν αἴτια, κατὰ μέρος δ' ἐκ τῶν καθέκαστον ἐναντίων. τῇ μὲν οὖν θερμῇ διαθέσει, τὸ ψυχρὸν αἴτιον ἐναντίον ἐστὶ, τῇ ψυχρᾷ δὲ τὸ θερμὸν, ὡσαύτως τε τῶν ἄλλων ἀνάλογον. εἰ γὰρ ἄμετρον μὲν ἅπαν τὸ παρὰ φύσιν

Curatio uerò unam præcipuã, ac cõmunissimam habet intentionẽ, ad id quod est dispositioni auferẽdæ contrariũ. Ex hoc siquidẽ genere sunt causæ illæ omnes, quæ sanitatem efficiunt. Secundũ partẽ uerò, ex unicuiq; dispositioni cõtrarijs. Calido igitur affectui, causa frigida contraria existit, frigido autẽ calida: eadẽq; in cæteris ꝓportiõe. Etenim si omne immoderatum est præter

ρὰ φύσιν ἔμμετρον, τὸ δὲ κατὰ φύσιν, ἀνάγκη πᾶσα τὸ ἄμετρον ὑπὸ τοῦ κατὰ τοὐναντίον ἐμμέτρου πρὸς τὸ σύμμετρον ἐπανελθεῖν. εὔδηλον δὲ ὡς τὸ κατὰ δύναμιν, οὐ τὸ κατὰ φαντασίαν θερμαῖνον καὶ ψύχον, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα ληπτέον ἐστί. καλῶ δὲ κατὰ δύναμιν μὲν ὅπερ ὄντως τε καὶ ἀληθῶς οἷον λέγεται. κατὰ φαντασίαν δὲ, τὸ τῇ προχείρῳ μὲν αἰσθήσει τοιοῦτον εἶναι φανταζόμενον, ὄντως δ' οὐκ ὂν τοιοῦτον, ὅπως δὲ χρὴ γνωρίζειν αὐτὰ κατὰ τὴν περὶ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνά-

præter naturam, moderatũ uerò secundũ naturã, necesse est omnino, ut immoderatum ab immoderato contrario ad mediocritatem redigatur. At manifestũ est ꝙ secundũ potentiam, nõ aũt imaginationẽ, & calefaciẽs, & refrigerãs, & quæcũq; alia huiusce modi oportet assumere. Voco aũt secundum potentiam quod re ipsa uere tale existit, quale esse dicitur. Secundum imaginationẽ aũt, quod ex prõpto quidẽ sensu tale esse imaginamur, cũ tamẽ uere tale nõ sit. Sed qua sint hæc ratiõe distinguẽda diximus in his libris, in quibus de simpliciũ medicaminũ pote

μέως εἴρηται πραγματείαν. εἰς δὲ τὴν εὕρεσιν τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων, ὅσα μὲν ὡς πρὸς τὴν ἤδη γεγενημένην νόσον ἐστὶν ὑγιεινά, τῇ μεθόδῳ χρηστέον, ἣ τὸ κατὰ φαντασίαν τοῦ κατὰ δύναμιν ὁρίζεται. ὅσα δὲ ὡς πρὸς τὴν ἔτι γενομένην αὐτῇ τε ταύτῃ, καὶ προσέτι καθ' ἣν ἐξευρίσκεται τὰ τῶν νοσημάτων αἴτια. φέρε γάρ, εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἐπὶ χυμοῖς σηπομένοις ἀνάπτεσθαι πυρετόν, ἔνδειξις μὲν τοῖς τοιούτοις, ἀλλοίωσίς τε καὶ κένωσις ἐστίν. ἀλλοίωσις μὲν ἡ παύουσα τὴν σηπεδόνα, μενούσης τῆς οὐσίας, κένωσις

ſtatibus agitur. Ad inuentionem aũt ſalubriũ cauſarũ, quęcunq; quidem, ut ad eam quę iam facta eſt ægritudinem, cauſæ ſalubres exiſtũt, uia illa doctrinæ utendum, qua id quod imaginamur, ab eo quod talẽ habet poteſtatẽ, ſeparetur. Quæcunq; uerò, ut ad eam quæ adhuc fit, & hac eadẽ uia, neq; nõ illa præterea, ex qua ægritudinum cauſæ inueniuntur. Eſto enim ſi ita cõtigerit in humoribus putreſcentib. accẽdi febrẽ. Indicatio in huiuſmodi eſt euacuatio, atq; alteratio, hæc quidẽ quæ putredinẽ finiat manente adhuc ſubſtantia, euacuatio

σις δὲ, ἡ ὅλην ἐκ τοῦ σώματος ἐξάγουσα τὴν οὐσίαν. ἀλλὰ τὸ μὲν εἰρημένον εἶδος τῆς ἀλλοιώσεως πέψις ἐστὶν, ἣν ὑπό τινων αἰτίων ἐγχωρεῖ ποιεῖν ἐξευρόντες, ἐν ἐκείνοις ἂν ἔχοιμεν ἤδη τὴν γνῶσιν τῶν οὕτως ὑγιεινῶν. αἱ κενώσεις δὲ διά τε φλεβοτομίας, καὶ κλυστήρων, καὶ οὔρων, καὶ τῆς κατὰ τὸ δέρμα διαπνοῆς εἰσίν. ἔτι δὲ ἀντισπάσεως καὶ μετοχετεύσεως εἰς ἕτερον. τούτου γὰρ τοῦ γένους ἐστὶ, καὶ τὸ καταμήνια κινῆσαι, καὶ αἱμορροΐδας ἀναστομῶσαι. καὶ διὰ ῥινῶν, καὶ ὑπερώας

cuatio uerò quæ totã ex corpore ſubſtantiã educat. Sed dicta quidẽ alterationis ſpecies cõcoctio exiſtit, quã ubi inuenerimus à quib. nã cauſis fieri contingat, tunc utiq; eorum quæ hoc pacto ſalubria ſunt ſcientiã tenebimus. Euacuationes autẽ fiũt, & per ſanguinis emiſsionẽ, & clyſteris uſum, & per urinæ uias, atq; eã quæ per cutẽ fit trãſpirationem, ac præterea per eã quæ fit ad partes oppoſitas attractionẽ, atq; ad alias propinquas deriuationẽ. Nam & ad hoc idem genus pertinet citare menſtrua, atq; ora uenarũ, quæ Græci hæmorrhoidas appellãt, aperi-

καθάραι. ἐξευρόντες οὖν κἀνταῦθα τὰς ὕλας, αἷς ἐν ποιότητι καὶ ποσότητι, καὶ καιρῷ, καὶ τρόπῳ τῆς χρήσεως προσφερομέναις ἡ κένωσις γίνεται, κατ' αὐτὸ τὸ μέρος τῆς τέχνης εὑροιμὲν ἂν ὑγιεινὰ, καὶ γέγραπται πάντων ἡ εὕρεσις ἐν τῇ θεραπευτικῇ πραγματείᾳ. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ ταῖς ἄλλαις δυσκρασίαις ταῖς τρισὶν, ἓν κοινὸν ἔχοντες παράγγελμα, τὸ ποιοῦν ἑκάστην αὐτῶν αἰτίαν ἐκκόπτειν πρότερον, εἶθ' οὕτως ἥκειν ἐπὶ τὸ γεγονὸς ὑπ' αὐτοῦ νόσημα, τὴν τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων εὕρεσιν ποιησόμεθα κατά

re, ac per palatum, nares'q; expurgare. Cũ igitur et hic materias inuenerimus, quib. in qualitate, et quantitate, & modo usus adhibitis, euacuatio fit, in ipsa artis parte salubria inuenientur, atq; eorũ omniũ inuẽtio traditur in eo uolumine, qd' de arte curatiua inscribitur. Eadẽ ratiõe in alijs trib. intẽperaturis, si unũ cõmune præceptum obseruabimus, ut unãquanq; prius quæ efficit causam rescindamus: deinde ita ad illã, quæ ab eadem causa facta est, ægritudinẽ accedamus, causarũ salubriũ inuentionem faciemus.

τὰ δὲ τὰς συνθέτους δυσκρασίας, ἣν ἐκ τῶν ἁπλῶν σύνθεσις ἐνδείξεται, τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα. κἂν ταῦθ' ἐχόντων ἡμῶν ἀνάλογον τῷ μεγέθει τῆς δυσκρασίας, τὸ πρὸς ἐκείνην ἁρμόττον ἐξευρίσκειν, οἷον εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἕνδεκα μὲν ἀριθμοῖς ὑπὲρ τὸ θερμότερον ἐξεστήκει τι τοῦ κατὰ φύσιν, ἑπτὰ δ' ὑπὲρ τὸ ξηρότερον. εἶναι δήπου χρὴ τὸ ὑγιεινὸν αἴτιον ὑπὲρ ταῖς τοιαύταις διαθέσεσι, δέκα μὲν ἀριθμοῖς ψυχρότερον, ἑπτὰ δὲ ὑγρότερον. εἰ μὲν οὖν αὐτῷ τῷ πεπονθότι μορίῳ προσάγοιτο τοιοῦτον φάρμακον,

Secundũ uerò cõpositas intẽperaturas ex simplicibus cõpositio cõmonstrabit salubria præcepta, cum hic quoq; studuerimus pro magnitudine intẽperaturæ eidẽ cõueniens inuenire remedium. Veluti si ita cõtigerit quòd in decẽ quidem numeris ad caliditatẽ maiorẽ ea quæ naturæ conueniat, decidat corpus, septem uerò ad siccitatem maiorẽ: tunc salubrem causam in huiuscemodi affectib. esse oportebit, decẽ quidem numeris frigidiorẽ, septẽ uerò humidiorẽ. Si igitur ipsi particulæ patienti admoueatur tale remedium,

φάρμακον, εἰς τοσοῦτον ἔσω ψυχρότερόν τε καὶ ὑγρότερον, εἰς ὅσον ἡ ἔνδειξις κελεύει. διὰ βάθους δὲ κειμένου τοῦ πεπονθότος, ἐπιτεχνᾶσθαι χρὴ τοιοῦτον, ἐργάζεσθαι τὸ ὑγιεινὸν, ὡς μὴ φθάνειν ἐκλύεσθαι κατὰ τὴν ὁδόν. εἰ μὲν οὖν θερμότερον εἶναι δέοι τοῦ συμμέτρου, μὴ τοσοῦτον μόνον ἔσω θερμότερον, ὅσου δεῖται τὸ πάθος, ἀλλ᾽ ἐξ ἐπιμέτρου προσκείσθω τὸ διὰ τὴν θέσιν ἀναγκαῖον προσερχόμενον. εἰ δὲ ψυχρότερον, οὐχ ἁπλῶς χρὴ τοσοῦτον ποιεῖν αὐτὸ ψυχρότερον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὕλην σκο

remedium: tanto erit frigidius, atque humidius, quantũ exigit partis affectæ indicatio. Quòd si particula affecta in penitiorib. locis sita sit, machinari oportet insuper tale inuenire salubre remedium, cuius uis nequaq̃ in itinere antea soluatur. Si itaque calidius esse oportuerit, eò qđ est moderatũ, nõ solũ tantã habeat caliditatẽ, quantã exigit morb. sed ultra eandem mensuram tãtum adijciatur, quãtum ex situ, ut pertingere possit ad locum patiẽtem, sit necessariũ. Si uerò frigidius: nõ simpliciter tantũ frigiditatem oportet augere, sed & materia quoque prius

est

πεῖσθαι πρότερον. εἰ μὲν γὰρ παχυμερὲς ὂν, οὐχ ὁδοιπορήσει μέχρι βάθους πολλοῦ. τοὐναντίον δὲ πᾶν ἐργάζεται πυκνῶσαν τὴν ἐπιφάνειαν. εἰ δὲ λεπτομερὲς ὑπάρχει, δύναιτ' ἂν ἐξικνεῖσθαι μέχρι πλείονος βάθους. οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὑγραινόντων καὶ ξηραινόντων, τὸ παχυμερὲς καὶ λεπτομερὲς τῆς οὐσίας ἐπισκεπτέον. ἀπὸ μὲν δὴ τῆς θέσεως τοῦ πεπονθότος, ἡ ἔνδειξις εὑρίσκει τὸ ὑγιεινὸν ὡς εἴρηται νῦν. ἀπὸ δὲ τῆς διαπλάσεώς τε καὶ θέσεως, ὅταν ἐκροὰς αἰσθητὰς ἔχῃ συντετρημένας εἰς ἕτερον, ἢ μηδεμίαν ἔχῃ.

est animaduertenda. Si enim crassa sit, non admodum poterit ad profunda penetrare at potius contrarium præstabit effectũ, spissando superficiẽ, atq; densando. At si tenuiorib. partib. cõstet, poterit sanè plurimũ subire profundũ. Idẽ in humectãtibus, atque exiccãtibus accidit, in quib. craßitudo atq; subtilitas partium substantiæ est inspicienda. A situ quidẽ loci, ut nuper diximus inuenit indicatio salubre remedium. A formatione autem, & situ simul, quando effluxus sensibiles, atque ad alium locũ foraminibus parẽtes habuerint, aut his omnino ca-

ἔχει. τὰς μὲν γὰρ εἰς τὰ κυριώτατα φερούσας ἐκροὰς. ἀποτρέψομεν, ἐρεθίσομεν δὲ τὰς εἰς μὴ κυριώτατα. δῆλον δὲ ὡς τῶν ποιούντων αἰτίων τὴν δυσκρασίαν, ἡ διὰ τῆς κενώσεως ἐστὶν ἴασις. αὐτῶν γὰρ τῶν δυσκρασιῶν μόνον ἀλλοίωσις ἴασις ἐστίν.

ruerint. Quos enim effluxus ad principales deferri partes cognouerimus, auertemus: atque ad illas impellemus quæ nullũ habent principatum. Illud uerò manifestum, quod earum quæ intemperaturã efficiunt causarũ, curatio fit per euacuationẽ. Nam ipsæ intemperaturæ sola alteratione sanantur.

CVRATIO SOLVTIONIS CONtinuitatis in parte carnosa. Cap. XC.

Λυθείσης δὲ τῆς συνεχείας, ὁ μὲν τῆς ἰάσεως σκοπὸς, ἕνωσις, ἐπὶ μὲν τῶν ὀργανικῶν μορίων ἀδύνατος, ἐπὶ δὲ τῶν ὁμοιομερῶν, οὐκ ἀεὶ δυνατὸς, ἀλλ' ἐνίοις, ὡς ἐν τοῖς σαρκώδεσι,

Cõtinuitatis autẽ solutionis curatio, intẽtionẽ quidẽ habet unionem, quæ in partib. quidẽ instrumẽtarijs impoßibilis est: in similibus uerò nõ semper poßibilis. At quandoq;, sicuti in carnosis

δέσει, κόλλησις ἴασις ἐστὶν, οὐ διοίσει δὲ οὐδ' ἂν σύμφυσιν ὀνομάζῃς. ἡγεῖται δ' αὐτῆς, ὅταν μεῖζον γένηται τὸ τραῦμα, προσαγωγὴ τῶν διεστώτων μορίων, ἐκ τοῦ τῆς διαπλάσεως ὑπάρχουσα γένους. ἵνα δ' αὐτὴ γένηται μόνιμος, ἐπίδεσις ἡ συνάγουσα τὰ διεστῶτα, καὶ ἀγκτῆρες, καὶ ῥαφαὶ, χρήσιμοι. κολλᾷ μὲν οὖν τὰ διεστηκότα, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἕνωσιν ἀποδίδωσιν ἡ φύσις. ἡμέτερον δ' ἔργον ἐν, ἓν μὲν ὡς εἴρηται, τὸ συνάγειν εἰς ταυτὸ τὰ διεστῶτα, δεύτερον δὲ τὸ φυλάττειν ὡς συνήχθη,

καὶ

nosis sanitas cõglutinatiõe perficitur, nil uerò differt, neq; si coalitum appellaueris. Ipsam uerò antecedit, quãdo uulnus maius extiterit partium applicatio distantiũ, quæ ex formationis genere existit. Vt autẽ hæc ipsa firma, ac stabilis fiat, & alligatio cogens in unũ quæ distãt, & fibulæ, & suturæ utiles sunt. Coalescere aũt facit ea, quæ inuicem distãt, ac pristinã restituit unitatem ipsa natura. Nostrũ uerò opus est, ut diximus, applicare extrema distãtium partium, atq; ita ut in unũ coacta sunt, conseruare:

&

καὶ τρίτον, ὡς μηδὲν ἐμπέσῃ τῶν χειλῶν μεταξὺ προνοεῖσθαι, καὶ τέταρτον, αὐτὴν τοῦ μέρους τὴν οὐσίαν ὑγιεινὴν διαφυλάττειν. τὸ μὲν δὴ πρῶτόν τε καὶ δεύτερον ὡς ἄντις ποιήσειεν, εἴρηται. τὸ δὲ τρίτον, ἐν μὲν τῷ συνάγειν τὰ διεστῶτα γίνοιτ᾽ ἄν, εἰ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπίπτειν ἐάσομεν, ὡς πολλάκις γε θρὶξ, ἢ ἔλαιον, ἢ ὑγρότης τις ἑτέρα μεταξὺ πεσοῦσα τῶν κολληθησομένων, ἐκώλυσεν αὐτῶν τὴν ἕνωσιν. ἐν δὲ τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ, διὰ τῶν ὑπορρύσεων, ἡ τοῦ τρίτου σκοποῦ φυλακή. τὴν δ᾽ ὑπόρρυσιν

et tertio loco cauere ne quid labris ulceris intercidat: & quarto ipſam partis ſubſtantiam conſeruare ſalubrem. Sed quo pacto & primum, & ſecundũ impleamus officium, dictum eſt.

Tertium uerò in cogendo in unũ partes diſtantes exequemur, ſi nihil extrinſecus incidere p̃mittamus, quoniã ſæpius uſu euenit, ut pilus, aut oleũ, aut aliqua alia humiditas interueniẽs, earũ quæ copulãdæ ſunt, partiũ, unitatẽ impediat. In eo aũt quod ſequitur tẽpore per ſuffluxiones tertia intentio retinetur. Ipſam uerò ſuffluxio-

ὑπόρρυσιν αὐτὴν, ἐξ τῆς διαιρέσεως καὶ ἀντιδιαιρέσεως, καὶ σχήματος τοῦ ἐπιτηδείου ποριστέον. ἡ δ' οὐσία τοῦ μέρους ὑγιεινὴ, φυλαχθήσεται διὰ τῶν μετρίως ξηραινόντων. αὕτη μὲν ἡ ἴασις ἐστὶ, συνεχείας λύσεως ἐν σαρκώδει μορίῳ γεγενημένης, αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν μόνης. εἰ δ' ἑτέρῳ τινὶ μιχθείη νοσήματι, πλείους οἱ σκοποὶ τῶν ἐνδείξεων, οὓς ἐν ταῖς τῶν συνθέτων, ἢ ἐπιπεπλεγμένων, ἢ ὅπως ἄντις ὀνομάζειν ἐθέλοι, διδασκαλίαις ἑξῆς ἐροῦμεν. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ πρὸς τὰς λοιπὰς τῆς ἑνώσεως λύσεις ἰτέον.

suffluxionẽ ex eiusdem, & cõtrarij loci diuisione, & figura opportuna comparandum. Partis autem substãtiam salubrem cum mediocriter exiccantibus conseruabimus. Hæc quidem est solutæ continuitatis curatio, cum ipsa sola seorsum in carnosa parte cõstiterit. Quòd si alicui alteri morbo cõiungatur, plures sunt indicationum intentiones: quas in compositorum uel complicatorũ, siue ut cuiq; appellare libuerit, doctrina deinceps trademus. In præsenti autem sermone ad reliquas unitatis solutiones accedendum.

DE SOLVTIONE CONTINVI*tatis in osse.* Cap. XCI.

Κάταγμα κοινὴ ἐστὶ, τῆς ἐν ὀστῷ συνεχείας λύσις. ἀνίατον δὲ ὄν, ὅσον ἐπὶ τῷ πρώτῳ σκοπῷ, κατὰ δεύτερον δέ τινα τρόπον, ἰατὸν πως γίνεται. πρῶτος μὲν οὖν σκοπὸς, ἡ σύμφυσις οὐ δυναμένη διὰ σκληρότητα τοῦ μορίου γενέσθαι. δεύτερον δ' ἡ δέσις διὰ πώρου δεσμοῦντος ἐν κύκλῳ τὸ κάταγμα. γένεσις δὲ τοῦ πώρου, καθ' ὅσον μὲν ἐξ ὕλης καὶ ἀπὸ φύσεως γίνεται, κοινὴ πρὸς τὰ ἄλλα, καθ' ὅσον δὲ ἐγγύς ἐστιν ὀστῷ τὴν ἰδέαν, ἐκ τῆς ἐκείνου τροφῆς μαλα-

Fractio igitur est cōtinuitatis in osse solutio: quæ quantum ad intentionem primam insanabilis existit: quo ad secundam uerò quodāmodo sanabilis fit. Prima igitur intentio est coalitus partiū, qui ob oßis duritiē fieri non potest. Secūda alligatio quæ fit callo supernato partes fractas alligāte. Calli autem generatio qua quidem ex materia, & à natura fit, est & ad alia cōmunis. Qua uerò formam oßi uicinā habet, ex eiusdem fit alimēto.

Molle

κὸν

Μαλακὸν δὲ καὶ παιδικὸν ὀστοῦν, καὶ συμφῦναι δυνατόν. σπανίως δὲ καὶ ἡ τοῦδε τοῦ πάθους γένεσις ἄνευ συμπλοκῆς, ὡς τὰ πολλὰ γὰρ οἱ παρακείμενοι μύες ἅμα τοῖς ἄλλοις σώμασι πάσχουσι, ἐγκειμένων τῶν ὀστῶν. ὥστε καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θεραπείας διττός, ἕτερος μὲν ὁ περὶ τοῖς ὀστοῖς, ἕτερος δὲ ὁ ἐπὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὰ σώμασιν. ὁ μὲν δὴ λοιπὸς ἐν ταῖς τῶν σαρκωδῶν μορίων συμπλεγμάτων διαθέσεσιν εἴρηται. περὶ δὲ τῶν καταγμάτων ἐν τῷδε ῥητέον. ἐπεὶ γὰρ καὶ τούτων ἡ ἴασις δεῖται μὲν τῆς πωρώσεως,

Molle uerò, & puerile os coalescere potest. Sed perraro fit talis affectus, quin cũ altero societur. Magna enim ex parte musculi adiacentes unà corporib. alijs, fractis ossibus patiuntur. Quare & curationis intentio oritur duplex, quarum altera quidẽ circa ossa, altera uerò circa corpora adiacẽtia uersatur. Sed hæc quidem in carnosarũ partium complicatis dicetur affectibus: nũc uero de fractionibus dicendum. Quoniã enim harum sanitas callositate procuratur, ut

ἵνα δ' αὐτὴ γένηται, τῆς οἰκείας τροφῆς ὀστοῦ δεῖ περίττωμα πρὸς τὴν τοῦ πώρου γένεσιν ὑποβεβλῆσθαι τῇ φύσει. τὸ περίττωμα δὲ τοῦτο, καὶ τῇ ποιότητι καὶ τῇ ποσότητι σύμμετρον εἶναι χρὴ διὰ, τῆς ἀγωγῆς δεῖται τῆς τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ἐπιρρέον αἷμα τοῖς ὀστοῖς παρασκευαζούσης, ἐξ οἵου καὶ ὅσου γενήσεται πῶρος. ἐπεὶ δὲ ἐκχεῖται τοῦτο διὰ τῶν σηράγγων τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ, σκοπεῖν αὐτοῦ χρὴ τὸ πλῆθός τε καὶ τὴν ποιότητα, καὶ οὕτως ἢ ξηραντικωτέραν ποιεῖσθαι τὴν ἀγωγὴν ἢ ὑγραντικωτέραν, ἅπερ ἐν τοῖς

ut callus generetur, proprij ossis alimēti superfluitatem naturæ suggerere oportet: hanc uerò superfluitatem in qualitate, ac quantitate seruare modum est necessarium: unde & ratio uictus est adhibenda: quæ tantum ac talem influere ossibus sanguinē præparet, qualis, & quantus generando callo fit opportunus. Quoniam uerò perfracti ossis cauernas idem effunditur sanguis: eiusdem qualitatem, et multitudinē animaduertere oportet: atque ita uel sicciorem, uel humidiorem uictum instituere. Sed hæc omnia in libris, in quibus de curandi

πλέον ἐν τοῖς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασι λέλεκται.

de curandi ratione tractatur, plenius sunt explicata.

DE PVNCTVRA NERVI, ET chordæ. Cap. XCII.

Νεύρου δὲ καὶ τένοντος νύγμα, διὰ τὸ περιττὸν τῆς αἰσθήσεως, καὶ διότι συνεχές ἐστι πρὸς τὴν ἀρχὴν τὸ μόριον, ἕτοιμον ἐπικαλέσασθαι σπασμούς, καὶ μάλισθ' ὅταν μηδὲν διαπνέηται πρὸς τὰ ἐκτὸς, τυφλωθείσης τῆς τοῦ δέρματος τρώσεως. τοῦτο τοίνυν χρὴ ἀνασομοῦν, καὶ ξηραίνειν οὐσία λεπτομερεῖ, διϊκνεῖσθαι δυναμένη πρὸς τὸ βάθος ἄχρι τοῦ τετρωμένου νεύρου. λέλεκται δὲ

Nerui uerò, & chordæ punctura, ꝑpter sensus uehementiã, & quoniã hæc pars principio continuatur, prõpta est ad neruorũ conulsionẽ excitãdam: ac tum præsertim, cum nihil extrorsum expirat, obcæcato cutis uulnere. Aperiendum est igitur, atq; exiccandum substantia tenui, quæ usque ad ima nerui offensi poßit penetrare. De his uerò exacte

καὶ περὶ τούτου τελέως ἐν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν. ἐν μὲν δὴ ταῖς ἁπλαῖς τοῦδε τοῦ γένους διαθέσεσιν, ἡ τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων ἰδέα τοιάδε. κατὰ δὲ τὰς συνθέτους, ὧν πέπλεκται τοῖς ἕλκεσιν, πρώτη μὲν κοιλότης, ἣν οὐκ ἄλλην διάθεσιν, ἀλλ' ἕλκους ἡγοῦνται διαφοράν. ἔστι δὲ οὐ διαφορά γε τοιοῦτον, ἀλλ' ἕτερόν τι γένος ὅλου νοσήματος, ἐν ᾧ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἐστιν ἀπώλεια. καὶ τοίνυν ἡ ἴασις τῶν διττῶν πάθει, διττοῦ δεῖται σκοποῦ. ἡ μὲν γὰρ τῆς συνεχείας λύσις, ἑνώσεως, ἡ δὲ τῆς οὐσίας ἀπω-

exacte dicimus in libris de arte curandi conscriptis. In simplicibus quidem huius generis affectibus, salubrium causarum forma talis existit. In compositis uerò, complicatur ulceribus prima quidem cauitas, quā non alterum affectū, sed ulceris differētiam esse arbitrantur. Est autem non differentia huiusce modi res, sed alterū aliquod totius ægritudinis genus, in quo ipsius substātiæ iactura facta est. Et quidē curatio in duplici morbo, duplicem exigit intentionem. Nam continuitatis solutio,

λείας,

λεία, γενέσεως χρήζει. λελεγμένοι δ' εἰσὶν ὀλίγον ἔμπροσθεν οἱ τῆς γενέσεως σκοποί, καὶ ἤδη καὶ ὡς χρὴ πρῶτον ἰᾶσθαι τήνδε τὴν διάθεσιν. εἶθ' ἑξῆς ἓν ὂν ἐπιχειρεῖν, αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις ἐνδείκνυται. ὅταν οὖν ἀναπληρωθῇ μὲν τὸ κοῖλον, ὁμαλὸν δὲ τὸ ἕλκος ὑπάρχῃ, θάτερον τῶν σκοπῶν ἀνῃρῆσθαι συμβαίνει. μέσης γὰρ τῆς νεογενοῦς σαρκὸς ἱσταμένης τῶν χειλῶν τοῦ ἕλκους, ἑνωθῆναι μὲν ἀδύνατον τὰ διεστῶτα. σκοπὸν δ' ἄλλον ἰάσεως ἐξευρεῖν χρή. τὴν δ' εὕρεσιν ἐκ τῆς

tio, unitate: substãtiæ autem iactura, generatione indiget. Paulò uerò suprà generationis intẽtiones expositæ sunt. Quòd autẽ primũ quidem hunc affectũ oporteat sanare, demũ unitatem restituere tentare, ipsa rerũ natura commonstrat. Cũ itaq; repletum quidẽ fuerit cauũ, ulcus uerò ad æqualitatem perductũ, alterã intentionem aboleri cõtingit. Nam media existente inter labia ulceris ea carne quæ nuper est genita, partes quidẽ distãtes uniri est impossibile, unde fit ut alia sit intentio perquirẽda. Intẽtionem aũt consequemur,

ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐχόμενον, ὃ περιποιῆσαι τῷ μέρει προσήκει. κατὰ φύσιν δὲ ἦν αὐτῷ σκεπάσθαι δέρματι. τοῦτ' οὖν ἡμῖν ἐστι ποιητέον, ἢ εἴπερ ἐστὶν ἀδύνατος ὁ σκοπὸς, ὅμοιόν τι δέρματι. τὴν γοῦν σάρκα δερματώδη ποιητέον ἐστίν. ἔστι δὲ τοιαύτη, ξηραινομένη τε ἅμα καὶ τυλουμένη. ξηραινόντων δὲ καὶ στυφόντων ἀδήκτως ἔσται χρεία φαρμάκων εἰς τὰς ἐπουλώσεις. οὕτως δὲ κἂν ῥύπος ἐπιτραφῇ, σκοπὸς μὲν ἀποῤῥύψαι, φάρμακον δὲ ὑγιεινὸν, τὸ ῥυπτικόν. εἴρηται δὲ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων ἡ ὕλη.

ex eo quod eſt ſecundū naturā ipſi parti cōparādo, erat autē eidē cute obduci naturale. Quare hoc ipſum à nobis procurādum, aut ſi hæc intentio effectū ſortiri nō poteſt ſimile aliquid cuti, carnē, ſcilicet, quæ cutis naturæ uicina ſit, inſtaurandū. Eſt aūt huiuſmodi quæ et ſicca et calli ſimilitudinē præ ſe fert. Ad cicatricē igitur obducēdā neceſſaria erūt exiccātia, ac ſine mordacitate adſtringētia medicamina. Ita et ſi ſordities aliqua fuerit adnata, intētio quidē erit abſtergēdi, et erit medicamen ſalubre abſterſiuū. Eorundē uerò materiā in libris, in quib. de medicaminib. agitur, ſcripſi

ἡ ὕλη. καὶ μὲν δὴ καὶ εἰ φλεγμονή τις, ἢ θλάσις, ἢ σκίῤῥος, ἢ οἴδημα κατὰ τὸ ἕλκος εἴη, θεραπευτέον ἐκεῖνα πρότερα διὰ τῶν εἰρημένων μεθόδων. οὕτως δὲ καὶ εἰ ἐπιῤῥεῖ τι τῷ ἕλκει, κατὰ τὴν τῶν ἐπιῤῥεόντων ἴασιν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ δυσκρασία τις εἴη κατὰ τὸ ἡλκωμένον, ἐπὶ τὰ τῆς δυσκρασίας πρότερον ἰέναι βοηθήματα. καὶ περὶ μὲν τούτων ἅλις.

mus. Et quidem ſi aliqua inflammatio, uel attritio, aut tumor prædurus, uel mollis, & laxus cũ ulcere fuerint, prius eorũ curationi intẽdere oportet, eas ſequẽdo uias, ac rationes quas prius expoſuimus. Sic & ſi aliqd ulceri illabitur, ad illabentiũ rationẽ intendẽdum. Eodem pariter modo ſi aliqua intemperies ulceratum locũ obſederit, ad eiuſdem intemperiei remedia antea ueniendũ. Sed de his quidem ſatis.

DE SPECIEBVS MORBORVM ſecundũ ſormationem. Cap. XCIII.

Ἐπὶ δὲ τὸ μετὰ τὴν διάπλασιν ἰτέον ἤδη γένος, εἰς πλείους διαφορὰς τεμνόμενον. ἀλλ'

Nũc uerò tranſeundũ eſt ad formationis genus, quod in plures ſecatur differẽtias. At ab eo

ἀπὸ τοῦ σαφεστάτου τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου θετέον. ὁ κατὰ τὴν τοῦ σχήματος ἐξάλλαξιν γίνεται. τῶν μὲν οὖν ἔτι αὐξανομένων οἷόν τε τὸ σχῆμα τῶν πλείστων μορίων ἐπανορθώσασθαι, τῶν δ' ηὐξημένων, οὐκέτι. σκοπὸς δὲ τῶν οἷόν τε θεραπεῦσαι πρὸς τοὐναντίον ἀπάγειν τῆς διαστροφῆς. εἰ δὲ κατάγματος οὐκ ὀρθῶς διαπλασθέντος ἡμάρτηται τινὸς κώλου σχῆμα, πωρωθῆναι φθάσαντος, ἐὰν ἔτι πρόσφατος ὁ πῶρος ὑπάρχῃ, κατάξαντα χρὴ διαπλάττειν αὖθις ὀρθῶς, εἶτα πωροῦν.

ἐστι

quod euidentißimũ existit, exordiũ est sermonis faciendũ, quod ex figuræ permutatione cõtingit. In his igitur qui adhuc crescunt, poßibile est plurium partiũ figuram emẽdare: in his autẽ qui iam aucti sunt, minimè. Intentio tamen quoad fieri potest, curationem adhibere ad cõtrariũ euersionis aducendo. Si uerò fractione aliqua non recte conformata, alicuius mẽbri figura fuerit uitiata, cui substantia callosa innasci præuenerit, siquidẽ hæc adhuc recens extiterit, perfringere oportet, ac rursus rectè afformare, deinde callum superinducere.

DE OBSTRVCTIONE, Caput XCIIII.

Ἔστι δὲ ἡ ἔμφραξις ἐκ ταὐτοῦ γένους τῶν νοσημάτων. ἡ μὲν ὑπὸ γλίσχρων καὶ παχέων γινομένη χυμῶν, ἕνα μὲν ἔχουσα καὶ αὐτὴ σκοπὸν ἐναντίον τῷ πάθει τὴν ἔκφραξιν. αἴτια δὲ ὑγιεινὰ τά τε ῥυπτικὰ καὶ τμητικὰ τῶν φαρμάκων. ἡ δ᾽ ὑπὸ κόπρου σκληρᾶς ἐμφραχθείσης ἐντέρῳ, προτέραν μὲν ἕξει τὴν τῆς σκληρότητος ἐπανόρθωσιν ἐξ ὑγρῶν καὶ λιπαρῶν κλυσμάτων, ἑξῆς δὲ τὴν κένωσιν ἐκ δριμέων. ἡ δ᾽ ὑπὸ λίθου κατὰ κύστιν, ἐν μὲν τῷ παραυτίκα

Est uerò & obstructio ex eodē genere aegritudinum, quae quidem ex lentis, & crassis humoribus fit, unam & ipsa habēs intentionem morbo cōtrariam: dico autem apertionē.

Causae uerò salubres sunt abstergentia, atq; incidentia medicamina. Quae uerò fit à stercore duro, qd' intersepit intestinum, primū quidem habebit duritiei remediū ex humidis, pinguibusq; clysteribus, deinde mū ex acrib. euacuationem exposcet. Quae aūt à lapide fit in uesica, in praesenti

τίκα τὴν μετάθεσιν. ἰάσεως δὲ παντελοῦς ἕνεκα, τὴν διὰ τομῆς κομιδήν. ἡ δὲ τῆς παρὰ φύσιν περιεχομένης ὑγρότητος ἴασις, ἐν τῇ παντελεῖ κενώσει, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐμπύων. ἡ δ᾽ ἄμετρος πλήρωσις, ἐν ἀμέτρῳ κενώσει, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς φλέβας αἵματος, ὡσαύτως καὶ ὅσοις κατὰ γαστέρα, καὶ ἔντερα, ἢ ἀρτηρίαν, ἢ πνεύμονα πύον, ἢ αἷμα περιέχεται, παντελοῦς κενώσεως δεῖται. τοῦ δὲ πλείονος ἐδέσματος, ἢ πόματος, ἔτι τε προσφάτου, κατὰ τὴν ἀποκένωσιν ἡ ἐπανόρθωσις. ὅσα μὲν οὖν ἐν

præſenti quidem tranſpoſitionē requirit, integræ uerò ſanitatis cauſa, inciſionem, & extractionē. Humiditatis aūt quæ præter naturā cōtinetur, ſanatio, in omnimoda euacuatione cōſiſtit, quēadmodū etiā in ſuppuratis. Immodica autē repletio, immodica euacuatione curatur, ut cū ſanguis intra uenas redūdat. Sic & quibuſcūq; in uētriculo, uel inteſtinis, uel arteria aſpera, uel pulmōe, pus, aut ſanguis continetur, integra euacuatio eſt neceſſaria: ſupflui aūt cibi, aut potus adhuc recētis aſſumptio euacuatiōe corrigitur. Quæcūq; igitur in

ὅσ' ἐν πνεύμονί τε καὶ θώρακι περιέχεται, μετὰ βηχῶν μὲν ἡ κένωσις, ὑπὸ δὲ φαρμάκων λεπτυντικῶν. ὅσα δὲ καθ' ἧπαρ, ἢ φλέβας, ἢ ἀρτηρίας, ἢ νεφρούς, ἤτοι δι' οὔρων, ἢ γαστρός, ἀλλὰ δι' οὔρων μὲν ὑπὸ τῶν λεπτυνόντων σφοδρῶς. διὰ γαστρὸς δὲ ὑπὸ τῶν ἑλκτικῶν τε καὶ ἀναστομωτικῶν. ὅσα δὲ κατὰ τὴν ἄνω γαστέρα, δι' ἐμέτων. ὅσα δὲ κατὰ τὴν κάτω, δι' ὑπαγωγῆς. ὅσα δὲ ὑπὸ τῷ δέρματι, διὰ τομῆς, ἢ καύσεως, ἢ φαρμάκων καυστικῶν. οὕτως δ' ἐνίοτε καὶ ὅσα κατά τινα κοιλότητα φυσι-

κὴν

in pulmone uel pectore cōtinentur, cū tußi educuntur, aut à medicaminibus extenuantibus. Quæcūq; uerò in hepate, uel uenis, uel arterijs, uel renibus, aut per urinā, aut per uētriculū. Sed per urinā quidē, ab his quæ uehemēter extenuāt: per uentrem uerò, ab his quæ attrahendi, aut aperiēdi ora uim habēt. Quæcūq; uerò in superiore uentre cōprehenduntur, per uomitū, quæ aūt in inferiori, per subductionē. Sed quæcūque sub cute p sectionē, uel ignē, aut per medicamina adurētia. Sic uerò aliquādo quæcūq; in aliqua naturali cauita-

te, ut

κὴν ὡς ὁ τοῦ θώρακος. ἑνὶ δὲ κεφαλαίῳ, τῶν μὲν ὅλῳ τῷ γένει παρὰ φύσιν ἔν τισι μέρεσι περιεχομένων, σκοπὸς τῆς ἰάσεως ἄρσις ἐστίν. εἰ δ' ἀδύνατος γενέσθαι, μετάθεσις. ὅσα δὲ οὐχ ὅλῳ τῷ γένει παρὰ φύσιν, ἀλλὰ τῷ ποσῷ, σκοπὸς τούτων ἡ ἀποκένωσις. ἡ δ' εὕρεσις τῶν ἰασομένων αὐτά, μέρος μὲν τι κἀξ αὐτῆς λαμβάνεται τῆς διαθέσεως. ἡ πλείστη δ' ἐκ τῶν πεπονθότων μορίων.

te, ut in thorace. Et ut summatim dicam, quicquid præter naturã in aliquibus partibus cõtinetur, sanationis intentio est ablatio: quæ si fieri non possit, transpositio. Quæ uerò non sunt ex genere, præter naturam, at quantitate dãmnantur, in his intentio est abeuacuatio. At inuẽtio eorũ quæ ad ipsorum sanationem perducunt, partim quidem ex affectu, sed præcipue ex ipsis affectis particulis sumitur.

DE ASPERITATE ET LENItate. Cap. XCV.

Ὅσα δ' ἐν τῷ τετραχύνθαι παρὰ φύσιν ἔχει, τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῖς

Quæcunq; partes uerò ob id quod exasperatæ naturalem amiserint habitũ, his lenitas natura-

τοῖς ἀντεισακτέον λειότητα. κατὰ μὲν οὖν ὀστοῦν ξύοντα, κατὰ δὲ ἀρτηρίαν, ἢ γλῶτταν, ἐκλεαίνοντα διὰ ὑγρῶν ἀδήκτων καὶ γλίσχρων. ὅσα δὲ περὶ λεῖα γενέσθαι παρὰ φύσιν ἔχει, τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῖς ἀντεισακτέον τραχύτητα, διά τε φαρμάκων ἱκανῶς ῥυπτικῶν, καὶ διὰ βραχείας στύψεως. ὅσαι δὲ ἐμφράξεις, ἢ στενοχωρίαι νοσήμασιν ἑτέροις ἕπονται, θεραπευτέον ἐκεῖνα πρότερα. δέδεικται δ' ἐν τῷ περὶ τῆς τῶν νοσημάτων διαφορᾶς, ὡς φλεγμοναῖς καὶ σκίρροις καὶ οἰδήμασι καὶ ξηρότησιν ἐνίοτε ἀμέτροις,

lis est restituenda, ossa quidē leuigādo, arteriā, autē, & linguā leniēdo, humidis quæ nihil mordeāt, & lentorē habeāt. Sed quibuscunq; leuitas inest nō naturalis, asperitas est reuocāda medicaminibus, quæ sufficienter abstergant & parū astringāt. Quæcūq; uerò, uel obstructiões, uel angustiæ meatuum alias sequuntur ægritudines, ab illarum curatione prius est incipiendū. Ostēsum siquidem est in libro de differētijs morborum, quòd & inflammationibus, & duris, laxisque tumoribus, & siccitatibus, aliquando

ἀμέτροις, ἔτι τε μοχθηροῖς σχήμασιν αὐτῶν τῶν περιεχόντων σωμάτων, ἕπεται πολλάκις τὰ εἰρημένα, καθάπερ καὶ ὄγκοις τισὶ τῶν πέριξ σωμάτων. εἰ δὲ καὶ πρὸς ἄλληλα τῶν εἰρημένων ἐπιπλέκοιτό τινα, τὰς ἐνδείξεις ἕξει ποικίλας. ἀρκέσει δ' ἐφ' ἑνός, ὡς ἐπὶ παραδείγματος, ποιήσασθαι τὸν λόγον. ἐπὶ πλέον γὰρ ὑπὲρ ἁπάντων ἐν τοῖς θεραπευτικοῖς λέγεται. ὑποκείσθω τοίνυν ἐπιρρεῖν τινι μέρει πλῆθος αἵματος, ὡς διατείνεσθαι τὰ κατὰ τὸ μόριον ἀγγεῖα, μὴ τὰ μεγάλα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ σμικρὰ τὰ

πρότερον

immodicis, ac præterea uitiosis partiũ continentium figuris, ea quæ nuper diximus, sæpius adueniũt: sicuti & quibusdam tumorib. eorũ quæ sunt in ambitu corporũ. Quòd si nõnulla ex proxime dictis inuicem cõplicentur, uarias habebunt indicationes. Sufficiet autem in uno exemplo habuisse sermonẽ, quoniam de omnibus in libris de arte curandi plenius sumus exequuti. Supponatur cuipiam particulæ multitudinẽ sanguinis influi, adeò ut intendantur in ea uenæ, non maiores tãtum, sed etiam paruæ, quæ

πρότερον ἐκφεύγοντα τὴν ὄψιν. ἐκ δὲ τοῦ πεπληρῶσθαι φαινόμενα νῦν, ὥσπερ γε ἐπ' ὀφθαλμῶν ὁρᾶται σαφῶς ἐνίοτε διὰ λευκότητα τοῦ χιτῶνος. εἰκὸς δὲ δήπου, καὶ ἄλλα τῶν μὴ ὁρωμένων ἀγγείων διατετᾶσθαι μεμεστωμένα, μηδέπω μηδ' αὐτὰ φαινόμενα διὰ τὴν σμικρότητα, καὶ δὴ κίνδυνος ἐκχυθῆναι τὸ διιδρούμενον ἐκ τῶν ἀγγείων, εἰς τὰς μεταξὺ χώρας τὰς κενὰς, ἢ καὶ παρεκχεῖσθαι μικρὸν ἤδη. τοῦ τοιούτου πάθους ἡ ἴασις. ἕξει μὲν δή που σκοπὸν τὴν κένωσιν, ἢ ἵνα σαφέστερον εἴπωμεν, ἀποκένωσιν.

prius sensum effugiebant, nunc uerò iam plenæ uisu comprehenduntur, sicuti plerunque in oculis ob tunicæ albedinem manifestißimè patet: par siquidē est quòd & alia uasa quæ latent sensum, iā plena distendātur, nondum & ipsa ob paruitatem uisui manifesta: & iam periculum imminet, ne quod ex uasis exudat, ad spatia uacua, quæ in medio sunt, effundātur, aut ne iam paucum aliquod sit effusum. Huius quidem affectus sanatio intentionem habebit euacuationem, aut, ut manifestiori uocabulo utamur,

κένωσιν. ἐπειδὴ ἡ τὸ πάθος ἦν ἐν τῷ πεπληρῶσθαι τὸ μόριον ἀμέτρως ἀναγκαῖον δή, ἤτοι παλινδρομῆσαν ἐκκενωθῆναι τὸ περιττόν, ἢ διὰ αὐτοῦ τοῦ πεπονθότος μορίου. παλινδρομήσει μὲν οὖν, ἢ ὠσθὲν, ἢ ἑλχθὲν, ἢ παραπεμφθὲν, ἢ κατά τινα τούτων, ἢ κατὰ πάντα. δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ πεπονθότος ἐκκενωθήσεται. τὸ μέν τι φανερῶς τε καὶ αἰσθητῶς, τὸ δὲ εἰς ἀτμοὺς λεπτυνθέν. εἰ μὲν οὖν εἴη τό σύμπαν σῶμα πληθωρικότερον, οὐ χρὴ διὰ τοῦ πεπονθότος τόπου ἐκκενοῦν. εἰ μὲν γὰρ ἀμυχαῖς καὶ το-

μαῖς

abuacuationem: si quidem morbus erat immoderata partis repletio. Necessarium igitur est, ut aut superfluitas retrocedēs euacuetur, aut per ipsam patientē particulam. Retrocedet autem, uel impulsa, uel attracta, uel trāsmissa, uel horū uno aliquo modorū, uel omnibus. Per locum uerò patientē euacuabitur, partim quidē manifeste, & sensibiliter, partim uerò in uapores resoluta. Si igitur uniuersum corpus plus æquo plenum fuerit, per patientem locū minimè euacuādum. Nam si scarificatiōibus.

aut

μαις αἰσθητῶς ἐκκενώσομεν ὀδύνης ἄντες, ἐπισπασόμεθα πλέον διὰ τὴν ὀδύνην. εἰ δὲ τοῖς θερμαίνουσι διαφορεῖν ἐπιχειρήσομεν, ἕλξομεν διὰ τὴν θερμότητα πλέον εἰς τὸ μέρος ἢ φορήσομεν. εἰ δ᾽ αὖ βουλοίμεθα παλινδρομεῖν ἀναγκάζειν τὸ ἐπιῤῥυὲν, οὐκ ἂν δέξαιτο μεστὸν ὑπάρχον τὸ σῶμα. πρὸς ἄμφω τοίνυν ταῦτα χρὴ κενῶσαι τὸ ὅλον, ἢ ἀντισπᾶσαί γε πάντας εἰς ἀλλαχωρία τὸ ἐπιῤῥέον τῷ πεπονθότι. τοῦτο δὲ ἐργασάμενον ἀπωθεῖσθαι τοῦ μέρους πρότερον, ἢ διαφορεῖν ἐπιχειρεῖν

aut sectionibus sensibiliter euacuabimus, plus ratione excitati doloris attrahemus. Si uerò calefacientibus dispergere tentabimus, plus erit id qđ ui caloris ad partem attrahetur, quã dispersum. Quòd si in eo elaborabimus, ut quod influxit retrocedat, corpus plenum non admittet. Ad hæc igitur ambo totum corpus euacuare oportet, aut omnino ad cõtraria loca retrahere quod patiẽti particulæ influit: quo pfecto opere, prius à parte repellendũ, mox dispergẽdũ.

ἐχιμοτέρα γὰρ ἡ κένωσις ὅσῳ διὰ μειόνων. ἀποκρουσόμεθα δ' ἐκ τοῦ πεπονθότος, εἰ στύφοιμέν τε καὶ ψύχοιμεν. ἀλλὰ καὶ τὰ κενωθέντα πρὸς ἑαυτὰ, ἀποκρουό μενον ἕλξει. δέδεικται γὰρ καὶ τοῦτο διὰ τῶν περὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων λόγου. καὶ δὴ καὶ πρὸς ἄλλα πέμψει τὰ ἀγγεῖα, τονωθέντα τοῖς στύφουσι φαρμάκοις. εἰ μὲν οὖν ἅπαν οὕτω παλινδρομήσει, εὖ ἂν ἔχῃ. κατα λειφθέντος δέ τινος ἐν τῷ μορίῳ, ἐχρῆν μὲν δήπου τεκμαίρεσθαι τὸ γλίσχρον ὑπάρχειν, ἢ παχὺ καὶ διὰ τοῦτ' ἐσφηνῶσθαι δυ-

Quãto enim per minora fit, tanto expeditior est euacuatio. A patiẽte uerò loco adstringẽdo, ac refrigerãdo, repellemus: sed exinanita loca attrahũt ad se ipsa quæcũq; repeuliũtur. Hoc si quidẽ ostẽsum est in eo uolumine, in quo de potẽtijs naturalib. agitur, & uasa præterea uigore ex medicaminibus adstringẽtibus addito, à se ad alia remittent. Si igitur hac uia superfluum omne retrocesserit, bene se res habet. At si aliquid fuerit in parte retentũ, cõiecturandũ erit id lentũ ac crassum existere: atq; ea ratiõe iam coactũ, atque adstrictum, ut cum difficultate solui posit.

σλύτως. δύναται δὲ καὶ μὴ τοιοῦτον ὄν, εἰς τὰς μεταξὺ χώρας ἐκκεχύσθαι. τότ' οὖν ἥκειν ἤδη καιρὸς ἐπὶ τὸ κενοῦν αὐτὸ διὰ τοῦ πεπονθότος, ἐπιθέντα τοῖς ὑπερκειμένοις ἀποκρουστικὰς τῶν ἐπιρρεόντων δυνάμεις ἐκκενώσεις δὲ μάλιστα, εἰ κατὰ τὰς μεταξὺ χώρας τεκμαίροιο περιέχεσθαί τι, διά τε ἀμυχῶν τε ἅμα καὶ διὰ φαρμάκων διαφορητικῶν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ διαφοροῦντα πάντα θερμαῖς ταῖς δυνάμεσιν ὑπάρχει τοῦ δ' αὐτοῦ ἐστι κράσεως ἔργον τὸ δάκνειν, ὅταν ἀμετρότερον ᾖ θερμὰ, φυλακτέον ἐν

poſsit. Fieri autē poteſt, etiam ſi nō eius naturæ ſit, ut ad ſpatia quæ in medio, ſit effuſū: in quo caſu tūc ad id ueniendū eſſe tēpus ſuadet, ut hoc ipſum quod reliquū eſt per patientem locū euacuemus, imponendo ſupra iacentibus partibus ea, quæ influentē humorem repellendi uim habent. Maximè uerò euacuabis, ſi in ſpatijs inter medijs aliquid cōtineri cōiectura aſſequeris, & ſcarificationū auxilio, et medicaminum quæ uim habeāt diſpergendi. Sed quoniā hæc omnia uires calidas habēt, eiuſdē uerò tēperaturæ opus eſt, mordere quādo modum exceſſerit, cauenda ex eis

αὐτοῖς τὰ πάνυ θερμὰ, καὶ μάλιστα ἂν ἐπιπολῆς τὸ πεπονθός. ὀδυνήσεται, γὰρ οὐ σμικρῶς, ἂν ἅμα πεπόνθῃ καὶ δάκνηται, ὀδύνη τε πᾶσα προξύνει τὰ ῥεύματα. τὸ μετρίως δὲ ὂν θερμὸν, τούτων ἀνώδυνον, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐὰν ὑγρὸν ὑπάρχῃ. οὐ μέντοι γε ἱκανὸν ἐστὶν διαφορῆσαι τὸ ἐπιπολῆς, εἰ καὶ μὴ σφοδρὸν εἴη τὸ διαφορητικὸν φάρμακον. εἰ δὲ τὰ μὲν ἐπιπολῆς ἀπαθῆ παντάπασιν ὑπάρχει, διὰ βάθους δ' εἴη τὸ κενώσεως δεόμενον, ἐπιτεῖναι καὶ αὐξῆσαι δεῖ τοῦ διαφορητικοῦ

ſunt uehemẽtiſsime calida, ac tum præſertim, cum patiens locus inter ſumma fuerit: neq; enim paruus excitabitur dolor, ſi præter proprium affectũ inſuper mordeatur, omnisq́ue præterea dolor fluctiones cõmouet. Quòd igitur mediocrem caliditatẽ obtinet, in his ſenſum doloris nõ inuehit: atq; eo amplius omni dolore uacat, ſi humidũ extiterit. Et quidẽ quicq̃d per ſumma hæret, potẽs eſt id medicamen diſpergere, quod etiã ualidas nõ habuerit ad diſpergendum uires.

Quod ſi ſummæ quidẽ partes omni noxa caruerint, id uerò quod euacuari oporteat in penitiorib. partib fuerit intendẽdus, atq; augẽdus diſpergẽtis

τὴν θερμασίαν. κινδυνεύσει γὰρ ἐκλυθῆναι, πρὶν εἰς τὸ βάθος ἐξικέσθαι. οὐ μὴν οὐδ' ἀνιάσει τι τὰ ἐπιπολῆς τῶν ψαύσει, διότι μὴ πέπονθεν, ὥστε καὶ νῦν ἐς ταυτὸν ἄμφω συμβαίνει, πρὸς τὴν τῶν θερμοτέρων τε ἅμα καὶ δριμυτέρων φαρμάκων χρῆσιν, τά τε ἐπιπολῆς ἀνεχόμενα, καὶ τὰ διὰ βάθους δεόμενα. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἔνδειξιν ἐκ τοῦ μορίου ἐλάβομεν. ἑξῆς δὲ σκοπῶμεν εἰ λείπει τι πρὸς τὴν ἴασιν. ἔοικε γὰρ λείπειν, οὐ μικρὰ τῶν πεπονθότων αὐτῶν, ἐν οἷς ἐστι τὸ περιττὸν τοῦ ῥεύματος.

medicaminis calor, cum dubitandũ sit ne priusquàm profundas attigerit partes, interim uires amittat: neq; tamen ex eo superiores partes aliquem dolorem sentiẽt, cum omni uacent affectu. Quare nũc hæc duo simul inuitãt ad calidiorum pariter, atq; acriũ medicaminum usum, & summæ partes quæ tolerãt, et profundæ quæ egẽt. Hæc igitur ex patiẽte particula indicatio assumebatur. Deinceps uerò, si quid ad sanitatem deficiat consideremus, neq; eñim paruum aliquid deesse uidetur. Affectæ partes, in quib. fluctionis superfluitas retinetur,

ῥεύματος. ἔνια μὲν ἀραιὰ καὶ χαῦνα, καὶ μαλακὰ τὴν φύσιν ἐστι, ἔνια δὲ πυκνὰ καὶ πεπιλημένα καὶ σκληρά. τὰ μὲν οὖν πρότερα, ῥαδίως ἐκκενοῦται. τὰ δ᾽ ἕτερα, δριμυτέρων δεῖται τῶν κενωσόντων αὐτά, καὶ προσέτι λεπτομερεστέρων. ἂν δὲ καὶ κατὰ συχνοῦ κεῖνται βάθους, ἔτι δὴ καὶ μᾶλλον. αὕτη σοι πάλιν ἔνδειξις ἑτέρα παρὰ τῆς οὐσίας τοῦ πεπονθότος. ἄλλη δ᾽ ἀπὸ τῆς διαπλάσεως ἅμα καὶ θέσεως. ὑποκείσθω γὰρ εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἐν ἥπατι τὴν προειρημένην εἶναι διάθεσιν, ἐν τοῖς

retinctur, nõnullæ quidem raræ, & laxæ, & molles natura existunt: nonnullæ autem densæ, & pressæ, ac duræ. Priores igitur facilè euacuantur, reliquæ autẽ acrioribus euacuantib. ac præterea tenuiores partes habẽtibus, egẽt: atq; eo etiã magis quanto profundiorẽ sitũ habuerint. Hæc igitur tibi rursus sit indicatio, altera à particulæ patientis substãtia: alia uerò à formatione simul, ac situ. Supponatur enim, si ita cõtigerit, in hepate esse proximè dictũ affectũ, in

ἐν τοῖς στενοῖς πέρασι τῶν ἀγγείων ἐσφηνωμένων ὑγρῶν, ἤτοι γλίσχρων, ἢ παχέων, ἢ πολλῶν. ἆρ' οὐχ ἕτοιμον ἐδέσμασί τε καὶ πόμασι λεπτυντικοῖς. τὸ πάχος μὲν πρῶτον ἅμα τῇ γλισχρότητι λεπτομερὲς ἐργάζεσθαι. δεύτερον δὲ μὴ διὰ τῶν ἀοράτων καὶ στενῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' εὐρέων ὁδῶν ἐκκενῶσαι τὸ λυποῦν. εὐρύτεραι γάρ εἰσι κατὰ τὸ ἧπαρ αἱ φλέβες, ὥσπερ καὶ πλεῖσαι. τελευτῶσι δ' αἱ μὲν ἐν τοῖς κυρτοῖς εἰς τὴν κοίλην, αἱ δ' ἐν τοῖς σιμοῖς, ἐπὶ πύλης, ὥστ' ἤδη σοι

in angustis uasorũ finibus intrusis humoribus, qui uel lenti, ac tenaces, uel crassi existãt, uel superabundent. Nonne in promptu est, primũ quidem crassitiẽ, unà cũ lentore, & tenacitate, cibis, ac potib. extenuantibus, ad subtiliorũ partium substantiã trãsferri oportere? Secundo autẽ loco non per angustos, atq; inuisibiles, sed latiores meatus quicq̃d infestũ existit, esse euacuandum? Sũt enim in hepate uenæ non minus amplitudine, q̃ numero excedẽtes: terminãtur aũt hæ quidem in gibbis ad uenam cauam, hæ uerò in cauis ad portam.

ῥᾷστον, ἐν ὁποτέραις ἂν αὐτῶν αἱ σφηνώσεις, ἐκκενοῦν ἑτοίμως αὐτάς, ἕλκοντα μὲν εἰς τὴν γαστέρα διὰ τῶν ἑλκτικῶν ὅσα τῶν ὑγρῶν ἐσφήνωτο, κατὰ τὰς ἐν τοῖς σιμοῖς φλέβας. ἐπ᾽ οὖρα δὲ προτρέποντα διὰ τῆς κοίλης φλεβός, ὅσα κατὰ τὰς ταύτης φλέβας, ἑτέρα δὲ παρὰ ταῖς προειρημέναις, ἔνδειξις ἀφ᾽ ἥπατος, ὡς ἀρχῆς φλεβῶν. ἐπεὶ γὰρ οὐχ ἑαυτὸ μόνον, ὥσπερ τὰ πλεῖστα μόρια τοῦ ζώου διοικεῖν πέφυκεν, ἀλλὰ παρέμπει δύναμιν ταῖς φλεψί, κίνδυνός ἐστιν ἐὰν κωλύ-

Vnde haud difficile tibi futurũ ubicũq; presßi, ac stipati humores fuerint, eosdẽ expedite euacuare, trahendo quidem ad uentrẽ cũ his quæ attrahẽdi uim habẽt medicaminib. quicunq; ex ipsis in uenis ad caua hepatis pertinentibus aceruati, ad urinæ uerò meatus promouẽdo per cauam uenam quicũq; in uenis ad eã pertinẽtibus sunt. Sed præter supradictas alia est indicatio ab hepate ipso, ueluti à uenarũ principio: nam cum non tantum seipsum regere natura aptum sit, ut pleræque animalis partes, sed uenis prætcrea uirtutem largiatur, periculum imminet, ne

si eius

σωμεν αὐτοῦ τὸν τόνον ἐπιβροχαῖς τε καὶ καταπλάσμασι χαλαστικοῖς, αὐτό τε πρῶτον ἀτονῆσαι περὶ τὴν ἐνέργειαν, ἀτόνους τε συμπάσας ἐργάσασθαι τὰς φλέβας, ὅθεν ἐπιμιγνῦναι χρὴ τῶν στυφόντων τι φαρμάκων ἐν ταῖς θεραπείαις αὐτοῦ. ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ βάθους ἐστὶ συχνοῦ, κίνδυνος ἐκλυθῆναι τὴν δύναμιν τοῦ στύφοντος, ἐὰν μὴ ποδηγῆται πρός τινος ἑτέρας οὐσίας λεπτομεροῦς, οἵαπερ ἡ τῶν ἀρωμάτων ἐστί. κάλλιον δὲ εἰ αὐτὸ τὸ στῦφον φάρμακον εὐθὺς εἴη καὶ ἄρωμα συμφύτους

si eius uigor madefacientibus, ac relaxantibus cataplasmatib. fuerit resolutus: & ipsum primũ, ad sui opus, atq; oẽs subinde uenæ eius ratiõe imbecilles efficiãtur. Quare in eius curationib. aliqua ex astringẽtibus medicaminibus miscere oportet. Sed quoniã in profundo admodũ loco sitũ est, dubitandum erit ne adstringentis medicaminis uis debilitetur, nisi ab aliqua altera subtiliũ partiũ substãtia, qualis aromatum est, traducatur. Melius uerò fuerit, si et ipsum adstringẽs medicamen unũ protinus ex aromatũ genere fuerit: nam

φύτους γὰρ ἔχον δύο ποιότητάς τε καὶ δυνάμεις, ἰσχυρότερον ἐνεργήσει. καὶ τοίνυν ἐκκενούσθω μὲν καὶ ἤδη τὸ παρὰ φύσιν εἰς τὸ μόριον ἐνεχθέν. ἐχέτω δὲ τὴν συμμετρίαν τῶν χυμῶν τὴν κατὰ φύσιν. προσκεπτέον οὖν ἡμῖν ἐν τούτῳ, μήτι πρὸς τῆς τοῦ ῥεύματος ποιότητος ἀλλοιωθῇ τὴν κρᾶσιν. εἰ μὲν φλεγματικώτερον ἦν, ψυχθέν, εἰ δὲ χολωδέστερον, θερμανθέν, ἵνα καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν δυσκρασίαν ἰασάμενοι, τελέως ὑγιὲς ἀποφάνωμεν. ἰασόμεθα δὲ τὴν ἐναντίαν ἀντεισάγοντες ποιότητα,

nam si duas habuerit natura insitas qualitates ac potestates, ualentius operabitur. Et quidem euacuetur quod præter naturã in membrũ confluit. Seruet autẽ humorum modũ naturæ conuenientem. Quare & illa animaduersio à nobis est adhibenda, nequid ab humoris confluentis qualitate, eiusdem membri temperies sit altera: si pituitæ naturam tenuerit, ad frigiditatem: si uerò bilis, ad caliditatem, ut hanc ipsam curãtes intẽperiem sanitati restituamus. Curabimus autem, contrariam ex aduerso afferentes qualitatem:

τα, καθάπερ ἐν ταῖς τῶν δυσκρασιῶν εἴρηται θεραπείαις εἰς ὅσον ἕκαστον ἐγένετο θερμότερον, ψύχοντες εἰς τοσοῦτον, ὥστ' ἐν ταῦθα πάλιν ἀναγκαῖον ἐπίσασθαι τὴν κατὰ φύσιν εὐκρασίαν αὐτοῦ. πῶς γὰρ ἂν εἰδείημεν; ὁπόσῳ τοῦ κατὰ φύσιν ἐστὶ ψυχρότερον, ἢ θερμότερον, ἢ πότε ψύχοντες παυσόμεθα, μὴ γινώσκοντες τὸ μέτρον τῆς κατὰ φύσιν θερμότητος. οὕτω δὲ καὶ εἰ τὸ ψυχρότερον γενόμενον θερμαίνομεν, μὴ γινώσκοντες τὸ μέτρον αὐτῆς τῆς κατὰ φύσιν ψυχρότητος, οὐχ οἷόν τε ἡμῖν ἔτ' εὐπορῆσαι

tatem: quemadmodū in intemperaturarū curationibus diximus, quantum unūquodq; calidius, aut frigidius factum est, tantū refrigerantes, aut calefaciētes. Quare ut hic rursus agnoscēda est ipsius secundū naturā tēperies. Nā quo pacto sciemus quantum in frigiditate, ac caliditate à naturæ modo recesserit, aut quādo à frigefaciendo supersedebimus, si nos latuerit, ea quæ est secundū naturā caliditas? Ita uerò & frigidius effectum calefaciemus, ignorantes frigiditatis naturalis modum: neque opportunè

σαι τ̃ θερμαίνοντος οἰκείως οὔτε παύσασθαι θερμαίνοντας.

calefacere, neq; in tempore à calefaciẽdo desistere poterimus.

DE MORBO SECVNDVM NVmerum. Cap. XCVI.

Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τούτων αὐτάρκως εἴρηται μεταβαίνειν ἤδη καιρὸς ἐπὶ τὰ κατὰ τὸν ἀριθμὸν, οὐ κατὰ φύσιν ἔχοντα. διττῆς δὲ οὔσης αὐτῶν τῆς διαφορᾶς, οἷς μὲν ἐλλιπές τι μόριον, ἐργάζεσθαι τοῦτο σκοπὸς ὑπηρετοῦντας δηλονότι τῇ φύσει, καθ' ὃν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἴρηται τρόπον. οἷς δ' αὖ περιττεύει, τ̃ τ' ἐκκόπτειν αὐτὸ, ἤτοι διὰ σμίλης, ἢ διὰ πυρὸς, ἢ διὰ φαρμάκου,

Sed quoniã de his satis diximus, trãsire iam tempus ad ea in quibus numerus non est secundum naturã. Cũ uerò duplex sit eorum differentia, quibus quidem aliqua particula deficit, his intentio est alteram efficere subministrando naturæ, eo quo diximus paulo antè, modo. At quibus superabundat, hanc resecare oportet, aut ferro, aut igne, aut medicamine,

φαρμάκου καυστικοῦ. ταυτὶ μὲν οὖν ἅπαντα, σχεδὸν δυνατὸν ἐστὶν ἰάσασθαι, γεννῆσαι δ' οὐχ ἅπαντα δυνατὸν, ὥσπερ ἐν τῷ περὶ σπέρματος ἀποδέδεικται. λόγῳ τινὰ δὲ κἂν αὐτὰ μὴ δυνατὸν ᾖ γεννῆσαι, ποιῆσαι γοῦν ἀντ' αὐτῶν ἕτερον τι δυνατὸν, ὡς ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ τελέως ἐξαιρεθέντος, οὐσίαν ἑτέραν ἐν τῇ κατ' αὐτὸ χώρᾳ διαφέρουσαν ὀστοῦ τε καὶ σαρκός. ἔστι γὰρ ἡ γινομένη κατὰ τὴν χώραν αὐτοῦ, καθάπερ τις σὰρξ πωροειδὴς, ἢ πῶρος σαρκοειδὴς, καὶ τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, ἐπὶ τὸ πωρω-

medicamine, quod urendi uim habet. Hæc igitur omnia ſanare poßibile eſt: ac non æque omnia generari poſſunt, ut in libro de ſemine dirimus. Quædam uerò ſunt: quæ & ſi generari nō poſſunt, licet tamen pro ipſis alterum efficere: quemadmodum in oſſe ex toto ſublato, alteram ſubſtantiam in eius ſede reponere, à care, atque oſſe differentē: eſt enim quæ in eius gignitur loco quædam ueluti caro calloſa uel callus carnoſus, & proceſſu tēporis magis, ac magis

τὸ πωρωδέστερον μεθί-
στασθαι, καὶ ἀρχὰς σαρ-
κοειδὴς μᾶλλον οὖσα.
καθότι δ' ἂν μόριον
ἀπολλύμενον, οὔτε τὴν
αὐτὴν οὐσίαν κατ' εἶ-
δος, οὔθ' ὁμοίαν ἐργά-
σασθαι δυνάμεθα, τρί-
τος ἡμῖν σκοπὸς ἐξευ-
ρεῖν τινὰ κόσμον, ὡς
τῶν κολοβωμάτων.

magis ad calli duritiem
transfertur, cũ ab initio
carnis potius imitetur
naturã. Quacũq; parte
sublata, cũ neq; eandem
secundũ speciẽ substan-
tiam, neq; similem effice
re possumus, tertia no-
bis intentio quendã de-
corẽ inuenire, quẽadmo
dum in mutilationibus.

DE MORBO SECVNDVM MAGNITUDINEM. Cap. XCVII.

Ἐπικοινωνεῖ δὲ δη-
λονότι τὸ γένος ὅλον
τοῦτο τῷ κατὰ τὸ πη-
λίκον. ὅσον γὰρ αὐτοῦ
πρὸς τὸ κατὰ φύσιν
ἐστὶν, ἐκείνῳ πλησιά-
ζει. τὸ δ' ἐν τοῖς τῶν γένους
παρὰ φύσιν, ἀποκε-
χώρισται μόνον, ἐφ' οὗ

Communicat autem
hoc genus totũ cum eo
quod ad magnitudinem
pertinct. Nam quodcũq;
ex eo est secundũ natu-
ram, illi propinquũ exi
stit. Id uerò tantũ sciun
ctum est, ac separatum
quod interea quæ sunt è
genere non naturali cõnumeratur: in quo quidem
prima

πρῶτος μὲν σκοπὸς ἡ ἀφαίρεσις. εἰ δ' ἀδύνατος οὗτος, ἡ μετάθεσις δεύτερος, ὡς ἐπὶ τῶν ὑποχυμάτων. ὅσα δ' οὐχ ὅλοις μορίοις, ἀλλ' ἐν μέρεσι μορίων, ἐλλείπει τε καὶ ὑπερβάλλει τοῦ κατὰ φύσιν. ἀνάθρεψις μὲν ἡ γένεσις ἐπὶ τῶν ἐλλιπόντων, ἀφαίρεσις δὲ ἡ καθαίρεσις, ἐπὶ τῶν ὑπερβαλλόντων, ὅθεν οὔτε σκοπὸς ἐπ' αὐτῶν ἕτερος, οὔτ' ἰδέα φαρμάκων ἑτέρα κατὰ γένος.

prima intentio est ablatio: si uerò hæc impoßibilis existat, secunda est trãspositio, quemadmodum in suffusionibus.

Quæcunq; uerò non integris partibus, sed partium tantummodo particulis deficiunt, aut excedunt naturæ modum: refectio quidem, uel generatio in his quæ deficiunt, ablatio uerò, & abolitio in his quæ superabũdant. Quare neque in ipsis altera inuẽtio, neq; medicaminum forma genere diuersa.

DE MORBO SECVNDVM SItum. Cap. XCVIII.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ λοιπὸν ἔτι γε ἰτέον τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων, ὅσον ἐπανορ-

Sed iam ueniendum est ad reliquum salubrium causarũ genus, quod ea

ἐπανορθωτικὸν δὲ τὸ περὶ τὴν θέσιν ἐσφαλμένων σωμάτων, οἷον ἐξαρθρήματα, καὶ ἔντερον ἐν ὀσχέῳ. γίνεται δὲ τὸ μὲν ἐκ βιαίας τάσεως, ἢ ὤσεως. τὸ δὲ ἐξ ἀνευρύνσεως ἢ ῥήξεως τοῦ περιέχοντος, ὥστε καὶ ἡ ἴασις τοῦ μὲν ἐξ ἀντιτάσεώς τε καὶ τῆς εἰς τοὐναντίον, εἰ παρήλλαξεν ὤσεως, τοῦ δὲ ἐκ τοῦ στεγανὸν ἐργάσασθαι, τὸ περιέχον. ἐξ ὧν δ' ἄν τις μεθόδων τὰ κατὰ μέρος ἐξευρίσκῃ, διὰ τῆς θεραπευτικῆς πραγματείας δεδήλωται.

ἑξῆς

ea corpora emẽdat, quæ in situ sunt uitiata: ueluti luxationes, & intestinum in scroto. Fit autẽ hoc ex uiolenta tẽtione, atque impulsu. Hoc uerò ex dilatato, ac rupto continente. Quare & duplex sanandi modus alter quidem ad oppositam partẽ ei à qua facta est permutatio intẽdendo, atque impellendo: alter uerò id quod continet firmius solidiúsque reddendo. Quibus uerò uijs, ac rationibus singula inueniri possũt, in libris de arte curandi explicauimus.

DE

DE CAVSIS PRAESERVATIuis. Cap. XCIX.

Ἑξῆς δ' εἴη λέγειν ὅσα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ἀνεβαλλόμεθα. καλοῦσι δὲ αὐτὰ προφυλακτικά. τριττὴ δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἡ γε κατὰ γένος διαφορά. πρώτη μὲν ὑγιαίνοντος ἀμέμπτως τοῦ ἀνθρώπου, δευτέρα δὲ ἡ μεμπτῶς, ἡ τρίτη δὲ νοσοῦντος. τὸ μὲν οὖν πρῶτον γένος ἐκ τῆς ὑγιεινῆς ἐστὶ πραγματείας, διττὴν ἔχον, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. τὸ δεύτερον δὲ ἐκ τῆς προφυλακτικῆς, τὸ δὲ τρίτον ἐκ τῆς θεραπευτικῆς. ἐν χυμοῖς δὲ μάλιστα τὴν σύ-

Consequens est, ut ea omnia exequamur, quæ cũq; in superiori sermone dicere distulimus. Vocant autẽ eadẽ præseruatiua. Est autẽ horũ triplex secũdum genus differentia. Prima quidẽ hominis qui integra fruitur sanitate: secunda uerò eius q non integre ualet: tertia eius q ægrotat. Primũ igitur genus ad salubrẽ attinet artẽ atq; in duas, ut anteà diximus, diuiditur partes: secundũ uerò ad præseruatiuã spectat: tertiũ ad curatiuã. Hoc autem uniuersum genus circa humores præcipue nego-

στασιν ἔχει σύμπαν τοῦτο τὸ γένος, οὓς οὔτε γλίσχρους εἶναι προσήκει, οὔτε παχεῖς, οὔτε πολλούς, οὔτ' ἐπὶ πλέον θερμοὺς ἢ ψυχρούς, οὔτε δακνώδεις, οὔτε σηπεδονώδεις, οὔτε δηλητηρίους. αὐξηθέντες γάρ, αἴτιοι καθίστανται νοσημάτων. αὐξάνονται δέ ποτε μὲν ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἥπερ αὐτοὺς ἐγέννησε τὸ πρῶτον. ἔστι δ' ὅτε συναλλοιοῦντες ἑαυτοῖς τοὺς κατὰ τὸ σῶμα χυμούς. σκοπὸς δ' οὖν καὶ τούτων ὁ τῆς ἰάσεως διττός, ἀλλοίωσίς τε καὶ κένωσις. ἀλλοιοῦνται μὲν οὖν ἤτοι πεττόμενοι πρὸς αὐτοῦ τοῦ σώματος, ἢ ὑπὸ

gociatur, quos neq; lentos esse oportet, neque crassos, neque aquosos, neque plurimos, neque uehemēter calidos, aut frigidos, neque mordaces, neq; putredini obnoxios, neque ueneni naturæ affines. Nam ubi aucti fuerint, generāt morbos. Augētur uerò nonnunquàm eadem ex causa quæ eos ab initio generauit. Illud autem plerunq; accidit, ut sua alteratione inficiāt eos, qui sunt in corpore humores. Intentio uerò, & horum sanationis duplex existit alteratio, atque euacuatio. Alterātur igitur, uel ab ipso corpore concocti,

ὑπό τινων φαρμάκων δυνάμεων, ἐν αἷς εἰσὶ καὶ αἱ θεραπεύουσαι τοὺς τῶν ἰοβόλων ὀνομαζομένων ζώων, ἔτι τε τὰ δηλητήρια φάρμακα μεταβάλλουσαι. κενοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν θερμῶν ἱκανῶς φαρμάκων, καὶ καθάρσεων, καὶ κλυστήρων, καὶ ἱδρώτων, καὶ ἐμέτων. αὗται μὲν αὐτῶν αἱ κοιναὶ κενώσεις. ἴδιαι δὲ ἐκ τῶν τόπων ἐν οἷς ἀθροίζονται λαμβάνοντες, καθάπερ ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς δεδήλωται, κατὰ τὸ τρίτον καὶ τέταρτον μάλιστα περί τε κόπων ἡμῶν διεξιόντων ὅσαι τε ἄλλαι πρόκεινται

cõcocti, aut ab aliquibus alijs facultatib. quæ uim medicatiuã habẽt: è quorum numero etiam sunt ea quæ exitialium ferarum uenenis aduersantur, ac præterea pharmaca quæ uenena appellantur transmutant. Euacuãtur aũt satis calidis medicaminibus, & purgationbus, & clysteribus, & sudoribus, & uomitibus. Hæ quidẽ igitur sunt cõmunes euacuationes. Propriæ aũt ex locis in quib. coaceruãtur, assumũtur, ut in libris de salubrib. ostendimus: tertio præsertim, ac quarto in quibus de laßitudinibus egimus, ac reliquis dispositionibus quæ laßitudini natura

τοῖς κόποις διαθέσεσι. ἐκκενοῦνται γὰρ ἑτοιμότερον, οἱ μὲν ἐν ταῖς πρώταις φλεψί, διὰ γαστρός. οἱ δ' ἐν ταῖς μεθ' ἧπαρ, διὰ οὔρων. οἱ δὲ καθ' ὅλην τὴν ἕξιν, δι' ἱδρώτων. ὥσπερ γε καὶ οἱ κατὰ τὴν κεφαλήν, ἤτοι δι' ὑπερῴας, ἢ διὰ ῥινῶν, ἢ δι' ἀμφοτέρων. οἱ δ' ἐν ταῖς τοῦ θώρακος εὐρυχωρίαις, διὰ φάρυγγος ἅμα τῇ βηχός. οἱ δὲ κατὰ νεφροὺς ἢ κύστιν, δι' οὔρων. ἀντίσπασις δὲ κοινὴ πρὸς ἁπάντων τῶν μερῶν, ἔνδειξις ἐπὶ τὰ πορρωτάτω, παροχέτευσις δὲ ἐπὶ τὰ πλησίον. ἅπαντα δ' οὖν

ὅσα

proximæ sunt. Prōptius enim euacuãtur per uentrē, quæcunq; in primis uenis cōtinentur superfluitates, quæ autē in his quæ in hepate sunt, per urinæ meatus: at quæ in toto corpore, per sudorem: sicuti quæ in capite, uel per palatum, uel per nares, uel per utrūque: quæ uerò sunt in spatijs pectoris laxioribus, per guttur simul cū tussi, quæ in renib. sunt, uel uesica, per urinam. At trahendi ex omni loco ad oppositas partes communis indicatio est, ad quammaximè distantia: deriuatio uerò ad uicina. Quæcunque uerò

huiuscemodi

ὅσα θεραπεύει τὰς τοιαύτας διαθέσεις, ὑγιεινὰ προσαγορεύομεν αἴτια, καθάπερ νοσερὰ τὰ προσαυξοντα. καὶ οὐδέτερα, τὰ μήτε βλάπτοντα, μήτε ὠφελοῦντα. δύναιτο δ' ἄντις αὐτὰ, μητ' αἴτια προσαγορεύειν ὅλως, οἷοίπερ εἰσὶν οἱ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν, ἀμελοῦντες μὲν αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐξευρίσκειν τὴν διαφοράν. ἐν δὲ τοῖς ὀνόμασι τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου διατρίβοντες. εἴρηται δ' ἐπὶ πλέον ἐν ἑτέροις πρὸς αὐτούς. τὸ μὲν δὴ προφυλακτικὸν τῆς τέχνης τοιόνδε.

Τὸ

huiuſcemodi curant diſpoſitionem, cauſas ſalubres appellamus: ſicuti inſalubres eas quæ adaugent: & neutras, quæ neque obſunt, neque iuuãt. Poſſet uerò quiſpiã, neq; omnino cauſas appellare, quẽadmodũ maior pars ſophiſtarũ, qui rerum quidem differentiam inuenire contemnunt. plurimũ uerò tempo is in nominibus conterunt, contra quos in alijs uberius diſſeruimus. At pars quidem artis præſeruatiua talis eſt.

DE PARTE ARTIS QVAE CONualescentes reficit, & senibus congruit. Cap. C.

Τὸ δ᾽ ἀναληπτικόν τε καὶ ἀναθρεπτικόν. ἐστὶ τῶν ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου καὶ γερόντων. ὁποία δέ τις ἐστὶ καὶ ἡ τούτων διάθεσις, ὑπό τινών τε μάλιστα αἰτίων, εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέρχεται, τελεώτατα μὲν ἐν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου δεδήλωται. διὰ κεφαλαίων δ᾽ ἂν ῥηθείη καὶ νῦν. ἡ μὲν οὖν διάθεσις ἐστὶ τοιάδε. χρηστὸν μὲν, ἀλλ᾽ ὀλίγον τὸ αἷμα, καὶ σὺν αὐτῷ τότε ζωτικὸν ὀνομαζόμενον πνεῦμα, καὶ τὸ ψυχικόν. αὐτὰ δὲ τὰ στερεὰ μόρια, ξηρότερα

Quæ autẽ reficit, atque restaurat, in conualescẽtibus, ac senibus locum habet. Quæ uerò sit horum dispositio, & à quibus præcipuè causis, ad naturalem reducitur habitum, in libris in quibus de medẽdi arte tractauimus, abunde explicauimus, sed nunc per capita dicetur.

Dispositio quidem igitur talis est, optimus quidem, sed exiguus est sanguis, atque unà cum ipso spiritus animalis, atque uitalis. Ipsæ uerò particulæ solidæ sic=

ρότερα, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν ἀρρωστότεραι, καὶ διὰ ταύτας ὅλον τὸ σῶμα ψυχρότερον. αἴτια δ' ὑγιεινὰ, τὰ τὴν εἰρημένην ἐπανορθοῦμενα διάθεσιν, ἐνὶ μὲν κεφαλαίῳ περιλαβεῖν ὅσα ταχεῖαν μὲν καὶ ἀσφαλῆ θρέψιν ἐργάζεται. κατὰ μέρος δὲ συμμέτροις κινήσεσι, καὶ σιτίοις καὶ πόμασι καὶ ὕπνοις. εἰσὶ δὲ ὗλαι τῆς μὲν κινήσεως αἱ αἰῶραι, περίπατοι καὶ τρίψεις, καὶ λουτρά. καὶ εἰ πολὺ βελτίους ἐπὶ τούτοις γίνοιντο, καὶ τῶν συνήθων ἔργων ἐπ' ὀλίγον ἁπτέσθωσαν. τῶν δὲ σιτίων κατ' ἀρχὰς

ciores, et idcirco eorũ uires sunt imbecilliores, atq; earundem ratione corpus uniuersum frigidius. Causæ uerò salubres quæ hanc emẽdant dispositionẽ, ut uno comprehendam capite, sunt quæcunq; præsentaneũ, atq; securũ exhibent alimentũ. Secundũ partem autem in motibus moderatis, et cibis, potibusq́;, ac somnis consistunt. Sunt uerò motus materiæ, uehicula, ambulationes, frictiões et balneæ: & ubi non parum se ex his ꝓcessisse senserint, paulatim se ad consueta opera transferant. Cibos autem assumant,

ἀρχὰς μὲν ὑγραὶ καὶ εὔπεπτοι καὶ μὴ ψυχραί, προϊόντων δὲ, καὶ τροφιμώτεραι. πόμα δὲ ἐπιτήδειον, οἶνος ἡλικίᾳ μὲν σύμμετρος, ἰδέᾳ δὲ καθαρός τε καὶ διαυγὴς, ἤτοι λευκὸς ἢ ὑπόξανθος, ὀσμῇ ἡδύς. μετρίως ἐν τῷ γεύεσθαι, μήθ᾽ ὑδατώδης τὸ πᾶν, μήτε τινὰ σφοδρὰν ἐνδεικνύμενος ποιότητα μήτ᾽ οὖν γλυκύτητα, μήτε δριμύτητα, μήτε πικρότητα. λέγεται δὲ ὡς ἀρτίως εἶπον, ἐν τοῖς θεραπευτικοῖς ἐπὶ πλεῖστον ὑπὲρ αὐτῶν. νυνὶ γὰρ οὐ διελθεῖν ἅπαντα τὰ κατὰ μέρος

in principio quidē humidos, & cōcoqui faciles, neq; frigidos, ac cū progressi fuerint, eos etiam qui plurimū præstāt alimentum. Potus uerò opportunus est uinū, ætatē quidē habēs mediocrē, in substantia autē purū, atq; perlucidū: quod scilicet, uel subflauum, uel subalbum existat, atque suauiter olens, gustui uerò, neq; aqueū omnino, neq; cum aliqua insigni qualitate, aut dulcedine, aut acritudine, aut amaritudine sentiatur. Vt autem proximè diximus, de hisce omnib in libris de arte curādi cōscriptis, plenius disseruimus. Nūc enim neq; omnia particulatim recensere

est

ἡμῖν πρόκειται. μόνον δ' ἀναμνῆσαι τῶν κεφαλαίων, ὧν ἐν ἑτέραις πραγματείαις ἐποιησάμεθα τὴν διέξοδον, ἃς προσγράψας ὁπόσαι τέ εἰσι καὶ ποῖαι, καταπαύσω τὸν λόγον ἐνταῦτα. κατάλογος εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρόσθεν ὡς ἔστιν ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ, ἐν ᾧ περὶ συστάσεως τῆς ἰατρικῆς τέχνης διερχόμεθα. προηγεῖται δ' αὐτοῦ τὰ πρότερα δύο περὶ τεχνῶν συστάσεως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἅμα τῷ νῦν προσαιωθέντι χωρὶς τῶν κατὰ διέξοδον ὄντι πραγματειῶν. ἐκεῖναι δὲ τήνδε τὴν τάξιν ἔχουσι. περὶ μὲν οὖν τῶν

καθ'

est nostri propositi instituti, sed solum capitum mentionē facere intēdimus, eorum quæ in alijs uoluminib. latius explicauimus. Quorū omniū si prius & numerū & qualitatem exposuero, finem libro imponā. Diximus itaq; prius quòd alter est liber, in quo de constitutione artis medicinæ disseruimus: antecedunt aūt eū alij duo de constitutione artiū, sed hi quidem unà cum hoc cui nūc extremā manū adiecimus, seorsum sunt ab alijs libris in quibus plenior doctrina explicetur. Illi uerò talem inter se ordinē habent. De elemētis quidē

secundum

καθ' Ἱπποκράτην στοιχείων, ἓν βιβλίον ἐστίν, ἑξῆς δ' αὐτῷ τρία περὶ κράσεων. ὧν τὰ μὲν δύο, περὶ τῶν ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶ κράσεων, τὸ τρίτον δὲ, ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς φαρμάκοις. διὸ καὶ τὴν περὶ τῆς τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνάμεως πραγματείαν, οὐχ οἷόν τε κατανοῆσαι καλῶς. ἄνευ τοῦ τὸ τρίτον ἀκριβῶς ἀναγνῶναι περὶ κράσεων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο βιβλίον μικρὸν ἑπόμενον τοῖς πρώτοις δύο περὶ κράσεων, τὸ περὶ τῆς ἀνωμάλου δυσκρασίας ἐπιγραφόμενον, ὁμοίως δ' αὐτῷ καὶ ἄλλα δύο μικρά.

τὸ μὲν

ſecūdum Hippocratem *liber unus*. Poſt hūc autem tres de temperaturis, ex quibus quidē duo ſunt de tēperaturis animalium, tertius uerò de his quæ ſimpliciū medicaminū ſunt. Quam ob rem et tractatum illum, in quo de ſimpliciū medicaminū poteſtatibus agitur, nemo rectè intelligentia aſſequi poteſt, niſi prius tertij libri de temperaturis integram cognitionem fuerit adeptus. Eſt & alius liber paruus, ꝗ ordine ſequitur duos priores alios de tēperaturis, inſcribitur aūt de inæquali temperatura. Similiter autem & hūc alij duo par-

ui-

τὸ μὲν περὶ τῆς ἀρί-
στης κατασκευῆς τοῦ
σώματος, τὸ δὲ περὶ
εὐεξίας. τρίβιβλος δ'
ἄλλη πραγματεία ἡ
περὶ φυσικῶν δυνά-
μεων ἐστίν. ἣν εἴτε μετὰ
δύο περὶ κράσεων, εἴ-
τε μετὰ τὸ περὶ στοιχείων
ἀναγινώσκειν τις ἐθέ-
λοι, δύναιτ' ἂν ἕπε-
σθαι. μετὰ δὲ ταῦτα
ἐν πλείοσι πραγμα-
τείαις ὑπὲρ τῶν ψυχι-
κῶν ἐνεργειῶν διέξει-
μεν. ἐπεὶ δὲ εἰς τὰς
ἀποδείξεις αὐτῶν οὐ
σμικρὸν ὄφελος ἐστὶ
τὰ διὰ τῶν ἀνατομῶν
φαινόμενα, πρώταις
ἐκείναις ἐγγυμνάσα-
σθαι προσήκει. ἔστι
δὲ χρησιμωτάτη μὲν
αὐτῶν

ui, alter quidē de opti-
ma corporis constitutio
ne, alter de bono habi-
tu. Alius uerò tractatus
est qui tres cōplectitur
libros de potentijs natu
ralibus: quem si quis le-
gere uelit, post librū de
temperaturis, siue post
librū de elemētis, utrun
que erit consentaneum.
Post hūc in plurib. alijs
libris de operationibus
animalib. disseruimus,
sed quoniam ad earum
demonstrationes nō pa
rum conferunt quæ per
sectiones ostendūtur, in
illis exercitari oportet.
Est autē maximè inter
alios

αὐτῶν, ἡ τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων. ἄλλαι δέ τινες ἐπ' αὐταῖς πλείους, ἐν δ' ὑοῖν μὲν περὶ ἀνατομικῆς διαφωνίας, ἓν δ' ἐστὶ περὶ τῆς τῶν τεθνεώτων ἀνατομῆς, οἷς ἐφεξῆς δύο περὶ τῆς τῶν ζώντων. ἐν ἄλλοις δέ τισι κατὰ μέρος τοῖς εἰσαγομένοις ἐποιησάμεθα τὰ περὶ ὀστῶν, καὶ ἡ τῶν μυῶν ἀνατομή, καὶ ἡ τῶν νεύρων, καὶ ἡ τῶν ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν. καί τινα τοιαῦτα ἕτερα τῶν τοιούτων ἐστί, καὶ εἰ κατὰ φύσιν τὸ ἐν ἀρτηρίαις αἷμα. τὰ δὲ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἀποδεικνύντα, δύο μὲν

alios utilis ille tractatus qui de sectionũ aggreßibus inscribitur. Alij aũt sunt post eũ plures, duo quidẽ de discordia sectionis, unus uerò de sectione mortuorum: post quos sequũtur hi in quibus agitur de sectiõe uiuorũ. In alijs uerò quibusdã particulatim ob eos scripsimus qui introducuntur de osibus: sectio quoq; musculorũ, et neruorũ, & arteriarũ, & uenarũ, & quædam alia huiusmodi ex eodẽ numero existunt, & liber etiam in quo quæritur, nunquid in arterijs cõtinetur, sanguis naturaliter. Qui uerò earundem partiũ operationes demonstrãt, duo quidem

sunt

εἰσι περὶ μυῶν κινήσεων, τρία δὲ περὶ θώρακος καὶ πνεύμονος κινήσεως, οἷς ἐφεξῆς ὑπὲρ τῶν τῆς ἀναπνοῆς αἰτίων, οἷς ἕπεται τὰ περὶ φωνῆς. καὶ ἐν ἡγεμονικοῦ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα περὶ φυσικῶν ἢ ψυχικῶν ἐνεργειῶν ζητεῖται, διὰ πολυβίβλου πραγματείας ἐδηλώσαμεν, ἣν περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων ἐπιγράφομεν. ἐκ τούτου τοῦ γένους ἐστὶ τῆς θεωρίας, καὶ τὰ περὶ σπέρματος ἴδια γεγραμμένα. καὶ προσέτι τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς, οἷς ἅπασιν περὶ χρείας

μορίων

sunt de motu musculorum: tres autẽ de pectoris, & pulmonis motu: post quos sequitur liber de causis respirationis, post hunc liber de uoce. De principatu autẽ animæ, et de omnibus alijs quæ de naturalibus, uel animalibus operationibus in quæstionem trahũtur, in longo uolumine scripsimus, qui de dogmatibus Socratis, & Platonis inscribitur. Ad eiusdẽ generis contẽplationẽ pertinet liber, de semine seorsum cõscriptus, et amplius de sectione secũdum Hippocr. quos oẽs ordine sequitur tractatio de utilitate partium.

μορίων ἕπεται πραγματεία. εἰς δὲ τὰς διαγνώσεις τῶν νοσημάτων, ἥτε περὶ πεπονθότων τόπων, καὶ ἡ περὶ σφυγμῶν πραγματεία χρήσιμος ὑπάρχει, καθ' ἣν καὶ τὰς προγνώσεις διδάσκομεν. ἡγεῖται δὲ τῆς περὶ σφυγμῶν δύο βιβλία, τὸ περὶ χρείας ἀναπνοῆς, καὶ τὸ περὶ χρείας σφυγμῶν. αὕτη δὲ ἡ περὶ τῶν σφυγμῶν, εἰς τέτταρα μέρη νενέμηται. πρῶτον μὲν, τὸ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, δεύτερον δὲ τὸ τῆς διαγνώσεως, καὶ τρίτον, τὸ περὶ τῶν ἐν τοῖς σφυγμοῖς αἰτίων, καὶ τέταρτον, περὶ τῆς

partiũ. Ad dignoscẽdas autẽ ægritudines, utilis est liber in quo de membrorum paßionibus agitur: itidem et ille in quo de pulsibus scribitur, in quo & præcognitiones edocemus. Librum uerò de pulsib. præcedũt alij duo, alter qui de usu respirationis, & qui de usu pulsuum. Is uerò de pulsibus in quatuor diuiditur partes, primã quæ eorũ differentias, secundã quæ dignotiones, tertiam quæ eorum causas, quartã quæ illã

quæ

δια-

διὰ τῶν σφυγμῶν προγνώσεως. ἐκ τούτου τοῦ γένους ἐστὶ, καὶ τὸ τοῖς εἰσαγομένοις περὶ σφυγμῶν γεγραμμένον. ἐννοῶ δὲ καὶ ἄλλο τι ποιῆσαι βιβλίον ἓν, οἷον ἐπιτομὴν ἁπάντων, ὅπερ ἤτοι τέχνην περὶ σφυγμῶν, ἢ ἐπιτομὴν ἐπιγράψαι. χρήσιμα δὲ εἰς τὴν τοιαύτην θεωρίαν ἐστὶ καὶ δι' ὧν ἐξηγοῦμαί τε ἅμα καὶ κρίνω τὸ περὶ σφυγμῶν Ἀρχιγένους βιβλίον. εἰς δὲ τὰς προγνώσεις, χρησιμωτάτη μάλιστα ἐστὶν ἡ περὶ κρίσεων πραγματεία. προηγεῖται δ' αὐτῆς ἡ περὶ τῶν κρισίμων.

ἀλλὰ

quæ per eosdem fit, continet præcognitionem. Ex eodē genere est ille qui his qui introducuntur, de pulsibus scriptus est. At uerò in animo est alium scribere librum, ueluti quoddam omnium istorum compendium, quem inscribam, uel artem de pulsibus, uel compendium. Ad hanc quoque iuuant contemplationē, quæ à me exponuntur, & simul iudicantur in libro Archigenis de pulsibus. Ad præcognitionem aūt plurimū cōfert liber de crisibus, id est, decretis naturæ, quē præcedit alter de decretorijs diebus.

λλὰ καὶ ἡ περὶ δυσπνοίας πρὸς διάγνωσίν τε τῆς παρούσης διαθέσεως πρόγνωσιν τῶν ἐσομένων ἀγαθῶν ἢ κακῶν περὶ τὸν κάμνοντα χρήσιμος ὑπάρχει. ταῦτα τε οὖν ἅπαντα, καὶ σὺν αὐτοῖς ἔνια μονόβιβλα δεῖ γινώσκεσθαι χρήσιμα, καθάπερ τὸ περὶ τῶν προκαταρκτικῶν αἰτίων, καὶ τὸ περὶ τῆς ἰατρικῆς ἐμπειρίας καὶ τὸ περὶ τῆς λεπτυνούσης διαίτης, ἔτι τε τὸ περὶ τῆς φλεβοτομίας πρὸς Ἐρασίστρατον, καὶ τὸ περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ περὶ πλήθους, ἕτερά τε τινὰ τοιαῦτα.

Sed liber etiam qui de difficili anhelitu inscribitur, & ad dignoscendum praesentẽ affectũ, & ad praecidenda bona, uel mala quae aegrotanti sunt euentura, cõducit. Hi itaque omnes, atque unà cum ipsis tractatus quidam uno tantũ libro cõprehensi cognitu utiles sunt, sicuti illis qui de praecipientib. causis inscribitur, & de medicinali experiẽtia, et de extenuãte uictu, & qui de uenarũ sectione ad Erasistratũ, & qui de tumoribus praeter naturã, & qui de multitudine atq; alij praeterea similes.

πάντων δὲ ἀναγκαιό τ ρα πρὸς τὴν θε α πευτικὴν μέθοδον ἐ ςὶν, τό, τε περὶ τ τ ν σωμάτων διαφορᾶ. καὶ τὸ περὶ τῆς τ συ πτωμάτων, καὶ ἰ χον ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἐν ᾧ ὰς αἰτίας τ νόσων δι ξ μεν, ἐφ᾽ οἷς ἄλλα τρία, ἐν οἷς τὰς ἐπὶ τοῖς υμ πτώμασιν αἰτίας ἐξη γούμεθα, τά τε περὶ τῆς τῶν ἁπλῶν φαρ μάκων δυνάμεως ἐ ςὶν, ὧν ἔμπροσθεν ἐμ νημόνευσα, καὶ τὰ πε ρὶ συνθέσεως φαρμά κων, οἷς τὰ τῆς θερα πευτικῆς ἕπεται με θόδου γεγραμμένης ἡ μῖν ἰδία, καὶ τῆς τῶν ὑγιεινῶν πραγματείας. ὅτι δὲ καὶ πρὸ ἁπάντων τούτων

teris autē cu adi tentium maximè necessarius existit, qui de morborum differentijs agit, & de accidentibus, & tertiu. præter illos in quo morborū causas explicauimus: post quos sunt tres alij qui accidentium causas explanant, sunt etiam de medicamentorū simpliciū uiribus libri, de quibus suprà meminimus, & qui de medicamentorū cōpositione: quos sequūtur libri de arte curandi, his qui de salubribus inscribuntur, seorsum à nobis conscriptis. Quòd uerò ante hosce omnes

ὅτων ἐγγεγυμνάσθαι χρὴ τῇ περὶ τῆς ἀποδείξεως πραγματείᾳ, τὸν μέλλοντα λογικῶς μεταχειρίζεσθαι τὴν τέχνην, ἐν ᾧ δὲ περὶ τῆς ἀρίστης αἱρέσεως ὑποδέδεικται γράμματι. περὶ δὲ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων τε καὶ ὑπομνημάτων ὧν ἐγράψαμεν, οὐκ ἀναγκαῖον ἐστι διέρχεσθαι νῦν, ὑπὲρ ἁπάντων γε μέλλοντας ἐρεῖν ἑτέρωθι, καθ᾽ ἓν ἴσως ἢ δύο βιβλία τὴν ἐπιγραφὴν ἔχοντα, Γαληνοῦ περὶ τῶν ἰδίων βιβλίων.

ΤΕΛΟΣ.

omnes prius exercitari oporteat, in libris de demõstratione. Si quis hãc artem cũ ratione sit tractaturus, monstratũ est à nobis in libro qui de optima inscribitur hæresi. De alijs autẽ libris, & commẽtationibus à nobis scriptis, transigere nunc minimè necessariũ, cum de hisce omnibus alibi simus tractaturi in uno fortaßis, aut duobus libris qui ita inscribentur, Galenus de uoluminibus ab eo conscriptis.

FINIS.

BASILEAE PER HENRICHVM

PETRVM, MENSE AV-

GVSTO, ANNO

M. D. XLIII.

Quæstio quispiat membrum aliquando privari motu, manente sensu contra aliquando privari membrum sensu tactus manente motu.

Ad primam quæstionis partem sit respondendum instrumenta motus voluntarii sunt nervi duriores, quibus magna spirituum copia ut motus sit validior, opus est, et majori quam opus est sensitivis nervis hinc in paralysi quando nervi obstruuntur, citius desinit motus quam sensus tactus, quia in illa obstructione spiritus sensui tactus sufficientes transire possunt non autem tantum spirituum qui ad motum efficiendum sufficiant, quia ad motum potentes spiritus, eorumque copia requiruntur, obstructio autem eorum influxum sufficientem impedit.

Quod autem sæpius abolentur sensus ma,

nentes motu causa est quod maiores
nervi immittantur in musculos in-
strumenta motus, minores aut ner-
vorum ramunculi ad cutem dissemi-
duntur, qui sensum ipsi communi-
cant, saepius v. contingit ipsos mino-
res laedi sine aliorum vitio, quod fit
partim quod sunt minores partim quod
etiam in superficiem corporis ipsam
nimirum cutem iniuriis externis
magis quam profundius reconditae
partes obnoxiam et expositam.
Hinc cutis corporis pars extrema
sensu facilius privatur stuporeque
quodam corripitur, motu interim
partes illaeso.

